

آن شیر کج و آن من البیان لیسرا

مازده کلامی که عند لیسان خوش الحان سخوری و بلیک ان نواسنج
معنی گسری تبر نم آن مایه از سستند اعنی

اوردستی آبسام ثوج نسام طبع کرامی داستان سرای گلستان
خوش کلامی حضرت ملا عبد الرحمن جامی قدس سوره الشامی

در مطبع می نشیند و به کاپور مرتبه طبع
در مطبع می نشیند و به کاپور مرتبه طبع

اطلاع۔ اس مطبع میں ہر علم و فن کی کتب کا ذخیرہ سلسلہ وار فروخت کے لیے موجود ہے جسکی فہرست مطول ہر ایک شائع کو چھاپہ خانہ سے مل سکتی ہے جسکے معاینہ اور ملاحظہ سے شائقانِ اصل حالات کتب معلوم فرما سکتے ہیں قیمت بھی ارزان ہے اس کتاب کے ٹیبل پیج کے تین صفحہ جو سادہ ہیں انہیں بعض کتب و دوائیں و قصائد وغیرہ درج کرتے ہیں تاکہ جس فن کی یہ کتاب ہے اس فن کی اور بھی کتب موجودہ کا قدر و انون کو آگاہی کا ذریعہ حاصل ہو

کلیات و ادب و قصائد	کیاب ہر اس مطبع میں بخشی ہو کر مع حل معانی اشعار عربی و	و بدائع۔ و خواہم و غریبات و حکیم و مقطعات۔ و صاحبات۔ و
کلیات خزینہ مجموعہ نو اور روزگار و حسین چند رسائل میں	جلد ۱۔ چھپا ہے۔	تغویات و قطعات۔ و رباعیات و مفردات و نہریات از تہذیب
۱۔ سوانح عمری حضرت مصنف۔ ۲۔ تواریخ سلاطین۔ ۳۔	کلیات مرزا بیدل۔ حسین چارگاہ میں ہیں۔	طبع حضرت مصلح الدین سیدی شیرازی قول فصیل۔ بہت عمدہ سلاطین
قصائد نعتیہ یہ انہما علیہم السلام ۴۔ دیوان مصنف۔ ۵۔ تنویات	۱۔ دیوان بیدل۔ ۲۔ سب روایوں کی۔	کلیات نظم غالب۔ انتخاب کلیات عناصر و
صغیر و وحید و حنین۔ ۶۔ تنویات و خرابات۔ ۷۔ تنویات	۳۔ رقصات بیدل۔ ۴۔ نکات بیدل۔ ۵۔	اسمیں چار دیوان ہیں۔ ۱۔ دیوان تحفہ الصغیر۔ صغیر سن کا
۸۔ تذکرۃ عاشقین مصنف۔ شاعر عظیم الفیہ و حید العصر	نخراشوار مرزا عبد القادر بیدل کلیات سیدی شیرازی	کلام ہے۔ ۲۔ دیوان وسط اعیات۔
شیخ محمد علی خزین۔ کلیات خاتمانی۔ حسین قصائد	حسین رسائل ذیل ہیں۔ ۱۔ دیباچہ کلیات گریبا بخشی	عنوان شباب کا کلام عمدہ اور بانداق ہے۔
عربی فارسی و غریبات و رباعیات کا پورہ ذخیرہ ہے۔ ایسا کلیات	بوستان۔ قصائد غریبہ و فارسیہ و مرثیہ و ترجیحات۔ طبعیات۔	۳۔ دیوان غوث الکمال ہو چالیس برس کی عمر میں فرمایا

الان في حكاية وان من البيان سحرا

مازه كلامي كه عند ليدان خوش الحان سخوري و بليكان نوا سنج
معنى سترى تير نم آن ما به اندوز بلند ناسم هستند اعنى

كلمات جامي

از بردسى اقباسم تموج نسام طبع كرامى داستان سراى گلستان
خوش كلامى حضرت ملا عبد الرحمن جامى قدس سوره السامى

مطبع نامى نونى كوشه و ايه كالور مرتبه طبع
در مطبع مى نونى كوشه و ايه كالور مرتبه طبع

بسم الله الرحمن الرحيم

موزون ترین کلامی که غزل سرایان نجم‌النس و محبت و قافیه‌نجان شمیم‌نشین
و مودت‌آبادی آن زبان بکشایند حمد و ثنای و انانیت که نظم سلسله آفرینش
از مطلع و مقطع آراسته صنایع قدرت و بدائع حکمت اوست علت کلمه کماله
و جلت عظمت جلاله و شیرین ترین مقالی که طوطیان شکرستان شعر و صناعت
و بلبلان بهارستان فضل و بلاغت به بیان آن ترنم نمایند تحیت در و دراهه‌های
که انتظام سلک جمعیت ارباب آتش و منیش از بسدء نامنتی باز بسته بشرط اشتراک
و رد الباطر قیادت دست صلوات الله و سلامه علیه و علی آله و علیهم السلام در و
میشود که خالص ترین فضیله و فاضلترین خاصیه که افراد نوع انسانی از انبای
جنس خود آن ممتازند خاصیت نطق است و فضیلت کلام و آن با کثرت انواع
تعدد اقسام در و دو قسم منشور و منطوم محصور و منقبت از من شعر حکمت و

ان من البیان لیسر از قسم دوم مقصود آنچه ازین قسم تجب طبعهای سلیم و مستغنی
 و نه نهایی استقیم است بلوب غزلست چه اکثر وقوع آن در بیان منازل عشق محبت
 و ذکر مقامات توحید و معرفت میباشد و چون این بنده قلیل البصاعت و کمین عیدیم الا
 عدیم الاستطاعت را ازین مقوله نظمی چند دست داده بود و تسوید و رقی چند اتفاق
 افتاده و جمهور را نام از خواص و عوام آنرا بسع رضا تسلیم نمودند و بحسن انصاف
 میفرمودند مناسب بلکه وجیب چنان نمود که قلمت قبولش بطراز عرض بر جناب شهریار
 مطر شود و خطه کمالش بخت و نام محبت فرجام حضرت سلطنت شعاری مشرق و مغرب گردد

گر چه باشد چو ز تمام عیار
 همانا باشد بر دز سکه نشان
 نیست الا قبول حضرت شاه
 حاتم حق و امان طاهر
 مخزن عدل و مجمع الطاف
 آسمان پیش قهر و رش پست
 چاه شاننش ز جاد شاه و شان
 خان خانان کشیده جانش
 کیسه پر داز بجزر و کان گردد
 زهره پیر دلان شگاف شود

ز آنکه گفت سخن درین بازار
 نرود همچو نعت های روان
 سکه آن اگر نیز آگاه
 شاه روشن ضمیر فی دل
 بمنع فضل و معدن انصاف
 شاه سلطان الوسیع که هست
 پشت بر پشت شاه و شاه نشان
 داد و نشان با جور با جش
 دست جو دش چو ز نشان گردد
 تیغ نهرش چو در مصاف شود

میخ تیرش چو آسمان گیرد
 نخل محش چو بار بر آرد
 هر طرف کرده رود سکنه دار
 اهل غیش منتهای امید
 فیض عاقلش ز عالم جبروت
 کرده نص حق ز عدل رافت آو
 من چو گویم کزین جمال و جلال
 هر چه اندیشه را بر دست است
 نتوان گفت بیع ازین شیش
 حق بود همچو شخص و او سایه
 هر چه در ذات شخص موجود است
 روز نظر کن در آن دخت بلند
 هر چه بینی ز شاخ و برگ و برش
 همچنین هر چه ایزد متعال
 پرتو طویل او بود پیدا
 گزند ز اطناب ترسم و تطویل
 لیکن آنجا که فکر صافی است

در دل دشمن آشیان گیرد
 باز خصم از میان بردارد
 بوده فتح ازین طفل زیار
 داده در موطن مثال نوید
 بوده تسخیر ملک تا ملکوت
 همچو داود بر خلافت او
 باشد اندیشه گنگ و ناطقه لال
 پیش قدر بلند او پست است
 که خدا خواند سایه خویشش
 سایه از شخص میبرد مایه
 بے تفاوت ز شخص مشهود است
 گر چه بر خاک پست سایه فکند
 همه در سایه ظاهرت اثرش
 دارد از معنی جلال و جمال
 از دل و دست خسر و والا
 کنم آن رایگان یگان تفصیل
 این اشارت که میر و دکانی است

<p>تاب اشراق آفتاب قدم گشت نازل شکل سایه وظل کند از سایه تنهاضت نور آفتاب سپهر حشمت و جاه خلق در مانده در معاد و معاش که جهان را جهان پناه بود تا قیامت صلاح پذیرد سایه و آفتاب را هستی آفتاب سپهر شاهی را بر سپهر مخلود روشن دار</p>	<p>چون نیاورد و شکست می دم شد ز اشراق نور خود نازل تا که قفاش از بهارت دور کیمت سایه شد ستاره پناه کیمت خفاش فاش گویم فاش گر ز غلط طلیس شاه بود دین و دنیا همه غلط گیرد تا بود در طلبندی و پستی یارب این سایه انهر را بر سریر بقا مکن دار</p>
<p>مامل از شمول کرم انگی و مستول از عموم نعم نامتناهی آنست که جلوه جمال این مخدره را بر مجلس هایون حضرت پادشاهی در روزگار روز افزون جناب خلافت پناهی فرخنده و میمون گرداند و بر دیوان عمل و صیغه خسا و خلل پای شکسته ترا دیته خمول و گناهی عبدالرحمن بن احمد الجامی که لسان حاش بدین کلمه حکمست و زبان مقالش بدین ترا نه متبرتم را با عیبه</p>	
<p>سما بیت و سی زره بردن افتاده در نیچ پنجه هم کنون افتاده</p>	<p>آده بودم بیه زبون فستاده در جهل دهنه داده چهل سال زده</p>

فصل رحمت و غفران زند و رقم مغفرت و رضوان کشد ز باب عیسی

یارب کردم بحکم دیوان ازل	دیوان عمل سپه چو دیوان غزل
دیوان غزل چه سود خالی ز خلل	ناشته باب عفو دیوان عمل

ایضاً

راهبیت ز حق مخلوق بس دشمنی است	راهبیت ز خلق سوی حق بس کماست
هر کس که ازان ز منبش رساند رسید	و آنکس که درین منبش فکند نخواست

ایضاً

در صورت آب و گل عیان غیر تو کیت	در خلوت جان و دل نمان غیر تو کیت
گفتی که ز غیر من بپرداز دولت	ای جان جهان در دو جهان غیر تو کیت

ایضاً

یارب بر یانیم ز حرمان چه شود	راهی دهیم بکوی عرفان چه شود
بس گبر که از کرم مسلمان کردی	یک گبر دگر گنه مسلمان چه شود

و انکر داعی

بسم الله الرحمن الرحیم	اعظم اسماء عظیم حکیم
------------------------	----------------------

محبت مدان حسد هم انس را
 نوزده حرف است که هزده هزار
 بسم سه حرف است که گوید بسم
 بیش که کم نیست زود بین و کون
 آره سینش سه دندان کرد
 چشمه میمش زلال حیات
 شاید معنی چوز لا مشهاد
 باشطه نامه ز تشدید رافت
 باش که بابای هویت یکیت
 هست دوری دوری و هر یک دور
 غنچه عایش نه کشاده دبان
 بر تونون دامن رحمن گرفت
 یاش که عشرت در و عرش و شرع
 از برکات و حرکاتش رود
 رسم سکون از سکناش برود
 نجم بدست گشت همه نقطه اش

تازه حدیثی ست ز عذرت مدیم
 عالم از ویافت فیض عیم
 حرز تو دور و طه امید و بیم
 نقطه صفت در کف او تقسیم
 فرق عد و بر از یاست و نسیم
 سیکند حیا عظام رسم
 طره مشرب نگار و پوسیم
 شانه آن طره غنچه شمیم
 فهم دوسه انبیه فیما بینیم
 حقه آن در دل عشرت عظیم
 با تو کند حد ریاض نفیم
 میطلبه رحمت و منیض حریم
 دید و عیان دیده عتس سلیم
 سالک ره بر پنج مستقیم
 هر که شود نرم بدست از اندیم
 هر یک از این را جسم دیوریم

الحامی اگر خستم به هر وقت است

بهر چه شد خاتمہ بر آن حسیم

سبحان من تحیتہ فی ذواتہ سواہ
 از مایا س ساخت قدشش بود چنانکہ
 بر وحدتش صحیفہ لاریب محبت ست
 عمرے خرد چو چشمہ با چشمہا کشاد
 لیکن کشید ماقتش و رد و دیدہ یل
 هوئی کہ بہشت روضہ پراز شلخ و برگ آتو
 شبہاے تار و در لکن نقرہ کوب چرخ
 قہار بے منازع و عفار بے ملال
 بر غیر او اضافت شاہی بود چنانکہ
 آنرا کہ ست فراز کند از کلاہفتہ
 و آنرا کہ قامت از کشش و شود کان
 بر یاد اوست عیش جو انان میکہد
 تر امید بر دبار می او پشت ماچو کود
جامی کہ نامہ علمش رانیامدہ
 موی سیاہ را بہ ہوس میکند سفید
 مالش تبخالت و آہ نہت است

فہم حسد و بکنہ کمالش خبر در راہ
 سوری کند مساحت گردون قعر پاہ
 اینک نوشتہ از شہدائش بر آن گواہ
 مایہر کمال کنتہ آہ انگند نگاہ
 شکل الف کہ حرف نخست ست از آہ
 بہت از ریاض کمرش دستہ گیاہ
 روشن کند ز مشعل خورشید شمع ماہ
 دیان بے معا دن سلطان بیہ سپاہ
 بر یکد و چوب پارہ شطرنج نام شاہ
 از فرق سر کشان جهان در کشد کلاہ
 صد صیئہ دولت انگند از یک خدنگ آہ
 وز شوق دوست نعرہ پیران خانقاہ
 وز خوف بی نیازی آوردی ماچو گاہ
 بعنوان بغیر مظلمہ مضمون مجبہ گناہ
 روے سفید را از گنہ میکند سیاہ
 ہرگز نبودہ حال کسے انجمنین تباہ

گاهی که یک بر غل خود کنند خلق با او بفضل کار کن ای بفضل کریم	او را باد بزرگست پیچ تکبیر گاه که عدل تو بفضل تو می آورد و نپاه
ز نسیان که نعل او ست ندارد زبان عذر ز انجا که لطف او ست تو خود عذر او بخواه	
ای ذات تو از صفات پاک هم از تو منیر شمع انجم آدم بموشد مکرتم از نه از بهر تو هر سفیده دم خورج پرورده ابر رحمت تست در صیغه گدلا در انت راهبیت پر از خطر ره عشق بے بدرقه عنایت تو یارب بکمال آنکه دارو که جام صفا و حشم وحدت	گنم تو بدون زعد و دراک هم از تو بلند قصه اطلاق پدیدست مقام ذره خاک در آینه نیلگون زند چاک همچون گل ولاله خار و خاک از دواح قدس شکار زنت اک آنجا همه ره زنان نتوان شد ازین ره خطرناک پر کسوت جان طراز و لاک در بزم مجروران چالاک
آن باده حواله کن به جامی که در صمت بهتیشش کند پاک	
ای خاک ره تو عرش را تاج یک پای ز قدر تست مسراج	

<p> بدتر ز بهت چو درة التاج + آورده لب برق برورت باج + نور تو شد سراج و باج + چون شبگون خط ز صفحه باج با جو دگفت تو بجه مو آج در زیر قدم حسیر و دیباچ شد حسد من طاعتش بتاراج </p>	<p> تو در تیزی و ترا جاس فخر تو بقتل و تاج داران در تیره شب هلال و خذلان آیات تو در زمانه روشن بر روی زده گفت خجالت مشتاق ره ترا معینان جامی که ز تند باد عصیان </p>
---	--

الکون رو معذرت گرفت

مسکین شفاعت تو محتاج

<p> ترقص مست بر بجز دست تو گشته شوق صبح اذ آن نفس لیل اذ غسق شد سرخ روی در همه آفاق چون شفق زیرا که بود گوهر پاکت ز تور حق + با منطق تو ناطقه را که رسد نطق در مبطخ نوال تو افلاک نه طبق در مصحف کمال تو انجیل یک ورق بر عکس این زمانه که بگیرد ز گل عرق </p>	<p> ای برده ز آفتاب بوج حسن سبقت تابی ز عکس طلعت و تاری ز طرہ آت بر هر که یافت پر تو انوار مهر تو جیمت نهشت سایه و الحق چنین بنزد ز نسیان که شد کلام تو دیباچه کمال در بزم احتشام تو سیاره هفت جام بر دست بر جلال تو تورت یک قسم گلزار زمانه از ورق عارضت گرفت </p>
--	--

<p>جامی کہا وقت تو را با بکک شوق بر لوح صدق ز درستی کین ما اتفق</p>	
<p>جل متین ربقہ و لاسی محمد خلقت نوع بشر برای محمد بر خعلین عرش سامی محمد ریش از گوشتہ روای محمد جان من و صد چمن فدای محمد نیت مراد گیری بجای محمد من کہ و اندیشہ شنای محمد</p>	<p>ما و معین صیت خاک پای محمد خلقت عالم برای نوع بشر شد سودہ شد قدسیان رجبین ارادت عردہ و ثقیہ بست دین و دل را جان گرامی و ریع نیست ز عشقش جان محمد درون خلوت جانست حد ثنائیش بجز خدا کہ شناسد</p>
<p>لیس کلامی یفہ نعت کمالہ صل الہی علی انسبی و اہلہ</p>	
<p>پردہ آن نور خاک آب محمد رتبت امکان ز دشت تاب محمد چون ز میان برقد نقاب محمد از شرف دولت خطاب محمد نقش سوی کی شود مجاہد محمد ہر کہ شد شد امرو زرد باب محمد</p>	<p>نور بقا آمد آفتاب محمد بست نقابے ز خاک و آب و گرنہ چشم خدا بین بجز خدای نہ بیند ہسر کونین گشت کاف بعمرک چون شب اسری کشید سرہ زارغ دولت فردا بیسج باب نیامد</p>

پیرچه بود و درج در صمیمه هستی	منتخب باشد از کتاب محمد
لیس کلامی یقی نبغت کماله	صلی اللهی علی النبی وآله
گر نبود پرده صفات محمد	خلق بیوزد ز نور ذات محمد
شاه مخوانش که کج دست چو قرین	هر که درین عرصه نیست مات محمد
ساخته چون ز زباب نابوده مسط	پرتو اکسیر التفات محمد
مست او از شراب ساقی باقی	مست باقی ز باقیات محمد
سایه نهان شد چو آفتاب حقیقت	آفت عیان از همه جهات محمد
در صحنه همجا بوقت صولت اعدا	کوه نخل مانده از ثبات محمد
من که زخم در سخنوری دم مجاز	عاجزیم از شرح معجزات محمد
لیس کلامی یقی نبغت کماله	صلی اللهی علی النبی وآله
چرخ که خم شد پی بسود محمد	هست جهانی ز بحر وجود محمد
مطرب دستان سرای بزم صفارا	نیست سر دوس به از درود محمد
پایه قدر معتد بان لا انگ	با همه رفعت بود قدر د محمد
جز لغات جمال اقدم اقدس	نامه در دیده شهود محمد
بولب آساز آتش تب تبیت	سوخسته باد اتن حسود محمد
شیوه حد یقین و فاد محبت	عادت بوجلیسان جود محمد
بهر شقوط درک سبوط مخالف	نوق صعود فلک صعود محمد

صلی الله علیه و آله	لیس کلامی فی نبوت کمال
از همه بالا گرفت کار محمد کرد و روان تیره شب شمار محمد لیک بخت محمد آمد افتخار محمد غیر ابی بکر یار عمار محمد بر در آن غار پروردگار محمد فار و خسی آرد و از دیار محمد جا کنم آنرا بیا و کار محمد	حق شب اسرمی چو داد بار محمد گوهر سر از ذات و مخزن ابرار خوابگی کائنات داده خدایش بعد حق اندم که کس نبود بصورت شد دوست تارمی که عنکبوت مندش گرچه ارباب شوق باد بهار منی همچو مژه برود دیده تا دم مشر
صلی الله علیه و آله	لیس کلامی فی نبوت کمال
از آدم و عالم مکن قیاس محمد بار و گرسزد و آید محمد مهر که شد ابرو ز حق تناس محمد دین تویم قومی آسای محمد منهزم از هیبت و مراس محمد داشته از پاس خصم پاس محمد حق نکلند رد و التماس محمد	اے شده تاج ز فیض کاس محمد وحدت دستور در مطاوی کثرت یکسر مواز حقش جدا شناسد تا بقیامت مصون بود ز تنزل جیش عدو گشته با و فور جلاوت حفظ حق اندر لباس نسخ عناکب هر چه کند التماس و رقی امت
صلی الله علیه و آله	لیس کلامی فی نبوت کمال

<p>ماہ بود عکسی از جمال محمد و در چین قاشق قدم نهاده حرف شناسان نقش کلک قدم را یافت چو روی تیان ز جمال معبر چند شینی درین سراچه ظلمت روزنه بکشا که تافت بر همه عالم دست بد امان آل زن که نباشد</p>	<p>مشک خمیصی ز زلفت فانی محمد سرور و آنے باعثد ال محمد خدمه و آید ز میم و دال محمد دین بدی ز نیت از بلال محمد مجتبت از نیت کمال محمد پر تو خورشید بی زوال محمد جبهه محمد آل محمد</p>
--	--

ایس کلامی نیے نبعت کمال	صلی الہی علی النبی وآلہ
-------------------------	-------------------------

<p>حرز زبان بیت نعت ذمام محمد بہرہ نیابی ز ذوق باہمہ مستان چرخ برین باہمہ مدایح نعت پیک نسیم شمال اسی شدہ محرم بہر خدا چون بغر عرض رسانے تسبیح کئی فقار و عجز رہے را بزرگ و راہیم بدین وسیلہ دولت</p>	<p>صلی علی سید الانام محمد مانہ چشتی حبرہ عزہ جام محمد بہت کسین پایہ از مقام محمد در حرم جاہ و احترام محمد از قبل بیدلان سلام محمد با کرم خاص و لطف عام محمد در کف ظل اہتمام محمد</p>
---	---

ایس کلامی نیے نبعت کمال	صلی الہی علی النبی وآلہ
-------------------------	-------------------------

مہبط وے خداست جان محمد	کاشف سترہ اسے بیان محمد
------------------------	-------------------------

شاہ نشانان بارگاہ جلالند	خاک نشینان آستان محمد
گشت نشان مند ہر نبی نشانی	مخونشان ہا بود نشان محمد
ہست بہمان سرا ی نعمت ہستی	عالم و آدم طفیل خان محمد
باہمہ اشجار حبیبیت روضہ ہنون	چند نہالی زبوستان محمد
گر بر اصل زعرش دارش علی	نیت فلو در غلو شان محمد
شد صد گوش ہوش عامی و عاز	پر گہ از لعل در نشان محمد
لیس کلامے یفہ نبوت کمال	صلی اللہ علی النبی وآلہ
صبح ہدی یافت از جہن محمد	عرصہ دنیا گرفت دین محمد
گشت یفجو اسی مار میت ہویدا	سرید اللہ زستین محمد
از پس از پیش ہر چہ بود و باشد	دیدہ عیان چشم تیرہین محمد
طوق نہ کردن سران جہانست	حلقہ دگیسوی عبیرین محمد
نقد ہمہ کائنات آمدہ قاصر	از ثمن گوہر شمسین محمد
تخت نشینان تلخ بخش کشیدہ	با جگہ ایان رہ نشین محمد
غیر حبان آفرین کسی نشاند	در دو جہان عدہ آفرین محمد
لیس کلامے یفہ نبوت کمال	صلی اللہ علی النبی وآلہ
ہر کہ نہ بود آدر دہراد محمد	کے بودش راہ در پناہ محمد
کو کہ حسن آفتاب شکست	شعشعہ طلعت چو باہ محمد

<p>هست برون از دو کون اگر چه بظاهر داد ز خیل مسوین مد دشمن حق چون که دعوت کشاد زبان بدعوی باکنه همچو کوه چشم شفاعت من در من شور و شد تمام بشر را</p>	<p>خاک بدین است تکیه گاه محمد ضعف چو شد لاحق سپاه محمد بود حبه تا شجر گواه محمد باشد من از عفو کوه کاه محمد نیم تر برین ز برق آه محمد</p>
--	---

لیس کلامی یفیه نبعت کماله	صل آتھی علیٰ النبی وآله
---------------------------	-------------------------

<p>مطلع صبح صفاست روی محمد سلسله کائنات را سببی نیست با صبا اے رسول شیرب و لطیف بر زخم از خون دل دور دروان مین چشم رمد دیده بر رست کرم کن مرهم راحت جراحت و گران ترا دولت جامی بس این که میگذرانند</p>	<p>بنوع احسان و لطف خوی محمد جز مشکین زلف مشکبوی محمد خیز و قدم نه بجست دجوی محمد تحفه رسان این رو دسوی محمد کحل جلانی ز خاک گوی محمد جان من داغ آرزوی محمد عمر گرامی بگفت و گوی محمد</p>
--	---

لیس کلامی یفیه نبعت کماله	صل آتھی علیٰ النبی وآله
---------------------------	-------------------------

الیه

<p>میکشد هر دم بر دیم قطره ای خون طار زود تر آهنگ ره کن کار ز روی او مرا</p>	<p>برده است از سینه صبر ز دیده خواب و آزار</p>
---	--

قطع این اودی تبرک اختیار خود توان	مینم در قبضه حکمت ز مام خستیار
آتش مستم که بخود میسر دم در ادا داد	نیست در بینی مرا جز رشته مهرش مهر
پای کوبان میسر و شوق جمال و مرا	نیر پایم چون حریر دگل بود غار ادا
هر کسی بزناقه بستر تحفه باری میند	بار من ناز است و من زین تحفه مستم زیرا
به نشان پاک می بینم زناقه در ریش	ینماید چهره مقصود را آینه وار

محل مشتب و یرمی جنبه حدی آغاز کن
بی نوایان را نوایی دیگر از فضا ز کن

یک طرف بانگ حدی یک جانب و از درای	از گرا خجانی بود آنرا که ماند دل بجای
ناقه چون ذکر صیب و منزل و بشنود	گر چه باشد در گرانی کوه گردد با پای
لیل اندر می چو گل بکشا دگونی پیر من	کز نسیم نجد می آید نسیم جانفزای
حال و وجد من فرود از بوی جان افزای	سوی نجد می ای صبا بهر خدا را بی نهای
منزل جانان و کان لطف جهان است نجد	آب و خوشنایک و دلکش و ایش و گلشای
لا اله الا الله او بر چهره گل داغ نه	سبزه اطلال او بر بعد بنیل مشکسای
وایه آن دارم که بنیم نجد را ما وای خوشیش	اگر نیایم دایه خود وای من صمد بار وای

نجد میگویم و زان قصدم زمین شیر است
کافتاب بود و خورشید گرم را مغرب است

بر کنار دجله ام افتاده دور از خان مان	وزر و دیده دجله خون رکنار من و ان
---------------------------------------	-----------------------------------

پایه و ن کی کردی بر ناک بغداد از کباب	گر پیچیدی هوای شیر بهم آنسوستان
حبّه اشرب که تا یکدم کنسم آنجا وطن	عمر با ترک اقامت از وطن کردن تو ان
منم جان را آشیان صلیبت آن ای خدا	ز بهما این مرغ را روزی سوسای آن آشیان
خوابگاه حضرتی آمد که بودی بفرض	مرقد پاکش چو ممد علیّه اندر آسمان
فرض بودی بر همه بهر زیارت کردنش	صرف کردن عمر را در جستجوی نزد بان
مرقد او در زمین پیدای هر حرمان کن	پایه سر تا کرده نشینم ز طوقش کنز بان

کی بود یارب دل از فکر دو عالم کرده صاف
گرد آن خرم حرم گویم خروشان طواف

استلام ای قیمتی تر گوهر و ریای جود	استلام ای تازه تر گلبرگ صحرای جود
استلام ای آنکه تا از جهنّم دم نافت	استلام ای نور پاکش کس نبرد از قدسیان و راه جود
استلام ای آنکه زنگ ظلمت کفر و نفاق	صیقل تیغ تو از آینه گیتی زدود
استلام ای آنکه نامد در همه کون مکان	یز بنیان را بحسن نور تو در چشم شهود
استلام ای آنکه بهر فرشت ایت یافت دهر	اطلسی را کش ز شب کردند تا روز بود
استلام ای آنکه ابواب شفاعت و زحشر	جز کلید لطف تو بر خلق نتواند گشود
استلام ای آنکه تا بودم درین محنت سحر	در سرم سودای در جانم تمنائی تو بود

صد سلامت میفرستم بهرم ای محب کرام
بو که آید یک علیکم در جواب صد سلام

آشفیع المذنبین بارگناه آورده ام	بر دست این بار بایستاده آواره آورده ام
چشم رحمت بر کشاموی سفید من بگر	گرچه از شر مندی روی سیاه آورده ام
آن نیکگویم که بودم سالسا در راه تو	هستم آن گره که اکنون دبراه آورده ام
عجز و بی خوشی دور دیشی و دلریشی دور	این همه بر دعوی عشقت گواه آورده ام
دیوره زن در کین نفس و هوا اعدای من	زین همه با سایه لطف پناه آورده ام
گرچه روی معذرت گذاشت گشامی مرا	کرده گشامی زبان عذر خواه آورده ام
بسته ام بر یکدگر نخسته از خارستان طبع	سوی فردوس برین شستی گیاه آورده ام

دولتم این بس که بعد از محنت بیخ دراز
بر حریم آستان می نهم روی نیاز

یا رسول الله نیکگویم که مهمان تو ام	با فقیر طعمه جوی از ریزه خوان تو ام
پر لب فاده زبان گر گیسو تشنه جان	آرزو مند نمی از بحر احسان تو ام
گردد ارم فیر شاهی بمر این بیکه هست	گردن تسلیم زیر طوق فرمان تو ام
مسند عزت نهم بر صدر ایوان قبول	گر نیاید سنگ رود از دست دربان تو ام
شد گلستان از خوی خسار تو خاک جوار	من بوی گشته خرسند از گلستان تو ام
وارهان از گفت و گوی زار طبعانم کهن	عند لب مع گو مرغ ثنا خوان تو ام
دفتری دارم سیاه از مصیبت چاره من	گر شفاعت نامه ناید ز دیوان تو ام
چون بود غنای رعای بس منیع	آل و محال بر پیش قدمی آرم شفیع

حق آنانی که عمری در هواست بوده اند	دین زلمان در ساخت قرب خوش آسوده اند
حق آنانی که راهی را که خود پیچیده و	پای از سر ساخته ایشان همان پیچیده اند
حق آنانی که از راه خلاست خلق را	بجز بصورت شارع شرع توره نمودند اند
کز گدائی بی نواجمی عنایت دایم	کش عنان دل ز کف نفس هوا بر بودند اند
از سحاب فیض لطف جام خود شمع بریز	بر دل و جانش که از لوث گناه آلوده اند
کحل بنیایش درین در که عمری زین بوس	مردمان چشم او خون جگر پالوده اند
کن قبول در طفیل آن کسان که جستجوی	هم تن هم جان بر اوست سوده و آسوده اند

باشد ازین قبولت فارغ از خلد و بیم
بر صراط سنت و شرع توامد مستقیم

ایضا

با یک جیل از قافله بخت خیرای ساربان	ختم نبه بر راحله آهنگ رعلت کن بدان
بندش نه زانو بر کشا بهر حدی برکش نوا	ساز از نوای جانفز ابروی سبک بارگران
ناقد زاکان عرب آسوده از پنج تعب	ملی میکند با صد طرب کیروزه روزه در کیزان
جز قصه سله مگو تاز و شود از ذکر او	کوته که آمد پیش و بیدای ناپید اکران
تیمی بغایت پر خطر خالی ز راه در راه	نی در روی از جنتی اثرنی در روی از نشتان
هست از سراب تو تو بجزی شگرف و سوسو	صد گشتی از ناله در دجانی شده بی بادبان
بسته بهر یک محلی نبسته در روی مقبله	وزنی حدی کن بیدلی خوش لمحبه و شیرین بان

من هم بقدر وفا خوش در خیل ایشان پاکش	تا که کش آقا که وشن باشد بدست دل عثمان
نی بیج با منزل مرانی دل کس با مل مرا	من تا که راودل مرا سوی حرم و گلستان

یارب مدینه است این حرم که تا کش آید بوی جان
یا ساعت باغ ارم یا عرصه روضه المحبتان

باوش نسیم مشکسا آتش زلال جانفزا	فاکش بود و کل جلا در دیده اهل عیان
چون کعبه آمد قبله که بر طائفان بکشاود	هر سنگ زد و سنگ سپهر گنج با مش ناودان
جانها قدم کرده ز سر بهر طوافش ره سپر	فرش مطافش کرده پر برغان عرشی ایشان
خرم از ان باران نم کاید ز صحرای قدم	روایت از خاک و نرم گلهای حسن جاودان
گلهای حسن معنوی عشق کس از ان نوی	گر شمع زان شبنوی چون لیل آبی در قفان
حسنی که بر مه تافته مجیب خود بشگافند	در جنت از وی یافته سرمایه خیرات جهان
مشرقیه آن حسن اگر خواهی که یابی زودتر	تا روضه خیر بشهر مرکب ز بهت کن روان
سلطان اقلیم و فاشاه سر صیطفنا	سرو قدر صدق و صفایه این امان
دریای مکان و قدم بودند و طغیان بهم	او در میان ایشان از کرم شد بربخ لایعیان
بحرست جان نورش ساحل لبان پرورش	باشد طفیل گوهرش محصول کان کنفکان
قرآن که با آبی و سورا در اعجازش اثر	انزال آن عاجز شمر فکر همه اهل بیان
هر حرف از ان خوش تر مزمه شد بهتر لفظین همه	سیر از ل را ترجمه را ز ابد را ترجمان
از رشک آن گسینجه بر خاک خدایان ریخته	قطعه که بود آونخته در کعبه بهر امتحان

میساخت و شن آرد و دعوت کنان بدخواه
 روزی که با خلق و غاشد لطف او برهان
 خانه آمد و چنین از فرقت آن نازنین
 اشجار را بهر کف آواز داد از هر طرف
 شد پیش اعدا اگر کم زد پیش او از حال سهم
 شد بد در خار محن بهر عناک پرده تن
 بر زعم بدخواهان این تشیش ترویج نکین
 با فرق از دین بری و معنی منجیب
 میشد بوفی رامی او در ره کین موالای او
 کف بر نری کش از کبرستان نبود از شیر تر
 ز اندک طعامی در رمی اطعام کرده عالمی
 صد شنبی آب رو بود اگر کف او آب جو
 میفت یا زش تیره شب داشت کف چوبی عجب
 سایه نبودش همچو خور دین طرفه ترکاند سفر
 در حرب خصم بد نهاد این دپای دفع فساد
 هر که نهاده پا بردن از تنگنای چند چون
 آن شب که میزد از حرم بر مسجد آهسته علم

شکست قرص ماه را بر گوشه این گرد خوان
 الزام محبت را حشا شد در کفش تبسم خوان
 اندم که غم منبر نشین بر سامعان مهر نشان
 پیشش دندازد و صفت شد در قفا صفین
 بزغال مسوم دم کردوی نیالاید و بان
 تا از حسود پختن بر جان دناید زیان
 چون بهیهای آهین بصر عاشق با لبان
 چون دم از دعوی گری شد و لب نشا بران
 در سجده پیش پای او نهاده سر شیر زیان
 مالید و شد پیش تر پستانش از میش جوان
 دان طمعی پیش و کمی باقی بجایش نهان
 از فرط انگشت او شد آب جوشان حشریان
 شد چوب شمع بی لب یا خود چراغ بی دهان
 از تاب خور بالای سر بود از سهاش سایان
 از مار پیش تر داور آقاب تو سینش کمان
 یک کام او بوده فروزان و عرصه کون مکان
 میراند ملک قدم کمران همت زیران

نی جان بین و منج تن اسیر خانان دانی بفکر و نظر گویای بی کام زبان گزینده آن فخره پی پائی شفاعت در میان ما طاعت خورشید و شش نهاید از بر دیوان ظاهر کند آثار جده از معجزات اودمان عاشاک در عمر ابد ظاهر شود این آستان زین کتبه جامی بس مکن آبان اری توان	میشد قرین جان تن بارگاه ذوالمنن گفتش بکوشش موش و بر سر مرغی سرب براست گستاخ وی گردد بساط لطف طے از رنگاری خفته خوش کی شتر گردد پرده کش هر خرق عادت کاویا بر خلق عالم درلا اوصاف او پیش خرد بیرون بود از حد و عد نمود درین دیر کهن از لغت و خوشتر سخن
---	--

نقش ز بس فرخندگی جان و بد پائیندگی
هست آن لال از مکی میاش از اطلال لسان

منزل سلمی و اطلالش نمایان شد ز دور بر عبیر و مشک فدا دست پنداری عبور انیک نیک ز لیل طرف لامع هزاران برق نور منزل جانان در شکل توان بودن عبور نیست جز غیبت ز خود سر مایه ذوق حضور پیش آن ریای شیرین قطره چند آب شور	ابشر و اذلاح من بخند مقامات اسرور با آن ربع و من خوش میکند جان را مشام گوشه برقع ز طرف طلعت رخشان کشید زود تر آنجا رسانیدم که چون نزدیک شد غائب از خود نماند و چون پیشام حاضر شوم شک زیران میروم اما کجا یاید رواج
---	---

برورش جامی چه خرسندی و بد بکره طوف
تا تسلیه باد لطف اے یوم النشور

سلامم علیک ای نبی مکرم	مکرم ترا از آدم و نسل آدم
سلامم علیک ای ز آبای علوی	بصورت موخر بمنزله مقدم
سلامم علیک ای ز آبای فطرت	لطیف وجود تو احب باد عالم
سلامم علیک ای ز اسامی حسنی	جمال تو آینه اسم اعظم
سلامم علیک ای ملک رسلت	ترا خاتم المرسلین نقش خاتم
سلامم علیک ای شناسا بصدور	که روح الایمن بر یکی نیست محرم
سلامم علیک ای ز ابر نوالت	مرگشت ز ابر ایل بنو خرم
هنر اران تحت زحق باد فاضل	بر روح تو دال و محب تو هر دم
تخصیص آنان که هستند با تو	یکجا ز جنسیت تمام منضم
اگر فیض نورت بنودی نمودی	یکلی ملت کفر و اسلام با هم
و گر اذ غلذ از تور دشمن گشتی	که رستی ز ظلمات قهر بنم
ز سعی تو شد فتح ابواب معلوق	ز نطق تو شد کشف اسرار مبهم
جزاک الذی عسم جود او دبرا	دارضاک عنا دسله و سلم
تویی یا رسول الله آن بحر حیرت	که باشد محیط از عطای تو یک نم
جگر تشنگانیم از ره رسیدن	ترحم علینا ابا دترحم
در و نهان نگاریم و دلها بجزا	ز لطف تو داریم امید برهم
کشادیم بار سفر در دیارت	چو جامی ز بارگنه پشته خرم

که این بار با گرد و از پشت تمام	رجا و ائق آمد بفضل تو مارا
گشائی تجلیص بالب که آمد تر استخ باب شفاعت سلم	
<p>مطح نور رخ آن مته تابان بودست جای آمد شد آن سر و خرامان بودست پیش ازین سته بجایش گل در میان بودست انکه صد دست تماشا بدایای بودست که نصیب خضر از چشمه میوان بودست هر کجا اهل لب او شکر افشان بودست اگر بصورت گلشن از خاک خراسان بودست</p>	<p>این زمینیت که سر منزل جانان بودست این زمینیت که هر شب فرازی که درو این زمینیت که بر بنس قناری بنی و امن باز گشتان رفته بهر جانب ازو مید خاک ریش خاصیت آن آبم باید نشان از هر نوک مژه خون جگر جان جامی حقیقت زمین آب هو است</p>
ایضا	ایضا
<p>بهر نما مقدم تو نقد جان گفت رومی امید سومی تو باشد هر طرف در دیده اشک غدر ز تقصیر ماسلف فرش حریم قبر تو باشد ز می شرف باشد کنم تلاطم عمری که شد تلف تا گیریم ز حادثه و بهر و گفت</p>	<p>صحبت زائر الک یا شعله النجف تو قبله دعائے و اهل نیا ز را می بوسم آستانه قصه حلال تو گر پردای چشم مرصع ز گوهرم خوش خالم از تلافی خدام روضات رو کرده ام ز جمله اکثاف سوے تو</p>

دارم توقع این که مثال رجای من
 مہ بنی کلفت ندید و کسی دین عجب کہ بہت
 بر روی عارفان تو مفتاح گشودہ است
 جز گوہر و لالے ترا در شش نداد
 خصم تو سوخت در تبت بت چو بولمب
 نسبت کنندگان کف جو دو تو بخیر
 رفت از جهان کسی کہ نی پی بر پی تو رفت
 اوصاف آدمی نبود در مخالفت
 زان پایہ برتری تو کہ کئے کمال تو
 نامجنس را چہ حد کہ زند لان حبت تو
 جنسیت است عشق و موالات رسل
 مشکل شود ز خوان نوال ت نوال یاب
 بر کشف ستر لو کشف آنرا کیاست دست
 تجامی بر آستان تو کاخ پایہ سجود

یاد ز ملک فضل تو تو وسیع لا خفت
 خورشید و ارمہ جمال تو بے کلفت
 ابواب کنت کنز بفتح من عرف
 ہر کس کہ با صفای درون او چون صند
 نا دیدہ از زبانہ قہر بہت ہنوز کنت
 از بحر خود نوشتنا سند غیر کف
 لب پر نفیر یا اسفا دل پر از اسف
 ستر پردہ کہ یافت ز فرزند نا خلف
 داند شدن سهام خیالات را بہت
 او را بود بجانب موہوم خود شغف
 عاشاکہ جنس گوہر رخشان بود خزن
 جز سیرتے کہ دیدہ بر آب ست و بر علف
 کز پوست پا بردن نہاد ست چون کشف
 ہر صبح ہوشام بہر صفای کشند صف

گردی بدیدہ رفت و بحیب جہانہفت

اندھی الے احبۃ اشرف التحف

کہ شاہ شد از ان مشہد انوار علی

قد بد شد مولای اینخواجہ علی

رویش آن منظر صافیت که در صورت وصل زنده عشق نه مردست و نیر و هرگز در جهان نیست تناعی که ندارد بد لے چشم از دیدن رویت بنجد ایما شد چون ترا چاشنی شهت محبت نرسید	آتشک راست از و عکس جمال از لے لایزال بود این زندگی دلم نیر لے خاصه عشق بود منقبت بے بد لے جائے آن دار و اگر کور شود معتزلے از شہ نخل چه حاصل ز لباس عسلے
---	--

جامی از قافله سالار و عشق ترا
گر پیر سندر که آن کمیت علی گوی علی

کردم ز دیده پایی سومی شمشدین خدا مرقه دش سبرم گر نهند پائے از قاف تا بقاف پرست از کراتش آنرا که بر غدار بود جعد مشکبار کعبه بگرد و روضه او میکند طواف	هست این سفر بذبب عشاق فرض عین حقا که بگذر سرم از فرق فرق دین آن به که حیلہ جوئی کند ترک شید و شین از موی مستعار چه حاجت بزیب زین ارکب الحیح این تر و خون این این
---	--

جامی گدای حضرت ادب باش تا شود
بإراحت وصال مبدل عذاب بین

سلام علی آل طاه و یاسین سلام علی روضه حل فیها ایام بحق شاه مطلق که آمد	سلام علی آل خیر النبین ایام یابی به الملك الدین حریم درش قبله گاه سلاطین
--	--

<p>شہ کاخ غریبان گل شاخ حسان علی ابن موسیٰ رضا گز خدائش ز فضل و شرف نبی اور اجهانے پی عطر و بند حورانِ حبت اگر خواہی آرمی کہت دامن او</p>	<p>در درج امکان مہ بخت مکیں رضا شد لقب چون رضا شد امین اگر بود تیرہ چشم جهان بین غبار و یارش بگیوئے مشکین بر دامن از ہر چہ جزا دست دیرین</p>
---	--

چو جامی حشد لذت تیغ تہرش
چہ غم گر مخالف کشد نبھد کین

<p>چو پیونید باد و ست می خواہی ایدل مکن شہیر عرش پرواز خود را ترا زردہ اوج عزت نشیمن ز آمیزش جسم آویزشش او کہ جانرا بصد فکر از تن ندانی کمالات دہمی در احوال حسے بودنہیں فاحش اگر مانع آید براطراف گلشن کشتے جام روشن مغور قند الفت کہ در کام عیشیت بنظارہ روی شاہد کشائے</p>	<p>پر چیزی کہ جزا دست پیونید گیسل درین دشت آبادالودہ از گل تو خوش کردہ در مرکز خاک نزل چنان گشتی از گوہر خویش غافل زہے فکر قاصر زہے جہل کامل بیان تو و مقصد افتاد عامل زلذات آجل ترا خط عامل بسمع قمارے و صوت عنادل وہ عاقبت تلخے زہر و اتل نظر کاین بود مہر وہ را متائل</p>
---	--

یکی پوست در خلط و خون کشیده
 گنجی عیش خود تلخ در جُست جوش
 ز زلف خم اندر خم چرخ پیش
 نیندانه آیا که آگاه بینی
 گراول پری بود آسنه نماید
 گنجی کسب فضل و هنر تا فصول
 چه دیر در فضل که محروم دارد
 گرا ز شعر و اشعار دار می شعرا
 گنجی مدخل رانے نام حاتم
 و گرافامه در دست گیری ز خامی
 گنجی نامه خود سیه چون لیثان
 قلم بادوشی که از جنبش او
 گرانایه عمر تو شد صرف تا که
 گو حال بهنی که هرگز نبوده
 چه جوی ز افعال خود رسم صحت
 ز خردان ز نیکوست لاف لاغت
 گرفتار کند در بیان معانی

بر و صبر از جان آرامت از دل
 که شکر و دانست و شیرین شمائل
 نهی پای دوست خرد را سلاسل
 از و گشته آن خوبی و لطف زائل
 به چشم تو چون پیکر دیو باطل
 ترا از فضولی کند نام مهمل
 ترا از شناساے فضل مفضل
 بود کیسر از حلیه صدق عامل
 گنجی حاتمے را گنجی وصف مدخل
 نویسه سر اسر سخنهاے نازل
 بهج اداے دو صف از ازل
 بود بهر همد و غرض نامل
 نشینی ز تصرف ایام ذائل
 یکے بخطه بر موجب امر عامل
 چو در حد مقل بود جمله داخل
 مکن بوالفضولانه ذکر فضائل
 کلام بدیع تو نسخ و سائل

بود و حیرت میان کم از تراثر با شمس	نه آخر بیزان دوران دوران
نگشتی باطل خود از فرع و اصل	اصول و فروخت مسلم شد اما
حدیث او احسن کلام او اهل	نشد کارگر بر تو از نبرد با غفلت
ولی نیست داب تو جز منع سائل	از آداب اهل کرم بحث کرده
بجز بدم اوضاع و اعضا لانا مل	تر از طریق جدل نیست کار
نشد حل تراشکال و هیچ مشکل	از منطق مکن نطق کا نذر دو گیتی
نه اجناس عالی نه انواع سافل	ببین گشت از حد و دور سوش
ز روی آئینه ترا گشت شافع	ز حکمت نبود این که میل طبعی
از تحصیل علم ریاضی چه حاصل	چون نفس ترا نیست رو در ریاضت
بخوش گنج بازل و گاه آفل	بین نبات چرخ گردان که باشد
قمر را چه پرنسے شمار بنازل	فلک را چه گیری حساب ماریج
جز آیات فاطر عنوان من میاکن	خلیل الله آسائید فطرت
بین نور فاعل عیان تو اهل	اگر قابله فعل خود یک طرف نه
بهم بر شکن دام و بند شواغل	بیرومی همت بزن دست و پا
بصوب اعلائی گرامی از اسافل	ز اجرام و جسام سفلی چه جوئی
بین عرش را قدسیان گشته مال	بر آور سر از جیب گردون گردان
گر دے مسیح گر دے مهمل	زهر سوتاده صفوف ملائک

یکی فوج در اوج قربت شمس	نذات جلیل و صفات جلال
یکی جوق در طوق عزت مکرم	در ایصال فضائل و ارباب سائل
چومی گشت تیره حوادث از انجا	بلک قدم ران بیک حلقه محل
دران تسلزم نور شوخ طوطی زن	فرو شوی از خویش تن ظلمت ظل
ز قعر محیط قدم نسبت بین	بودی امکان هزاران جد اول
بود بحر و جدول یکی فی الحقیقت	دوئی خاست از احوالان و احوال
یکی خوان یکی دان یکی گوئی که جو	سوی اقتد و الله زور و باطل

بسر حقیقت کشد شعر چای

فی اخیار قول و یا شعر قائل

معلم کیست عشق و کنج خاموشی و بتانش	سبق نادانی و دانا دم طفل سبق خویش
زهر کس ناید این استاد شاگردی نه هر کوی	بدخشان باشد و هر سنگ پاره و لعل رخسارش
زبان خبری زبانی نیست این نادر معلم را	در یغادر همه عالم ندانم کس نه بانیش
کجا و جمع نادانان تواند کسب جمعیت	کسی که فکر دانا بود خاطر پریشانیش
دلی که ذوق نادانی چسبد هر دفتر دانش	که بند و نقش ملک عقل شود آب نیایش
طویل لذیل و وارایت شرح علم نادانے	که در عمر ابد نتوان رسانیدن بیایش
شهود الحق فی الکونین یک نکته ز مضمونش	سواد الموجه فی الدارین یک نقطه ز عنوانش
تصور کی توان کرد از کسی تصدیق این معنی	اگر بود معنی کشف محبت ذوق دودش

ز خاک تعذر کوی ارادت ساقم کاخی
 نیابی ساحت درگاه جزمیدان سلا مش
 درون ای از دور و دلیز طی کن با حیان شیشه
 در اندر کاخ و بتانیت سراسر گل فریاد
 ز هر جانب و ختی شاخها پر میوه حکمت
 چنان بانیست وی ره که بر دیوارها چین
 بیابانیت باطل کعبه مقصود را در ره
 اگر آری رود دران کعبه چرخ گرم زیر پا
 شود هر خار قلبانی بقصد جذب جان ترن
 نشاید بارگی این راه را جز ناله شوق
 رستی از شیر این ناله سوی مقصد ولی توج
 خدنگ محنتی کز سست فقر آید نهال آسا
 که دانه عاقبت گردد و ختی بار و زنیان
 چو صوفی دهن بهت کشد و طارم و حدت
 و گرد و جستجو به قربت آرد و گریبان
 تنی کس نیست رجا نیش و می جادوی دل
 بود هر در و دران مجبیه ردیت بی در و کا

که کم گونی و کم خواری و کم خویشیت را کانش
 نبینی صفی و لب خیزد و ان پانش
 ز بام در وزن اندر تافته خورشید خشتانش
 رضای دل گل خندان لب خلق برایش
 خروشان ز نوای شکوه مرغان خجانش
 نهاد از خرافت بالکار و دست و پانش
 که بل قطع امید از خود بریدن نیست بکانش
 پشردن بادت صد گونه آتش و ریابانش
 اگر دلخشا یلین نهد زیر میفلاش
 که باشد با وحشت پامی و کوه در و کوبانش
 که یابی ز حقا صفا و الله داغ برانش
 کین سینه بزخم ناخن اندوه و نیشانش
 که پیرامون خود جاوید بانی میوه آتشانش
 گریانی کند و دوش فلک ز عطف و آتش
 قد زه بر کان قلب توسین از گریبانش
 که داده نقش بر پو از طبیعت شکل و نیشانش
 که نهاد و خرد در حقهای چرخ درانش

و شاخ لا شود در کف غل گردن پاک
 میان لادالایک الف فرق ست در بود
 خواهر چون گس که دند خو غا بر دل ازهر
 چه امکان جاشنی زان شهید پنج گس در
 زرد کوری فعی بود واقعی نفست او
 چو خواهی در عرفان دلش جا کن که غوص
 چو باشد پشت خم گشته چو چوگان بر کوع اورا
 چو زش متش چو لان کند این تو ده غمرا
 خطا گفتم کی انگیزد که جو لان غبار آنکس
 نیایی سر فقر از جو اندمی که دست دل
 سر این رشته گر خواهی زرد و کپیر زالی جو
 ز جانان لعن عاشق باز گون نعلیت تا آگه
 چو در مشهور خود فانی شود محر دم از آن
 بعضیان طعن بر آدم ز رندی قدسیان دل
 کجا آدم شدی مرآت کامل گزین فردی +
 گوی هر ساده را عارف که شکل گوهر افشاند
 مستبید و صاحب دل چه بیم از فوت آسایش

چو کشانید در آلا بوحده چشم عرفایش
 در آلا ان الف بالاشمار و عقل کیانش
 چو گفتار لب از شهد شهادت ساخت نهان
 گشته آستین صولت پیران گس رانش
 زرد نیست جز خضری که با خضرت پیانش
 که دارد در طلب نبود گزیر از غوص عانش
 نماید فلک رگشته کوی پیش چو گانش
 بود مشتق غبار انگیزنده در وقت جو لانش
 که باشد شهید روح القدس بار و بیدانش
 بود که از نار حاصل کونین لرزانش
 که باشد کمنه چرخ پیش از نوحه گروانش
 بگرد و پیرده دیده حجاب قرب جانش
 شود دیده غبار و گرد آسباب جانش
 ولی آخر همان آمد بر ایشان رسم رجانش
 جمال عن مسجدی ز حال ذل عیانش
 بخار بارگی هر چند خوانی بر نیانش
 زور یا زشته نیل و فرجه بیم از خط بارانش

رسد صد تیرگی از بار تو نشه مرد این دورا
 حریفان ز بهر یک لبان نهاده کوه غم بر دل
 مخور خون بهر طبع از کلاغی کم نه کورا
 زمان بهره کی باید که طبعی که از زمان
 چه بچسبیم کینج تمامه انهی و حبیب از آن ترسم
 ز چاه طبع بالا کی رود زور دوست که هر سو
 ز حرص گنج گنج حرص شد دنیا پرست انیک
 چه ز خواهی بدر یوزه گره بست از در آکس
 زیر زانه طینت ترا گنجیست پنهانی
 مزین از شتهای دل آزار شتهای گل
 نشاید رخ پیش هر جوان ستار خوان کین دن
 خور و آب از خم چشم میان میوه باغش
 چنان بست خلعت راه عبرت بر دل خواج
 بخله های جاده مال غیب خوشیتن پوشد
 بگفتنش مزین کافور بر کتان که زباند
 بسیمین با مدشاه میر دست هوس خندین
 نظر کشا بچشم او بباد اموی افزونے

اگر خود قرص مهر و نه بند گردون را بانش
 چه مال گفت و گوار قانعان کوه لبانش
 تو گل چون دست آمد بر آمد یام شالاش
 اگر نه نام نامان باشد کی آمد از زمین شالاش
 که یابی ماری اندر حبیب خود بر خوش چچانش
 سوی بستن کسان محکم میان گزیده میانش
 بگرد گنج حلقه کرده میان همچو ثعلبانش
 که از زینست نکشاید گره ز ابروی در بانش
 که بر کرده ز کان کنت کنز افضل زیدانش
 که ناید مال گنجت بگفت اگر ده ویرانش
 ز مرغ و میوه بر خوان گر چه هست الواع الوانش
 چکد خون دل بویه زبان ز مرغ بر پانش
 که هر گز دل بزرگ خود ز رفت از مرگ برانش
 ز بهی سوالی آن ساعت که سازد مرگ عرانش
 ز گرمای قیامت هرگز این کافور و کانش
 که ترسیم عید آخر پنجه عقل تو دستانش
 و مد چشم خیالت از خیال موسی مرگانش

بی کم جز سبب نمیب و کا خزان دل
 پاک کور باشد چه چو چشم عاقبت میت
 و لم گر گوید از مهرت سپندانیت بر آتش
 جمال دل طلب کن بجای گل گر چون
 نمانیست لاجاودان آینه هست
 نبشت ارباب از نفس و در عالم دل کن
 چرا از خوشی تن بیرون و دعای تاشا را
 ز زنگنه گاه معنی هر که آرد روی و صورت
 درخت علم کم نه از جهالت نام آن دین
 بدین اری بساط افکنده هر جا دین بر انداز
 چه داند رخنه اسلام بستن نامسلمانی
 در خلوت سرادر ویش بر سلطان از ان بند
 اگر پاپر موای خود نهد ره رازان خوشتر
 امیر نفس باشد بنده و در ویش را بنده
 شد آتش دان آتش گیره این مستی عوان خس
 حذر کن ای عوان از نوحه مظلوم و شک و
 ترس از نادک آنکه که بسیند و بلا بر تو

هزاران قطره خون بینی کرده از آریستانش
 ز شهوت کو گشته پر خدر باش از زخم آتش
 مشو غره که صندل درج باشد در سپندش
 جمال ل شود با بان شوند آفاق حیرانش
 و زان اندک نموداری بهشت عور و فووش
 که دوزخ نفس است خویهای شست نیرانش
 شکفته در درون از خنجر دل صد گلستانش
 بود آب روان نجیر و صحن باغ زندانش
 کتیخ و تیره باشد در غلاف اوراق و غصانش
 که از دین دیانت بهره کم دامت نیرانش
 که آفتد رخنه در اسلام اگر خوانی مسلمانش
 که مرغ آنس می پر دزمای دهبوی سلطانش
 که باشد در هوا زیر قدم تخت سلیمانش
 اگر خود بنده فرمان بود ایران تورانش
 که بهر خان مانها سوختن باشند اعوانش
 که میترسم کند کار دعای نوح و طوفانش
 کند غریب چرخ خیبری راز خم پیکانش

رود نقب و عامی ظلم کش با ظلم خود
 شاه از شک که دارد کوشش از خوانی چه سود دارد
 زهر سوگامی کسری در ایوان ساختی منزل
 چون بود چشم نصرت بی رمد شاه سپه کش را
 جهان چون مژده است ز رویش سنگ تنجا
 مجوبی فاقه کام دل که محنت دید که کنعان
 فلک آینه رنگ آمد کن عصیان که تیر سم
 سرشک افشان که از بهر تار مجلس است
 بود سفلد صفای شک مشکل رنگ یاید
 چو حکم کل سر باوزا نشین میدا سنے
 کس از گمان راز خود پشیمان کم شود لیکن
 ترا هست نامواری نه خود غنیمت آن
 مکن زهر نفس نفاس خود ضلوع که هر گوهر
 ترش و باش با بدخود شیرین لب که صغری
 هنوز آزار مردم خوی تو ناگشته زان گسل
 چو دار و فاسق نادار خسر دین و عقیقه
 کمونی کن که از راه ضعیفان گر کس شک

بود خندق محیط چرخ و قلعه اوج کیوانش
 که خواهد دست مرگ خرنه دادن بر علا تویش
 بیا کامر و کسری بنی از هر سودر ایوانش
 بود گرد سپاهی خوشتر از گل سپاهانش
 که از کون خزان صد بار پیش او ده شیطانش
 جمال یوسفی روزی نشد بی قحط کنعانش
 نماید صورت عصیان تو ناگاه غضبانش
 بچشم خویش بنی عاقبت در پای غلطانش
 و گر سازی ز علم و معرفت بر آب حیوانش
 پیاد بر لب سری که ناچار است کمالش
 بود بسیار که ز افشای آن بنی پشانش
 درشتیهای دور چرخ را کان هست سواش
 که باشد میتی جز بخود نفوذ شد از رانش
 به از سبب صفاهانی بود از رخ گیلانش
 چو بیخ خار حکم گشت توان کندن آسایش
 بود خسر مئی چون کند اثبات خسرانش
 نهد کی شود و فردا اگر دان ان سنگ میزانش

برای خلق باشد طاعت زاهد نه بهر حق
 چه پاک آنرا که از آب نمود پاشگان افتد
 دل دانا میان سخت رویان جهان آمد
 کمان شد نشیبت تو ای پیر و هرگز خود نمی آفتی
 که این ماند از درواخل نقد روان آنرا
 بحق کی ره بر روان خود پست انسان که راه دل
 شکم پر بودنی بارکش کل نهاد آری
 حسود از چرب و شیرین گفت چشم خروید بین کشتا
 چه قرآن حفظ قاری کرد از هر ناپسندیده
 خیال زیر کی با خود تبر پیش خدا و امان
 چون حکم عقل نافذ نیست نی آزادگی باشد
 هر عقل است و پامی شرع در روز معضد عوی
 قلم نه سوده انگشتش ولی بر لوح خیمیت
 دکان شرع را آمد دکان دار احمد مرسل
 از شد عقل کل دانا ز می می ناخواندنا
 بشیر بکن طلب سر مشید حکمت که شد غرقه
 چو القاسم بود پامی که باشد بومعه باره

چو بینی در بردن چالاک نه ز خانه گسلاش
 که باشد جویباری هر تنگانی از بحر طفرانش
 چو آن شیشه که باشد بامیان شکستندش
 که خواهند از ادیم خاک روزی ساخت قرانش
 که باشد زخمها در شهر پر تن زندانش
 زند اکنون ن فرزند و خور و دلدانش
 کم افتد خور که ناید توبه خوش تر زیالانش
 که باشد خرد و الماس یوزینه پنهانش
 پسندیده کی اقتدیش ندان حفظ قرانش
 نه بد و بازیریه هر که باشد عزم کردانش
 که داری چون علایمان غل گردن طبع فرانش
 کشد هر عقل ازین معنی بسرکش خط بطلانش
 خطی باشد محقق از برای نسخ او دانش
 که باشد عقل تا سازد دکان با لاد کانش
 که خوانند ابجد ابراهیم و آدم در دبستانش
 ز موج غیرت افلاطون یونانی و یونانش
 که از هر خلاص خویش جوید راه طبعانش

مشوقید نجات او که مدخولست قافونش
 گذر بر بوستان شرع و دین کن باهر گامی
 قدم در غار زاردانش خود رستگان کم نه
 چه گوهر بخش دریا نیست طبع دور غورین
 بود از خوان حکمت نامہ شعرین آن لقمه
 چو دنیا نیست از نقش تکلف ساده نظم من
 خوش آید در سخن صنعت ز شاعر یک چندان
 خیال خاص باشد خیال رومی شاید منی
 و گر گیر در بسیارے همه رخسار شاد را
 سخن آن بود که اول نهاد نهاد فاقانی
 چو در سیر معانی یافت خسر و سو آن خوان
 گرام و زار و این فادم ز بحر شعر تر آید
 بخاقانی از آن بحر از رسد شمع بر آگیزد
 و گر خسر و سفاک اندمی یابد از آن چشمه
 بشکرین چو طوطی روح او شکر شکن گردد
 اگر چه نام مرآت الصفا شد گفته او را
 بجلاء الروح کردم نام این چنین سچ مرآت

کش رنج شغافی او که معلولست بر هانش
 گلی چون شافعی بالاله بنی چه نمایش
 که باشد سر زده در هر قدم صد فایده اش
 که لفظ و معنی پاکست و ز گین در و مزانش
 که چیدست به رفوت با نهادست لقمانش
 چه عم کز سادگی خواند فلانی نقش بهمانش
 که ارد در کمال معنی مقصود نقصانش
 چو خال اندک قد بر رخ و ده حسن فراداش
 میان ساده رخسار آن سیه رو رسد زانش
 بهمان خانه گیتی و دانشوران خوشش
 ملامت های او افکند شوری در مکدانش
 پی دست و دمان شستن از آنها چیست تا او
 چو سوسن تر زبان تحسین کنان از خاک سر دوش
 شود سیراب فیض عین جان جان عطشانش
 چو بقرستم بند این تنگ شک از خراباش
 چو بود انوار خورشید صفا از چهره باباش
 نزارد از چلا چاره جو سازد تیر و دراش

مضوی میکنم که ترا طبعا ن قدران دارد	که آرد در مقابل کشت با سم سمبک نشین
چرا از شعر لافد کس خصوصاً قالیچه شعر	که در قالیچه باشد از دم روح الایمن نشین
خدا را ریز بر جامی ز ابر فیض باران	که از بهر چه آن نه نیست ساز و پاک دین

الیه

نگار ایوان شه که ز کلخ کیوان بر ترست	رخنه اوان کیش بدیوار چهار دین دست
چون سلامت یابد از تاراج نقد این چهار	پاسان رخواب بر هر رخت دومی دیگرست
چیت ز رناب نگین گشته خاک ز آفتاب	هر که کرد افسر ز رناب خاکش بر بهرست
گر ندارد و سیم زردا نامنه نامش گدا	در برش دل بجز دانش اوشه بجز دست
زن نه امروزی کونج دست کرم بکشا که زر	مرد را بهر کرم زن را برای زیورست
کیسه خالی باش بهر نعت یوم الحساب	صفر چون خالیست ز ارقام عدد بالارست
عاشق همیان شدی لاغرمیانش کن بل	حسن معشوقان عناد میان لاعزت
نیست سترخ از هل کو هر تنگه زر گوئی	بهرداغ نخل کیشان کرده سترخ از آفت
زربود و جیبال و میل او در جان بال	عل آتش رنگ و رکف لعل در دل انگر
بگذر از دیرانه گیتے سلامت گرمیست	گنجا درومی که بر هر یک طلسمی نمکست
هر کجا بنی در گنج و پر در علف	علقه مار حلقه کرده در دهان زهرست
حرص کار مور باشد در روی با آن گوی	خشمور خوشی تن بیته که مور بهرست
شد دهان حرص سحر پولی از خاک	این سخن بشنود که مردی از دهان سحرست

میخیزد ترک بودی مقبله که بر دبو
 ز برده و ز فحش اولاد از نارالب بیند
 گر چه باشد ز خوش ابراکن ز گیر ستاج
 از ریاضیه مجو مات که جودش عارض است
 لب نیالانید اهل بهت از خوان خسان
 طامعان از بهر طمع پیش هر خس نه نهند
 مایکان از بهر طمع می برد سر زیر گاه
 نفع عامه عامه را اولیست آری دم خر
 مرد کاسب که مشقت میکند کف داشت
 ساغر راحت بود از کسب پر کف آبله
 فرج را بنده از گلو کن که زنمان ستره
 هر که آخر ساخت شهوت نیم خردل کو قتل
 سفله را منظور توان یافتن گنج خوب روست
 شاید آن ز طلب امارض بر خط و فال
 روزگار تیره دست خالی و دل پر پیس
 دست ده بارستان در قطع بستنهای طبع
 باش در دین ثابت از ترسی ز قهر حق که پاک
 ز قبال کرد زرد و ترک دنیا بود دست
 دید و باشی قفل ز را ز بهر قبح استرست
 بهر ابراهیم ز تعلیلین پایی آزرست
 میوه کی آرد و دخت خشک که باران ترست
 در خور دندان انجم کرده ماه و خورست
 قانعان را خنده بر شاه و وزیر کشورست
 قهقهه بر کوه و بر در شیده کبک ترست
 خوش گس آنی است لیکن در خور کون است
 بهر ماهواری نفس و غل سوبان گرت
 وقت آنکس خوش که بهت یافته زین سبب است
 فارغست آنکس که قوت او زمان سترست
 خود بفهم خرده دانا نیم خردل بهم حوت
 میخ را در دیده توان کوفتن از زرت
 در کف طامع بقصد مال مردم محض است
 شب دراز و ناخنان افاده عصا پر گرت
 بی عصا مگر ز که در راه تو صد جوی و جرت
 کرده محکم در زمین عمر و زیم مهرست

نیکی آموز از همه از کم ز خود آخر چه عیب
 نیست قدر عالی و دودن جز بقدر ار نه
 حکمت اندر پنج تن تهذیب عقل و جان است
 کامل و ناتهی نه یکسانند در قطع امور
 چون کنند اهل مسد طوفان طریق علم گیر
 با حسودان لطف خوش باشد ولی نتوان با
 گز نه همکار بایگان ز هم نامه چه سود
 خوی نیکان گیر دآن کز نیک یا بد تربیت
 فعل نیک از نیکو یان جو که در تصرف دهر
 خار خار شک در دین جان بود دل را چو کر
 هست مرد تیره دل در صورت اهل صفا
 هر خلل کاندل عمل عیب ز نقصان است
 نفس ظلمت رو بجمل الله ز جنبش باز ماند
 بگناهی را بجرم دیگر از وی جمل
 کرم را کش میتوان عین کرم خواندن عیب
 هر چه می یابی زدی آن خاصیت کش ممکن است
 نیست که ده از بهر مرامی که گوی مزین است

راستی در جدول زرگز چوین مسطر است
 قصر شه را پاسبان بر بام و دوزبان بر در
 قصد و عطا ز جراح صاحب لکد بر منبر است
 آنچه از شمشیر می آید نه کار خنجر است
 کاه موج آرام گشته راز نقل لنگر است
 کشتن آن آتش که اندر شگ آتش مهر است
 یک مسیح ابراهیم که کرد و دیگر اخوت
 شیر حکمت نوشد آن کام الکاتبش با دست
 مشق اندر صورت و معنی بوفوق مصد است
 معنی این کز برای شک بود زانو و کمر است
 آن آن جادو که از جنس سفید شرجی درست
 رخنه کاندل قصر یابی از قصور قیصر است
 رشته خورشید بنده بال مرغ شب پرست
 سر ز نش که دن رسم عالیه دانشور است
 گر بر غم مردش ام ایجا نشت و حتر است
 طعن او بر نقد هزانه گشته مستنکر است
 نیست شر از بهر مینوایی که گوی ابحر است

سقلا گر خجلیت کشد ز آثار فعل خود کشد
 گوش حکمت کس طلبی دیده صورت پرست
 چون قند ز آهنگ صحت مار گ بر عود تن
 نقش هلو نسو تفصیل رنج شب بیدست
 خوش بود خوش چون به صورت که باشد خوش
 کوس ناموس از زنی از چرخ انجم بر گذر
 سوی مهنی بر دو که گرامد بصورت با سپید
 کم نشین امثال خود این که باشد در دم
 طعن از کس خوش نباشد که چه شیرین گو بود
 کندن بنیاد دولت را بود سیل عظیم
 گر عروج نفس خواهی بال همت بر کشا
 نیست از مردی مجوز دهر را کشتن زبون
 راه غلت جوی و خرم زمی که چندین مقدمه
 حبس نیل گندی از گریه میشود غرق آب
 منکر از ادوات مار فان بود قبول
 فقره فقره از کلام شیر مردان گوش گمن
 بکتهای پست کامل هست طالب را بلند

گلشن رار و سیاه از دو دیا خاکستر است
 خطا کور از شاخه ان خوش نفع بیش از گریست
 زخم بهر ساز آن آهنگ زخم نشتر است
 جامه چاک را که تا صبح از حصیرش بستر است
 کس لبهوار غافل تصحیف خواند بستر است
 چون دف رسوائت این بر جلال حسرت
 کی کند دفع گزند آن نقطه کادر مجرب است
 مثل خنجر خنجر اما بهر قطع خنجر است
 زخم فی بر دیده سختت از همه نیکتر است
 رشمه کلک عوامان گر چه بس مستحضر است
 کاکه در روز دارد اعتبار اول پرست
 زن که فائق گشت بر شوهر یعنی شوهر است
 کبک از آن مرد که دور از فلق در کوه در
 شب چو مرغی کاشانش غنچه نیلوفر است
 کافران را معجزات انبیاء که با درست
 زانکه بر بوجمل حمل آن ان الفار حیدر است
 بکتهای یای حیدر تراج قاف قبر است

خاک یا مان شو که پشت بگرینیت شکند
 لشکر انعام نادیده باگی تفرقه است
 ناپسندی گرسد از یار روشن دل چه پاک
 دل پر در بهر فیض نوبو که غل خشک
 کافری دان نفس سرکش که لازم یابیش
 با غم مشرت مزین با زن که گرسبت نخست
 سهره از غنایت افزاید که چون رخصت
 دل مکن بازنده پوشان بد که با سوسن
 چار در دفع خواطر صحبت پیرست و بس
 جان پشرد ده ز فیض پیراید زندگه
 بومی درویشان نداری خرقه بشمین سبزه
 ناز پرورد و هوا با نفس تواند غمنا
 در جوانی سعی کن گریه خلل خواهی عمل
 عالم عالی مقام از بهر خود خواهد علو
 مفتی تر دامن از هستی تو از دهم چون
 سفله را چون اکثر ثلث مدسفه پس کل آن
 فلسفه از گنج حکمت چون فیلسفه رو نیافت

کمال غیر حتم نصرت را بخوار لشکرست
 دفتر شیراز و نا کرده بیاد می است برست
 نیست عیبی آب صافی را که غاشاکل درست
 میخور و خرمای ترمیم که عیسے پر درست
 سرکشے چون سرکشے کافی که اندر کاخست
 راز دار متر عفت آن خراز ساغر غمست
 مهر عریان باشد از وی خطو عریان دوست
 بهر با سوسیت شه کاندرباس جا کرست
 رخته بریا جوج بستن غاصه اسکندرست
 خضر از ان خضرست کز وی سبزه مشک خضر
 چند پیچی اشک در زانده که مشک ذرست
 زن که باشد لائق معجزه چه مرد مغفرت
 میوه بی نقصان بود چون از درخت تو برست
 چون علاکش معنی ستعلاد کار او جربست
 دفتر خود را دف تر دامن آری دف ترست
 هم سفله باشد که دار و حکم کل آنچه اکثرست
 می ندانم دیگرے را سوی آن چون بهرست

حکیم حال منطقی خواهد بود ز حال فلسفی
 آن مجسم کش بد اختر گفته چون هرات
 اختیار بی نیست و را اختیار از وی میگیر
 چرخ و ابجد حین فرمودم هر یک اینجا مضطر
 نور توحید است در دل مشعور و را کی حق
 معنی مشعر معیت با شتر آمد زان سبب
 حکمت یونانیان پیغام نفیست و هوا
 نامه کش عنوان قال لندیا قال البیست
 نیست غریب بوی نبی سوی خدا بر میر ترا
 دست بگسل از شفا می او که دستور شفاست
 صاحب علم لدنی را چه حاجت خط و لفظ
 جامی هست این شعرا غرضان و فقه
 در سواد خط آن انوار حکمت مخفی است
 همچو فکر مکر خسر و زاده است از لطف طمع
 ای بسا خواهر که با خواهر چو گرد و جلوه گر
 حبه الابرار اگر سازم لقب ترا منراست
 حبه الابرار اگر هم ضم کنم با آن روانست

کن قیاس آنرا که اصغر مندیج در اکبر است
 پیش و مندا با ختر شد خدایش اختر است
 اختیار جمله گم در اختیار داور است
 اختیار جمله پیش من بحیب المضطر است
 مشعر اختر پریشان را کجا آن مشعر است
 نیست ندین معنی کسی بی مرگر و مشعر است
 حکمت ایان من موده پیغمبر است
 حاصل مضمون آن خسران در مشعر است
 از علی جو جو که بوی بود علی مستقدر است
 پامی کیسوز قانونش که کانون شهر است
 صفی اول مصفحت آنرا که قرآن از بر است
 کاندرو هر حرف ظریفی از شراب کوثر است
 هر شب تار یک آبتین بجمع انور است
 در کمال خوبی این کینه خواهر آن یک خواهر است
 در جمال اکبر بود هر چند در سال صنعت است
 زانکه از ابرار دین مجری لبالب گوهر است
 زانکه بر مطلوب هر آزاد حاجت گستر است

مروید پناه و چون آمد و مرا بیات آن	در صفا و محکم شاید که گویم مر مرست
سال تا رخسار اگر فرخ نویسم دور نیست	ز آنکه سال از دولت تاریخ افرخ فرست

ایضا

سفید شد چو دخت شکوفه دارم	درین رخت همین میوه نعمت بزم
بهم شکوفه دیوه که دیدم ز کفن	شکوفه را گرم بردخت دیوه خوم
شکوفه دیر نباید شکفت از ان دام	که دم بدم ز زمانه شکوفه ناک ترم
ز شیر مادر و دهرم ضرر رسیده نفع	کنون شکوفه کنان به رفیع آن فرم
ز بسکه آئینه ام عیب شیب موسی بگو	بروی داشت نخواهم کردی از گرم
چگونه بنیش آن حسرت که گاه دیدن	بیاض گیر و کیر سیاه بصرم
بیاض موسی بود آفت بصر عیب	اگر بود ز نظر در بیاض مود زرم
اگر چه نیست مراد تصور دهر نظر	کنون ز دهر بود صد تصور ز نظر
تلاوتی که شب کردی بر پر تو ماه	بر در می نه بد دست در فروغ خوم
و چشم کرده ام از شیشه زنگ چاه	هنوز بس نبود در تلمات سوم
برفت گوهر بنیش ز چشم و طفل صفت	و بد قریب شبیه سپهر عشوه گرم
فتاندی چو گهر حرف را ز منج آن	چو بودی و دو گوهر نهان بحد و رم
گهر فتانیم امروز مشکل است که دام	بخاسه مرغ تاراج حق که گم
ز تیر کوشه بودم چنانکه از ره سمع	حدیث نفس کسان استی بدل گذرم

ز دست فتنه کنون گوش بی تبارت و
 ره جو اس اگر چید بسته شد حاشا
 چه صبیح باید او حسن چو راه نمود
 نخواهم از تی ز بنور کام دل بشیرین
 نمیده گشت قدم همچو لام و ماچولف
 چو لای نفی بود این دو حرف دانستم
 ز ضعف تن شد دم آنجا که گزینش
 اگر ز دست شود یار پای ممکن نیست
 چو بجه ساخت مرا حلقه دهر و گر خواهم
 بهم بود سر و پا حلقه را از ان بهر خود
 بد ایگویم کسشم چهره خود از زانو
 اگر چو حلقه شد م آن گمان بهر زنا
 چو حلقه بر در علوت مرا می نشینم
 محیط کون نماید که حلقه بقلابت
 فراز کنگر وحدت نشسته آن مرغم
 چو در هوای قدم پر زخم رود بعد
 اگر ز خورشید پر دین دهند دانه مرا

نیشود ز مقالات همدان خبرم
 که در صفای بیت از ان شود گذرم
 عروس معنی بیرون ز مجله صورم
 چو با حلاوت خود رسته همچو نیشکرم
 عصا گیرم دستت پای ره سپرم
 که نفی میشود از تحت بقا اثرم
 گر ان شود شرم از خواب بشکند کرم
 که بنشینم بر خاستن بود ظفرم
 ز پشت حلقه شده مهره مهره بر شرم
 نهاده بر سر زانو ز شام تا سحرم
 که ببت هر دو بهم از تراوش جگرم
 که همچو حلقه بود بر درون رنقم
 بسان حلقه باند فلک برون رنم
 بجنب عرصه هست مقبر و محقرم
 که باز رسته ز دام طبیعت بشرم
 بنهار عالم بیکان زیاد بال دیرم
 و گر ز خورشید نورشید باشد آب و خورم

من آن نیم کہ کنم بال شست ذرا و بلند
 بقصد کسب غنا گنج زر طلب چکنم
 فروغ یافته سنگیست ز زتابش خور
 مجوزہ است جہان سحر ساز و دھنوگر
 نتیجہ مذہب جز خسارت ارچہ شود
 چو ماکیان پے دانہ زبون و چہ شوم
 چو تیغ تہمت و تیر ہیا خورم ز شود
 ببین کہ مہبط خیر و کمال شد دل
 پرست گوش من از سحر ملک چو مسیح
 شد از حقائق عرفان و لم خزینہ راز
 پر فرشتہ گسار ان من شود چو نہند
 بنجر شمع اگر فکر من شود و خواص
 باغ نثرہ اگر کلک من کند مینش
 بوستان راوت اگر بود شجرے
 ولی چہ سود کہ در کام ذوق تیرہ دلا
 خوش کنم کہ بد عوی کشید شوق کلام
 چو نیست لاف نہر خرب و لیل پے نہری
 سوی حسیض کنین آب دانہ بہرہ و دم
 چو با تو انگری دل غمی ز گنج زرم
 اگر بسنگ کنم روے عابد الجرم
 کہ ساخت سحر دی از سر کار کور و کر
 قضا بفرض محال از زفاف او و طرم
 برو چو تہقہ نہن و زو شب چو کبک نیم
 بست ترک خودی خود بہ نیستی سپر
 چہ منقصت سدا ز طعن اہل شور و شرم
 کجا مشوش خاطر شود نہیق خرم
 گزان فلسفیان کی بہ نیم فلس خرم
 ز خون علم لدنی جو خضر ما خرم
 بہاے یک گہر آید خراج بحر و برم
 ز نخل خشک و بہر بار میو ہاے ترم
 کہ آور دہم معرفت من آن شجرم
 ہمیشہ پاشنے تلخ نیسہ بد شرم
 بغیر معنی خود نہیت معنی د گرم
 چرا دلیل اقامت کنم کہ بی بہرم

زبان زبانیه آمد برمش ورنه چو کرد بدلم ابواب فیض ایسا بزرگوار خدا یا بجزمت نهی حق گرم روانی که پای کرده زهر که باش یاد رسن تانیر دی است زهی نای که چون جامی از فیض جو دران سفر فطری جز خیال مستی نیست	کشد زهره در آئی بجانب سفرم چه سود از ان که کند در سخنوری مرم که دل نفیر کش آید ز شوق آن نفرم طریق پیروی پیروان شان سیرم لباس مستی موهوم خوشی تن بدرم قد فصحی استیم نیتے سفرم بفضل شامل خود دور طاران خطرم
--	---

الیت

قاصد رسید و ساخت معطر شام من آن ناف نیست بلکه پی تحفه باغبان هرگز ندیده ز گس چشمتی بباغ وهر نکشفه غنچه ایست چو پیمیده بینش تختیت خوش ز عاج که صف صفت نشاند اینها کانیست بگویم سخن صدیح اقبال نامه ایست با خلاص بشیه شاهی که مد من نبود مدش آخیان چون قائم ست کلک ز بانم ز مدش	در چین نامه داشت گزافه ضنن چید از چین نقبشه و پیمیده ورم زمینان و مید و سبیل نسرین زشترن همچون دبان غنچه دبانان پر از سخن بروی باز مند یگان بر هست تن وز چهره یقین بکشتایم نقاب طن از لیت بن غضنفر یعقوب بن حسن گو خود بعدل وجود کند مدع خوشی تن آن به که چون دوات نهم مهر بر دهن
---	---

پاکیزہ گوہرانی گوش تو سفتہ اند
 آویزہ ایست در خور تو دارم آنقدر
 تو یوسفی بلک جلالت نہادہ تخت
 یعقوب داشت بیت حزن بہر خود کی
 داوت عطیہ ملک دلا بلکہ چند ملک
 بایز زبان مال و مقال تو روز شب
 تو بر درختی از چمن عدل و باغ ملک
 باش از شکوفہ کرم و عدل زیب باغ
 تا از ان شکوفہ روح فرازند شیخ شباب
 آن گونہ زری کہ رشتہ آمال را بود
 از انصاف ملک را طرب آباد کن چنان
 عالم کہ نور عسل نشانہ کن ستوار
 بے نور علم او شود او تیر گے جہل
 آنرا شناس صاحب علم و عمل کہ ہست
 نے آن سفید را کہ ز تلبیس مکر دیو
 ہر کج قلم کند خویش غمیش ابران
 دشتش بی تیغ ساز قلم مار قم کنند

در ہائے شاہوار بہ از لولوعین
 چشم از تو مردمی کہ نہی گوش بر سخن
 من غائب از جناب تو یعقوب محسن
 من دارم از برای تو صد بیت بے حزن
 بے منت سپاہ و چشم فضل و المثنی
 باشد شکر گوی این فضل مرہن
 تیشہ مکن بظلم و بآن بیخ خود مکن
 باش از تمار جود و عطار و نوت چمن
 تا زین شمار کام بیایند مرد و زن
 عدلت گرہ کشامی نہ ظلمت گرہ فلکن
 کاغذ غیب را رود از دل غم وطن
 پائیش بزرگو شمع کش از در کتے لکن
 ز انیسان جہان کہ در شب ظلمانی انجمن
 تران مفتی شرایع دوزین محیی سنن
 تہانہ باہے حرص و ہوار است بر سخن
 آرد بدست مال فقیرے بکرو فن
 آثار عدل و داد تو بر صفحہ زمین

<p>از مرده شوی پیرهن از مردگان کفن کار ز مرده مردنش به از آسوده بستن از بهر دست لبش این بهترین سن چندان طراوتی ندهد سبز و من بالا پرند مرغان استانه تابرن آنرا عمارت دل ویرانه بو دشمن یمن سیل شد سند دولت یمن قرن او یس شد سبب دولت قرن خود کار من دعاست چه در سر چه در عین گاه مفیض رحمت و گاه مضر محن بر خصم تو سهام دبر اجاب تو عین جز آنکه چشمه خیره چو در عیش بود بدن</p>	<p>در جامه خانه رده آزار که می کند آزار جوی را مکن آسوده ز اینی بدگوی را بکش بگ جان از بدن هست مشغوف آن مشوک ز پاکست اصل و عالی شود ولیم ولیکن ز چون کریم معمور خانه ایست دشمن سر می خلد یک خلق خوشتر از هر که به بینی پسند کن یک لحظه هر که نیک شود و مقتدر شمار چون شد دشمن در از کنتم ختم بر دعا تا باشد آن دعا که رود سوی آسمان باد از اهل صدق دعا که مستجاب بر خصم تو مباد پئے آن سهام درع</p>
--	--

باد آینه انجمن که رساند بجان خصم
 ز اجاب تو چو صرف کند ناوک فن

<p>جاءت خوانم نه کامل چون با هست کام کشن بود روی از لیس و ایما بر پای عام چون اجل کوته کند باقی نماند غیر نام</p>	<p>جاء داری جابل سادر سر کامل ام نام خاص خویش عالم کردی اما عامی عمر صرف کسب نام نیک کن کان نام را</p>
---	--

کابلے بگذر روی مہمت خود از ہمہ
 اگر تمام است اہتمام دین نکرد دعایت
 ظالم نفس غلامست از پریشانی خویش
 بندہ فرمان شو کہ گردد خام گاہ بندگے
 گرد بیابانی اندر باد یہ صبر سے بکن
 از کلامت غیر لا در کم نشد حرف و گر
 خوست باشد کمال دل ترا بمحون خویش
 یاد میکن از اہل فرات انقلابا بد کہ است
 عاقبت از ہمدان بندہ بچشم خود ہمان
 ظلم کشان خصم دیندار توان آن قوم
 نام حیدر خواہی آزادی طلب چون مصطفیٰ
 چند بہر خوان زان گوشہ گیری شام و پیا
 روز مردان مجبور و جودامی فقر از آنکہ
 فقر بے فقر نیست جز قاف نفاق
 آنکہ میخوانی اقارب جز عمارت نیستند
 آنکہ خود را در اخوت بخت گوید چون دلش
 رو بہای ز خال و غم چون خال و غم با ہم

آرد را تمام امر دین کہ نیست اہتمام
 آہ ماند حاصلت زان اہتمام نام تمام
 در دل شب آہ دل باشد شہاب آن غلام
 چون بجای غل کلاہ خواہی بنید غلام
 مادر ہرام حریم کعبہ یایہ احترام
 از تو تامل تھی زین حرف کم باشد کلام
 چند داری چشم دایم لیلمان چون عجم
 انقلابش مرد تو سن نفس را بر سر جام
 خون ایشان را کہ میریزی بر تیغ ہتھام
 جمع سازد بر نیکی گانین بود دین تو ام
 در میان نشین چون حیدر سخت است ہتھام
 طعم طعام از شاست کی چشی طعم طعام
 عود و شفاست ہر تازی از آن انصاف
 بچو سیمخ از عمان کوہ را کم کن مقام
 خاصہ کہ ز در شان بود فرق تاج ہتھام
 بر سر مانست لزدان با تو خاشاکوی خام
 غم بر دے آفتاب جان ماہ دل غلام

دیده دل گوشتیادار شام از بهر عدل
از مشایخ جهان گر شاه رفت و میر ماند
بهمنی دارد از صورت دل عارف فرغ
حال کرم آتش جبار نماید هر دوروی
هست در کوی فنا هر جا زبستان مجبی
ز اول صبح ازل تا آخر شام آید
صد کرم کرده ریای بیش و ترک ریای
نی از نهنگانه گیتے رود از یک جمع
مفضل دریا نامل هر کجا بکشد دست
مدی را سازد انقاس صلاح آموز دوست
چون بود همسایه را دیوار کوته عیب ان
صورت ابر باشد خشن هست اهل معنی رکن
فرق غدر را چو دریا بست باشد تاج زر
چمیت عاقل را فضیلت جمع گوهرهای فضل
بند اگبسته است از هم دوات فضل را
این قصیده چیست قید دلر اکر زوی هست
از معانی دقیق این عقده بے عدد و رو

کز ستون عدل برپایند این نیلی خیم
میر را هم نام وی آید ز حق روزی پیام
گرچه نامل نماید از گون ساری لبام
صوفی از آرام گیر و باشد از وی آن حرام
هر که بگذشت از سر و پا زان مجامع یافت جام
دل زیاده غیر بخت است بر قصد صیام
گر بران حرفه دو افراید شود صدر کرام
گر نندیک اهل دل بیرون زان هنگام گام
زان انا نامل بر کنار لجه خود نه انا نام
مارا اگر داند افسون نسون پر دوز نام
دیده با عاقبت بین دشمن بر طرف با هم
می نیفتد رخنه از دندان سین در حرام
وامق مفلس ضرورت پامی دارد ویر دام
نیست جز غافل چو باید آن گهر با تقیام
دولت باشد عجب گراید آخرت سیام
دل ز خاصان یافته در سلک ان قید نظام
هست دام و جلد و لها سید افتاده بدام

کرده دل ز قلن و تخمین منتظم ارکان نظم	جامی از ساز ملکی در خود بود معجز نظام
شعر چه بود چشم عقل از جمل در سر و خشن	چشم عقل از جایی در سر چه دوزی بر دهم

آفت از خوشیست بس باشد درین غربت سحر
گوشه بیخوشی و کنج سلامت و اسلام

مرحبات قاصد ملک معانی محبا نامه سر بسته داری کز نسیم نامه اش غنچه نشگفته است از گلبن فضل و هنر لقمه پیمیده است از خوان لقمان آمده بود مونس را عصای پیش ازین کف کنون گشته بر انواع سحر این نارس طری گویا که هست لف او را اگر کنی نشر از بدیع نظم و نثر از بیاض مشرب بین السطور او بود سوی معراج حقایق عقل و جان بر است سلمت اما در و خیر تنزل نیست داب پایه پایه عقل از ان سلم چو می آید فرو نظم و نثرش بین که پنداری و پیر حریخ کرد یا خود افتاد دست مخزومات گنج پر گهر	اصلا کز جان دل نزل تو کردم اصلا هر شگافی بر مشام جان زند بوی وفا در بهارستان دانش یافته نشود نما تا شود جان دل حکمت شناسان اعتدا سحرهای سحران چون شد معجز از دما بر کف دانشوران یک سر با نذران عصا پرز صفت یا پیش از ابتدا آراست نهر سیمین راز هر جا خاسته تشکیک کیا شکل ترتیب سطورش کادمه سلم ناما طرفه مالی کان تنزل هست عین اقل مے نهد کوئے زهر پایه فراز عرش پا نقد پروین را در آشنای نبات لبغش جا بر با طاعن بعضی متصل بعضی جدا
---	--

فقر باشد شتر او توت و دشت مهر
 خوشترم گیرم دوات آن سیاه از طلا
 تا کنم انشا جواب و دیر حیرت گفت
 ز آسمان جو و چون خشنده گرد آفتاب
 در ریاض و هر چون بالا کشد سر و پی
 در سخن آنجا که باشد طبع سحر سحر
 در ضرورت باشد این معنی طریق شعر گیر
 چون دیر عقل زد و بهر بن این منجید و راک
 جز تو نبود قاصدی بی قاصد آنرا اسی صبا
 عرضه ده آنجا سلامی از سلامت شمع
 سینش از دندانه پایوسته دندان کرد و تیر
 لام بار دل زود نادیده و خم گشته پشت
 دان لاف و آل مده در وی که پانها و یام
 حلقه همیشه بود شاه پیران معنی که کرد
 بعد تبلیغ سلام ازینده جامی عفو کن
 کار زوی من بیدارت بسے کامل است
 تشنه را و بادیه روزی که باشد از سموم

کتبه عظمیٰ اور و شکر تیغ و کا
 خامه از تیر و بیاض از تحت شمس لطفی
 بردار از چهره اندیش جلایاب حیا
 در مقابل سهو باشد غشش نور از سها
 از نقشه نیست لایق جلوه با پشت دو ما
 کی پسند و عاقل از طیان که گرد و ذرات خا
 تار و اسی غیر شاعر هست شاعر اراد
 سرزد از خاطر بوفق رایش این مطلع را
 خیر و بگذر سوی آن مقصود جانها قاصدا
 بلکه چون اسم سلام فایان را ملتجا
 تا کشاید از لگ جان عقدہ رنج و عنا
 تا به پشت خم کشد او را بسره حد ادا
 بے لوامی استقامت در ره عشق و دلا
 ستر اخلاص و محبت حلقه در گوش ما
 اگر مجال گفت و گو باشد دوران حضرت ترا
 زار زوی عاشق مفلس بوصول کیمیا
 گرم چون انگیز زمین سوزنده چون آتش هوا

میل لانی چه سان باشه سوی آبان
 غرق بحر شوقم ارسویت نویسم شرح آن
 نیست در شهر ترا از بهر منع ز ایران
 از گران جانی نیارم سویت آمد و ریمست
 هست جنبانیدن از جا کوه آهن با محال
 شد فضای ملک هستی بر دلم چون نامی تنگ
 بر جبین داغ نفاق از یک طرف شسته غل
 دوستان این دشمنان آن می ندانم در میان
 چند گروم گرد شهر و روستا دور و اگر نیست
 در دشمنانی گریبان گیر من شد تا بود
 پاکبازانی تن بر ساحل حسد وجود
 مستقر چون قطره در دریا اگر باید گذر
 کم شود چون قطره در دریا اگر باید گذر
 از نوازشهای شیرین ز نصیحتهای نرم
 ساج و تحت سلطنت را خواب بنیند و خیال
 یک نفس اوقات شان عیش مغلدر سبب
 روی شان در دفع ظلمتها مصایح از ظلم

شوق من افزون بود سو تو ای بحر عطا
 نیست آن جز جنبش دست بقصد آشنا
 شهر بے در را چه سان دلبست بر رویم قضا
 مذب شوق از پیش روی دفع ضداد از قضا
 گر چه گرد و صحر شوق خست آهن ربا
 میرسد هر دم نفیرم بر فلک زین تنگنا
 بر زبان لاف وفاق از کیطرف ممی قفا
 تا یک باشم مذذب لاله و لاله و لاله
 هم زمانی یافتی در شهر و نل و روستا
 دهر انخوان از کف و دمان خوان نصفا
 لیک سر جان شان مستغرق موج فنا
 مر تقاوی همت ایشان حریم کبریا
 بر دل ایشان اوج عشق تحت انشرا
 حشکان را هم و آذر و گان امویا
 شب چو آسانیده سر خشت حق بر بوریا
 یک گز از نفاس شان ملک موبد را بها
 رای شان در حل مشکها مفاتیح الهدی

مانده زایشان در در صبا صورت کرده لیک با جمیع برون از کسوت نوع بشر فیض ایشان چون سیدست از قلم بویا وحشیان حرف را که هم گزینان آمدند پوست پوشانی فرو بسته لب ز گفتار لیک آن یکے از جمله برتر در علم و مرتبه وان دگر از بهر دور افتادگان و اولی آن یکے ز اسرار قرآن برقع شبه کشاکش	نیتار گوشه تجسید و کنج انزوا عقد صحبت بسته ام هم در خلا هم در ملا مانده محفوظند لوح آساز نقش هر خطا قید کردند در مشکین سلاسل عمرها بر طلبکاران بتایند سطره مشکل کشا چون پیس بر باطن او مبطوحی خدا پر خبر با صیغ از بارگاه مصطفی وان دگر از ایستاد سنت ظلامت کشاکش
--	--

آن یکے از جنبش مشایان روی اثر
وان دگر از تابش اشراقیان بر کویضا

آن یکے دوشیزگان سر وحدت راز رخ وان دگر تشنید خاطر بانهاد و در میان از فرنگی شیشه چشم خود می کرده چار گر شود و بر شامت بر رخ معنی حجاب پای از سر سازم و کرسی ز زانو نشنم سر زجیب تن بر آرم دیده جان فکنم لکه از نور و ظلم برتر که هر کجا رسد	بر گرفت در حضور بالغان ستر خفا گاه شرع و لغزب دگاه نظمی جانفزا کرده رود روی ایشان نم نشسته دانا یا بر دگر و طلال از دیده فکر جلا پای بر کرسی لکه ارقی الی روض العلا بر جان پیمو صحرا بے ابل بے منتها گفت ایس مندر بے لاصباح لا مسا
---	--

نے در و بغض و عداوت نے در و حرص و اہل	
نے در و کبر و دعوت نے در و رزق و ریا	

لا لہ باغ دی از باز ان صفوت و نلو داوہ ہوی آہوشن جانرا نشان از کعب شاہبا نعل ہنوز اندر ہوا شہنچ زمان زان شکار تلافی ہزاران صید معنی آدم لیک غرق حیرتم سب گین ہوی تیران نیست مقبول جمل جز آنچه خود گراورد محرم چون نیست پیدا از انچه دارم و ضمیر	آہوی دشت دی از ریحان حیرت و چرا خواندہ لای لا لہ اش لرا تیفہ ماسوی قید آب و گل کشد بازم درین محنت سرا بہر قوت جمعی از خوان تعلق نا شنا میکنند از من و سلو امیل سر و گندنا کوی عنبر گرنہی پیشش کجا بوید کجا جز دہان بستن دوات آسانی بنیم و دا
---	--

در شوم مضطر ز غامہ بوتر اشم محرمے	
در زیان وے کنم در نامہ عرض ماجرا	

سہر چپانم بخوناب جگر و ز داغ دل از جوانمردان کہفم معرض از اغیار نیست ہم جہان را خواجہ ہسم فقر را دیبا چہ مدح تو خواہم نہ ہیمون شاعران و نشان چیت کار شاعران تنسیق و صدا و نعوت دین تکلف و رچہ زردہ وہی باشد بغرض	بہر ہسم بہر و فرستم سوے خدام شما راز دار من و راے کہف یا کہف الورا نلت سر الفکہ لکن تحت ستار الفا دار داز آدای زانغان طوطی طعم ابا حبیت و انبشیاں تلیقین القاب و کتا کم عیار آید بمعیار قبول اذکیا
---	---

<p>وز مدح گرفتار ان صورت بر ترا در بود بر تر ز گردون پایہ مدح و ثنا نیست بیش از بزرگی از نیلو فرین نیلے و طا</p>	<p>خود نامی خویش کن یعنی سوی معنی گرای پای بجائی نہ کہ دون پایہ قدرت بود غرق شود رجب بحر می کشان فادہ بروی</p>
	<p>قطره پیش از بحر گنجد در انا کن چو شد متحد با بحر تاب دے کجا آرد انا</p>
<p>مدح گور را اقتصار اولے نماید بر دعا باد از ان سرمایہ حاصل شود تو گنج بقا کش ترقی متنع باشد پس از کشف عطا</p>	<p>آنچنین مدحے کہ گفتم چون نہ مدح نیست تا بود سرمایہ صونے فنا از بود خویش تیز بین باد را ترا چشم یقین تا غایتے</p>
ایضا	
<p>ہمیشہ قائم از بار دل جو طاق و دامن است بخانہ کہ پے انہدام کردہ نباست کہ ہر نظر کہ نہ از روی اعتبار خطاست رخام و مرمرش آئینہ امی دادہ جلاست</p>	<p>دیرین سراچہ کہ چرخش کینہ طاق بہ است چگونہ شاد زید آکہ بہر مردن اد باعتبار دیرین کاخ زر نگارگر پے مشاہدہ راز ہائے پنهانے</p>
	<p>چرا چونک اساسش بپستی ماندہ کہ بر تر از دور و دیوار یا رنج و عناست</p>
<p>دری کشادہ بیرویت ز عالم بالا است فتد زلزله حادثات در کم و کاست</p>	<p>عروج دہ دل خود را کہ روزن باش بغیر ہر کہ سرافراخت ہمو کنگرہ اش</p>

زگردن آب گذشته دشمنی میدو	بله چنین بود آنرا که علت تنگناست
عصای رمح وی اعجاز موسوی دارد	که روزی که در چشم خصم اثر داشت

بدین نشیمن فقیر دنیا ز کس نگرود	
چنین که همت او در مقام تنگناست	

تنزلت ز اوج جلال و جاه ترا	که منزل تو درین خاک تو ده غیر است
قیاس ملک جهان با حریم عزت تو	حدیث خانه چند نشیمن عنقا است
تو بر زمین تبواضع نشسته ای لیکن	رواق قدر تو بر تیر گنبد خضر است
درین حسد امانا عمارت کس	غرض نه خط خود آسودگی خلق نیست
که تاباید دیوار تو سپاه آرند	که چرخ کینه در روزگار نهادن است
بجنب نو نهضت تو آفتاب بود	چنان حقیر که در جنب آفتاب است
ز خسروان تو کس را قیاس نتوان کرد	درین قضیه که گفتم دلیل تنگناست
بود دل همه مشغوف مشرت امروز	بجز دل تو که مشغوف دولت فرد است
بله ز دولت باقی امید بیرون	برای عشرت فانی نشیوه دانا است
عنان بارگی خود کشیده میداری	ز هر رهی که شریعت بان را نه است
فروغ رامی تو آثار شمع روشن کرد	ظلام توره بر غوز راه دین برکاست
مهارت تو سجدیست در دقیقه فقط	که میدعات نصیر توحیرت الفقهاست
نفاذ عدل تو بر دشت از میان خلق	رسوم کج که نابا حکم شرع باشد است

تشان نماند ز تعابیف آرن داغی	که در درونه طغیاچه از غم قفاست
اگر چه شوق سخن بر سیاق حکمت و نپد	نه ذبب شعرا بل و طیفه حکماست
درین قصیده سپردم خلاف نذیب شعر	بوفق امر تو کارانفا و حکم قفاست

و گرنه همچو منی را به مجلسی که رود
هزار نکته حکمت زبان پند کجاست

سخن نه برنج احتضار رفت آن به	که ملی کنم و گراین نام را که وقت دماست
همیشه تا ز فلک و انداین قدر دانا	که هر عمارت او را خرابی ز قفاست

مباد شغل تو را آلا عمارت و لها
که در عمارت و لها عمارت و دست

الین

این مقام خوش که می بخشد نسیم و فصل را	خیر دار حل فیها خیر باب الدیار
فرخ آن محفل که شامی را بود و روی شست	روشن آن منزل که ماهی را قند بردی گشت
میراران را به یه آید قرار دل از د	جای آن دار که باشد نام وی دار القار
از فروغ آفتاب شمس و ذره را	دید هاعی تواند دید در شبهای تا
نقش دیوارش اگر صورت گرین بنگرد	رو به یوار آورد از صورت خود و شمسه را
از نسبت نقشها دیوار و نقش فصلی	همچو صحن باغ ز الوان نبات از بهار
بین نگارین خطه ترطاس مقطع کرداد	نیست مکن مثل آن قطعا ز کلک حاکم

باغدار هر رنگ خط بر کاغذ آهنگ بین بکس	کرده از کاغذ خطی بر لوح زمینی آشکار
چون ل صوفی در ویدیت صومرت های بی	بسکه مصقولست دیوار و درش آئینه دای

که بود هر چوب باب آنکه وی را در شود
کو درین آرزو طوبی بر دے خود بر آ

تا در آید آفتاب دولتش روزی زور	تا بدان را مانده بر در چشمهای انتظار
گنبد غنچه است در باغ جهان آرامی هر	کز در قهاسے تلوان باشدش سقف جدا
کاغذین خانه است چون فانوس تا درونی بی	شمع ملک امین ز باد حادثات روزگار
با من عیش است چون فردوس تا دروی کشد	نوع و دس ملک در بر شاه همیشه قهدار

خسرو غازی معز ملک و دین سلطان حسین
شهر یار کامیاب کام بخش و کامگار

آسمان عذر رفعت آفتاب قدر و جاه	بهر چه دو کمرست کان سخا کوه و قار
مع او چون شاعران خواهیم که گویم لکینیت	پیش از باب ذکا و فطنت آنرا اعتبار
نکته که ظرف زبان خیر و نشاید بهر مع	مهره سفتن از خزن خوش نیست بهر گوشه
دست آن باشد که از محتاجاتش بخش کند	عدل وجود خود رقم بر صفحه لیل و نهار
بلکه از یس و نهار آندم که نبودیم نشان	باشد آنرا جادوان منشور عز و افتخار
خیر و از عدلش رحمت میوه امید بر	روید از وجودش نهال دولت جاوید با
شیوه باشد عادل چه کس بآن نشایدش	روز حشر از راستی عدل گرد و دستگار

در نباشد عادل و خوانند خلقی عاقل
 امی بسا دیوان مع شهریاران که کرد
 یک چشم اعتبار امر و زازان بر دست
 شهریارا کار میکنم پیش تو عرض
 سعی در تعمیر صورت پیش ازین نهاد است

در شمار دم بر آید مع شان روز شمار
 ثبت بر لوح زمانه شاعر مدحت شعار
 عقل عبرت بین چنان گشتال از تقویم پاک
 چند نکته بر زبان نیکو است گوشه دار
 پیش معماران دارا ملک معنی عیب عا

خانه دل در منزل خانه گل مهر لبند

خانه دین در منزل خانه طین ستود

کار طفلانست کردن نقش بر دیوار و در
 شاهباز همت خود بر پرانین خاک که ان
 نصحت منزل اگر بودی ز کار ارباب دل
 تنگ بودی چون لیل جهالت تیر تیر

بالغان را زینهار از کار طفلان زینهار
 با کند بر شاخ سدره طائر قدسی شکار
 کی ازین فیروزایوان سر بر آوردی بجا
 خلوت لقمان که بود از خوان حکمت لقمه خوا

خمره اش یک نیمه ماند می خشک نمی ترشد می

چون فراز کلبه او ابر گشتی قطره بار

بهر قیلوله دران پیغوله چون خفتی بنجا
 کس نیارستی قیامش فرق کردن از کوه
 بسکه در وقت سجودش سر بر دیوار آمدی
 بولفضولی گفتش آن به کز پے آسودگی

پیش سایه رود بودی فروغ خورشید
 چون دران کاشانه بخت شدی طلعت
 تارک آن سر بسز آسب آن بود فگار
 منزلی با نعت و نترهت نمائی اختیار

	گفت آنکس را که باید بار بستن زمین سرک نسبت خانه ازین افزون نمی آید بکار	
مست همانگی پیش آمدن مامور و مال نقد انجم میکنند زمین شیوه و پایت شمار	راحت خانه چه سود اینها چو خواهد عاقبت پای هست زمین مغان تنگ بالانه که چرخ	
	تو غفلت غفقت مست و هر شب از بهر پاس چشم بر تو دید و بان را ازین نیلے حصار	
کز وجودت باد استغفار بگیرد بخار خوش کسی کز آرزوی این جهان گیرد کنار بر دعا خواهم سخن بعد ازین کرد مختار چون هزارش سال در عالم بقاء باشد بر حصول دولت قبال فانی مختار بر بقایش باد ملک دین ملت را مدار	از غبار تن بفتیان من جان پیش از ان در کنار کس چو نهد آرزوی این جهان ترسم از اطماب طبع شاه را گیر و ملال نے دعائی کز خدا خواهم محالے بهر او نے دعائے کز حضور هست اندر وی کنم بلکه میگویم خدایا بقاء مسکن بود	
	دولتے بادش قرین مسند شاه کز ان پایه او نے نسید تحت ملک پا مدار	
<p>بسم القضايد بعون الله ومن توفيقه وتيولوه الغزليات ونسال الله ان يرتقا بجميع السعادات بحق محمد خير من خلق با نفع الكلمات</p>		

کتاب غزلیات

<p>یا من بدامبالک فے کل ابدا مے نالم از جدائے تو دم بدم چوئے عشقت بس کہ در دو جهان جلوہ کند یک صوت بر دو گونه ہے آیدت گوش بر نیز ساقیا بکرم حسرتہ بر نیز زان جام خاص کہ خودیم چون ہر خلا</p>	<p>باو ہزار جان مست س ترا فدا وین طرفہ ترک از تو نیم یک نفس جدا گاہ از لباس شادو گہ از کسوت رگدا گاہ ہے ندائے ہمیش نام و گہ صدا بر عاشقان غم زوہ لان جام غم زدا در دیدہ شہود نساند بحبہ خدا</p>
---	--

جامی روہ می بندہ غیر عشق نیست
 گفتم دلہام علی مایع المدے

<p>ما عزائمہ و ما اعلى گنج پنهان و نام از و پیدا ہمہ ہشیا منظر اسما موشد نام غیر نقش سوئے این ہو این انت این انا سر وحدت شد از ہمہ یکتا تشکبہ چو با ہے از دریا</p>	<p>حسرت جانناست نام دلبر ما نام او گنج نامہ لاہوت ہمہ اسما مظاہر ذاتہ لا ارسے فی الوجود الا ہو ہستے مطلق است وحدت صرف من واد و تو از میان برخاست جان جامی ز نکتہ وحدت</p>
--	---

القصه

مندی خیر و با آن جوان رخسار را گرشهای غزالان مست می بخشید چو سودنند کسان چن بپیر و زلم شمار سینه مجنون ز آتش لیسلی سجود خاک ریت بر دوشم تسل بود بریده سوی تو ایم که از سر پاگان که از با تدبیر انده سر ز ما را فرغت از دو جهان عاشقان شیدا را هوای قد و لارا و روی زیبا را کباب ساخت همه آهوان صحرا را خاک بپیرم امروز این تنسار را برگذاشت تو جانست بر زمین پاره را

پاک جامی و غنچه خوست آن کار است

بشکل و شیوه سواران سر و با لارا

نی بخت بود که ناگه بر رسید مرا رسیده بود دل ز هوش و صبر شکر خدا فتاده مرده تن بودم از جمال تو دور کشم بریده بی منت از نسیم صبا گل مراد بر آورد در ریاض امید همه ولایت عشقم بود بنیر انگین که داده مرده وصل تو هر که دید مرا که آن رسیده بدیدارت از میدان مرا بیک نفس لب تو روح در دید مرا که کحل دیده ز خاک ریت کشید مرا بدل ز عجب تو جانے کسے خلید مرا ز قطره قطره خون کز جگر یکید مرا
--

ز عشق تو به نه نقد و رمن بود جامی

خدا چو بر نه سین کار آمدید مرا

تجلی المراح من کل مصفی الروح فاقبلها	که می بخشد صفای می فروغ خلوت لها
آهنگی حسرت منهار حسنه ساعته	که ماند از ظلمت هستی درون پرده مشکها
بجان شو ساکن کعبه بیابان چند پایی	چون بود قرب روحانی چه سود از قطع منز لها
بر آرای بجز بے پایان بود بیکران موبی	که خلق تشنه لب مردند بر اطراف ساحلها
مرانظاره محل زلزلے باز میس دارد	چه باشد برق ستهننا زند آتش محلها
تو سلطان فلک قدری چو باشی با گد طبع	تو خورشید جهان تابی چه کردی شمع غفلها

صفائی جام می جامی آید وزنگ غم از خاطر
اذا ما تلق من هم فحاد لها و ناد لها

کیست آن سحر که در آمد بد بر خلوت ما	که شد از عکس رخس نور همه خلوت ما
آفتابیت در خشنده که از طلعت او	رفت بر چرخ برین کو کبیه دولت ما
می سر شیتیم گل محنت از آب مره شکر	که بر آمد گل راحت ز گل محنت ما
بان ز کف رفت چه سازیم شمار قد مش	که پس از مرگ فر آمد بسد تربت ما
سگ او خواند ترقیب از سر خواری بار	این لقب در دو جهان پس سبب عزت ما
جانفشنا ندیم سناک قد مش لیک چه بود	که نیفتاد قبول کرمش خدمت ما

نایت هست اوصل می آمد جامی
بختی و اهر که کارے کبت هست ما

رزم مرده کو کب بے ماه رخت سنجها	تا ریک شے دارم با این همه کو کبها
---------------------------------	-----------------------------------

چون از دل گرم من گزشت فزنگ تو	از بوسے پیکانش شد آبله ام لبها
از بسکه گرفتاران مردند بکوسے تو	بادش مہر جان باشد خاکش مہر قاصد
از تاب و تب ہجران گفتم سخن فصاحت	یو و این ندیان آری خاصیت آن تبها
آدست بر آوردی زان غمزدہ بخونریزی	بر چرخ رو دہر و دم از دست تو یار ہما
شد نسخ خط یا قوت کنون ہمد رعایان	تعلیم خط از لعلت گیسو نہ بکیتبہا

تجامی کہ پے نہیب اطراف جہان گشتے	
باز نہیب عشق تو گشت از پے نہیب ما	
اے باتوز گل شہراغ مارا	گل بے توبینہ داغ مارا
در باغ گل از تو میرد بوسے	بوسے تو بر و مباح مارا
دارد شب ہجر شعلہ آہ	در عشق تو بر چہرہ داغ مارا
دل رفت و نشان نہ ہر کہ پرسم	سوے تو دہر سہراغ مارا
کنجے وز مفاہے خیالت	بیا ساختہ در داغ مارا
بایم و صفیر عند لیبان	خوش نیست نغیر داغ مارا

مشتولے عشق داو جا سنے	
از شعل جہان شہراغ مارا	

عسکرم البصیر ز رنے ربا نجد و قبلہا	کہ بوی دوست می آید از ان پاکیزہ منزہا
چو کرد و سوز وصل افزون پے طعن اگر چون	بوی ہویج لیلے فتد و بال محملہا

دل من پر ز مهر یار واد فارغ نبودست رسید اینک ز روی و من انصاف تن نیا مرزای ای ابروید و آب حسرت بر سر زش مرا از هجر او در دل گره می بود و مشکل	که میگویند راهی هست و لهارا سوی دلها فخذ یا صلح روحی تنه من و اقبلها که دوزاوی سم پیش ز آسیب چنین گلهها چو دیدم مشکل و فی الحال عاقله مشکلهها
--	--

ز جور دور غم فرجام قحطی تقدیر دارد
ولکن خوف املال الذی لم یطویر لها

آهن شوقا الی دنیا رقیقت فیها جمال بود ای غم منم فدا و زام فکرت ز دست زهی جمال تو قبل جان حریم کوی تو کعبه در عشق تو بود ساکن زبان ربا شمع قی بکت عیونی علی شیونی فسا حالی و لا ابالی اگر بجورم بر آوری جان گریه غم تنگی بناز گفته فلان کجانی چه بود مال دین جهان	که میرساند از آن نوحی نو یطی بجانب نه بخت یا در نه عقل بر خیز ترنج امانه دل شکبا فان سجده الیک نسجد و ان عینیا الیک نسعی ز بی زبانی غم نهانی چنانکه دانی شد آشکارا که دایم آخر طبیب مصلحت مریض خود را کند مرا قسم بجانب که بر ندادم سر را در دست خاک آن مرضت شوقا دست هجر اعلیت شکو الیک شکوا
--	---

بر آستانت کینه قحطی جمال بودن یار از آن
بکنج فرقت شسته مخزون بکوی محنت گرفته ما و ا

کار ما حسنه فکر مردن نیست دور از یار ما روی در دیوار غم شبها بسر بردن چه سود	دو که یار ما ندارد هیچ منکر کار ما اگر نه آن سه بر زندگی شب سر از دیوار ما
---	---

میکنند پاک از سر شکسرخ ز روی آبر گر چه شد سر حلقه اہل معرفت را شیخ شہر چند خود را پیش با قیمت نہی آیار سا طرہ کن کو گوشہ و ستار خود را بہر کہ شد	وز حسد ویدن نیار دزد گ بر خسار ما سر نہی آرد ہر دن از حلقہ زنتار ما خود فروشی را ردای نیست در بازار ما در دپالای حرفیان گوشہ و ستار ما
---	---

گفتم از بوی تو شد باد صبا عطا گفت
حاجی از انفاش خم ش کنون توئی عطا

ای بر درخت رونق گھلا و نسمنھا گر سر دہ چون قد تو باشد نتوان برد صحرا می عدم لالستان شد چون شید مشکل کہ بود روی خلاصی دل مارا بالذات آوار گے لذت عشقت	دار و دہن تنگ تو در غنچہ سخنها چون آب برنجیہ مرا سوی چنھا باداغ تو فرستد بخون غرق کفنها از زلف تو باین ہمہ چنھا و شکنها غربت زدگان را نشود میل و طنھا
--	---

چون خامہ بر رخ او خشک و دماند
حاجی کہ شد انگشت نا در ہمہ فنها

یارب انصافی بدہ آن شیخ و عویدارا شرع را آزار اہل دل تصور کردہ است طبع بر گنج حقیقت قفل و شرع آکلید ہر کہ جنباند کلید شرع را بر وفق طبع	تا بخواری نگر در زندان روی خوار را زان گرفتہ پیشہ خود شیوہ آزار را آودہ آن گنج بیہر دن گوہر ہزار را طبع بکشاید بر دلش جز در ادبار را
---	---

سر وحدت مطلق الطیرست جامی لبند	ایست جز جمل مبیلی موجبین انجارا
جو سیلانی نشاید فهم این گفتار را	

خواجه مزکوست از ان شکر بود عطار را	بوی عشق از گفته عطار عالم را گرفت
------------------------------------	-----------------------------------

بهر شب افروخته از آتش دل مشعلها	روی از کوی غمت سنوی عدم قاطعها
دل از پرتو خورشید رخت قدی است	از سر زلف تو آدینخت با سلسلهها
شج اسرار خرابات نداند به کس	هم گر سپهر معان حل کند این سلسلهها
در ره فقر و فاقه بدد عشق مرد	که کین گاه حوادث بود این مرحلهها
گفت و گوی خرد از حد بگذشت ای ساقی	باد و در و ده که ندارد و سر این مشعلها
ساعتی گوش رضا سوسن دلشده نه	که مشباز دست تو هم پیش تو از مگلهها

که بینانه بر آورد چو جامے چلهها	واقع از سر خرابات جبران مست شده
---------------------------------	---------------------------------

شد برقع روی چو هست زلف شباسا	سبحان قدیر جعل اللیل لباسا
نما کے زخم سود و زیان رنجہ توان بود	اے خواجہ بیاسا غمے گیر و بیاسا
دینے نہ ستا عیست کہ از روز خیراے	با خصم مدارا کن و بادوست هوا سا
اسرار نے از فہم کئے جملہ سماعت	لا یکن ان یدرکھا العقل قیاسا
راہیست نہانے ز تو آدیر معانے	جز سپر معان نیست و رین راہ شناسا

خواہی کہ درین راه خدا پاس تو دار
رخساره بنجاک رہ بر بے سر و پاسا

ما صاف نشد جامی از اوصاف من و ما

ما صاف من راح مصافا کت کا سا

شرف کعبہ بود کوئے ترا
ترا از کوئے تو از کعبہ گذشت
ساخت همچون منو نوا شد پیر
سهر من غرقه بخون افتادست
بے تو با جان و گرم باقی نیست
هر کجا در دو دوا نیسز بود
زاد با الله تعالی شرفا
سر کوئے تو کجا کعبہ کجا
سیل ابروی تو ام پشت و دوتا
ما افتادست ز تیغ توحید
جان اگر رفت ترا باد بقا
جو تو بے درد افتادی چه دوا

دشت در بیت مرثی جامی باک

باز نامک بشیر فنیبا

هر چه بناب جمالت رخ خوب ترا
بعد عمرے کشت گفتم و من میرم
بس که زاهد بر یا سوجا صد دانه شمر
گر تیغ توحید شد سرم از تن چرب
خو اشم خواهم از ان لب بد عادت نا
طلب بوسه از ان لب نبود حد کس
مهر بر وجه کمال ست کما لای خفا
هر دم از عنتم که مبادا کند عمر و قفا
در همه شهر بین شیوه شد انگشت نا
غم آنست که از تیغ تو افتاد جدا
حاجت من چو رد انگشت چه حاجت بجا
در سر ما هست دلی زان کف پای

	<p>جامی آخر لب زلف تو زو دست است خصه الله تعالی بزیاد الزلفی</p>	
<p>کی شمارم بخت و صنع زاهدان خام را بهر مراد خویش بایم گردش ایام را گم شدم در شاد و غم بر تنایم نام را در لباس خاص ظاهر شد فریب علم را شایبازی کو که از بهم بر دروین نام را میسر دزین فعل منکر رونق سلام را</p>	<p>نکته خدمت کرده ام زندان ردا شام را تا شدم فارغ با تنغمای عشق از بهر مراد زنده و صوفی عارف عامی میخوانیدم که شیخ شهرت جوی رعنا تا شاکن که چون میکشد دایمی پے صیغه کس چن عینکبوت محتسب رهنوع می از حد تجاوز می کند</p>	
	<p>هر کس از اقسام فطرت قسمت خود یافتند زبده درزان جامه سالوس جامی جام را</p>	
<p>فرخ آن ساعت که بایم دولت دیدم را زانکه بایادش فرخ مش که دوام ایثار را نامرزش تعویذ جان ملی که دم این طمع مار را نادهم بیرون بشیخ دوری آن آزار را دبح در گفتار کم در ول بسیار را خدمتی زین به دعای گویان خدمتکار را بهر مراد او مدار این گنبد و دوار را</p>	<p>چند بوسه دست و پایک دیار یار را یار اگر طعن فراموش کاریم زود در نیست نخواند می طوار غم بے ادولی چون شد مرا دیده ام آزار از آن رخ دور میخواند مرا یک نازک باشد آن خاطر ندانم چون کنم بنده جامی او دعای او که بر نامزد دست چون مراد نامراد آن مدا و موار و باد</p>	

ایک

دو ہفتہ شد کہ ندیم مدد ہفتہ خود را	کجا روم کہ گویم غم ہفتہ خود را
ور از خواب خوش ای بخت بد گر کشایم	بروی بچو ہمیش چشم شب تہفتہ خود را
تدایر اکمل ای باغبان مضائقہ خندان	کہ یک نظارہ کنم باغ نوشگفتہ خود را
مرزا شکستہ من ای چشم خون گرفتہ کہ خواہم	کنم نثار برش این دُر نسفتہ خود را
رہید دل ز من از زلف دامن نہ کہ نخواہم	بجز شکار تو مرغ ہوا اگر گشتہ خود را
نہر چہ غیر تو خالیست دل بیاد باریا	حریم منزلم از گرد غیسر رفتہ خود را

ہمین بس است با دامنہ چامیا کہ نویسے
بخون ل برش این در دناک گفتہ خود را

ترا اسی نازین ہر سوز و ہوا صد سہ بادا	بہر جا بگذری صد جان پاک خاک ہا دا
ہے ترسم شود آذر دوان تن زہ نیک گفتم	ترا ہر شب رون دیدہ من جاگہ بادا
ترکم عقل مے بخشد فراغت عشق تو بادا	ہمیشہ عشق تو در کشور دل بادشہ بادا
سیر و خواندیم دامن موجب سرخ روی شد	سر سوی اگر گویم خطار ویم سیہ بادا
لطیف دیگران باشد کہ یا ہم لذت تغیت	ہمیشہ خوی تو خوریزی ہر بے گنہ بادا
کلیج کردہ یتازی ستمد و خلق میگویند	خدا ہوار و یار این سوار کج کھ بادا

دل چامی کہ شد تہانہ از مہر بے چون تو
نہ دور وے فکر مسجد نہ ہوائے خانقہ بادا

<p>آتش انس من جانب طوزنارا میسر و شعله آن رنگ شب یلدارا از مرده و جلده بغداد کنسم بطهار تا صبا شانه زد آن طره عنبر سارا بجدیته بکشا آن لب شکر خارا لالها غرقه بخون میدان صحرارا</p>	<p>شد سحر قاید اقبال من شیدا ای خوش آن آتش رخساره کز آینه صبح گر نیایم ز سر کوی تو در کعبه نشان نگفت عنبر سارا همه عالم بگفت طولی ناطقه را قوت حدیث لبست بسکه رفتند شهیدان غمت سکو عدم</p>
---	--

جامی از عرض سخن حسیت ندانم غنفت
چون درین دور کس کم خرد این کالارا

<p>وز فراموشان بیداد آن فراموش کار را مرهم وصلی که از دل چند آن آزار را حق گزاری چون کنم این دیده خوبار را دیده کولالت نباشد دوست دیدار را شد چنان امسال کاند خاک جویم بار را چون پسندم بر شعارد و دلش این غار را</p>	<p>کیست کز عشاق پیغامی رساند یار را شد دلم آزرده ز خم غم هجران کجاست شک خونین سرخ رویهاست پیش مردم خون از آن گرمیم بجز او که در خون غرقه یار گفت آن مبرایم با تو خوش سال دگر بهر خود نام سگ آن در نموا هم عاریت</p>
---	---

سر بیالین جدائی دید جامی را طبیب
گفت جز مردن علامی نیست این یار را

<p>یا طاقی و صبر این پیر ناتوان را آورد و زیر ندرمان هم پیر و هم جوان را پیر مردگی بیا و آن تازه ارغوان را سرو می نشست بر لب این چشمه روان را عاشق گرفته قبله آن طاق ابرو آن را کز آب چشم ما شد ره بسته کاروان را</p>	<p>رحمے بد خدا یا آن نگدل جوان را بنجم جوان و عقلم پیرست یک عشقش گوزر د شد گیاهی در خشک سال حیران خون میرود ز چشم آن بخت کو که بنیم زاهد که بکنج محراب آورده رو بطاعت محل منبدا و زای ساربان جانان</p>
---	--

حامی ز عشق جان اگر گفت تو به کردم
این نکته بشنو از من ز نهارشنو آن را

<p>منم ز جان شده بند و نه یگانہ خود را قدم بجای نام آن سرو تا نهاد بهر دم زاد دست جز اینم که ز نیمم زد و دیده کجو تر حرم او بشاخ سدره و طوبی گرفت قصه در دم درازی غم حیران</p>	<p>که ساخت جلوه که ناز بنده خانه خود را هنر او بوسه زخم خاک آستانه خود را بپای آن صنم این اشک اند دانه خود را نمید بد خس و فاشاک آشیانه خود را کجاست یار که کوه کنم فسانه خود را</p>
--	--

چو پیش یار گفتند شرح عشق تو بجای
رسان بمرض می این شعر عاشقانه خود را

<p>ای مریخ که نشین از رخ بر افکن برود را گر کجورستان مشتاقان سواره گذری</p>	<p>شاد کن آخر گئی دلهای غم پرود را جان وید و در تن صدای سم پیت مرود را</p>
---	--

شربت هجران چشیدم فکر جان کنده	چون امید ز نیست باشد زهر قاتل خورده
گر بخون غلطم چه پاک و پاک طفل خرد سال	رقص انداخته طرب مرغ بسمل کرده را
چنان لب لب در ده ام لب لبم نه یک نفس	تا تو بسیارم اینجان بلب لب آورده را
بے طلب توان صالت یافت آری کی رسد	دولت کعبه بجز ریخ بیابان برده را

جامی ما که دو تو به نیست تا بر یاد دوست
جام می گیریم ز عسم زاهد فسرده را

اگر مردم زن صد تیغ بر ما	بریدن از تو توانیم قطع
جفا با خواست فرمود گفتن	خدا را ما من اینها مفرما
بود بانی خیالت خانه چشم	بمردم گفته ام این نکته صد جا
بگوشت میبرد سر زلف مشکین	و گر ز اندازه بیرون میندیا
منه بے مغر زاهد را توان کرد	برابر کند و حاشا و کلا
پرم با آه دل زان لب خیالی	بله بے دو و نتوان بخت علوا
بقبل جامی امی نه رنج گشته	کرم کردی جواک الله خیرا

الهیات

از نار خار عشق تو در سینه دارم خار را	هر دم شگفته بر زخم زان خار با گلزار را
از بس فغان و شیونم چلیست خم گشته تنم	اشک آمده تا دامنم از هر مرده چون تار را
راه جانب بستان فکر کن ز شوق تو گل دامن	صد چاک کرده پیر من شسته بخون خسار را

تاسوی باغ آرمی گز سر دودھنو پرانگر	عمری پئے نظارہ سر برگردہ از دیوار
زاهد بسجد پر وہ پی حاجی بیابان کردہ	اسجا کہ کار نقل دے بیکاریت این گار
ہر دم فرو شتم جان ترا بوسہ شام و دیا	دیوانہ ام باشد مرا با خود بیسے بازار

تو دادہ بار ہر حصے من مردہ از غیرت بے
یکبار میر و ہر کسے بیچارہ جامی بار

سیمین و قناسنگد لاسا وہ عذارا	خوش کن نگاہے دل عنم پر و رنار
این قالب فرسودہ گرا ز کوی تو دوست	القلب علی بابک لیسلا و تھارا
آزردہ مبادا کہ شود آن تن نازک	از بہر خدا چست مکن بند قبارا
چون برگدزم از سر کوی تو کہ آنجا	یار اے گزشتن نبود با و صبارا
خوش آن کہ ز مے مست شوی بیخبر افتے	پنہا ز تو من بوسہ زخم آن کف پارا
گر بہت چو بزم نفسم گرم عجب نیست	از تہک قد او قد نے قتلے مارا

جامی نکند جز ہوس بزم تو لیکن
در حضرت سلطان کہ وہدراہ گدارا

چند سوی چین ایم ہوایت چو صبا	یکرہ امی سر دسہی قاست خود را ہما
بتہ کرتی نیلے سوی بستان بگرام	اگل از شوق کند خر قہ پیر وزہ قبا
باغبان کاش کند سون گل فرش بہت	زا کہ پر روی زمین حیف بود آن کف پا
ہچو لبسل ہوای گل رویت نالم	نیست این مالہ و فریاد من از باد ہوا

<p>استدالت و تفاوت تو کجا مسرود کجا گر چه روانی همه جوان تواند اهل صفا</p>	<p>مهر و را حالب جویت و ترا گوشه چشم ز آب صافی فکر آن روی چو گل تابان</p>
<p>با تو جامی هوس گشت گلستان دارد لیک چون مهری سر و کند شلخ گیا</p>	
<p>گوش کردن کی تو نم قول نیک اندیش در نه هرگز کس چنین سوا نخواهد خویش یا نیکوید کس حال من در ویش از کدام ستاد سنگین دل گرفت آن کیش ز آنکه جز داغ تو نبود سود و سدا در پیش با که گویم یارب این غمهای پیش از پیش</p>	<p>نسکه جا کردم بد آن کافر بد کیش تا صما سودای بد خوی چنین بیدار دم رسم و بجوی نذار در چه آن سلطان حسن کیش بر تیر جفا دار و کین بدلان دل نکارتست کارا و مفیکن با طیب در دو پیش از حد و غمهای تو از در پیش</p>
<p>سینه جامی که شد پیش از تو توان پیش ز آنکه آه سوزناکش میگذازد و پیش را</p>	<p>من</p>
<p>جام می بستان و شکن شیشه ناموس را بود نقش کاسه ز این سخن کاوس را زیب و فرآری بر رخ بود و طافوس را بر فروزا ز نو چراغی این کس ناموس را نیست دت بر مریض عشق جا لیسوس را</p>	<p>بر کش ای صوفی ز سر این خرقة سالوس کاسه می خور که خواهد کاسه سر خاک خورد حسن رعایان ز جعد غبریه جلوه یافت رنج بی حاصل بین و رنج عاشق اعیان رنج بی حاصل بین و رنج عاشق اعیان</p>

<p>سیت محبت کی نہان نہ کہ چون داینام بر سر بازار ستوالی زودیم این کوس ہما</p>	<p>دست بوس دست جامی بر لبی آید ز دست پاسے در راہ طلب نہ دولت پا بوس</p>
<p>پامال خویش کن سہراہل نیاز را گیدند کیمیا نطنہ پاکباز را سازم ہبائہ بہر سجدے نماز را محمود ساخت شہرہ عالم ایاز را پیش کہ گویم این الم جانگداز را بگذار شہسوار من این ترک تار را</p>	<p>بخرام و باز جلوہ وہ آن سرو ناز را بگذار یک نظارہ دوران و کہ اہل دل خوش آنکہ تو نشینی دین پیش روی تو حقن ترا از عشق من آوازہ شد بلند از شرح سوز و درد من ای جان گداز جولان مردہ سمند بہر عقل و دین ما</p>
<p>جامی گرفت خاطر آن مہر ز شرح مہر کو تہ کن این فسانہ دور و دراز را</p>	<p>کاش ویران شود اریل فنا خانہ ما چرخ فیروزہ کہ بینے شفق گلگونش ما و پیمان مے اسی زاہد پیانہ شکیں طرفہ مالے کہ بیک حرف زبان بکشادیم شیوہ زہر بردان چہ فرو شیم کہ نیست سایہ رمتے اسی شمع پوگل کا فادست</p>
<p>ما کشد گنج بقارخت بہ ویرانہ ما در دالودہ سفالیت ز مہن زما دور باد آفت زہد تو ز پیانہ ما قاف تا قاف جہان پر شد از افسانہ ما نخ یک جرعہ مے سچہ صد دانہ ما بال پر سوختہ در پاسے تو پر دانہ ما</p>	<p>کاش ویران شود اریل فنا خانہ ما چرخ فیروزہ کہ بینے شفق گلگونش ما و پیمان مے اسی زاہد پیانہ شکیں طرفہ مالے کہ بیک حرف زبان بکشادیم شیوہ زہر بردان چہ فرو شیم کہ نیست سایہ رمتے اسی شمع پوگل کا فادست</p>

جامی این نامة كشافی نرکه آموخت
كه معطر شد از انعام تو كاشانه ما

هر دم افروزی چو گل رخسار آتشناك را	شعله در جرم نرینی منشی خس و خاشاك را
مغفل را روشن شود باهیت حسنت اگر	پرده حیرت ببندد دیده او را كه را
جان پاك است آن تن در زیر پیرهن تن	صد هزاران آفرین جان آفرین پاك را
جامه جان چاك شد تار می زیر پیرهن تن	كرنچان رشته توان بویید كرو این چاك را
و امن خرگه بر انگن ای مه خرگه نشین	ورنه خواهد سوخت آهیم خرگه انگن را
كترین صید تو ام پیش سگان خجنگن	گر نیم لائق كه آلائی بمن فتراك را

خاك شد بر ركذارت جامی و هرگز نیافت
آن شرف كز سایه سرو تو باشد خاك را

هر كجا جلوه كند آن بت چالاك آنجا	خواهم از شوق كنم جامه جان بلك آنجا
مزن آتش بمن ای ماه درای كوی مبل	و دود خیزد ز سر این جس و خاشاك آنجا
میتریم ز سر را مش اگر میروم زار	بگذارد خدایا كه شوم خاك آنجا
شدم آذره شهری بگر فاری دل	كه ز خورنیز غریبان بنوداك آنجا
پای جانی كه نهد كاش گذارد اول	كه بشگان ز خس و خار كنم پاك آنجا
دور از ان مه گذارم ز فلک و كاه	آچسان میگذراند دل غمناك آنجا
جامی از خون خود آلوده مكن صیدش	كه نه بندد چنین صید نفتراك آنجا

خوش است ناز تو ای سر و کفۀ امارا بگو بطرف چمن جلوه ریا صین بین ز کشت باغ چه خیزد ز گل چه بکشد ز جام لعل لبست جرعه کرم فدا بگو هر چه کنم اختیار ده که نماند کنند زلف تو ام بند و میند بر پاک	نیاز پرور عشقتم نیاز دار مرا ولم اسیر تو باد گیران چه کار مرا درون جان تو صد گونه خار دار مرا که کشت ز گس مست تو در خار مرا به پیش حکم تو یار ای اختیار مرا و گرنه عزم رحلت ازین دیار مرا
--	--

بدر دو غصه داند و از ان خوشم جامی
که صاف عیش و طرب نیست خوشگوار مرا

مطرب آتش ساز کن زباله من خنک را بسکه نالیدم ز درد دوری آن شکر دل و درم از یار و یارم سوی و رفتن چو خاک و ده که رازم فاش خواهد شد چنان چشم نه خلق هست آسیب بت از آزار جان بیدلان به تیرت خنک دارد جان دل اطفی نا	آتش دیگر فروز این سوزناک آتش را دل بدر آمد ز آه و ناله من سنگ را ساخت دریا گرد من فرسنگ در فرسنگ را چهره زرد و سرشک از غوانی از رنگ را اندکی آهسته تر بند آن قبایلی تنگ را تیر دیگر سوی جان اندازد نشان خنک را
--	---

تجایا طغرای دولت خواهی از سلطان عشق
خطر سوانی یکش نشوز نام و رنگ را

ساقی بجدل مل نہ شود مسئلہ ما	می وہ کہ ز حد میگزد و مشغلہ ما
در راه طلب بادیه کعبہ چه باشد	صد بادیه کعبہ و یک مسئلہ ما
در راه در آید ہمہ ہرزہ درایان	گر با بگ درائی رسد از قافلہ ما
پیشینہ سیاه از سبب لطف تو کردیم	در خرقہ بزلت تو رسد سلسلہ ما
زد از دل ما شعلہ بر افروغ فلک آتش	شد نور دہ شمع فلک مشعلہ ما
مارا گلہ از غمی تو نیست کہ ہر چند	کردیم گلہ گوش نکرد می گلہ ما

جامی مطلب دولت و دلش کہ بز دست
تحصیل چنین منزلت از حوصلہ ما

بسکہ می آیم کبوت شرم می آید مرا	چون کنم جایی و گر خاطر نیاید مرا
از سر کبوت من بی صبر و دل ہر جا روم	گر چه باغ غلہ باشد دل فرو ناید مرا
ہر طرف صد خوف و در جلاوہ از نزدیک	از ہمہ نظارہ روی تو می باید مرا
وہ چه گفتم من کہ بنیم گاہ گاہ روی تو	دیگری را خوب رو گفتن نیشاید مرا
بیخودی من ز عشقت گر چه از حد در گذشت	ہر کہ بنید روی تو معذور فرماید مرا
گر ترا باشد می پردایی غم فرسودگان	نیست غم گر جان دل ز غم نگیرد مرا

گفتہ جامی سبب از خاک پای ما بسے

ازین تفاخر شاید از سر بر فلک ساید مرا

گذشت از حد خروش و گریہ بر نو بہاران را	کیا دانست یارب باغ دور و دلفکاران را
--	--------------------------------------

<p>مبارای ابر روز گشت آن چاک سوار آخر ازین عشق جگر خوار و چه دارم ختم پیوده ز جام نیم خور داد کجا یک جرعه تابینه چنین گزاده عشرت خواب مستی شبها منه دزدی کسی چون من غنائی دستی سجد</p>	<p>که دیده دور دست از ویرگه امید داران که برداده با نیستی چون من هزاران چو عهد من شکسته تو به پر بنیر گاران چه دانی محنت بخوابی شب نده داران تج کو بسته فتر اک بنید شهر یاران</p>
--	---

سمند از جولان دوبره کوکشت شو جامی
اگر ضایع شود موری چه نقصان شمسواران

<p>عشق باید کرده عالم فرد سازد مرد را مجدد غم میدهد بار و زندان این قدر هر کجا گرد و زردیش مستی بهنگام گرم لایمی سسغ و نیی زرد وید از گلم بجو و افتادم چو خوردم شربت جوانی گر چه گشتم خاک راه او بعد از شد که باد</p>	<p>در و این معنی نباشد مردم بی درد کاین نوید عیش باشد جان غم پر درد اگر و گشتن که رسد خورشید عالم گرد چون برم با خاک شکستخ در وی زرد جز چنان خوابی کجا لالوت بود این خورد از سر راهش سوی دیگر بنزد این گرد</p>
--	---

برو چای را بکوش میل غم آتا چه سود
در چنان بستان چنین خاشاک آب زرد

<p>ای الفت خشم شاد و ماینها کرده ام گم کبوی عشق تو دل</p>	<p>وصل تو فصل کار اینها بروی از دافع تو نشانیها</p>
--	--

<p>زورت میبهرم گراینها کرده مرغان بلند خواننها ساده بودن ز کتک دانهها لیس فی الکائنات ثانیها</p>	<p>میبهرم کوهای عشم بر دل بهوای قد تو از سر سر و مکتبه جویان عشق را شرط است بقعه خیر است گوشه دیر</p>	
	<p>عیش جهانی در دمد ام خوش است طیب الله عیشش باینها</p>	
<p>که نیست هیچ انزگرمی زار مرا بدین طرف برسان نازنین سوار مرا خبیر برید ز من یار غمگسار مرا بود که جانب گویش برد عیار مرا ز تیر سخت تر آمد دل فگار مرا بحد عافیت آسوده روزگار مرا</p>	<p>چپ سود گر نه خون چشم شکبار مرا بر گنذر چو خاکم فدا ده بانای غبت نمی برم ز غم این بار جان برای خدا گم که خاک شوم قالم بیاد دید به پیش زخم خدنگ تو ذکر مرهم رفت بهین خرابیم از عشق اسی که داری با</p>	
	<p>میار باد که حاسی خار خود بشکن که بنز شراب بت نشکند خار مرا</p>	
<p>سایا خیز که پر بهیز حرام است اینجا من و میخانه که این حال بد است اینجا که لب لعل تو یاباده کد است اینجا</p>	<p>طرف باغ دل بهی دل با مست اینجا شیخ و رصود گریست شد از ذوق سماع لب نهادی لب جام و ذائقه من مست</p>	

بسته حلقه زلف تو تناد دل است	هر کجا مرغ دلی بسته دامت اینجا
می کشی تیغ که سازی دل مارا بدو نیم	تیغ بگذر که یک غمزه تامت اینجا
پیش ارباب خرد شرح مکن مشکل عشق	کلمه خاص مگو مجلس عام مست اینجا

جامی از بوی تو شد مست ز می دیده نه جام
 بزم غشقت چو جامی می و جامست اینجا

لب لعل تو کام اهل ونا	لعل لعل لعل اوراق فیه شفا
در و نوشان جام در دو تواند	صف نشینان بارگاه صف
کی بروی تو خوش توانم زیست	همچو موی تو فتنه ز قفا
یارے کس نخواهم اندر عشق	جی الله وحده و کف
گر چو یوسف شوی ز ما غائب	همچو یعقوب ما دایا اسف
بجفا داغ دیگران میسند	چند میسوزیم بداغ جفا

جرم جامی هوای خوابست
 غم الله و نبه و عفا

ساقی بیا که دور فلک شد بکام ما	خورشید را فروغ ده از عکس جام ما
گلگون می در آرمید ان کنون کجاست	رخش سپهر و تو سن ایام رام ما
آن ترک را بیکه و قبح مست کن چنان	کز گردش زمانه کشد انتقام ما
آورد آب رفته بجو باغ حسن را	سر و بلند قامت طوبی احرام ما

طاووس دار طوطی جان بلوه میکند	از سر این هاس که آمد بدام ما
گاہی شبانه و گاه باده صبح	بگر و طیف نه سحر و در و شام ما

جامی بوصف آن لب شیرین شکر شکست	
خامش مباد طوطی شکر کلام ما	

عمری زلفت بودم با خاطر خوش جان	ذو عت و او دعت فی الناطر اشجانا
دام مهر زلفت را که ز خال بود و اند	صید تو شود دام صدمع دل دانا
گفتم که بهج از دل شوق تو شود زایل	فی الهجر مضمی عری و الشوق کماکانا
شد در قبح صها عکس ز رخت پیدا	قد اشرقت الدیامن کاس حمیرانا
از مدرسه برگشته بر میگردد بگذشته	شد در گرد باده در اعلم مولا نا
صد گشته هجر احیا یا بدیده هر جا	کر گلشن وصل تو بوی رسد اجمانا

آن سر و سبی قدرا شد خاک قدم جامی	
بار فیه و تدراما اعظمه شانانا	

صبر از دل و دل زمین و من از وطن جدا	سملست اگر نباشم از ان ستمین جدا
ساز و ز غصه بمجو قبا حیب خویش چاک	گر یک زمان کند بیت پیر بن جدا
در بیستون ز ناله من گرسه افتد	تالذو درد کوه جدا کو کهن جدا
هر صبح دم ز شوق قدت ای گل سمن	مرغ چین جدا کند افغان و من جدا
زارم بکش گوی کزین آستان برو	مردن بر تو به که ز تو زیستن جدا

زبان حالها که پیش من آمد جدا از تو	اکنون فسانه ایست بهر احسن جدا
	دانی که چیست جامی از این ستاره دور آشفته بلبل ز سر سیم چین جدا
گر بانی قیمت یکتا به منوی خویش را آمدی باروی چون گل تازه تر شوم خواب تا نگردد گل ز شکم زین بر دل کز زبان با جهان در چشم من عکس رخ و زلف تو دید خاطر من ز آلالیش زهریانی شد ملول ای که گوی خوی از ان بت میتوانی باز کرد	کی دوی بر باد زلفت مشکبوی خویش را تا زده کردی در دل من ز روی خویش را میر بانی فرش شگانه از گوی خویش را لا و سبیل نشاند اطراف جوی خویش را یکد و کاسه در دوا خواهم شست شوی خویش را رو که من بی شناسم از تو خوی خویش را
	میدهم گفتم بهای خاک کویت آبروی گفت روح جامی نگهدار آب وی خویش را
من ز تنها خواهم این خوابان شهر آشوب را ویری جنبه بشیر امی با دیر کعبان گذر ول نهادم بر جفا تا دیدم آن قد بلند گو کمن در دودل من کاتب نذر نامه و بج چون صفت دلهاست زین کمن خوش جفا خواب ناید چشمم تر را بے تو شبها غلبه	کیست در شهر آنکه خوابان نیست وی خوب را مرد و پیر این یوسف بیره یعقوب را بر درخت آن به که بنیدم و عاقل چوب را طاقت این بار نبود حامل مکتوب را شرط نبود رفتن از پی لشکر مغلوب را گر چه باشد خواب غالب بر دم مطلوب را

دی بجاک پاش با صد ذوق میو دم مژده
گفت جامی گردش آهسته زن چاروب

<p>ز رشک نوشین غلظت میان خاک خون سبا شده می مشو شهر آفسان که همچون سحر سب بنواب ز برورت یابند با جانهای ششمان ز تو هر شب بس یار بود بر آسمان فتنه تم راز آتش دل هر دم افزایدت گیر شدم بد بخت ز رشک خود نشد آری مرا کبر</p>	<p>ز رشک آنکه نیم جام می رالبت ان لبها همی خوانند طفلان قصه احسنت کلبها به بیداری کجا آیند دیگر سوے قابها للاک راعلط و رسیجه از عوفاس یارها خدا را می ابل رجمی که با هم سوزان تنها سعادتمندی روزی ازین سیار کوبا</p>
--	--

ز هفا و دولت کرد جامی رو بچشوت تو
بے عاشق نزار و ندیده جز ترک ندهنها

<p>آنکه از حلقه زر گوش گران ست او را گو که بر تشکن از ناز که در مند حسن ویده در یاست مرزان گهر پاک که جا شده مرا مال و گرا از غم آن شوخ و سفل دمی گذشت از من بد روز و در گرا بگشت خاک شد وید و غمیده همچون و هنوز</p>	<p>چه غم از ناله خود خونین جگر است او را منصب شایسته زرین کمر است او را صدف سینه صاحب نظر است او را نظر لطف جمال و گریه است او را و ده که خاصیت عمر گذرانست او را چشم جان جانب لیلی نگر است او را</p>
<p>پند پیران رول جامی گرفت</p>	<p>ز آنکه دل در کف شیرین سپر است او را</p>

ای مهر تو از صبح از لب منفس ما ما قافله کعبه عشقیم که رفت ست آن بلبل مستیم که دور از گل ویت از دود دل اندر ای شعله شوق خوایم بیک جرعه می از خویشی جلای در پامی آلوده لب از می چو پیوستم	کو تاه ز دامن تو دست بوس ما سرتاسر آفاق صدای جرس ما این گلشن نیلوفر می آمد نقش ما آتش زده در خرمن خاشاک خن ما از پیر معان نیست جز این بلبل ما دامد ملائک به پر خود مگس ما
--	--

جامی بدرت جان گفت دست رسیدت
یعنی که همین تحفه بود دست رس ما

رخنه کردی بقصد جان من دیوانه را تخم مهر مال و در دل منگی ای رقیب خیز کو مشاطه کاند زلف مشکیت نماید نیکم سینه با خن کرده و در کوی تو عاقبت خواهم ز تو بیگانه گشتن خون کنم عشق بگزینی تقاضا میکند این روشن است	دز آری بهر کالاسی شکافد خانه را پیش ازین ضائع کن در سنگ خار ادا را بسکه دلما شده گره راه گذشته نشانه را میکشایم روزنی سوی تو این دیرانه را ز آتش پیش تو قدر افزون بود بیگانه را در نه شمع آتش چرا زده چو خود پروانه را
---	---

جامی از خود رفت زان بت قصه کم گواهی فریق
مستع در خواب شد کوتاه کن افسانه را

<p>چو آن غریب که ماند ز کاروان تنها که سخنان نشناختند میهمان تنها تو در خیال من آنی از آن میان تنها گرفت از همه روز و دپاسان تنها که شرح شوق تو توان بیک زبان تنها هزار روز نام و در هر استخوان تنها</p>	<p>برفت عقل و دل و دین برفت جان تنها چو خوان در و نهادی خیال را برست حدیث موسی میانان چو در میان آید ز زلف و خال و خطت چون بسم بجا عقل بسان خامه و بودی زبان من گوی ش چون بگویند ناله که شد زنا و ک تو</p>
---	---

مرو عجلد برین بے خیال و جامی
 که لذتے ندر گشت بوستان تنها

<p>یکشے بر صفحہ امید حرف بیم را کی نهادی ز آفتاب مہ رقم تقویم را حلقہ خدمت سرافرازان مہفت اقلیم را با فردستان ز مدیرون مہر تعلیم را آتش نرد و گلزار آمد ابراهیم را کو معلم بر شکن ہنگامہ تعلیم را</p>	<p>یفرانی خط مشکین عارض چون سیم را رومی تو در حسن التقویم اگر دیدی حکیم را کشور خوبے مسلم شد ترا در گوش کس عاشقان را خاک پای خود کنی ہر دم خطا اگر سود از فتنہ آتش زو جہا زابا کنیت حکمت آموز دل پاکت سر و رخسار بس</p>
--	--

تیغ میرانی کہ جامی نقد بان تسلیم
 ہر چہ فرانی بجان ستادہ ام تسلیم را

یا آفت جان است اینہا

خال و خط جان فرست اینہا

صبر و خرد از دلم چه جوئے	دور دور تو خود گریست اینها
چشم تو ہزارفتہ آینه گشت	ای شوخ چه فتنہاست اینها
نرخ تو دو کون چون نہد عقل	یک موی ترا بہاست اینها
از جور و جفاے تو منالم	کز ہجو توئے دناست اینها
کوئے تو زود و آو پر شد	یار بزدل کناست اینها
گوئی کرد و ست قتلِ جامی	
و انگہ نکشتے دوست اینها	
بامیران نظری نیست ترا	بر غریبان گزری نیست ترا
چون نیاری و گرم پیش منظم	کز غفلت بادگری نیست ترا
قول دشمن بشنو و حق من	کز زمین دوست تری نیست ترا
خون دل پر شہم بہست جگر	چند گوئی جگرے نیست ترا
ور دلت نالہ مار پہ اثر	از وفا چون اثرے نیست ترا
سرم از خاک ورت دو کمن	کز زمین دور و سہرے نیست ترا
جامی از عشق بیتان عاقدار	
غیر ازین چون ہنرے نیست ترا	
ز دربار خوش قدت روم	رفع القدرت در و ابد
تو ہمای و نیست طہل ہماے	جز دوزخ طہل تو دامن طہل ہما

گر کند غنچه با تو دعویٰ لطف	بر دہانش ز ندیم صبا
دیدہ ہر دیدہ ایم جا دروے	آز روی تو ماندہ اند جسد
تو بلائے خدائے و حلقے	بدعا خواهد این بلا ز خدا
آئینہ از تو رخ نمے تابد	تو دارند روی اہل صفا

ہر کہ در ہای نظم جامی دید
گفت نقد در ناظمین

گاہ در دل ساز و گہ در دیدہ جا	ہر دو جائے تست یا بدر الدجا
طلوبے آمدت تو وقت خرام	گر خرامے سوے ماطو بالسا
تا بہر شپے ز رامت سر مہ برد	چشم من وار و عیار کے از صبا
من نگویم بندہ خویشم شمار	نیست حکے بندہ برابر پادشاہ
خواہم از دل بر کشم پیکان تو	لیکن از دل برے آید مرا
پردہ کشا چون نمودی آن رخ	آرخت بنیم بعد از عمر با

گر سر جامی جدا سازی تبیع
ہر کہ سازے زستان خود جدا

تعلیم کو مدہ تعلیم بیدا آن پری رورا	کہ جز خوبی نکو لائق نباشد روی نکورا
مرا چشم نکوئی بود از ان بدخود استم	کہ خواہد گوش کردن حق من ال بدگورا
رقیب چون بر ہی بنیم افتادہ می کن	یکی ز نیو غرمان بگذران آن دوجورا

اگر پایی سگش میبوسم ای صاحب مزین طبع	که من و زمی بکوی آشنائی دیده ام اورا
بجای هر سه مو بر تن من با صد شتر	اگر خواهم زور و دوست خالی بکیرم اورا
نیفتادی میان خاک و خون دم اگر بود	براهش وی افتادن بر شکم بره دورا

چنین آشفته در سوا بکوی او مرد و تاجی
مبادا که تو عمارت آید سگان آن سر کورا

بکعبه گرنمائی جمال خود مارا	ز خون دیده کنم لعل یک بطمارا
بدور حسن تو از مهره و فایر خست	مشعبه فلک این جقه های عیارا
ز شوق طوق سگان در تو گردانید	سبحان فلک بسجده ثریا را
تبرک عشرت امروزی چون کنم که کسی	ضمان نیش و از من حیات فردا را
مریض آن لبم اسی ناله چون بی فلک	بپر سر شرح مراد ای من میسجارا
کناره کن جهان تا بی با من عشق	بکوه قاف طلب آشیان عفتارا

حریم میکده چای مقام پاکانست
ز دلغ زرق بشو مشرقه مصلارا

با تو یکدم نجات بدهمد میسازد مرا	در حریم وصل تو محرم نیسازد مرا
دیگران اشاد و ادای دل بوصل خود کن	عاشق غمخواره ام جز غم نیسازد مرا
نیست هنوز عشق را جز صبر چیزی سازگار	آزمودم بارها آن هم نیسازد مرا
بهر تسکین دل نگار من بسکین طیب	ساخت صدمه هم ولی مرهم نیسازد مرا

بغیم مجھری و اندیشہ دوری محوشم	حنا طرشا و دول مستم نیسا زومرا
ہر نفس جامی ادم برین فسون عافیت	بالا نکرودہ ام این دم نیسا زومرا

خواہم اندر عالم دیگر ز ہجرت خانہ ساخت
دیگر آب و خاک این عالم نیسا زومرا

شد خاک قدم طوبے آن سر دہسی قدرا	ما اعظمہ شاناما اور فعت صدر
ای پیکر و عانی از زلف بندہ امی	در قید تعلق کس روح حیر دور
من نقش خط بستم روزی کہ قلم با خود	مینہ در قم ہستی این لوح زربہ دور
من زندہ و تو خبری خون گران ریزے	ہر لحظہ ازین غصہ خواہم کمبشتم خود را
مپسند ز قتل من آزار بران ساعد	یک تیغ از غمزدہ خون زید ز من صدر
در دست زازل آید تار و زاپہ باید	چون شکر گزارد و کس این دولت سر دور

در وصف خطش جامی آہن سخن نو کرد
دو دقے دگرست آرمی اشعار محبہ دور

گرچہ ہر روزی ز صدر کم بینم ترا	خون ہے گریم اگر کیدم نے بینم ترا
ہر بنا محکم ز سنگست امی دل چون سنگست	چون بنائی دوستی محکم نے بینم ترا
عشق شد در دل مقیم امی عقل در دہنم ترا	کا پذیرین خلوت سرا محرم نے بینم ترا
بہر قتل عاشقان میدیدمت زین مش غم	چون بخت ما رسید آن ہم نے بینم ترا
طینت پاک تو گزینی ز آب خاک دیگرست	جنس آب و خاک این عالم نے بینم ترا

از چشم محراب ابرویش مانا غافلے ایک ہرگز پشت طاعت تم نے بینم ترا

از تو ہر مو بر تن جامی غمی دار و جدا
وز عنہم او کیسہ مو عنہم نے بینم ترا

بام بہادری و جلا و وہ ماہ تمام خویش را	سطلع آفتاب کن گوشہ بام خویش را
شد بطلائی در ست صفت جو انیمہ	ہر قد افتقدے پیر غلام خویش را
بامہ میر سہ نعمت قسمت بند وہم بدہ	خاصہ دیگران کن رحمت مام خویش را
برو متاع بستیش زود کیشور عدم	ہر کہ بست عشق تو داد ز مام خویش را
ورور تھے کہ کردہ ام نام سگات را	زیر ترک نوشتہ ام از ہنہ نام خویش را
بر من خستہ دل مہن نامہ نامہ کنون	حید کسی دیگر محوان نامہ نامہ خویش را
بر تو سلام میکنم گرچہ نمرود یا قسم	با شرف جواب تو قدر سلام خویش را
پختہ زلف غم دلم نام ہستوز کار بن	پیش تو عرضہ میکنم غمہ نامہ خویش را

جامی تشنہ لب کہ شد خاک نشوق لعل
بادہ خور برد فشان جبرجہ جام خویش را

ای و برابر و گرہ افگندہ پہ ماست	گو سے از صحبت اجاب ماست ترا
موسب حسن تو تہانہ خطا و خال فاو	عشق مایہ ز اسباب ماست ترا
آتشگان را بدنی آب تفقد می کن	ای کہ منزل لب آب ماست ترا
بر دل از غصہ مرایخ و ملایت عظیم	تا ہر سفلہ سر غنج و ملاست ترا

<p>هرگز این نکته ات آخر چه خیالست ترا مشکین بال و پریم را که دباست ترا</p>	<p>بے تو گشتم چو خیال و بنماطر گزشت نیست ره سوی تو ام خبر و بال آید</p>
<p>جامی اندیشه سامل مکن از بوج عشق که برون رستن ازین در طعنه است ترا</p>	
<p>شاخ شاخ انگزره بر گل سنبل سیراب پشت سوی قبله رود روی خود مجرب دل تنگ آمد ازین معنی اولوالباب گردانم دولت بیدار خود این خواب کی ملالت خیزد از خون ریختن قصاب بروی از پیکان روی یکشامی فتح باب</p>	<p>زلف تو بر سر پریشان کرد مشکین باب را از در سجد و آیان و ابروی به بین پسته را نازان بان لب رسانیدی بکام بادشها خاک پایت زیر سر خواهم حرام نیست از قتل محبان غمزه ات هرگز ملول ورنه آید دلم را راحت از هیچ باب</p>
<p>نیست دلکش تر سرودی جامی از نظم خوش وقت خوش میکن برین دلکش سرود حباب</p>	
<p>تا از خون دیگران سولی بزدنگ خویش را شست و آب نمالت آب زنگ خویش را میفرزم کلبه تا یک تنگ خویش را مهربان دل هست چو سنگ خویش را به تزاری بے نوا پس زنگ خویش را</p>	<p>زان همی رزم مشکین لاله رنگ خویش را می چنین گلرنگ و گلبویست یا گل خویش را میگذارم مجوز در بوبه بس کن آه گرم سیم را در سنگ جا باشد تو چون جاکره ساخته مقدم چو خنگ آن طره از دشتمش</p>

آن جیف در صلح زود جنگ خویش را	زود رفت ویر آمد صبر ای دل یاکن
یا بکلیه کپور نه نام و تنگ خویش را	عشق رسوائست جامی یا بنوبان دل

باب لب

آشوب ترک و شور عجم فتنه عرب	روحی فدا کی می صنم اطمینان لب
ای در کمال حسن عجبتر ز هر عجب	کس نیست در جهان که ز حسنت عجب مانده
زین بزنگاه فتنه جگر رفت و خشک لب	هر کس نیافت جبرئه از جام وصل تو
واللیل و الضحی است مراد و درویش	آزلف تو شب و رخت آفتاب است
صد خار خار در جگر افتاده زان لب	کامی ز لب بخش که عشاق خسته را
ما عاشقیم دست نیاید ز ما ادب	رفتن بسر طریق ادب نیست رست
کاین موجب شرف بود آن بایه طرب	دل با و منزل غم و سر خاک مقدس

مطلوب جامی از طلبیم گفته که چسبیت

مطلوب او همین که در میان درین طلب

مے تو نیز بگوش تو میسر سد یارب	چو گوش میسر رسد آواز یار هم هر شب
پدید نیست بغیر از مهر شک من کو کب	ز بهر روی تو روزم شبست و این شب
کجا رسد تو باد فلک بچار ده شب	رفت بچار ده سال این جمال خوبی یافت
که در رست شود آرزو از نسیم مرکب	سر م چه لائق فراق سبتن است این بس

کجاست تاب برستی چنان لطیفه را	بیان خویش که آهسته بر زبان سہوی لب
بہنض مبتن من ای طیب دست میا	کہ آن نمی کہ تو دیدی گدخت ز آتش تب

بزریر بر سر جامی نغال در وی مرد

کہ نیست در خور او جام صاف عیش و طرب

چند اسی معلّم ہر روز تائب	باشد غنہ الم محبوب مکتب
شد فرش ویبا از سبزہ صحر	از سہل معاتیر تع و لیعب
تعلیم آداب اورا چہ حاجت	کو خود ز آغاز آمد مو داب
ہر باخر آمد ہمسرد عایش	خینہ دز جانتا فریاد یارب
در دور لعلش منع از شرب ہم	ای خواجہ دورست از لطف شرب
وی ترک عشقش زہب گرفتہ	چون دیدم آن رخ گشتم زہب

جامی ازان لب ہچون صراے

دار دورونی از خون لبالب

لے روی تو اختر جہان تاب	شد تیرہ ششم ز ہجر در یارب
من تاب نیارم از تو تو بہ	من تاب من العجب ما طاب
عمریت کہ برد تو ام من	کیبار بر سر من علی الباب
خواب اجل از تو غائبم برد	من غاب کما یقال قد غاب
چون چشم تو خواب ناک مستی	صاحب نظران ندیدہ در خواب

زاید بخمال آن دو ابروے	اسر برده و سر و بچ مخرب
<p>در وصف رخت ز نظم جامی</p> <p>از یک ترست می یکد آب</p>	
<p>میز نشست بر ویم که مبین سخی حبیب</p> <p>گر نهاد دست به نبض من محرو زند</p> <p>هر که را عشق تو آداب من در بهم زد</p> <p>روز آدینه مقصود در آما خواهر</p> <p>بر چمن گر گذرد نگهت از سیر منت</p> <p>هر که با صورت شیرین سپران عشق نبات</p>	<p>همچو کس نیست چون مشکلی از دست قیاب</p> <p>شعله چون شمع ز آب نیم گشت طیب</p> <p>نیست ممکن که مودب شود از پند اویاب</p> <p>خطبه سلطنت حسن بنام تو خطیب</p> <p>پر شود دامن و حبیب سمن و غنچه ز طیب</p> <p>نیست از معنی پیران شش هیچ نصیب</p>
<p>جامی آن به بغریان نهند گوش مکن</p> <p>بیش ازین در سخن انگیز خیالات غریب</p>	
<p>بر زبان اهل دل نام تو محبوب القلوب</p> <p>مصریان از شهر خود کردند بدین نش و خوب</p> <p>خانه را اول ز گرد هستی خود گوهر و ب</p> <p>لیس بد رے سر قلبه غیر غلام لغوب</p> <p>تبلی مولی میل العفو غفار الذنوب</p> <p>توبه آامن هوا لیلای فانی لا اتوب</p>	<p>اسی تراقه خوب و ابر و خوب زلف چهره خوب</p> <p>باب شیرین تو ز دلاف شیرینی نبات</p> <p>بگو هر کس را هوا بے دولت نهان گیت</p> <p>با دانت در میان ارد و دم مصری نیان</p> <p>گفت با مبنون کسی کاسی در گناه عشق ذوق</p> <p>گفت مبنون که هوا می لیلای میکسم</p>

جامی اشب دوستان رقص عشقند و سماع
زعم زاهد را تو ہم دستے زن پامی بکوب

حال خود شروع گفتم وقت لطف انی
حقہ بکشا و کراست کن شفای غریب
گرچه از بد بترم عاشا که مانم فی نصیب
ز اسانت چون دم چون هم پی پی هم
باغریان لطف و رحمت نیست از خویشت
لا بمانے بعدہ بملو ولا عیشے بطیب

ز رومندم عاجزم بیا ز تنہا و غریب
ہر شفا و رفقہ لعل سنت آن روست نیست
چو شش دریا می فصلت نیک بدر اشا
عاشق بیا را وصل حبیب آمد علاج
باتو دست آویز تنہائی و غربت نیست
عمر شیرین عیش خوش از دولت وصل تو بود

بندہ جامی را بسکینان این در گاہ بخش
استجب ہذا الدعا فی شانہ یا مستجب

زہے عشق مستولی و شوق غائب
در خشد چو بر آسمان خیم شاقب
عبار دیار شش بشکین و دواب
خیال رخسارست در جان معاصب
بقطع الفیائے و طے الساسب
کز نیست یکدم دل خستہ غائب
ازین بیش صرف زمام نبای

بد برق بطحا والد مع ساکب
خوش آن برق رخشان کہ از کوی جان
نکارے کہ روند حوران جنت
و طم سوخت از شوق او گرچہ گویم
و یا جائے الیس ابعد شمر
از ان منزل خوش و زان بج و لکش
الکج حبیبہ اللہ از میستوانے

سلام من اللہ مولی العوارف علی روضۃ مل فیہا حبیب لمیج کہ جمع ست در بزم مجلس نصیبی کہ در حبست ورج لعلش	سلام من اللہ معطی الموابہب رفیع المعارج نبی المراتب قنون مقاصد صنوف بآرب رموز نواد ز نکات غرائب
---	--

باقبال در دو عیش رست جامے
زمیل مرادات و نیل مطالب

ولا بطرف مہین جام تو خشکوار طلب لطیف صحبت یارست نقل و بادہ و جام زموج حادثہ کز اوج آسمان بگذشت سمن ز صفوت صوفی و ز ہزار ہا چند فلک برشتہ امیدت از زندگر ہے بہر دیار کہ روزی گذشت محل دوست	حرفیت سر و قد و یار کلفہ اطلب چو برگ عیش بازمی نخت یا طلب بکشتہ می گلگون رہ کنست اطلب صفای صفوت رندان و خوا اطلب کشادان گاہ از زلف مشکبار طلب دل رسیدہ مارا دران و یا طلب
--	--

ز جام مے چو ترا دقت خوش شود حامی
مزید خست شاہ جسم اقدار طلب

چون نصیب باشد وصل صیب در دوری زان زان بر لب گرچہ از نزدیک خوبست آن تو رخ	ما در دے نصیب یا نصیب محنت غمت نداند جز غریب دو بہتر باشد از چشم رقیب
--	---

<p>ترک این باخولیا کن ای طیب گردن و اعطابشیر خطیب کاش بودے این سعادت عقیب</p>	<p>کی توان بود ای عاشق را علاج شمنه را گرد و دین بودی زوی روی خود بنایت گفتے ز دور</p>
<p>نالہ جامی ز شوق دور نیست ز آنکه تو برگ گلے او عند لب</p>	
<p>حسن طالع بین دیدم آن رخ چون آفتاب دم بدم چشم ترے زند نقشے بر آب عمر گزشت و ندیدم ہرگز این دولت خوب ست رفت از دست دارد چنان حق شراب دو دو زن میدہد آگاہے از سوز کیاب خانہ ام خواهد شد آخر در سر می چون جباب</p>	<p>آفتاب حسن طالع شد چون آنگندی نقاب در خیال خط بشکین تو با عارض ہم خاک آن وزیر سر شہا غنودن دست میکند ہر دم دل بہوش آن لبہا ہوس دوغ دل را آہ ہا می آتشین باشد نشان منکہ در میخانہ باد روی کشان ہمانہ ام</p>
<p>گفتہ جامی نگیر و چون زر خالص دلچ جسز با کیر قبول طبع شاہ کامیاب</p>	
<p>بیدلان از رشتہ جان ساختہ آرزایاب نیمہ ہا در دین مروم نماید چون جباب پیش پیش خیل و پاشم زار دیدہ آب دست او گیر و عنان یاپای او بوسد رکاب</p>	<p>ہر کجا ز دخیلہ چون ماہ سپر آن آفتاب بسکہ در ہر منزلی آمد ز چشم سیل اشک تا نشاغم گرد را ہش ہر طرف تابہ عنان او دہد جولان سمند و من در آن غم گرچہ رو</p>

پیش ازین کو آفتابان من از کس سو	ورنه می بر کشم از دل که سوز و آفتاب
ز آفتابان رخ چسان پوشد کسی گزناش	تاب می نازد که بروی سایه اندازد آفتاب

جامی از عشم مرد چون تاخیر قلش کردیار
آه که ز محبت دی این تاخیر شد عین شباب

هر صبح که آفتاب بخت مرز نذر حبیب	گر من چه صبح چاک ز نغم حبیبان چرب
چون گشت ساتی آن لب بیکون چه جایی	گر طبلسان ز صد به صد باد به حبیب
پیران سرمه هوای جوانی ز ره فلکند	آنجا که حکیم عشق چه جای شباب شیب
بر مار و تم ز عشق زو آن دم که ساز کرد	آبایا جلوه شاد و خلوت سرا به غیب
شک من از عقیق من میداد نشان	نخست سعاد علی امین العذیب
سیراب کن ز بحر یقین جان تشنه را	زین بیش خشک لب بنشین بر سر آب

جامی ز بر خرقه خود یافت دوست را
زان رو کشید پای بد امان و سر حبیب

بهر من که رساند که من دل شده شرب	ز عشم مجرسانم به فلک نقره یارب
توان بوسه زو آن لب کنم اما بوس آن	که بوسم لب جامی که رسد گاه آن لب
سرمه من اگر چه نشاید که به فراق بند	چه شود گر گداز می که نهم بر سرم مرکب
چو مرا ز مذهب دولت همد شد در سر و کارت	چه ز نغم لاف ز ملت چه کنم دعوی بدب
سخن ظلم تو گفتن بر سلطان که توان	که در آنحضرت عالی چو تو کس نیست مقرب

نه اگر دشت معلّم هوس کشتن خلق	تو این ناز و کرشمه ز چه آموخت بکبت
نشود مهر تو از دل بجای پای	ز دوسوز تو از جان بدعای مجرب
تب بجران تو یارب چه بگر سوز تبی شد	که طیب از تو نباشی بزبان کس ازین تب

بشراب ز نفروشم سر و دستار چو جامی
بکنم در صف زندان پس ازین دعوی شرب

ای در هوای مهر تو ذرات کائنات	واقف نه از کما ہے ذات تو هیچ ذات
شد چشم عقل خیره چو در مبداء ازل	حسنت نمود جلوه در آینه صفات
هر خشتی از کشت شود کعبه دگر	گر پر تو جمال تو هست دیو منات
هر جا که تافت پر تو انوار عزت	عز می ندید عز و قدر می ندید لات
در بحر کبرای تو آنکس که شد فنا	چون خضر برده راه بسر چشمه حیات
هر کس بکعبه طلبت روند نخست	از کل کائنات کند قطع التفات

جامی بخش جامی لب تشنه را بطلعت
زان باد کز که درت جلیش دهد نبات

ای صفات تو نهان ز تنق و حد ذات	جلوه گرد ذات تو از پرده سما و صفات
ما گرفتار جبت از تو تشنه چون یابیم	ای سر پرده اجلال تو بیرون ز نبات
از ندای تو درافت و صدای بجرم	خوست صد نعره لبیک اهل عرفات
ماند ازیم مشامی که تو اینم ششینه	ورنه هر دم وز دواز گلشن و صلت نفحات

آن کی کلمح اُجاج آمد و این غلبات کہ در بعد وفات از گل من بوی وفات	نزدیب عشق کجا جاشے عشق کجا با وفائی تو در آسخت چنان آب و گل
--	--

مرد جامی بسر تربت او بنویسد ہذہ روضۃ من صل بہ العشق وفات	
---	--

واللیل نقابِ عنبریت یس عسلی بر آستینت دوزخ شرمی زلف کینت دیدہ نظیر خداے بینت عالم ہمس روی بر زمینت ایمان رسل قراۃ حینت	اے واضح و الصغی اجینیت طہ رتسی ز داستان جنت اثرے ز فیض مہرت اسرار وجود را کما ہے پیش تو پہر چون زمین ست تو صاحب کان کنت کنزاً
---	--

چون بر توحشہ آفرین گفت جامی چہ شکر آفرینیت	
---	--

یونج الیل فی الزار نوشت سورۃ الیل بر کنار نوشت سبزہ بر طرف لالہ زار نوشت مرہم سینہ و گار نوشت قصہ در دوا تظار نوشت	یار خطے کہ بر عذار نوشت والصغی را کہ دامنش ترخ تست نخط سبز و صفت خط رخت لب او پر شکر ز مشک گلاب بر بیا من ز حشم محرر مشک
--	--

قصه شهرت بنود جامی را	کاینکه نظم آید از نوشت
بهر حساب بر صیقله و حسد	نکته چند یادگار نوشت
<p>حریم منزل جانان بر دین عالم است ز بار عزم قدما حلقه گشت چون خاتم جد از سر و قدان فرش سبز را در باغ مزن خسته دلان را بجز غم تو نساخت در از بے شب مارا اگر نمی دانے طیّب ریش مرا دید و گفت در بگریه</p>	<p>خوشا کیسکه دین گفت دگویی محرم است بفرق سنگ ملاست نگیں خاتم است بساط عیش ملوکان پلاس ماتم است علاج ما بعنم اولی اگر ترا غم است ز ناله پرس که آدقت صبح بدم است که ز غم عشق کند جا چه جای بر هم است</p>
بزم ما سخن از بام بزم گو جامی	سفال میکده بام و گدای او جم است
<p>بیا که چرخ مشعبه نزار شعبده ساخت اگر چه قاعده و چرخ کار سازی نیست من و امید و شهادت بتبع آن شاید بصیر کوش و لار و زبیر فائده نیست بدور آن لب میگون نشانده شهر بجنگبوی چشمت خوشم که می باید</p>	<p>که باز کار بگر خستگان غمزه ساخت بر غم اختر من بر خلاف قاعده ساخت که قوت جان شهید خوا از مشاهد ساخت طیّب شربت تلخ از برای فائده ساخت حریم صومعه را آگ و دود حق میکده ساخت حریف مردم بدست را بعبود ساخت</p>

ز انسان که گل از خار و دود و دل بجا
گلهای وفا میداد از خار جنایت

روی خود را گویا شریک به است	در گونی که لا شریک نه است
نارسیده بچارده سالست	رویت افزون ماه چارده است
ملک هستی تمام طے کردم	تا بوصلت هنوز نمیده است
تا تو بستی نقاب تو بر تو	بر زخم خون لبه تیره است
کے پذیرد ز شمع مشعل نور	هر که اشب زد و دود دل سیاه است
جانب عاشقان نگه میدار	حشمت بادشاه از سپه است

خانقہ سیکده است جامے را
بادہ کهنه پیر خانقہ است

غزالی چون تو در صحرا می چینی نیست	چو جامی چین که در روی زمین نیست
نه بنیم لاله رخساری وین باغ	که دلغ عشقت اورا بر چین نیست
بنفشه رست چون زلف گوشت رست	چنین رسته ز طرب یا سمن نیست
زلف از جان تناسی لب تو	گس به آرزوی انگبین نیست
چه سودای زاهد دلخامع	چو از عشقت علم بر آسین نیست
دلمت را وجودی خروده بیان	نصو کرده اند اما یقین نیست
شدی بر زعم جامی یا راغخار	کن جانا که شرط یاری این نیست

پیش بل دل میل دامن پاک نیست کاین چنین را آب و زنگ از چشم نماند نیست آری این آتش لبند از خار و فغان پاک نیست انچه در کام کسان زهرست تر پاک نیست کشته عشقم من دین شگم خاک نیست یادگار از ناوک بدخوی بی پاک نیست	هر نشان کز خون دل بر دهن پاک نیست دبدم ای غنچه رخ نمند از گریه ام عشقت را گرفت بالا تا دل جانم سوخت چاشتنه شربت مرگم به انداز دغ همبر شدتم فرسوده زیر شک بید او تیان ترک مریم گو بپیمان کاین جراحت بر دم
--	---

گفتش بر دی ز جامی دل زلف خوش بند
گفت هر صید کجا لائق نقره اک نیست

دیرانه مار دشته از پر تو مه داشت آن بخت کجا شد که دل خانه سیه داشت خود را نتوانم دگر از گریه نگه داشت باشتم مدامی که نه سلطان سپه داشت از هر طرفی چشم بران طرف کله داشت گویند فلان گلچینی اندیشه شده داشت	شب یازد زلف و در دل بران دره داشت دل دشت بران زلف سیه خانه ازین پیش سیل شرور بود مرا همچو خس از باغ وی جلوه کنان میشدی از وصف خوابان طرف کله از از شکسته و جهان افدا و مرا با تو همان قصه که مردم
--	--

جامی که شبیر بستم ریختیش خون
جز دعوای عشق تو ندانم چه گنه داشت

در داک یا ربان مارانگه نداشت آئین مهر و رسم و فارانگه نداشت
--

شد خاک پای و راد و صد قد اشک سهم حواشش مرسا و ارچه غمزه اش هر جا که شد مقیم درت مرتے نیافت در غیر تم ز باد که از چشم مردمان صوفی صفای دل بغم غیر نرود سخت	فارغ گذشت و راه خدا را نگه داشت از سینه ام خدنگ جفا را نگه داشت چون در صف سگان تو بار را نگه داشت چون سر مرده خاک آن کف پا را نگه داشت آئینه خداے نسا را نگه داشت
---	---

جامی پس از دعای وصال تہجیر سخت
فسوس ازین دعا که بار را نگه داشت

آنکه بر گل گره از بعد سن بوی تو بست طعن بر طوطی طبعم مزین از کم سخن سدا الحمد که جان متکلف حضرت تست بیچ شب دیده نه بندم من غم دیده خواب خانه صبر من آن روز بر اندخت فلک نافه از خون جگر پرورش آهوی چین	رشته جان مراد شکن موی تو بست که بر در او سخن لعل سخن گوی تو بست گرچه تن بار اقامت ز سر کوی تو بست چون کنم خواب مرا ز گس جادوی تو بست که بدین خانه طاق غم ابروی تو بست در دلش خون گره از کمیت گیسوی تو بست
---	--

مید بزریت باز از سخن جامی را
نخل نعلی که بوصف قد و بھوی تو بست

صلای باد و زویر خرابات من دستی و ذوق بی پرستی	بیاساقی که فی التاخیر آفات چه کار آید مرا کشف و کرامات
--	---

مئی و نکلت در و من شبی روز جهان مرآت حسن شاہد باست سلوک راہ عشق از خود را نیست سعادت خواہی از عادت گذر کن	بنام ایزد زبے اوراد و اوقات نشاہد وجہ فی کل ذرات قطع منزل و طے مقامات اک ترک عادتست اصل سعادت
--	--

نزن بہیودہ لاف عشق جامی
فان العاشقین لیسم علامات

بردت با کنند اہل نجات گر تو خواہی زکات خوبے داد ہر کہ دارد وقوف این سہ کو تا تو شوئے ز مے لب چو شکر خطبہ سبز تو زیر سایہ زلف مردم از لعل تو بطلع من	رفع اللہ قدر ہم در بات ما فقیریم و مستحق زکات لا یرید الوقت فی العزقات آب شد قد و کوزہ گشت نبات خضر مسام حولہ لطافات خاصیت بین کہ دادا بحیات
--	---

تو بہ کردی شراب خور جامے
اتبع الہیات بالمحسنات

خطت گرد لب آن مشکین نبات بہر کس دارد آن چشم التفات براہ کعبہ و عقلت دو چشم کہ رستہ برب آب حیاتست بحال ما چرا بے التفاتست یکے چون و جلد و دیگر فزاتست	خطت گرد لب آن مشکین نبات بہر کس دارد آن چشم التفات براہ کعبہ و عقلت دو چشم کہ رستہ برب آب حیاتست بحال ما چرا بے التفاتست یکے چون و جلد و دیگر فزاتست
---	---

زکات لب بدہ امی ناسلمان	کہ یک رکن از مسلمانان زکات است
بقلم من براتی دار و از مشک	رخت کز وی زایگان نجات
لبت آمدن گین غسل کر منط	سید کردہ پے مہر برات است

از سست نیست تا جامی جزین فرق
کہ کیشہ سب می طیبات است

چشت ز غم ز تیغ دزد ترکان جنگ است	با عاشقان غمزدہ بنیاد جنگ ساخت
بر من زجورت این ہمہ سختی کہ سید	می بایم تنے چو دل تو ز جنگ ساخت
پے چون شہر وصل برد بار گے صبر	کش سنگ لاخ مرطہ ہجر لنگ ساخت
یہ بسم کن چو تنگی دل چون غمت فرو	بتا و فطرت از ازلین غایتک ساخت
مجموعہ ایست ہر ورق گل ز حسن تو	منع چین حرا بہین بوی دزدک ساخت
سنگ جفای عشق تو در یکدگر شکست	ہر چند عقل شیشہ باموس و سنگ ساخت

جامی گسست رشتہ تبیع دزد را
خواہد بزم درد کشان تار خنک ساخت

قدم بطرف چین نہ کہ سبزہ نو خیز است	شکوہ در قدم دوستان روم ریز است
مدہ بباد گر انہای عمر بے بادہ	کنون کہ بادہ فرج بخش دبا و گلہیز است
سر و مجلس تو صوت غنایب است	بانگ چنگ محو می کہ محتسب نیز است
بگفت پیالہ العلیست لالہ را یعنی	پیالہ گیر کہ از مے نہ وقت پرہیز است

چه جای مسند میشد و تخت پرویز دست	گدای عشق تو گیر و بصد مصطفی با
بدست زهره جبینان عجب لاویزست	بهواسی مطرب گلپه کن گیسوی خنگ
که شیل خیر حوادث که دورت انگیزست	بخور شراب غرور از صفای مسند عیش
که بزنج و محنت عشاق راحت آید نیست	مبین چشم ترشم سجالم ای خواب

و لطف گفته جامی همه خراسان را
 زد گرفت سخن در عراق و تبریزست

ز کعبه تا سر کعبه هزار فرسنگ است	مقیم کوی ترافت حرم تنگ است
که شیشه نازک و هر جا که میرود شکست	دلیم ضعیف و زهر سولامتی چکنم
که گوش مجلیان پر بریشم خاکست	گو جلقه ما ذکر نشسته تسبیح
دلی که غنچه و شل از بحر گلرخی تنگ است	بعوضه چین و صحن باغ نمک شاید
ز با کسم سر صلح و ز با کسم جنگ است	و صلح و جنگ کیانم غم تو فارغ است
درین کاینه مانفت در رنگ است	بقدر آینه حسن تومی نماید روی

مبین دورنگی رخسار و اشک جامی را
 که در طریق محبت همیشه یک رنگ است

که باغ حسن را نازک نهالیت	دلیم بر آینه رخسار و سالیست
بهرای خشن هر جا غوازیست	شکار آهوی شیر افکن دست
همه عالم بچشم من خیالیست	خیالش تا بچشم جامی گریست

<p>برویش هر کجا افتاده خالیست خوشا آن مرغ کوراپرو بالیست برویش غم فرخنده خالیست</p>	<p>تقانی از شتر اسینه ماست ز کیهان بزرگست ایوان و صلیش بهر سپلو که گرد دل چو شتر</p>
<p>نه شترست انیکه جامی می سزاید گرفتاران دل را حسب البیست</p>	
<p>بیک خنده صد گشته را زنده ساخت در آن زلف باوش پراگنده ساخت که عشق تو صد شاه را بنده ساخت پس ما تو را آن عسکر پانیده ساخت جز آن زنده دل را که از زنده ساخت بجوایم لبست ووش شتر منده ساخت</p>	<p>لبت قوت جان از شکر خنده ساخت دل پاره پاره مرا حبس بود چه روی مناسی بود بنده را ز یک تاره سویت که تا پا رسید بر از زنده بود قبا لبست بنو دم بیک بوسه شتر منده است</p>
<p>لبت دید جامی که بخشید جان بله مست را با ده بخشند ساخت</p>	
<p>شعله آهیم بر دهانه ملک را پر بخت نماند از آتش آتش بخت با هم و بخت آه این آتش که چون و شعله شکر بخت خواهمش و زنی ز برق و با منبر بخت</p>	<p>بر فلک و ش از خروش من لاف بخت روشنم شد که چه رو فرما دجا و رنگ بخت زاهد از سوز غمت لب خشک صوفی دیده و اعطاف سوز عاشقان را نگرست</p>

<p>هر که را دل سوختی تنه‌اند او را سوختی خواب چون آید شب بچران چنین که چشم و دل</p>	<p>بلکه از سوز دلش صید بیدل دیگر سوخت شد مرا بالین سخن آغشته و بستر سوخت</p>
	<p>حامی از در و جدالی حسابی می نوشت از قلم آتش علم بیرون زد و دفتر سوخت</p>
<p>با خیال آن دابر دهر گم خواب دست هر کجا حال شب بخوابی خود گفته ام ره تو میدست که بر عقل از رخت گز ترا جنس دنیا بیهوش عشق چوب بسکه وقت از دل گرمم با لاف سخن خانه مار اجواه مشب پراغ غاریت</p>	<p>خوابگاه من چو چیت طاق مواب دست زان فیانه غلغله را رم و ترا خواب دست چون زلفت بسته زنجیر اسباب دست کان تساع اندر دیار حسن نایاب دست از نیم آن سبزه زار چرخ سیراب دست کز در و دیوار این ویرانه مهتاب دست</p>
	<p>هر که افشرد دست جامی دلش ترومان خویش حامی آب از دامن او با دونه نایاب دست</p>
<p>موش در وجود الایکی نیست و لے جز زیر کان این را انداختند جمال دست تابان در نه بردن زخم خویض و ساغریم که بے فیض عطای عشق بسیارست دروا</p>	<p>درین حرف غلغله هلاکتی نیست و ریا زیر گردون زیر کی نیست دل از مردان دل هر کوه کی نیست بهیمنانه بزرگ و کوهی نیست کزان بسیار مارا اندکی نیست</p>

	بار بابِ عمامہ منے فقر	۱۰. جو کاین تیاج بر ہر تار کے نیست
	کچھ می نیستے جامے سرور و کہ سالک را ازین پس لکی نیست	
	بار فغانِ مدیث من میگفت نکتہ چند در چین میگفت وصف آن دی با من میگفت گاہ از ان بوی پیر ہن میگفت گرچہ باد گیران سخن میگفت ہر چہ آن شوخ غمزہ زن میگفت	دی کہ آن نازین سخن میگفت صبح دم باد از ان شامل خوب لطف آن قدر سردی پرسید پیش گل گاہ از ان لطافت تن سوی من بود اشارت غمزہ تمک ز فیش و لفقاران بود
	مال شہمای خوش میگفت	بہر ترغان صبح جامی نیست
	گوئی از جان مرثیہ شد بہت من کہ مردم ز بوی پیر نہت در لطافت نیست نہت بہت از ہمہ بہ گرفتہ ام ذقت نکتہ از لب شکر شکنت ذوق آواز و لذت سحنت	بوی جان یافتہم ز پیر نہت آہ اگر نازین تنت بہنم برگ گل گرچہ نازک ست ولایت پیوہ ہا می بہشت اگرچہ خوشست ای خوش آن دم کہ گوش میکردم ہرگز از گوش من نخواہد رفت
	بیج کامی ندیدہ از وہنت	داد جامی تیاج کامی جان

<p>سایہ بر برگ گل و کرده شاخ سبیل است آتش افروخته از بهر دماغ لبل است لاله با بر دستش آن کج فاد و گل گل است جوک کرده تهری دان کز سقر لایقش گل است آمد و بر سر زغبان چین چون گل گل است از صراحی نیست آن قفل که گزاف گل است</p>	<p>شاید بیتان که چشمش ز کس در ویش گل است مجموعه فیه دانه هر غنچه را که گل دران کوہ و صحرای بیکه می خور وند از جام صحاب بیکه از سبز زمینا سبز شد هر شسته را طره شمشاد کش بسته گره دست صبا تا کند لبل بزم گل کز قول خویش</p>
---	--

از سماع شعر جامی بیکه در وید بند و حال
در مین افاده از آواز مرغان غفل است

<p>دین نادر که جیت دلم را پشت کیست آن مرغ آشیان و ناپای سب کیست توتی را بین بگ کان ز دست کیست کاین خانه خراب مقام نشست کیست کاین مهر چو خاک گشته درین آه کیست از محبت تیره هندوی آتش پرست کیست</p>	<p>باز این خمار در سرم از چشم کیست دل شد ز دست و باز نمی آید ای صبا راحت شمر ز دست و لازم تنغ را در دل خیال دست وطن باخت بگریه عمری سرم فاده در آن کوی و گفت آتشکده است سینه جگومیم که دل در و</p>
--	--

مست است جامی از غم عشق تان و لے
کس پے نے برد ز حریفان که مست کیست

<p>نمشور دولتم که ز عشقت میتر است</p>	<p>طغرائیش آن خطیست که برد و ساغر است</p>
---------------------------------------	---

<p>با من ز سعد و محسن زنم که خطا جام بودی بخواب خوش که رسید از حرمم گفت ای پسر دینج بود نقد زندگه برخیز و باده خور که ترا خوابگاه عیش ساقی بیا که غشوه گیتی ز ره ببرد در ده زلال خضر که رفت آگه گفتمی جامی مشو رفیق کاین حرم کوزه پشت</p>	<p>مرزا نامم از خط چرخ و اختر ست پیری که رشوه قدحش رشک کوثر ست در دست آن حرفت که مرگش برادر ست بیرون ز مهد پدر و چار مادر ست آنرا که نشسته لعل تو در سر ست نه مرا اساس چو سبک سکنر ست چون حلقه از شیمن آقبال بر دست</p>
---	---

در ظل او گریز که عفاف همتش +
 بر بازوی جنان فلک سایه گستر ست

<p>تو حور حبتی اما ز چشم فغانست سحر بایغ گذشته کشا و عنویدان چو دست طوق تو سازم ز صفت نشانه شد آفریده پست زان زلال بجایات ز شاخ وصل تو چون بر خورم که گردن کش ز اشک نیازم بعبث و دامن باز</p>	<p>ز بسکه خاست بلا نذر خوست صنوبرت که بوسه بر باید ز لعل خندانست که هست بازوی من پازره گریبانست که بر لب آمده است از چرخ خندانست ز نیزه های بلا خار بست بستانست که دست شعله آه منست و دامنست</p>
--	---

حدیث عشق و غم درد جامی انیمه حسیست
 اگر ز دست احوال بمانست دیوانست

طاعت صحبت مذشت خانه بهمان گذشت	بان تن فرسوده را با غم بجران گذشت
دل بعدم رو نهاد جای بی پیکان گذشت	تیر تو آمدند و سینہ بسے تنگ بود
راطله وز او را زیر معینان گذشت	کعبه رو را کشید جذب خاک و دلت
آتش بید انشا بد سوزش نہیان گذشت	گریه چرا غم بکشت گریه دل پیمان
برو بشارت پہ پاک سکر کہ ایمان گذشت	ترک دل آشوب من کرد خرد صبر پاک
ہر قدمی صد چو من جہاد و حیران گذشت	طرف کھ بر شکست رخس جفا تہ را ند

جامی بید نیافت داد از خوابان ہمسر
راہ سفر برگرفت شہر با نشان گذاشت

ز انچہ بودی خوشتر می نہیت	باز بر شکل دگرے نہیت
چون گل اکون پردہ دوری نہیت	پیش ازین بودی چو غنچہ پردگی
زان میان کا نذر کرے نہیت	جز کر چیزے نہ بنیم در میان
بھوچو مراند ز گزرے نہیت	چون نمی آئی چو جان اندر برم
ہمچنان پیش نظرے نہیت	رفتہ از پیش نظر عمرے و من
سینہ پاکان سپرے نہیت	تیر آہے گر رسد سویت پہ پاک

جامی از جام کہ خوردی می کہ باز
از دو عالم بے خبرے نہیت

چنین رخی کہ تو داری حکایت گل چیت . فغان من چو شند می حدیث بلبل چیت

هنوز از خطا بخت نبوده هیچ اثر	ندانم این همه آتشکس نبیل صیت
به شکسته دلی می کنی باطفت نگاه	بخت ماه چو رسید اینمه تعافل صیت
بلا می جبر گذشت از مد و نسید انم	که پاره غیث کیبانی و تحت صیت
بهامی بوسه ترا میدهم نفت وجود	درین معالجه لعل ترا تعفل صیت
ز روی دزلت تو نیست عقل خرد و نال	که ستر و در چو دینے تسلسل صیت

شینه ام که بخوریز جامی آسوده
بیا و تیغ نکش موجب تامل صیت

بر سر کوی که روزی سر و ناز من گذشت	در زمین بوسی همه عمر دراز من گذشت
قا مشش اسجد بر دم چون بهان یافتم	ومی چو مست ناز از پیش ناز من گذشت
سوخت شمع از آتش انداز سر تا پای تو	چون مسجد قصه سوز و گداز من گذشت
چشم گریان من خاک کف پای سگی	کو شبی از کوی یاد و نواز من گذشت
بود پیش از حد نیازم با گنگان ادو له	ناز آن بدخوی با من نیاز من گذشت
شاه عزیزین جان بیداد از غم و میگفت نیست	عمر من جز آنچه در وصل یاز من گذشت

جامیام در حقیقت بین معنی بر و راه
هر کجا افسانه عشق مجازے من گذشت

یاز نازک دل که میو جنت من زار داشت	عمری از تیغ تعافل خاطر م افکار داشت
داشتم بسیار درد و حسرت آزار از تو	با من آزارش نیدانم چرا بسیار داشت

کار او آن بود کار و عاشقا ز اول دست دید و بخت من از نادیدن او تیره اند آنکه از بیداری شبهای من دانی که کیست میگذشت آن سر دمی مردم ز غیرت گر چو	چون مرا افتاد با او کار دست از کار داشت روشن آن چشمی که بنیائی از آن خسار داشت آنکه بے روی چنان با منی شبی بیدار داشت با وجود چشم من بر خاک ره رفتار داشت
---	--

بود جامی با سگاشنار یک ن شکل

گر گمے گرا بقایه داشت با عیار داشت

خوبان هزار از همه مقصود من کیست خوابم بهر هر قدمش تحفه دگر شتم چنان ضعیف که بی ناله و فغان ناموس و نام ماتو شکستی ز نیکوان خوش محبتی است انجمن و لیران لے آجا که لعل دلکش شیرین دهد فروغ	صد پاره گر کنند به تیغ من کیست لیکن مقصودم که جان و بدن کیست ظاهر نشود که درین پیر من کیست آری ز صد غلیل مہین بت شکن کیست ماهی کز دست رونق آن انجمن کیست یا قوت و سنگ در نظر کو کهن کیست
---	---

جامی درین مین من از گفت و گو بربند

کاخا نوامی بلبل و صوت ز غن کیست

مرا عشق عزیزی خوار کرد دست نیایا ز دل بے عشق کارے بروز وصل پس آن سان بود عشق	چگویم عشق ازین بسیار کرد دست مرا این نکته در دل کار کرد دست شب بمرش چنین دشوار کرد دست
--	--

بے جنبہ رقیب ازین سب کو	رو عشاق را دیوار کرد دست
در آغوش خودت در خواب بیدم	فلک بخت مرا بیدار کرد دست
عیادت می کنی بیمار خود را	مرا این آرزو بیمار کرد دست

گدای است جامی لیکن از تو

همین در یوزه دیدار کرد دست

ای ترک شوخ اینهمه از و عتاب چیست	با دل شکستگان بستم به حساب چیست
دارم قطلے تو آهسته ران سمند	ای سنگدل بر غم منت این شتاب چیست
گفتم شبے بخواب تو ایم دل چو سود	چون من بمر خوش ندیدم که خواب چیست
از مدرسه کعبه زوم یا بیکده	ای پیر و بگویی طریق صواب چیست
کر من نه عرق آتش و آیم ز عشق تو	این سینه پر آتش و چشم پر آب چیست
بے تو ز صفت قوت جنبیدم نم نماند	در حیرتم که در دلم این اضطراب چیست

جامی چه لاف میزنی از پاکد امنی

بر خرقه تو اینهمه دغ شراب چیست

باز هوای چشتم آرزو دست	جلوه سر و دسمسم آرزو دست
نکست گل را چه کنم اے نسیم	بوی از ان پیرمسم آرزو دست
تو بزمی کردم و آمد بهار	ساقی تو بشکستم آرزو دست
من کیم و بزم تو لیکن ز دور	دیدن آن انجمسم آرزو دست

<p>بے تو اگر لیستہم آرزو دست کاین سخنان ان مہم آرزو دست</p>	<p>ز لیستہم بے تو میسر سبا و پیش کو جامی از ان لب سخن</p>
	<p>پریش اگر نیست گونا سزا کز دہنت یک سہم آرزو دست</p>
<p>بنا و ہر چہ رسد از تو دلپذیر نیست بناطرت گذر دکان گدا اسیر نیست چو نیست از تو بنان آنچه در ضمیر نیست چہ التفات بدین تحفہ حقیر نیست سر و وزم فلک بالہ و نفیر نیست چنان خوشم کہ مگر بسر حریر نیست</p>	<p>توئی کہ در دہنت یار ناگزیر نیست ہمین سعادت من پس کہ چون ہر اینی ز خون دل چہ نویسم بلوح خاطر خوش کشم بہ پیش تو جان یک چون شاہی چو نمود بکہ خورم گوشمال غم ہر شب بچار و خس کہ در ان کوی شب نہم ہلو</p>
	<p>اگر ز پای فادم چو جامی از غم عشق چہ پاک چون کرم و دست و شکیر نیست</p>
<p>از غم نیم شبے را نہ کرد نہ گلست لوح صورت گری نامہ زمان چکلست سایہ نارون و بید بہم متصلست ہر کہ چون غمہ دین فضل اربابست گر نہ در دور گل ز ساغر خالی مہلست</p>	<p>صبح دم غم مہین کن کہ ہو اعتدلست تختہ خاک ز بس گل کہ دیدست بگل اگر گو سایہ میند از کہ گرد لب جوئے بستہ در شاخ کلی خرم و قند ان لہوئے بر لب کشت چہر اسخ پر آمد لالہ</p>

بوستان دلکش دمی بخش دیار آن سرخوش جامی از زخم خود دامن روز عجب متعطل است

مقتب گزیند بر خیم می سنگ سبتم
هر جفا می که کند در حق مستان بجلست

مرا کار از غم عشق تو زار است
اگر از سینه پیر می در و ناک است
تو گشته از قرار خویش لیکن
بعد از عشق و ابرق را خنک است
مهر گرد از رخ زرد من ای شک
ورون صد خار خار از محنت بجز
دل من نیست در جان تو دیگ راست
و گز از دید و گویم آشکار است
مرا آن بقرار می برقرار است
که عذر از خود بیله بر عذر است
کز آن چایک سوار یادگار است
که پر و اس گلشت بهار است

بدر دور و غم خوش باش جامی
که صاف عیش مارا ناگوار است

ساقی شراب لعل بگردان بیا به چیت
مرغان آشیان خرابات عشق را
گر نیاید بر کشته چو صحرای ز گوش هوش
گر بیاید دوش نمان جرم از دست
ای خواجہ چند نقل کرامت شیخ شہ
اول همه تو بودی و آخر همه توئی
تا گویت که حاصل من کار خایه چیت
مرغوب تر ز باد و نقل آب و دایه چیت
دانی که سحر ناله چنگ و چنان چیت
در ز گش خمار شراب شبانه چیت
نقدی ز وقت خویش بیا این شبانه چیت
این لاف هستی و گران میانه چیت

جامی اگر ز منم تو دار دیت از گے
این خون تازه رفته بدین آتش چسبیت

چو یار دور چه سود از بهار نزدیک است	جد از صحبت او گل بنجار نزدیک است
دیارم آن سر کویت دیار آن سر کو	خوشا کیکه یار و دیار نزدیک است
خدای راز سرم سایه دور و اراسه بجز	که روزم از تو به شبهای تار نزدیک است
تا ندیده دلم موعده وصال رسیده	تنگست گشتیم اما کنار نزدیک است
بسوخت ز آتش دوری و دلم ولی دارم	باین خیال تل که یار نزدیک است
بکار شاہد دلم شغل جو و لا و مترس	ز شیخ شهر که او هم بکار نزدیک است

رسد نظم تو حاتم بکوش یار آرس
بکوش شاہد در شاہوار نزدیک است

دوش بر باد تو چشمم و بدم خون میگرفت	سوز من میدید شمع و از من افزون میگرفت
گریه تلخ صراحتی نیز بے چیزه نبود	غالباً از شوق آن لبهای سگون میگرفت
صبحدم یارب کو اکب بود و نیران ز سپهر	یا نه بر دینول من چشم گردون میگرفت
چون فسون گردید در دمن برید از من	در نه بهیوجب چرا هنگام فسون میگرفت
آن ز باران بود گرد کو بے لیلی بهر بار	روزگار شنگدل بر حال منون میگرفت
و آن دان نامنزل شیرین نه جوی شیر بود	بلکه بر فرهاد مسکین کوه هامون میگرفت
شد خیال جامی ضعیف از محنت جو اگر دگر	سپید شک ز خانه نیر و دشن بر دینون میگرفت

عاشق تو شهید پیغ بلاست	سر کو بے تور و فتنه الشهید است
جان پاکان شارب مقدم تست	دور است جان پاک خاک است
هست از نیست گفت گوی محال	آن زمان نیست یک نیست است
بیانت که ستر غیب آمد	نیست و انا کس خدا داناست
بے تو عشاق را وجودی نیست	ذره بے آفتاب ناپید است
عاشق تو بکس نگیرد انس	در میان هزار کس تنهاست

نظم جامی از شوق سر و قدت

وحی نازل از عالم بالا است

کش شیوه آن لبیر چالاک ندانست	خونخواری آنکافیر بے پاک ندانست
زان کس که مراد وخت گریبان پر کشاید	چون دو ختن این جگر چاک ندانست
آن سر و که پاک ست چو گل در امن خنیش	فسوس که قدر خط سیر پاک ندانست
هر در و غمی کما دزین صبح جفا کشش	منزل بحر این سینہ غماک ندانست
افتاده سرم در ره خونخوار سوارے	کز سرکشش لائق قتر آنک ندانست
چون سایه پناک افگند آن سر و نه برین	اگر قدر مراست ترا از خاک ندانست

جامی که خویزی آن شوخ دعا لے

جز سلک الله و ابقا ک ندانست

بجانب سفر آن ترک ندخوفت ست	خبر و هید مرا که کدام سورت ست
----------------------------	-------------------------------

گشت باغ معنوی باغبان ماین پیش ترا دوکش خبر از عمر رفت خویشم ہزار دل کند از شہر صبر آوارہ چہ آب و در جگر م باشد اینچنین کہ مرا	کشم دیدہ بخار رے کہ اورفت ست کہ بی جالی از باغ رنگ برفت ست اگر چہ عمر عزیزم محبت و جوفت ست بہر دیار کہ با آن رخ نکورفت ست ہم آب دیدہ ز پیرش ہم آب و رفت ست
--	--

بروز مشرک سر بر آور و حامی
چنین کہ از غم ہجران خود فرو رفت

بے تو مرا خانہ جز گوشہ ویرانہ نیست مخ ہوائی ترا دانہ در دست قوت گر ز شد کشد خنجر بیداد شمع خرقہ پیشین برے بلے سیم وزر عاجی و سنگ سیاہ زانکہ مرابوسہ گاہ عرصہ زندان مکن واقع این شیخ شہر	خانہ چہ کار آیدم یار چو محبت نہ نیست حوصلہ سورا قوت این دانہ نیست روی و غامق عادت پردانہ نیست کسوت مردان چہ سود کار چو مردانہ نیست جز لب معشوق مست یا لب پیانہ نیست محبت صاحب دلان مجلس فسانہ نیست
--	---

چند دیوانکے طغیہ حامی زدن
از غم تو امی پری کیست کہ دیوانہ نیست

مہ شمع شبافروز دخت نور تجلیست نہا کس آن روی و در آئینہ نظر کن	اورا بجمال تو کجا زہرہ دعوت زان رو کہ تماشای رخت ہم توادست
--	---

<p>رخصوان بهوایِ قدرِ عنایِ توایِ سر هر جانفشی بگیرد و زان لب شیرین گفته پس عمرت تسلی و هم از وصل هر گل که بر آید ز گل تربت مجنون</p>	<p>باوید وطن ساخته در سایه طوبی است انجا چه مجال دم جان پرور عیسی است عمریت که مارا بهین وعدة قسلی است بوی خوش آمیخته با گشت لیلی است</p>
--	--

در کسوت رندی قدح آشامی جامی

به زان میل و زرق که در خرقه صوفی است

<p>عید شد کیدل نمی بینم که اکنون دنیا نیست که تو انم بهر عیدے با تو گستاخی نمود چون کنم قصد سخن با هم تو آید بر زبان ای فلک ندو شیرین بر دل خسرو من گرم می بینم بهر خود دل آن مرد دلی گر رسد صد زخم از در جان لافغان کن</p>	<p>جز دل من کاینان هم از غمت آزاد نیست چون مرا پیش تو یارای مبارک باد نیست چون کنم جانان که جز نام تو بهیم یاد نیست کاین بضاعست اخیری بی از فرهاد نیست مهر خویان احوال بهر عاشقان بنیاد نیست ز آنکه خوی نازکش را طاقت زیاد نیست</p>
--	--

بر سر راهش فدا دم دی که داد من بدو

گفت جامی خیز کاندوین بخان ادنیست

<p>باز در بزم غمت نعره نوشا نوش است کسوت خوابگی و خلعت شایه چه کند بر سر بستر اندوه و هم جان آمنه</p>	<p>عقل حیران خرد و اله جان هوس است هر کراغاشیه بند گیت بردوش است چون مرا شاه مقصودند و آغوش است</p>
---	---

<p>عمر باشد که مراد است آن در گوش است بسکه از آتش سوزان لعل من در خوش است گرچه جام لب لعل تو لبالب نوش است</p>	<p>میگذشت و بنمود زمره می کردی شک گرم از تفت خون لم آمد در چشم نرسد تشنه لبان را از تو جز نیش حب</p>
<p>قلم عشق تو حامی ز کسان چون پوشید چهره گویاست اگر چه زبان خاموش است</p>	
<p>عشق در آب و گلیم تخم شناس تو گشت طیبت پاکت نه ز آب گلن جان ل شربت طاعت اندیشان مسجدت پرستان گشت بر در و دیوار کویت شرح شوق با نوشت بهر گور گشتگان خاک من سازد نوشت چون بساط عمر آخر خرج در خواب نوشت</p>	<p>پیش زان و زی که گردون خاک دم می شست پای تو سر حلقه گوی استاد ازل روی بنام آبطاق ابرویت آرد روی ایم باد ز نادت هر چند چشم خوفشان کز گشت گشته تو کاش باری بعد مرگ خیز و خونم ریز و فرش لعل گستر زیر پای</p>
<p>در بهشت نسیه نعلی بسته دل لیکن به نقد هر کجا دیدار هست آنجاست جامی رایت</p>	
<p>رگش از خون دل تشنه لبان سیراب است شده در سایه هر خار نیش در خواب است قوت ز انان همه از مغز اولوالالباب است جذب جان از تن خسته دلان طلاب است</p>	<p>دادی عشق که خود تشنه در و نایاب است خواب مرگ است در آن بیدار و ل سرنی یاسر خود گیر که این دادی را خار باخم شد ویر شاخ میلمان هر سو</p>

جمع خواہی دولت سیاب جان تفریق	مجم جمعیت دل تفریق اسباب ست
صوت ابوات فتوح ست صد کوچک	کوچنے کہ دلم طالب فتح الباب ست
درفرو بند زبگانه که از دور سماع	دور به هر که از دایره صحاب ست

منع جامی کن از پاشنه شرب عشق

که گیس وار فرورفته درین جلاب ست

ای شمسوار حسن که جانم فدایم ست	هر جا سرست خاک ره باد پایم ست
خوش بلبله ده سمند که بهرگز ندرا	هر سو هزار سوخته دل دردعایم ست
مشتاق وصل را که ز هجران بلب رسید	سرایه حیات امید بقایم ست
بیچاره عاشق تو که با درد و تپش ار	شد در رهت خنجر و هنوز خونم ای ست
یک خنده کردی و دل باشد از آن تو	باری دیگر خنبد که جان هم برایم ست
دل چون تو انم از تو بریدن که در ازل	آب و گلیم سرشته بهر دوفایم ست

جامی گر آن صنم ز تو بگانه شد مرغ

این بخت بس ترا که سگش آشنایم ست

دلم ز هجر خراسان از ان هر اسان ست	که بحر فقر و میط فخر اسان ست
نخست گوهر از ان شاد بطلامیست	که قطب ز زان لایق ندان اسان ست
کفش لباس عونت که شیخ خرقانے	شاده خرقه بکفت بهر ی لباسان ست
گوسپاس مبین عارفی که در منه ست	که عشق ورپے آزار و ناسپاسان ست

<p>که شکلات طریق از بیانش آسان است نهاده باره بدست شکسته کاسان است</p>	<p>آبگوش جان شبنم کیدامی پیر برات چو کاس خویش شکسته بیا که ساقی جام</p>
<p>گدائی در شان پیشه کرده جامی بجز تو کیست گدائی که باوشا سان است</p>	
<p>خوش بایر چشم من نشین که روشن منط است کاین برق در حساب دل روشن ان فتریت در گمان افتد مردم کاین منم یاد گیر است هر گل آتش پاره و هر لاله سوزان فخر است ووزخی در دل این عشق بهشتی بیکر است شراب آب که ماند سلسبیل و کوثر است</p>	<p>سینه تنگم نه جانی چون تو زیاده است بر رخ زردم بین عطای خونین شرک هر شب چندان ز درد و بجز گذارم که روز بے رخت در باغ و صحرای هر دو غ جان من دوست داران سوخت با تم تا کی دارم نهاد من که دوا دی جنت کز سنگان گوی تو</p>
<p>نارید از لعل می گوت بکام خویش جام ویده جامی ز رشک آن پراز خون باغ است</p>	
<p>گرفته برگ سمن را بر که پیر من است رو و باب تعالی الله انچه لطف من است گذشت عمری و آن شکل پیش چشم من است مرا هزار شکایت جان خویش من است که شرم دارم از خرازمین لب و دهن است</p>	<p>تافته سیم زیر قبا که این بدن است اگر کند بگل نازنین تنش نسبت که شکسته کمر لبه برگذشت از من چو در نظاره آن می توان مردن چو گفتش سخن تلخ چند گفت بناساز</p>

ببین ز پیردین اندام نازکش کلنگ
در آب گشته عیان عکس لاله و سمن است

اگر کبوی تو جامی کند فغان ای سرو
گیر خرده که او منسوب این چنین است

از کوی زهد ساخت میخانه خوشتر است
یک دانه نقل ز کف رندان دوش
آکے میان انجمن نشای سر عشق
پیمان زهد اگر شکست متب به
دیوانه چه خوش سخن گفت کرد غمش
بیگانه وار ایم ازین پس کبوسه تو
وز در و صبح نعره مستانه خوشتر است
در دست باز سحر صد دانه خوشتر است
این گفتگو گوشت کاشانه خوشتر است
پیش من از شکستن پانه خوشتر است
دیوانه شو که عشق ز دیوانه خوشتر است
کز آشنا به پیش تو بیگانه خوشتر است

جامی غمت به سینۀ صد پاک خود هفت
یعنی مقام گنج پورانه خوشتر است

ناز آتش تب شمع رخت تاب گرفت
بیار تو شد دل ز لب پاشنه نبش
ور دیده و اگر خواب خیال است که بنیم
هر سجده که در عمر خود آرد همه سهوست
کو شمع بجای نبش کز رخت امشب
هر باز لطافت سخن رفت دانت
بس شعله کزان رول حباب گرفت
کش آرزوی شربت عباب گرفت
ز میان که خیال تو ره خواب گرفت
عابد که جزا بروی تو خواب گرفت
کاشانه مارا همه متاب گرفت
بس نکته که بر فنج سیراب گرفت

	جامی که هست جام می ناب گرفته ساده دست ترک می ناب گرفتست	
جان میدهم بهر چنین عید عمر است پروای عید و ذوق تماشای دلکاست هرگز نیکی نهال بدین نازکی نخوست بر ناگیر کاین گنه از جانب صباست علش سبزه ان گفت که باز این چه ماجراست کز غم حواله بدلم این دهنها چراست	قربان شدن تیغ جنای تو عید است آزاکه دید شکل خوشت با دوا عید صد جان فدای قد تو کز جو بار حسن در دیده خاکپای تو گزاکه هست حیف شب داستان بجز فروخت شک من جامی دلم غنچه صفت نگدل مباش	
	تا بر فروختست رخ آن شمع دل فروز در هر که بنگری بهمین داغ تبلاست	
دلم را تا بجامم را تا بخت که این گوهر قشانی زبان آب بخت خوشا آن ابرو کاین من آب بخت که این سیر از کد این گوشت بخت باده وز بهر آه و یارب آب بخت که یار این حرف پیش از کت آب بخت از آندم کز لببت این مشرب آب بخت	نمست روز مرا رسم شب آب بخت مکن در گریه هر دم عیب چشمم ندیدم هیچ مذهب خوشتر از عشق ستادن نیست اشکم را چه گویم دلم دور از رخ تا صبی دم و دل فرو شوی ای معلم لوح بیداد نجوید جز شراب لعل جامی	

در صورت تو سیر مایه که مجمل است هرگز حدیث زلف تو کویت نمی شود حسن تو از تصرف مشاطه فارغ است کحل بصر ز خاک و رت بیدای کشید بهر تو پای بر سر عالم نهاده ایم لب بر لبم نه که سخن مختصر کنم +	در خط و خال و عارض و زلف و فصل این گفت و گو می آفتاب است مسلسل مرآت آفتاب چه محتاج صیقل است کش چشم و دل به کحل بصیرت کمال است وز شاه را و عشق تو این گام اول است کافسانه تطاول همچو ان مطول است
--	--

حامی سواد شعبد تو کامد ز بور عشق
مشتغی از تکلف تدبیب و جدول است

در همه شهر دلی کو که نه خون کرده است پرده برداشتی از از من ای چرخ فلک حرص ز گیسو گرامی غنچه که با آن رویم از نسیم گل و من دین و دلم رفت باده شکر فیض تو چین چون کند ای ابرها دل زمرگان تویش است و تن از غمزه فلک	یا در و نه که از زخم غم آزرده است آه ازین بوی عجبیها که پسین ده است روز و شب چشم تو ان دوخته و زخوره آخرامی باد صبا این همه آورده است که اگر خانه و گر گل همه پرورده است هر کرامی نگرم تیر خا خورده است
---	--

گر رسد ناوک آیه ز دل سوخته
حامی سوخته دل سینه سپر کرده است

پرتو شمع رخت نکس بر افلاک انداخت قرص خورشید شد و سایه برین خاک انداخت
--

برقے از شمع طلعت رخشان تو حبت خوش بران رخس که عشقت فلک سرکش می خوراییدی وارواح قدس می گفتند ذوقستان صبحی زده بزم تو دیده طوطی ناطقه راسته خط و عارض تو	شعله درخیزن مشتاقی غش غشاگندخت طوق در گردن از ان حلقه فقر اک بدخت ای خوش آن پاک سرور ده این پاک بدخت صبح در اطللس فریزه خود چاک بدخت زنگ تشویر در آینه ادراک بدخت
--	---

جامی اہلیت اندیشہ عشق تو نہ داشت
ہمیشہ رخت و رین موج خطرناک اندخت

ساقی بیا و بادہ دہ اکنون کہ فرصت چشم بروی شاہد و گو شمع با بگ تنگ جان مرا ز مرہم راحت نشان پیر پیکان آبدار کہ آید ز دست دوست ہر سئلہ پے گنج قناعت کجا برد ز ابیانی و ہر وقت کسی خوش نمی شود	مطرب بزن ترانہ کہ فرصت نیست ای نپہ گو برد کہ نہ جاسے نصیحت نیست کز عاشقے نصیبہ او داغ محنت نیست بر عاشقان سوخته باران رحمت نیست این نقد در خزانہ ارباب ہمت نیست خوشوقت آنکہ متکلف گنج عزالت نیست
--	---

جامی محبت جو نتوان وصل دوست یافت
موقوف وقت باش کہ این کار دولت است

بر دول شونی زمین ناخواہم گفت کیست	گر برد از تن سرم قطعاً خواہم گفت کیست
-----------------------------------	---------------------------------------

اگر مارا اور جدائی سوخت سرتاپا چو شمع	اگر مارا سوزند سرتاپا چو اہم گفت کیست
گرچہ دریا شد کنار از اشک این ہر جاریہ	گوہر مقصود ازین دریا چو اہم گفت کیست
و بدم پیش رقیبان کیست گوی در دست	ترک ینہا گو کہ من اینچا چو اہم گفت کیست
سکوان بسیار در چشم من آید دروند	اگر دار و در دل جان چو اہم گفت کیست
سر و بالا یان بسے بنیم اما اگر نیست	کس چنین لطف از دبا لا چو اہم گفت کیست

یار گوید بہست جامی مویا و سنگدل
باز پیدا رو کہ من اینچا چو اہم گفت کیست

روز مید است ترک شہسوار من کجاست	چشم ہر کس بر رخ یار است یا بر کجاست
عاشقان ہر یک بروی یار خود خندان	من چنین غمگین چرا غم نگار من کجاست
تا برند از جلوہ خوابان خجالت نکوان	نیم جولانی ز سر و گلہزار من کجاست
چند کردم بقرار و صبر ہر سوا چہ بین	آن شکیبائی موز جان بقرار من کجاست
داد کردم را غمش بر باد آن بد خو گفت	اگر عمری بو خاک رہے ز من کجاست
نیست خوش برداشتن پاکش غبار چون	بیدے کز گریہ نشاند غبار من کجاست

ماند جامی دور از ان رو بہ باشد گر کہ
باز پرسد کان غیب خاکسار من کجاست

بیا کہ روی تو خورشید عالم افز و زست	شہم ز روی تو چون دزد و زغیر و زست
بتیغ غمزہ اگر پاک مے کنے بس گرم	چہ غم چو نادرک مرغان تو مگر و زست

<p>شد از جمال تو فیروز روز من آن روز ششم ز شعله اشع و چراغ مستغنیست چنین که عشق تو ز راه پیرو نشوند رنج چنین خوش و آگاه خوشی بدعا نشاند</p>	<p>که خواستم شب روز از خدای امروز است چنین که شعله آه من شب افروز است چه جای طعن جوانان نیش از دوز است معلم تو اگر گفت علم بر آموز است</p>
--	---

تو مرد عاقبتی جامی از زبان کبیل
که عشق شیوه رندان طایف سوز است

<p>چرخ را جامه گون آن گنجی عشرت بهیست مرد باطل چاه گنجی رالقب و لبت نهد از بقا گردون قبائی بر قید یک تن بدوست نیست شاخ میوه دار این نه سنگ گمان راه بس باریک و شب تاریک ز دوان در کین خوش بر با قطع دوصل باغبان همچون نبال</p>	<p>باده از جامه گون مستی نشان المیست همچنان که اسب بنید طفل و گوید فریبست خلعتی بس فاخر آمد همیشهش کوتهیست خوش تهیدستی که آواز ده چون صهیست بے دلیل عزم رو کردن دلیل المیست اگر از این باغ پر آسیب امید بهیست</p>
---	--

هر که چون جامی درین ره شدند او من مبعی
اگر بصورت مبتدی باشد بجنه منتهیست

<p>در بر همین دل گریخت ترا از سنگ نیست از خردش دل خراش مطلب کن بهر عشق مانده اشک با چه خرد و گل قیاس گداز هرگزت رمی چرا بر عاشق و لنگ نیست زانکه این سرور صدای خود و صوت خنک نیست در ره عشق تو مار غیر ازین فرسنگ نیست</p>

از نوای بلبلان ہگل چہ مایل خون باغ	جام گلگون درین عندلیب ہنگ نیست
بے سہرے سرگشتہ با خاک و خون آغشتہ	دریا بان غمت یک سنگ یک فزنگ نیست
چون بنام از تو یک نامہ نامہ مسدود	اگر از نامہ نامہ از نامہ مانگ نیست

بے لبش یک دم تھے پسند جامی جام
از سر شک لعل پر کن گرمی گلنگ نیست

آن سفر کرد و کش از مادل گرفت	جان فدایش مسہ کجا منزل گرفت
جان کہ باتے جو دیارب از چہ رو	رفت و نحوے عمر متبعی گرفت
تن فنا و از پای چون محسب بر بند	جان برید از تن پئے محل گرفت
تا دلش نماید برد از حال ما	خویش را انحال ما غافل گرفت
گرد و اور باشد از سیل ہر شک	یار از ان در بارہ ساعل گرفت
سن قیتل یارم و خوش آن قیتل	کو تواند دامن تاتل گرفت

کے تواند جائے از پے رفتنش
چون ز گریہ پاسے او در گل گرفت

گر آن بے وفا عبد یاری شکست	خدایار او باد ہر جا کہ هست
نیزین شہر بارہ سفر بیت ورت	کہ از کوی مہر و وفارخت لبست
مزن بر دلم ز منم و ہر ہم منہ	کہ پیوند نتوان چو شیشہ شکست
رہ غمزہ تعلیم چسبان بخون	مدہ تیغ و در دست ترکان بست

<p>خضر بر لب آب پیوان نشست که شد خانه من ازین سیل است</p>	<p>فراترین لبست سبزه خط دیدم میفتان بر شکلی می شود و بدم</p>
<p>ببین لعل میگویش ای پارسا که جامی از ان جام شده است پرست</p>	
<p>که کوه های بلار گیسوان بیابان است که سایه بان زرو ماندگان معیان است که پیش مرغ هوا کوه دوست یکسان است چه پاک که ازین حسرتش بیابان است که برق منزل لیلی قوی درخشان است متاع عشق چو در کاروان کنعان است</p>	<p>گو که قطع بیابان عشق آسان است حدیث چتر مرغ بیتله فله گوئی فراز و شیب روز به روان گرم می رس زنا چون کشیدی کعبه دامن وصل بهند دیده گرت نیست قوت مجنون چه سودت فله محسن بیعت را</p>
<p>براه عشق تو جامی زنا به بس نکند زبان او چو درای از برای فغان است</p>	
<p>به که باشد روزی بر جان خست از بهشت چون بهشت ای حور و شفاک درت بمن بهشت ده که چرخ تیز گرد این رشته را کواه است گر ز شمع رویت افروزند قند گل کنشت خانه ویران شد ز باران تا که خرم گشت کنشت</p>	<p>گر بود در خاک پیش ویم از کوی تو خست گیسو اندر پاکشان دمی برون آنا شود رشته عمر است ایوان وصال نکند بست پرستان را ز دل مهر بزند نور یقین چشمم از غم کور شد ادر تو تخم مهر است</p>

بستم آن خط نقش در دل طبعی کنی طواعتش | چون نوشتم نامه را ناما را در باید نوشت

نامه شوق است از جامی بجان این عجل

نام خود اینک بخون دیده در پائین نوشت

آن کیت سوار که بلای دل و دین است	سعد خانه بر انداخته در خانه زمین است
ماهیت درخنده چو پر پشت سمنه است	سرویت خرامنده چو بر روی زمین است
آشوب جهان است اگر سپ سوار است	آسایش جانست اگر بر زمین نشین است
در آتش و آبه ز دل و دیده چو دیدیم	کافروخته رخسار و عرق کرد جبین است
بر تافت زمین روگره انگشت در ابرو	اینک سر و شمشیر اگر بر سر کمر است
گر قصه خود عرضه رایش نتوان کرد	صد شکر خدا گوهمه دان و همه بین است

گفتم ز سخن رانے جامی ز لب است

از پسته شکر رحمت که آرمی سخن این است

گر چه مشتاق ز تو در دام افتاد است	هیچکس را فساد آنچه مرا افتاد است
دل از جانتم از پاسته افتاد است	که مرا در غم عشق تو چپا افتاد است
همه جابرق جمال تو درخشید و لے	شعله آن مهر در سینه من با افتاد است
هر کجا در چین از شوق تو آه زده ایم	بال و پر سوخته مرغی ز هوا افتاد است
زخم تو بر گران آمد و من مرده ز رشک	این عجب تیر کجا صید کجا افتاد است
حال پاک جگر ریش چه داند شونے	کش همین چاک بر امان قبا افتاد است

گفته جامی منت زده بے ما چون ست
چون بود حال کسی گز تو خدایا خدا دست

کس از خوابان و فاهر گز ندید ست کنند نا دیده آن بد خوشتانم جدازان سه چنانم دان که تن دل از آن چشم باد و شیوه با دید تراش دل بگویم کان گل اندام نیاید جز کس را دجله در چشم	جز آئین بجا هر گز ندید ست که پنداری مرا هر گز ندید ست کسی بے جان بقا هر گز ندید ست کز آهوی خطا هر گز ندید ست ز خار آزار پا هر گز ندید ست که آب چشم ما هر گز ندید ست
---	--

بلا باشد عظم خوابان و جانے
غلامی زمین بلا هر گز ندیده ست

این همه خوابا به کاندز چشم گریان نیست قاصدی کاید جانان بهر قتل و گریان پرده از راز دلم چون غنچه بر خواهد گرفت میشوم خاک رست ای بادگر دمن چ خواب دیدم دوش کالین میگزم اینک منو هر شب از تبسج خود فوج ملک مانند باز از بکر جامی کباب در خون دل شراب	گشاید از جراحت های پنهان نیست قاصد جانان گو کو قاصد جانان نیست چاکا گز شوق و مذر گریان نیست هر کجا جو لاکه سر و خرامان نیست در لیش مانده نشان زخم دندان نیست بسکه براوج فلک فراید و افغان نیست کاشب آن خونخوار و پست محان نیست
---	--

<p>دور از رخ تو چنانم ای دوست صبر از منبیکه ان توانم خواهم که بروز وصل پیشیت پیش تو هنوز نارسیده گفتم ز غم من دل تو چو نیست دامن مفشان من که نخواهم</p>	<p>کز هستی خود بچانم ای دوست لیک از تو نیتوانم ای دوست غم نامه جو خوانم ای دوست از کار رفتن زبانم ای دوست دل پیش تو من چه دانم ای دوست جان در قدمت نشانم ای دوست</p>
<p>جامی سرخود نهاد بر در پایه سنگ تانم ای دوست</p>	
<p>از ان درج گوهر تکلم خوشست چو مورم کن پائمال جفا چه بجوی از من نشان ریب نخواهم جدا از سگان درت منه کو فلک بالش ز کشم + بر دو غم از عشق خوش میزیم</p>	<p>وز ان خمچه تر بستم خوشست که بر زیر دستان تر مم خوشست نشان قیاب از جهان گم خوشست جهان را که دینی بمرم خوشست سر من بخت میر خم خوشست چو اسباب باشد تنم خوشست</p>
<p>کن بار خش جامی از ناله بس که بر گل زلیل تر تم خوشست</p>	
<p>این چه رخسار و چه خطا دین چیست</p>	<p>دین چه چشم خوش و خال محبت</p>

نقطه خال تو بالای لبست بندہ را غایت حسن طلبست که ز نوشتن لبست آنرا طلبست روز بامین که سیرت ز شبست از لب عشق سر اسرار و لبست	زیر لب نقطه بود رسم چرا طلب حسن عنایت ز رخست تعلل بالای تو شیرین تخلیست بے تو تنہا نہ شبست سیاہ ناید از بے او بان شیوہ عشق
---	--

سب این در رنگون شد جامی
عمر باشد کہ ہمیش لبست

ز شادی جانم دل گرفتست کہ عقل این عقدہ را مشکل گرفتست کزین در پارہ ساعل گرفتست سر شکم راہ بر محل گرفتست کہ میاوش بیہل گرفتست کہ راہ زہد بے ماہل گرفتست	نمست تا در دلم منزل گرفتست میسر از من شمار عقد آن گرفت تو دریائی و زاهد خشک از آن گرفت بند ای ساربان محل کاغذ گرفت دلم با چشم تو ز تو صید بست بکوی عشق از آن کس حاصل بست
--	---

ز جامت جرعه ناخوردہ جامے
چو خود را مست لایق گرفتست

خال مشکین تو بر رخ و اندازین زمر بست نقش خالش چون سیاهی اندو در چشم بست	آتش اندر زمرین باز وخت دین و شربت آن رخ نازک چو آب از ویدہ رفت آہنو
--	--

تو مرا چشمی و تاب بام در وزن آمدی	چشم من که بر کنار بام و گدازدن است
گرچه می پوشد ز ما لطف تبت زایر من	کی توان پوشید آن لطفی که در پیر من است
شب بهائی رخ پایت سوده ام اینک نشان	قطره ای خون تشنگ من ابرو دامن است
دل سیر دام و جان مرغ حرمیم آیم	داغ حرمان و غم بحرمان مهر بر تن است

بے رخت گفتم نگویید منم دامن تشنگ

گفت جامی کار نیکو کردن از پر کردن است

مرا که خالی لب تخم مزروع امل است	خیال خط تو ختم مصیقه عمل است
اگر نه رفته قتل من آرد از تو رسول	رسول قاصد جان قعه نامه اجل است
زکات آن لب میگون بی پرستان	قبول خیر محال است اگر نه در محل است
مے شبانه خار سحر نه از زد	خوش آن حریف که ست صبومی از دل است
بغیر آنکه که تهنی شد ز خود نه بسیم	درین زمانه حریفی که خالی از فعل است
حریف باد و گسار و ندیم نکسته گزار	صراحی می ناب و سفید غزل است

بوصفت آن گل عارض مدام جامی

چو غنچه و فتر زنگین نفقه و رطل است

باز چشم در نشان از لعل گوهر بار کیست	تشنگ من ز نیاید ز گلگون لعل خسار کیست
زیر دیوار تو هر شب از نالم و تاس	بر لب بام آشی کاین الهامی زار کیست
چشم میدارد ز خلق دیدن دیت بخواب	تا خود این دولت نصیب دید و بیدار کیست

من نیکویم تو کردی پاکدار جان من	هر که بیند جان من و اندک اینها کار کیست
گویی تو صد جابجونی غش شد آخر پس	کاین همه از سینه زیش و دل افکار کیست
گشته ام بیا چون خشت چه باشد گر گئی	گوشه چشم انگلی سویم که این بیا کیست

نام جامی طی کن این مطرب خدارازین غزل
ترسم آن نه نشود گردانند این گفتار کیست

که هرگز نشود زلف بخت با ما رست	کار ما رست شود چون تو کنی بالا رست
مانتا بیم ز رو به تو نطند گر چه شود	از مرده چشم تو صد تیر جفا بر ما رست
قلعت لطف بقدر تو بر بندای سرور	ناید این جامه بقدر دگری قطعا رست
رستم با تو علی زعم همه کج نظران	گر چه فرقی نبود پیش تو از کج تار است
می نیارد بزبان خامه بخود وصف قدرت	راستان را بزبان کی گذرد و الا رست
دیدم رست سز و جای خرام چو تویی	رنجه فرما قدم امی سر و که کردم جا رست

خوشت جامی که رسد بدول و ناوک تو

لقد الحمد که آورد حسدا آزار است

ابروی خوش که ماو عیست	انگشت نامی اهل دیدست
از روی تو عید عاشقان را	صبحی به بار که دیدست
مسار یکمست عید روزم	مارا همه روزه از تو عیست
شد عید من از رخ عیست	زین عیبت تر که دیدست

<p>عیش ز تو امم بهین سستید بر قامت و لکشت بریدست</p>	<p>گفتی ز نکت بجان رساتم نیاطر ز مانه خلعت لطف</p>
<p>بے وده و وصل مشو و عید بر جامے خسته دل و میست</p>	
<p>ترک متلع خانه متلع سزا بست پهلو منقش از اثر بوریا بست ز منم کیو دیلے غم بر قفا بست از اشتران قافله باگ در ایا بست آزاکه باد پا ندید دست پا بست مار قبول اهل نظر کیما بست</p>	<p>درویش راسد اسر کوئی قفا بست گوهر گزم ز منبش منقش سبب وزگ گر روی ز زمانه از جام عیش سرخ گر حنا زن خرم ز نفع سده در آبی توان نشستن از تنگ پودر طریق عشق عمر حصص در طلب کیما گذشت</p>
<p>جامی ملک و مال چو هر سفله دل مند کنج فراغ و کنج قناعت ترا بست</p>	
<p>سر شک از دید پر خم فرورخت دل صد بیدل ز هر خم فرورخت چو فیض عشق بر آدم فرورخت که بر جان و دلم محرم فرورخت چو ریشه دان کران هم فرورخت</p>	<p>دلم چون دستان غم فرورخت صبا آن لعل پر خم را بر افشاند للاک را چو سود از حسن طاعت ز محرومان نیای ذوق آن درد دل پاکم کز دیکانت فستاد</p>

ز دردم هر که دم زد شرح آزا	سر شک لعل من دردم فروخت
اساس عشق محکم باد قافی	اگر بسپا دزد اید از هم فروخت
<p>من پس نه انوی غم تیار همز انوی کیست من نشسته روی بر آینه ز انوی خوش میرسد هر لحظه مشک میزداد صبح خیر سوی محرابم خوان ای شیخ بنگر کاین مان گر ز شب در خواب آن مهر و روان دیده ام ای که قانع گویم زان سنگدل باری بین</p>	<p>خاطر من سوی او تا خاطر اد سوی کیست تا کنون آن ماه چون آینه همز انوی کیست گر ز بر شکین غن اهل من گذشت این بوی کیست نقش بسته در دلم شکل خم ابروی کیست مانده در چشم خیال قامت و لجوی کیست کاشم با خوشیشتن تار و ز گف دگویی کیست</p>
شد سگ کوی تو قافی چون نش داغ کن	تا بداند هر که بنید کز سگان کوی کیست
<p>بهر منزل که جان من آنجاست من از دردم مجد الله که بارے مگر نیست جابر طرب با مش در آن کشور مسلمانان مجوید بتیغ آن مدد دلم را میکند خاک چه حاجت ما تا بان در و بارے</p>	<p>انتم اینجا دلے جان من آنجاست دل به صبر و سامان من آنجاست خوشم کا و از احزان من آنجاست که شوخ نامسلان من آنجاست بانه آنکه پیکان من آنجاست که خورشید در خشان من آنجاست</p>

خوان جامی جز آنجا گفته خویش
که محبوب سخن دان من آنجاست

یا قوت لب تو قوت جانست زلف تو بر آفتاب تابان + بسته لباس کج کلان راندے لب شکر دہانان در حسراتے توئی بشانے هر چند ہر زبان عشقت	وصل تو حیات باد نہست از شویہ سایہ بانست بر موی کمر کہ این میانست دریچ سخن کہ این دہانست ما اعظم شاک این چہ شانست ہر لحظہ ہر اردا ستانست
--	--

زان دم کہ ترا شناخت جامی
نہر خمیش بر زبان ست

ای درت کہیہ از باب نجات بر سر کوے تو نا کردہ وقوف رفتہ آوازہ قند تو بہر غم عشاق تو آہ نہ نشود گر عبارت کند از میم دہانت می کشی ہر طرف آن حلقہ زلف جامی از درد تو جان داد و گفت	قبلتے وجہک فی کل ملمات عاجیان اچہ وقوف از عرفات کوزہ خود زودہ بر سنگ نبات انزل اللہ علیہم برکات آید از چشمہ میم آب حیات بس کن اسی باد صبا زین جکات فہو من کستم العشق قہات
--	---

<p>مرا از دور تو بر سینۀ داغ نیست گو دیگر نخواهم سوخت بآفت من و دیرانه بجزان خوش آنکس . ای ناله می عند لب عبودیده</p>	<p>که با آن داغ از مرهم فراغ نیست بدای خوشی تن کاین نیر داغ نیست که چون تو گله بر طرف باغ نیست که باغ وصل عشره نگاه ز غایت</p>
<p>مکن جامی ز آو آتشین بس که شهبائی غمت را خوش چه غایت</p>	
<p>یار رفت از چشم لیکن وز دشت خاطر است عاشق اندر ظاهر و باطن بنید غیر دوست در حضور دوست هر جانب نظر کردن خطا خاطر خوش نیست هرگز جز بر بار عشق عاشق در دیش تا دانست فوق عشق یا آن بان را ترغیب الغیب آن که شرح آن</p>	<p>که بصورت عابد است اما بجه خاطر است پیش اهل باطن این معنی که گفته ظاهر است که زمان حاضر نشین اید که با زمان حاضر است پیش عاشق هر چه جز عشق است باز خاطر است بر جفا های تو صابر و زبلا با شاکر است هم اشارت باندۀ عاجز هم عبارت وافر است</p>
<p>آن پری رخ را با فسون سخن تسخیر کرد زان سبب گویند ساحر نیست عالمی شاعر</p>	
<p>گذر قنار به سر وقت کشتگان غمت نغمه سر و قدت بر من از کرم سایه بیک نگاه تو رستم ز تنگ پیشی خوش</p>	<p>هزار جان گرامی فدای هر قدمت بباد از مرمن دور سایه کرمست خوش آنکه سوی وی افتد نگاه دبست</p>

نیا بد از تو ستم در ستم کنی بمشعل	از دست و گران خوشتر آیدم ستمت
مگر خجسته لبه اندک کج کلکسان	شکست شوکت شاهان ز خشم جشمت
حریم سدره شدست آشیان مرغ دلم	هنوز رشک بر دیر کبوتر حسرت

بنامه و بچ مکن شرح شوق خود جامی
مباد شعله ز نذر آتش از ناله قلعت

صدف از جهای تو در پای دل شکست	در گلشن وصال تو ناله گلجست
پرواز گاه مرغ دلم شاخ سدره بود	از شوق دانه تو درین واکه نشست
هر کس که هست جرعه کش جام لعلت	گر شیخ پارساست و گر ند می پرست
ترا وراق فضل و دفتر دانش دلم گرفت	خواهم نهاد برین می لعل هر چه هست
دارست می پرست بیک جرعه می ز خود	پیاره خود پرست که هرگز ز خود فرست
ماز آستان میسکه گشتم سر بسند	یارب ز معوج فتنه مبادش اساس پست

جامی بیای حشم چو بسوسه بنه که چرخ
خود بدینک حادثه دین کاسه را شکست

در گنج غم نشستم خرسند با خیالت	خوشوقت تا که بنید هر ساعت
این بسکه سوزیم جان بر دم بدایع حیران	من کیستم که باشم شالیه و صامت
آیغم بفرق راندی و در فرقم راندی	جان بادوست مزوت تن باد و پالمات
دور از لب تو مردم لبشند جان سپردم	هرگز نخوردم آب از چشمه زلالیت

<p>بزرگم با تو باشم وز من بود ملالت هم جان خود فدایت هم خون خود ملالت</p>	<p>بودن بیخ فرقت با صد ملال و حسرت تیغ بگیر و هر دم ز حسنه زن که کردم</p>
	<p>جامی نموش کم شوا ز گفت و گو چو شد نو ذوق غزل سرائی از شوق آن غزلت</p>
<p>موی سفید کردم باروب آستان مشکین کمان کشیده من چون کشم کمان آب گره نیار و از ناز کے میانت بنشین و مے که بادا جانم فدای میانت یارب خدا بخشد جبرمی بدین زیانت کاشم خلد به سینه خاری ز بوتانت خود لطف کن و گرنه بشانم از ضمانت لوح صوری از دل رخسار خوشچکانت</p>	<p>پیرانه سر کشیدم سر دور و گمان لے از لال ابرو بر آفتاب تابان کم زن گره میان را بر قصد من که ترسم لعل تو جان من هم دارم رسیده بجای سو دم جبین بر اہت گفتے مجوز یا نم من کہیتم کہ چہ نیم بر گے ز گلبن تو یک بوسہ وعدہ کردی لعل بیت ضمان خونی پاک کن خدا را از رخ کہشت مارا</p>
	<p>دشنامی از زبانت باشد مراد جامی یا از زبان آنکس گو گوید از زبانت</p>
<p>خون ریزم از دودیدہ کہ خونم گردنت تشریف دہ کہ جامی کنم چشم زشت دردا کہ نیست یک ہر مورحم بر منت</p>	<p>تا کے زویر آمدن وز دور بقنت بابے تو نیست سینہ تاریک و تنگ من دارم ز تو ہر ہر موی ہزار درد</p>

<p>ہر شعلہ کہ مے جہد از نعل تو سفت تا کہ دہ فرشتہ او ز سوری و سوسنت کز تار و پود پیر من آ زردہ شد تنست</p>	<p>آہستہ ران کہ میزند آتش سحان من کو باغبان مخوان بتماشای گل ترا می یادت ز رشتہ جان جامہ بافتن</p>
<p>دامن کشان بہ جامی اگر گنبدے شود چون گل ز خون دیدہ او سبغ دامنست</p>	
<p>اگلبانگ نمان مرغ چمن مطرب گویاست بے سہمی من و تو ہمہ سباب میاست ز گس ہمہ تن چشم شدہ بہر تماشاست خاری کہ شکستہ ز غم اندر جگر یاست پیرامن خورشید عیان عقد ثریاست کز ہر سویش انگشت چوسیم آمد و پیداست از جیب بدون کردہ چوموسی ید نبیاست کز سبزہ زیروتدش سبزہ مصلاست پر گوہر و درگشتہ ہمہ دامن صحر است شاہ از پے بخشش زردہ بر طارم میناست</p>	<p>لالہ قلع بادہ و گل شاہد رعناست بنجر ام سوسوی باغ کہ شادی و طرب را تا گل تنق غنچہ زرخشا رکشا دست سبزہ کشد از سوزن رنگار گرفتہ بر صورت ز گس بکشا چشم کہ گوئے یار گفت سیمن بدنے جام ز رست آن بہر قیہ ز آتش گل شاخ شکوفہ سر کردہ فرو خرقہ کہ بود لیست نبفشہ این ابر بہارست کہ در سایہ جودش نے نے غلظم بلکہ سہرا پردہ عشرت</p>
<p>جامی کہ از تورقہم شعر ہبارے از برگ گیا ہے چمن مدح نہ آراست</p>	

تراصب امت ترک و فصاحت عربست	لماحتی که میان عجم چنان عجبست
صمیمه ایست وجود تو پر لطیفه حسن	که از اصول صفات کمال شمعست
مست پدر شد و خورشید بد تعالی است	ترامیان تبان این چهره رفعت و نسبت
کجارسد تو کس چون ترا برهه بوسه	هزار خوبه موروث و لطف مکتبست
تو آن زلال حیات که داد جان زشوق	بودی طلبت صد هزار تشنه لبست
نه ایم باسگ تو در مقام ترک و ب	اگر چه ترک ادب پیش وستان دبست

ز شوق لعل تو صد جام و خم راجاعی
زباده ساخت تنه و هنوز در طلبست

مرا چو قبله نکرد و بعید گهر ویت	ز عید که کنم آهنگ کعبه کویت
تو عید خلق و قربانت آنکه مردم را	کشد بغزه خونریز چشم جاد ویت
اگر چه نیست درین عید رسم دین	نیرود ز ضمیر خیال ابر ویت
گذشتم از هوس کعبه و طواف حرم	همین بسبت مراجع که بگذرم سوت
ز تاب هجر تو می سوختم مجد الله	که سایه بر سرم انداخت سر و دجوت
بفضیلت ملک و لبر یکتا و می دست	دعای خسته دلاان باد و جز باز ویت

بدون خرام و ترس از گزند کز هر سو
هزار بنده چو جامی بود دعا گویت

لاله بی روی تو مرغ دل است | داغ تو لاله باغ دل ماست

دوغ خون این همه برداشن	ریخ خوانا به داغ دل ماست
طاق محراب حسیم ابرویت	سینه از دو چسراغ دل ماست
چون بسوزد جگر از شعله شوق	بوی آن عطر و باغ دل ماست
دل با خاک درت گشته عنیم	در بدر گرد سراغ دل ماست
و اعطای لاف بلاغت چه زنی	و عطا تو لایه دلاغ دل ماست

طعن مشغول جهان جامی چند

شغل او به فراغ دل ماست

و ده که باز از کف من دامن مقصود برفت	یار ویر آمده از پیش نظر زود برفت
تن که آزرده تیغ ستمش بود نماند	جان که آزرده بند کمرش بود برفت
و ده میگرد که دیگرم زوم راه فراق	تا چه کردم که زبر موجب هو خود برفت
دل که از خون خنم اندوده بردگو که خوشم	که باز از عنیم آن قلب را اندود برفت
بود خشنودیش آن کر خنم او جان بدیم	لقد الحمد کزین عنیم زده خوشنود برفت
خبر فرقت او داد شد آوار در قیب	ز دوبرانه ما آتش چون دود برفت

عکری شد رخ جامی که ز عنیم کای بود

بس کش از دیده رشک جگر آلود برفت

بمداشته که بازم دیده روشن شد بیدارت	کز فتم قوت جان از مقله لعل شکر بارت
غمبار آلوده می آئی و پرخ این از دوا	کز آب چشمه خورشید شوی گرد خسارت

کلاه دلبری کج نه سمنه ناز جولان و کند چشمم در خم گرایان افکنی منم چه حاجت پاسبان گردد در و بام تو گردین اگر چون افتابم نیست ره در روزت این	که باشد هست نیکان ز چشمم بکهد ارت همه گردن کشان ملک را آخر گرفتارت چو روز و شنت از شعله آیم شب تارت اگر روزی سایه دار از یاد افکنم بر دیوارت
---	---

چو مرغان خزان دیده خمش بود از سخن جامی
دل در گفت و گو آورد بازش بوی گلزارت

صبح دولت را فروغ از آفتاب می تست ردی نیکو از من بدر و ز پوشید و لے دم بدم عرضه ده خوبان شهر آشوب را از همه سیمین بردی بزور پنجه دست لب گزنی چون گویت از ارجان من محو دل بعد شاخ است در بستان صنوبر را چون یک زمان پهلوی ایک لحظه پهلوی ریج	قبله زندان مقبل گوشه ابروی تست چشم نیکویی منورم از رخ نیکوی تست کز همه عالم همین میل دل من می تست نا توانی را چه تاب ساعد و بازوی تست جان من از ارجان جستن همانوی تست گویند دلداده سر و قد دل جوی تست راحت در نمی که مارا هست از پهلوی تست
--	--

نیست جامی را سرودی جز نوای عشق تو
نیکو نورسته اور بلب خوشگویی تست

ردی خوب تو هوش افتادست چشمم بدوزحت مال بر رخ تو	حال مشکین بدو خوش افتادست چون پسندی بر آتش افتادست
--	---

چهره زور از شکر آشک مشنوای پند گوشتوش سا	ورقے بس نقش افادست حال با خود مشتوش افادست
	هر که در سے فت و جام کشید بند و جامی سبوکش افادست
سودای عشقت از دو جهانم گیانست شمشاد را ز زلف تو کوتاه بود دست از خانه کمان تو هر مرغ تیر پر گر کاغذ عیش ساخت شد از خشت زلفشان چون سوخت شمع سوز دلم شمع ز ازبان آه چو برستم از عقب آن سوار شین	داند و گاه گاه مرا جاد و انداخت دشمنش مباد آنکه از ان چوب شان ساخت کامد درون سینه من آشیانه ساخت خواهیم بایخته ازین آستان ساخت از بهر آن زبان گراز تو زبانه ساخت بیوده بهر توسن خود تا زیاده ساخت
	جامی شکسته بال حمایت کسین سپهر از جام عشق و نقل بلا آب و انداخت
ما عشق تو ام زبون گرفتست دل را بنبشته نیست آن حسن از شمشاد روزگار مسارا در دور لب تو ساقی بزم زان سان که بود سکون لعل را	دل قاعده جسون گرفتست کز خط رخت کنون گرفتست لعل تو خطی بجون گرفتست دست از منی لاله گون گرفتست در جان قد تو سکون گرفتست

آتش بهت درون گرفتست	چون لاله از دغ عشقت
تاروی تو خافند و دحایم از مهر و همش نزدون گرفتست	
مجر را بر وصل بگزیدیم و رفت از همه بر خود پسندیدیم و رفت گرد کوی دوست گردیدیم و رفت روی خود بر خاک بالیدیم و رفت پاسبان را پایم بوسیدیم و رفت آن درو دیوار را دیدیم و رفت	ما امیدم دوست بر دیدیم و رفت دغ بے یاری و در و بیگ شب همه شب که به پیلو که به سر چون ندیدیم آب روی خوش را پایم بوس دست بر نامزد دوست دولت دیدار چون روزی نشد
شد گریبان گیر جامی در عشق دامن از وی نیز و رسیدیم و رفت	
تخیل خیال اکس ازین خوشتر نیست از دو دآد راه نفس بر سحر نیست آن مرغ زلفها شده را بال و پر نیست صوفی که جز عمامه تقوی بستر نیست بر سالکان کریم در لطف و رزق نیست بے زاد راه قافلہ بار سفر نیست	چشم خیال قدر تو جز تخیل تر نیست نگذشت در غم تو شبے کاتش دلم برداشت وصلت از سر ماسایه و غمت دار و بدر لعل تو بر سبوی می لعلت چو دید شک من از خنده نسک جز با غمت ز رفت زتن جان بیدلان

<p>جامی که بسته بود کرد طریق زهد مانند اسیر عشق تو دیگر گزین بست</p>	<p>عشق که بود کعبه ارباب سلامت شهری که نه بامی تو دور و خانه گیرم از آتش دل هر فلک ده علم بین دو قی رسد از نامه او روز فرام ناجسته و دیر معان با دود بزدان اگر وقت نمانی گذری سوی خودن</p> <p>ریگ حرمش نیست بجز سنگ سلامت دور بادیه کس ابنو و جای اقامت بر خاک شهید غمت نیست علامت اگر نامه طاعت نرسد روز قیامت بامعقده ان میکند اظهار کرم قد قامت و پست شود از ان وقامت</p>
<p>هر نقش که جامی نه بسو دای خط بست شست آنند چشم ترش از اشک بند است</p>	<p>نقاش ازل کان خط مشکین رقم است خاک قدیم دوست شدم نیست کسی را بیرون بود از سلسله اهل ارادت تن گر چه بعد مراد و درست ز کعبه آن از کرمش بود که میخانه بنا کرد جامی دم تو حید زین همه و بختی</p> <p>یارب چه رهنمایی عجب در قلم دوست این عیش که امروز مرا در قدم است هر ول که نه در خط و تیغ و خیم دوست جان طوف کنان گرد حرم حرم است میخواری مایه زین بر کرم دوست خوشوقت حریفی که شناسای دم است</p> <p>با کثرت اطوار که در زیر دهم است آواز خوشش بخت حدت خوشت</p>

دل خست از روشنی مگفت	سخن روستی موجه گفت
هر که دریافت نکته دهنست	عقلش از سیر غیب آگه گفت
پیش سر و بلند تو طوبی	سخن سدره گفت گوته گفت
گوشه ابروی ترا شب عید	هر که دید الالمال والله گفت
و عده یک بوسه بود و دود و شام	بست آن یک نداد و این ده گفت
فیست مشتاق کعبه صوفی شهر	سخن کعبه گزیده در ره گفت

دوش جامی حدیث زلف درخت
زا دل شام تا سحر که گفت

کینست آن شوخ که همان تهیدستانست	کز تر تا بقدم شعبده و دستانست
مجلس از رشک خش و اغنه گلزارست	خانه از سر و قدش طعنه زن بستانست
تا لبش چاشنی در متح باد و فکند	رفته بر چرخ برین زمره مستانست
عیش را داد و بده کام دل از می بستان	که ز هر گوشه سلامی بده دبستانست
بگسلم طفل و ش از دایه لطفش هر چند	که سیه کرده ز بخت سیسم بستانست
خضر سر خشمه اومی طلبی خیز و بجوے	آن خطایز و لب لعل که گریه است نیست

جامی از خاک خراسان چه کنی قصد مجاز
چون ترا کعبه مقصود به ترکستانست

لطافتی که درخت را ز مجد خم نجمست	هزار عاشق اگر باشدت هنوز کمست
----------------------------------	-------------------------------

بیا کہ عمر عزیز و حیات مفتسم است	بزلت عمر لبها حیات اہل دے
خدا دور دی کنون رو لایت عدم است	دلہ یافت نشان ان بان بک وجود
مرست غم کہ جدایم ز تو ترا چہ غم است	ز محبت تم تو ملوے عظیم و عاشاق
نصیب عاشق بسکین جراحت الم است	ہزار مرہم راحت اگر بود حاصل
ز در عجب چو شیرین زبان در عجب است	بت لطف عبارت ز عالمی دل برد

مردیم خاک و رت را میم شد چا

مزن بتیر جفایش کہ آہوی حرم است

طرہ افشاندی کہ زیر گرد مشک ناب رعیت	لب کشودی تا سخن گوئی در سیراب رعیت
بوی گل بر باد رفت زنگ و در آب رعیت	باد گل بو بادہ گلگونست یا از رشک تو
گو سفندی را کہ خوش خنجر قصاب رعیت	گرم راکشتہ چہ غم کی باشد امکان رعیت
با خیال طاق ابروی تو در محراب رعیت	نیست جامی سجدہ عابد را ز بس کہ دیدہ تو
سیم با پولاد دریک قالب این فلک رعیت	در تن پاکت دل سخت از سپہر پیوست
وقت آگس خوش کہ در جام من این فلک رعیت	وقت من از پاشنی شربت در دت خوش است

کلک جامی نخل مریم شد کہ چون جنبش نمود

تا زہد تر میوہ با پیرا من احباب رعیت

بر بیاض صفحہ خورشید مشک ناب رعیت	خط تو در دامن گل سنبل سیراب رعیت
دفتر گل را صبا بر ہم زد و در آب رعیت	یک ورق ادراک مسنت خواند بلبل دہرین

کز کف ز باد صاحب سبزه در محراب ریخت قطره های خون بود کز کشته بر قصاب ریخت نقل بزم شب الهامی او لولا لایب ریخت با و صبح خار باد در بستر شهاب ریخت	خالهایت در غم ابرو چو شگون نه است اشکها کز چشم خونبارم بر امانت یکسید پسته و بادام سوی لب سیرکان چشمست خفته بودم بر حسن خادوت ز اطلاق کل
---	---

بود پر جام دل جامی از حب لایب طرب
عشق تو بر جام اوز و سنگ آن جلایب ریخت

گر زانکه بگیرد دولت از ما عجبی نیست کافاده چو من غرقه بخون تشنه لبی نیست سویت کشش خاطرایی سببی نیست کامال درین باغ نوامی طری نیست کاین دولت بیدار شبی هست شبی نیست اگر از طریق دست نهان طلبی نیست	خومی تو بیه نازک و مارا ادبی نیست نبود قدمی در رهت اسی چشمه حیوان هر تار ز زلفت سبب جذبه عشقست از نغمه غم بس مکن ای مرغ سحر سینه سر بر در تو خواب غنیمت بود و شب پیدا است چه خیزد ز طلبگاری عاشق
--	---

کردی لقب جامی بیدل سگ این کو
در مجمع یاران به از نیش لقبی نیست

ظاهر ز زلفت و خال و خط کثرت صفات شرح بطون ذات و ظهور تعینات تفسیر آیت خلق الموت و الحیات	ای آفتاب روی تو عکس فروغ ذات زیر نقاب حبس مسلسل رخ تو کرد چشم بزمزه لب بشکر خنده می کند
--	---

زبان تیغ غمزه می برم از جان دل امید کردم نماز در حنیم محراب او برویت زبان خارها که بر دل من کشتی از جفا	درویش اچه چاره ز قطع تعلقات فرت نبور وجهک عیناے فی الصلات خواه گل وفات و میدان پس از وفات
---	---

در دام طره های تو جامے اسیر شد

مشکل که افکنده پس ازین دام ترهات

ابر نیسان سایه بان بر طارم گردون زد شاهد رعناست لاله کرده گلگون نیزین فی خطا گفتم ز زیر خاک بعد از مدتی که ده یا قوت طبعتم از تر تاب پر بر حریر نیلگون آب حیرانم که باد گرچه عکس سبزه بر جو رنگ بر آینه است بتراب خور فلند ابروز بر سرهای شاخ چون رسد بر لاله زاله آیدم زان سنگ یا	لاله چیر لعل بر فرش زمره گون دست یادم قتل مجبان امن اندر خون دست آتش داغ شهید نش علم بیرون دست گو یا ضحاک کل برگنج او دیون دست معدن اراک نقش ابیدست بی افسون دست زنگ غم را صیقل از صند خاطر مخزون دست شب شکوفه یادری کز قرص صابون دست اگر تکلف لیلیش بر کاسه مجنون دست
---	---

گفته جامی بود بنجیده در میزان لطیف

ماسد از طعنه ز دست از طبع ناموزون دست

گفتش اسی سنگدل عهد توست از دست گفتش در عاشق مارند و بے باکم دست	گفت تا کی گوئیم در روی خدیج دست گفت در عاشق کشی بانیز یا لاکیم دست
--	---

گفتش در خاک محنت اندمی پشم ز شک	گفت زین تخم وزین خرد اندر دست برست
گفتش غم نیست میجویم ز علت کام دل	گفت عاشق نیست آن کرد دست کام خوشتر
گفتش گل را با بلغم این سر خرونی از گنج است	گفت کر خون دل غنچه ز رشکم مهره شست
گفتش مهر رفته خواهم بگفت سویت کشتن	گفت این برشته گرا دل در دست

گفتش سنگ جفایت خاطر حامی شکست
گفت چون بر شیشه آید سنگ کی ماند درست

ای که جان دل آگاه ترا همراه هست	بے تو آگه نیم از خویش خدا آگاه هست
بدت صحبت تو عمر گر انایه است	آه ازین عمر گر انایه که بس کو ماه هست
غم تو از دل مادر همه دلساره کرد	رست است آنکه زولهای سودلما رست
و آقا نیست من غمزد و ترکس بجهان	شاهد حال من این واقعه ناگاه هست
دل نمیخو است جدائی ز تو اما چکنم	دور آیام نه بر قاعده دلخوا هست
رفت بر باد و چو کاو از غم تو بے سر نیز	روی بنا که فراق تو قوی با کا هست

قیامی از دست بشد کار ز تاثیر قصه
چاره کار صفا بقضا الله هست

دل که روزی چند بادید از خوبان گرفت	عمر با جان کند تا باورد و پیران گرفت
یا در هم بر دل من سخت می آید جو تیر	تا از آن پردکان باز غم پیکان گرفت
تا تمام چو کان مرگ گویند آید ان عشق	آسوار شوخ من باگوی چو کان گرفت

بی رخ لیلی منوان مجنون حیران بحر	ز آنکه او سرگشته در کوہ و بیابان خو گرفت
خوفه در خون دلم از چشم مناکم چپاک	فکر باران کی کند آنکو بطوفان خو گرفت
بچو جامی در دسر بنید ز بالین جریر	ہر کر اسر بر دوت با سنگ زبان خو گرفت

نیست میل ز بیم وصل ز کلبہ ہجرم کہ چہند
کم رود سومی عمارت چون بویران خون گرفت

بغای تو کہ بے خوشتر از وفای من است	ہمہ عنایت لطف ست چون بجای من است
و خاک با ہمہ کس مے کنی نے خواہم	من و بغای تو کان خاصہ ز برای من است
چو قدر دولت وصل تر اندازم	بدای ہجر کہ میوزیم منراے من است
گمے کی تیغ ز نے دست وہ کہ بوسہ ز نم	کہ دستبوس تو آن بخط خونہای من است
خوش آنکہ رحم کنان با رقیب می گفتے	مراقتل از سر این کو کہ مبتلا می من است
مرا بہر تو آہست روی سایہ صفت	رقیب رود سیہ قادیہ در قفای من است

گو کہ شیوہ بیگانگان ست قیامی را
کہ غمراست سگ کویت آشنای من است

خوش آنکہ وقت گل لب جوئی گرفته است	در پای سر و دست بسوی گرفته است
از جنگ و آشتی کسان مے رود دلم	تا خو جنگ عہدہ جوئے گرفته است
جد نفیشتہ را کہ مین مشکبواز دست	بر بوی زلف عالیہ بوئے گرفته است
کس راہ عند لب تزد در میان باغ	جز گل کہ از تو رنگی و بوی گرفته است

جان را محبت باد بشهر عدم منور	کز طلعت تو فال نکوی گرفته است
چون تا بم از توروی که بر من بیا عشق	راه خلاص از همه سوئی گرفته است

حاجی چه مرد کوشه عزت خمپین کرباز
از دست داده دل سر کوی گرفته است

آن سنگدل که پیش اسیران غم نشست	یار بسبب چه بود که بسیار کم نشست
خواهم نشست با تو شبی گفت یک دور و	اکنون که کرد و عهد و نایک دم نشست
گرفت در گفتم گل از روضه حرم	آن بسکه خار بادیه ام در قدم نشست
گرفت زیر ریگ بیابان تنش چه پاک	آن که مرغ روح بیابان جرم نشست
شد بر دلم محال طعید غلیم تنگ	در سینه بسکه تیر تو پهلوی هم نشست
میل هر شک من نردوز آستان تو	چون سیلی که بر در اهل کرم نشست

حاجی بروی خود چو در وصل بسته دید
در کج صبر و دے بدیوار غم نشست

غرض از عشق تو ام چاشنی در دوغم	در نه زیر فلک اسباب تنعم چه کم است
هست بر انده حسن نسی نعمت ناز	قوت عاشق ز میان همه رنج و الم است
می زیم شاد و می با تو دمی ایادت	حاصل عمر گرانایه همین یک دو دم است
دعده لطف و کرم را کن ابدی دست خلافت	کز کربان نسر و آنچه خلافت کرم است
خوش بود و دلت وصل تو چه بسیار و چه کم	سلطنت گر همه یک نقطه بود و غنیمت است

قدم گز غم عشق تو غم شد چه عجب | باز عشقت کز وفاست افلاک خست

پاکبازان همه در میکه محرم گشتند
غیر جامی که بفتوی درع مشتم است

پیش از آن دم که دهم جان من بل نیست
قدمی کن که من تشنه جگر میم
خوش بر آن خوش که در جلوه گهر شمع ناز
چون شوم پیش تو محرم من محروم نیست
هر چه خواهی کن اید دست که می یابم
نامہ رحمت جاوید من این بس که مرا
قدمی نه که شوم حناک زیر قدمت
چشم بر شمع آبی ز حساب کرم
بادشای تو و خوابان همه خیل و شمت
با در از بهر احرام حریم حسرت
لذت چاشنی لطف و کرم از حشمت
دو سه حرف رسد از خامه مشکین رقت

رقمی میکش از حال دل خود خامی
جامی آن ارداگر خون بچکد از غلغلی

آن سرو از بلب بام ایستاده کیست
گنبد از ذکر حور و حدیث قصور را
گویند دل برای چه دادی بهر او
هر جا گوی پاد کد گشت و گه سوار
ای شیخ شهر چینه ملاست کنی مرا
ناویده اند جام لبش اهل صومعه
بر طوق آفتاب گل کج نهاده کیست
بالای قصر آمده آن حور زاده کیست
آنکس که بید شکل وی و دل نهاده کیست
آنجا گل سواره و سر و پیاد مر کیست
بی ذوق جام پاد و عشوق ساده کیست
آنکو که در قه خود برین پاد کیست

از یافتن جامی دآن شوخ سنگدل
برگزین گفت بر سر این کوفتاد و کیست

<p>چو شمع روی تو ماه آفتاب بر تو نیست بیا که مرهم آن جز جراحت تو نیست بخش خط تو ماهی درین قلم رو نیست بجست بوی تو چون من کسی رو نیست تا که جز من او در حساب یک جو نیست ولا بین و منش از وجود خود شو نیست</p>	<p>بخوبی حسم ابروی تو مه نو نیست بهر از حسم کهن در دلم تیغ تو هست قلم به نسخ خط مهرشان کبش کمر و ز دو دم بر او غمت که ز غبار غیر نیست چو شد که سر زده بر من تو روی گندم گون چو روی او توان با حجاب هستی دید</p>
--	---

نکتهای حسن جامی این کلمات پس
که ساز نظم ترا جز نوانی خسر و نیست

<p>نقد و کون در دریا رگانه باخت خوش آنکه هر چه داشت درین کارخانه باخت تبع و غرقه در دریا چنگ چنان باخت بیچاره مرغ جان تمنای دانه باخت این نقش بین که با من بیدارانه باخت مسکین کسیکه سر نه درین آستانه باخت</p>	<p>صاحب که در دوفان شفا نه باخت کوی فنا و فقر عیب کارخانه ایت بر بود شیخ صومعه را لذت سمع دل ز آرزوی خال تو در دام قصه مر شد زان غدار ساد و نقش رخ نمون با خاک آستان تو عشاق را نیست</p>
<p>سطح باغ تو از ان فابانه باخت</p>	<p>چون بر بساط وصل تو جامی نیافت</p>

دلہ از غم فاجہ مصفا زودہ است	برستم سنگ برین ساغر نیازودہ است
نقد عرفان ز مقلد مطلب کان سکین	دست در آرزوی نیلہ فروزودہ است
ز رویی کہ بران خواجہ نظر و ختمہ است	مشت خاکست کہ بر دیدہ نیازودہ است
برفشان تبیب کہ خار قدم تحریر است	نیم سوزن کہ سر از جیب میسمازودہ است
دوست را باش و بساط عمل خود ملی کن	بس مصلی کہ بر پیش نقش مصلی زودہ است
بے غبار می بحر م کعبہ روی پی برد است	کاب را و حسرم از آلبہ نیازودہ است

گرچه تنگ است بسی حنائی صورت جامی

کم کسے خمیہ ازین حنائی بصر ازودہ است

ترک گل چہرہ سن خمیہ بصر ازودہ است	در دل لاله رخس آتش سودا زودہ است
شد چنان پایہ آہ من از ان ماہ بلند	کہ سر پرودہ برین طارم نیازودہ است
تہشیل کہ مکرست ندانم کہ مرا	یکشد گوشہ دامنش کہ بالازودہ است
جانم آسود ز بوسیدن خاک قدش	خرم آنکس کہ گسے بوسہ بران نیازودہ است
ہر غم کہ صنم خستہ دلے خورد فرو	ہمہ سر از دل جان من شیدا زودہ است
میدہ خاک رش غایت آب حیات	بسکہ ہر نوش لبے بوسہ بران نیازودہ است

جامی افتادہ ز پازیر لکد کوب جفت

سما فقر اک تہجہ دست تمنا زودہ است

بیا کہ شاہد لبان ز رخ نقاب اندخت	نسیم در سوز زلفت نمفتہ تاب اندخت
----------------------------------	----------------------------------

<p>مبا شیم گل دلبوی یار گلرخ داد پای نثار قدم گل از شکوفه نسیم ز شبنم سحر غنچه باده او پگاه توان برابری خردشده طعنه زد و سخن درون ساغر لاله چرست مشک لود</p>	<p>ترا در مرغ چین را در فطرب انداخت بصحن باغ در همای نسیم ناب انداخت کشاید سیرین از هم بر آفتاب انداخت زنگ تراله که بر شیشه جواب انداخت اگر نه مشک طیب در شراب انداخت</p>
--	---

<p>چکیده نسیم ز هوا یا ز نسیم تو حاسی بگوش شاه گل دلبوی خوشاب انداخت</p>
--

<p>در مانده سبک قضا از بلا گرخت چون از قضا گریز تو اندکس که بود بس اهل معرفت که زیگانه آفت گرفت از سبب به سبب الیحب اروا ایاب چون نظام هر فعل مستب اند ای پیری فروش که در در تو کرد</p>	<p>ز دطعنه جایی که فلان از قضا گرخت دست قضا جان کش او هر کجا گرخت حیاس که دور کف آشنا گرخت خیر البشر ز که به شرب چرا گرخت هر کس گرخت هم ز خدا و ز خدا گرخت هر کس که از که درت خود در صفا گرخت</p>
---	---

<p>جامی گرخت در تو ز عجب ریای خویش زان عجب هم که در تو ز عجب دیدار گرخت</p>

<p>گردل از عشق تو ام پاک شود باکی نیست گسل زمین که درین باغ گل شکفت ست</p>	<p>نیست یکدل که عشق تو در دجای نیست که بدان می آیدینه خانای نیست</p>
--	--

<p>شوق فتراک تو ام گشت ملی رخش ترا خوب رویان همه در پردن ل چالاک اند شد نم خاک و تو از عار بران پانہ نے در شہر کے خانہ نہ ہمیں کہ دراد</p>	<p>بے سری بوزمنی حلقہ نہش کی نیست در میان ہسکین چو تو چالاکی نیست خوار تر برہ کوئی تو ز من خاک کے نیست سر زانو می غم از دست تو غمناکی نیست</p>
---	---

اہل دراک ہمہ بستہ فتراک تو اند
 جامی دل شدہ ہم خالی از اورا کی نیست

<p>در بزم ماکہ میرود از قتل و جام بحث زان زلف و رخ کہ بحث و در سلسلست منعم کنے زرع کہ گو ترک بحث وصل بازاد فسرده گوشہ شرح سر عشق زان ماجرا کہ بادہ فردغیت از لبست از لعل تست این ہمہ غوغاے ابلے</p>	<p>اسی محتسب مکن ز حلال و حرام بحث باشد میان اہل نظر صبح و شام بحث سامع وار دست نگر و دمسام بحث از کشتہ ہامی خاص مکن پیش عام بحث ہر دم درد میان مرامی و جام نیست از مے رود مجلس مستان مدام بحث</p>
--	---

جامی حدیث لعل لبش کو اگر کند

نامنطق تو طوطے شیرین کلام بحث

<p>عیدین خراب کش ہسبر گنج غصہ در بخ بکشت و کار جهان تیغ یار کا تیر کار بقصر عشرت دیوان پادشاہان مین</p>	<p>چو نقد وقت نوشد فقر خاک بر سر گنج ز بکشت مات شود شاہ عمدہ شطرنج کہ زناغ لغو سر اگشتہ چغد قافیہ بخ</p>
---	--

گر زیر یکدوسه روزی ز عیس حسرت شکنج طره خوابان گیر و عشق مخز بے نماز که آید خندان حسرت که هست چاره کارت بدون این شش پنج که آن شکنج و بندست مرد را نه شکنج که لاله بس کند از لال و غنچه ز غنج
--

ز بخت تیره خود بخت می کشی جامی ز جنبش فلک دگر دوش زان مرغ
--

سبز لفت که هست از باد می راست می چو درستی خرامی قدرت از خاصیت باد خیال قامت محراب بروی تومی بند وران بالا و زلف از باغبان صنع حیرانم رقیب کج نهادت با دترم امشب کار نماز من نیاز آمد چه حاصل ز آنکه در مسجد بران ز چسار و عارض با و نمی راست نمی شو چون باغ گل زیاد نمی راست نمی کج که میخواند امام او را و نمی راست نمی کج که چون می پردرد و شمشاد نمی راست نمی کج بجاشنق مزده بیداد نمی راست نمی کج شوم بر عادت زاهدانی راست نمی کج
--

خیال قد و زلف بست جامی در سخن زان رویت شعرا و افاد نمی راست نمی کج

نیست شب وصل تو مراد و اج زین تن لاغر چه بری نقد جان در دمنیاد طبعی که گفت رنج شدی ز آه و فغانم که دید روز باشد بچرخ آتشیاج از ده دیران چه ستانی خراج داع جدائی نه پذیرد علاج سخت ولی همچو تو نازک مزاج

داد فراغ از بهوس تخت و تاج
خوش نه نماید ز کریان لجاج

خاک و درونک بجای توام
چند کن بر سر یک بوسه بحث

عکس لبست از دل بجای نمود
چون می زنگین ز درون لجاج

بات مفتاحاً لا بواب الفتوح
ام بوق البرق ام بدر یلوح
ام شمیم الروح ام مسک لیوح
انت رومی کفایتی تروح
من بتوبه توبه دارم نصوح
چند خوانی قصه طوفان نوح

آتیا الساعی ادر کاس العنوح
پر تو جامست یا عکس مدام
نگفت گل یا نسیم سنبلیست
رفتی گفتی به پیران ده رضا
منح از من توبه فرماید دله
گریه مابین عیسر دراز

جان فدای دوست کن جامی گشت
کمترین کاری ورین ره بدل روح

کرده چشت هزار خون سیح
بر به نیکوان ترا تر سیح
گل شسته من الملیح یسیح
دام کرده ز دایه بسیح
گل فصل من القلیح قبیح

ای ز لعل تو زنده جام سیح
بنیم از خط سبز و خال سیاه
از لب شور ما خوشبخت آری
زاد شهر ما عجب مرغ نیست
کار نیک از رقیب چون آید

خبر وصل که نمود او رسول + خوش حدیث است که چو نیست صبح	
خون جانی چو عنم که خورد لب باده باشد حلال نزد مسیح	
دارم از پیر معان نقل که در دین هیچ تشفه لائق جانان گفت آراسی زاهد شیوه علم ظن و رز که علم حسن بیش لعل تو نیم لب لب جام آری آن دیوان کیم مویست ز لطف تو هست هر کجا شوخ طبع است دلم گشته دوست باده چون نقل مباحست زهی نقل صحیح تو بیت دست نگیرد بقیامت مسیح شکر فکر خرد باش که الجمل مسیح بشارت طلب بوسه بوسه به ز صریح کیم موی برابر همه خوبان تر مسیح خامنه چشم خوش و آن لب جان بخش طبع	
دارد صبح ز صوفی طلب و در صبح جانی و جام صبح از کف ساقی صبح	
زایوان و کف یکده آمد علی الصبح مضمونش آن که هر که می را حلال شست سرمایه ظلم جاشد شراب لعل صدر و صف فعال باشد بزم عشق اقداح سراج راحت روح تو که شود خالی نه ایم از تو صبح در روح هم مرغی گرفته نامه قبال در جناب خونش بود لب تو پیر معان مباح با معشره الا حبه حیوان علی الفلاح از هر که خواست ساقی ما کرد فلاح این لم تگن تناد لها من ید الملاح ای هم صبح باز تو فرخنده هم روح	

جامی بہ بزم اہل صفایہ می نشست

دل پاک کن زد سوسہ توبہ و صلاح

نیست از شر طرہ آسودن زمین سود و کاخ
گوش جان از دلم بر دوزن کاخ صاخ
سخت دشواریست بار شیشہ در سنگ کاخ
بہر سوہ میخورد از دست مشت سفلہ شاخ
میرد و بچہ چنین ہر لحظہ برباد آخ
بستہ ام با فقر عمدہ میستحیل الانفصاخ

خس بہت مند و ملک فقر را میدان فراخ
بہر آوازی ز کوس فستریا آوازہ
شیوہ نازک دلاں نبود سلوک را و فقر
بہر چہ داری چون شکوہ بر نشان یراک سنگ
ہر دم از عمر گرامے بہت گنجی بے بدل
نیست ممکن ترک فقر از من کہ در عہد ازل

آنکدامی شہر صورت نیست جامی جامی تو

سوی معنی زد کہ بہت آن ملک را میدان فراخ

در کام جام بے می لعلت شراب تلخ
شد در مذاق عیش مرا خورد و خواب تلخ
ترسم کہ آیدت برہان این کتاب تلخ
کہ دست چون توئی نہ بود ز ہر تاب تلخ
بود طریق لطف کہ گوئی جواب تلخ
ہرگز گلے نہ از زینسان گلاب تلخ

ای بی لب تو ام بہان قند ناب تلخ
را ندہم کہ دہر ز ہر شراب تو ام خشانہ
از دل کہ سوخت ز آتش غم چاشنی گیر
شیرین کن نقل و ہانم جوئے وہے
کہ دم سوال ہو بہ بشیرین از لب
و دیت گلست و گریہ تلخ از د کلاب

آری نیاید از لب شیرین عتاب تلخ

می یابد از عتاب تو جامی حلاوت

پیش از آن روز که این طاق مفرس کردند رخت آن مشعل نورست که اندر شب طور دردنوشان غمت خرقه پشمینه بدوش پیش ازین شیوه پشیمان تو خویز می بود زاده اجاک مکن خرقه که مستم زمش فیض عامش نگرامی شا به گل خرده گیر	تجلا ام زان حسم ابروی مقش کردند روشن از آتش داوی مقش کردند بسکه تعظیم برین طارم اطلس کردند دور ما اندازین شیوه چرا بس کردند ز آنکه این جامه نه بر قامت هر کس کردند که ورین باغ چرا پرورش خمس کردند
--	---

جامی از دامن آن گرم روان دست برد
که بهر مرحله صد قافله واپس کردند

ننگسته دل ز بهر کس از دیده خون رود از گشتگان بکوی تو شد خون و آن سب هرگز زلف سلسله بر طرف نه می آن گرم رو به عشق منور که کمال شوق ماند بنگ در اثر آه که بسکن طفالان زه نشسته بامیدی شیر	از شیشه تادرست بود باد و چون رود میسند پیش ازین که بکوی تو خون رود بس عقل زد و نمون که بقید جنون رود پروانه و ش آتش سوزان درون رود کز خود نشان تیشه اسن از بیتون رود عارف بحسب و جوی می لاله گون رود
--	---

جامی حدیث شوق لبست گفت عاقبت
آرے چو جام پر شود از سر بدون رود

بشم در ماتم هم بران و بر دور خیال آمد	بینه هر کجا ناخن زدم شکل بلال آمد
---------------------------------------	-----------------------------------

پس از مرگ می بایون ز باغ افکن ستونم را	در آن صحرای قفق بوی آن مشکین قرآل آمد
روم در سایه دیوار آن خورشید رخ میرم	چو خواهد آفتاب عمر از روزی زوال آمد
نشان علمای مرکبش جوید سرشک من	بله سائل همیشه مائل صف نقال آمد
نیاید جز بنحو ناب جگر در بر خندگ او	که باغ سینه دبستان جان را چون نبال آمد
ترشمت شاید از پایش نیاید بر زمین ز میسان	که سرهای عزیزان در رو او پامال آمد

بوصف آن بان تنگ گفت اکثر سخن حاجی
از آن روحا شقان تنگدل را حسب حال آمد

گر نازد آن غنچه لب با من جان خدا که بود	شدم از شوق لعلش گریه صد چندان که بود
ای رفیق کوی زهد از من سر و سامان که بود	خاک شد در راه خوابان هر سر و سامان که بود
شب افغانم ز چرخ ارگبدر و معذردا	چون بضعف تن باند آن قوت فغان که بود
چند سوز و جان من آتش دل کاب خست	یا دگر تیر او در سینه هر پیکان که بود
گر شد ایمانم بکفر زلف شبنم کش بدل	ظلمت این کفر از نور آن ایمان که بود
عاجز آمد آخر از درد دلم مسکین طیب	اگر چه کرد از مرمت تدبیر هر درمان که بود

آه جامی زد دلم چون چاک کردی سینه اش
عاقبت شد آشکارا آتش نهان که بود

سما که از بجز تو باغم بهشتین خواهم بود	با سرشک گرم دآه آتشین خواهم بود
تو حرف دیگران ما ز غمت جامه دران	تا تو باشی آنچنان یا آنچنین خواهم بود

در کمان ابرویت بنید نهان هر کج نظر	بعد ازین هر جا که باشی در کین خواهیم بود
سبیل زلف تو چون خرمن بند بر گل مشک	گرد آن خرمن گدای خوشه چین خواهیم بود
تا قدم ببردن نمن بر آستان عمر با	ایستاده نقد جان در آستین خواهیم بود
چون تو از اندوه ما شادی مخور غم را که ما	از تو دامنم بادل ندوده گین خواهیم بود

اسی نشانه بر بساط عیش خلقی تا بکس

ما بکوی غم جو جامی بر زمین خواهیم بود

در آن کو میر دم هر خط باشد یا پیش آید	ز هر دولت زهر صد بار اگر کبار پیش آید
نیاید هرگز پیش آن بلای جان و دست آن	که میگونی عاشق را بلا بسیار پیش آید
بوصف حال خود صد داستان بر یکدگر بنم	همه از هم فردی ز چو آن خونخوار پیش آید
چنان بخود شوم هر که نه هم سر بر در کوشش	که از دریا ز نشاسم اگر دیوار پیش آید
دل بر کار عشق از کار دار دلیک میدنم	ز خوی او که صدره دیگرش آن کار پیش آید
در آن کج از فغان دماله غمدیدگان هر کس	که پیش آید مرا بادیده خونبار پیش آید

طریق عشق جانان جامی اول نمود آن

چه دانستم که آخر این همه دشوار پیش آید

دی چون آن سحر از راه گردیدن چه بود	وان در آن بگذشتن آنکه باز پس دیدن چه بود
باریقان گریه رمزی داشت از من میان	آن ایشارت کردن پنهان خندیدن چه بود
بیدار میگفت می کان ماه را خانه کجاست	من ز غیرت سوختم کان خانه پرسیدن چه بود

من نیا سو دم ز ناله دوش و آن بد گفت	شب بر شب بر سر این کوی نالیدن چه بود
بر نشان پای او سازم بهانه سجده را	تا گوید کس که رخ بر خاک مالیدن چه بود
گر نه آخر درکش جا کرد قول مدعی	بے گناه از عاشق بیچاره رنجیدن چه بود

جامی آخر زان جوان بازیچه طفلان شد

خود بگو پیرانه سر این عشق در زمین چه بود

لبسم از خاک گنبدات میگوید	تشنه ز آب حیات میگوید
هر که محراب ابروان تو دید	مجلو ابا الصلوات نیگوید
عقد زلف پیچ پیچ ترا	خرد از مشکلات میگوید
زائر کعبه را تقسیم درت	کافر سونات میگوید
زاهد از در خویش می نازد	صوفی از در ادوات میگوید
مست عشق تو در دو دار و را	حیل و ترعات میگوید

جامی از ترهات لبته و بان

سخن از طرعات میگوید

جز سر کوشش من آواره را بسکیں مباد	بلبل بے خانان را جامی جو گلشن مباد
بر درش شبها سگان را بار و من محروم از آن	وہ چه روزست اینکه دارم سنگ دوز من مباد
گر چه مردم خاک و دور من صد جان پاک	ہیچکے زمین رہ گذر دی بران دامن مباد
صد بلا گیش پیش آید بہر گانے مرا	ہر گز نم از کوی عشقش راہ برگشتن مباد

غیر نوکِ شتر مرغان من سوزن مباد جز بزدی آن پری رو چشم من دشمن مباد	گر گانش را غلہ خاری بپا از بهر آن دیگران را وید و دشمن گرچه از مردم بود
	گر بود روزی معاذ اللہ کہ نتوان دیدش جامی بچارہ را آن روز جان در تن مباد
مہد عیش عاشقان آن پو دیرون بستہ اند پیش آن محلِ فسونِ آن لبِ افسون بستہ اند گوشتوار از دانه های اشکِ مجنون بستہ اند لبلانِ رشاح گل و لہای پر خون بستہ اند بر خیالت مردم از اشکِ جگرگون بستہ اند طاقتا بہر گذر بر رویِ جیمون بستہ اند	قدسیان کاین پردہ های سبز گردون بستہ اند آن فسون خوانان کہ در تنہا با فسون جان بستہ اند تو عروسِ حسنِ لیلی را بخلوت گاماز پیمت دانی غنچہ های ناشگفتہ در چین در دل از پیکانِ وری بکشا کہ را وید و را از خیال آن دو ابرو مردمان چشم ما
	کس خیالِ محلِ بالایت بہ از جامی نہ بست دیگران نخلِ سخن را گرچہ موزون بستہ اند
ایچنین در منم داندوہ مرا مگذارید بر شما باد کہ از حالتِ مایا دآرید یک بیک محنتِ داندوہ مرا بشمارید یا دگارے بہ سگان دراد بسیارید چہ شود یک خس و خاشاک و گرانکارید	ای کسانیکہ در آن کوی گذاری دارید ناگمان گر سوی آن ماہ گذاری بکنید سر بر قعۃ غمماے مرا یاد دہید میر دم سوی عدم جانِ مرا بتانید تن فرسودہ من بر سرِ پیش نگنید

بعد برگ از من محروم کی یاد کنسید جز گیاهِ غم و حسرت ندم از گل من باغ غلدار شودم جای مہنوزم باشد	شکر آن را کہ نہ محروم از آن دیدارید ہر چہ تار و زار بر سرِ خاکم کارید بر شمار شک کہ در سایہ آن دیوارید
---	--

رفت آغشته بخون جامی از آن کوی بجاگ
شاید از بر سرش از دیدہ دل خون بارید

تو طفلِ خرد سالی و پاپیرِ ساخور چشمِ سیاهِ سُرخ چہ سازی بخون ما بکشای بند زلف کہ افتاد صد گرہ نقشے نکو تر از خطِ نگارِیت زیست چندین چہ سود گرے و عطا چو ستم تعویذِ عمر زلف چو طومارِ تو بس است	با بپین کہ عشق تو پیرانہ سر چہ کرد موی سفید من نگرامی جانِ درو کرد بر رشتہ امید من از چرخ تیز کرد کلبِ قضا کہ زد و قسم این لوحِ لا جورد افسرد از شنیدن این نکتہ ہائے سرود کونا مہ سعادَت من سخت در نورود
---	---

زلف تو دید جامے دوستی بران نیافت
عمر دور از یافت دلی ہیج بر نخورد

چنین کانِ تن کہ عاشق کس خوشی نمی نازد ہمہ خوبانِ بچوگان با خشن یاربِ چراہرگز ز جامِ نیستی ریزی اہل یک جرعه درکامم رہ و رفتار اگر نیست لطفِ قد و بالا این	بزد کز غایتِ حشمتِ جمالِ پندارزد لے آید برون ما و من و چوگان نمی باززد کہ بیادِ محرابِ ان اجز این شربتِ نیستارزد نشايد سر در او گر کہ درستان سرافرازد
---	--

بر آتش خاکم ای دید و بن بر آتشم آید	که ترسم تو سمنش از آتش من نعل بگذارد
عجب تندست خشن که گردش در نمی یابد	دل من هر چند از پیکر کب نیش می تازد

کیم من جامیا کو آشکارم پیش خود خواند
نہائے یک نظر اے کاشکے سوی من اندازد

یار بچه شد امروز که آن ماه نیامد	جان سوخت ز غم آن بت و لخواه نیامد
از خاک درش بود مرا چشم غبارے	این لطف جز از باد و سحر گاه نیامد
از لذت تیغیت چه خبر مرده دلانرا	چون ز حسم تو جز بر دل آگاه نیامد
صد قصه پر غصه من ظلم رسیده	بر دم بسیر راه دلی شاه نیامد
هرگز بسیر راه شهیدان نگذشتم	کز خاک شهید عسم تو آه نیامد
از حسن و لطافت دل من خلعت و صفی	کم دوخت که بر قد تو کوتاه نیامد

جامی من و جام من و قلاتی و مستی
چون زبد و صلاح از من گمراه نیامد

بغرم گشت چو آن نازنین سوار شود	هزار خسته دلش خاک بر گداز شود
رسید جان طلب دوم نے تو انهم زد	که تر عشق می ترسم آشکار شود
جاک پات گزینستان نخواهم رفت	اگر چه قالب فرسوده ام غبار شود
بیاد روی تو هر که بوستان گذرم	ز گریه دید من ابرو بهار شود
چنان بفکر زخشن نازک ست خاطر من	که یاد غمزه او چون کنم فگار شود

پے شکار چورانے برون دود آہو	بہ پیش سیر تو از دور تا شکار شود
ز جام شوق تو باشد مدام جامی است	بیاد آنکہ ازین بلده ہوشیار شود
<p>ز خاکم جو خونین گیا ہے بر آید چو آتش مشتوند و سرکش مبادا ہو می تو از جام ہم بست مجھو نکو گوش کن کاننم گرد کویت روم پیش چون شکستہ حال تو پریم طبیعی کیے دفتر خویش یکشا</p>	<p>زہر شاخ و برگے تو اے بر آید کہ دود از دل بستلے بر آید زہر سو کہ آواز پائے بر آید چو شہا فغان گدائے بر آید ز کوی تو چون آشنائی بر آید بود در و مارا دو اے بر آید</p>
بے باید از دیدہ خون بخت جائے	کہ کام دل ز دلربائے بر آید
<p>خاطر خوبان بید اہل دل مائل نماند در دیار خبر و یان در ربائی یافت نیست عشق را باطل شمار ذرا بد حق ناشناس ماند صد شکل درین دہ از ہر شکل تر آنکہ جام صافی دیگران خوردند و محفل شکست قصہ کوتہ جملہ غرق بحر ستغنا شدند</p>	<p>یاد دل بے حاصل با عشق را قابل نماند یا بشہر عشقا زان مسیح صاحب دل نماند دانست آموزی کہ شناسد حق از باطل نماند کامل العقل کہ داند حال یک شکل نماند کاسہ درومی نصیب از ان محفل نماند آنکہ داند راہ و رسم ہر رسانا نماند</p>
باز کش جامی ز جام دل نقش آید گل	بہ کس را تا قیامت پاد دل و گل نماند

<p>دلم در حلقه زلف تو شد بند بران لب خالها بس خط میفرست چم سود از پند گویان بیدل را بخند متگا رس سر و بلندت زنده لاف عشقت گرگن هست ز دست من کشی هر دم سر زلف</p>	<p>زمن گسل که محکم گشت پیوند بلا بر جان من زین بیش میسند که گیر و عالی از حال او پند میان صد جا که رسته نه قند گناه از بنده و عفو از خداوند ز پا افتادم ایمان سر کشته چند</p>
---	--

زنگ کمتر می مقدار چای

دلی هست او بدین مقدار خرسند

<p>کسے کوشب بالین من بیا میگرد برغم من خور خدا را بیشتر از دم که گویدت زخت بنما که بر من جان پیر دم در دم آخر خوش آن دزدی که گشتی با حرفیان چون دید آبل پس نیست گوی بهر خوزیر دل افکاران به مقصود من از مطلع دیدار نماید بکویت خاک شد عاشق دل با صد غم نمیت</p>	<p>دلش از ناله های زار من افکار میگرد فلان دیوانه گشته گرد و هر باز میگرد ز محرومی دیدار این چنین دشوار میگرد که این مسکین بکوی ما چرا بسیار میگرد که با آن دغ هجران تو اکنون یار میگرد بر غم من چنین کاین مرغ کج رفتار میگرد هنوزش جان گردان رود دیوار میگرد</p>
---	---

تو خوشی مستی راحت بخواب بازی و جامی

بگرد و کوب تا تو بصددم بیدار میگرد

چہ شد یارب کہ آن سر و خرامان بر می آید	سوار چاکب من سوی میدان بر می آید
ز هر سولی سپاهی از پرید و یان سدا آ	چہ حاصل داد و خواہان از چو سلطان بر می آید
ز جانم یک برق ماندم تیغش آرزو دارم	قبس من درین آن ناسلمان بر می آید
نمیدانم چه شد که ترکش آن ک عاشق کش	بجانم تیر زهر آلود پیکان بر می آید
بر دای ز ابد خود بین محبوبان گارازما	که رسوا گشته خوبان بسا مان بر می آید
سموم بجر عالم سوز و ابر و لطف ادبی نم	درینفا گشت باشد خشک باران بر می آید

چو صبح وصل و خواہد میدان عاقبت جان
مخور غم گرشب بجران بپایان بر می آید

چلپیت میدانی صدای خنک عود	انت جسی انت کافے یا و دود
نیت ز نفس دگان شوق سماع	ورنه عالم را گرفتست این سرود
آه ازین مطرب که از یک نغمه اش	آمده در رقص ذرات وجود
جای ز ابد ساحل هم و خیال	جان عاشق غرقه ببحر شهود
ہستے صورت جناب قدس عشق	لیک در ہر صورتے خود را نمود
در لباس حسن لیلی جلوه کرد	صبر و آرام از دل مجنون بود
پیش روی خود ز عذر اپردہ بست	ضد و غم بر رخ و امق کشود
در حقیقت خود بخود میبخت عشق	وامق و مجنون بجز نامے نبود
عکس ساقی دید جامی زان نفاذ	چون مرامی پیش جام اندر سجود

ای آرزوی جان من از گفتگو میبند	بر عاشقان خسته و بر آرزو میبند
خارستیز در قدم اهل دل مرز	بر طالبان وصل و در جستجو میبند
در زلف تو محال گذر نیست شانه را	چندین دل شکسته بهر تار میبند
گردن ندارد و از غنچه برین مکش	بر آفتاب سلسله مشکبو میبند
جزئیته نشان ندید و در میان کمر	بهر خدا که تمست هستی برو میبند
جان شد ز رنگ بوی میم تازه ای حریف	روی قلع پوشش دهان بهو میبند

لبیل گفته اند غنیمت دل محب بر دلبسته
جامی چو غنچه با دل خون دم در میبند

اگر از و زرب چشم شوخت این چنین ماند	عجب گریه یکس را در جهان دل بلکه دین ماند
نخستین تیر کا نازی فلک بر سینه رشیم	که ذوق آن مراد سینه تار و ز پسین ماند
کفن و راز زخم ای پاکه این اشک خونین	که ترسم و اغمای خون ترا بر استیتن ماند
بدین در گر چو باد صبح راز اهد گذار افتد	که با در خاطرش اندیشه خلد برین ماند
خطا مشکین تو بر لب صفت پنداره	که ناگه وقت رفتن پای شان بر انگین ماند
گم گاه سوار روی خود و الم بره نشاید	که از خاک سیم سپ تو گردی بر جبین ماند

اگر جامی بر دوز قبله روی ترا سجده
از ان شرمندگی تا حشر رویش بر زمین ماند

چو ترک سر خوشم از خواب ناز بر خیزد
هزار خسته زهر گوشه بر انگیزد

بغون غیر درغیت میفش آلوده	ایجاد آنکه بجز خون عاتقان ریزد
میان صید گمش زارم افتاده مگر	طیلس صید بفرآک خویشم آید
فلک ز جام طرب جرعه بمن ندهد	که از سخت زهر غمش نیامیزد
چنانکه بخت بدو یار نیک خصم من اند	ز خنک غصه دل من چگونه بگریزد
گویی که یار دهم کام بخت نه گذارد	گویی که بخت شود درام یار بستیزد

اگر چه دعوای تقوی میکند جامی
بدور عسل تو شکل زیاده پزید

چون سواران خسر و خوبان برای بگذرد	دای از جانهای مشتاقان سیاهی بگذرد
یا دآن شکل و شامل جان دل سوزمرا	هر کجا چایک سوار سبک کلاه بگذرد
ماند نامش بر زبانم ده چه خوش باشد اگر	تمام من هم بر زبانش گوگای بگذرد
شکل آ باد آن شود در هر دلی کان گذشت	دای بر نیلگی که ظالم پادشاه بگذرد
دم بدم هجران غموزیم کشد تیغ ستم	و ده چه باشد گر چه خون بگیا بگذرد
شک از یک روز هجران انجین زخم زد دست	دای بر جان من از سالی دما بگذرد

هر طرف کان شوخ راند جامی بے صبر و دل
از طلب افغان کنان چون داد خواست بگذرد

بمع مردم سوی خوبان فاکیش کشد	عاطر من بستان ستم اندیش کشد
هر کرا سر کشی دشوخته و بد کیشی بیش	خون گرفته دل من جانب بدیش کشد

یکستم صفه جان پیش چنان شکسته مهرم خلوت وصل اندمده محنتان مریخ بخش ز پیکان جگر ریش مرا زخم ترکان تو بر دواز دل من ریخ فراق	که بقلم زهره تیغ جفا بیش کشد محنت مجربین عاشق در دیش کشد تاکی از دست طبعان الم نیش کشد ای خوش آن نیش که آزار از آن نیش کشد
--	---

جامی از آتش دل فصل سیم رخسار سوخت
ناز سر و رخ جفایت تیغ خویش کشد

پناه دوست کزین سو سوار میگذرید سوی شکار شد آن ماه و من برده ماند بخواریم گذارید برده افتاده قلاوه گک کویش بگردنم ننگسید گرم کنید دستانید نیم جان مرا اگر شمار دخیل سگان خویش کند	ز روی لطف بسوی فادگان نگرید خدا می را عنیم حال من شکسته خوری که پیش چشم من از جان دل عزیز ترید کشان کشان ز پیش تا شکار گاه برید بجاک سیم سمنده سوار من سپرید مرا بسو هم از سلک آن سگان شمردید
---	--

مگر در دل تان جای ناله قافیه
دین کز منم ارباب درد و غمبیدی

بگلگشت بهارین خاطر ناشاد کشاید چه سود از روضه جنت اگر شیرین معاد کشاید در آید هر کراپینه زوریاری و غمخواری	ز گل بے روی تو جز ناله و فریاد کشاید ز کوی خود در می در روضه فریاد کشاید در محنت سراسی عاشقان جز باد کشاید
--	--

مخوان زین پس بجایم از گوی	که شکهای عشق از خدمت استا نکشاید
گروه شد در دلم زلفت چه کردم گردت نهاد	چو دانم این گروه از طره شمشاد نکشاید
اگر مقصود نه آزادی سر و قدت باشد	بباید از زبان سوسن آزاد نکشاید

لگو جامی بان که ز غم عشقم رهاست دو
خلاص مرغ دامن افتاده از میان نکشاید

گر زیار از زلف برقع پیش روی خود کشد	جله دلسار ابدام آرزوئی خود کشد
من ز سر گوی ترا شیدم ز بهر گشتگی	گر سوار من جنم چو گان ز گوی خود کشد
خاک کویش بر تنم باشد ز رخت خلتی	بعد قلم غرق خون چون گرد گوی خود کشد
عشقبازی خون شد و خونین دلم شد با تان	این همه پیدا بد خوابان خوشی خود کشد
چون تو میخوانم دلی از سنگ لیک آهن با	تا تو چون تیر گنی پیکان بسوی خود کشد
چون مسدود بر آید تشنه لعلت ز سر	همچنان از بهر یک جرعه گوی خود کشد

لب فرو بند از سخن جامی که طوطی این همه
بے نوا می در قفس از گفت و گوی خود کشد

میرسد باد صبا و از یار یادم میسد هم	زان خرامان سر و خوشتر قار یادم میسد هم
شاید گل میناید از نقاب غنچه روئی	نازکی آن گل خسار یادم میسد هم
می کشاید ز گس مخمور چشم از خواب ناز	شیوه آن ز گس بجای آدم میسد هم
میشود و ز پرده هر دم گل بباد عند لیب	بخت محرومی دیدار یادم میسد هم

<p>باز بآبان گریه های زار یادم میسد چند از آن شوخ فراموش کار یادم میسد</p>	<p>سوی بستان میر و دم کز گریه آسایم ولی شعله ز داغش بجان ده کاین بفرغ شکلی</p>
<p>نغمه خود گویند جامی صفت کردی در سخن چون کنم پیش وی این گفتار یادم میسد</p>	
<p>بر منند از ترک تند خوئی من رسید ز آنچه در شبهای تنهایی بزوی من رسید کرد محبت بدو دکان بر سوئی من رسید ایک آن یوانه ز تولید سوئی من رسید جان گریه تمام کان بر گلوئی من رسید گر نه از صحرای مشکبوی من رسید</p>	<p>خاست بر سوخته گونی فتنه جوی من رسید پیک خونین ریخ زرد دم نشانی شبنم نیست ز آسمان بر سنگ بدادی که آید بر زمین ای خوش آن ساعت که گفتی چون میاید تیغ او را داده اند آید ز زغال زنده گ باد جنبه بر چاشد گردش کیس بر چیت</p>
<p>همچو جامی سر به چشم جان بین ساختم هر غباری که ز سرم سپید سوئی من رسید</p>	
<p>کمان آفتاب سایه بنام فلک بود خورشید بی باغ غمزه نام لبند بود کایام وصل یار چو برق جنبه بود خنده غمزه در چین و جایی خنده بود این جامه بر تنی که بنان زیر زنده بود</p>	<p>ای دولت ماسعه و قبایل بنده بود سر و قدش فلک نپسندید در برم بارنده همچو ابر از ان گشت چشم من بر شاخ گل که پیش قدرت لاف لطف زده وصلش مجبور اطلس شاهای که سوخت شبنم</p>

آخر خون دیده روان ساخت کوکهن | آن جوی سنگ را که پئے شیر کند بود

جامی سب با خوشی عیش عسر گذرانند

خوش داشت خویش را دوسه روزی که زنده بود

چشم از گریه چو در ورطه خون می افتد	راز پنهان دل از پرده بردن می افتد
گذر دیده شد آغشته بخون دل زان	پاره های جگر آلوده بخون می افتد
خلق گویند بکن صبر و لب از آه بنید	چون کرم صبر که آتش بردن می افتد
شعله آه من ایشان که ز گردن گذرد	عوش را دم بدم آتش بستن می افتد
بے تو کم شد اثرم و ز عینم تو در عینم	که بسر وقت من دل شد و چون می افتد
بختم آن لب نگونست مرا در عشق	هر چه می افتد از آن زلف گویا می افتد

جامی این نوع که سرشته بمقصد است

آخر الامر بنجیه بخون می افتد

دل ز خوابان نکشد جز سوزی آن مهر و لبند	و ده که خون شد جگر من زین دل و شوار پند
ریح بیفانده چندین کشتای خود را به حکیم	که بود مرهم دواغ تو مرا فایده مند
خنده غم بود وقت گل از گریه ابر	گریه من گمراسته غمچه سیراب خند
هر درختی که دلم در حین عیش نشانند	تند باد عمت آمد همه از بیج کبند
خطبش رنگ تو در دیت که آتش بر غایت	چون پئے چشم روان خیال می سوخت سیند
من نسیم آ که کشم از خط سوادای تو سر	گر چه سازند جفا چون علم نبد ز بند

که رسد دست بشکین رسنت خاسی
هفتش گرم بر اوج فلک نذخت کند

ز قلم بایع سر و فرمان من نبود چون ابر نو بهار به سر سو گریستم از جیب غنچه کاتب لطافت همی چکید میخ پهن گرفت سر خود قحان کنان کشتاد دل ز لاله مرا ز اگر بے خوش هر جانم و جسد و تن بر سمنه ناز	وان نوشگفته غنچه نعمت ان من نبود کان سر و پیش دیده گریان من نبود بر خون دل چکید و بر امان من نبود کش طاقت شنیدن افغان من نبود داغ غم نبود که بر جان من نبود جانم ز رشک سوخت که جانان من نبود
--	---

جامی بگو بهر چه ماندی ز دوست باز
من چون کنم که غمت بفرمان من نبود

شکم از دیده چوبی آن رخ گلگون بکاید جز گیاه عنسم و اندیشه ایسے اند چون شود گرم ز رخسار تو نگار حسن بنیال در دندان تو گویم چه عجب در درون مایه غم گردد اگر خانه کند دارم از شک بگرگون بگری غرقه خون	لاله با بر دم از خاک و زان خون بکاید دانه شک که از دیده مجنون بکاید خوی خجلت و جبین میگردون بکاید کز نوک شتره ام تو لومی کمون بکاید دز برون سبزه اندوه دم چون بکاید خواه ماند برون خواه زیر دامن بکاید
--	---

خون با حیثیت چون غمزه کشد بجا	نقره می که ترا ز لب میگون بکاید
-------------------------------	---------------------------------

پو ترک سرکش من پایی در کاب کند	گر شمه بر مه و جولان بر آفتاب کند
من از تصویر نادیدنش می میرم	نعوذ بالله اگر روی در نقاب کند
فرازخانه زین جان کرده گرم هنوز	هزار خانه صبر و حسد و خراب کند
چگونه لذت تیغش چشم که در دم قتل	از خلق تشنه گداز تیز تر ز آب کند
خراب شیوه آن تند خوے بر کیشتم	که گاه عشوه دگر نازد که عتاب کند
بیاده بر حرفیان چو مجلس آرایه	نخست ز آتش غیرت دلم کباب کند

اگر تبه جامی بسخ جام رسد
کجا بد در لبش توبه از شراب کند

دردا که عشق یار بدیوانگے کشید	خطا جنون بدستہ فرزند انگے کشید
ایزد چو شمع حسن دی افروخت در ازل	بر مار قم به منصب پر و انگے کشید
ای من غلام نیت آن زند پاکباز	کو درد و دل غ عشق ببرد انگے کشید
نه نهند جز بگوشه ویران کنج عشق	معمور خاطرے که بیدار انگے کشید
هر کو بکوی عاشقے از خانان گذشت	با او حبیب زعت بهمانگے کشید
جاکن درون پاک ضمیری که عاقبت	زین شیوه کار قطره نروانگے کشید

جامی در آشنای و یارے نمود
چند آنکه طبع یار به بگیا انگے کشید

وقت گل ز انگونه کز گل سنبل تر میسد
کشته آن عمره را از خاک فشر میسد

بیدار از آن دوجای برگ نمیرسد	بسیز تیغ قدرت در باغ با سرور می
آری آن در جان ازین ویرانه کتر میسد	کس نیابد بوی راحت از دل غمت کتم
کز خیال آن شره خارش زبستر میسد	مردم چشم خیال خواب چون بنیدر
کش ز یک جامی کفم صد جامی دیگر میسد	کے شود پاک از گیاه غم مرا گشت امید
بر دل من میسد گوی در اخگر میسد	از نسون جوان شد فزون ز من آندها کاد

زنده شو جامی که جانب از آن تیغ بجز را
از فروغ روی جانان صبح محشر میسد

آشنا ناگشته از عقل و خرد بگانه کرد	وده که آن ترک پری پیکر مراد یوانه کرد
پشت در محراب سجده روی در تجمانه کرد	هر سلمانی که شکل آن بت بدکیش بود
چونکه دید احوال مار ترک آن افسانه کرد	آنکه هر با قصه مجنون و لیل خوانده
با حرفان هر چه کرد آن ز گس مستانه کرد	اینهمه مستی و مبهوشی نه حد با ده بود
آچنان گنجی کجا منزل درین ویرانه کرد	عشق گنج آمد دل بے خانان میرانه
مخ مائل به پستی ذوق آب و دانه کرد	جان ز شوق عارض و فالش فرو دامن

جامی باد روی جام بلا میسباش خوش
چون ترا ساقی عشق این با ده در پمانه کرد

تا سر نهادند بر ایت شستند	آن قوم که احرام سیر کوی تو بستند
همواره ز شوق لب میگون تو مستند	هر چند که هرگز و میخوار ندیدند

خوشحال شهیدان فراق تو که باری	رقند و ازین دین جگر سوز برستند
زینسان که ترا دست گرفته مجبان	ترسم که ازین پس بجا آیت پرستند
از دامن علایق منم عشق توان جیت	خوشوقت گسائی که ازین دامن عبتند
منبر شکنان را چه ترقی شود و از وعظ	زینسان که فردا نذرین پایستند

چون جام تنگ بود دل نازک جامی
کز سنگ بستم سیرانش شکستند

پیش تو جانمیتوانم کرد	وز تو خود را نمیتوانم کرد
میتوانم ز خویش قطع امید	وز تو قطعاً نمیتوانم کرد
سوختم ز آتش نهان هنوز	اشکارا نمیتوانم کرد
سرد خواندم قد ترا در شرم	سرد بالا نمیتوانم کرد
بے تو گفتم که صبر پیشه کنم	گفتم با نمیتوانم کرد
خود کرم کن بوسه موعود	که لقا خانیست توانم کرد

جامی از من تکیب و صبر محو
که من اینها نمیتوانم کرد

با آنکه اهل دل ز علایق مجستردند	در ادم زلف سلسله مویان میقدند
مرگشگان کوی تبان را توئی مراد	مقصود کیمیت کعبه ر و از اگر صدند
پیش من اسی حقیه بر نیکیان مگو	جان و دل من اند اگر نیک گردند

کو داغ مهر و راستی عهدشان نباش	این شیوه بسکه لاله عذار دسے قد نہ
چون غنچہ در قباہدہ روح مجسم نہ	با پرہیز چو گل مجہ جان مجسم نہ
توے کہ کام دل طلبند از شکر زبان	شک نیست عاشقہ دے عاشق خود نہ

حاجی حدیث بنر خلان کو کہ اہل شوق
ہنس اوہ گوش بر سخنان مجسم نہ

از یار کمن نمیکنی یاد	این پیشہ نو مبارکت باد
فریاد کسے نمیکنی گوش	پیش کہ کنسیم از تو فریاد
آن سوختہ یافت لذت عشق	کز وصل نشان ندید و جان داد
بادول بند گیت استیم	از خواجگے دو عالم آزاد
شاید کہ ترا فرشتہ خوانند	کاین لطف نہ ارد آدمی زاد
از بشکر جانفزا می شیرین	پرویز یافت ذوق فریاد

مخ چمن و فاست جانی

در دام عنم و بلا چہ افتاد

مرا بکوی تو باید کہ حنائہ باشد	برای آمدن آنجا بہانہ باشد
من آن نیم کہ حنان گیریت تو انم کرد	مرا دم از تو ہمین تا زیانہ باشد
حکایت تو بہر جا کہ در میان آمد	حدیث تو بخت مصری فسانہ باشد
چہم ز آتش و زنج کہ گفت و مفاشر	کہ آن ز شعلہ شوق زبانیہ باشد

گذاشتم دل بعد پاره رانجاکت	که پیش تیر تو از من نشانه باشد
پسوش عارض و خال ز دل میدهد	که مرغ زنده بایه و دانه باشد

کیست جامی و جایش همیشه خاک درت
آن سنگ که بس آستانه باشد

لب نه از شعله دل البه پر خون زد	بهر پای بوس تو جان خمیه ز تن بیرون زد
مر جابے که ز خونا به چشم بر غاست	دل بزم غم از ان جام می گلگون زد
جوهری را لب دندان تو آمد بخیاں	تقل معیوت چو در درج در کمون زد
چون رود نقش خطا بر تو از خاطر ما	کاین رقم بر ورق ما قلم همچون زد
سیر یایا دم از خاک بریز بر قدے	که براد تو ز مایک دو قدم افزون زد
رگ رگ که ماز تو مالان بود آن کیست کج	کونه در خنک غمت ناله بدین قانون زد

جامی حسنت که در نظم عجم نو کردے
آن نوار که در شعرا غیب مجنون زد

نپیکے که از پایا مش برد	نباد می که روز سلا مش برد
مرا طاق دیدن او کجاست	که بخود شوم هر که نامش برد
بود سر نه ز دیده آن خاک راه	که مردم بصد اہتمامش برد
چونیکو ست بودن گرفتار او	خوش آن کورہ بد اش برد
چو آن نہ کند جلوہ از طرف با	ظلم شک از طرف با مش برد

مرا سوی سر دہی چون صبا	ہو ای تقد خوش خراش برود
بہمانہ جاسے بخود چون رود	گر بہت شیخ جاسش برود
مہر جالش از دل دیوانہ کے شود این دل کہ رنہ رنہ شد از غم جاسی او شد سوی گشت آن مرد سن ساکن ریش آہا کہ مے بیاد لب او کنند نوش وہ را وہ گزہ جاسش باشد از لبش دل را بر آں گشتد جز بجال او	سود مہی صبح از سر پردانہ کے شود شہما ز قد سن ساکن ویرانہ کے شود در انتظار طاف خانہ کے شود بے ہای وہوے نعرہ ستانہ کے شود پیمان زہد در سر پانہ کے شود او مرغ زیرک ست بہر دانہ کے شود
سہامی اگر شامل ایسے نہ بندش	مہر و ہفت بعاشقے افسانہ کے شود
وہ کہ از سلطان بلو ما گاہی ہم نکرد ہر بار سہی بہ ہش سالہا بودیم خاک کند عاشق بیدی کز تیر بازان جفا بر رود یو از خود گذشت سائم روی دل کہ میند و لای صبر از ماہ رویش سالہا ہر کہ باروی چو ز گشت از گدایان رش	وز گتیر گوش سوی داد خواہی ہم نکرد ہرگز آن بد خو گذر بر خاک اہی ہم نکرد نور و صد زخم بلا بر جان اہی ہم نکرد آو کز سن اعتبار برگ کاہے ہم نکرد کے تو اند صبر از دوسالی کہ اہی ہم نکرد مائل مالی نہ شد سودای جاہی ہم نکرد

امی ندامت از پشید جامی چنین بے آبرو ہے
گر چه از وی نامدا حصانے گناہے ہم نکرد

چو ترکش شبہ از راه آن سوز نازنین آید چو از توسن مے آہے فرد بر چشم من پا کئے کا یہ چنین خندان خوش خلقی شود شہ بہر نادک کہ سوی بیدلان اندازی از غم نہانی با تورازی داشتہ اکنون کہ فرصت بلا گویند می آید ز بالا راست است آری	مرا تیرہ بلا بر سینہ اندوہ گین آید دیوے آید مرا کان پای نازک بر زمین آید معاذ اللہ اگر گاہ بر آہنگ کین آید مرا صد رخنہ در جان صد خلل رکاردین آید چہ می آید رقیبے دسیہ یارب ہمین آید بلا ی جان من نیست کہ بالای زمین آید
--	--

ز بے خوابی شبہا چنین کا دبجان جامے

چہ خوش باشد کہ آن ہر روز را خوب آپسین آید

تراہرگز گذر بر جانب گلشن نے فست چنین کز سینہ برق آہر گردون و شبہا چہ حاصل گر مرا از غم پیکان سینہ روزن چنان مست می نازست آن ترک حفا پیشہ رسم دور از دست باریت برگردن اگر تغیت لب لب جام دیس در وہ کہ عیشتم مشو تیرہ آہو نسبت آن ترکس جا دو کن جامی	کہ از شوق تو گل را چاک و من بے افتد عجب دارم کہ مہرا شعلہ در خرم بے افتد کہ ہرگز پر تو می زان درین روزن بے افتد کہ صدرہ میکشم افغان بجال من بے افتد نیاید در میان این بارم نگر دن بے افتد اگر عکسے ز علت بر می روشن بے افتد کہ آہو چنین خونریز و مرد کلن بے افتد
--	--

چو در شکون لباس آن بگشت شب آن آید	دل از قید عیار از در قید حسنون آید
ز بس خون غریبان عیت آن ترک جفا پیشه	نجمی کز سر آن کوی خیزد بوی خون آید
بر برای دیده خون آن سبزه آن غم میکانش	شد آب ز تب آب رون با آن نم چون آید
چنان گونی که در دل شست با در غم شستن	صدائی تا اکنون سوزد گر بستان آید
نغم چون لاله گیس جابه می شاخ گل نازک	ز بس که دیده بی روی تو شکم لاله گون آید
جفای گرسد از من و از تو گلو حاشا	تو خود لطف ز سر پای اینها از تو چون آید

خدا را چون بعزم عیش نبستی بگو کرد
طفیل دیگران بیچاره جامی هم درون آید

میل غم ابروی تو ام شست و تو نکرد	در شمس چو ماه تو نم انگشت نکرد
از موی بیان تو جدا بس که کشم رنج	نتوان تن به جور من از موی جدا کرد
با دیده غم دیده من اشک دام	آن کرد که با خانه تن سیل فنا کرد
دوران ز گل دلای می و خشت سر غم	بس خانه عشرت که درین دیر بنا کرد
جانے زبست و شست تنم دام گردن	از گردن او تیغ تو آن دام ادا کرد
تا شد قعبا سر و قد ناز تو مائل	گل اطلس فیر دزد ز رفت قبا کرد

جامی که شد از سنگ ستم بر تو ثنا کرد
مرغیت که از برگ گل آهنگ نوا کرد

مرا بهر زمین گردیده اشک لاله گون آید	و دزدان گل حسرت زان گل بوی خون آید
--------------------------------------	------------------------------------

کسی را که چنان دور ماند خواب چون آید	شبی خواهم خواب آید مرا آن مهر و لکین
صدای ناله بس فریاد را که بے ستون آید	نوائی ساز عشرت بزم خسرو با بولایت
ز نسیان برده خوابم گمان تبعوذ و فسون آید	خدا را ای فسون خوان در دهر کم ده که بجز
نه هر دم گریه در دم از غم مجنون فزون آید	اگر مجنون بهم سجد غم مجنون در دامن
که تا آن قامت عجبایان دل درون آید	خرامان میرسد در شوق خواهم سینه بشکافم

میخارجامی از خاک درت آوار گے جوید
که نبت خوابناک اورا بدینهار ہسمون آید

رام گریه دامن و آرام جان من شود	ہیچکے بینم کہ آن مہربان من شود
جای آن دارد کہ باز از کف عنان من شود	استخوانی شدتم از لاغری و ان ہم خوشست
جای آن دارد کہ باز از کف عنان من شود	اینچنین جولان کنان کان شمسو آید بر دلا
باشد آن مہ واقف سوز نہان من شود	آتش افکن در من ای آہ وز ستر پایا بسوز
تاقیامت آن سخن در زبان من شود	زان لب شیرین تکلم یک سخن گرفتہ نوم
شیر گردون خواهد از کتر سگان من شود	گر سگ خود خواندم آن آہوی مردم را

گفتش بجامی بایا بوس سگات کے رسد
گفتہ آن روز می کہ خاک آستان من شود

کام ہر خستہ در ان حقہ نہان ساختہ اند	حقہ عمل تواز جو ہر جان ساختہ اند
ہمہ در صورت خوب تو عیان ساختہ اند	ہر لطافت کہ نہان بود پس پردہ غیب

<p>شکل مطبوع تو زیبا تر از ان ساخته اند فتنه عالم و آشوب جهان ساخته اند بتماشاگه عشاق روان ساخته اند درمندان فراق بهمان ساخته اند کعبه وصل تو بجای نام و نشان ساخته اند</p>	<p>ہر چہ بر صفحہ اندیشہ کشد کلک خیال شوخی و ناز کرشمہ ہمہ آورد ہم آن نہ بالاست نہ نیست کہ از روضہ قدس محنت ہجر و بد چاشنی شربت شوق تا براہِ قدمت بے طلبان پی نہ برند</p>
---	--

بسکہ جامی صفت حسن تو نیکو گوید
عشقا زان سخنش در زبان ساخته اند

<p>چہ فتنہ کن پئے تاراج عقل و دین خیزد بہر زمین کہ رسد سر دیا سیمین خیزد تہال مہر نشانم درخت کین خیزد بضعف تن نتوانست کر زمین خیزد چو لالہ دیغ جفا کے تو بر جبین خیزد بتجہ کہ در تن محروم از انگبین خیزد</p>	<p>ترا چہ شک تر از برگ یاسمین خیزد اگر در آب قتد عکس قد و عارض تو ز بلغ وصل چہ سان بر خورم کہ گد بآ مرض عشق بکوی تو ہما جبار نہ شد اگر چہ عرقہ بخون فتن عاشق تو نجاک ز شوق لعل لبست خواست دل گرم</p>
--	--

بزم گل چو سہرا نیند نظم جاسے را
ز بلبلان ہمہ کلبانگ آفرین خیزد

<p>ما دلی چون غنچہ خون بے سر و گلزار خود عید من آن کان ہر رو نہایم دیدار خود</p>	<p>عیدت و چون گل بہر کسی خندان بویا خود خلقے شدہ در حبت جو ہر سو کہ ماہ عید کو</p>
--	--

آچند خون دل خورم کو ساقی جان بدم	تاز آتش می آورم آبے بروی کار خود
بهر کس بکنج غلوتے با مطربے در عشرتے	عشاق را ہم حالتے با الہامی زار خود
بے روی آن بہر دروان نہ ہر گلی تثن جان	کاشم ندادی باغبان رہ جانب گزار خود
چون گل در انم پیرہن یارب کجارت انگہ	بودی بگلشت مہین دامن کشان بایا

جامے نزار دھڑے کر غم بر آساید دے
 ہر لحظہ گوید غم سے ہم بادل افکار خود

گرا پیراہنت بونی بطرف گلستان آید	زند گل جا رہ خود چاک و بلبل فرخاں آید
بران اندام نازک چون پسندم با پیرہن	کہ بروی سایہ گلبرگ ہم دانم گراں آید
بملق تشنہ آب زندگی دانی چہ خوش باشد	مذاہق جفایت بر گلو خوشتر از ان آید
چونے ہر استخوانم شد ز پیکان تور و زہنا	کنون گردم ز نم صد نال از ہر استخوان آید
مکن خورشید من از تیغ بیم خاکسار خود	کہ بر تابد زمین گر صد بلا از آسمان آید
و ہانت غنچہ عارض گل بر تن سرخ خط سبزہ	مبادا کاین بہار حسن را ہر گز خزان آید

ہمیں بس دولت جامی کہ خاک آستان شد
 کران عزت نے آید کہ در سلک سگان آید

حاوے کہ بہر ناقہ سلے حد اکنہ	باید ز شرح فاقہ ما ابد اکنہ
دانے براہ باد یہ بانگ ورامی صیت	گم گشتگان قافلہ جور اند اکنہ
بانسہ طبیب چہ کار آن مریض را	کہ خون دیدہ شربت از غم غذا اکنہ

آزار رسد زیر معان خلعت قبول	کز روشنی شطیر از رو کند
صاحب دل کجاست کبر و غم ز ابدان	میخاست به نیت زندان بیا کند
دل یافت نقد وصل جو جان داد و غم خرید	تا بر همیشه سود ز تیغ و شمشیر کند

جامی چو نیست کار تو غیر از جفا کشته
بارے جفا بے آن که کشیدن کرا کند

بهر که خواهد سوی آن ترک سنگر گذرد	واجب آنست که اول قدم از سر گذرد
کاین جان بگسلد از تن که مگر مهر و باد	که گئے جانب آن سر و سنبه گذرد
آه از آن شوخ که بر سر سر راهی که در دم	بهر مرد می من از ره دیگر گذرد
ناگهان گر گذرش سوی من افتد روزی	تا نه بینم رخ او پیش روان بر گذرد
در چمن چون هوای قد او گریه کنم	آب چشمم همه بر سر و دهنو بر گذرد
همشینا نفسی پیش نظر حاصل شو	طاقت نیست که آن مرز برابر گذرد

او گفت تیغ که جامی از سر خود بگذرد
من درین غم که مباد از سرم در گذرد

پاکبازان همه نظاره آن روی کنند	راستان میل بآن قامت دلجوی کنند
غمزداران کن انگیز پئے غارت دین	کافرانند مبادا که بدین خوی کنند
چون شوم خاک سرم بر سر کوش فلکنید	باشد این کاسه سفال سنگان گوی کنند
سالکان بکشتش دست بجای نرسند	سالها گر چه درین راه تنگ و پوی کنند

<p>من که از قبله جو با خاک برندم ز نهار چون خطبه تو نازک نتواند نوشت</p>	<p>هر کجا منزل در وی من آن سوی کند خوشنویسان بشل گز قلم از موی کنند</p>
	<p>وصف آن روی چو گل کو گلستان جامی لبلان چند مدیث گل خود در دے کنند</p>
<p>حرم دل آنها که بنیانه نشستند چون جامه یارده تقوی بدیدند غم یار و بلا مونس اندوه نیست بر بکده بگذر که زلف کاشاده مستان چه عجب گزین جبه نشاند پیش تو چه گویم سخن سدره دلو</p>	<p>از دسوسه فائقه و مدرسه رستند چون تو به ما خانه تقوی شکستند ای دل تو کجائی که حریفان مستند تا روی تو بینند و در گیت پرستند خون دل با جرحه و چشمان مستند نجرام که با قدر لبت همه پستند</p>
	<p>جامی حرم کعبه مقام همه کس نیست این بسکه در دیو بر روی تو نیستند</p>
<p>جان بخش از کشته را و آنکه بخون مانده حاکم پس فرسودگی ریزید و رسیدان جانم فدای ساقی کو آشکارا می خورد گر سایه بر خارا افکند بر سینه گلغله غمناک بر تیرکان شوخ افکند بر سینه با صد ذوق</p>	<p>خونخواری آن شوخ بین که به کشتن جان باشد سینه خویش را و دزدی بران جان آنکه که در مار سد خوابه پنهان آن غاشخ گل شود بر غنچه چندان کاهش چو جان در بر کشد که بوسه بر پیکان</p>

چون هست نزد وصل و دور از قیاب تند خو
آن بکه عاشق خویش را خوبا غم بمران بد

گروی شد سدر اهش زیان در چشم جامی این بان
آرد بد اینها گهر از دیده تا آوان و صد

نوید مقدم گل سوسه عندلیب آورد	سحر نسیم صبا شود جیب آورد
بدین بشارت دولت که غم قریب آورد	بعید نیست که صد جان شمرده بتا ند
بر امن سخن و جیب غنچه طیب آورد	گذشت باد بدان پیرین که سوی من
که این بلا بر من همه رقیب آورد	بلاست تیغ فراق و جیب میداند
ز قسمت ازل ندوده و غم نصیب آورد	طریق عشق چگویم که بخت تیره مرا
جز آنکه پیش تو این گفته غریب آورد	غریب شهر تو جامی ز دشت دشت رس

بهرزه در دسر خویش و او در نج طلیب
کیکه بر سر بیمار دل طلیب آورد

گر بر آرم و دم از آن دو در افلاک رود	آنچه در آتش غم با دل غمناک رود
تا زید پاک زید چون برود پاک رود	بنده ام پاک روی را که درین دگرین
پر دلی کو که درین راه خطرناک رود	زیر هر شک فدا دست سیر سر جنگ
هر کجا قفّه آن حلقه فیراک رود	سرفرازان جهان گردن تسلیم نهند
حیف باشد ز چنین پایی بر خاک رود	دیدم تا فرش نسازم بر زمین و محرام
که با عهد درست و کفن پاک رود	لذت تیغ نعمت باد بران گشته محرام

<p>کلیات جامی</p>	
<p>جامی از خط خوشش پاک مکن فوج ضمیر کاین نه خویشیست که بر صفحہ ادراک رود</p>	
<p>صبح بشیند هاندم نفس سرکشید که بیخانه مرا هست آن مردکشید خورده اوز چه رود من ازین گردکشید گرد خورشید خط غالیہ پروردکشید رستم محسن چرا بر مہم بگردکشید کاین همه جد دل خونین رخ زردکشید</p>	<p>شب دل سوخته آبی ز سر درکشید من و جام می و شکر کرم پیر معان دارم از دوست بخاری که چو من گردشید ماه در خط شود از رشک تو زنیان که رخت روز بازار رخ خوب تو چون دید فلک مژده خواهد که کند قصہ ہجران تقریر</p>
<p>جامی دل بغم دور و نہ اندر در عشق کنشد مرد درہ آن کس کہ ازین درکشید</p>	
<p>بہر اہی او صد کاروان جان برون آید کہ بر سحارگان رجمی کند پنهان برون آید نقشاید کار و نانی را کہ در باران برون آید مرا ہر قطرہ خون کز دیدہ گریان برون آید خوشت از صابحنہ کہ با همان برون آید ز خاکم جای سبزہ لالہ در میان برون آید</p>	<p>چو محل بستہ بر عزم سفر جان برون آید تدار و هیچکس تاب وداع او گویندش بمنند آن ماہ کو محل کہ میگردد صد بیدل چو گرم بر گرفتاران دل سیل بلا گردد ز سینہ با خیالش رفت جان آری کہ رفتن من بیدل چو از شوق خط رسا را دمیرم</p>
<p>برای آن بود کہ روی ہمین افغان آید</p>	<p>اندازد جرفان جامی ز بانفش چمن جرس</p>

عاشق بسینه بر تو پیکان فرو خورد میهم مکن که جیب صبورے فرو درم بند دور و نغمچه همه تو تو گر ه سازی عرق بدامن زان چهره پاک حیف خواهد چو چشم اشک نشان چشمه سار شد باشد عقیق لعل لبست سنگ پاره	مانند ریگ تشنه که باران فرو خورد تا که کسے بدل غنیمت بجران فرو خورد خونابه کزان لب خندان فرو خورد زان رشحه حیات که دامان فرو خورد از بسکه فاند ام شرم مرگان فرو خورد زان خون کز انفعال لبست کان فرو خورد
---	---

شبهای بجز بربخ جامی نهد سر شک
خونے که روز وصل تو پنهان فر خورد

خاک کولیش را پس از مردن خونم گل کنید خون بریزد خون من این بس که بقتل میفت باشد خون من در گردن بر خدا من ندارم طاقت دیدار اوتاب نظر تن اگر ببار شد بر سر میاریدم طبیب نیست پیش این دل دوری از بید روی تبر	خانه سازید و جانم را دران منزل کنید گاه گاه به نسبت خونم بدان قاتل کنید پیش از اندم که گوشت خنجر را بسمل کنید پیش رویش پرده بر خدا حاصل کنید ای عزیزان کار تن سهل است فکر دل کنید چند تدبیر و دادر دله حاصل کنید
---	---

چند دور که شد جامی ز گفت گوی عقل	ای حرفیان بارش از یک بعد لایق کنید
----------------------------------	------------------------------------

هر آه بگرسوز که از سینه بر آمد نزدیک بدون رسد از بسکه طپد دل	دود سیست که ز دبوے کباب جگر آید چون شکل تو از دور مراد نظر آید
---	---

من بند و روی تو که هر بار که بینم	در چشم من از بار و گر خوبتر آید
از خون جگر ره گزیده بینم	زبان روزی که غیبی لال تو در آید
بگذر بسر عمر کس تا فکنم سر	در پای تو زان پیش که عمرم بسر آید
پیوسته دمای تو کنم چون کنم نیست	کاری که دست من در ویش بر آید

جز ناله کن کار در جامی ازین پس
باشد که ز صند ناله سبک کار گر آید

بازم کند شوق بسوی تو می کشد	خاطر خجسته سبک گوی تو می کشد
دل کو دوا سپه از غم جان میگیرد	عشقش عیان گزیده بسوی تو می کشد
از بعد حلقه حلقه سبیل مرا چو سود	چون خاطر مملو بسوی تو می کشد
پس پر خرقه پوش که در دور لعل تو	از سر نهاده زهد و بسوی تو می کشد
بوی تو یافت از گل نرسته باغبان	چندین جنای غار بوی تو می کشد
تهمت چه بر زمانه نهد دل مجور کین	کاینها همه ز تشنه می خوی تو می کشد

آشفته بلبلیست جدا از بهار و باغ
جامی که ناله بے گل روی تو می کشد

کدام سر که برین آستانه خاک نشد	کدام دل که بیخ نعمت هلاک نشد
کدام پیر من نادر و دخت شاد گل	که در هوا سے تو چون جیب خنجر جاک نشد
گذشت نادرکت از جان عمر با گذشت	هنوز لذتش جان و روانک نشد

بجرم عشق مرا غم هزار بار به سوخت برات حسن جزا که شود قتیله را خورامی پاک دل شو که ست ذوق شوی	محبته آنکه گناهم هنوز پاک نشد که حرف مهر تو اشقشش لوح خاک نشد که آب باد و نشد تا خورامی تا که نشد
--	---

نرفت بجه مهر ریت شبی که جامی را
شریک تابیه که ناله آساک نشد

ساقی بیا که یکده رانستع باب شد دوره مشرب آب تاب که جان دل مسود از باده خوش بر آ که بخت نیست غیر باده آه می دعا می باده و جمال تو گفته ایم مهر افروغ عاریت نماید گشت بهر خانه طرب که بتا کرد دمی	پر کن قلع که دور و شش کامیاب شد از بیم غنم بر آتش عجران کباب شد آز که جام عیش به چون جباب شد منصفند ایما که همه مستجاب شد وقت طلوع کو کب به آفتاب شد سیلاب غم رسید و بیکدم خراب شد
--	---

جامی بگوش شاه رساندن مدتی
اگر خورز لطف نظم تو در خوشاب شد

دل با خیال آب لب میگون دست شد توان کینج صبر شستن چنین که یار از طرف باغ ناله بلبل نیر شد آن بت نمود عکس رخ خود در آینه	ای ماطلان کناره که دیوای هست نشد بر خاست و باز فتنه اهل نشست شد سیکین مگر برام گلی پائے بست شد من بت پرست گشتم و او خود پرست شد
---	--

بگذرد و لاف بکند و دانش زبود خویش	چون نیستی ست عاقبت هر که هست شد
از تاج سلطنت سحر ماگر نشد لبند	این بسکه زیر پای تو چون خاک پست شد

جامی شکست شیشه تقوای دکاراد
در عاشقی درست همه زان شکست شد

کسے کش نیست طاقت که قبا پیر هست بنید	کجا آب آورد که پیر من نازک گشت بنید
جفای تو همه بر خویش خواهد عاشق بید	نیخواهد که فردا دست کس بر دانت بنید
نه بنید سر حسنت را کسے زینسان که منیم	مگر چون مردم چشم من از چشم منت بنید
نیار و گشت گرد شمع رویت دل چور دانه	ز بس بر دانه جان عاشقان بر آهنت بنید
گر آهوشیوه چشم تو بنید از خد خواهد	که خود را گشته پیش غمزه صید افگشت بنید
نیاید آشکارا خنده بر لب غمچه را دیگر	اگر دزدیده زیر لب تبسم کردنت بنید

بپای روزنت جامی چه آید بهر نظاره
چون بود زهره اش که دور سوی روزنت بنید

تبسم چون دل ز تاب تب بسوزد	ز آهیم بر خاک کوکب بسوزد
چنان از سوز دل شد قالم گرم	که ترسم جامه از قالب بسوزد
لبت هست آتشین بعلی که هر گاه	خیال بوسه بندم لب بسوزد
بر دزد بجز از ان ترسم که باشد	چراغ از بهر آن تا شب بسوزد
بهر خاک ترسم از راهش ای باد	مبادش زان سم مرکب بسوزد

زیار بهامی مایار بسوزد	ریب خام هست از نیت کی دور
چو بر جامی شود سوزد تو غالب	متاع هستیش اغلب بسوزد
سبزه تر بر کنار سترن می پرورد زان گل وریحان که بر طرف چمن پرورد دشمن خود را بخون خوشتن می پرورد عشق تو آنرا آب چشم من می پرورد گردش گردون بخون کوهن می پرورد ده که مسکین طعمه زراغ و زغن می پرورد	سرو من در سایه سبیل من می پرورد باغبان گرنید آن رخسار و خطا ندخل مایه بخش اشک غماز آمد از خواب دل هر گداه غم که سر بر زرد خاک محنت از پی گلگشت شیرین لاله را در میوتون قوت مجنون غم بود در وادی لیلی و بس
گوشت کن گفتار جامی را که در وصف لبست	میگذارد جان شیرین و سخن می پرورد
آه که دید که دل شیران خسین برد بر پاره دل که آه و بچسب برین برد پیش لبست که نام می و انگین برد کلین قصه را بر ابد خلوت نشین برد ترسم که خاک پای تو ام از جبین برد اگر نیم شعله از جگر آتشین برد	آه می چشم تو دل شیران دین برد گرد ز تاب مهر تو رخساره اختر می و اعطا که وصف غله می کرد شرم داشت نهند نیم حبه بعد سال ز بد کیست آه هم لیس از جو در دست وی از صبا آتش نهفت چرخ زند تیر آه من

	جامی خیال خال تو با خود بختاک برد چون مورد اند یافت بریز زین نبرد
شب همه شب مونس جانم خیال یار بود ایقدر زین بخت خواب آلودم بسیار بود الله الله آن چه لبهای شکر گفتار بود در برابر چشم من از گریه گوهر یار بود گرچه کار من همه شب تا سحر تکرار بود ای خوش آن دلی که چشم من را خیال بود	دوش چشم من خواب بخت من بیدار بود دیدمش در خواب چون بیدار شد بخت اند لذت شیرین گفتار او در جان نشاند علل او در خنده بهاری که شکر از گشت ده که رفت از خاطر در خواب این گفتم روز در چشم تیره است بی رخسار او
	خواب خوش بادت جلالی دیده چون چاه خواب دیده ام شب نخه عمی بر آن بیدار بود
جویای آب نشسته لب اندر سراب سرد خون بگر بکسید جو دمان خود نشود بر تن رگه که هست مرا میتوان شمرد در ویش خنده می که توانست پیش رود دور از لب تو جام می لال لال گون سپرد که می جو جام از نفس نبرد من نشود	وصلت یافت دل بخیال تو مایه پریا یاری که پاک کرد بد اس بر خیم ز شک لا غم چون خجک چنان که برون پوست عاشق نهاده جان بکف آمد پیش تو می چون خورم که دوش چاقی بست من که جام می جو دل گرم من که خست
حرف که بر زو فای تو از سینه می برد	جامی که کند سینه با غن سبب چه بود

فرد اگر دوست کشته خود را نداند کند	خیزد ز خاک و بار و گر جان فدا کند
شد روی و دست قبل از کو ابا م شهر	دور نماز خویش با اقتدا کند
بس چیر سال خورده که چون طفل خرد سال	در کتب تو لوح محبت جمعا کند
ماشاکه من لباس سلامت کشم بدوش	گر عشقم از پلاس سلامت واکند
سیکین فقیه نیکند از کار وید دوست	با او گو که وید جان را جلا کند
تو در میان بیچ نه بر چه هست است	هم خود است گوید و هم خود بلا کند

جامی بگرد و غنیم یاری که بهر او
گر صد هزار باز بمیسی گرا کند

چو هست من ز غمار شبانه بر خیزد	هزارفتنه دشوار از زمانه بر خیزد
نشان من بخمال میسان و کم باد	بود خیال دوی از میانه بر خیزد
زلفت خون دلم بس که میرد و بالا	کیا غنیمت از بام خانه بر خیزد
بود بهانه منع نظاره برقع زلفت	خوش آن زمان که پیش این بهانه بر خیزد
چو تیر بوزند بر کمان ز میدان اش	هزار کشته ز بهر نشانه بر خیزد
اثر ناز ز من زان نشسته شعله آه	ز عشق چو سوخته شد که زبانه بر خیزد

گمان مبر و چو گرد و دود چو جامی خاک
بهم باد و ازین آستانه بر خیزد

دوستان باز هم عجب کاره فدا	دل به ام عشق خو خواره فدا
----------------------------	---------------------------

جان رسید از تن بگویش آری بید	از نفس مرغی به گزارے فتاد
بابا خواجهیسم و زاهد عافیت	پیر تپائی را حسد یاری فتاد
در حسدیم وصل محرم شد رقیب	و امن گل در کف خارے فتاد
عقل شد خنثون مشکین طر و اش	ساده دور دام طراست فتاد
چشم پوشیدم ز غش و یدم بخواب	خفته را بخت بیداری فتاد

عمر جامی و فادور زید و محمد
کارش آخرا جفا کارے فتاد

جان زان لبها حکایت میکند	طولی از شکر روایت میکند
هر که نیگوید حدیث سلبیل	زان لب فشین کزایت میکند
دور از ان لب جان کجا نالانست	بشنو از نے چون حکایت میکند
زان لب همچون شکرانده جدا	از جدا ایها شکایت میکند
از رقیبان میکند ملبو تھے	جانب ارار عایت میکند
چشم شو غش سیکشد تیغ جفا	اصل جان غشش عایت میکند

قتل جامی را چه حاجت زغم تیغ
غمزه اورا کفایت میکند

بکه چشمان تو خون غلغ عالم رختند	پشته پشته گشته در کوی برهم رختند
صد هزاران صورت اندر قالب حسن و جمال	رختند اما از تو مطبوع ترکم رختند

هر چه در عالم می بینم نیامد به تو نقش بندان کاه تصویر لب و دندان تو بے لب بعل تو سرستان شراب با سینه ریشان فراق از خاک پایت ساختند	یکل تو کوئی نه از ارکان عالم نختند در دمان غنچه تر عفت شب نیم نختند از قدح خوردند و از شرکان ما دم نختند نخک دار ولی کبر بالای مرهم نختند
---	--

اندول جامی چه سان روید گیاه خرمی
چون دران ویرانه تخم محنت و غم نختند

دی که بودان کافر سرکش که تر کش بسته بود کیدل اندر بر نیسدیدیم همه نظار در فرس تقوی و صبر اهل دل سالم نخت رشته ما بود از رنگ جانها مٹیها هر طرف شد دلم هر شاخ و باهر کیت پامون یافت او گذشت از ما و ما ندیم حیران چون کنیم	تیر مرغان در کمان ابروان پیوسته بود کش آن ابر و کمان از تیر مرغان خسته بود ز آتش کز نعل سم با وایشن بسته بود تو نقش را چون عیان از سر کشی بسته بود شاخ و عیان تش کز بزرگ سرین بسته بود مکب او تند و ما را بار گه آهسته بود
--	---

دید جامی ناگهان آن شکل شهر آشوب رفت
آنکه روزی چند از سودای خوابان رسته بود

هر شب ز غمت بسکه دلم زار بنالد آواز دل سخت تو که کمره نکنه گوش اگر کو کهن از عشق بنالید عجیب نیست	از ناله زارم در دیوار بنالد اگر عاشق دل سوخته صد بار بنالد اگر کوه بود و الله ازین بار بنالد
---	--

گازر ده دله درته دیوار بناله	بر تهر طرب خفته چه آگای از انت
چون ناله مرغی که شب تار بناله	افغان دلم آید از ان طره شبزنگ
چون مرغ قفس که زغم گلزار بناله	بهر روی تو ناله دل زمین سینه صد جا

جامی مکن از یار فغان گریسته کرد
یار آن نبود گزستم یار بناله

بر جگر صد حسرت یادگار او بماند	یار رفت از چشم و در دل خار او ماند
از سم مرکب نشان بر برگذار او بماند	رومی گرد آلود و بر خاک سودم هر کجا
عمر با چشم بر او انتظار او بماند	گر چه گشتن ز عمر رفته توان داشت چشم
عین افتان گشت گردی بر عذار او بماند	گر در خسارش خط است که چون نفس زیاد
شاخ گل با آن لطافت شرمسار او بماند	سرو سن بگذشت هر طرف چمن و اسکنان
زخم بیکان بس که بر جان نگار او بماند	ذوق مرهم نیست مجروح فکدنگ دست

دور از ان لبهای میگون اند جامی تلخ کام
راحت می رفت و تشویش خار او ماند

که در وصفش عبارت کوته کرد	دلم میل کی می رسد به کوه کرد
بمقداد که تنه بار می کرد	اگر چه بباری کردن ز حد پرود
چو جان دانست عزم می کرد	دل سن ان بان دور عدم داد
دله برداشت از ساعتی کرد	صراحی با وجود لعلش از من

	ہو اسی خلد کروا بلے کرو ازان سیب قن میل ہے کرو	حریم آستانش دید زار دلم خوش بود با بیماری خوش	
	بصرائے عدم زد خیم حاسے چو سودائے بتان خرگئے کرو		
	کج نہ گویم کہ راست مے گوید دیدہ را تو تیاست مے گوید ور و توبے و داست مے گوید لب من جا قراست مے گوید انچہ در دل مراست مے گوید قتل تو عار ماست مے گوید	دل قدرت را بلاست میگوید ہر کراویدہ شد بنار و رت ور و خود بے تو ہر کراگفتہ لب تو خطا فردے گویم تیر من گفت در دلت حیست قتل من کارست مے گویم	
	ہست ہر روز زلف او عمرے جاعے این عمر ماست مے گوید		
	شاخ طوبے را درخت داوی این کند مہربانے کو کہ اکنون فکر حال من کند کاش کہ نگہ برگ تر تیب پیرا ہن کند گلخنے بستہ ہم از خاکستر گلخن کند نیکو ان راتن حیرا از سیم و دل ز این کند	ہر شبے آہم حریم سدرہ را روشن کند شد پریشان حال من از فکر آن تہربان شدنش ز اسب تار و پود پیرا ہن نگار دل کہ از غم سوخت ہم در آتش غم نہا گر نخواہد سختی حال گرفتار ان خداے	

گر بر دوی از ذوق خاکسارانت لک از آسمان آید فرو خاک درت مسکن کند

برخ جامی بود بی رویت از دوزخ در
گرز روضه خازن اندر قبر اوروزن کند

بر من از خمی تو هر چند که بیدار دود چون رخ خوب تو بینم همه از یاد رود
گره از طره مشکین کشایش صبا عمر صد دل شده میسند که بر باد رود
تا بکے عاشق و محنت بامید وصال شادمان سوی درت آید و نا شاد رود
نقش شیرین رود از شکلی ممکن نیست که خیال خرس از خاطر فر باد رود
خاک بادا سر من در ره آن سرور دان که گرفتاری من ببیند و آزاد رود
جز بپرازد غم جانکند مرغ و لم چندان از آن نیست که در منزل آباد رود

دل بان غمزه خوریز شد جامی را

صید را چون اجل بد سوی صیاد رود

چون برید از تن گ جان آه دل آهسته شد چنگ افتاد از نو چون بار او گسته شد
بے رخ جانان تماشای جهان لطیفه ندشت آبروی این کمن باغ آن گل فرشته شد
بسکه چشم رخت در بحر زحمت باران شوق عاقبت از لوح دل نقش صبوری شسته شد
شد نگار از شکست اول جان چو رود از خم تغیت مرهم جان من دل خسته شد
که گنج دل بجانب محراب امید شست میل آمووی آن دابر و میل و پیوسته شد
تاز جبهه مشکبوش دور رخ بسته نقاب بر رخ جامی در اقبال دولت بسته شد

<p>باتو آنکس که زهر جانم میگوید زینچکس ستر دانت بحقیقت شناخت بر سر خاک شهیدان تو هر لاله جدا شمع را شعله زو آتش زبان بس که بسوزد وصف رخسار قدست اگر در حسنه من بنام تو خوشم ذکر زبان باد بفر میفهم آمد که حدیث چو من میگوید هر کس بهر دل خود من میگوید شرح دغ دل خونین گفته میگوید حال پروانه بهر آغوش میگوید بلبل قصه سرود من میگوید کس چو تسبیح بهر دم زدن میگوید</p>	<p>باتو آنکس که زهر جانم میگوید زینچکس ستر دانت بحقیقت شناخت بر سر خاک شهیدان تو هر لاله جدا شمع را شعله زو آتش زبان بس که بسوزد وصف رخسار قدست اگر در حسنه من بنام تو خوشم ذکر زبان باد بفر میفهم آمد که حدیث چو من میگوید هر کس بهر دل خود من میگوید شرح دغ دل خونین گفته میگوید حال پروانه بهر آغوش میگوید بلبل قصه سرود من میگوید کس چو تسبیح بهر دم زدن میگوید</p>
--	--

گفته جامی ازان محو شکر تیر نیست
 که ز ذوق لب شیرین دهن میگوید

<p>باتوانان که حدیث چو من میگویند من نه آنم که کس پیش تو گوید سخنم عند لیبان سر سر و آواز بلند کشف خاطر من جز تو بهر پاکسان کوه غمهای ترا میگویم از پیشه صبر یا تو نازک بدن آنها که ز گل یاد کنند پیش جان قصه فرسوده نمیگویند بهر تسکین دل من من میگویند ذکر بالای تو در هر چینه میگویند سخن عشوه گری غمزه زنی میگویند منم ابرو ز اگر کوه کنه میگویند پیش یوسف سخن بر من میگویند</p>	<p>باتوانان که حدیث چو من میگویند من نه آنم که کس پیش تو گوید سخنم عند لیبان سر سر و آواز بلند کشف خاطر من جز تو بهر پاکسان کوه غمهای ترا میگویم از پیشه صبر یا تو نازک بدن آنها که ز گل یاد کنند پیش جان قصه فرسوده نمیگویند بهر تسکین دل من من میگویند ذکر بالای تو در هر چینه میگویند سخن عشوه گری غمزه زنی میگویند منم ابرو ز اگر کوه کنه میگویند پیش یوسف سخن بر من میگویند</p>
---	---

سوز جامی نشد ای شمع هنوزت روشن
 گر چه زرقه بهر آغوش میگویند

شه خیال آن خط از دل آن کج مهر با نماند
 دور زود از خانه بیرون رفت لیک آتش با نماند

تا خوشیها دیدم بنون از غم لیلی و لے	بهرار بابل از دسے قصهای خوشتر باند
مست میراندی میان شهر وی ابرش سوار	بس عزیزان را که سر زیر هم ابرش نامد
کرده بودی وعده تیری ده کزین بخت بزم	انچه با سیتے مراد و دل در آن کش باند
در لطافت سرو بگذشت از سر فرازان باغ	لیک در رفتار خوش زان قامت دلکش نامد
پاک شد لوح دل از هر نقش لیکن با مچیان	ذوق یار ساده و جام مے بیغش باند

دشت جامی دین دینی زنده تقوی صبر و هوش
دولت عشق تو باقی باد کز هر شمش باند

جرم که رخت با بکریم فدا شد	بهت ز طاعتی که تعجب دریا کشد
هر شب ز بزم عیش نهم رو بر آه زب	بازم کند گیسوی چنگ از قفا کشد
کو جام صاف و دامن معشوق ساده گیر	آز آنکه دل بصحبت اهل صفا کشد
بر سنگ امتحان نشود هم عیار زر	هر مرس که سر ز تربیت کیمیا کشد
زین گوته کز قصص و قدر در کشا کشم	در حیرتم که کار من آخر کجا کشد
بحرین پیچکس منه انگشت اعتراف من	آن نیست ملک صنع که خط خطا کشد

جامی ز خوان رزق جوانی کفایت ست
آزاد بار منت و دوان چرا کشد

ماه نو بر شکل جام آید نماز شام عید	یعنی از جام طلب خالی مباد آیام عید
کرد یکبار دیگر عید از منو جام دور	مے پرستان سرخوشند شب ز دور جام

خون کم غوران ماہ روزہ رابر داشتند	بادبانی مجلس رندان در و آشتام عید
گشته بودم شک همچون ابدان مساک صوم	ساخت ساتے تازه ام از شوم انعام عید
عید بر هر کس کشاد از سیکه ابواب فیض	ز ابدام فرد محرومے ز فیض عام عید
میرساندے که ماہ روزہ صامت گشته بود	از لب مطرب بگوش عاشقان پیغام عید

وام کن جامی بزم عید و جدی که هست
طوق حشمت گردن اہل کرم را وام عید

ساتے بہ شکل حجام زر آبد ہلال عید	مے وہ بفرد دولت سلطان ابو سعید
تھنے کہ روزہ برد عیش و نشاط زر	شکل ہلال عید زر ساختش کلید
من بعد ما و عید دے لعل عیش نقد	نہ شادمان بوعده و نہ خائف از وعید
عید نوست و ماہ نوست و بہار نو	دار و زر ہر جدید و لم لذتے جدید
شد بر مزید دولت ما از و جامی شاہ	باوش ہمیشہ دولت و اقبال بر مزید
عید بعید شد کہ ز مے تو بہ کردہ ایم +	بنو و بعید نقض چنین عہد بالعید

جامے شکر لبان سمرقند را شدے
از جان مرید لیسرک اللہ مایہ

تا کی آن شوخ مرا بیند و نایدہ کند	بشنود نا از ارمن و بشیندہ کند
چون گریم براو فاش ز من نہانے	در رفیقان نگر و خندہ و زویدہ کند
وز زینے کہ شود دیدہ نشان قد منش	ہر کہ اہل نظر آنجا قدم از ویدہ کند

من ندارم گلزاران گلشانه زده بزخاشیده دلم برگه زرا که مباد پروہ ز ابد سالیوس بر انداخته باد	ہرچہ با من کند آن طرہ شود لیدہ کند کت خرامش دل من پایی خراشیدہ کند ایمان چندہ نظر بازی پوشیدہ کند
--	---

جامعی از یار پسندیدہ چہ رنجے مانشا
کان پسندیدہ بجز کار پسندیدہ کند

گر کار دل عاشق با کافر میں افتد جائے کہ بود تا بان خورشید مکن جولان ہر جا کہ جہد بر تے از آتش عشق تو عشق تو میر و کین ہر چند کہ ز دقرہ محراب حضور آمد مار حشم ابرویت ہر خطہ زخم آہے باشد کہ ازین ناوک	بزاکہ بید خوئے بے رحم چنین افتد حیف ست کزان بالا سایہ زمیں افتد صد دل شدہ را آتش در خرمن میں افتد مشکل کہ بنام من جز قرعہ گین افتد درومی ز خطائی ما پسند کہ صین افتد سیارہ اودارم از چرخ برین افتد
--	---

جامعی چو سخن راند از لعل شکر ابرت
درد انش از دیدہ دہرہای شین افتد

ماختہ خاطریم و دل نگار و در دست امی ناچشیدہ چاشنی در وید لان میکرد جان خاطر ما پسند پیش ازین ما را میان اہل وفا عشق بر کشید	ز ان یار جنگبوسے دنگار جفا پسند از حال ما پرس و براحوال ما نمند اکنون کہ بند عشق توی شدہ یہ جا پسند ہر جا کہ میر ویم بعفتیم سر لبند
--	--

بستم بنجا کبوس درش رشته امید	بر کاخ عرش می کنند بهستم کند
بس نازک ست خاطر ندان و نوش	ای دایه غصه فروه دل برام تا بچند

جامی ز نقشها سوئے بے نقش راورد	
خود را بنقش بست بران شاه نقش نبد	

آن کیست که شهری همه دیوانه اویند	مفتون شده ز کس ستانه اویند
زان پیش که شمع رخسار فروخته گردد	مرغان اولی از خنجر پروانه اویند
زاندم که بهمان لبش چاشنی رحمت	جانها گسان لب پیمانه اویند
هر کس که ز عشقش زده دم از تره خوابان	چاروب کشان در دهکاشانه اویند
چشمان منش خانه و من ده ز میرت	کاین مرد مکان هر چه بهمانه اویند
زلف از کفتم می نمند کاش بخشد	موسی دوسه گبسته که در شانه اویند

افسانه جامی مشنوخواجه که حلقه	
در خواب ابل رفته ز افسانه اویند	

دل خنک غمت آهنگ سرودی کند	که روان بر زخم از هر مژه رودی نکند
شکل محرابه نعل سیم رخسار تو براد	بیج ولداده نه بیند که سجودی نکند
چون مرا سوخته از غم کن اندیشه راه	کم فتنه شعله بنجاشاک که دودی نکند
دہنت را که خرد جوهر فروش خواند	جز بمطلق لبث اثبات وجودی نکند
بایت پیرهن از رشته جانها که نت	صبر بر زحمت هر تازی دیودی نکند

چند گوئی کہ عذر کن زرقیبان مسود	انچہ با من تو کنے هیچ مسود سے نکند
قدر جامی کہ بجان مہر تو در ز دشتناس	پیش ازان دوزک بشناسے و سودی نکند
تیر توافتا دو در حسان من افکار کرد پیش رخت وقت گل لاله شکفتن خواست ابو حنین راز گل رو سے تو آید بیا د مہر کہ دیوار و در پر تو رویش گرفت بعل تو آمد هیچ کز لب جان بخش خویش طلعتہ بخوار می زن زانکہ عزیز جهان	برہن آمد و لے در دل من کار کرد سینہ ز داز شوق چاک داغ خود اظہار کرد نفسہ بسیار ز دگر یہ بسیار کرد رو سے ترا دید جادو پس دیوار کرد داد شفا ہر کہ چشم تو میبار کرد بودم ازین پیشتر عشق تو ام خواہ کرد
جامی از آغاز نظم وصف جمال تو گفت	مطلع دیوان خویش مشرق انوار کرد
مطرب آہنگ تر تہا می شوق آگیز کرد در حریم بزم زندان پای تو اند نہاد کوہکن کو تیشہ بیاصل من چون درج تیرہ نو خاست گرد گل ترا از شکاب زلف مشکین ترا در باغ بر ہم زو صبا دشت ازانی خیالت و ش تشریف قدم	دزد و مہر آتش صاحب دلا ز آہیز کرد جر حریفے کر سبوی بادہ دست آویز کرد بعل جان افزا می شیرین ز می پرور کرد با اسیران ہر چہ کرد آن سیرہ نو خیز کرد بعد سنبل را عبیر افشان و غنیر پر کرد مردم چشم منش از گریہ گوہر پر کرد

دھوی پر ہیز گاری نیست جز آلودگی
وقت حلامی خوش گزین آلودگی پر ہیز کرد

انطقت قوت از ان لعل خندان کشید	خضر چاشنی ز آب حیوان کشید
نجوم نوشت ست فرمان لب	خواہم سر از خط فرمان کشید
نیارست چشم دلم از تو دخت	اہل کز تنم رشتہ جان کشید
پے مقدم تو ز سبز صبا	بساط ز مرد بہستان کشید
ولاہ است این بلکہ خونین دے	بدل بہر تو دغ پنهان کشید
ز غمچہ است برگلبن آن بلکہ گل	ز شرم تو رود در گریبان کشید

ہمین حاصل جائے اندیس بس

کہ میکدہ پا بدامن کشید *

آمد خزان عمرو مرا گو نہ زرد کرد	بر خاطر مہوا ہے گل و لالہ سرود کرد
اسود کے خواب نہ دید آنکہ کتب گاہ	از گرد باش فلک تینہ گرد کرد
غیر مشوک خواہ بہ نیکے ستایت	بد مردے زمانہ تیرا نیک مرد کرد
فردست یار و میل دلش بہت سو ہی فرد	خوش آنکہ خاطر از بہ غبار فرو کرد
زبان آفتاب ہیرہ جزان گرم نہ نیست	کو بار کے زہمت گردون نور کرد
گر گرد خون دلم جز زبان از سخن نیست	با او کہ امثال سخن ہرچہ کرد کرد
جامی چو نیست منہ ز گین مسودہ	تر تین شعر خود ہیز دلا جور کرد

بے تو عاشق چون نظر در قبح لالہ کند	نہ آب چشم دوم سر دش قلعہ ڈالہ کند
گوہن تیشہ چو بر کوہ زندان چہ صدمت	آہ جگر شک ز در دل اوزالہ کند
ودیدہ و بنال تو دل نیز خدا را پسند	کہ قیسم ز سر کوہی تو دنیا لہ کند
مہ تو ان خواند بان خاطر زیبای ترا	گر فلک کردہ از عنبر تر ہالہ کند
انچہ باز نہ ولے کرد چو خضر آب حیات	بعل جان بخش تو با سرتہ صد سار کند
مشتق مے جلوہ مشوق میر نہ شود	عقل و دین کے بر د آں روحی نہ لالہ کند

لاف ہر ناخلف از جانبہ و تیا ہے را

راہ موسے تر ز با نگ چو گو سالہ کند

بساط زرش شاہ ہے چہ نقش نادر	تن بہشت مالقش نور یادارد
کبش ز قطع اہل یا کرین عمل عیسے	زگر باش خورشید تھکاوارد
بدست راحت و اقبال و ہر غورہ شو	کہ ز حشم سیلے او باز در قفا وارد
بنگ سر نہ و آسودہ زمی کہ در دہرے	کہ ہر تاج گران شک پادشاوارد
مضور دل کہ شد از ملک مال مست نیا	بکنج مصطبہ بے جست جو گداوارد
کیکہ بر حکمت ہش بود ز روس	سک عیار چہ حاجت کیسیاوارد

ہر پشت پازد و تیا ہے دو کون را و ہنوز

ز فقر چشم خیالت ہر پشت پادارد

اسی وزین کاغ امانی نغم و شادی بند	نبدہ نفس خودی و عوی ازادی چند
-----------------------------------	-------------------------------

پیش و نامچه بود ملک همه دنیا بسج رشته سے قوی کن کہ رسیدن نجان عالی راز تو نپندست کہ در بند خودی لب بہر طمع میالامی کہ دندان شکند سنگ آزار مژن بر دل ارباب صفا	لاف دانش چه زنی ای کہ ہمچی خرسند بسر کنگره مقصود جو بگست کند تا بکے بہر خلاص و گران گوئی پند بر سر خوان فرمایہ ز پالودہ وقتند کہ آسان شکن شیشہ و مشکل پیوند
---	---

تا پسندیدہ قند طور تو جامی ہمہ را
ہر چہ بہر خود پسندی و گران پسند

یاد آن مطرب کہ مارا بہر چہ بود از یاد برد عمر باور کوی دانش خانہ می ساخت عقل لذت غنہای عشقت ز مذاق جان گوش برافسانہ گردون بہنہ کاین کو ز پشت خواستم فریاد از دست تو ہمیش تو لیک بے گل لاسی می وحشت زخم کی توان	بادی اندر نغے دید اندیشمارا یاد برد سوح زوریای عشق و خانہ از بنیاد برد آرزوی شادی و عیش دل ز ناشاد برد سعل شیرین را با قسوں ز کف فریاد برد حیرت دید ارت از من قوت فریاد برد باطن معمور ازین دیر خراب آباد برد
---	--

جامی از شاگردی پیر معان شد می سرت
شد بہر در ہر کہ رنج خدمت استا دبرد

آن کج کلہ چو کاکل گلبوسے شانہ زد بتخانہ ایست بر لبم این آبلہ کہ بیان	از رشک شانہ آتشم از دل زبانہ برد خیمہ زود و دواغ درون برکہ اندہ برد
---	--

شد در وفاتش دل باو چشم تو	از غمزه صد حدنگ و فابر شاه زو
اقبال پایوس تو این آستان یافت	بقبل کسیکه بوسه برین آستان زد
چشمست ولی از عسل و مهنر برین بود	عیار پیشه بین که چه بر گنج حنا زد
زود در سماع عشق تو مطرب ترانه	صد چرخ اشک گرم روم زان ترانه زد

جامی چو رونا دز تبریز در عراق	
شونخه ز فارس راه دلش در میان زد	

خوش آنکه دصال تو میر شده باشد	چشم بجمال تو منور شده باشد
زینم ز مژه اشک دما دم که بشویم	گر غیسر جمال تو مصور شده باشد
با هیچ برابر نکشم آنکه سر من	در پای تو با خاک برابر شده باشد
زین پیش مکن سر کشی ای ماه و بنیدش	زان لحظه که آهم بفلک بر شده باشد
شد قامت من حلقه دران فکر که دستم	در حلقه آن زلف معینر شده باشد
هرگز بوفادگرے عهد نه بندم	گر خود ز جفا عهد تو دیگر شده باشد

جامی مکن اندیشه که تغییر نیابد	
در حکم ازل هر چه مقدر شده باشد	

چون بشیر غم تو خانه نسیم بر کاغذ	گرد و از اشک من و خانه بهم تر کاغذ
وصف ضعف تن و رنگ رخ من خست تره	خواست از موی قلم و ز ورق زو کاغذ
با خود آورد و دلم نامه شوق ز ازل	آینچنان که سفر دور کبوتر کاغذ

شاخ آبال من آورد شکوہ چو زلف	فاصدت کرد بدرون بهر من از سر کاغذ
آه من سوی تو بانہ مبسم آمد است	ناد کے کوئے رفتن بودش بر کاغذ
تست ہمت تواند کہ کند خرق مجاہد	نماند ز ندانست گس را چو بود در کاغذ

کرد جامی صفت خط سیاہ تو سواد
شد مغیرت سلم او و معطر کاغذ

روی تو آفتاب را ماند	بعل تو شمس تاب را ماند
چون کثانی دہان بندان لب	درج در خوشاب را ماند
ز گس تو ز خواب نیمہ شدہ	ز گس نیم خواب را ماند
پارہ پارہ و لم ز آتش شوق	پارہ پارے کباب را ماند
پیش لب تشنگان راہ طلب	وعدایت سہراب را ماند
شد گلستان کتاب لطف درخت	زان کتاب انجم را ماند
خطبران لب خمشت گرد و قن	رستم ناصواب را ماند
نقد عشق نو در دل دیران	کنج کنج حشراب را ماند

لظنم پر دین چہ روشنیست بلند
شعر جامے جواب را ماند

خاک کہ زیر پامی خودان سر و سپرد	صد جان بہا ستاد اگر پامی بفسرد
شفاق کعبہ راز بساط حریر بہ	ریگ حریم کہ در تہ پہلو بکبسترد

موسیٰ شدہ ز فقر و فاقہ کو فلسفہ کو گرے جو مجلس و اعطاس بر من بر دوز بجز جان نیست منتی من آن نیم کہ سر کشم از حکم تیغ او	کاین موسیٰ بپای کئے تجسہ یہ بستر و گر باشد آتش از دم سر زشت بفسر ایام مرگ راحتہ و از عمر نشود صد بار اگر چو شمع شرم را از تن برو
--	---

جامی حریف اہل درین بزرگہ نیافت
بروے نگیر خسرو دہ اگرے نے خورد

میں کہ حسن رخش بر تیان شکست آورد غلام فتاح صد اویم کہ یک سوارہ ز راہ کشاد طرہ و بر طرف ماہ سلسلہ بسب ہو اسی دانہ آن خال مرغ جان مرا نہ بے ولی وزن ای خواہد طعن من آن شکست آری کہ بہت بی دہ کہ خواہد آخر کار	دل مرا بدو انگشت خط بہت آورد رسید و بر دست اندوہ و غم شکست آورد ہزار نقش عجب زان کشاد بہت آورد ز شاخ سدرہ درین اسگاہ بہت آورد کہ دل ز عشوہ آن چشم نیم مست آورد ز ماہ رخصت تاریخ ز پرست آورد
--	--

چرخ و شور کہ قیامے کشید پنج سال

کہ صید کام ز بحر طلب بہت آورد

از بکہ چشم دارم کان مزدور و آید رہیم سر شک گلگون باز خرمہ معانی گر ہم ز آتش دل زانہ ان گر درین تب	از بجا جسم چونکہ آواز در بر آید آری روان شود خون از گ چو شتر آید پہلو نسیم بہ بستر و دم ز بستر آید
---	--

آن گاه که بویت کرد اختیار کرد	بے اختیار گشته صد بار دیگر آید
بالین خواب راحت سازم ز آستان	شهباز پادشاهت شگے که بر سر آید
از اوج ناز کم ده دامن کشتن که برکت	هر چند گل خوش آید بر بار خوش تر آید
هست آن ان نشانی از آب خضر کردی	لب تشنه باز گردد خود سکندر آید

بے فعل تو نشانی باشد ز مشک جامی	
خون کز دے صراحی در چشم ساغر آید	

دل با غمت آشنایم داد	در صبر و خود بدایم داد
شب بزم مریه غیالت آید	وز چنگ اجل را میم داد
تا بد ز دور نم آفتاب	تا داغ تور و دشنام داد
با دسیر زلف از رنگ بان	تعلیم گره کشایم داد
کرد آینه رخسار تجلی	آیین حسن انما میم داد
بدنامی عشق تو خلاص	از تهمت پارسایم داد
در یوزه گوئی تو فراغت	از خشت پادشایم داد
سنگ کز دے بے شکستم	خاصیت موسیایم داد

شوق تو غزال جامی آسا	
آهنگ غمزدل سرایم داد	

خوش آنکه غم عشقت بایان می آمیزد	بر یاد تو بشیند و ز شوق تو بر خیزد
---------------------------------	------------------------------------

چون تہل تو در دیت از سجدہ نیاساید	در جام دم لعلت از باد و نہ پر میزد
دل بشکندم چہیت چون یزدوم از دید	ستست عجب نبود اگر بشکند و ریزد
گر سرو و ملا و نیت طرف چمن آرید	کی خنجر دل پر خون از شاخ گل آویزد
شعریت سیر زلفت بر دلیست نشو آن خط	کش باد صبا بر گل آن شعریہ بیزد
چون صید کنی شکل حاجت بکنند افتد	در تیر زنی آہواز پیش تو گر نبرد

گر شعر خوش کنی لجامی

خاطر کہ مزین باشد کہ شعر ترا گیرد

نخ خود بخون نگارم چو نگار من نیامد	عنم او بکشت زارم ہزار من نیامد
کبار جو نہ دیدم چو قدش بیاف سروے	کہ از آب دیدہ جوئی کبار من نیامد
خط سبز کاہ از گل کہ ز پے رسید انیک	چکنم چو این بشارت ز بہار من نیامد
بکدام کاسہ سر خوش زخم از شراب نیت	بسر م چو زخم ستی ز سوار من نیامد
بہش چو خاک گشتم چہ بوقت بود گرے	کہ بہشت پاش باری ز بہار من نیامد
چہ وہم باد دے را کہ خراب از دست گارم	بچہ کار آید اورا چو بکار من نیامد

ز چہرہ ساخت جامی زود دیدہ مسخ بیخ

کہ ز کار عشق نقسہ کبار من نیامد

چو لب بکوزد نہ کوزہ نبات شود	ز کوزہ قطرہ یکہ چہرہ نبات شود
ز رشک آنکہ چو کوزہ لب نہد بہ لب	مراد و دیدہ زخم و جلد و فزات شود

از ان زلال بقا کابنیم خورد و نکست	چو خضر بر که خورد این از مسات شود
برضی مشق تو چون امل شفا گردد	اسیر قید تو کے طالب نجات شود
ز کعبه بود نشان و لم چه دانستم	که بر چون تو بے دیر سومات شود
نهاد و بعدم دل چو تخم مهر تو کشت	چو آن حریت که ناگز کشت مات شود

نهاد چشم بر او تو منتظر جادو
که بگذرے سپرد او خاک پات شود

نیخواهم که با من هیچ یارے منشن کرد	که می ترسم دلش ز اندوه من اندوهگین کرد
چو اندوه دل مغزن من تسکین نیگیرد	چه حال آنکه چون من گیری راول زمین کرد
سواد و دیده را مردم تو بودی کی بود یار	که این دیر اندک یار دگر مردم نشین کرد
پس از عمری که خوش گردید از دلم بے تو	لب لب آمده در سینه آه آتشین کرد
از ان شیرین بان هوشب جدا روز میوزم	چو آن مومی که محروم از دمهال انگین کرد
بقدر هر که بر تو تیغ بجزان خلعت دردی	سز شک لعل من آنرا طراز آستین کرد

از ان گم گشته در زیر زمین جایی کجایا
نشان گرفی المثل گرد همه دزی زمین کرد

هر شب ز زلف تو حال من چنان بود	هر دم از لعل تو چشم کوهر افشان بود
اگر چه نتواند ز جاجبیده سر و جو مبار	بر قدرت از شاخه های دریاغ لرزان بود
گفتم یک بوسه خواهی یا دو و شام از لیم	هر چه کمتر جان من دانی که آسان بود

مهرت اندر جان جان دل اندر زینا	کردم دزین نیز میخواستیم که پنهان تر بود
چاره حیرانی خود زیر باغ عشق تو	هر که ایستختم ز من صد بار حیران تر بود
ز آتش دل پرین برین بسوزد خرقه هم	گر نه هر یک در برم از آب تر گان تر بود

بلبل خوشخوان بوصف گل سراپد و چین

گفته جامی که خواند هر که خوشخوان تر بود

آدامن آن تاز گل زد دست برداشد	چون غنچه دلم تبه آغشته بخون شد
گفتم نه کنم میل جو امان چو شوم سپر	فریاد که چون پر شدم مرصق نمون شد
بکشاد صب آری از آن لعل مسلسل	صدخته جگر بته بزنجیر جنون شد
از بس که مرا سوخت خط غالیه بویت	از دو دلم روی هوا غالیه گون شد
صد بار شد از عشق تو ام حال گرگون	یکبار نه گفته که فلان حال تو چون شد
جان سوخت غم عشق تو ام شاد ببادا	آکس که برین در طه مرا راهنمون شد

مخ دل جامی که کس رانشد می رام

در دام سر زلف تو افتاد و زبون شد

گر چه پیش تو مرا پیچ ره و روی نماند	روی من جز پیه قبیل تو بر سوئی نماند
خانه بود کبوی طرب از وصل تو ام	لحد خراب از غمت آن خانه و آن گوی نماند
بکه از موسی بیان تو بعد از موسی دم	تنم از موسی چو موسی شد و آن موسی نماند
چو که چشم ز خیال زخت آبادان بود	تا تو رفتی ز نظر آب درین جوی نماند

نماز دو تو ای کعبه مقصود جمال	که درین ره و گرم تاب تک دیوی نما
پیر گشتم من بدروز دوله در دل من	بر مناسی چونان نکور وے نساند

لب کشای گل رعنا سخن جامی	
که درین باغ جزا و بلیل خوشگویی نما	

مرزایه سودا امید سود نساند	کیار یا من شیدا چنانکه بودند
چو بافت عشق لباس از پلاس و بارم	چه غم کز اطللس اقبال تار و پود نما
صدای تیغ تو آمد بجزم زنده دلان	که ام سر که درو ذوق این سر و دماند
مرید عشق تو نهد پا بنبیره عطا	چو شیخ شهر درین پایه فرو نما
نشان مجوز دل آتشیم آه و گر	کز آتشی که تو دیدی بغیر و دماند
از ان زمان که مرا قبله طاق لبروی	بقبله و گرم طاقت سحر و دماند

چنان بچشم عزیز تو خوا شد جامی	
که هیچ غصه از دل سود نماند	

آن ترک شوخ بین که چو پستانه میرود	شهری اسیر کرده سوئے خانه میرود
هر جانیه که جلوه کنان وی می نهد	با صد هزار عاشق بد دانه میرود
جانم ز تن رمیده بسود ای حال تو	منخ از قفس بربیده سوی دانه میرود
انصبر رفت پیش خمش میکنم گله	با آشتا حکایت بگاز میسرود
ما فاک شمع چهره فروز و میان جمع	گرواند آنکه بادل پروانه میرود

از ابد بجلد نائل و عاشق کج روی دوست | بلبل بباغ و چمند بوی را نه میرود

آجای ملول شد ز رفیقان کوی زید
پیشان شکست و بر سر میان میرود

صبح ما از غم تو شام به ساقم گذرد
تا زین طبع ترا از گلچون زنجارم
کیت آگاه ز حال دل در هم شدگان
لذت ز منم خدنگ تو نداند هرگز
جو یابین رخ افتاده من گریان را
کن افسانه ما گوش که این بایه منم
صبح و شام کئے از عشق چنین کم گذرد
هر چه کردی گذشت آنچه کئے هم گذرد
جز نیب که دوران طره در هم گذرد
هر که در سینه اش اندیشه مرهم گذرد
بسکه از دیده بر وسیل و مادرم گذرد
حیف باشد که بران خاطر غم گذرد

گر بود جای گذر که دورت قحطی را
مای آن دارد اگر از همه عالم گذرد

چرخ به صبح که از آن گل رخسار خبری رسد
تردم می بهوی او که مرا از خوان عظامی رسد
بزالا و صحن و از دلم نشانی است شوق
بخندگهای جفا می تهر بیا خوشم که هنوز از آن رسد
همه را همیشه نظاره میسر است خوشا کس
نکشم قدم ز ره طلب من بیدار از چو رسد
ز شیم بعد معبرش شام جان اتری رسد
نه حواله ای رسد نه نواله ایگری رسد
که مباد از آتش آه من تو پخت شمری رسد
ز دلم کرد و یکی گذر ز قحطی آن گری رسد
که گئے ز چشم عنایت تو بدولت نظری رسد
که بدست مفلس بی نوا چو تو می گری رسد

شب جامی از ظلمات بجز تو تیر و شد چه شود اگر
ز فروغ صبح و صالت این شب تیره را سحری بد

یار جستم که غم از خاطر نکین ببرد دل سپردم به تبی تا شود آرام و لم بگنم گر یز شوق چو کسم میترسم بگذر سوئے چمن تا ز لطافت رخ تو من در آن غم که دل از وی بچو فرم بتانم گر دهم خمی تو صد غصه دل تلخی آن سخن چین بر زلف تو مستور خوش است سیل شکم بر و سنگدلی ممکن نیست	نه که جان کا بد و دل خون کند و دین ببرد نه که تسکین و قرار از دل مسکین ببرد که غبار ریت از چشم جهان بن ببرد پرده گل بدر در وقت نسیم ببرد او در اندیشه که جان بسوخته آئین ببرد لب لب تو بیک خنده شیرین ببرد آه اگر بوی ازین کتہ سخن چین ببرد که ترا نقشستم از دل سنگین ببرد
--	---

نقد جان در عوض خاک درت چیزی نیست

سود جامی است اگر آن دهد این ببرد .

کو صبا تازه بسود خوش خرام من ببرد در بیان شوق او هر لحظه چون اوراق گل نامه من کے تواند برد قاصد پیش یار شد و لم چون نافه خونی آمد آن بودم از خدا خواهم رسولی در دعا هر صبح و شام	که سلام اورساند که پیام من ببرد دفتر نگین ز اشک لاله فام من ببرد چون نثار دهر گز آن یار که نام من ببرد وای من گر عشوه و هرشن دایم من ببرد تا بیا ر من دعای صبح و شام من ببرد
--	--

شد ز جام عیش کام صبر من تلخ ای طلیح
شراب خرا که این تلخی ز کام من برد

ساقی ز بیم خیال آن لب آمد جسم کجاست

ما چو جامی جرعه عشرت ز جام من برد

حلقه گوش ترا هر که بدین لطف بدید

حلقه گوش ترا تا شده ام حلقه بگوش

حلقه سان کار مرا نیست سر و پای پدید

گوشت امی سیمبر از حلقه ز گشت گران

جامی آن دارد اگر ناله مار نشنید

ماند در حلقه گوش تو گرفتار دلم

گر چه بسیار از آن برون شد طلبید

ز رشدا از حلقه گوش تو مرا چهره دلی

تو این گوهر وصل تو بدین وجه خرید

هر کجا حلقه زدند اهل ملاحظت چو دلم

حلقه گوش ترا دید آن حلقه رسید

گوش کن گوش که از بار غم فرقت تو

حلقه شد قامت جامی و بگوشت رسید

سر شک سرخ ز لعل تو ام داود شد

ز طاق ابروی تو پشت طاقتم خم شد

ز بسکه دید من اشک بخت بی نم شد

بوقت گریه ام اسی دل بخون بدو شد

عقیق شک بر دیم نگین خاتم شد

قدم چو حلقه خاتم خمیده بود ز غم

شکاف تیغ تو اورا بجای مرهم شد

هزار زخم کهن بود بر دلم زبستان

ز آنکه شوق لقای تو در دلم کم شد

ز بیم خوی تو سوخته تو گدازم بسیار

بشارت بر قیامان بدو که آن هم شد

سری بر او تو ام مانده بود نا شده خاک

<p>زرا از زہد و سلامت قدم بکش جہاں کہ طور عشق و ملاست ترا مسلم شد</p>	<p>بیخ شیبے تو دلم نالہ گر و دن کشید کس حریف من میخوار شد بے لب تو</p>
<p>کہ بر دیم رستم از شک شفق گون کشید کز کف ساق چشیم قدح خون کشید پای از دوارہ عشق تو بیرون کشید کوہن بار دل خویش با مون کشید انچه من میکشم از عشق تو همچون کشید بکشیدت ترا دل سوی من چون کشید</p>	<p>دل چوپر کار شد از دست تو گشته و لے کوہ را یافت ہم آواز خود ز غم از ان جان کہ من میکشم از عشق تو فراد کند میکشد دل سوی دل کی دلم خبر سوئی</p>
<p>دے نکستہ بنجیدہ جہاں کشید طبع موزون چون بدوش سو موزون کشید</p>	<p></p>
<p>از لب خندید و گفتا بیش باد و کم مباد گفت کار کس چنین آشفته و در ہم مباد گفت یارب هرگز این بار کرم بے تم مباد گفت جز حرت و نایم نقش این خام مباد گفت بر جان بجان داغ این باتم مباد گفت یارب بیکس را دور و بے مرهم مباد گفت جامی ابر که عاشق نیست در عالم مباد</p>	<p>گفتم از تو بردلم هر دم کم از صدم مباد گفتمش سر رشته کارم شد از عشق تو کم گفتمش هر دم زیم زمرگان ز شک گفتمش شد قائم چون حلقه شکم چون گفتمش از ہیر نبودتے دلسوز تر گفتمش دارم ولی پردہ بے مکان گفتمش از عشق عالی نیست در عالم کس</p>

<p> بہ چنگ خم دلم از ناتنگ مے آید بوی آشیت جان ہمیدم بہر خند ہجر عشق بستم ز کام دست امید تر شحیت ز خون دل آب دیدہ ام نیمبر نذر بار بساط قرب تو نام شدم ز سنگ لامت بزیر خاک و مہوز </p>	<p> کہ تار زلفت تو دیرم بہ چنگ می آید کز آشتے تو ام بوسے جنگ می آید چو کام سے بکام نہنگ مے آید کہ با خیال بست سرخ رنگ مے آید بے تو شاہیہ و ازات نہنگ می آید بجاکم از کف اجباب سنگ مے آید </p>
---	--

برآمدست پراز خون چنان دل جامے

کہ غنچہ وار بر دجا رتنگ مے آید

<p> آن سرودی بقصد سلام قیام کرد جای جواب خوشترش جان ہم چو او بودم چو خاک بر سر راہش بے حقیر دل رفت و جان ہم از پی سرور دان یکدم نکرد در نظر من مقام لیک شکر خدا کہ از شکرین خندہ سعی تخت </p>	<p> شرط و فاد رسم تفتہ تمام کرد دست ادب بسینہ نہاد و سلام کرد خاک حقیر را ز کرم احترام کرد از پیش من چو بہر گزشتن خرام کرد ذوق سلام اید دل جان مقام کرد شیرین لبش بکام من تلخ کام کرد </p>
--	---

جامی بوصف آن لب لعل شکر شکن

طے حدیث طوطے شیرین کلام کرد

پسند جام را کہ ز صہبائے شہد

زان بیشتر کہ میکہ از ماتے شہد

<p>زان غم مخور که خانه زکالاته شود هر کسیه که پر کند آساخته شود ایک دور و ز شهر ز غوغا تهنه شود صد بار حقماے داد آتیه شود کے تا بچش و امن صحرا تهنه شود</p>	<p>پر کن سب و بهر چه توان بهن باده ساخت خوش مصرفیت میکده کاین خرج صبر نه گلهما شکفت فتنه خوان بستغ شود توان علاج عشق تو گر خود طبیب را زان شکما که کو کهن از غم بسینه کوفت</p>
---	--

جامی بخت نظم تو گزرا که گوش سپرخ
از گوشوار عفت دریافته شود

<p>صحرا و شهر بر دل آنگ میکند کز گفت و گوی نام منش ننگ میکند عنوان این صیغه بخون رنگ میکند زادشده پر شش فرنگ میکند چون می بریم نام صفا جنگ میکند منع سماع و باگ دف و چنگ میکند</p>	<p>آن سه بجانب سفر آهنگ میکند ای نامه بر مجلس و نام من سبب شرح کمال شوق بهین بس چشم من عاشق نشان جان بره کعبه مراد صد جنگ میکشم بامید یک صف نشیده بسمع قبول در چه مقصد</p>
---	---

جامی کند سبخت دله بار را عتاب
جامه تنگ مجاول با سنگ میکند

<p>کریم ناله در دل منتش اثر نکرد از سر کشته باز در آغبا گذر نکرد</p>	<p>گذشت دیار و سوی اسیران نظر نکرد خاک رهش شدیم که بوسیم پای او</p>
---	--

مارا چه سود اشک چو سیم و رخ چور تا در زخمش نظر کنم هرگز نم ندید بر خاک ره نشان کف پای نازکش میخوہست دل که ہمرہ جان ز پیش رو	چون ہرگز التفات بدین سیم و رخ نکرد جای کہ روے خویش بجائے و گر نکرد روشن بے ندید کہ کحل بصر نکرد جان خود چنان برفت کہ دل لغیر نکرد
--	--

شد خاک بر درش سر جامی دلی ہنوز
سوداے پاس وے از سر برد نکرد

دو ش در بزم گداشاد فرد آمدہ بود نازنینے بصف خاک نشینان نیاز ز آسمان بر من محنت زدہ از رحمت و لطف عمر باہر زمین بو سے خیل و شمش کردم آہے ز غمش آتش صد خرمین شد گرچہ شاہان بہوا خواہی خواستہ اند	نور نازل شدہ و ماہ فرد آمدہ بود از سر پر شرف و جاہ فرد آمدہ بود آیتے بود کہ ناگاہ منہ و آمدہ بود خیل اشکم بسر راہ فرد آمدہ بود ہر کجاہ و دی ازان آہ و فرد آمدہ بود پیش درویش ہوا خواہ فرد آمدہ بود
---	---

در چمن بے قد آن سر و سہ جائے را
خاطر از بہت کوتاہ منہ و آمدہ بود

از صبح طرب از مطلع امید دید نامہ لبتہ سر آمد ز مراد دل سن فتح تا کردہ چو ناقہ سر آن نامہ ہنوز	نفحات نظر از گلشن اقبال وزید ماہل نامہ مرادے کہ دلم می طلبید بشام دل و جان را فتح و امید
---	--

چون صدف شد همه تن گشت که آن مژده شنید	هر کرا بود پر از گوهر اخلاص درون
آمد آینه ز پس پرده تقدیر پدید	شد الحمد که آن نقش که خاطر خویش
خنجر گشت که حسرت در جگر او تحلیلید	خامه هر کس که بدخواه بر او نهند

دم بدم جامی از اخلاص کند هر باد
سوے تو فایده قاصد جواب مزید

بنا که خط آینه گان باغ رسید	ز بنره گرد لب جوی خط تازه دید
بهر دلی که ز دے خارهای غصه غلید	کشید بنر بزرگوار خورده سوزن خوش
ز بار منت او گردن بنفشه خمید	ز بسکه فیض عطار رحمت بر چین باران
اگر نه صبح به دندان شبنمش بگزید	چراست گرد لب غنچه گشته غرقه خون
خوشا کیکه می عیش از آن پایا کشید	زالا شد همه صحرا پر از پایا لعل
گل از تو هم آن در شکان غنچه خزید	چون شک حادثه بسیار شد زلال باغ
هزار بر دین آمد دیکه نمکید	چون خون کشادگ از غوان به نشر برق
بسوے او چو نسیم قبول شاه دزدید	ز نوک خامه جامی هزار گل شکفت
گل ز باغ معانی بدست خویش نمید	کیک که نگین ز دفترش نوشت
بمستان تو ز دیده جاسه خواهم کرد	شبه بسوے تو از دیده پاسه خواهم کرد
برای دیده خود مهره ساسی خواهم کرد	برسم سجده جبین را بنماک مقدم تو
غمی که ز اورد آن سرا می خواهم کرد	درین سرافقت خو گرفته ام بفرست

بهر طرف که روشی در قفای ممل تو	بناله منفسی باد راے خواهم کرد
فروز و غمخسرم از دل بدای غفرت تو	سزای این محنت قزای خواهم کرد
به بند و بنوس از آن لب حواله کن ورنه	حواله لب تو با خداے خواهم کرد

در آب میکده جامی که حل شکل عشق
بجام باده مشکل کشای خواهم کرد

بوقت گل چوبے تو آرزوی گلشنم گیرد	ز فتنه یک قدم خارے زیر سودا ستم گیرد
چنان شبعله گردد ز آتش دل خانه ام شبها	که همسایه اگر خواهد چراغ از در زخم گیرد
بدل تیرم ز تن من ناشده و نه شک و غم	ز خاک دل مباد اشعه و پیر ستم گیرد
بسوی من ره آمد شد یاران شود بسته	ز بس که گر یه هر شب آب گیر و بیگم گیرد
ز آب چشمم و دو دود دل ز دیدار تو محروم	که گاه این گاه آن پیش و چشمم رو ستم گیرد
عیانم بتدا ز کف عشق تو سن و رندی	که بنید ضعف عجز من عیان تو ستم گیرد

نهند اری ز به در و دست کم نالیدن جای
که اشک اندر گلو راه فغان و شیونم گیرد

خنده ز دهننت رشته دندان نبود	وزرک جان گره غصه به زبان بکشد
هست گوئی ز لطافت دهننت در خوابان	کس درین عرصه چو تو گوئی لطافت بود
جیب جانم که شد از دست غمت خاک و ذره	تارے اندر شکن زلف تو انکار نبود
بر کس کشد خود میدرد و بخت نگر	که دلم مهر و وفا گشت و غم دور و دور

هستم از مرد مک وید ه خود غرقه بخون رد و نیل است بدان سوی تو می مصر جان	که برادوش در آغوش خیال تو نمود چشم گرین که شد از رنگ جفائے تو کبود
---	---

بسکه جایی پے پا بس هر حوی و وید
پایه ادر سود دے بر کف پایے تو نه شود

ماه من تا که از موے میان نکشاید چون نبشته ز قفا باد زبان سوسن را گر به بند صدق آن عقد گر چه فتنه آن دل بهت دکان شکر از شهد خوش در گلو گر به گریه گشت بسوزد دل اگر تا ایشارت نکند از روی و صحن فلک	بیدلان را اگر از رشته جان نکشاید گر به آزادی آن سر و زبان نکشاید جای قطره گهر از ابرو دهان نکشاید بند آزاد گرا از شرم و کان نکشاید تیغ آن شوخ ره آه و فغان نکشاید برو لم تیر جفائے ز کمان نکشاید
--	---

پیش افسر ده و لان عرض سخن جامی چند
و فخر خویش گل ایام خزان نکشاید

نورم از آمدن او به صبر باز آمد لاک و سنبل با و تازه و تر باز آمد خون شد از عشم جگر ما بنظر باز آمد بهر خوریزی من بسته گری باز آمد در پناه علم مستح و ظفر باز آمد	نور الحمد که آن مریضه باز آمد از نم دید ه صاحب نظران سوی من آن جگر گوشه که چون شک برفت از نظم بندم از جان که بنید گے او که بلطف ملک دلما بهم گرفت و زان لطف دراز
--	--

شد چو پروانه دل ز صبر و خرد ساخته پیر
اسوی آن شمع دلی سوخته پیر باز آمد

جایی افتاد و بنزدان غم از شوق لبش
طوطی آری نقیص بهر شکر باز آمد

بر رخ زردم نه شکست نیکه گلگون میرود
شد دلم ریش از غمت از ریش دل خون میرود
کرد دلم شد رخ از تیغ جفایت باک نیست
جانم از زردان غم زان خنجر بیرون میرود
بر تن ارم زین شد بے تو نگ ای کاش دست
میزند در دامن آه دیگر دون میرود
ایمان بارانده و تو با آسودگان
کوه کن در کوه و شیرین گشت بامون میرود
پوست بهر غیر پوشد ورنه لیلے واقف است
در حریم حبه بهر شکلی که مجنون میرود
خوانده دامنم که بے جو میرود آب بهشت
لطف آن قدسین که بر کوزن چین میرود

چون سخن در دصفت آن ندان و دانا چاه لطف
نظر جائے را سخن دور در گلگون میرود

خیزا قی که فروغ صبح شد خادر سفید
ز رخ شب ساخت گردون چرخ صبح
صبح کافورے سحاب از آسمان کافور بار
بقیة کافور را ماند زمین یکسر سفید
دی که کرد از دشت طی دیگستر بنهره زار
ساخت از سر کوه خارا پوشش اچادر سفید
چون که میان برگنج سیم در کشاد و ساخت
مفلسان را از شمار سیم بام و در سفید
چرخ حکاک است پنداری خاک نیان کشد
نطح خاک از سود گیاهای بلور تر سفید
بود از اوراق خزان لبان ملون ختری
چشم عبرت بین کشا بینی آن و تر سفید

بیکه آید آب و هلاک مردم از باران برین	بهر چوستان چمن را جامه شد و بر سفید
بهر روز آتش گل میفتد برف از هوا	باغ دی را این گل میخست آن گل میسفتد
جامی امروز آن می گزنگ خور کز عکس آن	لعل گردد گر چه باشد فی مثل ساغر سفید
لیک بر باد شنشای که در باران جود	ساحت بر مشن بود ز افتادن گوهر سفید

شاه ابو الفازی که باز از فیض نور سر برده	
عزّه جاده و حسالتش تا دم عشرت سفید	

این همه خون از لب لعل تو دل چمن میخورد	آگین تو ان چمن گردن و خون میخورد
شیخ شهر که بودی شهره در کم خوار گه	از همه درد و ولعت با ده افزون میخورد
جز گل حسرت نیار و بار و داغ امید	خار تر گام که آب ز اشک گلگون میخورد
دل پرست از زخم شمشیر پلار و ذرفراق	بپو آن پر دل که زخم اندر شبنون میخورد
ییل آشکم در نه آید بمشتم آن ماه را	گر چه شب موج آن بر آید گردن میخورد
میکنند هر دم زمین ز خود زخمیم بحر خون	آتش گوئی دم آید نه جیون میخورد

جور تو جز بر دل لیلے لیلے آید بے	
سنگ کز لیلے رسد بر جام مجنون میخورد	

هر شیم در سر خیال آن لب بیگون بود	دامن از شرگان و شرگان و دم پر خون بود
چون رسد بیکان تو بر سینہ انگه بگذرد	از رسیدن بر و گذشتن بے افزون بود
آن غزالی تو که از بهر شکایت عالمی	اگر ده اندکوه یا سر گشته در ماهون بود

باشم بگذار و شادی دیگران ده که من دودناید از آتش فکر دله دل در برم هر گیا ہے کہ حریم خیمہ لیلے وہ	عاشق غمخوارہ ام شمای غمخوارم چون بود آمد آن انگ که دودش فتنه برگردون بود خورده آب ز چشمه سار دیدہ مجنون بود
---	---

محبت تنگ ست جامی با دل را با ش
عقل محرم نیست کو تا کی زمان بیرون بود

وقت آن شد که فلک رین حال گسلند ماہلین سیر دوری چون ہمہ سرگی چون نہ بر حسب ادا فتنه شایع را ظهور سلک نظم هستی آمد عاشقان سلسلہ کے تواند زد دل اندر دامن مقصود خنک گرہ در قطرہ نوان تیز باشد تیغ مشق	رشته پیوند مهر از مهر گل گسلند زنگهای انجم از فیروزہ محل گسلند نسبت تاثیر فاعل راز قائل گسلند فتح آن ساعت که مجنونان سلاسل گسلند گرہ عقل و وہم خنک زد دامن گسلند رہ روان امید از قطع منازل گسلند
---	---

بگذر و مرغ دل جامی ازین تبر ایشان
مگر زبان ممتش بند شود اعل گسلند

فرخندہ عیدگان جوان ز پشتین جوان گسلند رخش جفا انگینہ خون سیران یخندہ چون از دل غرقه بخون آید پیکانش بر زان گویند کہ بر چمن باشند گلها خندہ زن	از غمزا خنجر زان عشاق را قربان کند ہر سو سری آوینہ جابر سر میدان کند ناله از چاک و رون از فرقت پیکان کند آن غنچہ لب چشم من از شک خود خندہ زن
--	---

آن خاک را در یک نظر بر چشمه حیوان کند	گر خوی چکان آن شک بر شوره خاک گردد
سیل بلائے کو که این غمخانه را دیران کند	بر جان می آرد و کمین زمین را اندوهمین

ز نیسان که جامی خون نشان بر غزلت می خوان
در پای خون دزی روان ز جودل زیوان کند

چشم از هر مژه خوان به نشان خواهد شد	باز خون دلم از دیده روان خواهد شد
هر چه مقصود دل تست چنان خواهد شد	هست مقصود دولت آنکه بمیرم ز غمت
همه صحرای عدم لایستان خواهد شد	بسکه خونین کفان داغ تو بر دل فرستند
فتنه عالم و آشوب جهان خواهد شد	وید در کو دیت پیری و گفت این روزی
در دلم زاو ک دور سینه سان خواهد شد	شکل باله نما گر چه شب تنه سائے
کشته افتم همه را بر تو کمان خواهد شد	خون من جامی در گریز که چون در کویت

هر که دید از رخ تو خرم و خوش جامی را
گفت کاین پیر در گریه و جوان خواهد شد

خط ز سنبل تر بر بمن نقاب کشید	رخت ز محالیه خطا گرد آفتاب کشید
ز مشکنا بلبای بر آفتاب کشید	مصور ازل بر دی دلکشامی تو خواست
برشته مژه چشم در خوشاب کشید	سگ تو خواست بر امی قلاوه عقد گهر
بساط رزق بپای منم شراب کشید	پلاس میکده زاهد ز دلچ نشین خواست
کزین دودیه نه دامن بخون ناب کشید	تسبی خیال تو دامن کشان با بگشت

از خواب ناز چو بکشاوه دید ز گسست چه نازاکه از ان چشیم نیم خواب کشید

زور و عجب رنڈا بے ست ناله رحی کن
کہ در فراق تو جامے بسے عذاب کشید

رسید قاصد و درجے ز شکناہ آورد
ز شب نوشتہ مثالے بگرد صفحہ صبح
خراب بود ز ظلم فراق کشور دل
سخن درست بگویم کہ شاہ مسند ناز
غلام مقدم آنم کہ ز ان لب و غمزہ
تفاوت خانہ سر از شرح بھر و حیرانم
شب از فسانہ وصلت بر وزمے آم
گذشت پایہ نعلت ز آسان جامے
چہ جامی درج کہ درجے در خوشاب آورد
پیام در دہ سر گشتہ ز آفتاب آورد
نشان لطف سوے کشور خراب آورد
نیاز نامہ در و لیشن ز اجواب آورد
توید مرحمت آلودہ عتاب آورد
کہ نامہ قصبہ مارا چگونہ آب آورد
اگر چہ بخت مرا این فسانہ خواب آورد
چو پے بجا کہ در شاہ کامیاب آورد

سینہ شے کہ چو راہ سفر گرفت طعنہ
بہم عنانے او پایے در رکاب آورد

ساقیا اطراف باغ از سبز تر آرزو شد
گل بوجہ ساغر سے در میان آورد
بزم گلشن باز لالہ جام لعل آمد دید
بلبلان جان بوی صحبت گل تازہ گشت
جام می دروہ کہ روز عشرت از سبز تر آرزو شد
در سر ز گس ہوای ساغر ز تازہ شد
افسہ گلزار از ترالہ عقد گوہر تازہ شد
تیربان رامیل دل سوکھنور تازہ شد

سرور ابر طرف جو از فیض ابر و رشاق از ریاض کرم است آمد نسیم رحمتی تقصه کوته جامی اهل فضل را گشت امید تسرو غازی معز ملک دین سلطان حسین	علاء بنز مرد دنگ در بر تازه شد جان عالم زان نسیم روح پرور تازه شد از سحاب لطیف شاه عدل گستر تازه شد آن حسن خلقی که زو آثار حمید تازه شد
---	--

باو هر دم روز بایشن میروزی دیگر کرد
رسم فیروزی درین فیروزه منظر تازه شد

اگر هر شب ز دلبسته زدم از چشمم نرم افتد چه در جانم زوی آتش بدون آن درخشم نشست اندر سرم سنگ جنایت گرم او خوابم گشت کوی ولی با آن لب غمزده چو بوی تو میخوم ساعتی نگشته برگردد بتر از قادم از عشقت خطا بود آنکه سیغفر	ز چاک سینه چون آتش عهد در بستم افتد بماد او در حریم محبت خاکستم افتد فتد بهتر که ازین تلج کرامت از سرم افتد که خونخوارند و خونریز این سخن چن باورم افتد از قطره قطره خون که هر قطره در ساغوم افتد که عشق تو ز دیگر خوب و یان بهترم افتد
---	--

بعد عافیت کردم هوای آن جان حامی
چو دلبستم که در هر دم بلائی دیگرم افتد

لعل لب بلطف حکایت نمیکند صد بار پیش پیش تو گفتیم در دول دل باسگ تو شرح دهد قصه رقیب	چشم خوش نظر معایت نمیکند ورد او که در دل تو سرایت نمیکند از دوستان بغیر شکایت نمیکند
---	--

با شیخ خرقه پوش چه کارم که کار من	جز پیکر فروتن کفایت نمیکند
از لوح فہم و اعطاف خوش بچہ محبوب	ہر گشت کہ ز لب تو روایت نمیکند
مشتوق را رعایت عاشق محبت لیک	یا رمن این طریقہ رعایت نمیکند

حاجی بنید لب کہ حریت سخن نبوش
ادراک رمز و فہم کنایت نمیکند

شب ماہ عید را ز شفق حریج جلو داد او	برکت حریت لعل قبا جام زر نہاد
خونین دلے کہ بود جگر بستہ اشک او	ہر روی زرد یکسر تاخن جگر کشاد
نئے نئے کہ نعل زر بیاطے کہ یافت رنگ	از خون دشمنان رسم سپہ شہ فہاد
شاہے کہ در مقام غلامیش ماہ عید	غم کہ دہشت خویش فی پے خدمت ایستاد
جان رسیدگان بمواہید لطف او	چون طبع نار سیدہ با مید عید شاد
روزش بنود ہمیشہ ز بخت سعید عید	چشم ہزارانہ ز عیدش بسید باد

حاجی چو ماہ طلعت او دید عید کرد
حاشا کہ ہرگز آید شش ماہ عید باد

آتر اشکے بد نیسان ساختند	ہر مردم آفت جان ساختند
قدسیان تصویر قدرت خواستند	شاخ طوبی را خزان ساختند
زابر رحمت قطر مای لطف بخت	گرد گرد آن خندان ساختند
تیر مرغانت ز جان چون گذرد	کش نوک غمزہ پیکان ساختند

<p>بہر غلطیدن بنجاک پای تست ہر کہا جولان کنان اندی سمنند دور آشکم را کہ غلطان ساختند عاشقان از دید و میدان ساختند</p>	
<p>خوست حامی کز زبان بند و نظر آن دو رخ بازش لشیان ساختند</p>	
<p>رشتہ بان را بہر موی تو پیوندے دگر ہر زمان دیوانہ میگردد خردمند دگر ہر غمے صد حلقہ و ہر حلقہ بندے دگر بر زمین ناید بخون چون تو فرزند دگر خوش نہی آید کہ دام گوش در بند دگر وہ کہ میباید شکستن باز سو گندی دگر</p>	<p>اسی ز مشکین طرہ ات در ہر گدندی دگر زلف تو یارب پر بنجیرست کز سودا دگر چون رہنمائی دلم زان جہنم و غم کہ است گرد پر خورشید و مادر ماہ باشد فی لیل تا سماع قول طلب دوا و پند من حکیم محتسب سو گندم از می داد و دھند گل رسا</p>
<p>دل گرفت از بامہ حامی رہ میخانہ پرس تا پئے معشوق دے گیریم کچھ دے دگر</p>	
<p>بصد پارہ دے وار دھنوب تو آن شاخ گلی اسی شوخ دلبر کہ آرمیت آب دیدہ در بر چہ سنگین دل کسے اللہ اکبر شراب سلسبیل و آب کوثر</p>	<p>ز رشک قدت اسی سر و سیمبر باغ غلہ اگر شاخ گلے ہست نہال حسن و ہاشم داریم مرا کشتے و تکبیری ز گفتی کنایت زان لب بد پیش عارف</p>

نخواهد رفتن پروانه را شمع	از آن در بزم خود میوزدش پر
---------------------------	----------------------------

خوشست از باد تو پیوسته جامی	دلے ایندم بید از تو خوشتر
-----------------------------	---------------------------

شستم بیدلم غریب و اسیر	کارم از دست رفت و شتم گم
بابیاد تو زنده میمانیم	ورنه بجز آن نمیکند تقصیر
چه عجب کرد تو ام گزیری نیست	نیست کس از جان خویش گزیر
آب جوای میسوزد قامت تست	گر چه بادش کشیده در زنجیر
ایرومی و غمزه بس ترا پی صید	گوشه گیر از کمان بنیگن تیر
هر دم از اشک سرخ بر رخ زرد	شرح شوق تو میکنم تفسیر

جامی آشفته جوانی شد	سود که داردش نصیحت پیر
---------------------	------------------------

خونم گر کش تیغ ای ستمگر	نخواهد شد تنائی تو از سر
خرا مان بگذرم گفته بنماکت	خدا را مر و من زمین فکر گذر
مکن باقدش ای دل یاد طوبی	مشو هر لحظه مرغ شاخ دیگر
برخ نقش خیال او کشیدی	زوی ای شک آخر سکه بزر
رقیب احوال در دم نیک دانم	سگ کویت از و صد بار بهتر

بنفشه گر دگل در خواب دیدم | معنی شد بد آن زلفت معنی سر

چه خوش باشد بزم عشق جاسی

منی اندر جام و دلبر در برابر

عیدست و در دهر کس عمر تماشا می دگر صد نوب پیش آید مرا خاطر نیا ساید مرا نمی رود مرا در خانه نه جایی در کاشانه بگذاشت از غم جان تن چندین خوابم زین تن از من چه پرسی این دلیلی ای بخوان ای ای فاخته دل منی بر قامت سر و سیم	ما را نباشد غیر تو در دل پستی دگر ز اینها چه بکشد ای مرا چون عاقبت کار دگر هر لحظه چون دیوانه گردم بصورتی دگر می بین بر خست بسوس من امروز و فردای دگر محکوم فرمانم بجان بهم و ازانی دگر گوئی نداری آگهی از قد و بالائی دگر
--	---

جامی نخواهد از تو دل زیرا که در صین و چکل

بچون تویی ای جان دل نبود دلارانی دگر

ز دسحر طار قدسم ز مهر سدره صیفر قدسیان بهر تو آراسته عشرت گله انس و دکان دار میان تو و مقصود هست بگسل از دل بر از جان گزینت از ان هیچ جانیت که عکس رخ پدید نیست غم دیرینه می پرینت اے ساقی	که درین دایره حادثه آرام گیر تو درین عکده چون غمزدگان نازده اسیر خویش را بهر چه انداخته دور جویت دل بران شاید دل نیک از نیست گزیر جرم آئینه بود گردنود عکس پذیر هر دم غمض دگر میرسد از باطن پیر
---	--

<p>مدعی گریز و دو کوب و از عصت بهیر پرده کشا ز رخ پرده نشینان ضمیر</p>	<p>باد و فصل بر غصه ایام ز دل زیر این برده زنگار کسے محرم نیست</p>
<p>جامی آن را که در پرده مخفی نهفت نے کلک تو ادا کرد بالمان سیر</p>	
<p>کز دلب بینم و بابت پرشکر غیبت روزه ماه من بر ماه و خوا هر دم از ویدار تو عیدے دگ من بوصلت از همه مشتاق تر خواهم آن حلوائی شبام سحر با وجود ابرو دانت در نظر</p>	<p>روزه چون میداری ای شیرین ماه روزه گر خوری شکر چه پاک مردمان در روزه و عشاق روزه داران بین همه مشتاق آبدان لبتم بروزه از خدا روزه داران را نیاید ماه عید</p>
<p>هر ناز شام بجای بے لیت یکشاید روزه از خون جگر</p>	
<p>بر تن از برگ سمن پیرهنے ناز کتر نیست و هیچ قبا زین بدلے ناز کتر گر نباشد ز خورشید کفے ناز کتر که زدم ز تو نازک بکفے ناز کتر نیست کس از تو سیب فتنے ناز کتر</p>	<p>ای ترا از گل سیراب تنے ناز کتر نیست هیچ بدن راست بدین لطف قبا هر شهیدی که بشیر تو خود داشته وای منه از دست کمانی دل جانم سپر زین همه ناز نهالان که برآمده اند</p>

بنا کنند غنچه خیالت بگذر سو بے حسین | باب ازا که از لب دهنی نازکتر

باز گئے سخت وصف کند جامی بس
ز آنکه گفتن توان زین سخن نازکتر

ز بے زرقند ترا هر طرف سپاه دگر | ز ظلم چشم تو هر گوشه داد خواه دگر
کجا روم که ز دست نعمت کنسم فریاد | که نیست جز تو درین ملک یا دشاہ دگر
چو زبان دہیم ز حشم غیر خار نویسد | نروید از گل مابین لای گیاره دگر
گئے که بر سر راه تو منتظر باشم | کن بر حشم خدار اگر براه دگر
حدیث شوق تبار تو چون کنم روشن | که جز خدای ندام برین گواہ دگر
اگر چنین زند از سینه شعله آتش آید | جهان بسوزد اگر بر کشم آہ دگر

کش بیتغ تعافل کمینہ جامی
چو سود از آنکه شود کشته بے گناہ دگر

اقدار قدر کجا میرسد آن غیرت حور | همچو خورشید فرو ہستہ بر رخ برقع نور
بہ خرام ز سر ابروہ ارجلال بطون | آزد جلوه کنان خمیہ بصر سے ظہور
میکناید ز سر گنج گرانایہ طلسم | تا وہ حاصل آن گنج بہر مغلس حور
ہر کجا سایہ ز نقش ہمہ دامت قریب | ہر کجا پر تور دلش ہمہ عیش است و سرور
ہمہ دلدادہ او نید چہ ہشیار و محبت | ہمہ دیوانہ او نید چہ نزدیک و چہ دور
ہر حیائی کہ کند صبر بر آسان ست | مشکل نیست کہ بے او توان بود ہمہ دور

	<p>بند بشتوق بر عشق پر دوز خود حجامے را باد آسوده درین خواب گران تا دم صبح</p>
<p>که باد آفت چشم بد از مجال تو دور بگرد خاتم تو صفت کشیده لشکر مور بیکد و جرمه بنجشای بر من محسوس فلک بگرد زمین با هزار شعل نور ز ذوق در دستان بهر مند مست غرور که خاک روی این در کند بگیسوی ز جام ساقی بزم صفا شراب ظهور سراسی عدل ز سمار عدل او معمور</p>	<p>خطیت بر گل رویت ز شکست مسطور بلک حسن سلیمان توئی دلجنا تم غار چشم تو دارم ز جام لعل لب تو در میان دبرای توهر شب گردان مجوی شیوه زندان ز شیخ شهر کفایت حریم میکده خوش انیس کورضوان بدور عاطفت شاه میکشد حجامے سپهر مرتبه سلطان ابو سعید کشد</p>
	<p>صدای نوبت جاہ و جلال او بادا درین مقرنس ز نگار خور تا دم صور</p>
<p>خنجر دارم هر دم از شوقت گریان بیا نیست شوخی از تو در عاشق کسی چالا کتر جمد آن دارم که باشم هر زمان نمناک تر گر مرا کشته چه پاک می از همه بے پاک تر چون شود از خون من آن حلقه فتر کتر</p>	<p>ای تیرا دامن ز گلبرگ بهاری پاک تر زینتی صد بے گن را خون که تیغ کس ندید تا دل از غمناک خود دشمنان و دیم ترا نیکوان نیست پاک از خون عاشق بختین شویم از آب حره سازم زلف سینه خشک</p>

برو خاک آستان از جبار غیر پاک | شد زشت مسوی آب چشم کنون پاک

بخش بیرون ران که بهر پایوس مکت
شد جهان بر سر ره خاک و حامی خاک

شد هر صید از شفق چون بام زرباز اشک
بمخ با قد گون سالی کشد دهن خون
تخم مشرت ز آب می دروید بجاک میکده
آتش لب و دم ساقی جرعه برافشان
شیشه صاف از نباشد کوسفان رد باش
خال اورزم زندان نمی و ساغر خوش

یعنی از آب شفق گون بام زرغالی در
آشپه آرد چنین فرخنده ماسه در کنار
ای که داری دست من نخه درین مزاج بگا
خشک شد کشت ای سحاب لطف بارانی بیا
رند در د آشام را با این تکلفا چه کار
محبت بر خدای ارجا خود گذار

سرفرد و بدن بدلق زهد جامی تابک
صید شد رویای غم گیر و بفرست سر برآید

ای دهانت لب لب و دهان شیرین تر
نرسد بال تولاف سخن ملوطی را
دردن نگ بست هر شوکر شیر نیست
کک تصویر اگر خود زنی قند جود
نمیشکر گر چه زمر تا قدم شیر نیست
جامی از وصف لب که بشکیند عجب

مقد شیرین و سخن گفتن از ان شیرین تر
گر چه هست از همه شیرین سخنان شیرین تر
ایک در وید و خواب نشان شیرین تر
صورتی از تو کشیدن تو باقی شیرین تر
نیست از قد تو ای سرور و ان شیرین تر
کک ناپید از آتش زبان شیرین تر

از ان دار و زر کل منچولی پر بریدش باغبان کا کھر با کھر	کند گل چون رخت خود را تصور من آزاده را کشت از رخت سر
تراغ آید آری حق بود مر بدندان گیر و انگشت تیر	چکویم جرعه جاست حق است پرستم هر که بیند ساعد تو
که پس و پرچ و تابست از کسر نشانید از فرو و دستان تکبر	کش آن زلف را هر جانبی باد تواضع میکنم پیش سگانت

شدا از گریه تن چون موسی جامی

نہان در اشک همچون رشتہ دور

رب سہل علیہ کل عسر انچہ دارم من از قلیل و کثیر	شد بزلت دل شکستہ آہر صبر اندک غم فراوان ست
ستفیض ز فیض باطن ہر کندہ غایبم ز پیش خصمیر	پیر من جنم بادہ کہن است رستے از چشم و حاضرست خدا
بر من خستہ کار تنگ گمیر تحمہ جان بلطف خود بپذیر	وعدہ ہوسہ بادہاں معنگن بندہ تجامے اگر شد پشت

نیست بر طبع نازک نہان

نکتہ تحفۃ الفقیر حقیقہ

بے نور ماند چشم جان بین کجاست	عسرت نور چشم جان بین است یار
-------------------------------	------------------------------

نور شید اوج گنگره کبر است یار	بر خاک رو چو ساء فنا ویم و همیان
آبار قیاب همدم و از جن جد است یار	هر دمی جد است همدم هر تار موسی من
با من ویرین مقام ندانم چه است یار	ایک جا کرد با من بچه خان بان مقام
کز چهره صبح دولت اهل وفاست یار	چون تیره شد ز ظلمت پیران شبم بود
یاری نباشد این که بر نهد زراست یار	گفتم بوعده رست نه زنده شد ز من

جامی تو وصل خواستی از یار و اد و فراق
اگر غایتی خواهی بجز آنکه خواستی یا

فانم چون خلقه شد زین رشک و زنا مچو ز	حلقه زرتا گوشت جای کرد ای سیر
بس دل من چین بر بسکین از انجاره بدر	بست زین عازات اده خلاص از هر طرف
از خیالش نیست خالی چشم ارباب نظر	انچنان کز حلقه نبود گوش تو هرگز نتمی
سیم کونامی کنن مین مشد لاف از صیر	زر گرفت از خنک پیش نا گوش تو گوش
می نمی از حلقهای خویش و اعنم بر جگر	دایغ بران سگان از حلقه باشد رسم تو
سیم بر بالای زر ریزم درام از چشم تو	تا ترا ز دیده ام از حلقه بر بالای سیم

نظم جامی را بوصف حلقه خود گوش کن
گر چه نبود در خور آن حلقه زین گهر

مل صدبیر و جوان هست بعشق تو اسیر	گر چه طفلی و هنوزت شکر آلوده شیر
بن افتد نظرت چون نگری از پیر	بدت پیر خودم ساز که باری طفیل

<p>رو زن ابل طریقت شدی ای تازه جوان اگر کنم بر سر کوس تو ز غار ابستر جذبه عشق تو ام طور خرد بر هم زد چند گریم ز غمت گاه کزین رشتہ زد</p>	<p>اوی گزند و کار شود هست پیر ز پیر پلوی من آن ز مثر آید ز حریر اگر کنم بخودی بر من بیچاره گیر آن توان نقش جفا شستنت از لوح ضمیر</p>
---	---

جامی آمد بر کوی تو جان بر کف دست
 گر چه این تحفه بود پیش سگان تو حقیر

<p>گل خوش است عید خوش و ز هر دو غم و غم در بهاران غنچه را دل خرم و خندان میناید لاله زارم عشرت اسالم بچشم آرزو دارم که گیرم در کنار کشت مے دامن افشان از غبار غم که از باران نماند آب صاف می کند در جوے کار آینه</p>	<p>خاصه بعد از محنت بهران در دستار غنچه دل چون ل غنچه است از این بهار داغهای محنت دوری که بر دل بود با اسی خوش آن دم کار روی خویش گیرم در کنار چون دل صفا بدامن صحرای غبار شاید گل زان کشاید رخ بطرف جویبار</p>
---	--

آن سستے قد گر کند بر مشد جامی گذر
 بهر پای بوس وی از گل سهر بر آرد سبزه دلا

<p>بر کنار دجله دور از یار و مهور از دیار چون سواد دیده ام دریا کند بعد از آوار کز نیروی آرزوی تیرجم از کف زام</p>	<p>دارم از اشک جگر گون دجله چون رکنا سیل چشم دجله بازم که شود باد جلیه یار کے فنادی بر خراب باد بعد از دم گذار</p>
--	--

این نه باغ داد و خارستان بدست یک	یست جز ارباب دل را دل ز خار و گل
وقت کوچ آمد میند اسی ساربان با سحر	تا کی باشد دل از فید او دایم زیر بار
هر دم از شوق سفر چون شهران شمع موی	بیکشد بر روی زرد دم قطره های خون قطار

پشت خم گردد چو گردون نا قدر ادر بادیه

گر شود با یارهای دل بر دو جامی سوار

امی سے سرد تر سنبل مشکین بر سر	حقلم از سر بر بودی و دل دین بر سر
بست سنبل بر چمن شاه ریاضین لیکن	آمد کاکلت از شاه ریاضین بر سر
تا ترا دیده ام از حسن جهانے نیاز	بیکشتم پیش تو سر چشم جهان بین بر سر
شاه دوران اگر این شکل و شمائل مینید	تحت جابست و دافتر ملکین بر سر
هر شب آهم فکند شعله بالین و بود	تا سر مشعل از شعله بالین بر سر
سین دندان به تبسم بنار و زینین	کاید آن خوشترم از خواندن یاسین بر سر

جامی این نظم بخوان تا فلک ز بهر نار

دانهار یزدت از رشته پر دین بر سر

خوشا گل کا دست ز ناز میان مچن بر سر	بساط سبز زیر پا و چتر نارون بر سر
ز بیماری بیالین سر نهاده برگس رعنا	چه بیمار پر شش آمده سر و مچن بر سر
هانا لاله شمع جمع نوحیران باغ آمد	که دار و شعله آتش میان انجمن بر سر
معانیست پس مشکل کشای اندر مچن غنچه	کش آرد دست شاخ گل بطبع خوشتر بر سر

نفته سرنگندست و در زم بر طرف بگویند	پے قلش ستاده سوسن شمشیر زن بر سر
درخت گل بناربان سحر بر قلع نشان	نهاده صحنهای لعل پیر در حدن پیر

توانی پنج مرغان گوشتش باشد در کستان
که جامی آمدست از جمله در لطف سخن پیر

تند آمد که بعد از سفر دور دور از	میکنم بار دیگر دیده بدیدار تو باز
مژه بر هم زخم پیش تو آری نه خوش است	که ترا چهره بود باز و مرادیده فراز
باشد از عشق تو سر رشته کارم روشن	همچو شمع مهنری نیست بجز سوز و گداز
با وجود منم ابروی تو ام می خواند	ز ابرو بجز از عشق به محراب نساز
لیک در شرح و فانیت نازمی به ازان	که نهم روی ادب پیش تو بر خاک بناز
سپه توحید بر دال الف قامت تو	هر که ادراک حقیقت کند از حرف مجاز

جامی از شوق مقام تو توانی که زند

بهر عشاق ره راست بود سوسه حجاز

خط فتنه است و لبها فتنه انگیز	دلم زان فتنه خون و دیده خونریز
دلی آونخته زلفت زیر مو	که ابا شد چنین زلف دلاویز
ز شکل قامت شد کشته خلق	ترا اگر میل قتل باست بر خیز
تو چشمی بود و آفت چشم	زود و آه مشتاقان پیر پیر
خوشم با محنت در و تو آری	بود هیچ محبت راحت آمیز

انشاید کرد در رویت نظرتین	الا ای ماه تبریزی که چون خور	
چو مولانا است جامی مست عشقت تو بار خاند رخشان شمس تبریز		
ماندن از کار و جان طالب جان هنوز کام طلب ز لب تنگ و دهن هنوز مویه کمان از غم موسی میمان هنوز لب نکشاده بان مشدوده رسانان هنوز کردی نایافته با دستانان هنوز تشنه ز لیش مندی زبانان هنوز	پیر شمیم و بدل دغ جوانان هنوز رسته و ندان کشاد رخنه حرامان من تن شده موسی و موگشته سفید و دلم مرد و صد ساله را مرده تو جان دهد فاک تو ام دست من بر کایت رسد لب ز سخن لبه ام غنچه و شاپا چو خار	
جامی اگر چه نماند نظم ترا دوستی سخنه طبع تو اند سحر بیان هوسوز		
یاد کن از برگ زیر عمر دمی در جام تیر ز ابر پر دیزن که گرد بر سر زرسیم نیز میکنند آهنگ یک از باغ آهنگ گریز خفتگان باغ دارند انتظار استخیر مینند در راه شان امروز صد خلد ستیز با دهر سر و دهن کور و بیاد این نیز دیز	از خزان برگ زان زبان شمع ای گلچهره تیر شد ز افشان فرشتی رنگ میسازد سپهر باغ شد بے برگ و اکنون هم خوش آهنگان بنده موقوف بهار آمد زیر گل بلبل هر گل رحمت که گلشن دامنستان ابدست سر و ماند آزاد آید که گلزار رسید	

زودخواہ بود کار و خار بہر اہل راز بچو جامی صد گل سخن برون از طبع تیز	
ولا ز قید مرعیان بے خرد بگریز قبول صحبت نیکان اگر نہ بارے بست زابعد عشق اسی پسر ترا این صر گر نیتن ز حسد تا بکے ز اہل صفا مدہ بر امت فانی حیات باقی را چونیت غایتی در قبول درد کشان	تو مرغ زیر کے از دام دیو دود بگریز یکے بکوش ز مصہبتان بد بگریز کہ ذکر ابکن از گفت و گوی جد بگریز اگر صفای دلے واری از حسد بگریز بیمخت دوسہ روز از عشم اب بگریز نہ قبول کن اقبال دے زر و گریز
خمیرایہ ہر نیک و بد تو لے جامی خلاصے از مہمی بایت ز خود بگریز	
آمد بہار و گلخ من در سحر ہنوز شاخ شکوہ از خطوی محبت لیک آمد بر درخت گل اما چہ فائدہ از سر و گل چہ بود خبر گفتنم کہ من بابا دیوی کیست چو آن نور سیدہ گل کشا نظر بہ لالہ و زر گس کہ غایب ہست خلعے بعیش خندہ زمان چمن چو گل	خندیدہ باغ و چشم من از گریہ تر ہنوز باشد ز آہ سر و منش صد خط ہنوز چون آن جمال تازہ نیامد سبر ہنوز زان سر و کلف اندام خنبر ہنوز دامن کشان نکرد بہستان گذر ہنوز چشم و چراغ مردم صاحب نظر ہنوز جامی چو لالہ غرق بخون بگر ہنوز

یادِ پادشاه که ز من یاد کردی هرگز کردم آباد بعدِ خونِ جگر خانه چشم گوشتِ امی سیمیر از حلقه زنگشت گران بارها از لب خود عشوه شیرین دادی یا نفعی بر سر من منصب شایسته لیکن حسنِ ارشادِ مہینِ بکبر و اطوارِ سلوک دلِ ناشاد مرا شاد کردی هرگز جاویدین منزلِ آباد کردی هرگز یا تو دگر گوشِ نغمه یاد نکردی هرگز فکر جانِ کندن فرما کردی هرگز کار بر قاعده داد کردی هرگز جز بحسنِ خودم ارشاد نکردی هرگز
--

بندہ جامی نکند از تو جز این آزادے

کز بندِ خودش آزاد کردی هرگز

خو امان بگذراے سر و سرفراز بنامِ چشمِ مست را که با من ز غم گفتم مسوزانِ مہمانِ ست رقیبِ کشته شد و کشته شد نسا زوی تو مارِ اسیح چاره چو پر کشاد مرغِ جان پر دیز چو سایه سرور از پاور انداز کند صد ناز پیش از بر یک ناز کز آتش شمع را گویند بگذارد خوشت الحمد را بسمل ز آغاز بیا بیچارگان را چاره ساز بیا بم قصر شیرین کرد پردا
--

جد اماند تو جانے نسا لید

ز کشته بر نیاید هرگز آواز

تیر مژده تناب دل تنگ میسند از
زین پیش میان دل جان جنگ میند از

دست غم دور دست دل می بایه بستر	رو جانب این نمکد و تنگ میسنداز
سختی دل خویش گم پیش رفیقان	در حلقه طرغان حرم سنگ میسنداز
بر عارض چون سیم میفر خط مشکین	در آینه صاف دلان بنگ میسنداز
هر چند به قانون بود ناله زارم	چنگ توام از چنگ خود این چنگ میندا
من شسته ام از آب منو دست خود ای شیخ	در کوزه دگر جز می گلزنگ میسنداز

جامی بقدرش شعر تراست شد آهنگ

این زمره شوق ز آهنگ میسنداز

رفته و من ملازم این منزلم هنوز	ز آب مره بکوس تو پا در گلم هنوز
را ندی چو برق محل خود گرم و من چو آب	در گریه و فغان ز پی محلم هنوز
گست چون زام هر رشته حیات	دست از دوال محل تو بگم هنوز
ای کشته دل ز تیغ جفای توام دو نیم	با من و دل مباش که من یکدم هنوز
من مرغ نیم بسلم از شوق تیغ تو	تو تیغ آکسیده پی بسلم هنوز
فرسود جسم غرقه بخون زیر خاک من	مستغرق مشایده فدا لم هنوز

جامی نهاد چشم بلاق مزار خویش

یعنی بشکل ابدی تو مالکم هنوز

دیدم جز خاک درت خواب نه بنید هرگز	تشنه در واقع جز آب نه میسند هرگز
چشم قلاب تو بر کشش خاطر ما	چون نسیم زلف تو قلاب نه بنید هرگز

سیرمی از صحبت اجاب نہ بیند ہرگز راحت از بستر سنجاب نہ بیند ہرگز خانہ ام پر تو مہتاب نہ بیند ہرگز عابد شہر بحر اب نہ بیند ہرگز	ہر زمان لہلہ گوی تو شاق بست ہر کہ در گوی تو پہلو پسر فاک نہ دو دامن گر شب از میان روزین بند نور طاعت کہ دل از سجدہ ابروی دہ
--	--

جامی آن صوئے صافیت کہ با ادب
خود جز رہن مے ناب نہ بیند ہرگز

زخیل عشق تو سلطان سپہ نیز کہ دار و داغ عشقت پادشہ نیز چو کشتن میوانی بی گندہ نیز نکر دی سوئے مشتاقان نگہ نیز فدایش با دمسجد خائف نہ خدا را بر شکن طرف کلام نہ	زہے مہر از رخت شرمندہ نیز ز دست عشق تو دوا دار کہ خویم کن بے سوچے مارا گنہگار گذشتے دی بعد ناز و کرشمہ چو خوش آن باد شد کوی خرابات کمر بستہ ہلاک جان من شد
--	---

قدم کے بینے پر چشمہ جاے
کہ کمتر و اریشین از خاک روئیز

خریم عیتے منزل گہم بس دل ہشیار و جان آگہم بس و اما تو فیقے الا باللہم بس	درین رہہ خضر بہت ہر ہم بس حریت کج خلوت خانہ فتر طراز آستین دلق تجرید
--	--

چرا منت کشم بهر چراغی	فروغ مجلس از شمع بهم بس
مرا گرد دولت شایسته نیست	فراغ از دولت شایسته بس
ز بیرون گر لباس تو بنویست	بگر بسته ز خون تو در تنم بس

چو جامی گزیده استیسم
زشت سینه دست کو تنم بس

عید شد هر کس یاری عیدنی دار و پیر	عید ما و عیدی ما دیدن وی تو بس
عید مردم دیدن ما عید ما دیدار تو	همچو عید ما مبارک نیست عید هیچکس
صدق با چون دشت شد آفرای رشید	همچو صبح از مهر دل با ابر آور کنفس
ما ایسر بهر و خلق محرم بزم وصال	ز غ با گل همدم و بلبل گرفتار قفس
سوغت جان من اگر آه کشم معذور دا	دو دخیل و لاجرم هر جاننده آتش غس
پرده گفتی افکنم بس و ز عید از پیش رخ	عید شد آن و عذر او دیگر نیکن پیش بس

میرسد فریاد جامی بے رخت بهر شب بسا
ای نه نامهربان روزی بفریادش برس

گرد وی بدم نمائے چه کند کس	در چشم ترسم نمائے چه کند کس
آئے برم آندم که شوی از همه فارغ	آن خطه اگر نیز نیائے چه کند کس
هر روز جدا از تو کشم محب و دروے	گردید شد در وجد آئے چه کند کس
چون زلف تو بردا من گل نماییه باید	از سنبل تر بگالیه سائے چه کند کس

ہوش از بربائے دُخرد صبر توان کرد	اگر صبر ہم از دل بربائے چه کند کس
جامی اگر آن شوخ نند ماندہ وصل	زان خوان کرم غیر گدائے چه کند کس

گفتے کہ حذر کن ز یلای چون تو بلا جو سے
سرتا قدم آشوب و بلائے چه کند کس

جام لعلش نگہ از بادہ گلرنگ پیرس	نالہ من شنواز زمزمہ چنگ پیرس
جلوہ شاہد گل بین سحر از حجلہ ناز	موجب نالہ مرغان شباہنگ پیرس
تنگ و ستان ترا کام دل اندر غیبت	ستر این نکتہ بکرازد ہن تنگ پیرس
عاشق کام طلب راز غم دور و گوی	مطرب بزم نشین راز صف جنگ پیرس
نام من مایہ تنگ ست بجائی کہ منم	قصہ نام گو قاعدہ تنگ پیرس
باد پایان نتواند رو عشق سپرد	قطع این مرغلہ از بار گے نگ پیرس

جامی امید وصال حرم ارہست ترا
راہے بین و قدم میزن فرنگ پیرس

رفت عقل صبر و ہوش ای دل کن از نالہ بس	کاروان حیرت چوین روان شریطیہ فریاد چل
تا بود جان ز تن از دمی عارض و حالت میو	چون زید بے آب و اندر مع نسکیں در نفس
از دلم شوق تو خیزد و ز دولت مهر قیاب	از گل آرای گل مدد رنگ غار خا و خس
یک نفس خواہم بر آرم لیکے تو چون کنم	تو مرا جانے و بے جان بنے آید نفس
چون تنم گو بودی اندر ضعیف و نرنگیوت	از ہمش بگسیختے باد پر و بال گس

گر تو فریاد من از ضعف نتواند رسید	ای همه فریادم از تو تو بفریادم برس
بر درش حرفی نوشتم از کمال ضعف دل	گر بود در خانه کس جامی همین یک حرف لب
<p>ای باد صبح آن گل سیراب را بپرس از ماکه کرده ایم چه دیوانه گریه چشم کو یک کنم مدیث ز زندان پاکباز اجباب را ز فرقتش از دیده نورفت دل را بهین سحر و کمان پیش از بردش جان کز تنم رسید ز نوشین لبش بجوی</p>	<p>وان ماه شب فروز جهان تاب را بپرس آن در تاب و گوهر سیراب را بپرس یا بر دروغ و عده قلاب را بپرس آن نور بخش دیده را بپرس آن بت پرست گوشه عمر را بپرس از حال طوطی آن شکر تاب را بپرس</p>
تعبیر خواب عاشق بخواب را بپرس	جامی خواب دید که در کنار دست
<p>آن قریح را با حجاب آیت زیبائی شناس مال پاک پند کانداز خرقه میدادم نهان پاس نفاس است میگویم طریق راه عشق منزع عمر مرا شنید گوئی وقت ورود گر نبائی توبه ویران شد مجد الله که هست بالباس فقر نایز علت شناس درست</p>	<p>خوبریان کرد و زانجا آیت حسن افتباس ماش مخم گفت ازین پس چندم در لباس جان ندای راهبانی کاین نفس را دست پاک کریالی برویت هم گشت پشت من چو دامن محکم از خشت بر خرم قصر عیشم را اساس زشت باشد بامریه طلسم و نیکی پاس</p>

	<p>کم شغوا و از طلاس فلک جامی که بود آن همه رسوائی کنفایان ز آواز طلاس</p>	
<p>سیر پیچید خط این دایره زنگارش سایه بر بام فلک میگذرد و یوارش وای من گزیند بگردنم ز نارش کار نیافت کشاد از گره ز نارش تر آن کارند نه تکیه کن از نارش نقد افلاس عزیزست غنیمت وارش که ز خوانای دل وصل بود و نقارش بود آن حسن و ادا لطف معانی تارش</p>	<p>گردش جام که زد صنع ازل پر کارش سرمه دور میخاست که از رفعت و قدر نیست وجه من منور جز این لعل کهن بند و پیر معانم که در اطوار سلوک خیرستان طلبد هر چه کند با دودش گسل کنفس از صحبت پست نفسان طبع گویای من آن طوطی شکر شکست جامی شعار و لا و نه تو بنیست نعلین</p>	
	<p>همه قافله بند روان کن که رسد شرف مهر قبول از ملک التماسش</p>	
<p>همانا در جفاکاری نوشته لوح تعلیمش تبع غمزه کن با انیسان هر دو تقییش خست از لب سلامی تا کنم فی الحال سلیمش روان شدیل خون از جوی مبد و کما تقویش بود آن حلقه درنگه فروزون از حلقه بهیش</p>	<p>زنت که خط شکین شد زین صفو بهیش فتا و اندر کشاکش از چشم و ابرو بهیش تساع جان به خواسته ز من گر خود نمی آید بنجم حکم فتح اباب آشک با رسم نیرد مگر گرد میانست که شود چون بیم خود غلقه</p>	

لبت مهر سلیمان است و بر روی اسم عظیم خط
اجازت ده خدایا بوسم بهر تقیض

نهادی پاکبوی عاشق جامی از سر گذر
زمر و سر که است آنکس که از کشتن بوش

نهادی لعل رخشان بر بنا گوش
در شکم شد از عکس لب لعل
ترا از هر طرف در گوش لعلیست
چه بودی کوه کن لعل تو دیه
ز لعلت گر کنم در یوزه کامه
مرا بر هر چه لعلیست آسا
سپیل و ماه را کردی بهم آغوش
منش در دیده جا کردم تو در گوش
چنان لعلی که از جان میبردش
که کردی لعل شیرین افرایش
بلولو لعل را گیری که خاموش
از آن خونی که در دل میزدش

ز لعلش چون نداری رنگ جامی
ز خون دل شراب لعل می نوش

روح نهد بلک دل عشق تو شاه سازش
دلکینه گشت خون از غم پای بوس تو
سوخت ز تاب خورشید کاش بریده جاوش
خواهم اگر دمی زخم بی تو بعشرت و طرب
چون بصفت خال تو از پیر سجده سر نهیم
از چه سیم اگر در خصلت آیم آن دمن
بر سر عقل و صبر و دین میر سپاه سازش
تا برسد بکام دل زمره راه سازش
آز سودا چشم خود چتر سپاه سازش
یا تو گذر و بدل مایه آه سازش
گفتم اگر بجز آنی افسر جاہ سازش
من رگ جان تن کشم رسته جاہ سازش

بر سرِ جامی از روی تیغ و شمشیر گشت
تیغ و گرز زن که تا عذر گناه سازمش

فغانِ ابلهی این خزان بی دم و گوش شوند هر دوسه روزی مریدان دانه زیر برون و س از لعلِ هدایت نور گمے که در سخن آید هوس کند ساع و گز خروش شود حاصل مراقبه اش نگاهدار خدا یا مدام حائے را	که جمله شیخ تراش آید و شیخ فروش بسی ز دین و خرد خالی از بصیرت هوش نه در درون وی از شعله محبت جوش که کاش ازین ندیان زد و تیر شود خاموش ز بار سر نبود غیر در دگر دن و گوش ز شتر رزق ریا پیشگان از رزق پوش
---	--

بگوشتن پشیمان از حرمیم سیکده اش
صدای نعره مستان و باگ نوشا نوش

شیخ خود بین که با سلام بر آمدنش خویش را واقف اسرار شناسدین جز قبول دل عاقل نبود کام دلی وام تر و زیر نهادست خدا یا پسند بندِ پیر خرابات که در مجلس نفس اگر چه از حاصل خود دفتر بایام شبست هر که بر نعمت او شکر گوید حائے	نیست جز رزق و ریا قاعدهٔ سلامش باز آغاز و توقف و نه از انجامش میکنند رد دل خاص قبول عاقل که فدا طار فرخندهٔ اور و دانش میرد روح قدس فیض حیات از دانش نام کس نیست بیرون از ورق قماش میشمارد خرد از دانهٔ انعامش
--	--

خرا مان میر و آن شوخ و صیدیل بزبانش	بخون غلطان ناوکهای چشم مست مالش
زمن من کشان بگذشت شبای صبا	بیشان گرد او با من از دامن اقبالش
چو موری کشته ام از ضعف کو آن قوت ختم	که نیم خوش را روزی طفیل مورپا مالش
شدم به اوز موی زار تر کو نامه بر مرغ	که بندم در میان نامه خود را بر پر دبالش
چو آن شوخ و خود کا مست باد و خویش رس	کجا در دل کند جان پیران کن مالش
خطش نه رسته ریغ نیست که چشمه حیوان	نشانده تخم آن ریحان بغیر از دانه مالش

بخون دیده صورت بست شرح حال خود جامی
که میگوید آن سلطان خوابان صورت مالش

هر دم آیم بر دلت بادیده خونبار خویش	ما طفیل دیگران بنایم دیدار خویش
تا که ازین محبت بے اقبال دید و خست	روی حرمان آورم در گوشه او باز خویش
وینت دشوار و ناویدن از آن شوار	چون کنم پیش که گویم قصه دشوار خویش
بزم و صلت جا پا کاست من نه ایشان نیم	چون گانم جای ده در سایه دیو از خویش
ای ز سوز عاشقان حسن تر ابا زار گرم	تا کی سوز بے برای گرمی باز از خویش
از خندگ خود چو نه سوراخها کن سینم ام	تا دم کیم بدون در دل نگار خویش

کار جامی عشق خوبانست و هر سو فاله
در پے انکار ادا و محبت ان در کار خویش

ولا ملازم رنجان در و کش می باش	بهر چه میرسد از صاف در و خوش می باش
--------------------------------	-------------------------------------

<p>کین تعلق خاطر بعیش مفرود مسر خراب سادو عذاران کج کلام من دو کون در نظر من یکے شد ای خواجہ مہ غم ز منقبت صورت اہل سخن را منہ ز جام می اسی شیخ غرق آب حیات</p>	<p>بریدہ وار ہے زمی سادو دیش میباش روای اویت تو شغلش دیش میباش تو در شمار سہ و یار پنج و شش میباش چو جان بر دم بود گوشت از پیش میباش تواندہ خشک زبان لب از عطش میباش</p>
---	--

<p>خلاصی از خود و از خلق بادت جامی ز جام پیر خرابات جرمہ کش میباش</p>

<p>بنامی رخ و رشک پری خانہ پین باش با مبادل و جان کبری جان جان صلح پیوستہ جفا خوش نبو و بلکہ فانی نہ چون من تو شدم بسکہ بدل نشن تو بستم مایم و ہمین عاشقے و لذت دیدار اسی سوختہ صدرہ دلم از داغ جدائی</p>	<p>باروی چنان مامہ روی زمین باش دل بروی و جان نیرکون رپی دین باش گم بر سر مہر ای و گمے در پے کین باش تو ہے تو جد اشوز من خواہ قمرین باش ز اہد تو برو در طلب خلد برین باش با عاشق دل سوختہ خود بہ ازین باش</p>
---	---

<p>جامی قدم از تحت جمہ و مسند ہمیشہ بتہ زود و رکوی بتان خاک نشین باش</p>
--

<p>تلاش و شہدیم ہی وقت آن تلاش خوش طوبی از قد خود و جمل ماندہ مینو بر پا بکل</p>	<p>کو باخت نقد دین و دل و معشوق آن تلاش خوش سروی بنایت معتدل بالا خوش و دقاز خوش</p>
--	--

مستند بی جام و سبوت لب میگون او	صوفی و شان صفات خوصانی دلان ردکش
زان لب میان عاشقان آمدن و دیان	ساقی ز کیسود او جان مطرب کیسود و غش
می بینم آن لعل و تار بر طرف رویش خال	افاده در صین خطا سکین غمی از غش
خوش آنکه خواهم زان صنم بوسه تسکین غم	سن یک و تا داد از کرم بخشید چای و غش

جامی صلا می بازده که هر چه گوئی با ده به
بر سر سبوت با ده تیرا چند ازین ستاروش

دلم که شوق لب و او شربت لبش	بمهر خطا تو شد مهر نام لبش
چسبای طعن دلم را بستی از لب تو	چو داد با ده ازین جام سا از لبش
که ام شیفته دل در کند زلف تو بست	که عقل خنده ز در و در از لبش
چونک بهاس جفا نمکست از آن دل	که جارسد ز نم چشم عاشقان خلش
خوشامرق صوفی که محتسب هر دم	کشید پایال ز حبیب و صراحی از لبش
اگر چه در همه عمرش بدل نیافته ام	بس ازیکه یافته ام همچو عمر بے لبش

چو راند جامی از آن چشم آهوانه سخن
سر و دوزم غزالان مست شد غزلش

زان میان گم کرده ام هر رشته تدبیر خویش	کاش مونی چشم از زلف چون بنجر خویش
و ده به شیر نیست علت گویا آمیخته است	شیره جانهای شیرین ایات با شیر خویش
نقش تیر چمن که در تیرانه صورت می نگاشت	پیش رویت بر زمین ز وفای تصویر خویش

تیرت آمد بر دل و من نیم گشته منتظر	مانده ام باشد که آبی از قفای تیر خویش
همدم یاران تو خوش در عشرت آباد وصال	مانده من تنها درین غمنا و دلگیر خویش
خوایم عمر بگویم عذر تقصیر و فنا	همچنان شرمند ام پیش تو از تقصیر خویش

منده جامی پر شد همچون غلامان بر دوش
رحمے اسی شاه جوانان بر غلام پر خویش

من بیدل چو خواهم داد جان دیده دیدار	مرد کن ای اجل زار میرم زیر دیوارش
ز دیده در دلش جا کرده و دل درون نهان	هنوز این نیم ترسم که بنید چشم اغیارش
چو دست آید لی الله که خواهم دیده دورا	کنم خاک و آن ساعت که بنیم لطف فغارش
نه دل دارم ببت اکنون وین مسکین مسلمان	که او با کافران شگدل افتد سر و کارش
نشد چون گل خوش لبکین بر لب جو آب بگریزد	که یابد روزی این دولت که شود بگرد خسارش
تو و گلزار خویش ای باغبان باد سر کوی	که آب وی صد گلزار می بخشد خوش و غارش

چو مرغ خان خزان دیده لبان بست از سخن جایی
کجا آن غنچه نمندان که باز آرد بگفتارش

دل من که بس مبتلا بسینمش	ز عشق تو در صد بلا بسینمش
شب تیره هر کس بگریزد و من	دران غم که فردا کجا بسینمش
خوش آن مه که کیزد و خرسندیم	نباشد اگر سالها بسینمش
بره چند سایم رخ آباد بود	که روزی بران پشت پا بسینمش

<p>دل رزوی نگه داشتن مشکل است رقیبانم از روی خدا ساختند</p>	<p>کز شکسته عجب دلزبا بستمش خدا یا که ایشان جدا بستمش</p>
<p>از ان گشت بیگانه جامی ز خویش که باد در عشق آشنا بستمش</p>	
<p>هزار دل شده شده خاک و مهر گاش فروغ صبح دگر از صفای انداش بگرم خانه عرق بر عذار گل فاش گرفته کیسه بخت بهر نقره فاش چه جای آن که بود زیر ناخن آرش شد این زینت و دیهای سنگ گاش</p>	<p>پسیده دم که شد از خانه عزم فاش چو کند جامه زتن جامه خانه را فروخت چو برگ گل که بود در گلاب فاش تنش چو نقره خام و هزار مفلس و مور راست چشم و برد باخته نه چشم از دام نکاشت استره کیو بکام خود ز سرش</p>
<p>رقیب کو کشتا ز که جامی بیدل ز چشم ابله نشان داد سیم فاش</p>	
<p>کاش که بدم نمیدادی اول سکو خویش کس نینم در همه عالم تاب روی خویش خون ریزی و آمیزی بنجا که روی خویش کرده ام پیوسته دل را جای پهلوی خویش بریندم سر از آئینه از انوی خویش</p>	<p>چون بخواری خوشی راند از گرم از گوی خویش آبرویم تا ز خاک پای تست امی سر فاش با تو وصل ما همین باشد که از تیغ جفا چون بکشد از روی تست دشمنان پهلویم تا رفت را در صفا آینه میدارند حسن</p>

گر نه چون موی سیات باشد اندر لاغری | آبگسلانم تشنه جان از تن چون موی خوش

قتل جامی نمزد را قرا بست خود کمن
رحمت او دور و دراز ساعد و بانی خوش

چند فرد زم چرخ از علم آه خویش بهره از حد گدشتیغ سیاست کیش هر که بیم دانت چشم کشاید چو به شیخ سحر خیز یافت ذوق شراب صبح ذکر قوت در پهن رفت بیانگ بلند دل ز بهود و درت مرتبه قرب یافت	بزم مراده فروغ از رخ چون آه خویش در دسرها شقان در کن از آه خویش میل کشم دیده اش از الف آه خویش ساخت دمای قدح در دسرها گاه خویش سر و خجالت کشید از قد کوتاه خویش بنده ز خدمت شود غاصکی شاد خویش
--	---

روی نکوی تو خواست جامی بیدل دلا
دور ازین خاک در روی نکو خواه خویش

تا کی کشم بصومد جوان بهجت خویش بر فرق کرد در دسرها ک درت خوشم گل نسبت این ز شلخ در خان که آتسیت داریم بار شیشه و خوبان بهنگ ما تشریف خرقه زاهد بهجت را اوهند بنامی لب که صاحب بسج و طیلسان	خزم کیکه بر دسرها زخت خویش همیشه قلع او دسیلمان تحت خویش کشن باغبان ز رشک تو ز دور دخت خویش در بر گرفته سنگ ز دلمای سخت خویش روای عشق و پیرهن بخت بخت خویش در وجه قلع با دو کند زخت بخت خویش
---	---

	<p>تجاری بشهر مشق مشور منهن ما از موده ایم درین شهر سخت خویش</p>	
<p>ایک تیر سم زمین گردی رسد بر منش ای بسا خون سلیمان که شد در گردش گوشه پشته گرفته تا گمان سومی منش باز تر رسیدم که از اردوان بازگشت دای من دوزی که منیم با تیر پیرانش آشود سوز درون رد مند ان روش</p>	<p>آرزو دارم که گردم خاک راه تو منش آمد آن کافر برون شمشیر سبته دی سوا که بجهد اوسوی من بنید چو میدارد درین خو اتم گویم لباس از برگ گل مبادش هر گشتن منیم قبا پوشیده بیوشن و قش ای صبا با او حدیث شعله آهیم گوی</p>	
	<p>شاید آن بد خو کند می خدا را ای اجل ریز خون تجاری ویر خاک آن کو افکنش</p>	
<p>سرود بخودی داد عاشقانه خویش کسی نکرده من رقص بر ترائی خویش چنانکه دانه کشد مور سوی خانه خویش بسیار خاره کن ضایع آب دانه خویش من رفیق من محبت تو و فضا به خویش مرا چو شمع سوزی هست باز با خویش</p>	<p>من خیال تو شبها در کنج خانه خویش بخون همی طپسم از ناله های خود هر شب خیال خام تو بر دل من ضعیف بنجاک ز چشم سخت دلان در در عارض خیال سخن بقاعده هست آید ای و اعط خوشم شعله این آه آتشین هر شب</p>	
<p>پوی کشی قدم از خاک آستانه خویش</p>	<p>بر آستانه تو خاک شد سر بجای</p>	

آن سفر کرده که جان رفت مراد ترش نازینے که کنون خواسته از مسند از	هست ای که نیاورد بن کس خبرش چون بود طاقت پنج ره و تاب ترش
گر چه از رفتن او میرودم صبر و شکیب میراے باو بد آنسو نفس سرد مرا	هر کجاست خدایا سلامت بر ترش که مبادا رسد آسیب بگلبرگ ترش
مانده و بسته گل بلبل غافل در باغ چون بهیرم سبزه راه ویم و فن کنسید	ماریت کاش تو انم شدن بال و پرش که چو آید بر خاک من افتد گذرش

شد چنان زار از غمهای جدائی بجائی

که مدیست کس هرگز ازین راز ترش

سرم کاش بودی خاک ریش بجان دادن اگر کردیم تقصیر	گر گشته لکد کوب سپاهش کنون بهیم از جان عذر خواهش
منه بزا بهی دل تهمت عشق هنوز از باد شب سرگرا نیست	که می بینم از نیاه بے گناش و گرنه چلیست خواب چاشتگاهش
شیم شد روشن از روشن انسان تشکل اولال خولش خواهم	که روزم تیره اولالک سپاهش رقیبان بر سکن طوف کاهش

چه شد کرد و کرد جامے دعوی عشق

دو چشم خو نقشان اینک گواش

آن قبایلیگون میند و بر سین برش	همچو شلخ گل که باشد خلعت از نیل و ترش
--------------------------------	---------------------------------------

در کبودی فلک ز فیسان مے پیدا نشد جان فیدایت بادای دربان و قانع مشو یکر مش ویدیم عقل و دین دل بر باد شد سو ختم شہا بے چون شمع پیش و دے عاشق ثابت قدم آکسن بود کز کوی دوست	کایچنین باشد لباس آسمانی در خورش تایخ پرگز و خود سائیم بر خاک درش ای جان ما اگر بنیم بار دیگر شش ہیچکے سوز و درد من نیاید باد درش روگردان اگر شمشیر بار و بر سرش
--	--

سوخت جامی ز آتش مجر و بر آمد سالما
پنجان بوی و فامی آید از خاکسترش

شوخی که تاج و ایمان بوسند خاک ریش من کیستی که خواہم پہلوی او بشنیم فرسودہ قالب من ہموار خاک بادا در گلستان خوبے برگ و فاموید ہر کس بھر آن خطا مبر و رشد بہ محشر من و خود چہ خواہم زان کہ ہرگز نشنیت	سوی چو من گدائی مشکفقتد بکا ہش این بس مرا کہ بنیم از دور گاہا ہش بر ہرزین کہ باشد آمد شد سیاہش کز خون بے گناہان پروردہ شد گاہش صد گونہ مسخر و فی از نامہ سیاہش چون بادشاہ ظالم پر دای داد خواہش
--	--

جامی ز کوی ہستی بر بست رخت کوئے
کز بیج سونیا دگر فغان و آہش

نامہ کز جانان سد تعویذ جان میخوانش نقطہ حرمے کے آید در ان نامہ بخشیم	وز ہمہ غمہای دل خطا مان میخوانش نقش آن خال خطا بمنہ نشان میخوانش
---	---

بر بیا من و دید من خوش و ان میخوانش گاه خواندن مرهم داغ نهان میخوانش یک زمان به جسم آنرا یک زمان میخوانش جای آن دارم اگر گریه کنان میخوانش	هر دمان هر دم بخون ل سوادش بکشد چون بپای آن نامه از مرهم بپای داغ نهان مونس جان دل من شدند از مر صبر از آن بیکه بوی از آن برگ بگل خندان مرا
---	--

دوستان گویند جامی نامه خواندن تا بکشد
در د جهان و در ز ایا نیست از آن میخوانش

ای ناخدای ترس ترس از خدای خویش اگر بنید ابروی تو نماند بجامی خویش از پردای دیده من خاک پای خویش یکتای مویش ز زلف دوامی خویش بلبل چو گل ندید فدا از نوای خویش آودیده ام سگان ترا آشنای خویش	کشته مرا ز جگر رخ جاتقرای خویش ترا هر که جا بگوشه محراب میکند سیف است بر زمین گوی پای تو فرشت کن کوته فدا در شسته عمرم خدا بے را عده از رخ تو ماند دلم بے سر و عشق از خویش و آشنا همه بیکانه گشته ام
---	---

تو پادشاه منی و جامی گدا بے تو
اے بادشاه مرمتی بر گدا بے خویش

بدست شانه مد طره معبر خویش که پر کرده ام از خون دیده ساغر خویش نمود عاقبت آن ناشاخت گوهر خویش	مادر آینه را در صفا برابر خویش بهر ده ام بے عمل دست بی لب تو رقیب گفت ترا بد گهر شناخته ام
---	--

<p>بچار بالشی عزت چو راه نیست مرا گر آن پری گذرونی بشل بر دهنه قدس چو هست پایه واعظ چو هست اولست</p>	<p>آستان زلفت نهادم سر خویش دشته فرش کند زیر پای او پر خویش از ان چه سود که سازد بلند منبر خویش</p>
<p>بجویم عشق تو دیوانه ساخت جامی را نیست کجک بر آتش نهاد و قهر خویش</p>	
<p>هر که روزی در نظر آن رود گلنگ آیدش سینه پر شد عاشق دهنه را از درد و غم در ریش صد سیمتن شد بادل چون سنگ ک پهستان در گانسان غم خویش آن شوخ را</p>	<p>گلشن فردوس اگر خستند از تنگ آیدش آه اگر در دو گرد سینه تنگ آیدش کاش خرماد مباد پای در سنگ آیدش اگر در دل هر زمان از دیشه جنگ آیدش</p>
<p>هر که آید چو جامی بچک رفیق عشق عاقبت سرشته مقصود در چنگ آیدش</p>	
<p>کسی کافتد نظر شکل آن سر و قیاسش بلائی جان من شد یاد آن بد خوید انم ز دور آن لب سببری میزد نزدیک شد کوی خیالش از دیده جای در دل سکینم شبها ز رشک ناله می میرم که من در گوشه تنها مرا ره نماند که در کوشش هم پیلو بدیاری</p>	<p>ز سینه صبر و دل طاقت از جان بردوشش چه سازم چاره که خاطر کنم کیم فراوشش که گیرد سبزه نوره گره چشمه نوشش خواهم مردمان دیده را خفتن در آغوشش همسوزم بدایع خبر و ادب کار ده در گوشش آیهان سیه ل خوش نشسته و دوشش</p>

نمودی رخ کن منیع از سر و دشتوق جامی را
چو بلبل جلوه گل دید توان ساخت خاموشش

نہماز کجا میرے اسی سر و قبا پوشش من لذت دیدار چه دانم کہ ہنوزت ہر چند بدن فیتے از خاطر تنگم در گوش تو یک کتہ ز بخت سیہ ما گویم سخنے با تو اگر پسند کہ گردد خواہی کہ خدا در دو جہان پاس تو دارد	دردا کہ تومی آئی و من میر دم از ہوش از در زیدہ فتم آشفہ و مد ہوش پیش آئے کہ چون جان کشمت تنگ در ہوش گفتن نتواند مگر آن حال بنا گوش بر طبع لطیف تو ہین لحظہ فراموش ز نہار تو در پاس دل خستہ دلان گوش
---	--

جامی از خرابات غرض بادہ عشقت
خواہے ز سب و درکش و خواہی ز قبح نوش

بیونایار چنین بے رحم و سنگین دل مباش اختر فرخندہ فالے ماہ ہر مجلس شو پای بر جاہ پو سر دم در ہو اسی متد تو دانہ حال تو ام برد و گندم گول بست ساربان چو محل لیلے زنی بیرون برد چندر وزنی بر درباریم اقامت آرزوست	درد مندان تویم از حال غافل مباش آفتاب بے زوالی شمع ہر محفل مباش ہر زمان چون شاخ گل سوزد گراں لب مباش گو مرا از خون منستی جو می حاصل مباش منع مجنون کہ تواند کا در پے محل مباش ای اجل سرعت کن بے عمر مستعمل مباش
---	--

بی ہر جان لجامی از حسن بیان	بیش ازین حیرانہ در نقش آب گل مباش
-----------------------------	-----------------------------------

پوخت نیست که بایرم و می بخلوت خاص و عای مردن خود می کنم گریه ام ترز قتل اسیر کند خویش چه پاک بجست بومی تو در خون نشست مردم چشم	بر آستان اراوت نهم سر اخلاص ز دوری تو نزدیکه رقیب بلاص شکار پیشه ندارد ز صید خون قصاص در آرزوی گهر غوطه میخورد و خواص
---	--

ز شوق ما ز رخس بس کن حاسی
کزین سر و دوشود زهره بر فلک قاصی

ساقی بدو زخم صفایکد و جام خاص باشد بقدر لطف سخن و در سخن لطیف بر خصم جو پیشه بکش تیغ از بقتام لطف عمیم دوست مرا خاص خویش خواند طی کن بکام صبر و توکل طریق فقر بر گوش شیخ نغزستان بود گران	ایا بیم از که درت خود یکد و دم خلاص از گفتنهای عام مجو نکتهای خاص در کیش عشق صفو ز قاتل به از قصاص ورنه مرا چه حد که زخم لاف خصاص خواص ازین معالیه شد قد و خواص لیت الزمان تفرغ فی اذنه الرصاص
--	---

بجای بقید علقه آن زلف سر سبز
از اخلاص من بحال و لامناص

ای کرده بر لاک من از اهل عشق نص بس دلکش است قصه خوان زبان میان رفتم معزم رخصت پا بوس دست گفت	جان در تنم ز شوق بوکایطیرنی لقصص تو یوسفی و قصه تو احسن لقصص یا صاحب الغزیه ایاک و الرخص
--	--

کس نیست بر در تراز و مطلقا احص در حکمت هیچ نوشته نه از قص	بجاست است بخت مسادات با سکت گر صاحب فصوص بدیدی لب ترا
	تبع تو بهر قتل کسان تعص قاطعت جامی چگونه سر کشد از مقتضای نص
لعل تو مقصود بالذات است جوهر بالعرض بلکه مسکین میدید تیر تر ا جان در عرض چون است تست جان من علاج این مرض زین سخن امید میدارم که من باشم عرض	کی کنم پاکان جوهر در ج لعلت را عرض نیست مردن آنکه افتد غرق خون تو صید تن مریض تیغ شوق تست بگذر پر سرش گفته خواهم اسیری را نشان تیر ساخت
	نیست بی جوهر عرض جامی مکان وجود لعل جانان جوهر آمد جان مشتاقان عین
بقول پیر معان محبت است از ادراک من دام فیض رسان باد آن کف فیاض حکیم با همه بحث جوهر در اعراض اگر ز غصه سر شمع میبرد و هست در اض که عاجز است طیب از علاج این امر من ریاضت است جدا از تو فتنش بریاض	چون عرض تو بکنند بر تو زاهد بر تاض تمام فیض بود با ده خاصه از کف یار ز جوهری کیفیتش و قوت نیافت گرفت پیش رخت خویش اسیری چه عجب تو خود معالجه در دینه ریشان کن بطرف روضه رخاکی و در میقم درت
چو از مسوده میبرد این ک بیاض	نیال زلف درخت در بود جامی را

خال مشکین چسبت بربخ کرد لب راسته خط	بر غلاف عادت نهاد دست پیش از خط نقطه
زبان خط نیکو لبست در هر زبان خواهد قناده	موجب شهرت نشد یا قوت را بر حسن خط
خیر من خج اهی مکن عاجز میان جان من	جان من نشینده لایخیر الا فی الوفا
کز بعد ادم رسد پیغامست ای محمل نشین	در دروازه بگذرد سوی تو شکست من شط

خوبست جامی خواند الحمدی بران رضی
چون کشادی پرده درسم الله انما و شغلط

از لب بیگون تو پر نیز گاران چه خط	لذت می مست اندوهشیاران را چه خط
ای امید ما همه تو جو میسد بدل	غیر تو میدی ز تو امیدواران چه خط
یافت پاهل ز بعد مشک سایت شمه	ورنه از طوف چمن باد بهاران را چه خط
خاک پاست گر نباشد جای بالین زیر سر	بر سر کوهی تو شبها خاکساران را چه خط
کرده هم سو بلبلی چون من نمستان شوق	از بهار خوبه آخر گلغذاران را چه خط
من نجات خود لکد کوبم بر آه آن سوار	ورنه از آذر دوزخ مران سواران چه خط

دید و بے خواب جامی گشت از آن رخ بهره مند
از فروغ مه بجز شب زنده داران را چه خط

یا قصد قتل من دار بد تیغ انقطاع	هر کس از شام اجل رسد من از روز و داغ
زین دوشتم خون نشان قتل و از دل بدون	آرمی آرمی گل سر جادو از لاشین شاع
بر همه مسایگان حال شب من و شست	بسکه بر روزن قناده از شعله آهیم شعاع

عوم میدان کن زلف عنبرین چو کان بدو آمانید آن دہان کشف حجاب زلف کن بہر یکان تو جان بادل خصوصت میکند	کز نہر خود کردہ ام بہر تو کوئی اختراع جز بنور کشف نتوان یافت بر غیب طالع بر سر کالا چھ صیب بست از خریداران نزاع
--	---

دل بخون گردید جامی را چو کرد آغاز راہ
بود صوفے گرم داز یک نغمہ آمد در سماع

حدیث ماہ رخت شد تمام در مطلع بوصف روی تو یک بیت اگر ہم بندم مرا بس این کہ شوم منتفع ز مشرب عشق ببین چشم حقارت کہ پیر و بہقان گفت مرا از پیش بر افکن چو قصد جلوہ کنی گرفت زنج و من سیل تاب کے گریم	کشید قصہ زلفت دراز در مقطع + شود کشادہ ز رحمت درمی بہر مصرع فقیہ مدرسہ و کسب علم لایف ترست شایع گیا ہے بحث درین مزرع کہ نیست روی ترا جز وجود من برقع علیٰ لوا مع برق من الحسے ملیح
--	---

کچھ میکہ نہما ز دست صفت جامی
بخواد معنی جمعیتے درین مجمع

کی بدعوی تابان رو چو در و چراغ میرود با آہ آتشاک دل در زلف تو از شگاف سینہ بر دل مفتید زان رخ فروغ ساقی باخ نمود ای شمع بنشین گوشہ	باید اشب پایہ خود را نگہدار و چراغ ہمچو آن رو کہ در شب پیشہ دار و چراغ خانہ ویران بلے از نور سہ دار و چراغ ز انکہ این زہم از فروغ صبحکہ دار و چراغ
---	---

شمع رخسار ترا که گیرد بد عوی و دزدان	وز زبان فدا ده آتش زمین گنه دار چراغ
وقت پر مهر را خوش کن در شبهای ماه	از نعل روشن بکنج خانه دار و چراغ

شعلای آه جامی نیست جز آیام همسر
هر کس آری بهر شبهای سیه دار و چراغ

نخله چو گل شکفته و خندان بطرف باغ	ماد دلی ز بهر تو چون لاله در باغ داغ
در باغ اگر نه بوی تو یا بیم بهر گل	آه بر آرم از دل آتش زخم باغ
پوشیده در خنجر صفت پیرهن ز باد	تا بوی او چو گل نشود عطر هر داغ
عاجت مهر خانه حسایه اے رفیق	کاش شب شمر از سینه من بس بود چراغ
در چایکے طریق تو در زند و نیکوان	لیکن خرامم کهک وری نیست کار داغ
کے سایہ بر سرم نگذران های قدس	چون بر کلوخ می نشیند مرا کلاغ

فصل بهار و بستانه عیش و دل
جامی و در و عشق و ز عیش جهان فراغ

بر شب از آتش رخسار تو سوزم چو چراغ	رد و از فکر سر زلف تو دادم به داغ
سوزم از دشتک چو سوز کسی از داغ نخت	هر کس از داغ غم سوز دهن از غم داغ
سایه بر عارض گل رنگ تو اندخته زلف	بر گل و لاله ز پر چتر سیه رخته راغ
موسم گل در باغ غم چه کشاید بر دی	خویش نیست دل من که کشاید در باغ
پای بر داشتیم از امن هر شعل که بود	آبیا و تو نشینم پس ز انومی فراغ

بوی پیراهنت از باد صباست جسم
بگر بیان گل و حبیب سمن و ادسراغ

جامی از لطف زبان است چو نشاء کس
بکته طوطی شکر شکس از لایع کلاغ

گفتم معبزم تو به هم جام می زلف
غالی زد دوستی بود هیچ پوسته
آیا بود که صفت تعالی بنارسد
بشناس قدر خویش که پاکیزه تر ز تو
عمر تو گنج و هر نفس از وی کی گهر
پای تو بر زمین اثر لطف و رحمت است
سطر بز و این ترانه کمی نوش و لایع
بر صدق این سخن و گوشت چنگ و د
چون بر بساط وصل نند ابل قریب
در می نداد پرورش این آگون جود
گنج چنین نفیس مکن رایگان تلف
آز که دیده فرش رخت شد ز به شرف

جامی چنین که میکش از دل خذنگاه
خواهد رسید عاقبت الامر برده

باد و صاف و محتب با باد و نشان صفا
دم برم گر خون دل بالایم از خگان چرب
شاهد منته دورون پرده غرت کیست
دین عاشق است ای زاهد بهر هیوده بند
بیش ازین تاب بلامت نیست در عشقت مرا
هرگز از سر میانم بکسر موسی نبسد
یا غیاث المستغیثین نجما عا نحاف
چون نوشد دست از من بجز نهایی صفا
در لباس صورت افتادست چندین خلاف
ماتبر که دین خود گفتن نخواهم از گزان
روی خود و نهایی تا زاهد مراد ارد صفا
گر آید عقل در عمل و قائل خوشگاف

بازگشت از کعبه شیخ شہر و جامی ہمنیان جامی می در کف بکوی سیر و نشان طواف	
نقد عمر ز ابدان در تو بہ از مے تو لطف جرمہ اکڑ ساغر اہل صفار نیز دہناک نکتہ عرفان مجو از خاطر آلودگان عشوہ ساقی بہر داز کف عنان حقل و ہوش غمزہ خوزیرا و چون تیغ لا ماس کشد آمد آن رخ فقہ دور قمر امی دل کویش	قل لہم ان یتھوا لغفر لہم ما قد سلف خاک آن بر خون ارباب ریادار و شرف گوہر مقصود را دلہای پاک آمد صدق چون بہرہم در و نشان جامی می گیر کہت لعل جان بخشش ہر نہان نوید لالتف آچو شکیں زلف او زان نقہ باشد ہر طرف
کے نظر باز سے تو اندا بیتان غمزہ زن ہر کہ چون جامی نشد سم حواش را ہذا	
لے خرم از ہوا می رخت نو بہار عشق ہر چند سر خوشے زبے حسن باد کن محل بسینہ ویران ماکشا د گر کہ کوہن زیامی در آید چہ جامی طعن ہر کہ خدنگ غمزہ کشائے زشت ناز وقتے میان ز ابد و عابد نہا وہ اند	در ہر دلی زما زہ گلت فارغار عشق مارا کہ جان رسید لب در خار عشق ہر کاروان عنسم کہ رسید از دیار عشق واللہ کہ کوہ پست شود زیر بار عشق باشد ہمای سدرہ فرو تر شکار عشق این خوش بعشق کار بود آن بکار عشق
جامی مدار رنجہ دل ز کار عاقبت	حالی نقد خوش گذران روزگار عشق

بود صیق سرشک که ریزم از غم عشق	بچشم اهل محبت نگین مناتم عشق
هنوز صبح وجود از شب عدم طالع	نگشته بود که بودم چو صبح بهدم عشق
مزن زگرینه مانند کاب وید و ما	ترشیمست زبان شوق و شبم عشق
بترک عشق خرد عهد میکند لیکن	بعهد او نشود بست عهد محکم عشق
سپاس بوش و خردا گرفته راه گریز	نگمان مبر که شود ملک دل سلم عشق
دل که جای ریا بود و زرق شکر خدا	که جلوه گاه بتان شد بمن مقدم عشق

جامی هست جامی محبت فرغ نیست
کشاده پر بهوای فضای عالم عشق

ای سر عقل از خطت بر خط فرمان عشق	کوی دل ز طره ات دغم چو گمان عشق
نقشه هجران نوشت بهر ملاکم نشان	مهرزدوغ دل صاحب یوان عشق
رفت بهر دای از مرده ام سیل خون	آتش بنوتم هنوزم ریگ بیابان عشق
جور گشته بدورت ساخت مرا سربلند	آن فرق نیست لنگره ایوان عشق
باد که جنبید از دسلسله زلف تو	شد دل دیوانه را سلسله جنبان عشق
چاک مکن سینه ام ترسم ازین روزنه	بر همه روشن شود آتش نهان عشق

نامه که پیمیده شد گفته جامی در او
هست پئے اهل دل لقمه از ان عشق

روزگار ساخت چون سبیره آن از فرقا	چند سوزیم از فرقا آه از فرقا
----------------------------------	------------------------------

<p>آگند از باد تابی که هرب شب میرود وصل جانان بدم روزی شود پیش از وصل محنت دوری سپهر من ساکنان کجاست تا یکی سرگشته گروم در فراق می برقی وصل روز وصل یار مارا غیرت بخیار گشت</p>	<p>آب چشم ابابای آه تاه از فراق یکدور روزی جان غمیده مانده از فراق از پرورد وصال آخر چه آگاه از فراق نوره یک لحظه تا بیرون برم راه از فراق چون صالین غصه آرد و لوحش فصلان برفت</p>
	<p>در صبوری گرچه جامی بود پابر جا چه کوه گردش گردون بادش و او چون گاه از فراق</p>
<p>هر خون که خورد بے تو دل ز ساق فراق به چون خوریم از تو که تخم امید وصل و رباع عشق سرودی اگر هست و سینه لا غنم بسند وصل تو چون رسد به خواست ز آب دیده اهر طرف جباب هر دم به بوعده نسیم که فارغست</p>	<p>بکشا و از گمراه ام نشتر فراق در گشت زانند هر جزیر فراق آن ناوک بلا بود این خبر فراق این رشته هست و دخته در بستر فراق زخمیه در نوا می بالشکر فراق از نعمت وصال بلا پرور فراق</p>
	<p>جامی ز دوست نام و وصل از دکن این سبک هست نام تو در دفتر فراق</p>
<p>ره روی خوش سخن گفت بهر آن طریق طالب صحبت زندان شود و توفیق آید</p>	<p>کاولین شرط درین راه رفیق است رفیق از خدا خواهد که دانه دانه تو رفیق</p>

چون بنظاره ساحل گذری خنده زان چیت آن شده که او نیست خود از خطا شمع	و من عاطفت خود کمش از دست غریق بیتے امی خور و برون ای ازین چاه عشق
بجز این نکته نشد حاصل از قوت فکر اصل سیراب تو خنده سبب نیست که داد	که بدان تیر میان ره نبرد هیچ دقیق گوهر احک مرا غایت لعل و تحقیق

هر معاشره بر فیه دم یک رنگی زد
خامی و جام شفق گون که رفیقیت شفیق

ز بهر نجاک درت پیشم خوفشان مشتاق تو میر و ز جهان جهانان فارغ	لب تو بانی و من بنده بجان مشتاق ستاده بر سر راهت جهان جان مشتاق
بیایا که به شریف مقدت هستم پیام دلکش تو کار زوی جان نیست	تو میزبان تو اگر بهیمنان مشتاق دلچسپ و گوشت بود گوش چون جان مشتاق
برین شکسته افتاده که کنه سایه منم بنیاد خود غائب ز سگان درت	های سدره نباشد با سخنان مشتاق سافری بلاقات و دوستان مشتاق

خوابگاه گمانت کشید جامی رخت
چو آن غریب که آید بنیان و ان مشتاق

مدتی شکل و متریت مغلط حقیقت و امدت و وحدت او	که در کون مکان کس نیست جز حق بود مرد محقق بر محقق
ولیکن از اختلاف اعتبارات گفته باشد مقید گاه مطلق	

<p>مجزو باش ز اطلاق و تقید چوندی از انصاف بیخون چشم کند هر دم بیان این نکته را عشق</p>	<p>اگر بلباب هستی را کنی عشق ترا مصدر نباید عین عشق ولی عقلش نمیدارد و مصدق</p>
	<p>نخستند جان جامی را خلاصه ز قید عقل حبس جام مروق</p>
<p>چون تو در شهر می از من دل داده چنان آنکه یار دمی نگردد ترا پای عسذرا گشتم از عشق تو بیا رگد ز کن بر من گو طبعیم ز عزم عشق تو پر نیز مغرور دل و جان بسته زلفت برخت مهر پرور جیب جان بر سحر میبرد از مهر حالت</p>	<p>که ز باشم بر کوی تو آشفته عشق چه عجب گردد از عشق مرا منصب عشق کاین فضل نتوان یافت طبعی چو تو صادق که مزاج من بیا ز عشق است موافق عشق را شمر نخستین چه بود قطع علائق نیست جز صمیم درین قصه مرا شاه صادق</p>
	<p>جامی از صدق و وفاداری ده دل ز عرفان ریائی و فسقان منافق</p>
<p>دل خون جان نگار و جگرش سینه پاک بیا پر یس بکن ای یار مهربان آلوده گردد از خون دل مرثک عطر کفن ز خاک درشت کردم آرزو</p>	<p>هم خود گوی که چون کشم آه در دناک کافاده ام ز هجر تو در بستر هلاک دعاست که خاصیت این دوا عشق پاک آخر بین که میرم این آرزو بجا که</p>

بویت شنید غنچه گل ہم کہ میکنند گر پشود جهان همه از ماه منظران	این جامہ پارہ پارہ دآنخ قد چاک چاک واللہ لست انظر لوطاً لے سواک
--	--

گفتم کہ جامی از غم عشق تو مرد گفت
گر بچو او هزار بہ میر و مرا چہ چاک

ز ہجران بر لب آب جان غمناک بہر جمعیت وصل تو جویم نعیم خلد اگر گرد میسر کسان را مرد دل زودہ خیزد حنان غم ہر سونی کہ تابے شدم خاشاک و دہن کشید	الایلیت شعری ابن التاک لعل اللہ یجمیعنی و آیاک لعمری لا یطیب العیش لولاک و قلبے کان قبل العین ہیواک سوی قلب المیتہم لیس لاداک ز بن حن شاخ گل خاشاک خاشاک
---	---

بقصد قتل جامی میگشتہ تن
کہہا میگفت اللہ ابلتاک

مراشد جامہ جان ز غمت چاک زفت از لوح دل نامت اگر چند بیک رفتار بروی صد دل نہد نہانے ہر شب ایم من بکویت لکھ از در دریم خاک بہ سر	بیا ای آرزوی جان غمناک ز لوح آب و گل شد نفس من پاک تعالی اللہ عجیب پستی و چالاک گریبانے دریدہ دانستہ چاک گئے از شوق مالم روی بر خاک
--	---

زخمت باد و دیوار کو . سم	الایا ربیع سلمے این سلاک
زجامے گر کشتے سر حلیت تدبیر	تو شاخ ناز کے ادخار و خاشاک
<p>درین مقرفس زنگار گون مینازنگ نہاد چرخ مقفوس کجست ہچو مکان کیلکہ گام درین بجرے نہدیئے کام مبین غزالہ اگر دون مہر او ہر صبح محیط دور افق گر چہ قاف آفاقست ز کس نے شنوم بوی نس کا ش منتہم</p>	<p>بر آگینہ ارباب ہمت آمد سنگ ازان نشستہ نہا کند راستان جو فذنگ بکام میرسد آخر کو بکام نہنگ کہ شب کین تو خواہد گرفت نقش لپنگ بود چو دائرہ میسم بردن ماتنگ بردن ز مسکن بانوس خود بعد فرنگ</p>
بشہر نیست نوال خوش آنکہ راست کند	در ای محل جامی سوی حجاز آہنگ
<p>چون ناوک فلکنی سویم دل جان یک سو ختم صد بار تا کے سینہ ریش مرا بر سر ماگر تو بہر امتحان شگے زنی تانہان آیم بطوف کوی تو ہر شب شود گرد و دیو چرخ ذکر دانا سے خال تو دم وجود آن دہان ایدیم شک بھر خدا</p>	<p>سم خود جو نید از من کالہد یا مشترک سازی از مرگان جراحت یزی از لہنگ روی زرد و خود بران لہیم چون بد چوک تیر آہم میل چشم دیدہ بانان فلک در دوسر خیزد سیحار از تسبیح ملک زیر آن لب کتہ فرمای بہر دفع شک</p>

<p>خاند جامی پیش آن غرضید شعری وقت صبح ساخت گردون نظم بر دین را به تیغ مهر ملک</p>	
<p>ایک چون غنچه دلی دارم از اندوه و تنگ جنگ من انیمه با بخت از انست که تو سر زلف تو بدست و گران می بینم گر یه نقش خط سبز تو بزد از دل من عاقبت دادی هم تو به پایان آید گر نه قیاد ازل خواست شکار دل ما</p>	<p>بچو گل چند دور و باشی و چون غنچه و وزنگ با همه صلح کنی با من دل سوخته جنگ دو که سر رشته اقبال برون رفت ز جنگ نشود پاک شستن ز رخ آینه ازنگ گر چه شد بارگه صبر درین بادیه تنگ چون کمان ساخت ابروی تو دوزخه خدنگ</p>
<p>جامی دل شده را جام دل ز روز شکست که در آمد بر کوه تو اش پاشی بسنگ</p>	
<p>فلاح یح الصبا و صلح الیک جام روشن بیار تا بر هم نغم را کم شود سر رشته پیش من دوستی چشم خود نیت جز تو ز دل کسی نمیخند سر عشق و عیادت و اعط جامی از میراث توره که کرد</p>	<p>باد و وزده که صبح شد نزدیک یکدم از ظلمت شب تاریک چون رود در آن میان سخن باریک کسی میزدن زبون ترا از جیک صاحب ملک را چه باقی شریک معنی نازک است و نظار کین یاد آید با من تیر نیک</p>

چگونہ جان منش گشت جزو لایفک ہزار بار من آراشمرده ام یک یک ز غمزه کاش ہم دوزیش بیک ناوک ز روز نامہ عشقت حکایت ماحک گرم رسد پیش از تو تیغ بر تارک بشک ناب کہ احسن الملاحہ لک	چون تاثیر یست آن دہان بے شک نہیست سیمہ زابد ز گوہر احشاک نعت مباد ترشح کند ز سینه پاک تیغ حادثہ گردون کہا تو اند کرد من آن نیم کہ شوم تارک سجدہ دور دیر صنع نوشت ست گرد ما رخص تو
---	--

بشوے دل ز تو این عقل و دین حاسے

کہ سر عشق بدینہا نے شود مدرک

دامن عشق اگر آلاشے وار و چہ پاک دانش نہ ان پاک تر باشد کہ ماگوئم پاک گر بود براوج گردون بود بر سطح خاک بر سر آن کوی خواہم رفت مست با چاک کم نواری فی قباب القرحتی لازاک گرچہ آید بر سر من از تو صد تیغ بلاک	جان عاشق چون بود از آرزوی طبع پاک ماش شد چون رسد عشق ما دین کشان صفوت و پاکیزگی لازم بود خورشید را شوق غالب عشق مستولیت بر بدن ازین بانگ خواہم زد کہ اسی در پردہ عزت ہم ز آستانہ سر تا ہم تانہ بینم دوسے تو
--	--

نالہ کن جامی کہ دامن عاقبت کاری کند

در دل شکنین یا راین نالہ می در دناک

سروانت ناگشتہ مدرک - اہل یقین را افکنده در شک

از روی وزلفت دارم ہمیشہ	صبرِ ہمایونِ ثناء مبارک
صد تیغ زانے ماساکہ گردو	حرف و قافیت از لوح دل حک
بر آب چشم میخندے آری	المن سیکے والور و یفتمک
طلعت و نادان لیکن تر بسته	از دام عشقت پیران زیرک
وی با گانت گفتسم کزین در	بار اقامت سے بندم انیک

دل شد مجاور آنجا کہ جاے
ہذا سراق بیسنے دینک

زہے اشک من و لعل تو کیزنگ	ز تو اندو من باکوہم سنگ
مراد رنج گسارین بکہ دارم	ز پیکانہاے تو بر سینہ تنگ
ز تیغ چہرہ مقصود پیدا است	مباد از خون بی درد ان براننگ
خند زان چشم و مژگان تاکے آجر	دلیران چون گریزند از صف جنگ
قدم حسم شد چون چنگ و دارم امید	کہ آرم تارے از زلف تو در چنگ
رقیب از کشتن من ننگ دارد	ایک تیغم خلاصے دو ازین ننگ

آن قامت خوش است آننگ جامی
بنام یزد زہے مرغ خوش آننگ

ز دیکر خندہ علت بر دل رشیم نمک	باغزال الے باطلے الے ماغک
تاشی ظاہر بن لطف جمال ابابین	مستحق گشتند در تفصیل انسان بر ملک

چون پری پنهان تنه کنی تو بیانی بمل
نقد اختصار صل بر ایبر تباری بے پاک
نوجوب تنگست اتم هزاره عشق سوز
دل کی وارم من و دلبر کیجی بن بخت کو

زاکر دوم راجو چلے چشم دا چون دکت
گزنے صد نوبت از سنگ بنایم بک
کاش اتم را کند تیغ اجل زین لبرک
آگ یوم نقد دل پیش و لبریک بیک

از ملک جامی چنانکه کباب او هر چه کرد
دور خورشید جالت کردنی و دیر ملک

بر اتم از عقب کوخ کرده خود بوک
کجا بنجید که اورسد جز آن ره رو
ز آفتاب رخس دور با زده ام شایم
زرقی ساختگی پای و ز نایج ز نفس لیلین
عزیز لجه خوان غموش چون ماسے
رکت ده سر رشته اگر چیر زن داند

زند جازه سیم مجید گاهش چوک
که کام زن چو جازست بارکش چون بوک
اگر کبود گنم جامه چون فلک من بوک
ملوک بر سلوک ریش ملوک بلوک
بهر لعل و زمان و اعجاز کناره چو نوک
از دست گردن چرخ و زهره جنبش دوک

اکن سب نقد در شرح و ناول جانے
بنا و ملک بر انون فرو چکد از نوک

با دو پاک سے دقچ پاک سولجان پاک
بر اطلال من لبیر لغات را که بود
رنگ نرکتی تو مده که کسے تیغ نرکت

عمر اگر در ده پاکان خودم صرف چه پاک
ساخت مختل از دست عین بر لب پاک
پودنے کو که کلبه پانی بیلان پاک

گر نیا دینیت در دامن گل خار غمت	تغیر پر آشفته بختاب گریبان زده چاک
رومی بجا که روم ذره صفت قص کنان	آب بر نزل غورشید ازین ویرن خاک
بهر کشت از لب خویش که یاران را	شریت از دست سیجا نصبت فائدہ ناک

سایہ بر تربت خاسے گلن ای سر دل بند
نیست از سر و عجب گز گند سایہ بن خاک

ولم شد جزو از تیغ بیداد تو دهر یک	بود پیوستہ اندوہ و غمت جزو لایفک
نه تو سر رشته کارم کسدر دوزی بحیرانی	درین معنی ندارم جز سر زلف تو مستک
ز بار یکے پیانت در کمر ترسیت لایضم	ز پنهانی دہانت زیر لب رزمیت لایک
چه غم گرانک اندک شد غم بسیارم اندر دل	هم فیض نوال تست اگر بسیارم اندک
بجوش کیا رگے بر باطن نادانی ای خواب	که در کار جهان گویم و در عشق بیان پرک
اگر بر تار کم سنگے رسد از پاسبان تو	بشد غنیمت و مرمت از شمع چن بزارک

قدش طوبی بے بود بجایم اگر بر باد و فردا
کنے در پاسے طوبی بے جافطوبی بے شرم طوبی ملک

جان میدهم یا دغمت میبرم بنجاک	طوبی بے لیس بیت و نئے قلبه هواک
پاکے تو دوزخ و دامن سرت تر اندوید	جز دیدہ امی پاک خوشادیدہ امی پاک
بشر بلیست و بوی خیال و انکس	آب دو دیر و تاسک و تالہ تابہاک
زادہ کجا و سوز دل که کجا زدی	پشیم پاک که در دوزخ و شوق سینہ پاک

دو پند اندر زلفش کو دکان چه پاک	نزدیشخ نارسید و ز عشق تو طعنه ام
بادا سعادت تو اگر من شوم هلاک	خاطر دار غم ز فکرم عبادتم

جامی که دوا جان بخت بهر اهل دوزخ
گذشت یادگار غمزه های دردناک

چرخ عیش و زودورین سراچه خاک	بجوهره رخشان که از زبانه پاک
زخوشه گهر و لعل تاج تارک تاک	بحسن صنعت مشاطه که آرا ید
کشاکش جسم گر کند گریبان خاک	که من ز دامن پر مغان ارم دست
زنگ بجزوان شیشه خانه افلاک	کمن مرا هست اهل دل که محو هست
توقع از حسن و خاشاک میکنی خاشاک	گل که بهر گلیم از دخت طور گفت
بدقت نظر اسرار عشق را ادراک	ز عشق انقدر ادراک شد که توان کرد

قدم زودیکش جامی از ملامت غیر
که گر بدیدم سیدی ز طعن خیر چه پاک

ایارایت ای الهی کیست مدال	حق آفتاب جهان بچو سایه است ای دل
اگر چه پیش فرو باشد این سخن مشکل	وجود سایه و نورش دنی الحقیقه یک
چو از صرافت اشراق خود شود نازل	لقب نهند بجه آفتاب استاده
بیان شان چه کسی نیل شود مدال	فروغ مهر روی زمین بود سایه
مباشن بچو دمی از غمزه های سخن غافل	میکشود و مگفت سایه را میشد در

وجود قابل شرم و کمال ما نیست	و گرنه در او باشد بغیر مستحسن
قبول و فعل و منفذ باشد از ذاتی	که هست جمله شیون و صفات در اشغال
ز روی کثرت باطن چو مکنش لقیبت	بود همیشه قبول و تا ترش حاصل
ز روی وحدت ظاهر که مجلس صفت است	بود شهادت و ایمان مؤثر و فاعل

خدای بود و جهان هست جاد و ان نحاسی	
و اسب و میال من حریف و باطل	

دیدم ترا در وقت دوست اختیار دل	آری ز دوست دیده خراب است کار دل
هر غل آرزو کن تا دم ز دست تو	در باغ جان نداد بر می غیر بار دل
ترکیبت چشم مست تو کز بر روی شوه	تیر و کمان کشیده بقصد شکار دل
دل سوخت ذلتش غم و پیکان بسینه اند	هم یادگار تیر تو هم یادگار دل
دل و دوست که گریه و شن مقرر است	از جور و روزگار شوئے همکار دل
تو همگسار ناشده بروی قرار زو	با تو چنین بنمود ز اول سرار دل

تجاسی پرده دل خود صافت جامی تو	
پنجه و دون پرده تو گریه و دیه دل	

سرویت تمامست تو ز بتای اعتدال	سیر مقدم طیف ترا چسبید خلیل
روح مستقر است که سلطان قتل غل	تشریف و بود و میخالت از عالم غالی
خفته و مستقر است که از توین بجزان	نبود و در حبیل ترین نظر غالی

آن نور پاک ظاہر و شہر منظر است	باشد میان ظاہر و باطن و دنی و محال
قرنہ بجز تفتید و اطلاق یافتن	نہ توان میان ظاہر و منظر بسیج حال
زانت برم سجد کہ آن نور لم یزل	لاح بود ز لوح جمال تو نہ ہاں

غیر از تو کیست مقصد جامی و مطلبش

یا مقصدے مسلم یا مطلبے تعال

کلانی الگون و ہم اد خیال	او عکوس فی المایا و اطلال
لاح فی ظل السوی شمس الہدی	لاکن حیران فی تہ اطلال
کیست آدم عکس نور لم یزل	چسیت عالم موج بحر لایزال
عین نور و مجردان این عکس و موج	چون دنی اینجا محال در محال
رہ روان عشق را بگر کہ چون	ہر یکے را بر دگر گوشت حال
آن دگر آئینہ برستے عیان	ویدہ منشورات اعیان بر جمال
آن کی بر جلد ذرات جہان	ویدہ قابان آفتاب بے زوال
غرم آن عاشق کہ با سلطان عشق	می خرد درد نہایت التوصل
کھینے یا میسر اگر وہ درد	بالب شیریں آن شیرین مقال
وز ہلال زلت پنا شوہا و	گفت انا لست از حق یا ہلال
لب نہ نام گوہر ہرے کہ کرد	گوہر از مجلس سہی لب انتقال
عکس رائے باشد از نور انقطاع	موج با چون باشد از بحر انقطاع

نقطہ داتم مراد آمد ز حال حال می باید چه سود از قیل و قال	فلت کونم غرض باشد ز زلف گفتگو تا چند بجای لب بند
	گرد و ن سینه داری گوشت چون صدف در قعر نشین گنگ و لال
کس گرفتار مبادا بگرفتارے دل گوش بر سینه کمن نه شلو از زارے دل که دیدن واقعہ صعب کن دیارے دل جز جفا کارے دل و دلا از وفادارے دل نیست مطلوب جز انیم ز طلبگارے دل	دوستان چند کتم ناله زیارے دل اے که بزار می دل میکنے انکار بیا دست محبہ ز مد میگزد و صبر کجاست خواند دام قصه عشاق بے نیست ران که بوصلت ز رسم در و طلب نیز خوش است
	عمر باشد که دل بجای ازین غم خوست که کند با تو دے شرح بگر خوارے دل
با خود از ان هر دو مرا صد خیال چهره کشادی و کشید انفعال تشنه لبے پر لب آب زلال پیش تو گفستیم نکو وصف حال یا چنین صد برهت پایال شد نقبش طوطی شیرین مقال	چشم تو صا دست و سر زلف و ال خوبت منصور که کشد نقش تو هست دل سوخته پیش لبست حال من از وصف جالت بگوست گر مرا خاک ریت شد چه پاک جایم از ان لب سخن آواز کرد

یافت کمال سخنش تا گرفت
پاشنه از سمنان کمال

قتل من خواهد زد کیوغم زد دیگر سوا بل	پیش دستی کن که بود پیشین با بدل
فیلسوف عقل را آداب بحث عشق نیست	خالی از حکمت بود یا دورین معنی بدل
قصدا بروی تست از سجد و در محرابها	گر نباشد نیت خالص چه حاصل از عمل
میکنم هر دم چو گل پیراهن جازا بقبا	تا قیام را دیدم آن اندام نازک و بغل
نیکو از اہستم از صدق و ارادت معتقد	کی قدر در اجتماع من زید گویان خلل
دل که شد جامی غم عشقت محل رحمت	ای ز سر تا پای رحمت رحمت کن در محل

یافت جامی دوش در سینه فیض از پیر جام
شدی لعل از لب لعل تو در کاش عسل

دل بزین بوس درت شد شل	وقفه اندر فیض لعل
زان همه شادی که بل و آجا	شد غم داند و تو نعم البدل
بوسه از لعل تو کردم سوا	چند لعل بوسه و عسل
بوسه گرفتم که نه مد نیست	یکدوسه و شام بد و اقل
با وضا حامت چل سالام	پیش رخت قبل خمار لاجل
ناصر گنج غایت عاشقت	عام کالای خام بود بل اسفل
آجاست بامید سر زلف تو	کشتش آباک و طول لاجل

<p>اگر کسم از زلف تو پیوندا شام میل کے شود سودا بیان عشق را یک عقد میل بیدلان باغ است از دل نعره غم ابدل نیست مطرب را ردا قطعاً بقول و عمل کے بطوفان غم و سیل بلا یاد خلل بردست ہر چندے جویم نے یا ہم عمل</p>	<p>اگر کہ ہر عارضت میوہ از صبح ازل گر بدست باد و جل و عقد زلف تو شد قریب و دور و جایش گسست گرفت معتب قول و عمل از او گوید و لے در دلم ز نیلان کہ محکم شد اساس عشق تو دل محل تست تا گم شد سبب جو می تو</p>
---	---

ہست از وصف خست از گفتہ جامی مدام

گلزاران اغنیمہ سان بگین در قفا در میل

<p>لیس قبلے الی سواک میل کو کند دید و دشمن از دوسہ میل نزدوم از دورت بہیج سبیل لیک الصبر غمک غیر جمیل ہمہ ذرات کائنات و لیس سک کم شمر ز خوان جنیل</p>	<p>گر چہ شتم بتیغ زہر قسیل نیست از کمل خاک راہ تو دور صدر ہر گز جلد نہائے ہمہ چیزے بود و میل از تو آفتابے تو و برین و عوے گر جالت ز خال سادہ فتاد</p>
---	---

دل بجایے صبر ز کس نسبت

اکل دریا من العلیل علیل

ہو جگہ است برین ناخیزین غلزال | اکش فادست و صد قافلہ جان و نبال

<p>همو دج آنکه اگر بنگنه طرب نقاب یا در دزے کپے حمل و میر فتم پیش رستم مغلط او ز کرم خنده زان گفتش سو ختم از شوق تو بعجل کن گفت جامی کشتا بال جهان سپار</p>	<p>کو دودادی شود از نور رخسار آمال بانگ زویر سگ و بنال ره خود که تعال گفت کای عاشق شوریده ما کیف الحال گر چه عمرے دیو و عادت عمر استعجال آب این با من بماند بر سے فارغ بال</p>
---	--

در تراست آن نیست مجاورے باش
در کمن منزل ما گرد و من یا اطلال

<p>ای بوصف لب شیرین سخن تامل پیش از باب کرم شرط ادب نیست طلب گر خوشم از تو بخواه و خیال چه مجب روشن آن دیده که در آینه طلعت دوست صفت لطف تو گوئیم ز لطف سخن چون فتادیم بوصف نخت از فکر دبان</p>	<p>نغم سر دشت پیش خرد امر حال حاجت ما همه دانند چه حاجت بسوال حشرت و عیش جهان نیست بجز خو خیال پر تو حسن زل دیده نقش خط و حال سخن از حسن تو را نیم زب حسن مقال بس معانی که نمود از تن غیب جمال</p>
---	--

دیدم آن رخ کن از آه و فغان جامی بس
ای فتنه وصل گلے بس شوریده مثال

<p>میرود آب روان تا سر نهد در پای گل آب ابد و روز و قبا لطف بر بالاسی گل</p>	<p>میخورد سوسای بتان شاد بر عنای گل آخت از سیم شسته سوزن از زرخست</p>
--	---

شید و گل را بود چیزی در آنگ بوی وقت گل کاغذ بگیر از دلبر راسته خط نرمستان را بار ای از گل ای ساقی که شد بر لب جوی می و گل را بین بصر و عشوه مج	نیست بی چیز که لبیل شد چنین شید ای گل پیش از آن دزدی که بینی غار یا بر جای گل نرم باغ آریسته از روی نرم آرای گل ای که چون آب روانی لب لب جویا گل
---	---

وصف گل تا چند جامی هرگز از آن لاله رخ
چون تو باشد داغ بر دل که کند پروا گل

آن مادر که چشم نیست و چراغ دل خاطر فکر غیر مجوزت غمش هر غمچه کان بسینه ز پیکان او مید عمدیت برگذار سیم عنایتیم گم گشت با نشانه داغش دل ز بزم تابسته ام خیال خط و عارضش مرا	دردا که خستم ز فراش به داغ دل عشرت کجا توان چون باشد فراغ دل اراشگفت صد گل راحت بی داغ دل باشد که بوی وصل رسد بر داغ دل آورد و ام بزلت می اکنون سراغ دل ریحان دلاله میدد از داغ و باغ دل
---	---

جامی بدان امید که آید خیال دوست
هر شب بکنج سینه فروزد چرخ داغ دل

لعل جان بخش تو لاله خیل فیا یال بعد عمری لب از دوده کاغذ و دهم قصد تو فایست جو رست و جویا پرست	چشم خوریز تو لاله یال عا لیفعل غمزه شوق تو گوید ز کین لا تعجل خیر نه یک یا غایت قصد نه اجل
--	--

<p>مصر عشق تو کرد آن ہمہ راست بمژرف از دہن سگ نشود مستعل قبلہ عشق بہان ست کہ بود از اول</p>	<p>بود صد نخل ہوس بیخ زود و بدل مشراب عشق چو باشد بہ غم از طعن مسود گرچہ ہر جا دلم آویزش و آمیزش کرد</p>
<p>در سخن کوش نہ در ہمت دیوان حاجی شعر ایچون نبود آب چہ سود اندر جد دل</p>	
<p>کہ حکام از لبش صحبت ہم صبر و خوش شکل و کرد دل بر و حال او نم فکریت بی حال کہ در دل مہر آن خواہد نمودن بہر منزل ز برق آوگر ہم سوختہ ہم ناقہ ہم محل ز آب بیدہ دریا با میان ما و او حامل اتوای صبح من سنگ ملامت بار از گل</p>	<p>مسلمانان چہ از مچارہ با آن شوخ نگین دل اگر تن و فراق او ہم عمریت بہودہ و دای عشق گویند از سفر تیرہ و دستم اگر نہ آب بر آتش زدی باران شک من بران دگر گرانایہ چہ گنہ ہمیزم چون شد شکستہ کشتہ امید در گروب غم مارا</p>
<p>شراب خوشدلی ارباب عشرت را دہ ای دوران کہ بہت از ساغر غم جامی اکنون است و لایق</p>	
<p>چو گویم کہ ز غمت چون مے طہ دل بہین کہ دست تو چون مے طہ دل مرا در زلفت افزون مے طہ دل از بیم وصل بیرون مے طہ دل</p>	<p>چو گویم کہ ز غمت چون مے طہ دل زردی لطف دستے بر و لم نہ چو ترغے کا فتہ اندر دام صیاد چو آن ماہی کہ بیرون افتد از آب</p>

خستین غنیش	تا غنیش عشق	حریفان را نه اکنون می طید دل
------------	-------------	------------------------------

پے تسکین جائے بوسه بخشش	که در دوش دیگر گون می طید دل
-------------------------	------------------------------

شترابا بسند امروز محفل	مرا بارے چنین میسند بر دل
نیشاید کنون بار سفر بست	که شد راه از سر شک عاشقان گل
نپای رفتن و ندرای بودن	مبادا کار کس زین گوی مشکل
جیبے راحل والقلب ہامیم	در دے ذہب والذہب سائل
تن از ہما ہے اومانہ محروم	ولے جان میرد و منزل بمنزل
الای بادشگیرے گذر کن	علی تلک المنازل والراحل
گوباد لبہ محل شینم	کہ اسی نوشین لب شیرین شامل
زرنج رہ مبادت ہیج آسیب	بکامت ہر چہ خواہی باد حاصل
ہنوزم قبلہ جان صورت تست	بصورت گر چہ رفتی از مقابل
سمگر چون شود عزم رحلت	مباش از مالہ شبگیر غافل
بیاکز درد و غم ہستم فساد	بنماک و خون چو مرغ نیم بسمل

توے نوشے بطرف دشت و جامے	کینج منت و صنم ز ہر قاتل
--------------------------	--------------------------

برون از نقاب غنچہ اسی گل	کہ از شوق جالت سوخت بلبل
--------------------------	--------------------------

چو گرد و مو عدویدار نزدیک	باید دیگر از عاشق تحت
گشت باغ رستم تابر آرم	و می چون لاله خوش با ناول
من از شوق تو کی یابند خندان	کشد پر خون ز شکم دامن گل +
ز بس نالیدن از فریاد مرغان +	ز اطراف چین افتاد غفل
جد از ان سر و قد و سنبل زلف	ندیدم قد و سر و دوزلف سنبل

چو مطرب لب بیت از نظم جامی

بر آمد از صحرای باغ قلع

زوشیخ شهر طاعت بهر اهل	المر لا یرال عس و لما میل
تکفیر کرد پیر معان را و گریه	بوی ز کفر او شود از دین خود غفل
محضر خون اهل صفایند رستم	این رقع بر جالت او بین و سجل
آئین صدق و رسم مودت ز کار او	از طبع منم مطلب فکر متدل
ساتی بیا که ذکر کرد و رت است	تا هست مهل با دود صافی ز کف مهل
آن جام می بیا که از لوح عتبا	سازد غبار هستی سو هو مضمحل
باشد که مرتفع شود از آفتاب می	هنا طاعتی که نایب از مدخل
جامی بزم پیر معان ابر خواست و ش	نگسته دل هنوز ز میوند آب و گل

شسته ز دین ترانه با دانه خنک و دوت

یا طالب الوصول تجر و لکه فصل

میرسی خدان میگوئے باپیم چشم مال از لال مجر تو شد چشم خونبارم چو جو سے پیش دیت خط لب گوئی ز تاب آفتاب کرده ام وره نشان پامی تو موز سجود چون ششم از حزن سودا تو خالی کان و لطف شمع تجلیست دوش آتش زدن پروانه را	چشم عالم مباد این مخ اب باشد یا خیال بر لب این جو دمی نشین پئے دفع ملال سبز پوشان پا فرو کردند در آب لال سرنی یارم بر آردن دگر زین انفعال نقش لبه در سوا و دیده من چون دوال ساخت آن گیکر آن شعله مسکین بر دوال
--	---

اجامی از شیرین لبان دار سوال بوسه
لعل نوشین تو مید اند جواب این سوال

آمدی سوی من از شک خودم ماند مجمل خون شد از شک کلم دل نشین پیش و چشم میل سوئے خرد ام میکنی آهے باشد جاء و کین ترا هیچ گز ندے مراد جان از ان پاکتر آمد که بگیرد کردے ایقدر لطف لب از جانب لبی که گئے	که بره پای تو چون سرود شد آلوده به گل که بشویم کلت از پائے بخونا به دل طبع از باب کرم جانب سائل مل چون بسر وقت گدایان گذری مستعمل دانش را چه کند و رتن خاکی منزل بسر تربت مجنون گذر اند محمل
---	---

تا غلام تو شد لے خسرو خوبان جامی

قافیه عشق باز اوی او بیت سبیل

سایا زین هنر و فضل ملویم ملول	ساخته ده که بشویم زول نقش مفضل
-------------------------------	--------------------------------

مشکل عشق چو حل نشود چند نیم سحر از کوه خرابات برآمده است	گوش اوزاک بر فسانه ادب محمول لاح از ناصیه اش بر تو آوار محمول
گفتش عاشق در مانده چه تدبیر کند گفت این مسئله از پیر معان پرس که است	که کشد رخت از دوات بقایات محمول واقف جلوه مراتب چه فروع و چه اصل
در درخشت ادخاک شود دهمت خواه	آشود غایت مامول تو مقرون بجهول

شیخ شهرت طلب مستد شیخ سلامه
حای وز ادویه نیسته و کنج محمول

زوز غنچه بار و گیر خمیه بر گلزار گل غنچه هر برگ طرب کر نشوکت می نمی نهفت	وادستان را بعشرت گاهستان گل کرد با باد بهاری یک بیک اظهار گل
بگل زردمان طرب پیگ که ز مرغان باغ غنچه را خون شد دل ز کم عمری گل طرب پیگ	بر سر هر شاخ دارد مطرب طیار گل سیکند از خون دل گلگود رخسار گل
آب صافی شد مشنه شاخ گل پر کار واد ز امند او جو بطوار مجدول ماند آب	شکلهای ستدیر انگشت زان پر کار گل گل درون جو بود و باجه طوار گل
رست باز است پنداری چنین رنگ و بو در شمال مانده در باغ زمره گون زباد	شد در آن بازار هم صلیغ و هم صطار گل همچو حیرت سل سلطان ملک مقدار گل

خانه حای که شد در وصف گل چون غایت
فاست زان صد صفت رنگین چنان که خار گل

<p>که از رنگ قبا گاهی ز بوی پیرین میرم روم بر باد آورده سایه سر و چمن میرم که خواهد ماتم من داشتن روزی که من میرم زخم پیرین جان چاک و از ذوق کفن میرم از ان شیرین دمان باو غ و در و کوکب میرم مرا بگذار تا تنها درین بیت الحزن میرم</p>	<p>من و نکته پیرم بر آن تارک بدن میرم چو سایه از میرم برداشت کن سرور و ان باری شهید عشق را جز من کسی ماتم نمیدارد گرا ز پیر هوش یک رشته چون کفن پیغم چنین که نشیبه غم سینه ام صد پاره شد آخر ردای محرم تو در پیرم طرب باد و ستار خورشیدی</p>
--	---

یکی دم نگسله جامی و لم زمان شوخ عاشق کس
 عجب گریه چنین دل من برگ خوشین میرم

<p>خواجهم که باز گوید ناباز بشنوم* خواجهم که بار دیگر از آغاز بشنوم قانون سحر و قاعده ناز بشنوم کلا و از سم اسپ تو در ناد بشنوم باشد که چون سخن کنی آواز بشنوم تلمس کنون عقل دعا باز بشنوم آیم حدیث سر و سرافراز بشنوم</p>	<p>از سر کرامت ای بت غماز بشنوم صده حکایت تو بهایان اگر رسد تعلیم غمزه تو بود هر کجا که من صد بانگ ارغنون ندیده و دم آنچنان هر شب بهای روزن به به تو جانسم خواجهم نیز عشق تو فقه و دکن جنت هر مسموم ز شوق قدت سوی پستان</p>
--	---

جامی نهفته دار غمش هر دیوان جان
 منبذ کن زبان کس این را و بشنوم

از لبت تو بگو با جان خود پیوسته می بینم	دست بر رفته دید تو بگوشه می بینم
قدم را مستی بالیت الفان مست میدهم	بهر اکابران لایم و الفان پیوسته می بینم
ببیند زخم تیغ تا فراموشم آید از مرهم	در شادی رحمت بر دل جان پیوسته می بینم
چنان شد گرم و گلگون لبش شکبش او	براق برق حیر آورده است پیوسته می بینم
بیا ای مرهم راحت که انجم براق تو	بگر با پاک و لهارش و جانها خسته می بینم

کجا هستن توانی بجای از شوخی که ز نفس را
کنند گردن مردان از خود رسته می بینم

بنامن مسینه خود میخراشم	ز دل جز حرف عشقت نمیراشم
بجای گم نام تو بودم ز ذره	بدنیان مهر و دیت ساخت فاشم
نباشد عیش من جز باد آن روی	به بین ای پند گو حسن معاشم
دو عالم گفته اند زنده فتنه	چنین از زان منطرح تمامم
ز دیده کرده ام پر دامن از تو	بیا دور قدم با من تو باشم
فقد در ساکنان حدر و هر صبح	خوش ز ناله های دل خراشم

مرا گفته گشت من باش جانم
چون تو گریه باشم بس می باشم

ندارم وقت گل طاعت که در دی گل بستم	برو اما آن گل غنید و من و آن گل بستم
نشسته دوستان ز پا هر گل من بستم	که در پا من گل نباشد چمن ز بستم

پس از خواب بیدار بنی خاک ساز خشت بستم	بمیر و بیم بزرگان او تو باشد هو خوا ہے
بجنا اندک بابا که من بسیار میکنم	زکات حسن خود گویند می بسکینان
خدا را دست رحمت بر کشا از بهر تسکینم	چو مرغ نیم بسمل می طعم از شوق تیغ تو
روای ز صبح قومی باش اینچنینی ای که من آنم	مرا جز عشق و طلاشی در سوانی نه یابد

مکوشش سر شک خود کن بهر غزل جامی
کزین خوابه و زوزنگ معینهای گیسیم

یک بیک ابرو رخت را تا مل میکنم	هر زمان پیش چشم خود تمییز میکنم
میشوم حیران که بی تو چون تحمل میکنم	چون بین خوبی که هست نقش می بندم ترا
گر مدتی سرد یا افسانه گل میکنم	نام تو گفتن نیارم فاش مقصودم تو نه
نه بر اے جان اگر ناگه تعلل میکنم	چون زنی تیغ که جان او به تیغ دیگر است
در صفت دردی کشان عرض تحمل میکنم	میروم و امن کشان بادی برادر شراب
فهم نمیخیزم ز گفت و گوی بلبل می کنم	سهر عشق از دوزخ گل اندم و دوزخ نیست

گفتش جامی اسیرت گفتم آگس
یک بهر طعن بدخویان تعامل میکنم

کیا یاد کن بدو انگشت کاغذم	ای دل ز دست برده بشکین خط خودم
روز می کنی عزیز یک لفظ مفروم	همیست من از تو مشتغول شود اگر
گر خط و کشتش تو را از دمی قدم	کردم بهر خواهر جهان از دست تو

<p>تشدید وار اگر چه نه آرد ام بفرق شستم کتاب عشق بدبیر عقل و باز دل زره خیال ز زلف اگر چه بخت</p>	<p>یابے در اتحاد چو حرف مشدوم خطا توے برد بس در سلسل مجدم دیوار گرد سوسے تو راه شد آدم</p>
	<p>جامی عشق کوش که این شیوه قدیم تجدید یافت از سخنان محبت دوم</p>
<p>تا دیده رخت عمری سودای تو در دیدم تا ساخت مراد دل مهر رخ تو منزل هر جا که بزم می برخاست نوای من هر خار غمی که دل خواهم کشم ای گل رخ از ضعف شدم سوخته گشت دی برین تو کعبه مقصود می عیبی نبود برین</p>	<p>فان ز تو چون بستم اکنون که رخت دیدم دل از همه برکندم مهر از همه بریدم دست از شدم بادی از شوق توانا دیدم زان خار کنم سوزن که خاک رست چیدم کز آتش عشق تو بر خویش چیدم اگر تو آوردم یا گرد تو گردیدم</p>
	<p>خود دگرست و بنا را شعار ترا جامی هرگز زنی گلک این زمزمه نشنیدم</p>
<p>تا آن ماه ندانم ز کناش پرسم صد سخن بر سر را بش کنم اندیشه دلم بر پرشس و پیغام منش یک صبا هرگز آن سر و چو سویم نخرامید لطف</p>	<p>در دلم ساخت مقام از که مقاش پرسم چون رسم ایچ ندانم ز کناش پرسم ای خوش آن روز که بی یکم یاش پرسم روم از سر و چمن لطف نخرامش پرسم</p>

روہ بد آن دانه خال ابرسم کاش و در دست کز خال دل ندره بد امشن پرسم

کنده آغاز سخن زان لب بیکون جامی
من مخمور جو وصف دے دجاشل پرسم

بادے کہ گذارش بھر کے تو یابم جان باغ فدائیش کہ از دوسے تو یابم
حنا کم برہ ہر کہ گذر سوے تو یابم بخون نیست رہ آکھ گذر سوے تو یابم
زیر قدمت باد سرم چون ندر دست کشن بالش راحت ہر زانوے تو یابم
جز ضربت تیغ نستیم و تیر جفا نیست کامے کہ من از ساعد و بازوے تو یابم
خوابم کنم ہر شہت جان بند قیامت آدم بد امشن بستہ پہلوے تو یابم
فیضی کہ بدل میر سدا ز ندرہ و طربلا در سایہ سر و قد و لحوے تو یابم

جامے نبرد و سجدہ و گریبان مجرب
زینسان کہ دلش مائل بر دے تو یابم

ہر جا کہ کنم خانہ ہما خدایا ہم ہر گنہ دم بائے کا خانہ ترا یابم
گر خواب کنم شبہا در خانہ دوم تنم و خواب شدہ امینم در خانہ ترا یابم
در بزم قلع نوشاں و چشم و فاکو خان مشوقہ تو او انم جانانہ ترا یابم
در صحن ہر جے کا فروختہ شدہ شمع گر دمر او گردان پر و دستہ ترا یابم
گر جانب بچاند آیم پے پینانہ در دستے آشامان پیمانہ ترا یابم
التمس بکشم خرقة و بھر شوم خرقة در ہر صدفے پہلان قد دانہ ترا یابم

از خود بگسل جانے میزن در کم نامے کاذب رقیق عزت بیگانه ترا یا بم	
اگر چه پارہ شد از غم ہزار بارہ دلم چو شد بخون جگر بستہ روزن دیدہ ستارہ ایست سر شکم کہ در شب ہجران بدور ساغر لعلت درست کے ماند ہو اے وصل تو باز آردش اگر صدیا اگر شمار اسیران زلف خویش کنے	گرفت خود بفراق تو پارہ پارہ دلم ز پاک سینہ رخت را کند نظارہ دلم بر دیشتر عدم راہ ازان ستارہ دلم اگر بود چه دلت فی المثل زخارہ دلم خمد ز آتش عشق تو چون شزارہ دلم بیاد آنکہ بیاید در ان شزارہ دلم
گو کہ قطر خون در کنارہ حامی نیست چو دیدہ موج ز دافست او بر کنارہ دلم	
ہر صبح خروشنے ز دل تنگ بر آریم ساتی گل مارا بزین از جام می آبی مستے و خموشے نسو و مطرب ما کو چون صلح کنان بر صف یاران فگنی تیر ما آئینہ طلعت باریم شاید فراو دشائیم کہ گرفت لعلت	فراو ز مرغان شبانہنگ بر آریم تا روزنہ تمام و درہنگ بر آریم تا شور و فغانے زنے و جنگ بر آریم با بر سر یکان تو صد جنگ بر آریم کز ہمدنے تیرہ دلاں زنگ بر آریم صد گوہر کانے بود از سنگ بر آریم
بجای سوئی بخانہ کشاں چاہے ازرق	باشد کہ بآب سے گلزنگ بر آریم

منزل نکرده دل نواز از خرم سینه ام	عشقی تو در دلی و عشق طبعی عاشق دیرینه ام
وقت خطیب شهر را خوش گویم محاسب	یکسر بر دانا پانی خرم در مسجد آومینه ام
از بسکه جرعه بزم خرم بر زنده مستان لبت	بستان از پلاس منکیده آلوده تر پیشینه ام
در گریه ام آمد سپردن شوق لعلت سینه ام	صد گنج گوهر رخسارم خالی نشد کجمنه ام

تجائی نوبیند چشم جان بزم عکس ساقی ازل	
تا دوا و پیری فروشن از جامه می آئینه ام	

نیست چو آن دیار ترکی کو دلی مازنده ام	چشم ترک و اعلی ترکی کوی ادرابنده ام
رزم از شیرین زبانی در سخن شکر دلی	پیش آن لب از زبان خوشتر شرمند ام
نیست این شکل بلالی ز غم ناخن بر تنم	نقش لعل تو سنش بر سینه خود کند ام
خلفه افکنده پیر از سهم تیر او دمن	تا نگرود مانع تیرش پیر افکنده ام
گردید دستم که یادم دولت پایوس او	باشد این سم از ویل دولت پاینده ام
آتش شوقم ز آب دیده افزون نشود	ده که می آید چو ابر از گریه خود خنده ام

یار اگر گیسست جامی کبوت خرم حرام	
مگر بود یک نجیبی پیوند او بر نژاده ام	

چو می داد از لعل لعل سگون خرم	حرمان من فصل و من خون خرم
شدم نظار آن ز غمش من مان	خودم غم که دیگر غمش چون خرم
چو من سر خوش از جام عشقم چرا	می عشرت از غم گردون خرم

اگر مست لعل شوم و در غیبت	چو من با و از جام خون گزاف
گل در کف جام حاشی چو عیب	که در پاس گل جام گلگون خورم
بسکه تشبها و در از ان گل خاک بر سر میکنم در مین چشم عشق رخس در پای گل چون غمی بسیم قدش را در مین با یاد او بسته ام با آنکه ز اهل طعم دل در تیان ور در عشق ساخت رو خاکساران چو زر چون تو پیش فی زبان راوت تفر نیست	با چو بتره صیدم از خاک سر میکنم و اسن گل را از خواب بگریز میکنم میردم نظار با سر و دهنو بر میکنم گرچه از خیل غلیظم کار از سر میکنم یعنی اکسیر وجودم خاک و آذر میکنم گرچه هر دم صد سخن با خود مقرر میکنم
سبک مشوه که جامی خاصه من ان توام	سادگی من کاین صنون از تو باور میکنم
بر سر کوسه جان بسج و این مرتبه ام گر کند همدست امی او مرا کوکب بخت من چو زرباک عیارم بو نایت که مزان کس نبید پس ازین دوز خوش ارز آنکه کند	که نهاده لقب و رد کش مصطفی ام شاد ستاره خجالت برد از گو گینه ام هر دم از سنگ جفا بر ملک تجربه ام بر همه خلق جهان بخش غم یک شبه ام
جامی از خشت نیست جز انیم هر سه	که کشد پهلوی آن دانه در چون شبنم

زہی قہر نہال گشتن چشم	مور ویت چرخ روشن چشم
خراب آباد دل دم نشین نیست	خود دای ای پی در مسکن چشم
ز خون دل چنان نرشد در دم	کمیر بر زبون ز روزن چشم
ز کویت ہر خس و غاری کہ پسیم	فتانم چون شر و پیراہن چشم
ز گریہ تا گردن منسرق خونم	چو میرم خون من در گردن چشم
یک غمزہ کن صد شیر دل را	شکار آہو بے شیر افکن چشم

چو گرد و در فشان لعل تو جامے

ز لعل و در کند پیر دامن چشم

جد از لالہ ترخ خود بہار را چہ کنم	ہزار دلخ بل لالہ زار را چہ کنم
دخون دیدہ کنارم بہت بے لہ یار	کنار دشت و لب جو یار را چہ کنم
گرفتم آنکہ کنم دیدہ را بگل مشغول	در دین جان دلین غار را چہ کنم
بطون باغ غم روز را بر دم بھر دن	بلا و محنت شبہائے تار را چہ کنم
غباری از رہ آن مشکبو غزال رسید	بجز صبر کفن آن غبار را چہ کنم
شکاف سینہ توانم کہ بندم از مرہم	تراوش مرہہ اشکبار را چہ کنم

ملولم از دجہان بے جمال او جامے

چو یافیت بہت این دیار را چہ کنم

ہر دم ز تو بر سینہ صد داغ جفا خواہم	بازد تو خود ادم حاشا کہ دوا خواہم
-------------------------------------	-----------------------------------

هر کس بهوای دل دارد تو مقصود	ای جلد طفیل تو من از تو ترا خواهم
توان بر تو رفتن از رگدزت گروے	آن به که من این سر را با دصبا خواهم
نبود چو رقیب با من در حوصله یونذت	لیک از تو رقیبان را چون بخشید خواهم
ومی از تو وفا خستم وادی بجفا و عده	باز آمده ام امروز گان عده وفا خواهم
دستم بپیر سر و دست چون می نرسد خود را	در راه تو چون سایه افتاده ز پا خواهم

گفته که مرا خوا ہے از خیل بیان جامے

چشمیت مرا آخر غیر از تو کرا خواهم

نگو هر کج شکری میشتا من قد میریزم	نگو که وصف آن بهای شکر خند میریزم
کش از می ترا و د خون دل هر چند میریزم	دل دریای خون آمد بدیش چشم من گشته
زبان باشد تو صد شکل بماند میریزم	نمی آید چو تو هر چند کاندز قالب فکر
که نقد جان دل ریای هر فرد میریزم	همه خوبان و زنده و من آن مهربان بریم
ز دل خون بر عظمی گردن پیوند میریزم	بخون پیوند باید هر چه بد چون تو بریدنی
گیاه عشق میرودید چو تخم بند میریزم	مده در سرم اسی بند کو که آب خاک من

چو نخل خامه حبش ایت دستی بر نشان جامے

که نزل خوان مشتاقان ما بتمند میریزم

عشق کبشور و فاد او توید شایم	نوبت شایم ز دال صبحگاهایم
گر بفرقت از تو ام طعن کند زندگے	چهره بخون گار بن خجست بی گنا، شایم

خوابش من چہ فائدہ چون مجھے غواہیم	جز تو خوابم از جهان آرزوی دیگر دے
دل جو بصدق این سخن بے خدہ گوایم	دعویٰ ہر اگر کنے روشنم از کجا شود
من کہ برقعہ و غائبند ہر سپاہیم	تو شخصہ و تبارن سپہ پر کشم ز بندہ
از سر خامہ خون چکدہ سرخ شود سیاہیم	مہرے اگر ز نذر تم حال ردن خون شدہ

لایہ کئے کہ جامی از آب غم چگونہ
آب غم تو نے المثل تابد من جو ہاہیم

بیج و ذم چسان نوک خامہ فرسایم	من آن نسیم کہ زبان را بہر زہ آلاہیم
ز بے شبہ کہ من این ابدان بیاہیم	حدیث سفلہ غزن عقد گوہرست سخن
کنون ز حسرت آن پشت دست میخایم	بیراث خانیم از دست رفت مایہ عمر
جز آب دیدہ و خون جگر بیاہیم	ز شعر شعور کزین پیش یافتہ امروز
ز فکر قافیہ ہر لحظہ تنگ مے آہیم	فضاسی ملک سخن گر چہ قاف تا قافست
ذراع کرد و شب و روز با دیہایم	سخن چو یاد من از فاعلات مفعولست
بکار گاہ سخن گشتہ کار نہ مایم	سحر بنا طلقہ گفتہ کہ اسے بر غم حسود
کہ ہر جیب غموشے کشم بیاہیم	کشم بطبع سخن بیخ ریختہ دہر

جواب داد کہ قاعے تو گنج اسرارے

رد داد ار کزین گنج قفل کشایم

سجدہ از کف بنہم رطل گران بر گیرم	دقت آن شد کہ رہ دیہ مغان بر گیرم
----------------------------------	----------------------------------

میرد و عمر گر انما یہ کہوشم کچھ نہ رسم تھی کہ مجاہدست میان من و دوست ہر چہ اطلاق تو ان کرد بران رسم وجود پہنچ ناگفتہ بہر تو شدم شہر و شہر میخورم خون دل از جام غم آن و دہبا	نایہ دولت ازین گنج روان برگیرم بد و گارسے ساقے زیباں برگیرم دست از ان باز کشم خاطر از ان برگیرم آہ اگر مہر نموشے ز زبان برگیرم کہ من این ساغر عشرت ز دہان برگیرم
---	--

جہاںی از جلد جہان دل بردشاہ شوق
گر نقابش بسر انگشت بیان برگیرم

نیایم سوی تو ہر چند سوز و شوق دیدارم ترا اگر در حق یاران فتد اندیشہ قلم ز شوق آن لب شیرین دیدہ ماسم ہر شب از ان لب نیم جانی عاریت دارم با جان مکوش اسی عقل در صلاح کار من کہ من میں ہے ہمیں بہستان سرقد تست میگویم	کہ با انیار ہم دیدت طاقت نمی دارم حق دوستی یار کہ با آن نیز ہم یارم حقیق تاب میریم رشک لعل ہے بارم بند لب بر لبم کان عاریت را با تو بیارم ز سوداگری روی سر دیوانگی دارم ہے تا بدگر و دوناہ و روی تست پندارم
---	--

سوی خو خواندم از کوی تو دل الفت و دہا
کہ من اینجا بام عشق بدخوئی گرفتارم

ز فرقت تو جگویم چہ ناتوان شدہ ام زمان فصل تو چون زود و مجبور بق گذشت	ز قضا آب حین چون شود خیال شدہ ام ز نوک ہر مژدہ من ابر خون نشان شدہ ام
---	--

ز بسکه گشته ام از کز آن میان باریک مجموع بھر تو ام بی بر بخوان گنڈاشت بر آستان تو کا دسر بر عزت من عطیل خیل سگانم تقصدے میکن	بر چشم مردم باریک بین نمان شبدہ ام بی سگان رت شست استخوان شدہ ام بر آستان کہ کم از خاک تان شدہ ام بکوی تو دوسر روزی کہ میمان شدہ ام
---	--

گو کہ پیر شدی ترک عشق گویا

کہ من نصبت تو پیر اندر سر جوان شدہ ام

خیر مقدم عیسیٰ نفسے داو سیم آشدہ آن باہ مسافر سر عشرت و ناز یار را با من دلخستہ قدیے عمدت رخ پر شک من و خاک رت آرمی ست خجست چکنم وصف کہ در خوبی و لطف	کہ توان کرد بجا کہ قدمش جان سلیم ما بعد حسرت درویم درین شہر مقیم آہ اگر یار فراموش کند عہد تدیم بر سر کوی تو با خاک برابر دروسیم ہست با کوی ز نعدان فی سبے برو نیم
---	--

دست بردم کہ کشم زلف چو شعر سیش

گفت جامی کش افزون قدم از حد کلیم

زارے ناالم و کس نیست کہ گوید عالم غنچہ کو تا ز کمن ہر دم و گل نیز کہ من ہست ہر برگ گلی بی تو مراد داغ دلے آن درخ در نظر از موسیٰ میان بیچ گو	پیش آن ماہ کہ از دور می اومی ناالم بلبل باغ تو ام از ہمہ فارغ باالم وہ کہ باغ و چمن آتشکدہ شدہ اسلام ز آنکہ این نکتہ دقیق و من مسکین لالم
---	--

متر و صل زدوم یار زرخ پرده گلند	لقد الحمد کس خوب بر آرد فکلم
از چشم خوانبناک تو بے خواب مانده ایم	لطف او گفت کین بنده مانی حائے رفت بر مرغ برین کو کبر اقبنا لم
تا دیده ایم گوشه محراب ابرو دیت بر چون و بد نهال امید اینچنین که ماه هر جا کشیده ایم ز دل ده آتشین گر چشم ما ز گریه چو دریا شود چه عیب پهلوی که مانده ایم در آن کو بنجار و خس	در جعد تاب دار تو قیاب مانده ایم چون عابدان گوشه محراب مانده ایم از جویبار لطف تو بے آب مانده ایم صد داغ از آن لبینه اجاب مانده ایم ز پنهان که دور از آن گل سیراب مانده ایم اگوئی سیار بارش سحاب مانده ایم
جان داغ تو دار دگر غرقه بخون ہم	حائے حدیث غرقه و سجادہ تاجکے ماہر یہ بود رہن مے ناب مانده ایم
بس عشق که آن کم شد و بس عشق که آن کم شد گر شکل دلاویز تو نیست با کس انگیت سپه شک و برا فرخت علم آلا عمیست که خواهند بال من بر روز آن جادو جانانه چنان نه دره حائے	آراج غمت شد دل و دین صبر و سکون ہم عشق من و حسن تو همان بلکه فرون ہم در قید بلافتد در بنجر جنون ہم شد ملک غمت ملکت بیرون و درون ہم آن ماه بلند اختر و این بخت گون هم کش چاره توان کرد بهوید و نسول هم

کنون میں غصہ چون بوانکان بنویش درخیم	شدم دیوانہ آن طفل پر پکیزہ دستم
کہ بود جا جز غما سے اور اور دل تنگم	روا شادی خدا را جانبہ باب عشرت شو
کہ از دست دل سخت تو آید پای دہر تنگم	تو اہم ہر قیامت خوشن چون کہن نیاں
دلی من مچیان رد عوی عشق تو کیونگم	دورگی میکند رخسار زرد و شک سبب من
اگر خست افگندہ سر شدہ وصل تو در تنگم	چو خچک زہر گم صد فتنہ عشرت فراخیزد
شد از ہر گوشائے تیز تر سوز تو آہ تنگم	کشیدم بچو د از چنگ غم صد گوشال ما

وہ چند من ای ناصح کہ تجا سے نیکنا سے جو

کہ من بدنام عشق آید از نام نکونگم

بعل تو زبے لعل نام چون گویم	بعارض تو ز ماہ تمام چون گویم
حدیث طوطے شیرین کلام چون گویم	بت گئے کہ در آید شکر افتا نے
کہ شکر این کرم مستدام چون گویم	جہا سے تو ہمہ وقتے رسد نید انم
چنان شوم کہ نہ انم سلام چون گویم	خوش آن زمان کہ ترا نیم وز حیرا نے
اگر ز دست تو باشد حرام چون گویم	شراب را کہ بہر جا حرام مہیہ دارند

چو جہا سے از ہوست می پرست شد باد

بجز حکایت صہبا و جام چون گویم

زین گنہ تازندہ ام شرمندہ ام
استخوانے پیش بگ افگندہ ام

ماندہ ام از بار دور و ز ندہ ام
بروہ ام لاغرتنے پیش رقیب

بندگان داری سگان ہم نیز من	بندگان را سگان داندہ ام
ما پیشیدم لذت غمنا ہے تو	آید از شادے عالم مستندہ ام
پرنیاسم کند از ان لب بوبہ	اگر چه عمرے در طلب جان کندہ ام
ز اطلس شایہ اگر عورم چه عار	خلعت من لبس لباس زندہ ام

گفتہ حامی نے ارزدہیچ

ہر چه میگوئے بدان ارزدہ ام

اگر کوی تو یک شب سری بخت نہم	سرم مباد اگر پاسے در بہشت نہم
ز فرش سندس جہستہ رقم نیاید یاد	چو تن بیاد تو بر خاک در سرشت نہم
ز وضع زہد نیاسیم خیر آن بہ	کہ نقد صومعہ بر آتش کشت نہم
کہا بہ کعبہ مقصود رہ تو انم برد	چو گام سے نہ برو حق سر نوشت نہم
ز لوح سادہ توان خواند سر خط خوبان	چرا بصفہ دل حرف خوب زشت نہم
ز کشت زار جہانم بساں کہ مجلس عیش	پیای سر و لب جوی و طرف کشت نہم

ز دست رفت سر رشته وفا قیامے

عینان چہ در کف یار جہاں رشت نہم

چند روزی میرد بخت بزاز کوی تو ام	باز قلاب محبت میکشد سوی تو ام
دور ازین دہم منت گویم دعا ہم جان دل	ہر کجا ہستم بجان دل دعا کوی تو ام
سوی خود میخوانیم چون آدم میرانیم	می ندانم چون کنم در اندوختی تو ام

باز اگر افتد نظیر بطاق ابووی تو ام	آید ز زین سینه نگار می بر آید ان عیش
زین کند تا زده ام شرمند خدوی تو ام	آید منتقم بهیم بر لبه توین خود ز لستم
تا زده روی چون نهال قد و بلجوی تو ام	در چمن گشتم بیه چون آب تا در در کنار

خون جامی اگر بیزی آن بود لطف عظیم
یک می آید در یخ از دست باز روی تو ام

سنگ بر سینه زان از دل چو رنگ تو ام	تنگدل ماند بفکر دهن تنگ تو ام
که بدین گونه ز شوق رخ گل رنگ تو ام	گر خشم لا اصف غرقه خون عیب کن
کشته آشته و سوخته جنگ تو ام	گاه جنگ آشته و آشتیت خون بر لبیت
روی در باغ جهان کرده بانگ تو ام	منم آن لبل شوریده کار گلشن قصص
تنگ عیش سید از دهن تنگ تو ام	داشتم حسن عنایت ز رخش چشم دلی
مید روی ز آینه لب زنگ تو ام	ز خط آن چهره دیار می که صد گونه صفا

تا رنجه شدم از ضعف چو جامی و هنوز
نیست ممکن که خلاصی بود از جنگ تو ام

صد در رحمت کشادی بر دلم	بر دم از تیرت فادی بر دلم
پر تو رویت فادای بر دلم	چون فروغ آفتاب از هر دایره
گر نه خود را جلوه دادی بر دلم	سر حسنت پاک بودی آئینه
گر نه من دستم نهادی بر دلم	دل بفراود آدمی از دست تو

سینہ از غم چاک شد خیزای قریب	تا خورد یک لحظه بادے بدولم
دیدہ عمارت بستم از خوابان دلی	نیت چندان اعتمادی بدولم
تا مراد من چو چای می یاد تست	
شد فراش هر مرادے بدولم	
من غائبان عاشق آن دی مشوم	بے منت نظر نمایاے از دشوم
شوق تو شد فرون تماشای سرود گل	بالا گرفت ازین خس فاشاک تشوم
عشق میکنم بیا دل بعل دلگشت	کز جام دور میرسد و بادہ بے عشوم
وصلت بهیچ نقش معینہ شد مرا	صد بار چہرہ گر چہ بخون شد منقشوم
چشم املن بچشم کوثر پیرانہم	از جام نیم خورد تو گر چہ چہ چشم
جامی از در و گوہر اگر بپس نیست	حاشاکہ فکر بیدہ دارد مشوم
این لبس مرا کہ شد صدف در شاہوار	
گوش زمانہ از گہر نظم در کشم	
عزیت کہ دل بہر و دفای تو بستہ ایم	چونہ با تو کردہ دانت کو بستہ ایم
راہ و خلالتیہ و ادب باش و عیش نقد	ما خود بدولت غمت از ہر دورستہ ایم
اراجہ در حریم وصال تو را نیست	دل پر امید بر میرا ہے نشستہ ایم
از خود خیال آرزوے بستہ ہر کسے	ما دیدہ از دو عالم و دل در تو بستہ ایم
گفتم شکستہ دل جامی بمشورہ گفت	آخر چہ شدہ جام مرصع شکستہ ایم

شب تاب بحر گرد و میر کوی تو پویم	با آن در و دیوار غم دور دو گویم
چون لاله اگر خاک شوم بی گل رویت	با دغ تو بار دیگر از خاک برویم
حیف است چون دلم آلوده خدنگت	بر چشم ترا نداز کش از گریه بشویم
تا روی تو دیدم منم و اشک دادم	بنگر که جهان میرسد از دید برویم
پایم برست سود و کنون در پی آنم	کز دیده کنم پاسبی و ز سر راه تو برویم
آباد و چین بگفته از پیر هفت یافت	بوس تو دهر گل و نسرین که برویم

درد دل حامی شود افزون مداوا

این درد را گویم و در مان ز که جویم

من بنده حقیر و تو سلطان مجتسم	گر در عینم تو زار بهرم ترا چه عشم
بر جانم از تو هر چه رسد جای منت است	گر نادک جفاست و گر خنجر ستم
سر گشتگان بادی پیاپی عشق را	بهر توره نمود بس منزل عدم
شد سینه ام شگاف شگاف از خدنگ آه	وز هر شگاف آتش دل میزند علم
روزه که می نوشتم قضا نامه ابل	قتل مرا به تیغ جفا تو زد درستم

عزیت جبره خوار سفال گالیت

حامی که آب خضر نخوردی ز جامم

گر زهر بوی صمبست تو نسیم	نگنم یاد خنده و ذکر نصیم
چون منجم خطا تو دیدم سترد	رستم به ز صفت تو تویم

چند پرسم نقد گوهر و مسل	کرده از خاک استین پرسم
گر کشائی برفت میسم دمان	جوشد آب بقا ز چتر میسم
بمحو آب حیات اگر گذری	بر سر خاک کشنگان و تدیم
منکر حشر را شود روشن	ترسیم و لعظام دهی رسم

جامه از خانه بیکد و رخت
این بود مقنای طبع سلیم

سینه شکافم هر سحر کاید صبا زان منسلم	باشد خور و زان رگد یک خط بادی بر دم
چشم ز خوابان نقشان دل هدم آه و فغان	جمع جفا جو میخان باشد برایشان نام
هستم ز مرغ بسته پرور دام زلفش بسته تر	بسم الله انیک تیغ اگر خواهم بر من مسلیم
ز میان که دیدم و بدم زین چشم طوفان بام	مشکل رسد از لوح غم گشته بسوی سالم
نمود زبان گو یا مرا از بهر ناله چون در ا	ای کاش زین محنت سر اگر در نهد و محلم
جانم ز جانان گسلد چون دیوان گسلد	آرشته جان گسلد و شش ز دمان گسلم

جامه صفت رستم خرد و رلای غم بی علاج
دسته بن ده ای سیو تا پای بر آید از کلم

من بے صبر و دل کان شکل یا بهر زمان نسیم	بلا می جان شود هر دیدن من میخان نسیم
سوار شوخ من در صورت ناز و من حیران	که آن پا و رکاب گاهی آن دست خزان نسیم
من بیدل که با خود حیف دارم هر مشدین	که با آن دارم کش هر زمان یا این من نسیم

بلوشت آن بے عشق کہ دیدم ہر کراجمیم پس از عمری ریاضت آنچه سالک شود روشن تہادہ بر کمان تیرانچے صید و من سکین	بجای ادھین فرسودہ شتی استون بسیم شد اکنون مرا کز عارض عشق عیان بنیم چو مردمان محبت جانب تیرد کمال بنیم
--	--

کسان شبہا بفکرت و جامی درین سودا
کہ چون فردا کنم آن آفت جان را چہ سان بنیم

چشم منے و خانہ تو چشم خانہ ام چون مردمان خانہ چشم میال آب اکنون کہ زیران تو رام ست خوش حسن	حق القدوم تو گسردانہ دانہ ام از بکہ آب دیدہ گرفت ست خانہ ام میکن تو از شے نبر تا زیانہ ام
خواب آور دفسانہ عجب قصہ کہ برد روزے کہ بر امید تو قالب کنم تہ زاد ازیل چشم ترم دل بے طبع	خواب طب ز چشم حریفان فسانہ ام بالین بست خستہ ازین آستانہ ام رقص چنین اثر دہد آری ترانہ ام

جامی منم کہ خسرو قسم بلک عشق
نشور خسروے غزل عاشقستانہ ام

خواہم کہ دے در قدم آن لبر قسم دیگر بنظارہ نروم بر سر آہش ہر خند بھد خواریم افتادہ بر آہش	رخ بر کف پایش نہم نجسہ قسم ترسم کہ شوم بخود و درر بگذر قسم امروز مبادا کہ بجایے دگر قسم
دین گو کہ از دیدہ رود اشک دایم	نبود عجب از غرقہ بنون جگر قسم

شاید ترجم کند آن شوخ نگا ہے | ای غمزدی کن کہ ازین زار ترا مغم

جامی گرا زین گونه رود سیل مر شکست
چون خاند بگل زود ز بسا در افتست

پیشبدم گرم از دل غمناک آرام
تا کے ز غمت خاک بسر بریم از ان وند
بے روی تو بالاد گل چون ہم از آه
و گر دن از بخت بودم طوق سعادت
آلوده بخون تیر تو حیف ست ندانم
صد جامی بسوزم لبم از بوسه پیکان
وز تف جگر دود ز افلاک بر آرام
اندیشه ہے کن کہ سر از خاک بر آرام
بر شعله چه سان راه ز خاکشاک بر آرام
روزی سر از ان حلقه فتر اک بر آرام
تا چون ز دل زخمی خود پاک بر آرام
چون تیر ترا از جگر پاک بر آرام

جامی صفت غرق غم از یار شود بخت
درخت خود ازین موج خطرناک بر آرام

پیشبیا سپان تو جان در میان نهم
گفتے ترجمہ بین و بجان در میان نهم
پاسے مراقبہ وفا استوار کن
ہر غم کہ ایم از تو بدل سازش نہان
شبہ از شوق روی تو با چشم اشکبار
پسند کر تو سپید بود ہر بند و من
و اگر رخ نیاز بر آن آستان نهم
و اگر رخ نیاز بر آن آستان نهم
زان پیش کز جہای تو سر در جان نهم
و اگر بر آن ز دغ تو میر و نشان نهم
بیشیم و نظریہ آسمان نهم
مخدوم دار چشم بہ تیر و کمان نهم

جامی از تیغ صوبہ کشود میر عشق
آن بہ کہ رو بخت پیر معان نهم

تو شاه مسند حسن و فن گدای میمنه سوار رفیق و سوم جبین برادر تو چندان اساس ز به شکست ز نام و تنگ برستم بر کجا گذرم دولت وصال تو جویم چو خاک روی آن یونع داشتی ازین	مراسعادت آن از کجا که با تو نشین که شد نشان خیم سپ و اند نقش جبین میان مهر تو لبستم که میند بکینم به طوف گدازم جلوه جمال تو بینم گذر از اخس و غار بهت بدید و بینم
--	---

بیخ نیم مغز که خیر جامی ازین در سو
که عمر است درین آستانه بهر مینم

بسجده که حسم ابروی ترا نگویم اگر گوئی تو باشد مرا جمال گذر ترا چو هست جمال شکستگان نظری ز دست خضر چه سود آب زندگی مارا باستخوانی اگر چسند یادمان کنی بهر سیبر انیم چسره کرد و چوزر	نماند اگذا ریم و سجده تو بریم بناک ما بنگر که هست شکسته تریم جمال ما بنگر که همه شکسته تریم اگر ز ساغر لعل تو جوعه نخوریم هزار اشکر که بارے ازین سگان دریم نه بخو ساده دلان در هوای سیم و دریم
---	---

سگ تو دوش به جامی فغان کنان میگفت
خوش باش که از نار ات بدر و سرم

گل شمیم گویت از اشک لاله گویم از بار دل تن من باشد چه کوه و دره	باشد بنور تشنه خاک درت بنوم در موج خیز گریه مشکل بود سکونم
--	---

زود از جاب خیمه گرد من آب دیده چاکم چو درد دل فتنه سوزن چو دشته گزارهای سویم بر تن شود سلاسل ناصح چراغ چشم شد کشته از دم تو	من باتن کم از سوا ن خیر استونم کاین سوز و آن گداز و آتش درونم توان کشید بیرون از در طبعونم تا که ترک خوابان بر سر دے فسونم
--	---

بے پییم که جامی باد و عشق چو نئے

من بے خودم چه دانم هم خود بے بین که چو نم

چه حسنت اینک که هر دم زنت الحمد نظر بنیم چنین شوقی که من دارم چه تسکین بایم از آگه گود راه و خورین الله الله چون بود ممکن تباریکی بجرانم کشای غم دے دیگر چو محروم ز دیدارش کوی آرد دم بارک سر بالین ندارم لیک ز نخت اینقدر خوارم	هنوزم آرزو باشد که یکبار در گریه برون آئی چون عمر عزیزت در گذریم که تو پیش نظر باشی و من در راه و خوریم بود که بپوشد رخسارش شب را سحر بنیم زمانه بهر فرسندی در آن دیوار دور بنیم که وقت جان سپردن استانش زیر بنیم
---	--

بجنگ محنت داند ده جامی جان دهنده

چنین که در دهران هر زمان عاشق تبر بنیم

بود آیه من آن شکل مسایون بنیم زیستن در زردی تونه از طور و فاست تا گرفت مست محنت ملک دل ز خیل ترک آن رخ فرخ و آن قامت سوزون بنیم شر مسارم که در روی ترا چون بنیم هر شب بر سپه خواب شبیخون بنیم
--

داد از خنجر کین تو بصد پاره دلم	اگر ز هر لفظ دور و مهر تو افزون بسیم
دست وصل کرم کن که ز بهار سے محبت	جای سوخته را حال دیگر گون بسیم
دست گذر و کز محنت خون نگریم ز بسیم بطرف چمن سرو نازے نیارم گمے سوے لب جام باده ز لیکه نر ایچ که یاد ناید نه خون جگر ماندونه آب دیده	از وصلت جدا ماند ام چون نگریم که از شوق آن قد موزون نگریم که بر یاد آن محصل میگون نگریم که بر محنت دور و مجنون نگریم نه از بے غمی دان که اکنون نگریم
ز بسیم گمے گریه بازار جامے که از دیده دل بر و خون نگریم	
کج بود که که ازین سوز درون باز هم چند طعن خردای عشق خدا را دے مکر زلفش بفتان زود از سر من این همه مشوه و دستان که ترمی بسیم	یا ازین درد غم روز افزون باز هم شاید از درد سراو مجنون باز هم کاین ناراست که از وی بفسون باز هم چکنم یارب از دست تو چون باز هم
جامیا جرعه از جام فانی خواهم تا بدان شربت ازین خورون خون باز هم	
هر شب که زاده مرا فروز خود یاد آورم	از خان و ناله شهری را بفریاد آورم

شیره شیرین اگر نیست کان بدخوی است	در جهان من نیز روزی رسم فریاد آورم
من چو نتوانم که اول مرغ دل دارم نگاه	کی توانم گاین زمان زو ام صیاد آورم
خواهم از غمت بگویم آشکارا کت	ایه جشرت سوی دلمای ناشاد آورم

بارگود غیرت عشقت که جامی لب بند	
در نه بر جانت غم صفتیغ بیداد آورم	

شبهه که دل غم فرقت آن ماه می کشم	تار و زگره می کشم و آه می کشم
زان بر نمی کشم که کین محنت و بلا	از بخت تیره و دل بگمراه می کشم
جان می برم تحفه که ایان دوست را	نقد حقیق در نظر شاه می کشم
از عاشق نسیب من این شد که روز شب	جو بر رقیب و طعنه بدخواه می کشم

جامی چو کاه شد تنم از ضعف من نهوز	
کوه غمت بقوت این کاه می کشم	

صبر آن که از خاک سمران کمی برخیزم	ببروی آنکه بشینم سگش را آب در نیم
چنان در مهران خورشید جو کردم تنهایی	که گردستم دبد از سایه خود نیز بگریزم
پوس دارم که ریزد خون من امروز یا فردا	بمان سازم آنرا دوست ردا و انش و نیم
علاج خویش پرسیدم طبیب عشق را روز یک	از فکر عجب و سودای دینی داد پر نیم
نیخواهم از غیرش در جهان بار از ان هر دم	از سیلاب مرده چون لوح طوفانی برانگیزم
چو فرادم از ان در سینه باشد که در دو دم	کز ان شیرین بان بود میسر عیش و نیم

گماید ای کو خواہان کزان بد خویر جامے
معاذ الله اگر از دوسے ہیرم باکہ آمیزم

<p>ما برنجوری و مہجوری و دوری ساقیم نقد قلب انشد راج با زار و فدا قامت با چنگ شد اندر سماع اہل درد ہر دم آلا بدخون جاسی خیالت را شک کوس دولت بکوی نیکانان کہ ما تا بشطرح نظر با آن درخ بودیم دست</p>	<p>ہر دم وصل و دست را با دیگران ہر دختیم آچوز در بوٹہ غم صدرش نگہ خستیم جز مضرب غمت این چنگ را نخواستیم گرچہ صد بارش بدین جرم از نظر انداختیم بر سر بار از رسوائے علم افراختیم در خستین دست نقد دین دل را خستیم</p>
--	---

جامی از سلک حکمت و زہد نیریزد شرک
کاسے درینا قدر یلان کمین شاختیم

<p>نامہ کہ در آنجا نشان نام تو یابم سلامت برین دختہ در سلام تو باشد ہر رستم کہ کشایم نظر ز صفو حنا طر حجاب نامہ و یک ز میانہ رخت بر نشان چہ دام بود کہ بر رخ نہادی از خطا سگین شما یلے کہ شنیدم بجز خویش ز طوبیلا ز شوق جام تو جامی ہر ہم لقب خود</p>	<p>نہ رقعہ کردان خط مشک فام تو یابم زہے سعادت اگر دولت سلام تو یابم ہمہ سلام تو بنیم مہر پیام تو یابم کہ در سلام تو خاصیت کلام تو یابم کہ آہوان خطار اسیر دام تو یابم ہمہ معائنہ در سر خوش خرام تو یابم برین سیدہ گر جہت ز جام تو یابم</p>
---	--

نفس از درون دیو زیرون زندم	از کمر این دور و زن پُر چلیچون رسم
دارم جهان جهان گنہ ای شرم رسون	چو روازین جهان بجانے دگر نسیم
افتاده ام بچاہ ہواؤ ہوس کراست	جل ہدایتے کہ بر آرد این چسپم
جامہ ز عشم کہو دکنم چون نیرسد	جز نیل مصیبت ز خم صبغت اللہم
با خلق لاف تو بہ دول برگنہ بھند	کس پے نیسرد کہ بدین پایہ گم ہم
گر بردلم ز داغ ندامت علاست	مگو گریہ شبانہ و آدو سحر گم ہم
یاران دو آپہ عازم ملک یقین شدند	آکے عنان عقل بدست کمان ہم
از من مہر س نکستہ عرفان کہ باہلم	با من گویے قصہ الوان کہ اکہم

جائے مباش غافل از ان ازوان گفت

از جسد راز ہائے نہان تو آگم

ہر زمان گویم کہ از دل مہرادیرون کنم	لیک با خود چون نمی آیم نہ انم چون کنم
بواجب کارے کہ خلفے در پے در مان من	من فکرا آنکہ ہر دم درد خود افزون کنم
جای تکبیر و دعا خواہم ز لیلے قصہ اند	تا کہ از روی گذر بر تربت مجنون کنم
خلق را در عمر عشم دل سوزانم چو عود	تا کہ در جگ فراق گریہ بین قانون کنم

کشتہ شد جائے ز ہجر افسانہ وصلش چہ سود

مخ بسیل خون زید صدار اگر افسون کنم

سین کیم تار و بران رخسارہ زیبا ہم	اکاش تو انم کہ دیدہ بر کف آن پانہم
-----------------------------------	------------------------------------

خواب چون کہ مرا شہا چنین گزید چون سوارہ بگذری از فعل سم رکت دغ برتوسن منہ بگذر از بہر خدا رام شوی آہوی وحشی کہ نزدیک است وصف حسنت باریب کور دل گفتن چو منکہ امروز از من و شاہد بقدم در شبت	زیر پیلو غار باشد زیر سہ غار اسہ ہر کجا بایم نشان از شوق رو آنجا نم تا تنگام سینہ وان ہم بر دل شید انہم کز غمت دیوانہ کردم روی در صحرانہم آئینہ بہر چہ پیش چشم نابینا نم چشم چون ز اہد چو اہد و عدہ فردا نم
---	--

جامی از شوق لب وقت کا ندر میکید

خرقہ و سجادہ رہن ساغر و صہبانہم

ساریت ستر عشق در اعیان علی الدوام کس را چو تاب سلطوت دید از خود ندید ممکن رنگناے عدم ناکشیدہ رخت در حیرتم کہ این ہمہ نقش غریب پیست ہر یک نہفتہ یک زمرات آن دگر بادہ نہان و جام نہان آمدہ بدید توے بگفت و گوے کہ آغاز ما چہ بود	کالبد رنے الدجیۃ والشمس فی الغمام در پردہ سوی اہل نظر میکند خوام ذاجب بجلوہ گادعیان ناناہادہ گام بر لوح صورت آمدہ مشہور حاصل عام برداشتہ ز جلوہ احکام خویش کام در جام عکس بادہ و در بادہ رنگ جام یعنی محبت و جوی کہ انجام ما کدام
--	---

جائے معاد و مہد اء مادہ تست و بس

ماوریاۃ کثرت موہوم و السلام

با غنم و در دو تو لستم و دم بجا صبر کم و محنت و اندوه پر پیش و ہانت عدست آب خضر میکند از مهر خطت مسخ تر نشود ز اشک تر حم رخت باد صبا حلقہ زلفت کشید	شکر کہ با شکر تو دم الغنم کم صبر العاشق فی البحر کم بال بلعل تو دہان کا لعم بیخبر از کتہ جفت القلم دور بود چشمہ خورشید و نم حلقہ عشاق بر آمد بسم
--	---

گفتہ جامے کہ تجسین سزا است
حسنہ اللہ لطیب الغنم

مائل بقامت تو بود طبع مستقیم بعد از وجود جو ہر فرد دہان تو ارابعد تو پہ مجال سفر کہ شد خویر تیم گوہر دندان تست و لب خال تو نقطہ ایت ز لک و دہر صبح ہان و قف آیت خط است اینک آن دہان	مجبور بر محبت تو فطرت سلیم چون نفی جز دلا تجزے کند حکیم ہر جا مسافر است برین آستان تقسیم بالای آن جوہر صحت و لطف برتسیم دور بر کشیدہ حلقہ زلفت تو اش جوہریم ہر از دم دقت لبہ رنے نوشہ میسم
--	---

ازیر ہر قدم کشدت سجدۂ اجساد

جامے نشستہ بر سر است دل و دہنم

خواہم از بخت پس از قتل دشمنان مخم و ظلم تا کنم شرح غمت بر لوح خاک خود رقم
--

برسم ران روزی اندازم خوش بجا گر خم محراب ابروی تو بندیش شتر از مرد غویان زو خون نابا ید مرا رین خون ما بگرد کعبه کویت که نیست روی اگر نپسندیم سودن بیت پای خوش	آکیم دارے ز مخزومی لکد کویت تم بشت طاعت کم کند و کبر لبوی قبله تم عرقه خواهم شد درین سلیح ادم و بد هر بنون درو مندان تشنه ریکان حرم فرش کن چشم مرا بهر خدا زیر قدم
--	--

بیک مشرب حامی از بمرخت شهر وجود
وقت آن آمد که آورد لبهر اے عدم

در دور لبست بی می و پیا نه باشیم در خیل تبان چون تو پری چهره نگاری هر جا چو تو شمع شود افروخته خاشا گردا منم امید قدم تو گبید تشریف نیاری سوی من جز پس عمرے گنجی تو د عالم همه ویرانه این گنج	در شوق تو بے نغمه مستانه نباشیم خود گوی که چون عاشق و دیوانه نباشیم کاشا من دل سوخته پروانه نباشیم یک لحظه درین گوشه کاشانه نباشیم وان هم بود آن روز که در خانه نباشیم جز در طلب گنج بویران نباشیم
--	---

حامی اگر آن دانه عالم نزنند راه
دست تے از سبزه صد دانه نباشیم

در هر گذر که بے گداسه نشسته ام گویند یک نگاه دور از تو ام سبست	بهر رسیدن چو تو مایه نشسته ام من هم در آرزوی نگاه نشسته ام
---	---

ہرگز چو پیش روی تو رہم نمیدہند	بے راہ دوروی بر سر راہی نشستم
پیش زورت بجاک مذلت بتا دہم	گوئے بعد رسند جاے نشستم
چون نیست محرمی کہ زیم پیش و دہم	و مساز اشک و ہمدم آہ نشستم
دور از تو زیستن گنہ آمد مرا مران	کاینجا بر اے عذر گناہ نشستم

جامی صفت گرفته کفن عرض حال خویش

در شاہ را دموکب شاہ نشستم

ہر روز ز شوق ہمہ سوز دہم دردم	ناویدہ رخت زین سر کو بازگردم
بیودہ بود ہر عشم دوروی کہ عیشت	ہرگز من بدل عشم بیودہ نخوردم
ہرگز تیردم ز ندم چہرہ اگر اشک	ہر لحظہ دگر گوئی کہ چہرہ زردم
روی دل من سوی تیان بود ہمیشہ	چون روی تو دیدم ز ہمدرد تو گردم
گھنامی چین با خطرا ز باد خزان ست	ای شاع مغل تازہ تبرس از دم سردم
گر تو نشینے بہن این بسکہ نشیند	روزی کہ شوم خاک بدلان تو گردم

جامی بہریت غزلے گفتہ دلا دین

مضمون غزل آنکہ بسوداے تو فروم

آرزوی دل خونین بگراخت خوانم	مردم دیدہ صاحب نظرات خوانم
چون تباہیت کنے طرف کدیر شکنے	پادشاہ ہمہ شیرین سپرانت خوانم
نیست حد چو بنے ہر دن نام چو توئے	ہر روپوش بنام دگرانت خوانم

تأمودی بتر پرین اندام چویم تانبے خوشالی شیخ خیال گر چویم بجو عمر ازمن و لداد و روان میگذری	ازین تر زہم سیر انت خوانم پای تاسر خبر از بے خبر انت خوانم جلای آن هست کہ عجز گذر انت خوانم
--	---

جامی از ہر چہ نہ دیدار بتان دیدہ پوش تادریں انجمن از دیدہ در انت خوانم

ز آرزوی تو سر گشتہ در بنیا بانیم تا نذر اعلا سے ما خوش آن ساحت چو ذرہ گر چہ حقیریم رخ متا یلذا حوالہ دیگر آن سازر طلبا می گران مہرج ما چو مہ چار و وہ شدی طالع شراب و نقل بار یاب بزم عشرت دہ	بجست و جوی تو در کوہ و در شا بانیم کہ در حریم و صالت شتر سوا بانیم کہ پر سپہر وفا آفتاب تابانیم کہ ما ز ساغر طلت تنگ شتر بانیم نقد و منزلت مشب فلک جفا بانیم کہ ماہ آتش حرمان جگر کجا بانیم
--	--

حدیث و ضہ کن جامی این بلس مارا کہ در سواد ہر سہ ساکن خیا بانیم

بسکہ در دہر ز فریاد و فغان خود شدم جان بر آمد ایک ز دل بر نے آید را میشان شد ماہ من ر واکہ جز جان تحفہ تا در آمد از درم آن سر و ہر دم دیدہ را	از دہان چون نامخواہم زبان خود شدم کز دل جان نہا و کلبہ و کمان خود شدم نیست در دستم کہ پیش میمان خود شدم کسل بنیائے ز خاک آستان خود شدم
--	---

میکشم از سینه پیکان خد گش را چونیت	قوت آنم که پیکان را استخوان خود شدم
سر که بارش میکشم عمری بدوش ز بهریت	اگر نه روزی در ره سرور روان خود شدم

دفتر جامی است این از گفتنای عشق پر
میبرم تا پیش شوخ نکته دان خود شدم

ماند آن تو میم که ز بار کس گردن کشیم	در کس در راه ما خار کس نهد دامن کشیم
میکشم از تیره خویان روی در داخچان	کز کف روشن جبینان باد و روشن کشیم
توسن کین هر که آگیزد بقصد جان با	ما ز مهرش نقد جان زیر سم توسن کشیم
هر که خوابد بهر باد و روز و محنت حلقه	ریسمان از رشته جانهاش در سوزن کشیم
نیستم ارباب عشرت تا چو سبزه هر صبح	مفرش دیبای زنگاری سوی گلشن کشیم
چون شب سنجاب گون آمد به پهلوی خوش	بستر سنجاب از خاکستر گلشن کشیم

دوستان از سر کشته ما اگر دشمن شوند
جای آن بهتر که ما سر در ره دشمن کشیم

خیز از خت بسر منزل انصاف کشیم	با دل صاف بهم جام می صاف کشیم
هر که از ما طلبد تو به بخیل و رزم	در دهر جام می صاف با سراف کشیم
مشکل عشق چو از در و کشان گرد کشف	چند در دره در و سر کشف کشیم
پیر میخاد آب طاهر کم انداخته است	رقم زرق چه بر حاصل و قاف کشیم
نقد مارا میسر ای خواجه بصراف که	این همه فین ز قلاب صراف کشیم

دوب نیست گد خاصه بهر تاجسته | کرچه انواع جفا از همه اصناف کشیم

حاشی از خرقه پشمینه فقر آسودیم
ماشیند که دگر از نصب بان کشیم

بهستم زبان علامت آاگر تیر پایم | صد بارم از فردی گریزم و بیایم
گاهم قریب خوانی گاه سگ در خور | آن نام را نخواهم دین لطف را نشانم
دل را صیقلی از تو یک لحظه نیست ممکن | صد بارش از موزوم دیگر چه آزمایم
بست از تن دلم رنگ عینه و اگر دون | اکنون بصیقل آه آن رنگ میزدایم
هر که بقصد قتل تیر جفاکشائے | بهر لقا به عورت دست دعا کشایم
هر چند با سگانت خوش تیت خود نمائی | خود را ز خیل ایشان هر لحظه می نمایم

هر دم گنوه خبامی تا که سخن گزازی
از شوق تست جاناکا بن نعمه میسرایم

ما بیادت نشسته خاموشیم | کرده از خویش تن فراموشیم
بر سر پستخمت شبها | محنت و دور دورا هم آغوشیم
در قیج دیده ایم عکس لب | با ده ناخورده رفته از پوشیم
گر به مضراب غصه بجزاشے | رگ رگ ما چون جگ بخروشیم
تا تو در گوشش کرده حلفت | ما علما ان حلفت در گوشیم
دوش بودیم با تو دوش میروش | زنده امشب ز لوت دوشیم

دور و دردت صلا زوم دل را

گفت جاے نبوش تا نوشیم

تو فارغی و من از انتظار می سوزم
بیایا که ز شمع رخت برافروزم
که دیده روز ملاقات در رخت دوزم
ز بهر تو نوشم کاشکے چو شب روزم
چه سود طالع مسود و بخت فیروزم
ز عقل مصلحت آموز دانش اندوزم

نوید بهر میت میدهند سر روزم
چراغ عیش من از تن باد بهر تو مرد
بسوزن مژده زان رشته میکشم از شک
شیم ز وصل تو چون وز اگر نخواهد شد
چو بر سعادت وصلت نمیشود بسوز
بجویم عشق تو مجنون صفت خلاصی داد

گو که نظم تو جاے لطافت دارد

که من ادای سخن از لب تو آموزم

خونم چو خواجه یحیی باری بست آوردم
کاین شعلهای آه بس شبا چراغ محفلم
عیسے دے کو تا کند مرغ و گرز اب و گلم
نالہ کنان آوخت یعنی در آئے محفلم
زیرا که غیر از تیغ تو نبود شقائے عالم
وان در کین نشسته خوش دین کرده نهون عالم

بنای ساعد ز آستین اندم که خواہی بسلم
فایغ و لان آوہ فروغ ای شمع مجلس یزین
چون مرغ طرف بام تو من می طیم بر خاک ره
تو بارہ بستے و دل خود را از طرف محلت
عمریت بیمار تو ام در کشتن تمجیل کن
چشمیت بانیازی لب نقد دل از من سپرد

گر رشته جان بکشد من دست از انجا مسلم

اگفتی که جامی بکسل از فکر کن دست هر س

ز عشقت سینہ بے غم نہ بینم غم روی تو دارم جای آن هست گوار غیر من بجس که من خود ز تو هر بید لے بنید جاسے طیبه را نمودم چاک دل گفت پسوش آن رخ مباد از غم بهیرم	ز شوق دید بے غم نہ بینم اگر من بعد روی غم نہ بینم کسے غیر از تو در عالم نہ بینم من بے صبر و دل آن هم نہ بینم برو کاین ریش امر هم نہ بینم اگر دے ترا یکدم نہ بینم
--	---

بہر کس راز دل کشای جاے

کہ در عالم کسے محرم نہ بینم

عاشقم بیچارہ ام ماندہ ام عاشقے با خواب و خوراید درست روز و شب در انتظار مقدمت چون زدی تنی کن پس زانکہ من تا چو جامے ز دستم رفتہ رفتہ ام در باغ و ز شوق قدرت	بے دل بے دین دلیر ماندہ ام لاجرم بے خواب بے خور ماندہ ام چشم بر رہ گوش بر در ماندہ ام زندہ بہر تیغ دیگر ماندہ ام بادل پر خون چو ساغر ماندہ ام روی بر پامی صنوبر ماندہ ام
--	---

جاے از من سجدہ طاعت مجوسے

چون من اکنون پیش بت سر ماندہ ام

خاک آن در کہ چو کل بصرش میدارم
ہر شب آغشته بخون جگرش میدارم

آب روراکہ دوران کو شرم بخت بھاک	آرزوی بدل ز خاک و ریش میدارم
سوئے او میگذرم چہرہ بخواب نگار	صورت حال خود اندر نظرش میدارم
گرچہ دشمن تر از ان شوخ نزارم و گری	یعلم اللہ کہ زبان و دستش میدارم
مخ وحشی ست دلم زان سیلاب زشتہ صبر	تا ز غم نکند لبہ پرش میدارم

تا چو جامی کشم از گردش کحل صبر
چشم سپید بہر گنذرش میدارم

شکر خدا کہ شیخ نیم شیخ زاده ہم	وز سکران گول و مریدان سادہ ہم
متغینم تربیت پیرے فروش	زین مرشدان رزق زارہ فادہ ہم
زان مرشدم چہ کار کشاید کہ تو برام	از روی خوب میدہد و جام بادہ ہم
گشتم بے بدر سہ با کس نیافتم	کو در س عشق افادہ کند ہفتادہ ہم
ز انبامی خاندان ہر دت نشان پیرس	چو غنچش دلے نامہ از ان خانہ دادہ ہم
منشین ز پامی اگر بود خجک باد پامی	عزم حرم سوارہ توان و پیادہ ہم

جامے بعیش کوش کہ کس را از جام دور
کم ز انجہ قیمت استیاد ز بادہ ہم

چون تو انم کہ بر خوان صالت میمان باشم	سر خدمت نہادہ چون سکان بر آستان باشم
ز خمی نازکت ترسم و گر نہ تا سحر ہر شب	بگرد و کوی تو نعرہ زان ہفتان کنان باشم
بہر گونہ کہ باشم از من بد روز نہ پسندی	نمیدانم چہ بیان سخنو ہمیم تا آہنچان باشم

من از تو شاد گردم تو ز من گلین خوشاوبه	که تو باشی عیان رویه من من نهان باشم
کشادی پرده از عارض کن منع من از قحان	رها کن تازانے ببل این گلستان باشم
ز ناموس خودم مقصود نام و ننگ ستاره	مرا غم نیست که عشق تو رسوائی جهان باشم

طفیل من می دیدند رویت دیگران اکنون
شدم راضی که چون جامی طفیل دیگران باشم

آبا تو من دل شده یکجا نه نشینم	گر سر بروی مثل از پای نشینم
بے رخ کسے چون بزور لبه گنج	آن به که بگو شمشیر تست نه نشینم
آبا تو قیسان تو تنه نه نشیند	کیدم زرقیبان تو تنه نه نشینم
وادی بزبان و گران و عدو قلم	در کوی تو جز بهر تقاضا نه نشینم
روی تو ام امروز بهشت عجب نیست	گر منظر و عدو و سر و اند نه نشینم
عشاق ترا قدر چو از عشق بلند است	چون در صف شان از پر بالا نه نشینم
چون صبر ندارم کنم از پیر کناره	کشته چو شکست بدریاد نه نشینم

گفته که براهم نشین جامی ازین بیش
از پای من این خار کیش تا نه نشینم

اینچنین کردید و دل غرق آب آتش	رخت هستی را از موج غم بیاصل چون کشم
صوت جان فزای مطرب گر باشد گوشت	خاکه من با ناله های دل خراش خود نوشم
شهواریا بے کسان را کس بخود خوبها	زاد کش چون موزیر لعل سم برشم

تو گزشتہ بند ہی دمن در غم کہ چون | بر دل افکار آید ناد کے زان تر شوم

تا قیامت ہجو جامی مست و مہوش اوقتم |
گر ز جام نسیم خوردت جرعه دیگر کشم

گر ہے با شوم بکج خانہ شیدائے شوم ای خوش آن دم کہ چو طفلان میر زندگیا باغبان بہر گل چیدن مجوز از من لطف پنهانے و ناز آشکارمے کشد روز با باین و آن ہر گونہ باشد گذرد گفت روزی خواہست کشتن بہت خود کون	در ہے آیم میان خلق رسوائے شوم تا کہ از جای من دیوانہ شیدائے شوم چون دین بستان من از بہر تاشائے شوم تا بدین حد نے خراب شکل زیبائے شوم وای بر جان من آن شبہا کہ تنہائے شوم ملت از حد شد برش بہر تقاضای شوم
--	---

جامیاری دی خلاصے کی بود چون درد عشق
میرود پیش از من بچارہ ہر جائے شوم

ای کہ دیدی رخ آن دلبر تان شکستم چہ شود گر گذارے کہ بعد گو نہ نیاز گر مرا ز ہرہ آن نیست کہ سبیم رخ او در کجوشی تو انہم کہ بر م رہ بارے روزم از شب تیر و شب تیر از روز بود ای اجل زد و نرم تریت کے بپشان	یار سیکد بر کوے بت سیم شوم پای تو بوسہ زخم در قدمت سر شکستم باری آن چشم کہ بند رخ او بوسہ زخم سر بران پای کہ آنجا رسد اختیار کشم میج دشمن چنیں با و زمبا واکم شوم تا بکے خون جگر نوشم و جان چند کشم
---	--

<p>جامیایسکه کنم در دل خونین شرح جامے آن وارد اگر خون بچکد از مخم</p>	
<p>من بیدل و می ز آمد شد کویت نیاسیم مرازان و مران چون باسگانت بستہ ام ہمک بگرہ یزاد و گوید جان ازین شکل توان بردن اگر بوسیدن پای تو نتوان کاشن بگذرے نیاید جز خیال عارضت پیش نظر چیزے</p>	<p>دلے ہرگز نے بسیم ترا چند اکے ایم کہ تاجان در تم باشد بود خاک دت جام جو احتماے پیکان تر ابا ہر کہ نہایم کہ رخسار خبار آلودہ بر خاک رست سلیم چو از خواب بمل روزیاست چشم کشایم</p>
<p>زردے مردے کیرہ بگو جامی سنگانی اگر چه آنچنان ہم نیستیم کین نام راشایم</p>	
<p>خیالی بود یاربے دش با در خواب میدیم با کسیر سعادت یافتہ آخندہ مجد اش چہ حاجت بود شمع افز و ختن و بزم او یارب بدائع امرادی جان دل سیوخت دشمن را بسے بر خاک سودم پیش پای سا ازستی باب زندگے پے برد از اقبال و ضلال و</p>	<p>کہ روش در نظر بکفت شراب ناب میدیم وصالش را کہ همچون کمیا ناب میدیم چو از عکس رخس عالم پیر از مہتاب میدیم چو خود را بر مراد خاطر اجاب میدیم سری کش سجدہ کہ در گوشہ محراب میدیم دلے کز آتش مجبوریش در تاب میدیم</p>
<p>جہانے جان ہمیدادند ہر جرعه اما ز جہاش جامے لب نشہ زایر اب میدیم</p>	

چو آنم دست رس نبود که در دوشش گریم	روم با کز بجزرت زیر پای تو نشستم
من از بار سفرم جدم از خاک ریش برک	تو باشی جان خوئی از گناشت غزنی قصم
پس از مردن بنامم گز زیارت ای میم	مخوان جز نام آن بت کان نه نام کیم
چو عشق آن سوار آرد جنون ای مدمشوق	خدا را از آهمن فعل سمندش سازد نیم
نتاب بچرخ یارای وصل و چه حاست این	برای زار مانده جان ز تن گانیت تیرم
چو من اینجا جان مانده از سودا بر کیش	چه سودا قصه خوان افسانه خوبان کشم

گو جاناکر هستی جامیا سلطان وقت خود
 سگ کوئے تو ام آخر کن زین پیش تحقیرم

بیا ای شک تا بر روزگار خوشی تن گریم	چو شمع از محنت شهبامی تار خوشی تن گریم
ندارم مهربانی تا کند بر حال من گریه	همان بهتر که خود بر حال زار خوشی تن گریم
مرا هم در غریب شوخ شیشه آفت جان شد	مکوهی که ز غم یار و دیار خوشی تن گریم
بد و فرما بخون ای دل چو در خیم نماند آبی	که خواهم مشب از بهر آن یار خوشی تن گریم

گو جاناکر ای گریه از بیداده رویان
 که من خدین ز بخت خاکسار خوشی تن گریم

چون خاک شوم گر گدازم سوئے مزارم	بوی بجز سوخته با بوی ز عمارم
چون رفتنی ست از تنم این بان بلاش	آن به که خاک بر سر کوئے تو سپارم
در گلشن جان مشکفد صد گل راحت	ز ان غنچه که در سینه ز پیکان تو دارم

ہر دم کنیم از خون جگر خاک بہت گل نے در خورشید نفیم و نے در خورشید	تار و زنگول بیخ غیسر بر آرم یارب من بیدل بجان ہر چہ کارم دیگر نشود بر محک عشق عیارم
--	---

مطف تو فرمود کہ جامی سنگ مائے

اور نے من بیدل چہ شکم در پیہ شمارم

چہ منتو انم کہ با آن رشینم گئے کہ خاک کوشش دور نام کنم ہچون مرہ ہچیم خود باے آبائش خنودن چون تو انم	ہچیم حسرتش از دور بینم مبادا جاے جز زیر زلیسنم خس و خاری کہ از کوی تو چنیم بلائے ہچو عیبر ان در کینم
--	---

گو جائے بروزین ورنہ آخر

گانت راعنلام کتر نیم

بے سوز نذران شمع دل افروزی کہ من دارم گمور و ز ترا شبانم از بی ہری ای گردن چہ رنجا ز طیبیم چون بود صبر زخم را مرہم من غمهای روز افروزن کی تو شای و دوست	دلے تاثیر دیگر دارد این زمی کہ من دارم کہ بی آن ز شب کم نیست این روزی کہ من دارم نہ تو در سینہ ہر یکان دل و دوزی کہ من دارم نہی کسایدین جان غم افروزی کہ من دارم
--	---

شد شب خواب و خستہ دامن خان کن حاکم

مبادا درم کند مرغ نو آموزی کہ من دارم

ہر چہ تو شاہ ماگدا نیسم	و امن منشان کہ مبتلا نیسم
تا داغ غلامی تو دار نیسم	ہر جا کہ رویم پادشای نیسم
ہر جا الم تو مردور دہم	ہر جا قدم تو خاک پای نیسم
در بہتہ بروے این و آئیم	منشتہ بگوشہ بلا نیسم
مگر نکتہ عشق می نویسم	مگر نغمہ درد می سر آیم
بودن نثار گے بے لیک	آنکس کہ ترا شناخت مای نیسم
از طوق سگان مدارم	مگر خلعت خاص را نشای نیسم
مگر لطف کنے بآن در نیسم	در جو کئے بآن سزا نیسم
بے ماگفتے کہ در چو کارے	کس بے تو میان درد مای نیسم

جامی بخت و جور خوگیر
دانی کہ نہ در خور و نای نیسم

ز پی رسیدہ ترا ہر دم از خدا پیایا	علیک الف صلوٰۃ و الف الف سلام
خزودہ پر تو روے تو نور مہر سپہا	شکستہ معجز حسن تو قدر بدر تمام
لقاب اگر کشتائے زنج نداد کس	کہ طلعت تو کہ است و آفتاب کہ ام
بمشر اگر کشتائے زلف نوشین مہر	ہشتیان چہ کشند از رقیق مشک خام
از خون عام تو ہر کس گفتم بہرہ غام	بقدر مرتبہ خوشیت چہ خاص و چہ عام
کہ ام دل کہ زار باب لطف و اہل بیان	بست نبرد و لطیف مقام و حسن کلام

ز فیض جام تو جامی مدام بر کس است
بلے نصیب بود خاک راز کاس کرام

چو تو انم که هر دم برکت پایش جبین الم
من بوسیدن آن ساعده بین محالست این
دوای درد دل خواهم از آن خاک ستم پیش
پیش از من عنایتی عمر و چندان مانده
بصد حشمت سلیمان امیرانی نیگوئے
از دوشن نیم در وی نظم بر زمین الم
گذارد کاشکے تاروی خود بر آستین الم
بریده گل کنم بر سینۀ اندوگین الم
که رواند در کاب آن سوار نازنین الم
که موخسته را ناچند زیر پای کین الم

سرین پس و خاک و پیرمغان جام
چرخ پر آستان ز ابر غلوت نشین الم

ز لعلش کام حتم داد و شناسم
بروای ماه گردون گوشه گیر
چو بر باد لب نوشم به تعقل
برخ ماهی دلی افروز
همای سدره باشد کمترین صید
گو عشقت ز کس بود ست تا کس
بمقدار قد که بارے یافتم کام
که آمد ماه من بر گوشه بام
بالب گرد و از خون جگر جام
بقدر سر دے و لے سر و گل ندام
خطت روزی که گرد منند دام
نزار و عشق ما آغاز و انجام

سگت را کاش جامی نام بودے
که رفتی بر زبانت که به این نام

کہے بود یارب کہ رو در تیرب و بطنی کنم	کہ یک منزل و گہ در مدینہ جا کنم
بر کنار زمزم از دل کشم یک زمزمہ	کز دو چشم خون نشان آن چشمہ راور کنم
صد ہزار مانوی درین سودا ہر امر و شدہ	نیست صبرم بعد ازین کار و زرافراور کنم
یا رسول اللہ بسوی خود مرا لے نہای	تا ز فرق سر قدم سازم ز دیدہ پاک کنم
آرزوی حبت الماد ابرون کردم ز دل	جستم این سکہ بر خاک ورت ماور کنم
خواہم از سودای پا بویست فہم سر در جان	پا بپایست نہ نہسم یا سرورین سودا کنم

ہر دم از شوق تو معذورم اگر ہر لحظہ
تجارتی آسا نامہ شوقی دگر انشا کنم

ننگہ بیا درخت آن آستان میسکن کنم	کے غیر غریب نشین یا دگل و گلشن کنم
دیدہ روشن میشود از صورت زیبای تو	گر کسے اہکار این معنی کند روشن کنم
غیرہ شوخت ہمزیم کشد تیغ جفا	با خیالت نیم شب گروست در گردن کنم
بسکہ لاف زندگے ز پیش سر دکاشت	راتے ہر جا رسم آزادی سوسن کنم
انچہ زاہد میکند در خانقہ شام و صبح	دانش از سنانہ ام را نہد اگر آن من کنم
صحبت یار و دوام میس و اتمام بہا	از خرد و بود کہ اکنون ترکے خوردن کنم
جان چہ آرام پیش کھنکے کہ از با مشن برد	مع شایخ سدر و را چون دانش از آن کنم

کہے ہر وہمسایہ ز اجاے شبان تیر و خواب
بسکہ از دغ جدائے نالہ و شیون کنم

ای بے تو چو غنیمت خون روزم زارم مکش اپچنین خدا را انیت ترا بخوب روئے ہر بار بپہر سیم کہ چوئے یالب بکشا بہر س عالم	بگر بہر شک لالہ گوئم ہر چند کہ یافتمے ز بوئم آن کشت بعشق زہر منوم ہم خود نگہر بسین کہ چوئم ایتیغ بکش بریز خونم
---	--

ہر شب من و آہ و نالہ جاسے
انیت نواسے ار غنوم

براہ تو پیش صد نازنینِ اخاک می بینم بتیغ غمزه خواہد رخت خونِ صد سلمان مے کردم ہر گان تا گرد و پایش آزدہ ز شوق کمت پیر امنش ہر صبح در گلشن مرا حال دل آوارہ خود یاد مے آید	سہر خدین عزیزش لبتہ بر فراق می بینم چنین کان ترک کافر کیش را بیابک می بینم بناک پاسی او بر باخس و غاشاک می بینم لباس غنچہ پارہ جامہ گل چاک می بینم زور و عاشقے ہر جادوی غناک مے بینم
---	--

چہ شدید پارہ جاسے را درین شبہای غم آید
کہ نام او ز لوح زندگانے پاک مے بینم

زہے خسار و غلط آیت لطف دسم باہم چہ گویم وصف خسار و دہانت گان غنچہ برو سطر کہ در خنک غم او من جو خود شب	امید ویم عشقت باہے شادی و غم باہم زبتان و خود افتادہ و باغ عدم باہم دل و جان ساز آہ و نالہ کردم زیر دہم باہم
--	--

ہمی را ند سوار آن توخ و از ہر جانبش جاننا	روان گشتہ کہ دیدت ایچنین بنا و دہشتم باہم
قلم بر لوح اگر حرفے نوشتے حسب حال من	ز سوز من ہما دم سوختی لوح و سلم باہم
پیرن ز شمع مجلس عالم اسی خورشید مد و پا	کہ میسوزیم ہر شب در غمت اصبہم باہم

چو جامی جان بغم باید سپرد آخر اسیری را
کہ افتد در دیش از پیش و صبر کم ز کم باہم

چون بود روی جانان دیدہ روشن من خواہم	چہ جانی دیدہ روشن کہ جان تن من خواہم
میفرود اسی قیب اشب چراغ این کلبہ غم	کہ بے روی ولی ویرانہ دل روشن من خواہم
ز تار و پود ہر جنبے تنش آزار میگیرد	بجز برگ گل سورش پیراہن من خواہم
عش آتش من زور مید از دل قرار د	کہ من شہباز قدسم گوشہ گلشن بے خواہم
نشان ای باغبان شش خس و غارم کہ بی پایا	غمے دارم تماشای گل و سوسن من خواہم
شہم چون خاک گرد و در زشتی بی زلف دیدہ	کہ من بے گرد و غمت برابران من خواہم

بہد زارے وصال تو اتم گفتے برد جا

چہ سود از خواہش بسیار تو چون من خواہم

ایچنین داند و شید کہ ز عشق تو منم	حاش شد کہ بود بے تو سہر ز ستہم
دارم از پیر تو کو بخت کہ مراد صبا	خویش را چون خس و خاشاک کویت گلنم
جان ندانم کہ در گہامی کجا خواہد خست	ایچنین کہ ز غم داند وہ تو گدانتہم
تا رسیدے بمن آواز سپاہ تو گے	وہ چہ بودے بہر راہ تو بودے وطنم

یادگاری سخن چن در سان زان دهم آبدوز زندان از پس مردن گفتم چون میرم که کند یا دران انجمن	روی در کوی عدم کرده ام ای باد صبا آری از پیرنش بهره اسکن آر منکه در زندگه از خیل فراموشانم
---	--

فایما آنچه من از جام غمش کردم نوش چه عجب ز آنکه نباشد خبر از خویشتم	
--	--

آرد ز جرابه منم روی تو بینم گایه تخیل ز رخت غالب حسینم چشمان تو نا کرده ز هر گوشه کینم از شادی آن پای نیاید بر منیم ترسم که برو خاک درت را ز جبینم هر دم چه کشته غمخیزید او کینم	خوش آنکه تو شب خواب کنی من شینم گایه خجسته ز لب بوسه ز بایم باشد کجا خانه ابروی تو ام چشم پویندن را تو بسر گرد هم دست با باد صبا بعد سجودت کنم روی خواهم من که اده خود از مهر تو جان داد
---	---

آجایه غور اندوه که جز پنهان نیست دین تو که من در دو جهان شاد بینم	
--	--

تو با اغیار مخور وی من خون بخورم من از غم خون صراحی گریه خون میخورم من بیدل ز غمهای چنین بوان میخورم زبان غصه فرسود دل اندوده پرورم	معاذ الله از آن شهاب که بود از حد بر دل دوم بروی این آن هر دم چو ساقی میزدی بری را چون روا باشد که گردد یوم جزا تو نسوزی اینین در حیرت که غمخیزد دل
--	--

چو جان دل عزیز می با گرفتار آن کن شوگر	چو شاخ گل لطیف بر حذر باش از دم سر دم
گه گشت آید از هر ذره من ناله و آه	پس ز مردن برت گر آور دبا و صبا گرد

بزم عیش تا از بام شوقم جبهه دادی
بقلا نشسته و میخواری چو جامی سر بر آوردی

تند میر اندمی و میسوخت سراپای وجودم	که زیر بسم اسپ تو چو پرنماک بودم
بجفا دور کن روی من از خاک ره خود	کاین همان روست که صدر و بکت آتوم
زیر لب می سخنی گفت بمن از پس عمری	بخت بد بین که ز بس غیوی آن هم نشودم
خاستم از سر جان بر سر کوی توشستم	کاستم از دل و در غم عشق تو فرودم
تو تو گر چه در دغم همه خون گشت چو غنچه	بشکایت ز تو با هیچ کس ب نکشودم
روے خوبت فلند عکس بر سو که گم زد	آز آینه دل صورت اغیار زد و دوم

دوش حاشی چو شد از جام غمت ساقی از دل
من باو سحرے نغمه اشوق تو سرودم

بناز بر مشکین چون نیاز مست تویم	تر جمے که اسیر خم گشت تویم
سوار مردی گزشتے دما هنوز از شوق	نهاد روی بنماک سم سمند تویم
بسوز جان و دل لبرای دید دبا	که بے نظیر جانے و اسبند تویم
چه حاصل ست بزنجیر پاسبان بستن	اگر ابله عشق پاسبان بند تویم
غرض زدنی و عجب قبول خاطر است	از دغیر چه پاکست اگر پسند تویم

نہال عمرزاد اجل فدا دیا کے | ہنود ماہوارے قد بلند تو نیم

بہارم نیم تنگیم التفات چمن جائے
چرخین کو مست می صل خوش چند تو نیم

گرچہ بدول ز غم عشق تو بارے دارم | نقد الحمد کہ بارے چو تو بارے دارم
گر وہم ز رخ میرا ہی شک کہ این عطر وفا | یادگارے ز سہم سپ سوارے دارم
باغ من بآن سر کوست دہار آن گل و | عیش من بین کہ چہ خوش باغ دہار دارم
ماندہ ام دیدہ برہر بگذر دبا و صبا | چکنم زان سر کو چشم غبارے دارم
سر زانو می غمسم ماندہ و خلقے بکمان | کہ چو ایشان مگر اندیشہ کارے دارم

جامی از بزم وصالش چمنے را چہ نصیب
ایقدر بکہ دوران کوی گذاری دارم

چونرا دولت آن نیست کہ دیدار تو نیم | بسر کوی تو آیم درد دیوار تو ہم نیم
آشادی شہرہ خورشید مہماہ و شازا | وزہ سان بے سرو پاکشہ ہوا دار تو نیم
تہی آن یوسف ثانی کہ غریبان جہازا | جان نہادہ بکشت دست خریدار تو ہم نیم
چون بزد تو شود دناک تنم با دلاست | چشم غمبار کہ باری تقدور قمار تو ہم نیم
مگر باشم کہ تو انم گلی از باغ تو حیدین | ایقدر بکہ کے خازن گلزار تو ہم نیم
دیوان در ہوس طوبی و اندیشہ جنت | من دیوان غم کہ حیدان قامت رخسار تو ہم نیم
از غم بکسری جان برفخاری تہا کی | زمین ہمہ عاشق بدلی کہ رخسار تو ہم نیم

بریدہ کہ زرافہ تو غار و خس حسینم اگر کنند بن عرصہ دینے و حقینے من دو غای تو پیوستہ این بود کارم گو بظرف چمن شو نظارہ کن در گل مر از باغ چه آید ز گل چه بکشايد	در عینم آید اگر در گل و سمن مبینم من آستان تو بر هر دو جای بگزینم من و هوای تو هموارہ این بود دینم چو مرغ باغ نہ من عاشق ریاسینم چو شوق روی تو آشفته ساخت چنینم
---	---

چو پریم چه کسی این بہ تغافل صیت
گت تو عامے آشفته حال سکینم

از عشق تیرا چه کنم چون توانم از درد تو داغے ست کن بر دل رشیم از ناز کے خوے تو خواہم کہ ز رویت ہر چند کہ بگذشت زحد و عہد و صلہ ز دشتلہ میان شوق وصال تو ام بروز خاریم شکست بیا بر سر کویت	با عقل تو لا چه کنم چون توانم تبریر مداوا چه کنم چون توانم پوشم نظرا تا چه کنم چون توانم آہنگ تغاضا چه کنم چون توانم تاخیر بفرودا چه کنم چون توانم عزم گل صحرا چه کنم چون توانم
---	--

من عامے مشہور بہوداے بنام
ترک زنجیر یکسہم چون توانم

چنین کا فادہ دور از جان خوشم بوصلم گزندادی زندہ این پس	چگونہ زندہ دام حیران خوشم کہ بنیے کشتہ ہجران خوشم
---	--

نذار دتاب ہجران سینہ ریش	کرم کن زخمی از پیکان خویشم
ربودی دل ز من جان خود نیز	وزین پس در غم ایان خویشم
زیلیاب شہد خانہ ام بست	ترا بیدہ گریان خویشم
سگم خواب دستخوانی دہ کیم من	کہ خوانی میمان بر خوان خویشم

بران در نالہ کردم گفت جائے

مردہ در دسر از افغان خویشم

ز بے بوعده وصل تو تازہ جان دہانم	بیاکہ بے تو ز درد عشم فراق بیجانم
غم فراق ندانم چہ گوز پیش تو گویم	کہ چون تیغ تو بے بنیم روز کار ز بانم
بنجش منصب فراشیم کآن سر کور	بدیدہ خاک برویم ز گریہ آب فشانم
اگر کبوی تو خاری غلبہ پای سگانت	بسوزن مژہ بیرون کنم بدیدہ فشانم
بجرم عشق اگرے کشد کو کشیدم	اگر من بختن این از پیش ازین توانم

من آن نیم کہ شمارے مرا ز سلک سگانت

ہمین بست کہ داری گمے ز خیل سگانم

میرسد عید و کشتہ آنم	اگر کند غمزدہ تو تر بانم
تیغ از کشتنم در تیغ مدار	کہ بر آمد درین ہوس جانم
قتل عشاق را چہ ہما بست تیغ	ردے ہما کہ جان بر افشانم
ہیچ باز ندگے نئے ماند	بے تو روزے کہ زندہ مے نامم

<p>همه خندان من از تو گریانم همه بے تو و عید میدانم</p>	<p>عید خود خوانست و لے از عید شر و عید و دو عید عید</p>
<p>جامی آن رخ مزید و عید گذشت عید اور انجسته چون دانم</p>	
<p>اینک رسید دو روزن زبانه هم مرغ آب یافت در قفس تنگ دوانه هم سیلاب خون بردن رود از آستانه هم ترسم که از میان برو داین فسانه هم و اے من آن زمان که نماند بهانه هم در داکه برد باد صبا این نشانه هم</p>	<p>تو آمدت ز آتش دل سوخت خانه هم در سینه عکس عارض حال تو دید دل زمینان گشت خانه ام از خون دید پر در کوکے تو نماند ز ما حسرت فسانه سوئے تو ره نماند مرا بے بهانه گره سے نشانه بود بران آستان زمانه</p>
<p>جایچه پیش زلف و خشت یافت آن لب ذوق بهسوح لذت شرب شبانه هم</p>	
<p>تو خود بگو بے بجای تو ما چه بد کردیم که ما ز خاک درت دفع آن رمد کردیم نماند آب بخون دلش مدد کردیم پئے نزول تو و نقش بجای حد کردیم چو ذکر قامت خوبان سر و قد کردیم</p>	<p>جز آنکه مهر ترا جان بجان خود کردیم مرا ز چشم رمد دید که خیال رخت چو دیده رایچه فرشته حرم درت حد و منزل دل شوق و عشق مهر و وفا بند گشت سخن چون بقامت تو رسید</p>

<p>کلیات جامی</p> <p>نزدیم بر محک همتان هر آن نقدی</p> <p>که بے عیار قبول تو بود و کردیم</p>	<p>نزدیم بر محک همتان هر آن نقدی</p> <p>که بے عیار قبول تو بود و کردیم</p>
<p>بکنج صومعه جامی دم از خرد میزد</p> <p>بکیه و جام میس قارغ از خرد کردیم</p>	<p>بکنج صومعه جامی دم از خرد میزد</p> <p>بکیه و جام میس قارغ از خرد کردیم</p>
<p>چون لاله داغم بر جاگر گلشت صحرایون کنم</p> <p>بیشل بودی در جان مثل تو پیدایون کنم</p> <p>دل اصبوری چون هم باز نشکبایون کنم</p> <p>اکنون بکار خوشی تن حیرانم آیا چون کنم</p> <p>خود گو بجای آشتایگان را با چون کنم</p> <p>دارم بدل و آغی عجیب ترا دادا چون کنم</p>	<p>رویت تو غایب از نظر گلر آشتایون کنم</p> <p>مثل تو جویم هر زمان تا باشم آرام جان</p> <p>گیرم لب مهری نهم کز ناله و فغان هم</p> <p>نئی تو برگ زیتن بمرگ من دست من</p> <p>حاشا که من غیر ترا سازم درون سینه جان</p> <p>تن را دادا کردم طلب سوده گشت از آفتاب</p>
<p>گویند جامی دم بدم بیرون مرده از دیده غم</p> <p>زین گونه کز طوفان غم شد دیده دریا چون کنم</p>	<p>گویند جامی دم بدم بیرون مرده از دیده غم</p> <p>زین گونه کز طوفان غم شد دیده دریا چون کنم</p>
<p>بیا که گوش بر آواز چشم بر آسم</p> <p>نشسته شب همه شب در نظاره آسم</p> <p>نویز دولت و صلت دهند ناگاسم</p> <p>بین درازے عمر و امید کوتاسم</p> <p>بکیه و جام ز انجام کار آگاسم</p>	<p>بیا که وصل ترا از خدا میجو آسم</p> <p>زمهر روی تو بادیده ستاره فشان</p> <p>خوش آنکه من بفرقت نهادم باشم</p> <p>گذشت عمر دنیا مدح یک تن سر زلف</p> <p>غلام پر مغام که فیض عایش ساخت</p>
<p>سگان کوی ترا کمترین هوا خواهم</p>	<p>بگو بچشود کزین خاک روبرو جای</p>

<p>نیاساید کس ز افغان من جا که من بستم و هم تسکین خود به شب که فردا نمیشود مراد بود و ذوق گفتگوی آن پری ز نیسان چو هم در دیلمی یا هم که گیرم در خود با رقیبان تلخ گفتن با کچند آن زبان دگرش چنان بر بود خواب من که ناید چشم من بر هم</p>	<p>همان بهتر که هم خود منیشین خوشین با هم و لے آن سنگدلان بد بدان ای که من بستم که چون دیوانگان بوسته با خود در سخن بستم گئے با یاد مجنون که بگر که کون بستم که کیدم گوش برگفتار آن شیرین من بستم اگر دتے که زیر خاک مرده در کفن بستم</p>
---	--

چو شد در کار پیان تقوی باری آن دل

که میان بکفت با ساقی پیان شکن بستم

<p>ای دلم از تو غرق خون دیده شکبار هم دامن ناز بر زوی در سر کو بر آمدے غصه بھر بس مراد عده آمدن ده آب نیاوردنت ورنه پئے لباب تو گر بود از گرانیم بار دے سگ ترا چند بنجا که رفت سایه سر و کشت</p>	<p>بے تو ز شک لاله کون چهره پردکن هم آفت روز من شکفته روزگار هم بر سر آن فردن کن محنت انتظار هم رشته جان بیدلان بود کشت و تار هم بار بنیدم از دوت بلکه ازین دیار هم سایه زحمته فلکن بر من خاکسار هم</p>
---	--

اربع و بهار بلبلان حلقه سوخت و گل

جانی دل رسیده را باغ توئی بهار هم

زلف تو عمر است میگویم

این سخن عمر است میگویم

بہر جان دوان دور خارہ خط تو گفتہ اند مشک خطاست منع تاکے ز نامر اسے رقیب در د فامی تو راست چون الفیم مے برسی نام نیم لحظہ فراق	گوئے گونہ بلاست میگومیم این حکایت خطاست میگومیم ہرچہ اور امنراست میگومیم یونایت کہ راست میگومیم طاقت آن کجاست میگومیم
---	---

با حدیث لب تو حاسے را
مرغ شیرین نواست میگومیم

کناشیون ذاکت فی وعدۃ لبطون یک جلوہ کرد حسن تو بیرون نگذد عکس مارا ز ذات و فعل و صفت پیچ بہر نیست ساتے بیاد باد پیچہ چند و چون بسیار بازم رہاں ز خویش کہ در کار گاہ عشق مطرب باز دیر وہ کہ عشق آشکار کرد	ہر ناسواک حیت تقبلیت فی اشیون ہر نفس دلکشاکہ نہاں بود در درون جز آنکہ تو بصورت ما مدے بر و ن در بزم گاہ عشق بہتر از چند و چون کارے نکر و مصلحت عقل و ذہنون رازے کہ زیر پردہ نہاں بود اکنون
--	---

جہاں نشان ز منزل مقصود میدہ
اسی سالکان راہ طلب این تہذیبون

ای برخت ہر نفس مہرول مافزون اہر دی و قد خوش صورت نون لعلم	و جبک شمس لہجے سخن لہ عابدون نقش خط دلکشت معنی مایطرون
--	---

خاندان ابداع را چون الف قاست	ماند یک حرف خوش بر ورق کاف و نون
کس حرکت با سکون جمع نزدیک است از ان	با حرکات خوش رفت ز جانم سکون
کو کهن ربه سکون ساخت بصفت بشک	من شدم ای شگل کوه بار استون
ماهل بیجا صلا ان چسبید از دورت	جانے دھند گونہ در دیشمی صد قطرہ خون

در ز صدف دور ماند شد گہ از کان بخدا
حسرت لعلت ز رفت از دل چاک برونا

بیا ای اہل دل را قرۃ العین	کمان ابرو دانت قلاب تو سین
میان موسی تا موسی میانیت	نئے بند خرد یکا موسے ماہین
لبت را گفتم ای جان این تبلی	دانت گفت پنہان جیش لا این
ہوام از میکہ ہر دم سپوے	اربابا اگر دن دایم این دین

ز چامے گر تو سر خواہی دیدہ
بر دفرمان تو بالراس والعین

ہر دم آن روز درین میکہ از دور و کشان	گرہ از تاک نشان بود و نہ از تاک نشان
از خرابات نشینان چہ نشان مطیلے	بے نشان باشد ز ایشان نتوان یافت نشان
ہر یک از ادا و شان منظر شان در گزند	شان آن شاہد جان جلوہ گری در بر شان
جان فدایش کہ بد بجوی آن گم شدگان	سیر و کوی کہ بود امن اجلال کشان
دورہ میکہ آن بہ کہ شویم ای دل خاک	شاید آن مست بد نیسو گذر و جرہ فشان

نکت عشق تقلید گوارے و اعط
پیش ازین باد و پیش چاشنی پس بختیان

چای این خرقه زویر بنید از کویار
همدم بے سرو پایان شود درندوشان

<p>هر کس که بنید آن لعل خندان باسر و قدت لاف بلند سے راه غمت را با آن دراز سے بعد نبشته در بارغ بے تو هرگز نباشد مد نیمه تو در دول من دانے ولیکن</p>	<p>۱. نکت حیرت گیر و بدندان از سر نهادن بالابلندان نبوده صدره مشکین بکندان صاحب دلان را بند دست زندان اگر بخود بخوبی گردد و دچندان رحم نزار سے بر دور و مندان</p>
--	---

قهای پسند و صدر نج بر خود
جز زنج صحبت با خود پسندان

<p>آن گان حسن بود و نبود از جهان نشان اعداد و کون و کثریت صورت نداشت نوریت محض کرد و باوصاف خود ظهور هر چند در نهان و عیان نیست غیر او فائز بود و بجز و بعیان انس و جن و اما بے علیم و بیما بے لبیه</p>	<p>و الآن ما عرف علی ما علیہ کان فالکل و اجدت علی بکل شان تمام تو تعات ظهورش بود جهان نعمه ذاتی نهانست و نه عیان ساز سے بود ز لطف در اطوار جسم و جان گویا بے زبان و تو را بے سر توان</p>
---	--

و اما بے

جای کشیده دار زبان را که سر عشق
رمزیت کس گوی و حدیثیست کس آن

نزد آید سرامنغ زبزم عشرت اندیشان بجای کاظم شایان نشاید فرشته حاشا بهاش آن شوخ کوثر منده ز این جفا کو شے میندیشم دماغی غیر ازین کان شاه خواہزا مرا پیوند خویشے بود با صبر و خرد لیکن ز راه دل رسد شک جگر گون دیدار	نعم خود دور میدارم زبزم شادی ایشان که راه قرب باید دلی گردد آلود و دیشان که بود شیوہ آزار و دین وفا کیشان مباد اینج گہ آید از کید بد اندیشان دلہ ما آشنا ہے عشق شد گبستم از خویشا بلے این خانه رومی آید آب تیرہ از ایشان
--	---

چو آید دور حامی گلگون دیگران اودہ
بود خواندہ دل بس لعل جگریشان

موسم عید و بہار ان و شاہ جوان مطرب خوش لہجہ را برب نوای ارغنون ای کمی لانی ز لطف طبع خود انصاف بادہ نوشین روان در جام زر زای زبزم مطربا بست گوش آن مست را بشنوزمین شد خراب از نیکوان ہم دین ہم دینی مرا بہر زبزم شاہ جامی را از شہرستان صیب سایہ ابرود کنار سبزہ و آب روان ساتے گلچہرہ را بکف شراب را غوان در چنین جالی رہے پرہیز کردن چون توان قصہ ہم تا بکے و افسانہ نوشی روان چند حرفے در بیان عشق داودا بشنوان دیگران رنج از بدان بنید و من از نیکوان میرسد نقل معانی کاروان کاروان
--

فراہ خط حسن نازک نڈاران	علیکم بحسن الخط ای دوستداران
شود تازہ از خط بہار کونے	بدان گونه کز سبزہ عمدہ باران
شد از تنع نہرت دلم یارہ یارہ	چو ابرو از دہر مژدہ شکباران
میا خون نشان میچکان از رخ و لب	بہم بر مزن وقت پرہیز گاران

قدح گیر جامے کہ جزے نہ بخشد
فراغت زد و سر ہوشیاران

یا فتن پیش تو رہے نتوان	سویت از دور نگاہے نتوان
آہ کز آتش تو سوخت دلم	وز دل سوختہ آہے نتوان
غم دل را کن از چہرہ قیاس	کوہ را وزن بکاہے نتوان
باتوا سر و چین چون گویم	نسبت گل بگیاہے نتوان
دیدن روی تو کہ گرچہ خوش است	ما خوش آنست کہ گاہے نتوان
نالہ ام جز بسہ کوے تو نیست	داد جز در شاہے نتوان

دوش جامے بخیاں رخ تو
گفت شعرے کہ باہے نتوان

بیادر لعل لب جامم بگردان	دل ز بادہ لعل جامم بگردان
رکبوی خودم خوان روی ارادت	ز اجرام بیت الحرامم بگردان
سکرم نام کردے درم فخر بنود	بدین نام فرختہ نامم بگردان

<p>زبان در جواب سلامم گبروان درون از طعنه خامم گبروان خروشان کزین وزامم گبروان</p>	<p>علیک اگر گوئی بدشنامے آفر نہان ساز دور آستین سیم ساعد کشد محکم خبت از ان کوی و جانم</p>
<p>چو با لطف عام خودم خاص کرے چو جامے رخ از خاص و عامم گبروان</p>	
<p>گردی عنان ز پنجہ سیمین بران بدون برماکن عبور تغافل کسان کنون جز گوهر نیا ز نیابے دران درون بر رویم از دو دیدہ پر خون عیان بخون زان موی طلب طہاب زان قدستان ستون یکان نمودہ میل بجائے بدان بدون</p>	<p>ای باب تو طوطی شیرین زبان بون با حسن التفات تو معاد گشتہ ایم کز شکستہ بنگ ستم حبتہ دلم لب تشنہ میر و دم ز غمت گر چہ میر و د خواہی و لا بیایے کنے خیمہ مراد در ملک عشق منصب عالی و دون بسیت</p>
<p>جامے عالم بجالم دیوانگے فراخت چون ساخت رایت فرز انگان نگون</p>	
<p>از کف برون فتنہ عنان پسند مارا پیش ازین بستان کہ بود دست پیشی گدازا پیش ازین جاناگرہ محکم مزین زلف و تارا پیش ازین بہ سرو ہم بالا کن شاخ گیارا پیش ازین</p>	<p>بہر نور و جولان کنان چاکب سوارا پیش ازین بہر نارت بہر نفس جانی بہت آرم و پس خون دل صدمہ و وزن آمدرون بہر کن بر طرف بستان جا بکن در پای گل و دکن</p>

از جنبش پیرا منت آرزو میگردد منت	رفت درویشیت با دھبارا پیش ازین
جان میدهم بهر خدا کردی ده از منت مرا	هر چند میدانی بهان تیارا پیش ازین

حاشیہ بر سیمین برے بانگ تو دار و میرے
ضائع کن با دیگرے سنگ جھارا پیش ازین

جلوہ آن شمع و جولان سمند او بہین	ہر طرف آزادہ سرور کند او بہین
فقد ما خواہے بے تاراج عقل و دین سوار	کردہ جا بر پشت زمین سرور بلند او بہین
بسکہ خون گریم برایش چون بہر نفوس	غرق در خون و دم نعل سمند او بہین
لب ز مے کردہ طاؤسان باغ سد رہ را	چون گیس پیرا ہن جلاب قند او بہین
نئے کہ کوئی گریخ تو چندین بہر حسیت	خندہ شیرین نعل نوش خند او بہین
چشم در افالش افشا دست بر آتش شنید	خط مشکین گرد رخ دو د سپند او بہین

گفتہ حاشیہ سبکبارست در جانش درای
کوہ محنت بر دل اندوہ مند او بہین

مردین چشم ترا می شک خونین بہد مہر و	شدم رسوائیہ دیگر ز فرمانم قدم بیرون
بروز و وصل خواہم چاک دل و ذمہ نہکانت	کہ اندامی و عشرت درون دہم بیرون
بصورت گل در باغ لالہ میں چون شہا	ز خاک باغ داران فراقت ز علم بیرون
زدی براوح سیم از مشک ترے رقم یعنی	نیاید خوشنویسان الجبین حرف از قلم بیرون
انگویم رازان لب کرچہ خورم خون و عمرے	بلے نہد زخم در دخور دہ بادہ ہم بیرون

نست از دل فتنیت جان تن نبودست	کم میگشتم غمت از دل با جان هم برون
گرفت از تنگنا سه شهرستی خاطر جامے	چه بودی که قدم نهادی در ملک عدم برون
صوفی چه فغانست که سن این الی الاین ما الی اهل فی البحر چه گوئی سفر کین در دست ما دین بود پر تو هستی در مشرب تو حید بود و هم دوئی کفر این وحدت محضست که از کثرت تکرار عین ست یگانہ که چو از قید تعیین	این نکته عیانست من العالم الی العین چون تضرع بجز این گمرازه جمع بحرین کو جذب فغانی که بودی شود این دین در زبیب تقلید بود نقل و دلی شین که رابع و گاه ثلاثه است و گاه اثنتین افزود بر دو نقطه پدید آمد از و عین
تجای مکن اندیش ز زوکی و دوزخے	لا قرب ولا بعد ولا وصل ولا بین
القدرت کیست ست باوہ از یخچین چند بار می کشم خواهم بگشاید در پیش قالب فرسوده را خواهم نکستن در قفس راز عشقت را چو جان میجویم دام نهان زارے بیند مراد از که تغافل میکند من ندانم چشم پر بود از کجا دارم که دست	کرده باخونین دلان بستی آغاز یخچین گر رسد بار و گرسنت سر انداز یخچین مغ جانرا که بود سوی تو پر و از یخچین اوہ چه بودی که بودی گریه غماز یخچین از چه شد نامهربان آن از زمین یخچین عشق بدخو دیار ظالم حیرت بد ساز یخچین

گر سر قیامے گشتے پست زیر پاسے او
کے میان عاشقان بودے سرافراز پنجین

لے ہمہ سیمبران سنگ تو بر سینہ زنان با گل و بلبل اگر باد نہ ہوے تو رسا نہ	تلخ کام از لب میگویند شیرین و بہان آن حیراجامہ دوران مدوین نعرہ زنان
دلوق سالوس مراد پر وہ ناموس دید چون زنجیم کہ درین بزم طرب پسندید	جلو و تنگ قبا یان و تنگ پیر بہان یک ترجم کف از غنچ سیمین فغان
پسر سپیر خرابات کہ میخانہ او میزوم حلقہ برآمد زردان آوازے	ہست محروس ز سنگ ستم خم شکمان کانے ترا خاتم دولت کردا ہر بہان
ساکن مدرسہ و خانقہ میباش کہ نیست لاف قوت مزنی می پلٹے عاجز کہ شکست	کنج میخانہ ماجسد وطن بے وطنان دیر این بارگران پشت ہمہ پیل تھان

حامے این نظم حسن گریز شدہ سو فارس
حافظش نام نہد خسرو شیرین سخنان

لے شہ تنگ قبا یان مہ زین کمران مرہم سینہ بے کینہ آشفۃ دلائل	سر در کج کلہان خسرو شیرین پیران مردم دیدہ و غم دیدہ صاحب نظران
سہاکے اقم بہت آو کشان شک فشان گدزی کن لبہ عاشق مہم کہ مست	تا کے آیم بہت نعرہ زنان جامہ دران محنت عاشقے و دولت خوبے گذران
با خیال تو سحر معذرتے مے گفتہ	کامی شدہ ہونس تھائی خوین جگران

خویش را شہرہ بعشق و گران میسازم | آنگوینہ حدیث من تو بے خبران

گفت جاسے چو دولت شیفہ ماست چہ پاک
اگر تبلییس شوے شہرہ بعشق و گران

<p>بیای ساقی مہوش بن و جام می رخشان تسند شاہ فلک مند کہ ز دواز دولت سرمد رخش آئینہ دلہا لبش حلال مشکلم ز باغ جاہ او بگیت این نگارگون گلشن چو دار و خلوت در ویشانیہ با آیین سلطانے تناسے کمال محتش کردم خرد و گفتا</p>	<p>بروی شاہ ابوالقاسم مغرالدولہ بابر خان قدم بر تبارک فرقہ علم بر طارم کیوان گفتش در یاد ساحلما ز موحش قلزم حسان ز قصر قدر آدشتے ست این فیروزہ رنگ یوان گدای حضرت اویند اگر در ویش اگر سلطان منہ پای ال زین مشین بیرون از حد مکان</p>
---	---

ز نظم و گلش جاسے سر و درم او با دا
نواے عشرت باقی نوید عیش جاویدان

<p>زور و ماشدہ چشمت چو شک ما گلگون بدر و چشم ز گردن رسید چشم ترا مرا تو چشم ز گردن در و چشم من بست زور و اہل نظر پیش از نیت انجہ گوش اگر تو خون نکنی کم بدر و چشم ای کاش ہزار چشم بیرون در تو فرس رہست</p>	<p>نشستہ اندازین در و مردمان خون مرا رسید زور و توانا بر گردون گرفت چشم مرا در و چون نالم چون رسیدہ بود بدیدی چشم چویش کنون کہ دبدم کند غمزه تو خون افزون بدان امید کہ یکدم منے قدم بیرون</p>
--	---

سواد گفته حاتمے فسون بر دست
دے عیش تو شکل در آمد این فسون

<p>ترک شهر آشوبین نیسان شد صحرانشین هر کجا منزل کند شب گرتواند از آسمان توسن عتلم که انهر بتان سر میکشد آن سپاه ران بنیم جز به لشکر گاه شتر زارم از دوری خدای که سوش میرود کحل دولت خواهم از سیل سعادت دید</p>	<p>خواهم از شوقش صحرار و نهادن بعد ازین مزد و بهز دلش خمیه در روی زمین جلوه آن شهسوار آخر کشیدش نیز زمین گر چنین آرد سپاه مجرب جانم بکین چشم خودی بچشم بتان از دورش بین خاک از پایش بچو غاشاکی از کوشش بچین</p>
--	---

کترین بندگان حاتمے بیاوش داد جان
ایچکس بیاوش نداد از بندگان کترین

<p>همی از راه پر آمدند که افزون است این هر حسن است ملامت هر لطف است بسیار شد به سر راهش ایسے جمع ز خوبان نه را بستر تعلیست شب اندر پهلوی چو شب از بستر محنت اگر روزیہ شد من دیوانه محنت که بشهائے جدائی بر بستر قناعت سر جای بیدل</p>	<p>سرین خاک رود اگر آن کج کلام است این نیت چارده ساله که چه چار و دست این مشکن کوسه شده که شده صد سیه است این که ز خون خروسته جگر به به است این نه کنم ناله از آن مه که ز بخت سیه است این دل جو که ده غم را شده آرام گه است این قدے رنج کن آخره کم از خاک است این</p>
---	---

بنامی که رخ مطلع صبح نفاست این	آئینه جمال تما سے خد است این
کر دم بے طفیل سگان بر در تو کو سے	هرگز نه گفتیم چه کس است از کجاست این
بر سینه میز دم ز غمت سنگ هر که دید	گفتا عشق سنگد لے تبتکاست این
هرگز نه کردی از لب خود کام من و او	ای یوفا بشرح وفا کی رویت این
زلف دو است پیش زخم گفته نقاب	زلف دو تا گم کو سے که دام بلباست این
بیگانه دار میگذرے برگد اے خویش	آفرین با سگان درت آشناست این

میز در قیاب طعنہ بجایے سگ تو گفت

ہمیش گم کو کہ ہدم ویرین ماست این

چند از و گران وصف جمال تو شنیدن	خوش آنکہ میسر شود شن و می تو دیدن
ترسم روم از دست اگر ردی تو بینم	ز میان کہ شوم ست ز نام تو شنیدن
از شک خود آموختم اے مردم دیدہ	آغشته بخون پیش تو ہر لحظہ دیدن
بیک از چہ رفتار بے تیر نہ پایے	دستش نہ بد با تو ویرین شیوہ رسیدن
مارا بنود تحت بجز ناله و آہیے	وان ہم توان پیش تو گسل رخ کشیدن
از خون و لم بکہر و دلف سوے بالا	خونای دل خواہم از بام چکیدن

خامے کہ بود تا گلے از باغ تو چسبند

لے کاش تو اند خسے از راہ تو چسبند

پر وہ ز رخ بر فکن جامہ جان پاک کن	طرف کلمہ بر تن کن تاج سمران خاک کن
-----------------------------------	------------------------------------

خار و خس کو می دوست بگست ای رفیق	نخل سر خاک من از خس و خاشاک کن
در خور صید تو نیست این تن چون کبوتر	لیک اگر نگسلد رشته فقر اک کن
تا که دفریاد من هست ز سوز جگر	یاد مہنم را بدوز یا جگر مہیاک کن
بر سر بالینم آہمچور فیتان دے	حال دلم باز پرس اشک خم پای کن

مردم بے در و را ذوق جہای تو نیست
ہر چہ کنے بعد ازین بادل غمناک کن

مگر وز یسی ز سر و سیمبر من	کہ باز شعلہ بر آور و آتش جگر من
نجستہ باد طلوع تو ای سہیل شاہ	کہ روز گشت باقبال طلعت سخن
بہم ز سوز نفس سوختیدہ از لطف	بسوخت آتش عشق تو جملہ خشک من
بگریہ گفتم ازین در ملامر ان بسر خود	سجندہ گفت برین در و در میا بسر من

ز دیدن تو کہ محروم ماندہ ام نہ ز دوریت
کہ چون برے ز لطافت نہانی از نظر من

عاشقان اوت جان از حل شکر خند کن	سرکش از پای دل در زلف مشکین بند کن
سوخت جانم در تناسی لب شیرین تو	تلخ کامے را بد شنای ز خرد و خیر سندان
گر گست از دست مطلوبان عیان نسبت	رشتہ جان از تم بر کشن بد ان ہوند کن
تا کی فارغ گدشتن از گرفتاران دل	گوشت چشمے بحال تا توانے چند تگن
عکس بر جام می نہای واکہ خوش ہوش	شربت تلخست آنرا چاشنہ از قند کن

دعده وصل روی خوش کن بسوگندی لم | نقد جان تبان زمن کفارت سوگندی کن

مرد و حاجتمند یک دیدار جامی بر درت

رنجته جر حال درویشان حاجتمند کن

ز نعل مرکب بر زمین نشان دیدن
شبیه دبر و ز آفتاب چهره پیش
ز بسکه سینه بناخن می گنم ز غمت
بجست و جوی میانش کمر بندای دل
شدم ز دست چو آن رخسار کشیده رسید
خوشست دل بکافات ره روان مست

خجسته ترک مره نو بر پشمان دیدن
که جز بروی تو مشکل بود جهان دیدن
توان ز پاک گریبانم استخوان دیدن
که جز خیال محالست از آن بیان دیدن
کست طاقت آن دوان خندان دیدن
چه چیز گم شده را به زکار روان دیدن

چنان ز شوق تو جامی گدخت کز دل او

چو می ز جام خیال بست توان دیدن

بیار غمت را نفس باز پست این
بے واسطه گوش ز زبان پرشال و کن
ای بوالهوس ز معرکه عشق و ملامت
از ناله ما فارغی امی صاحب محمل
از گلشن فیروزه چرخم چه شاید
کجا به کز خراش سر من ببرد قدم کن

پاس نفسش دار که آخر نفست این
کش واسطه رمت جادو بست این
بگذر سلامت که نه جای هوست این
در گوش تو گوئی نغمات جرست این
مرغ دل محنت زوگان افسست این
انکار فاد و برین خار و خست این

عسکری بدرت جاسے درماذہ بسیر
یکبار نگفتے کہ برین درخیز کس ستاین

شدم بہر تو خاک راہ خوبان ز غور شید رخت جزیر توئی نیست گرانے کو بہر جان ز آنکہ کردم مرا از ہر چہ در عالم سکر بود	یکے زنیو خواہم ای شاہ خوبان فروغ عارض چون راہ خوبان حریم سینہ منزل گاہ خوبان نہا دم آن ہمہ در راہ خوبان
--	--

ز دولت خواہے است اینکہ جاسے
بود پیوستہ دولتخواہ خوبان

چند را شویب سے فتنہ بر اینکختن خون مرا ریتے دست من و دانت قاعدہ عشق حبیب شرط محبت کدام از تو بر اینکختن رخس در باد صبا	مست برون تا فتن خون کسان کختن گرہ بفراک خویش خواہیم آونکختن از ہمہ بگر کختن با غمت آہ کختن بر سر اہل دنیا گرد بلا کختن
---	---

جامی ازان قید زلف حست راہی دے
توت مجنون نبود سلسلہ کسینکختن

کشیدہ بودمہ از حسن سہر بخج برین ز دیدہ بسکہ گینہای لعل سخت گرفت کسین چشم ترا بندہ ایم بہر خدا	چو دید روی تو آمد ز آسمان برین گداے تو ہمہ روی زمین بزرگین پوش چشم عنایت ز بندگان کسین
---	--

<p>تمیسم زلف تو شد هدم نسیم شمال زخود روم چو تو آئی و حال من بنی منم بمیکده عشق گشته مفلس و عور</p>	<p>ز رشک نافه بصحر افکنده اموی سپین وگر ز من نشود باورت بیاد بسین نه جان بجای نه جانان دل پست نه دین</p>
<p>ببین حارث جامی که از هوای قدرت همای همت او طائر است سدره نشین</p>	
<p>ای ز خورشید رخت تا ما بعد از شرفین روی تو چون میان بر دانت برینان سجده در گردن عصا و رکعت مصلی بر کف آتخو انم شد ز غم صد پار و مهر پار و</p>	<p>اهل بنفش را تماشای جمالت فرض عین در میان این و آن موی میانت بین بین پای تا سر شیخ شهرت جوی با شیت دین زان مقام پیشه دار و دغا بر کعبین</p>
<p>غنم مسجد کردم از میخانه پیگر فروش گفت یار اینجاست جامی این تیشی این این</p>	
<p>زان خط کرام الکاتبین تا خواند محال من زینسان که با من میکند هندوی زلفش هر کشته هر کجا تنهاروم تا بنیم آن خورشید را در گلشن عیش از دلم گم شد نشان سکه خاموشی عشقم را باز نشود بهشت و جلد پیش سگان گوی او مالک برای آب و</p>	<p>نوشته خبر سودای او در نامه اعمال من خواهد شد از کف عاقبت سرشته اقبال من آید رقب رویه چون سایه در دنبال من کافتا دور دام با آن مرغ فلج بال من رفت آنکه فوج بر فلک فراید قیل و قال من بر خاک ره رو چو زانست جاوه و مال من</p>

	<p>قاصد کہ گفت آن سنگدل بقتل سجا قرعہ زد زین قرعہ قبال شد یک مبارک فال من</p>	
<p>تو جان پاک سرسبزی آبی خاک ای نازنین پاکان ندیدہ روی تو جان دہ اندر بوی تو رفتی بگلگشت چمن گل بدی لطف آن بدن گر شد چو لاله پیکرم غرقہ بخونک غم خورم دارم ز غم بیاریے بیار غم را بارے با آنکہ در دم شد قوی خواہم قہانم نشو</p>	<p>و اشد ز جان ہم پاک تر دمی فداک ای نازنین اینگ بگردوی تو صد جان پاک ای نازنین از شوق آن بر خوشی تو جامہ پاک ای نازنین این بسکہ بر دل سیرم دخت بجاک ای نازنین گر تو کنی غمخواری از غم چه پاک ای نازنین ترسم کہ بہر من شوی اندیشہ ناک ای نازنین</p>	
	<p>جامے کہ دارد با تو تو ہرگز نشاید از تو رود گر خود نہی بر فرق او شمع ہلاک ای نازنین</p>	
<p>ای دیدہ شب تو گفت من نظارہ آن دو کمن ای کرپے نظارہ رد بر کوی آن میسکینی روشن مہینہ ای باغبان شرمی بد از رو خمد ای بستہ دل در نیکیوان باطن دشمن شاد رو ہم یاد او میسوزم ہم گفتن غیری از او ایں نے بنیم دے از چشم سحر انگیز تو جامی بجان ادسکش از نالہ و فریاد تو</p>	<p>من خود بہ ہجران کردہ ام دیگر مراد خو کمن یا ترک دین و دل بگو یا خود گذر زہن کمن بیش چنان رو پیش ازین نصف گل خود رو کمن روی نکومی بایت اندیشہ از بد گو کمن رحمی نامی منہشین چندین حدیث او کمن چندین فسون لبر ہی تعلیم آن بد خو کمن شہاسی تنہائی و گر جابر سر آن کو کمن</p>	<p>پای</p>

دل چشمہ شیر شد ز خدنگ تو و کتون خواہم کہ لب بہ آہ کشایم گمے دے میگویم از دصال تو با خود فسانہا ہر لحظہ دل بفسن و گریہی ز خلق دل را بجرم عشق ملامت چہ فائدہ ہر دم مکن منوس کہ روزی بوصول آہد براہ دیدہ زہر چشمہ جوئے خون ترسم کشد زبانه بدون آتش درون درد و فراق را ہمین میکنم فسون درد لبری نبود کسی چون تو و فنون چون بخت تیرہ گشت بدین قصہ رہمون کاین آرزو ز حوصلہ ما بود بدون

در حق بجائی آنچه توان میکن از جفا
مشکل کہ عاشقے دگر افتد چنین بون

چہ کمر بستہ بکین با من چہ خطا دیدہ ز من کہ ترا کہ بکام تو ز ہر باد گران منکہ باشم کہ گویت ہمہ عمر قرنہا داغ انتظار کشم کہ خوشے با ہمہ ہمین با من شد چہ طبع نازنین با من خوشتہ آید کہ انکبین با من باش ہراز و ہنشین با من آشوی ساتے قرین با من
--

کفے از کوی ما برد جاے

رفتہ انک نہ دل نہ دین با من

صوفے متاع صومعہ من شراب کن مستم ز نشوے عشق پر پیوشی پیرانہ سر تلاخے عمدہ شاپا کن برایو العیش از دوسہ جامم خراب کن
--

موسی سفید از مے گلگون خضاب کن ای پارسا ز صحبت ما اجتناب کن از عاشقان فضیلت عشق اجتناب کن این نکتہ را قیاس ز بحر و جناب کن	عیب ست لاف عشق جو زان بعد شب بدنام شهر مانده و رسوا می عالمیسم کسب کماں فضل قصولیت ای سپر معنی یکیت گر چه صور مختلف فتاد
--	---

چامی جناب پیر معان قبلہ دعاست
ہر چیز کا لہاس کئے زان جناب کن

بسیرہ و سمن آن پامی را نگار کن کہ پابرہنہ و گر گشت چو نب ار کن بنماک بات کہ آزار گل بنجار کن چو لالہ دغ نہان من آشکار کن مرا عبثوہ شیرین امیدوار کن مران بخواریم از پیش شرمسار کن	پیادہ سوی چین ہر دمن گذار کن بخون نشست گل ز رشک سبزہ ہر خدا گلست آن کف پاگل پیش و خارے بنخنجر ستم و جور سینہ ام مشکاف چو خوئے تلخ تو ام نا امید خواہ گشت بمردم از تو بے لاف برز وہ ام
--	--

ناند دل کہ زور و تو خون نشد جائے
خدا ایراکہ چنیں نالہا کے زار کن

در فراق چنیں نکاست کہ من چہرہ ز رہ من گواست کہ من اندیدہ نیکو نہ مبتلاست کہ من	کس و صالت چنیں نخوست کہ من گفتہ بر ز خصم کہ عاشق تر ہمہ کس مبتلائے نسبت لے
--	--

<p>نہ چنان از دلت جدت کہ من سروبالا کشید راست کہ من کز دل و دودہ عمر راست کہ من</p>	<p>دل کہ در اندہ جدائی تست اکیت گفتہ بر استے چو قدرت بے تو ہستم میان آتش و آب</p>
<p>گفت چامے کہ میبرد سوے دوست با دمیج از میانہ قاست کہ من</p>	
<p>میسخت ز آتش تو دل در وناک من چو ند یافتے جگر چاکن خپاک من وانم سراپے بکند عشق پاک من شد نامزد تیغ جنایت ہلاک من</p>	<p>روزیکہ میشت فلک آب و خاک من سر رشتہ وصال تو گرا دے بکفت بہر چند دل زیاری خود پاک مینت روزے کہ مے نوشت قضا آئند اجل</p>
<p>چامے مجوے خوشدلی از منکہ در ازل آینختند با غم و آب و خاک من</p>	
<p>بہ بین صد حرف غم ہر خط از لوح مراد من سگت را داغہا ماندست بر جان یادگار من قتہ پر ردی روز این سیل شہامی تار من کہ طوفان میکند در گریہ چشم شکبار من برت صد داستان غم زور ز عجزار من کہ شکبار گے از کف ز نام خنیا ر من</p>	<p>پس از مردن بجا کہ من گزین غلگسار من بکویت بکہ آہ آتشین از دل بر آوردم نہ بیند کس فروغ مہر اتا مشر اگر ناگہ فرد آید شبے این کلیہ غم بر سرم زخسان بجا کہ من چو باد ارگزدی ای پس از عمر خدا شمسو از پیش ازین جولان بدہوس</p>

ز عشقت مرد مسکین حجامے و نامد ترا در دل	
کہ بود افتاده روزے بیدے بر برگذار من	

چندین جفاکاری کن باد و مند خوشین	مہر چند بینے حاتمے صید کند خوشیتن
یفت ست کالائے بخون فعل سمند خوشیتن	چون کشته افتم بر دست چندین ان سب جفا
تن ہمہ باد آجا کہ تو سوزی سیند خوشیتن	گر نیست آن بختیم کہ جان سازم سپند خوبیت
بگذر بلخ و جلوہ وہ مسر و بلند خوشیتن	تا کہ بخوئے مسر کشد مسر دے در دستان

حامی کہ گفتے کہے چندین شوخیران او	
مسکین جو رویت دید شد غافل نپند خوشیتن	

زیر لب افتاد بالاسے ذوقن	ہمچو لفظ خال آن شیرین دہن
مے نہم داغے بجان خوشیتن	سیکنم زان خال لب ہر لحظہ یاد
رشتہ کمر باش کو از ہیر ہن	کہ شد اندر پیر ہن لاغر تخم
جا کجا در سنگ کر دسے کو کہن	آہ عاشق گر بخودے خاد سوز
شوق خال دہنوز از جان من	حرص دانہ رفت از مور و زفت
از دو تر آہے بین آتش نرن	سوخت جانم ز آتش آہ مسر شک

حجامے آن خال یہ خوش دانہ ریت	
تخم مہر دیش در زمین دل سنگن	

مرا تا کہ ز کشتن بیم گردن	خوشا پیش تو جان تسلیم گردن
---------------------------	----------------------------

معلم چون تو شوخے را ندانست دوانت سہر غیب آمیدان نیز گرفت از شش صبت عشق تو خواہ سعادتمندے باد رخت را بہار وصل اگر خواہے زودیدہ	بجز درس جفا تعلیم کردن خرد را کے توان تفہیم کردن مرا سواے ہفت تعلیم کردن جد اباید کے تقویم کردن توان وی زمین پیہم کردن
<p>گو چاہے کم ست از خس درین کو خسے را کے این تقسیم کردن</p>	
ہم نگار کین مجو باد و ستار ان شین آہنگ ناز و کین مکن تاراج عقل و کین چند از تو خون دل خورم آخر خدا را بدین باز اے سوار کج کجہ بر اچہ میرانی سپہ	کافر سوار سرکش زمین خاکستان شین بہر خدا آئین مکن آزار باران شین پیشہ بیداد و ستم بردہ نگار ان شین گنہگار کہ بود مور را تابہ باران شین
<p>لعل سمندش چامیا افسوس کا لایہ بگل برہ گنہگار و عزیز از دیدہ باران شین</p>	
ای زلفت کام جو روح الاین گل لطافت دارد و سرو عہد ال در رہم گر گویا در کن قدم گرد سبز و کم نشیند باغبان	خط سیرت زحمت اللعالمین توسے قاست ہمان لاری بہین پایم از شادنے نیاید بر زمین نا نشانده سبزہ گرد یا بہین

<p>گنبد رواہم زچرخ مفتین آہوے چشم ترا صید کیس</p>	<p>گرہ بینم ہفتہ ماہ رخت تا کیس کردی تو شیران کشتہ اند</p>
	<p>رنجہ در پائے تو حامی ز چشم ہمچو نظم خویش در ہامی بین</p>
<p>ترا سد کہ بازی بحسن روز افزون کیست فرقت لیلے و مردن مجنون چو از تو دور فادم چہ جامی صبر و سکون ترا چو گردشکر بست خط غالیہ گون اگر تیر تو بودے در ان خرابستون چہ سود شمت جمشد و گنج افریدون</p>	<p>تبارک لتد ازین شکل و شیوہ موزون چو زنگانی عاشق بوصل عشوقست گمان صبر و سکون دہتم بنو و لیکن زبان سونمکان غمت برآمد و دود بے فاد از بار عجم تو حنائی دل ز نقد عشق چو باشد تے خزائے دل</p>
	<p>بتیغ ہر چو آن ماہ کشت حائے را چہ جرم پرورش چرخ و گردش گردون</p>
<p>دورہ را در فراق آفتابے سوختن خواہد از آہے و دم ہر دم حجابے سوختن چند آخر در تمناے جوابے سوختن کہ بازے مردن و گاہ از عتابے سوختن ہمچو پروانہ ز شمع خانہ تابے سوختن</p>	<p>ای فلک کی دل و جان اہل سوختن گر شود خورشید رویش را ہمہ عالم حجاب صد سلا پیش گفتہ کردہ آن لب رنجہ کن عشر تے باشد بزعم شمع رخسارے چو تو دل بخورشید جہان تابے گرد کن تابکے</p>

از جنون عشقت آمد شیوہ ارباب علم	دخترے پر باد وادون پاکا بے سوختن
سوخت چاہے راول ورمے نکر و آن آفتاب	مست را آخر چہ پاک ست از کیا بے سوختن
من و فکر تو چہ بینم بجال و گران غیر تم بہ تو چنانست کہ گردست و بد ہر چہ جز و دست بردن بسکینم از غفلت دل میسر و نامہ او بد و مادر و ورین نجایات رقیبان چہ ننہ سماع قبول روز و شب تہنہ جگر خاک و رت بونہ نم	ہم خیال تو مرا بہ زردصال و گران نگذارم کہ در آئی بخیال و گران کہ بود در حرم شاہ مجال و گران کہ پردین تو انیسم ببال و گران حال را گوش کنے بہ کہ محال و گران من کہ لب ترکنم ز آب زلال و گران
حال چاہے ز غمت زار و تو از شکدے	میکشائے نظر لطف بجال و گران
اعلم در ول اساس عشق محکم مہچان از سیاہ ہجر تو معمورہ عسرم خراب ز غم تیغ غمزہ را صمدہ یہ پیکان نیشے سوخت جان بیدلان داغ حرمان و ربا	با غمت جان با فرسودہ ہدم مہچان ملک دل سلطان عشقت را سلم مہچان وان جراحت سر نمی آرد فراہم مہچان در حرم غفلت چاہے تو محرم مہچان
عشق از ان یک بیک رسم صلاح آوردہ پیش	چاہے بے صبر و دل رسوای عالم مہچان

برون آن اسوار شوخ و قلعه پشکن گرفته کشور جهانها بسلطانی علم برکش کشاد کار را خواهی لبشکر نشان بکشا بجشن خویش ناز و مهر از بهر خدای به مر آن شکل قلاشانه گشت دمن بید نم سرم خود را بر ابر و دشت با کوی توان دانی	بر فلک برقع از خسار و قدر مهر و دمه بشکن ترا شد لشکر و لها سپاه پادشاه بشکن شکست حال را جوی سر زلف و شیشه بشکن پوشان عارض بازار او هر جا تشنه بشکن که فرمودش که دامن برکش طرف کله بشکن بزن چو گان چون کیش جزای این گله بشکن
--	--

ز جامه لعل و جامی ازین پس باز کور مر
اساس ز بهر شیخ و عهد پیر خالقه بشکن

مشو نیکی دلان مشغول چو گان بختن چیدن نظر بر کوی داری اینقدر گوی نمیدانی مزن چو گان بباد افکار گرد آن گفت ناز ساز خنک فلک خواب و بپای مرکب افتد چه تازی هر طرف تو سن خدا را بر آسایش دل جانم فدای آن رخ پر خوی که پندار	یکی چو گان حالت کن بین جان بازی من بین که سرگردان ترا ز کویم درین میدان بسکین مر آن تو سن بباد آزار گیر دآن تن سمن چو با این عشوه و دستان کنج جولان شیت زمین فرو دالخط بر دیده گریان من نشین قران گردست خورشید جهان فرو ز بار وین
---	--

مید از آن نظر جانها چنین کیبار و حاسه را

که هم دل در سر و کار تو کرد آن متلاهم دین

کجا باشد خیانت شوخ که اندازد کند فلک
شکر گفتار و شیرین لب سخن خسار و سیمین

خزان ہر گجاشی رخ ماو کف آن پا سپاہے کشتہ شد ہر گوشہ تپنیر بکشا بصد خود ای سرم افتاد در میدان غزنش کن دہان پر شعلہ شوقست لب ز آہ می بندم جہاز اای فلک شہا بنور سہ چہ افزوی قدایت باد جان ز غچون میرم درین صحر چو گشتم کشتہ در رہت زمین من کشان کین	سوار ہر گجاری سر ماو سم تو سن جہانے فتنہ شد ہر جانبے طرف کھ شکن زکوۃ حسن را چون گوی یکبارش بچوگان کہ سیر سم سیر کرد و جہان دو داین وزن چو دارد شعلہ آہ من این دیر اندر روشن خدا را استخوان من بر پیش گان شکن مباد از خون ناپاک من آلاید ترا دامن
---	--

ز با مش گر رسد مرغی ز جان طبع بدہ جامی
کہ قوت طائر قد سے نشاید و انا از زن

گر چہ نگ آمد دل ز فکر محال نگین حق نیست ایگان باغبان گلشن فردوس دوست دشمن بخت نافرمان فلک مہربان صورت جان بہت رائینہ رویت عیان بلبل بے صبر و دل شد خاک در راہ نیاز	ہم بوصف آن بان خواہم خیال نگین حق از قدر ناز تو نازکتر نہ سال نگین حق چون تو انم یارب سبب محال نگین حق ہست چندین نقشہا از خط و محال نگین حق ہچمان گل بر سر غنچ و دلال نگین حق
--	---

آجائے از جزوئے گیر و طریق سوز و درد
طو را و نہ بود خیالات کمال آئینہ حق

دی خاک پای محنت افزوہ آبروی من	در عشقت از در زان در و محنت خوبی من
--------------------------------	-------------------------------------

هر روز پیشک دل خود را بر اہت انگشم	باشد ندانی کان منم مہنی بر حمت سوسہ من
زمین گوہ کز سر تا قدم گرفت و رت موبو	شاید کہ خیز دوم بدم صد نالہ از ہر موکمن
وانم کہ گرد عاقبت آلودہ خاک اجل	این سر کہ دارد در دوش بالین سر زافوی من

خوش آنکہ شب با پاسبان گشتی کہ جامی را باز
 با چند باشد تنگ از وجاہ بر سگان کوی من

ای ز تو کہ کوہ غم بر دل مبلای من	نیست مراد خاطر جز غم و جز بلای من
ہر شہ کردہ جوی خون بر رخ من و ان کہ	کیست کہ با تو دم زند از من با جرای من
مرد و فای من بہین ترک جفای خود کن	ز آنکہ جفای چون فی نیست کم از وفای من
گرچہ سگان و ہندوہ در پے محل تو ام	چرخ بفرق سر کشد بوج کبر یا سہ من
نامہ صفت سیاہ روانم اگر فضل تو	خامہ مغفرت کشد بر ورق خطای من
باد ہمیشہ تابو دام و نشان ز بودا	مسند ناز جامی تو خاک نیاز جاسے من

تا بکہ شتمہ گفتہ مردم چشم مجاہم
 چشم سپر سپر و سرہ ز خاک پای من

این منم یارب برد و عاشقے زار و بختین	کس نہاد او در جہان ہرگز گرفتار این چنین
ای کہ می بینم ترا اکنون عنان دل کف	حال تن بین دل مدہ از دست کبار و بختین
نہ ز بخت چشم باری نے ز یاد امید لطف	آہ من چون منیر نم بخت اینچنان یار بختین
در خور مہر و وفا گر نیستم بہر حسدا	از جہا ہای خودم محروم گذار این چنین

دل نہ ادم تا ندیدم از تو صد لطف و کرم	من چه دانستم که خواهم شد تمگاری چنین
تو چشم من چه واقع شد گناہ من چه بود	کز نظر انداختی مارا بیکبار این چنین
ہرگز نہ روزی پر حیدی کہ احوال صیبت	کی روا باشد کہ باشد یار با یار این چنین

گر تیغ عشق جامے کشته شد تیر صیبت
عشق اگر نیست خواہد کشت بسیار این چنین

زہے ابرویت قبلہ پاک و نیان	بناز تو خوش خاطر ناز نینسان
چہ پنهان فتاوت راز میان	کہ گم شد درد و سکر یار یک بیان
فسونہاے آن چشم جادو چہ گویم	کہ دہشتہ شد نطق سحر آفرینان
ترا دل خوش از خشمت خوبرونے	چہ دانی غنم دور و اندو گننان

شد از عشق رسوای ہر کوی جامے
از ان رفت در سک عزت نشینان

قبائی ناز و در پوش و نیاز بادشاہان من	کلاہ و لبری کج شکست کج کلاہان من
شب غمہای را خواہی کہ چون دشت شود در من	بیاد نالہ شبگیر و آہ صبحگان من
زود و ذل سیہ شد روی ما بشہای ہجرات	ز کوہ حسن یار و زوی سوی من و سیاہان من
شب ست باد یہ ہمراہ ناپید ادم ہم رہبر	بیاد ای کعبہ جان محنت کم کردہ راہان من
چو کس را بار نبود در حریم حرمت بارے	سمند نیاز بیرون جان و مال و خواہان من
قدم در کوی عشق نشی اول بیا جاگی	تیغ بے نیاز می کشته ہر سو بگنایان من

ای ز عشقت صد بلا بر جان غم پرور من	کرد و آشوب غمت تاراج خواب خور من
من نه ارم تا بجو دردی خدا را ای طلب	مرے فرما کہ ہر دم پیش گرد و در من
خاک کستم و در بہت بگذر من لے سرو باز	پیش زان دزدی کہ آئی دنیا بی گرد من
رہ بگلزارم مرد بے او مباد ای باغیان	ماز گلزار خزان آید ز آہ سرور من

گفتہ جاے نثار و رنگے از سوداے ما
شرم دار آخر ز اشک سرخ دردی زور من

بازم اندیشہ یار است کہ گفتن نتوان	بمرد دل زدی غم و بار است کہ گفتن نتوان
دل و حشے کہ نشد رام کسے وہ کہ کنون	صید فتراک سوار است کہ گفتن نتوان
گر بخونابہ بر دن نقش و نگار است چہ پاک	کر و رون نالہ زار است کہ گفتن نتوان
صید حشمت بدیرے ز مدکان آہو	آنجہاں شیر شکار است کہ گفتن نتوان

چند پرسید ز جامی کہ بگوید تو کیست
گلشنے لالہ عذار است کہ گفتن نتوان

ای بر خسار چو بہ چشم و چراغ و گران	سو ختم چند شوی منہم داغ و گران
یار و مساز کسان وصل چہ داریم طبع	نتوان خورد بہ از میوہ باغ و گران
دل چہ بندم بہ و مہر کہ این ویرانہ	روشنائی نہ پذیرد چراغ و گران
باتو اے باد صبا بوسے کسے مے یابم	مشو از بہر خدا عطر و باغ و گران
چند در تفسر قد خاطر اسے کنے	ای مہیاز تو اسباب فراغ و گران

خط سبزه نغمه رخ موبان که بهست	سبز باغ تو از لاله راغ دگران
و ده که افغانه بجای نشیندی هرگز	و ایندو انخته از لاله و لاغ دگران
هر باداد کاید آن مه سواره بیرون شکم بخون بدل شد خون هم نازدینم پیش رخت بتان را بنود مجال جلوه دزدل حنین را باکوه اگر بگویم ناچار باشد ای دل بچار گے کشیدن شد آتش دل من صد پاره و آید اکنون	آید ز شهر خلقی بهر نظاره بیرون می افتد ز دیده دل پاره پاره بیرون تا آفتاب باشد بنود ستاره بیرون آید صدای ناله از کوه خاره بیرون زمینان رفت مار از دست چاره بیرون باد و دود آه هر یک همچون شراره بیرون
میکردی شماره خیل گان خود را	و احسرتا که جامی بود از شماره بیرون
نوبهاران که در شاخ گلے از گل من بے تو زمینان که بجان آدم از نیستی خویش بنود همسره جانم سبزه اندیشه تو لطف فرا و کیش تیغ و کیش زار مرا این چه سود است و چه سودا که باز از غمت ز انچه سلطان خیال تو مرا تعیین کرد	غنیهایش بود آغشته بخون دل من زود باشد که شود کوی عدم منزل من چون بنیزد ازین دیر فنا محل من گر چه حیف است که باشد چو تونی قاتل من سیم شک و زرز خاره بود حاصل من و نقد شک روان پیش واصل من

جامیایا تا توان جامه از دست مدد
که ازین یافت کشایش بگفت شکل من

باز تر کش لبه آن ترک سوار آمد برون تقدیر آن دارد که سازد عالمی را صید خوش با که می نوشید یارب و دوش کار و زنجیرین هر که شد و زری بکوی او ز نو عافتان در و لش نگرفت گرچه میکند در سنگ کار دوش من گفتم بر آن در شد با چاری سالها بروم بسر بر خاک آن در منظر	ای فدایش جان که بر غم شکار آمد برون در نه بایر و کان بهر چه کار آمد برون چشم خواب آلوده و سر پر خمار آمد برون با دل پر خون و چشم شکبار آمد برون نال و آه کزین جان فگار آمد برون دید می سودم بر آن چند که خارا آمد برون او برون باز دلی جان انتظار آمد برون
---	--

این تن فرسوده جامی خاک بودی کاشک
بر سر راهی که آن چاک سوار آمد برون

نگار شوخ چشم تیز چشم تند خوسه من برویم از مژده خواب ز دل خون با آمد دم قلم حویج او ز سوز سینه بگذارد تا شامی ز رخس راهر سر موگر شود دیده در آن کو عمر با گشتم گفت آن مویا هرگز بنویان عشق و زردین مرغ خویست دیرینه	نفسه بیند به چشم محبت کبار سوسه من چه گویم از فراق او چها آمد بروی من ز آب زندگانی خوشتر آید در گوی من سر موی نگردد کم برویش آردوی من که این نسکین سرگردان چه بگوید ز کوی من بزدوی کی توان سپید گو صلاح خوی من
---	---

گو جامی کزان شکنیں سلاسل پا دل کبسل اکیونیت با او محکم از ہزار موبے من	
سبزہ شبنم و حیدر مشکبار خویش بین رب بیا م آتشے ہر سو بین افتاد بر نشان پای تو رخ سودہ ام شب اسحر زار زوی یک نظر می میرم ای سلطان حسن بر گل دیدن جیب غنچہ کرداری ہوں چند سپہی کزین گونہ چرا بیدل شدے	دو خم ہر سوی صد دل تباہی خویش بین سر نہاد و زیر دیوار سرای خویش بین از زخم ایک نشان بر خاک پا خویش بین سر کشتے از سر نہ ہو گدایے خویش بین دھن پر بہن چاک تباہی خویش بین آئینہ بردار و شکل در بای خویش بین
میر دے تندر چو جامے صد گرفتار از قضا آخر ای بے رحم کیرہ از قفای خویش بین	
بیا جان اول پرور و من بین غم مجوری و در و صبور چو جان اگر دتن دامن فشانہ تنم راسیل شک آور و دوست	سر شک گرم و آہ سر و من بین ہمہ بر جان غم پرور و من بین یدامانت نشستہ گرد من بین خس و خاشاک آہ اور و من بین
گورنگی ندارد دجامے از عشق شر شک سرخ و روی زرد و من بین	
بیار کو حق کردہ کہ گوید پیام من	دانا بجز صبا کہ رساند سلام من

<p>من گفتم که نامه فسترم بسوی او جانم شد که از لب شیرین عوض دهم عمری از شک و اندیشه اندم و چه سود ای صید پیشه چاره چه سازم خدایا تا کسی بر صل سیم غداران کنم طمع</p>	<p>در نامه سگافش نویسنده نام من رفت آخر و گردن خود بر دهم من چون نامد آن کبوتر رحمت بر ام کان آهوی رسیده شود صید و ام من صد ره مرا بسوخت طعمهای خام من</p>
<p>چای گوی کاین بهشتی و شوریت دل بجان مانده و آن جان بجان آنکه از خود دیدن جولان در شک یدم ای اجل بستان من این جان بآرام جان بابا زنی نشاید وین عجب گان ننگل با من از نامهربان نیست غم غم زان بود</p>	<p>کز خم عشق میر ترک افتاد و جام من من پا افتاده و آن سرور و آن باد گیران چون تو انم و بدیش جو لان بجان باد گیران تا بکس باشد مرا آرام جان باد گیران یک زمان با ما نشیند کز زمان باد گیران کش بر غم خویش منیم مهربان باد گیران</p>
<p>جان چای با خیالش و زوشت در گفت و گوست جان آن در در که نکشاید زبان باد گیران</p>	
<p>با سیرانی رقیب آغاز بد خوئی کمن در حق ما گرداندش رقیب از خوے بد ای خوش آن شها که پاست را کنم در دیده جا کس نمی بینم که سحر چشم تو خواش نیست</p>	<p>آلغ کردی عیش و چندین ترش و لی کمن تو رخ نیکوی خود بین غیبه نیکوئی کمن تو کشته از زانین پارسوے خود گوئی کمن پیش ازین آن شوخ را تعلیم جا و لی کمن</p>

<p>رم تو دہجونی آمدین زمان کا ذر بہت نقد دل کم کرد جامی ترک دہجونی کن</p>	
<p>دیوانہ جمال تو خیل پری و شان روز گشت باغ کنی مست سر خوشان ہر جا ز نعل سپ تو سے یافتہ نشان کز جام نیم خور و خودم جرعدہ نشان</p>	<p>ای خاک نعل تو سن تو بلج سر کشان خواہند سر و دگل کہ برایت شوند خاک وی میشد ہی سوارہ و من بوسہ میردام ہر دم ز شوق آن مے گلگون خدایرا</p>
<p>جامی کہ مرد تشنہ لب ز شوق نعل تو مے نوش و جرعدہ و سر بر خاک اود نشان</p>	
<p>ان لا الہ الا ہو پیش عارف گواہ وحدت او مینماید بصورت ہمہ او و ہو راج کما ہو المرجو ہم خود انصاف وہ بگو حق کو حسیت پندار ہستے من و تو</p>	<p>یشہد اللہ انما بتدو ہست ہر ذرہ بویبت خویش نیت با ہیچ یک ز اشیا ضد نہو تاج کما ہو المنجی گر تو کے جملہ درخصائے وجود در ہمہ اوست پیش چشم شہود</p>
<p>پاک شد جامی از بخار دوسے نوح خاطر کہ حق کیست ندو</p>	
<p>این بکہ میکنم زبان گفت دگوی تو</p>	<p>من کیستم کہ چشم کشایم بردے تو</p>

ای آرزوی جان نظری کن جال من عالی نیم ز فکر میانست وے رست بر صبح میگویم چو صبارہ سوی حسن پایم چو سوده شد بریت بعد ازین چونک من اہل خوان و صلیحیم کاش چو ننگ	از ان پیشتر کہ جان ہم از آرزوے تو پیوند دیگرست جبر پارہ موے تو باشد کہ یاجم از گل نورستہ بوی تو عظیم بخون و خاک لے چست و جوی تو انگے خورم لب ز میمان کوے تو
--	---

این نقش نوکشید و غزل نیست این غزال
طو مار محنتت ز جاسے بسوے تو

روی بر تابی ز من ہر کہ کہ بنیم سوے تو گفتیم خواہم ازین پس ترک خوے دیگر دل چو طو مار است بر صبح او صد حق تیغ زیر پا افتاده و لہاسی تیان سنگدل جان چو آرام در مقابل چون تو بکشتائی میان بچو ماہ نو کند از شرم تو پہلو تھے	حیف میداری کہ افتد چشم من بر روی تو این گویا من کہ من نیکو شناسم خوے تو خواہش از رشتہ جان بست بر بازی تو باشد از ریگ بیابان بشیر در کوے تو نیست نقد ہر دو عالم قیمت کمیوی تو گرفتہ خورشید تابان فی لہل پہلوی تو
--	--

قد جاسے گفتہ خم چون ہلال زہر حسیست
گر گویم راست از میل خم ابروے تو

نیم چشم جان بین و شن از تو مکن گو خانہ ام روشن بہ نو	بچشم با جان چون گلشن از تو کہ پر ماہست بام و روزن از تو
---	--

زبیر دہلوی آساؤ گشتے	تبان گیر نہ تعلیم این فن از تو
بست گرجانستان دی جو غمزد	نبرد می جان سلامت یک تن از تو
زند گل لاف با پیرا هست یک	نزار و بوسے آن تر دهن از تو
بدر و حبیب تا دامن گرفته	جدا همچون قبا پیرا همن از تو

گوهر دم چو خواہی جامے از من
کہ غیر از تو نے خواہم من از تو

زنیان کہ خو گرفت و لم باوصال تو	اسی دای آرنان کہ نیم جمال تو
مردم ز رفقت تو کجارت آنکہ من	ہر لحظہ دیدمے رخ و خند و فال تو
تارفتہ چو خواب شاز چشم شکبار	حقا کہ نیست در نظم جز خیال تو
دارم سحر نداد و بر بہت کہ بہتار	ناگاہ در سے و شود پایاں تو

جامے چہ حاجت ست گفتن کہ ز دستم
بر نوع چہرہ ہر مژدہ جمال تو

جند اپریغان کہ غیض جام پاک او	خاک را باشد نصیبے جان پاکان خاک او
گرچہ ز رخسار ممقش جان زین عرصہ داشت	خوش را بستم بعد سالوں فقر اک او
باغبان روضہ قد را بدگرشباختے	بر کنارے حشمہ کوثر نشاندی تاک او
فتم آن خاک در از مرگان بے تسکین شوق	آتش من تیز تر گشت از خس و خاشاک او
باخورد از دہانش گرچہ آرام در میان	قاصر ست از ستر این غم نہان دراک او

چند لاف چستی و چالاک کی سرچمن | ایست چست این جامه جز بر قامت چالاک

دامن جامے ز دست عشق صد جاماک شد
مے نثار و عشق و ست از قامت صد جاماک

ای زبردانت متصل عشاق را محراب و
مقصود از ان بردوان باشد بخود تو
بکشیای برقع زان درخ تا چشم نجم بزمین
تنہا کی دل چون کشم از تو عنان چنیز
در گلستان حسن از ان بالا و خسار حسین
جانم فدای ساقی کاظم کہ نوشم جام و
باغزو و چشم تو دل قربان کی قصاب و
قبلہ نباشد جز یکے گرچہ بود محراب و
بنید بعکس آسمان خوشید عالم تاب و
کز زلف مشکین سکو او افکنده قلاب و
یک مثل و نازک بن کز در سگل سیراب و
نقل از دمان لب و دہشتہ کی عناب و

شد ہوش جامی زان لٹ مستی بے زو و آورد
بزمے کہ شد گردان در و جام شراب تاب و

گر پامی سر و بجز آمد قدر عنائے او
بر سر باز اگل بے وجہ کو مفروش حسن
سایہ آن سر و بالا ہر کرا در سر فنا و
آن پری روم و چشم مست این روشت
وی خرابان برگشت آن نعل ترسوی جمن
ریخت شیرین خون با دو ازین شیرین ان
سر و خود را چو سایہ افکنده در پاسے او
چون نثار د کس مجور عافیت و ای و
سر و طلبے بے کے در آرد مہت و الای و
جامی آن ارد کہ سازد چشم روشن جاک و
سر و بر جانفشک نند از حسرت بالای و
کوئی خون بخنق ہم خور و بد علو ای و

شد میسر دایه جامی که دسل دست بود باز اگر از دایه او باز ماند دایه او	
چون مسجده بنیست ای قبله من روی تو در نمازم دل بسوی تست دور و در قبله گاه روی تو پیش نظر بجای دیگر در سجود بر مسلمان بختشائی و بسین هر سو که شد گشته خلق از هر طرف مشغول بسجده دعا پست شد آهنگ قد قامت موزن چو دین	پشت از محراب خیمه هم رسد در ابروی تو و ده چه خوش بودی اگر دینیر بود سوی تو سگر یارم بر آوردن شرم روی تو صد صف طاعت خراب ز غمزه جادوی تو من نهانی میکنم با خویش گفت و گوی تو شیوه قد بلند و قامت دبحوس تو
هر که اینی بجای روی طاعت بر زمین جامی در خساره زردی و خاک کوی تو	
داری بجان من کین ای من کین مبدوی تو گه بر در میخانه ام گه در حسیم خالقه باد از زخم نادکت در سینه صدر وزن مرا روز و جهای چاوشان شهبادیم پاسبان کیا رده دل برداشتم از قال و قیل مدرسه تا کی جز یاد بے حبت آریم سوی قبله رو	خوی تو هست یخچین ای من غلام خوی تو القصه گردم در بدر دانهیم بخت جوی تو باشد که افتد بر توی از آفتاب روی تو یارب من از ده جان کج راه یا بیم سوی تو زین پس بکنج میکده ما بیم و گفت و گوی تو محرورم طاعت بسوی دمارا حم ابروی تو
چاکلی از خاک رت محروم ماند یخچین اگر ابروی دشتی پیش سگان کوی تو	

	ای سپر گشتہ بھر جوانان زرد مرد
موی سفید در پے زلف سیہ مرد	
	بنگر بہ شباب خود اندر محاق شیب
زین پیش منظر دہر دے چو بہ مرد	
	دنیال متد فراختہ طفلان بے گناہ
باقامت خمیدہ ز بار گنہ مرد	
	فکر حساب ہر کجے در استے بکن
پیش بتان راست متد کج کلام مرد	
	دل پر ہوس مزاحمت اہل دل کن
تجھنا نہ زیر حسرت سوے خالق مرد	
	خواہے بصوب کعبہ تحقیق رہ برے
پے بر پے معتقد گم کردہ مرد	
	وام حیات جز پے صید کمال نیت
	صیدے نکر وہ حاسے واکہ مرد
صد پارہ سوختیم ز ناز و عتاب د	آن ترک نیم مست کہ جان شمع خراب د
شہر مندہ گرد و از رخ چون آفتاب د	بر طرف بام اگر نہ شب گرد بندیش
یا ہم ہمین محال کہ بوسم رکاب د	معن کہیتیم کہ بوسہ زخم پای دست کاش

بودن بکوی او نتوان شب سراق	ترسم فغان من بر دازدیده خواب او
گاد سوال بوسہ بجائے گفت سچ یعنی کہ نیست غیر خموشے جواب او	
من بر نحو اہم دشت دل ز مہراری میجو تو زنیان کہ تو ای نازنین جان کنی از دشت نین گفتے برو در کج غم نشین مہوری پیشہ کن صدر کشم خاک ریش دیدہ ای باد مہر	آخو چرا گوید کسے ترک نگارے میجو تو ناید بیدان بعد ازین چاک سوار میجو تو آخو میوے چون توان از غمگاری میجو تو روزی بکوش کہ مرا افتد گذارے میجو تو
آوازہ آن خوب رو چون رفت جانی ہر خط آوارہ خواہد شد بسے از ہر دیاری میجو تو	
تو آن مئے کہ برو خجالت آفتاب از تو دل کہ عشق برو صد و ربلا بکشا د ہمیشہ عادت شایان بود عمارت ملک عنان صبر شد از کف درین مہر کہ گئے مکن شتاب برفتن کہ میرود جانم بہر سلام مکن رنج در جواب آن لب	توان گلے کہ شود غنچہ در نقاب از تو رخ امید تا بد بیسج باب از تو چہ حکمت ست کہ شد ملک ذل خراب از تو رسم بدولت پابوس چون کاب از تو اگر چہ عمرے و نبود عجب شتاب از تو کہ صد سلام مرا بس کیے جواب از تو
چو قتل بجائے مہکین صواب میدانے چنان مکن کہ شود فوت این صواب از تو	

نامہ سر بسته آمد غنیمت و مضمون او	حسب حال اہل و شجر دل پر خون او
تصدیلی باشد از جعد سلسل عرض حسن	زبان چه غم دارد کہ گرد و بیدی مجنون او
چون بمیزان لطافت نیست زنی مسرور	چند خود را بر کشد پیش قدم موزون او
خطر را خواہے کہ بنیے بر لب ب حیات	خط بنو رنگ بین گرد لب میگون او
آن میخا دم شفائی بخ ماہند و لے	نیست تدبیر علاج اہل لب میگون او
گرچہ درستی دہانش از سر موی کست	کیسہ موکم مباد از حسن روز افزون او

گو کش جامی در نہون سخن بہودہ رنج
کان پری رخ را فراغت بنیم از انسون او

بیریز ای بھر غم چند زری خون بے او	مرصعہ بار مردن یہ کہ یکدم رستین بے او
نیما سوی او کن رو بر ہر اد جانم را	کہ جان آنجا رسد باری اگر ماند بدن بے او
مذاق جان شیرین چاشنی ذوق نادید	چہ داند تلخی عیشے کہ دارد کو کہن بے او
زہر گل میخلد غاری بسینہ بی رخ خویش	چہ میخوانی مرا ای باغبان سوچین بے او
ہمہ فاق او انم کہ سوز منج درون	ز بس چون شمع گریم زار و زہر اکھن بے او
پیرن می نمیشین بہر بان شرح غم حیران	زبان من ز کار افتاد تو انم سخن بے او

از ان مہ ماند جامی ای اہل تاراج جاننش کن
کہ آن مسکین بجان ست از حیات خویش تن بے او

باین جمال ہمدستان عشق شو | یکبار است گوی و ہزاران بے شنو

در جامِ معنی ز لعل تو یک شمعِ نسیم	سبب علم و فضل و مینا نہ شد گداز
جز تخم آذر وے تو در دل کشته ایم	فرخنده ساعتی کہ رسد کشته را درو
گفتم تمام خرمن زہم بسپاوشد	لعلت بجند و گفت کہ بر مایہ نسیم جو
با این فسر و گے نتوان او عشق نیت	دستے زن بدامن مردان گومرد
خواہے کہ نقد مال تو گرد و حدیث عشق	این حکمتے شنو ز حریر بیان مے کرد

جامے فسانہای کمن فوق وہ ماند
مہر ار عشق تازہ کن از گفتمائے تو

لے بدلم گرفتہ جا دم بدم از نظر مردا	مریم سینہ چون تونی دیدہ ہم تو شو
خرمن صبر شبہا و ار غم عمر کاہ تو	لیک بود ہزار ازین بوجو تونی بنیم جو
منکہ و فکر عافیت غاصہ عشق چون تونے	دل بکند غم زبون جان بکف بلا کر
چند ہرزہ صوفیا گوشن ہانگ نی نہ	حالت وجد بایت مالہ زار من شنو

جامے خستہ را کہ شد کشتہ تیغ غمزہ ات
لعل حیات بخش تو داد بخند و جان تو

ای دل من صید دام زلف تو	دام دلماکشتہ نام زلف تو
بندہ شد در دام تو دلماکام	دام و بند آمد نام زلف تو
دام تشریف غلامے بندہ را	زلف تو ای من غلام زلف تو
رم کنند از دام مرفان من عجب	جان بے آرام رام زلف تو

زلف تو بالاسے مہوار و مقام	بس لبند آمد مقام زلف تو
لائق رخسار گلزنگ تو نیست	جز نقاب مشک فام زلف تو
صبح اقبال طالع ہر نفس بندہ تجامے راز شام زلف تو	
غمرہ ات کر سے حشمت این مہمہ بیداد	درفن عاشق کشتی شاکر دست استاداد
طرہ شیزنگ تو لیلے و دل محسنون	لعل شکر بار تو شیرین و دل فریاداد
عشق در ہر دل ساز و بہر درد غنا	اول از سنگ ملامت انگند بنیاداد
بندگے نوشد و لم را از خط و در ہر طرف	فتنہ دیگر رسد بہر مبارک باداد
بارق شبگل خمسم زبان کن چہ سود	چون ازین سخن بان نفیہ رخنہ بر پولاداد
رہبر و پیر و سفان شد پیرا محمد و داد	بر سر اہل رادت سایہ ار و شاداد
بسکہ شبہا تجامی از سر و قدرت مال دل بند میکند رم مرغ شاخ سدرہ از فریاداد	
ای دل و دیدہ ہر دو خانہ تو	سر من خاک آستانہ تو
کاش بر من فتد نہ بر تو سن	دم بد من ز خم تا زیانہ تو
ہمہ تن گوش میشود از شوق	ہر کجا میسر و وفانہ تو
ہر کسے خوش بگوشہ خطی	من و غمہاے بے کراہہ تو
ہر طرف نادک از چہ می فنگنہ	دل ما بس بود نشانہ تو

	جایا میا بوسے درد سے آید از غزل ساسے عاشقانه تو	
وہ کہ جز محنت از دہ نشد حاصل زو چون شود دوری مابیش ہر منزل زو چند چون لالہ نشینیم بداع دل ازو کہ زیر و خلل این صورت آب گل ازو		میرود عسکر گرانمایہ و مانعاً فل ازو دل خوشے چند کہ ماہم سفر آن ماہم خیر تا دامن آن تازہ گل آریم کبف شد برون سیل مہر شک زعد و زد یک سید
	جایا از زہد و ورع مشکل غشقت نہ کشود جام منے گیر دگر حل شود این مشکل ازو	
بہر جاے بودم خرقہ بھینا نہ گرد بس بود تا ابد از شمع رخت یک پر تو شرح آن دفتر منوشہ ز لہلہ شنو کو بداش مہ نو خوشہ پروین بدرد در کشم تاج کیا نے ز سہر کینہ و چند روزی تو ہم ای شک بدان کوی بڑ		تا خم چرخ کہن باشد و کاس مہ نو صرصر تہر از لگو نشان مشعل مہر ہر کس از جلوہ گل فہم معانی نکند دومہ روی تو خرمین فلک از مرغ خویش ترک چشم تو اگر بند روی خویش خواند دل بسے در پے مقصود و دید و رسید
	جایا این ماسن اقبال نہ جای من دست ختم شد رقعہ اخلاص زمین بوس بدرد	
شیشہ سبزست و اسکم بادہ گلگون درد		بیخ خضر کزد چشم خواست موح خون زرد

شد جهان از شک من ریاد میترسم شود	غرق از بار دل من ز درق گردون رود
جاد رون ل گرفتگی چاکش از پیکان بدو	آینا بدره خیال غیر از بیرون رود
نشسته جان گرز زلفت نگسلد چندین پیچ	جان من کو باش کیتائی دگر افزون رود
عشق تو مو شرم ز دل بر بود ترک عشوه ده	بادوست فدا دمر انگن بکن افیون رود
روی مجنون بود در لیلے دل ز در عشق	عاقبت موجی که گم شد لیلے و مجنون رود

مخزن سلطان عشق آمد دل جامی نیست	
جز خیال اصل جانان گوهر معزودن رود	

گر سرم خاک گشت بر دور تو	باد جان سعادت سر تو
پست شد همچو سایه سر و بلند	پیش شمشاد سایه پرور تو
تن چون موے من بود جانا	یا دگار از میان لاغر تو
سر زلفت بشپیر طافوس	مے پر اندگس ز شکر تو
سادگے بین که آینه خود را	دارد اندر صفایا بر تو
لے بسا شب که خامه بر دبر دوز	با خیال خط معنبر تو

جای از جام جم نیارد یاد	
گر خورده بر ز ساغر تو	

چون نیست نجات که من یکدم شوم بهر از تو	با دیگران میگو سخن تا شنوم آواز تو
چشم چو خشم جان شود لب لعل بگو خندان شود	باز که جان آسان شود بر عاشق جانان شود

خو اہم ز تو گویم غے لیکن نہ اہم مجھ سے	کو بخت قبل تا دے ساز و مرا ہر از تو
تازی کین بے غم ز نگر چہ رود بجا ز تن	جان من صد مجھ من باد افدای تار تو
تو طائر قد سے و کس بج تو ندارد دست رس	گترده ام موس کا نیسو فتنہ پر داز تو
صد دل شکار خود کند صد خند در جان	از غم ز چون نادکن نہ پیشم شکار انداز تو

چون پردہ بکشی از رو حیا سے فتنہ گرفت و گو
تو گلشن حسد و اد مع مسخین پر داز تو

دو ز گس تو کہ مستند و ناتوان ہر دو	شدند آفت عقل و بلاے جان ہر دو
میان باد تو خیز جان و تن مجاب نبود	بیا کہ ہجر تو داشت از میان ہر دو
چنان دو دید و نچو رند بر رخسار کہ کند	نظر بر دے تو از یک و گر نہ ان ہر دو
قرآن قوس قزح بالال بس عجبت	خدا را بنما طاق ابرو ان ہر دو
شکار پیشہ و در کند خفتہ چشمانت	نہاد و بر سر پالین خود کمان ہر دو
از ان میان و دہان قاصر نہ نعم و خرمند	اگر چہ خرده شناسند و راز دان ہر دو

ز کار دینے و عجبے سپرس حیا سے را
کہ کرد و رسد و کار تو این و آن ہر دو

ان سر و کہ تراوند جہان سے بغم او	ہر سو کہ شہر آمد سر ما و قدم او
باشہ ستم از یار کرم شکر کہ بگذشت	در حق من خستہ دل از صد کرم او
بر لوج وطم صورت خطا تو رستم زد	آنکس کہ رو نیست خطا بر تلم او

آہ از کھٹم سوز و رون بہت کہ آتش	آہ نہ نشود گر چہ شہید علم او
ہر دم رسد زخمی از ان غمزہ بی رحم	مشر مندہ ام از رحمت دم بدم او
بیت الحرم ہست در شہ چند شہینم	محروم از احرام حسدیم مہم او

جانی ز غم عشق تو گر مرد عجیب نیست
پیدا ہست چہ عین روز وجود عدم

زہر سو بد اندر ویت نکو	حاکم تدای دوست من کل سو
بخون جگر می کنم چہ تر	ہمین ست پیش تو ام آب او
رسان تیز تر آبی از تیغ خویش	کہ شد خشک از آتش دل گلو
مگو عاشقتم بر من لان گفتہ	ز من خود چہ لائق بود این گلو
منم آن گد ابرو می کدہ	کہ سازم پراز شے نقد کدہ
اگر کوزہ می شکستم چہ شد	بجز ماند گیرم بگردن سہو

بہر جا می چون تو منزل ساخت
دل جا می آنجا نباید فرو

لے شک مرغ دم بدم از چشم تر مرد	ہر گ لعل یار منی از لطف تر مرد
نزدیک مرد نم نہ تو دور از خدا برس	نزدیک اگر نیابے ازین دور تر مرد
آن عشوہ جوی فتنہ بازار و کوسی شد	لے پارساز کنج سلامت بدر مرد
تا کہ روی بقول رقیب از نظر مرا	بہر خدا کہ بر سخن او دگر مرد

<p>جامی درش ز منتر لالو دکان بود انجام چو اشک عنبر و بخون جگر بود</p>	
<p>بر آمد نعره از انجم که آه درین شیوه تو بگذشتی ز آه که از خوانم این آیت که از د از شوق چند گریه سر بر افرو ندیدم همچو آن دو مسیح جادو من بچ دین و دل را از ذوق آن کو</p>	<p>بشبه چون بر نمودی روئی نیکو رمد آه و ز مردم باگ تیز برت است آیت از لطافت و رخ نیز شکر خواهد از زانو گدشتن و دیشم تو عجب آب جادو اند همه صاحبان را از ذوق کعبه</p>
<p>تنت و ز منبر و گم گشت جامی چه شد کم گیر ازین شیمینه نیکو</p>	
<p>یل باست آمد بر سر عقل و دین فرد قطره شنیم آمده بر رخ یاسمین فرد یا صف مور را شده پاک در آب گبین فرد دست فشان که ریزت مشک استین فرد در دل تنگ ناپدید خاطر از این فرد کاش میگذاشته گیسوی عنبرین فرد</p>	<p>خوسی که ترا تا بجای رنجیه از جبین فرد عارض تست در عرق یا ز لطافت هوا سبزه خط عنبرین گرد لبست بر آمده گرد ز زلف کرده پاک بطرف استین جلوه که جمال خود منظر دیده سازاگر دشت دران چه ذوق لال از جهان فرات</p>
<p>کز قرواش گرفت خول می هم برین فرد</p>	<p>جای خسته دل ز غم خاک سپان برین فرد</p>

شاه خوبانی و ترکان خطا بند وی تو تا تو رفتی آفتاب ز زر می تا به طایب بر می گیرم که چون آینه روین تن شود که بر شکل کمان زبر آید گاه گاه پرو ناد از دم دلی تو نید و از آن است که قتل عاشق را چهر بر ساعد نهی رخ کمان	سر کشان اخطو گردن حلقه گیسوی تا ز ندین خمیه فیروزه دراز روی که تو اندک است یک لحظه در روی تو سیل آن دارو که خود را جاکند بهار می تو کزرگ جان بندم این تعویذ بر بازوی تو ایک کرشمه بس بود از گوشه ابروی تو
---	--

بند و جامی پاسته تا مشوق شد باد و هوا
نامه شوقی که آرد باد ناگه سوسے تو

گر خجایا کنم که یکسر بودی تو بود و لم از غنچه خون تو بر دانه کون گویند گدا خوشی گاه زمین خدا خوشی ریشک دروان من بر تن ناتوان من شب چو در آید ای صنم کشته شوم تیغ غم باده گسار و غمزه زن راه بخت بگلن	باد امرابین گنزدی سیه چو سوسے تو هر دم شک لاله کون رو کانهاده سوسے تو من خوشی و ناخوشی ساخته ام بخوی تو گر شود آتخوان من قوت سگان کوی تو باز لیم صجدم جان بدم بودی تو تا کشد آن سبوشکن بر سر خود سوسے تو
---	---

تازه خط تو بر دستم ز در نمی زمشک تر

جامی ازان نهاده سر بر خط آزدی تو

یارب از جانم بر مهره رخسار او	یا بهر یکچند روزی کن مراد پاد او
-------------------------------	----------------------------------

سوخست جانم از سبوم مجبور آن دولت	آبایا سیم دمی در سایه دیوار او
روح پیا سیم کوی زید چون خواهد زد	بار دیگر راه من لطف قد در خسار او
شد سیم در ره شگاف از خم نعل سبزش	مرهم آن چسبیت سیم مرکب ارموار او
عاشق مجبور را بر رخ روان آن شکست	میرد و خونابه از سینه افکار او
کو کهن را صورت جانان فرای مطرب سباز	کار غنچون سازست کوه از ناله کار او

کار جامی در هم از کار اهل درو شد

ما صواب خویش رهم کن کن انکار او

ولا کام از نیش با چشم تر جو	والا لم تجد ما كنت تر جو
پرست این چشم تر زان غرض لب	کسے کم دیدہ زین پر آب تر جو
کشید یکبار گے سوے توام دل	اگر نبسایم یکبار گیسو
ترا سوی از درازی تا میان بست	خدا الا این میان نیست یا مو
ترا بس نیست در زلف آن چین	که چین دیگر انگشتی برابر او
خطستان بافتندی جعد کین	نشت از مشک گردی گردان مج

گو جامی بر دهر بتان در ز

من این دامن مرا چیز سے دگر گو

مخ جان کردی بوج و انهای خال و	گر غبته رشتہ لاعتر تن من بال و
گر قبضه جان فرستد قاصدان مقصود و	دل کند فرنگها جان برکت استقبال و

بکسر بر دل خامه بار غم نهاد از شرح مجرب خون کهنم دل را و مالم بر رکاب ز پیشم رویش را بر بند فشته گر کشد صد بیگانه صوفی دل عالم اگر دستش از ذکر دست	شد خمد و همچو نون ز نامه لام و وال و تا چو با اندر رکاب آرد شود پامال او یک گنه نویسد اندر نامه اعمال و سینه ام چون قه چاک نیک گواه حال و
---	--

وصل جریان جامی و طعن قیام از قفا
در بدر در ویش و غوغای سگان و بال و

ای جاد و ان بصورت اعیان برآمده از روی ذات ظاهر و مظهر کیست یک بے صورت است عشق و لی عشق صورتش معنی عارفان است بهر صورتی که هست در موعن ظهور و بطون نیست غیر او کامش کشیده جاذبه عاشقانه کامش گرفته جلوه مشوق استین یک نشسته بر سر صدر جلال و جاه بکرانگه و خرقه فقر و تناید و ش بر پای لظاره سست منتظر نموده می بهر تاشای عاشقان	گامی نموده ظاهر و مظهر آمده در حکم عقل این دیگر آن دیگر آمده غالب شده کسوت صورت آمده در چشم سکران چه غم انکار آمده هر چند که ظهور و بطون برتر آمده با داغ عاشقان بلا پرور آمده بشکل دلبران پرست پیکر آمده در جلوه سروران جهان بر سر آمده محتاج دار حلقه زنان بر در آمده منظور هم خود است که بر منظر آمده و آنکه کشاوه چشم و تماشاگر آمده
---	--

پیغام خود رسانده و پیغمبر آمده باران قطره و صدف و گوهر آمده این هر دو اسم مشتق از ان مصدر آمده کاذر صفات ظاہر خود مضمر آمده ہر چند گاہ صفر و گاہ جمادی آمده	ہمراہ و محبت و روح القدس شدہ بہر سیت متفق کہ از اوصاف مختلف بیرون عشق و عاشق و مشوق و معشوق مشتق چونیک ذکر گری عین مصدر است تشکلفہ است جز گل و حدت باغ عشق
---	--

جہاے نرنگے ازان گل عجب مدال
کز عنبر کبود خروستہ چونیلو فر آمده

بیچارہ پے سبر و سیر نفختہ فیہ پر دایے ریش محبت بسلت نفیہ یار توئے پناہ من از شر آن سفیہ یارے بکن ز حال جگر تشنگان تیہ با او بیسج و جہ نئے بمنیت شبیہ چون شمع میکند دل من زین نشاط پیہ	مع سماع و نغمہ نے میکند نفیہ مے وہ بیانگ نے کہ نہ ارم بہر عشق و غلط بطعن بادہ پرستان زبان کشاد مایم و تیہ عشق تو اے چشمہ حیات تشبیہ میکند رخت را البہ و سلے گفتہ ترا برشتہ جان آتش فگنم
--	--

جہاے حریم کوئے نغان کبہ صفاست
طلو بے بیا کنیہ و بشرے لزا رے

برخ از ان تو ام شک نیازت انیمہ گرچہ در چشم حقیقت بین مجازت انیمہ	چشم کشائے زنا ز آخر چہ نیازت انیمہ در خط و خیال تو امیرا حقیقت و دیدہ ام
---	---

بلبلانِ رامایہ سوز و گدازست اینہم بانگِ چنگ و نی کہ دروآنِ نازست اینہم چشمِ بندہاے چرخِ محققہ بازست اینہم در کفِ سر رشتهٔ عمر درازست اینہم	خوی تو بس گرم و لعلت آتشینِ دمی آفتاب پیشِ ساغر در سجودِ آمدِ صراحی گوش کن حقۂ ذکر کشہ چشمِ حوین لعلت لبہ شد کردہ ام باہر سر موئی تو پو ندے جدا
---	---

گفتہ رنگینِ جامی بینِ دوغِ دل درو
لالہاے چیدہ از صحرایِ رازست اینہم

خوش آن سہر کہ با جام گوید قرابہ کہ رود در خرابے نہاد این حسرابہ اگر مہ بود طشت و مہر آفتابہ کہ حرف بقا داشتے برکت تابہ	حدیثِ جم و جامِ نراغِ ست و لا بہ بآبِ مے آباد کن کاخِ عیشم نخواہم زور و فتح دستِ شستن بود قصرِ عشرت بے خوشِ حیرِ بودی
---	--

کفِ جامے از جامِ خالے مبادا
اجبِ دعوتے یاد لے آلا جا بہ

زہے حسن و جمالِ جاودانہ تو نے مقصودِ ما دیگر سب نہ بخوید مرغِ قد سے آبِ دوا نخوانے عشقِ مجنونِ جزبانہ چہ داند نطقِ طوطی مرغِ خانہ	تعالے اللہ زہے شاہِ یگانہ ورینِ تہخانہ بہر نقشے کہ بینم نہ بنید چشمِ عارفِ عارضِ وصال اگر خوانے ز عشقِ دستانے مجوہرِ عشقِ از شیخِ خلوت
---	--

میان را چنان بهم در آغوش	۱۰ کہ موئے ہنم گنجد در میان
گذر کن بر سرِ حجامے کہ دارد	سر خدمت بن خاک آستانہ
منعے باو از چنگ و چپانہ کہ امی خواہد بر فیر کا نفاس عمرت درین بزرگہ چند غافل شبنی بہا ش از مئے لعل غافل زمانہ غینمت شمر روز عشرت کہ داند بہر خانہ کرد دست یا ہم نشانہ	چہ خوش گفت وقت صبح این تنہ بود مایہ دولت جادوانہ ز صوت آغانے و جام معانہ کہ پیدا است پایان کار زمانہ کہ روز دیگر زندہ باشیم یا نہ تا ہم سر خدمت از آستانہ
کعبہ مرو سجائے از خانہ خود	کہ خالے باشد از در پیچ خانہ
قبول خاص طلب چند بہر خاطر عمامہ نبوش جام مردق بسوز جامہ ازرق ہماے طائر قد سے زہمت تو نشاید بچشم نقص بین نقش کار خانہ ہستے ز عرض قصہ ما طول یافت نامہ قاصد فرغ روی تو تابان بوز جعد سلسل	بر زق و حیلہ کشتے با طلیسان عمامہ کہ خاص طالب جام ست نام عاشق جآ کہ سیل افسر ہر کہنے و طوق حمامہ نظر گردش پر کار دار و جنبش خامہ خوش آنکھ طے شود این طول و عرض قاصد نامہ کھنوا مع برق یلوح خلف عمامہ

ز آتش دل بجای علم بچ کشیدی
نقد نصبت لہوئے علیہ سلامہ

کشاو گنج جو اہر بوستان ژالہ کست سجدہ و حایان کہ سوی زمین میان شاخ و شکوفہ خوش اجتماعے بود گرفت بچہ طوطے ہمہ با طرچسپن دراز کرد در اوصاف گل زبان سوسن گہر ز بھر شود زاده عکس آن بنشگر چو عاشقی کہ زند شک ریزہ بر عشوق دکان پیشہ گریست از جاپ آب شمر پتہ بوتہ ایست شدہ مسخ لالہ کش ہر دم کلام مدعی و حجامے آن زمان کہ شود	بفرق سہر و سہن شد گہر فشان ژالہ نقد چو مہرہ تبسیم از آسمان ژالہ کہ سنگ تفرقہ انداخت در میان ژالہ چو طوطے فلک نہاخت بفسہ سان ژالہ ترغیر تش گرہ انگندہ بزبان ژالہ چو سیلما کند از ہر طرف روان ژالہ بباغ شاہد گلرا کند نشان ژالہ کہ سنگ میفکند سوی آن کان ژالہ پچہ کہ از نہد سیم در وہان ژالہ در آئین گہر رشتہ بیان ژالہ
--	--

بود و قطرہ نازل شدہ ز فیض سحاب

کہ گرد این بسمل دوزاب و آن ژالہ

گویند نگار من چو ز مجہد ان کنم گلہ دانم کہ رو نہم بر وجہت و جوسا و در سبب صبر کشم گویدم بنانہ	ان تات ماشیا نا آیتک ہر دلہ بر پائے سحے مے نہد از زلف سلسلہ چون میدہ دولت کہ مرا میکنے یلہ
---	--

یار بچہ موجب است کہ آن شاد و دلنواز	بابی کہ چو من کند آفرینان معالہ
طلے کن لباط کون کہ آن کعبہ مراد	باشد در اسے کون و مکان چند محلہ
حق را بحق شناس از تحت دقیاس	خورشید را چہ حاجت شمع است و شعلہ

فیضی کہ جامی از دو سپیانہ در یافت
 شکل کہ شیخ شہر بیابانہ بدید

منم امروز و اشک دانه دانه	کہ رفت از چشم آن دریگانہ
نجوید دل بجز آن عارض و خال	نذار و چارہ رخ از آب دوانہ
زبس کافسانہ عشق تو خواندم	میان عاشقان گشتم فسانہ
سرد و عشق ہم با عاشقان گمی	چہ داند ز اہم عشق این ترانہ
اگر چہ سرور بالابلست	نماید پیش قدا و میانہ
گموان طفل را شوخت نادان	کہ داند ہر بوسہ صد بہانہ

حدیث بوسہ تاکہ جامی دین بس
 کہ بوسے بخدمت آستانہ

ای بر سر یحسن جہم آئین کے شکوہ	از سنگ جور و بار غمت پشت باجو کہوہ
پیش درت بنحاک مذلت فنادہ است	گر تاج دولت ست و گرافہ شکوہ
ہتری کہ تانوشہ ہمی خواندم از رخت	خطا تو شرح داد علی حسن الوجہ
ای حبیبہ جل شکل ما ز اہل صومعہ	باز آکہ این گروہ نکشاید از ان کردہ

جامی بسے خویش از جان خیر یافت
یا معشر الاجمہ با قدر خبر دہ

حلقہ ز نقش کشاد و باد صحر گاہ وصف سہی سرو بلند تقاضیت چند گریبان رزم ز شوق جالش راز دل خم پیش جام دہن باز درد دل تنگ نشین اگر چه ندارد آہ دلم بے تو بہت شعلہ جانسو	بشرق شمس الفیضہ بنور مجاہد کے رسد آنجا کسے بہت کوتاہ بزرگن ہی باد صبا دامن خمر گاہ گفت صراحی از ان فغان و در خواہ کلبہ درویش تاب کو کبہ شاہ آہ کہ صد بار سوخت جان من از آہ
---	---

جامی بے صبر و دل سگان ورت را
ہدم دیرینہ است دیار ہوا خواہ

رسید آن آہوی مشکین ز من آہ خدا را ہی صبا آگاہ ہیم وہ ز ما بگرفت چون مشکین غزالے نیارم شرح کردن انجہ دیدم ز خونین اشک من باندہ مردم منم در انتظار ادشب و روز ز طیب لبت ادعطر کفن برد	نامی غنی غزالت گنت آہو آہ کہ آن آہو کجا دارد چہرہ آگاہ الایالیت شرے این مرعہ من از نادیدن آن نازنین ماہ دان لم شک مما گنت القاء نشستہ گوش برد چشم بر راہ چو شد با خاک جامی طاب خواہ
---	---

<p>ای من سگ تو گر چہ بنا کام برود بے موجبہ چہ دست بدشتام برود از تنگ چرخ و توسن ایام برود کار و خرس فرو کہ تو بر بام برود دست از سمنبران گل اندام برود از جعد خویش و جان من کی رام برود</p>	<p>بازم طیفیل نعل سنگان نام برود نکشاد و دست برد عاسی توسن برود میران منداناز کہ در سر کشے گرد خود ساز نیست تدبیر قیاس نیست کس در ملت تن کہ هست و در ابرہان گ رود او و سبیل غایت نسیم را</p>
--	---

جائے سپاس لعل پیش کو کہ مراد
 نیش کرم در شمع آن جام برود

<p>با خویش تن آسیت و خلق بریدہ چون کرم بوشم ہمہ بر خویش تنیدہ از خلق کسے چون رہ از خود نہ سیدہ ز ہمار گالش نبری مرد رسیدہ زان قافلہ بانگ ہر سے ہم نشیندہ در ہائے شین دادہ و خر مہر خریدہ</p>	<p>آن شمع ہمہ ویرست کہ در خانہ خرم ہزار تعلق کہ از عیار بریدست خود خلق و تما کند از خلق رہائے یکبار بگر و سے رسید از رہ مردے از کعبہ و از قبیلہ روان دم زندا از کسب معارف شدہ مشغوف زخارف</p>
---	--

جائے صفت جام مے عشق پریش
 گان جام ندیدست و از ان مے نکشیدہ

<p>مسن خویش از روی خوبان آشکارا کردہ پس چشم عاشقان آزار تا شا کردہ</p>

ز آب و گل کس جال خویشین نبود	شمع گل رخسار و ماه سر و بالا کرده
جرعه از جام عشق خود بجاک نشاند	و دفتون عقل را مجنون شیدا کرده
گرچه معشوقے لباس عاشقے پوشیده	آنکه از خود جلوہ از خود تست کرده
بر رخ از زلف بیشکین سلاسل بستم	عالمے را بستہ رنجبہر سودا کرده
مرکب حسنت گنج در زمین و آسمان	در حریم سینہ حیدر انم که چون جا کرده

نیکنے جامے کم اند عشق سیم درم خویش
آفرین باد ابرین رسمے که پیدا کرده

رسید ترک من از تابے غرق کرده	شکستہ ظرف کله جیب جامہ شوق کرده
مضامی سینہ اش از چاک پیرین صبح	ہزار دل شدہ را اشک چون شفق کرده
باتفاق جہانے گذشتہ از دل دین	بہر کجا گذرے کیفت ما اتفوق کرده
براسے بادہ و نقلش صبا صبحن چمن	زلالہ کاسہ نہادہ ز گل طبع کرده
نثار او ہمہ جاننا کم ست و اور کرم	قناعت از من بیدل بیک متق کرده
ز شرح دل رتے بیش نیست چہرہ زرد	کہ خامہ بر تہ تحریر آن ورق کرده

گرچه منکرے بود سالتا جامے
کنون تلافی انکار ما سبق کرده

نہم چو صبح ز شوق تو جامہ شوق کرده	ز مہر عارض تو شک چون شفق کرده
ز لطف خویش بہر جا کشادہ گل درتے	بخط بہرخت نسخ آن ورق کرده

بصحن باغ گذر کا پتہ دشت غنیمت گزیدہ نشستہ بر رخ گل شبنمست یا ز نسیم گل ارچہ خلعت خوبی تبار گے پوشیدہ زمہ نسیم رقیے ماندہ است کے باشد	گل از بر اسے نثار تو بر طبق کردہ شبنمہ نگشت تو در حیا عرق کردہ بچشم خلق جمال تو اش خلق کردہ ہجوم عشق تو تاراج آن رقی کردہ
---	--

حدیث عشق ز جامے شنو کہ شام و سحر
بکنج مدرسہ تحقیق آن سبقت کردہ

رخت کہ ہمو گل از تاب می عرق کردہ زلطف تو در تے خواند عند لب باغ حق ست بر تو مرا بوسہ بود ہرگز بدرس عشق دلم زان گرفت برہمہ ترا چہ بہرہ رساند ز حق چو د اعطاشہ ز عکس مہر رخت مسح روئیم این بس	ہزار حبا مہ جان با چو غنیمت شوق کردہ نسیم دفتر گل اوراق ورق کردہ کہ نہایت ز لب خود ادا می حق کردہ کہ عمر در سہ تکرار این سبقت کردہ دقیقہ کہ بیان کردہ بہر دق کردہ کہ آب چشم مرا میخ چون شفق کردہ
--	---

بنزدل خامہ جامے کہ کاغذ شطربست
وہان کشاے کہ بہر تو بر طبق کردہ

آئینہ باش و عکس رخسار بیند گفتہ تو ان جمال تو دیدن بعثوہ گفت ذرات کون آئینہ ہاے جمال تست	مشغول خبر کہ نیست خبر چون معائنہ گر صاف دل چو آئینہ باشی ہر آئینہ نقشے دگر نمود در رخت در ہر آئینہ
--	--

نہرے تو خیر پوشتے و از در جبر و نوش	ایستاد و بنیک الایمان
جہا می خیر و در کمال طبع و جہد و	فنا رخ شد از ملاحج احوالات کالت
ساقی بیا که در او کون کبوت پیا از جام لاله میگردن گشت غنچه لب هر دم ز دفتر گل خواند بیاع تبیل با دختر زازب رستیم تازه عقد نئے من بخود فدا دم در کوی عشق و شوی مہ میکند نزل بعد از چهار و دلیک	بر طرب باغ رنگین بر روی دشت پیا یا خود و بزم و ندان در خون گرفت زلال حرفے کہ شمع دادن توان بعد سال محصول عقل و دانش کردیم در پیا از نعمت ازل شد این و لستم حوالہ ہر در لحظہ در تر قے ست آن ہا ہر وہ را
عالیست قصر عشرت آن شاہ عاشقان را	جہا می بلند تر کن آہنگ آہ و نالہ
ولم شبہا کشد ز ان ام زلف آہ بفکر زلف تو عزم سر آمد توئے دلخواہ من تا رخ نمودی گلہ کج نہ کہ ترکے چون تو رعنا سمند از جولان دہ کہ امروز	بہذا قال زلفے دام زلف آہ زہی فکر دراز و عزم سر کوتاہ روا شد کام من بردہ دلخواہ نئے بنیم درین فیروز خرگاہ سپاہ خوبرویان توئے شاہ
سر جامی و خاک رہ گزارت	چو خواہد خاک شد بیک درین راہ

سنگین بروزِ دگر قتلِ سبیدہ	کہ روزِ دگر را کہ مردہ کہ زندہ
بنو دم پسندیدہ صحبت تو	بیدارے از دور کردی پسندہ
ز چاک گریبان تن نازک تو	مرا جانِ مردان جان نکلندہ
دل سخت چون سنگ شیرین آگ	ز جاتے کہ فریادِ در کوہ کمندہ
من ابر بہارم تو گلبرگِ خندان	مرا کار گریہ ترا خوشے خندم

چہ دوز بے ہم دلق صید پارو جائے
نیابے دل زندہ از دلق و ژندہ

کے بود جانم ز بندِ غم رہائے یافتہ	ویدہ از دیدارِ جانِ روشنائی یافتہ
کے بود جانِ فگار دسینہ مجروحِ من	مرہم وصلے برین داغِ جدائی یافتہ
کے بود زان لعلِ جان افزائی لعلِ دلکش	سخت من فیروز می و کامِ روانی یافتہ
کے بود دستِ من آن طرہ عنبرِ فشان	کز نیشِ جعدِ نبیل مشکِ سالی یافتہ
دقتِ ازین لبانِ نوایِ عیش و برگِ خرے	خرم آن حرمِ کوہِ برگِ از بے نوائے یافتہ
بیل بے صبر و دل باخار ازانِ خست	کز گلِ این باغِ بوے بیوفائے یافتہ

با سرِ ریشائے و تاجِ کیانے جم نیافتہ
جامے آن گنجے کہ در کج گدائے یافتہ

ای غمت ہر لحظہ جانِ ناتوانی سوختہ	برقِ عشقت خانہ بے خانِ بانی سوختہ
ز چہن کز ہر درونے سوزِ عشقت شعلہ در	عاقبتِ بنیم ازین آتشِ جہانے سوختہ

تہجیت مارا علم ہم ز آتش دل بہ چو ما	با درون آتشین فہم و جانی سوختہ
قصہ نوز دل بہ دانہ را از شمع پرس	شرح آن آتش نذر از ہر زبانی سوختہ

سوختہ جہاں سے ز آتش عشق آنچنان کردی تھا
بزرگھے خاکستر و چند آسمانے سوختہ

آنکہ بالائے ترا فراختہ	بہر جان من بلالے ساختہ
سیل جانہا میر و در کوئے تو	لکہ جان عاشقان بگدختہ
دست قدرت جملہ سباب کمال	جمع کردہ شکل تو پر دختہ
ہر کہ دیدہ لطف چوگان بازیت	جائے گوئے انجامہ خود بختہ
میگر نرم من دو اسپہ در عقب	میر سد خیل خیالت آختہ
گوہر دریائے رازست شک من	موج عشقتش در کنار آختہ

کم شناسے قدر جہاں سے راز ہیچ
کس بہ از تو قدر او نشناختہ

اے زہمہ صورت خوب تو بہ	صورت اللہ علی صورتہ
روی تو آئینہ حق بنیے است	در نظر مردم خود بین منہ
بلکہ حق آئینہ تو صورتے	وہم دولے را بیدان ہر دہ
صورت از آئینہ نباشد جدا	انت بہ متحد فانتبہ
رشتہ کیے دان و گرہ صد ہزار	کیست کزین رشتہ کشاید گرہ

ہر کہ سر رشته و مدت نیافت	پیش رخ سے این نکتہ بود مشتبه
ہر کہ چو جامے گزید بند شد	گر بستر رشته رود باز بہ
خوش آن دیاز کہ دل کردہ صبا چون شیشہ ز رشک لعل تو ہر خون خوردہ بود کہنوں بسجود و درت اندویدہ بخت خون لم دلہم خیال ترا جامے شد ز عشوہ عشق دل مرا بکلاست میا ز ما کہ کسے بیجای باوہ پیر آب حیات شد ہر گم	بہم خوندمے لعل ز آگہوں شیشہ بہمدمے قلع میدد برون شیشہ بلے شراب بریزد چون شد گہوں شیشہ چنانکہ جامے پری گرد و از فسون شیشہ بنگ خار دگر دست آزمون شیشہ خیال لعل تو آورد و درون شیشہ
تمام شدے ازان لب فناء کو جامے کہ موج دیدہ ما بر کند ز خون شیشہ	
انکے کہ ترا بر گل رخسار دیدہ شک رسیدت برومی تو چکویم شکست برومی تو نہ نکسے ست ز شکم از چشم درخت شک بہر جا کہ فناوہ شک تو میان مشو در ہاست کہ مردم در وقت بوجہ گھر شک تو جامے	باران بہارست کہ بر لالہ چکیدہ کز شک بروے من مسکین چہ رسیدہ کش دیدہ در آئینہ رخسار تو دیدہ گلرگ تر و لالہ سیراب دیدہ از بہر بنا گوش تو در رشته کشیدہ ز نیان سخن پاک در وان کس نشیدہ

عشاق را فدا دہ بر گہای جان گرہ	تیا بستہ بظہر غم بر نشان گرہ
تا کہ فگند زلف تو اش بر زبان گرہ	میکرد شانه شرح جمال تو بر جو
در حلق شیشہ شد عین چون از خوان گرہ	ساقی ز جام بعل تو یک نکتہ گفت و بیا
بعد نبشتہ بر طواف بوستان گرہ	خواب فریب مرغ چین باغبان کہ زد
و اد خوش بر غم مازدہ بر اروان گرہ	ما خون کشا دہ بر شکر خندہ اش نہ چشم
ننگین خدا را ز کمر بر میان گرہ	تا سپ گرہ نیاد و از لطف آن میان

تا دید و جاسے آن گرہ زلف بر عذار
صد آرزوست بر دل مسکین از آن گرہ

وز جہد پیچ و چ تو ہر سو گرہ	ای شستہ تو خم خم و گیسو گرہ
بند قرب کشا سے پسند گرہ	خواہد ز ہفتوسے تو کشاید گرہ ز بند
و چین با و مسدود ہو گرہ	آن زلف را بشک پیستہ کزین تباہ
در دل ز شوق آن قد و لچو گرہ	شد غم سرا کہ ہنجو صنوبر بود مرا
بندہ برد شستہ مردم جا و گرہ	چشمیت بعثتہ ز برگ جان کیے
بعد نبشتہ بر گل خود و گرہ	زلف تو بر عذار تو گوئی فدا دہ است

اگر یثبات جامی نشانی است
خونہا کہ بستہ بر مژدہ او گرہ گرہ

ہر چہ جز عشق تو ز آلائش آن پاک شدہ	منہم اکنون بسر کوی وفا خاک شدہ
------------------------------------	--------------------------------

مریم ریش کسائی و ازین در دھرا	بینہ مجروح و دلفگار جگر چاک شدہ
تند حزام و بین ہر طرف سے رختہ	خندہ پریشیوہ آن قامت جالاک شدہ
منکر عشق مشو خواجہ کہ بدنامی عشق	ہمہ زمین ہرزہ دہی چند ہوسناک شدہ
شعلہ و رختہ پیر دین زودہ و خرمن باد	شرری کز دل گریم سی افلاک شدہ
چشم مست تو کہ میدشت بدم نظم	و در با آمدہ خو خوار و بیایک شدہ

ہم عنان باد گرانی تو و سبکین حیا سے
ماندہ از دور و لے بستہ فراق شدہ

منم ز مہر تو شبہا بکراہ فادہ	نشتہ شک فشان چشم بر ستارہ نہادہ
زہر چغیر تو در گنج غریبم نشتہ	ہر چہ حکم تو بر پاسے خد شبیم ستادہ
لگ تو ام کہنہ جفا نوازش من	ک نیست بخت کہ سازی مشرقم تھاو
ولا سجدہ بر منہ شگافا سے خد گش	کہ بر تو آن ہمہ دریا کرتت کشادہ
تو خواہ رسم جفا گیر و خواہ راہ و خار و	منم عنان اراوت بست حکم تو دادہ

خوش آن زمان کہ تورانی عنان فکندہ دھامے
بعد نیاز و و پیش تو سن تو فتادہ

زان تازہ خط سبز کہ برب فرودہ	ہوش و خرو تبار کے ازار بودہ
خضرست آن ز خط کہ ز لعل حیات بخش	دیگر آب زندگیش رہنمودہ
گفتند نامہ اسے تو میگفت دی تے	امروز خوشدلم بگمان کان تو بودہ

بر دوسه ادریکه رحمت کشود	هرگز بلطف جانب اکر دونه نظر
زینسان که خوش مسند راحت عنوده	شبهام غم ز محنت بے خوابی منت

گفت: به گوئی قصه جامی چه حاجت
روزه اگر فسانه مجنون شنوده

رسید از ده آن شاه خوابان پاوه	تجارت کرد که کج نهاد
پایه قتل عشاق ز ابرود غمزه	کمان کشیده خدنگی کشاده
ز روی زمین چون قدم برگرفته	جهان بخت زمین برونده
سهر شکم که هرگز ستان ندانند	چو خاک پایش رسیده ستاده
پری و آدمی قاصد از جهانش	مانا که از ماه و خورشید زاده
سگستان نیازم که دارم	بگردن ز طوق و فالیش قلاوه

من بهر بیگانگان فال عشقش
که این قرعه بر نام جامی فاده

گفتش بالجان بخش از میسحا کم نه	گفت دم در کش که تو شایسته این دم نه
گفتم از دست ربانی باید آخر مرغ دل	گفت گویا واقعت این عهد ختم در ختم نه
چند نالم گفتم از دست تو در عالم چونه	گفت روی من مال نپدارم که در عالم نه
گفتمش به بار در ابر غمت باران شوق	گفت چون بنبره ازان باران جز ابر غم نه
گفتمش دل پاک شد بیکان از روی ایغ	گفت باز خیم حیان در خور داین مهم نه

گفتم از شادوم نساز می باز از غم کم کن | گفت اگر انصاف باشد لائق غم هم نه

گفت آن راز نهان با محرمان در میان

گفت رو جامی که تو این اندام هم نه

ای سر دشتین که کلنج نهاده
از جنس آب و خاک نه از گوهر پرست
ناز کرتی بر بزرگ من در نه گفتم
وصف ترا چنانکه توئی چون کنم خیال
رفت آن سوار و صبر و خرد و در کاب
خود را میان راه فگندم بچشم گفت
بر خاتم که دست نام در عنائش گفت

دی تا هگل که پرده ز عارض کشاده
در نوع جن و انس از که زاده
بر شکل سر درخت از سیم ساده
کز هر چه در خیال من آید زیاده
ای تنگ خون گرفته تو چون ایستاده
کیسوشین چه در در مردم فاده
زینان چراغمان از دست داده

سر بر نشان پاش نهادم لبشوه گفت

جامی بر وجه در پی من سر نهاده

ای کز آن آرام جانها مانده تنها زنده
یا قتل عاشقان امر در باغ و آفکند
گر نه ای زاهد از عشق جوایس زنده
اتن خاک کی تو روح پاکی ای جان جهان
وصل و هجر آمد حیات و مرگ می آتشگر کن

زندگی باشد وبال جان تو تا زنده
شاد زی ای آنکه بر امید فردا زنده
در حقیقت مرده اگر آشکارا زنده
گر چه با مریم دور از تو تو بی مازنده
گر من اینجا مرده ام باری تو آنجا زنده

یار گوید ہر زمان خواہم ہمیں کشتن غم مخواری دل تو خود ہم ہر اینہا زندہ

نہم مرده بر دوت عمریت در جان کندم
کس نے پرسد کہ حاسے زندہ یا مرده

مراد لیت بصد گونہ در و پرورده
که رفت جان جهان و داغ ناکرده
زمن گزشت تغافل کنان نیدانم
که طبع از کش از من چرست آزرده
بدون فنا و دل از پرده شکیب و مہوز
زمانہ تا چہ برون آرد از پس پرده
تقلدان چہ شانسد داغ ہجران را
خیز شعله آتش ندارد دفسرودہ

در مرغ دور کہ تجامی نبشک سال فراق
زیافت او بر از گشت وصل ناخورده

نشدید اسے غور شید رخ ترار دوزہ
کہ نیست بر منہ و غور شید پیچ جار دوزہ
تن تو کامہ و جان ہزار سوختہ دل
لکن کن کہ نباشد ترار دوار دوزہ
بسے ہاند کہ سازد چو باد نوبار یک
رافسراق جمال تو و ترار دوزہ
ہزار رختہ بود در نماز و زوزہ تو
کہا تو کا فشر خو نموزارہ و کجار دوزہ
ز دوزہ خوردن ہے مرا بریم گناہ
کہ ابراسے تو داریم سالہار دوزہ
زہر چہ غیر تو بستیم را دیدہ و دل
کہ نیست بہتر ازین و طسریق مار دوزہ

چو نیست بر شکرش دست رس جامے
باب دیدہ و خون جگر کشار دوزہ

زہر طرت کو دور آمد کشاد و دُخ آن داد	مرا شاہد و شد شتر خم و جسر اللہ
کمال حسن از ان رجال دیدیم	چوبست بند تبا و سکت طرف کلام
غلام عطف خرام و بیم کہ سالک را	گئے برد بسر راہ و گہ برد از راہ
سر نیاز برامش چہ سود چون کند	از ناز و حشمت و خوبے زیر پاسے نگاہ
کمن بعشق بیان عیب الی الی شیخ	ز سر عارف عاشق خدا بود آگاہ
حدیث عشق کہ منشور دولت آمد ہست	بگفت و گوے متکرر کجاست و کوتاہ

شہود یار و راغبار شرب قیامت
کدام غمیر کہ لاشے نے الوجود سواہ

ای ترا چون من بہر دیرانہ دیوانہ	پیش ماہ عارضت شمع فاک پر دانہ
محنت یعقوب زور و دل من شمشیر	تھہ یوسف بد در خوبیت افسانہ
نقد جان دل ز بہر خویش میخوایم بس	صرف راہ تست اگر داریم درویشانہ
گر خجالت دست بردم پیش پا مالہ کمن	مورسکین را نشاید کشت بہر دانہ
خانہ ان گزشتہ یران تگرگز قبال عشق	برسد کوی بلا داریم محنت خانہ
بید لائز نیست اندر عشرت آباد وصال	بعد ازین باد قراق و گوشہ ویرانہ

جامی از یک جرہ جام غمت بیدل قفا
دائے گرسائے ہجران پر و پیمانہ

خوشامے از کف آن ماہ چارہ سالہ	کہ بہر نقل و ہر بوسہ جنبانہ
-------------------------------	-----------------------------

رسید غم و شوالِ ماہ روزہ گذشت پیالہ گیسو ز آلالیش گناہ ترس مراست آتش نب و ریکر نمیدانم بہوش باش کہ راہ بسے مجرزد بلاف ناخلفان زمانہ عزہ مباحش	بیارے کہ مہین بود تو بہر حال کہ بروطاعت یکماہ حسرتیم یکسال تراگر دلب از بہر حسیت تبخنال عروس دہر کہ مکارہ ایست محتال مرد چو سامے از رہبانگ گو سال
---	---

چو دل بہ جلوہ شاہکند ترا جاسے
بکش لال ز غنچ و دلال دلالہ

او میرسد و خلق زہر سو نظارہ ہر کس لب راہ رود و ہوسہ تماشا خواہم کہ دوم پیش عنافش چون غلامان چون باتیان چند کنم نوہ دوران کوہی خواہم کہ بیک زخم باز دگشتہ نگر دم بے خوابے ارا اگر آن شوخ نہ اند	چون نیست مرا طاقت نظارہ چہ چارہ سیکین من حیران کنم از راہ کنارہ ہر کہ رسد پیش من آن ماہ سوارہ رخسار خراشیدہ و سیراہن پارہ باشد کہ چشم لذت تیغش دوسہ بارہ لے کاش بپرسد شبے از ماہ و ستارہ
---	---

نگرفت دران شگدل افسانہ حائے
ہر چند کہ چون میشود از وسے دل خارہ

شبہا من و خیال تو دکنج خانہ کردند عاشقان بملت خونشان برینہ	باخود ز گفت و گوے تو ہر دم فساد ہر دم چہ حاجت گونے بہانہ
---	---

سوز و زبان خامه که شرح اشتیاق	گر آتش عشم تو بر آرد زبانه
خواهم عنان گرفتنت ای شمسوارین	باشد بدین بهانه خورم تا زیاده
اینک دل نگار من بکے ترک تند خو	بهر خدنگ غمزه چو خواستے نشانه
آجا گرفت خیل خیالت میان جان	غم رود نهاد سوی من از هر کرانه

جامی ز اعتبار برانستان ز تو
 همچون تو صد گداست بهر آستانه

کیست می آید تبا پوشیده دامن برزده	شکل شهر آشوب و آتش بجایم درزده
کرده در دین سلطان هزاران خنیش	بهر خدنگ فتنه کرد غمزه آن کافر زده
در دهر کم ده طیبیا چون زمر هم خوشتر	زخم آن شکسته که در مانش مرا بر سر زده
و مبدم خون میرود از چشم پر خشم تا مرا	بر رگب جان غمزه خونریز او نشتر زده

هر کجا نوشید جامی با دوا یاران نخست
 بوسه از شوق لعلش بر لب ساغر زده

برفت آن به دیار اور دل زدی خندش زنده	غمم سحران اوجا جان شیرین بمفلس مانده
مزان تندای عمار می دار لیلے جسته اند	که با صد بار دل حماره مجنون باز پس مانده
بامیدی که آید آفتاب محفل شیرین زدی	جهانی چشم برده گوشت بر باگ جرس مانده
چو زدا کنون گل رعنا بعشرت نعره و سحر	بیه غم گر بیل کشید اگر قمار قفس مانده
اکبر پیش چون ناله بچو مرغان پس جاکی	کران گلشن گنج شمشاد ز فیه خار خوش مانده

از نوای فتح زلفت وچ ماو مارسته	ای بقصد ملک دل حشمت سیاه آریسته
مردم چشم زور و فعل راه آریسته	تا بغیر وزی عنان تابی بجز لان گاه آریسته
جز بتقل و سینه گردد بنگاه آریسته	مجلسستان بیا و آن زبان لب شست
درسته گل را بشاخی از گیاه آریسته	و کز طوبی که کرده دل رویت نخل تفت
آفتاب از کوی زیرین کلاه آریسته	هست بر فرق گردیانت کلاه سبز خرخ
شهر ویران شد نصبت عدل شاه آریسته	بر خراب آباد و آن و از لطف گذشت

بهر سلطان خیالت تجامی از لعل شرک

در سواد چشم تر حشمت سیاه آریسته

بجمال تو که هستم بجان نیکو خواه	آن در رخ را که بنیم گرمه بپناه
بر کشد آهوسه بسکین ز دل سوخته آه	گر کشی از پیله پیچیده که عید کسان
هست آن خال سینه تیرین حلقه گواه	بله خوبان برخت خفا غلامی دادند
چکنم که از این گوشت شدم روی براه	برندارم ز دست رویه اگر سر برود
تا که از جان تیغ تو کنم تیر نگاه	خوابد از غصه رقیب که ریز و خونم
حال خرم من نیست جز این نه و گاه	در شک و رخ زردم بگرگز کردن

حاشا از بهر رخ که تب و گداز کشید

نیست کس را بجهان حال بد نیگونه تپاه

ایک سواره میرسد آن ترک کج گاه	خلفه نهاده رویه تفتلم نبال آه
-------------------------------	-------------------------------

<p>برہم زدہ بتیغ مرثہ قلب صبر معمور چشم جادویش از خواب چاشتگاه ہر جا ز ظلم عمرہ اش آواز داد خواہ باشد کہ سوے من تبرحم کند نگاه ایک سر شکسرخ و رخ زرد من گواہ</p>	<p>آویختہ ز طرف کمر جان صد اسیر در تاب ماد عارضش از بادہ صبح ہر سوز شوق طلعش افغان لعل زارم کشید و بر سر ریش بنیگیند گر لاف عشق نیز نم ای خوش طبع صفت</p>
--	---

حائے ز جام غصہ چو خون جگر خورد
نبود سر و دمجلس و جز فغان و آہ

<p>بجز روے تو خود روئے نمودہ دل ز عشاق بے سامان بودہ ز زلفت گشت دوارے کشودہ کہ ہم خود گفت ہم خود شتودہ بقی بخلوت خانہ و مدت نمودہ شود ز آئینہ ہستے نمودہ از ان یک کاستہ زین یک فرودہ</p>	<p>زہے رویت زہر روے نمودہ نمودہ روی خویش از حسن خج بان فروغ روی تو عالم بگیسودہ ندانم تر عشقت کس بہ از تو اگر اندہمہ اعیان عالم و گر نقش ہمہ ذرات امکان نگرد و قدس ذات لایزال</p>
--	---

ثناے ذات تو حائے چہ داند

چکوبید ناستودہ از ستودہ

سبب ز تمدان ترا بہ زہ
یافت و لم متعہ اشد بہ

<p>دانه خال ز وقت چون نمود گشت به از دانه خال ن فتن گفت ز می هر که بدید ابرویت غم خود به قسمت و محنت گان نیست بچا الا کے دستے ز تو</p>	<p>دانه چو سر گز نهایه ز به گرچه بود میوه بے دانه به نیست بے چاره کمان راز زده قسمت من پیش ده و پیش ده نے کہ میان بست بچندین گره</p>
<p>بین لب او حائے و بخود بخت باد و خور و مست شود سر بنه</p>	
<p>الله الله چه نازنین شده من چنانم ز بید لے که میس کرده رخ ز چین طره عیان ز تیشین لعل آبدار بست من بجان بنده کین تو ام گشته گم دلا بفر لبش</p>	<p>آفت عقل و هوش و دین شده تا تو در و لیس چنین شده غیرت لعل بان چین شده خاتم حسن را بکین شده بهر قلم چه در کین شده چون گس غرق انگین شده</p>
<p>حائے از فکر آن دمان دیان خرده دان و دقیق بین شده</p>	
<p>فل کان میان نازک بانو و خیال بسته چون خواسته منصور تصویر ابرو می تو</p>	<p>یش تو مرغ جان از ان شته بال بسته بر آفتاب تابان مشکین لال بسته</p>

<p>رو بر صبا گرفتہ در بر شمال بستہ نوشین لب تو دیدہ لب از سوال بستہ آدہ منم زویدہ ز گین و ال بستہ آیندہ دل تو زنگ لال بستہ</p>	<p>بے چون نبرجم وصلت آرم کہ غیرت تو آنکس کنج آب حیوان ہر جا سوال کردی تا در رکابت از تو ز گین رکاب بندم صورت چگونہ بندم در خاطر تو آرم</p>
<p>این نظم بستہ جامے با آوازہ دستہ گل کز بوستان سعدی طبع کمال بستہ</p>	
<p>سیب از خندان تست متناقد ہ کردہ ام از غم بر جامہ پوشین چو بہ زلف شکن پر شکن جگرہ برگردہ سوی تو عشاق را رہ نشود شبہ یاد اسیران کین داد فیتہ ان بدہ تاوکل و مرست آن چو کمان این چو زہ</p>	<p>میوہ باغ بہشت بلکہ از ان نیز بہ خرقہ پوشین چو بہ عاشق غمدیدہ را شد دل خلقیہ سیر چند نہ گرد رخ زلف چو در پاکشان بگذری از بوشی شاہ و خوابان سپاہ شکر چین قدر و جا باقدم یافتہ رشہ شکم بگر</p>
<p>در بر جامے دلش می پید از دست تو تا دلش آید بست بر ذال و دست نہ</p>	
<p>وز ہر مرثہ خون ناب رفتہ از دیدہ در خوشاب رفتہ خوبان ہمہ در رکاب رفتہ</p>	<p>ای بے تو زویدہ خواب رفتہ باز آکر ز رفتن تو مارا ہر جا تو سمند ناز را ندہ</p>

ور و ولبت معاشران را با آن همه نور ماه تابان در یوزہ کنان حسن پشت	از سر هوش شراب رفته پیش تیغ تو ز تاب رفته ماه آمد و آفتاب رفت
---	---

خوابہ دل کہ ریخت جامے
خونست کہ از کباب رفت

گر نالم ز دل خارہ بر آید ناله گشتہ و نبال غمر کردہ سوار استوان انچہ در وصلہ نشیند بستم عشق مرا جان ستدسیہ کہ یکے سہ بہا خواہم دہ خور و دم از خال لب و تجلیل بوسے گر زند بالبان غنچہ دہن لاف ز لطف	در بکریم ز گل تیسرہ بردید لاله اتک سر خم کہ بدین گونه کشد و تبالہ نست غیر از دل و آن نیز بصد پر کالہ کے بود کے کہ رسد نیہ مارا حالہ روز شیرینی آن بوسہ مرا بتحالہ دہن غنچہ کند پارہ بدنہ ان ترالہ
--	--

چارہ سالہ محبتہ پنجہ جامے ترافت
کرد بیرون ز کنش حاصل پنجہ سالہ

سلام اللہ ماتحت جامہ علی اکناف و اوفیہ حلت اگر و ز نامہ در و دل نویسم وگر با خامہ سوز سینه گویم	تقہد الالف او عادت عامہ سعاد بالسعادۃ و السلامہ شود گلگون ز آب دیدہ نامہ علم بیرون زند آتش ز خامہ
--	--

<p>زبان کشتا وہ بر من خاص و عامہ دلو قلنا اے یوم القیامہ</p>	<p>ہم عالم لطیف عشق بازے نیاید تھہ دوزے بپایان</p>
<p>پشیمان شد زلف عشق جاے ولکن لیس بجد یہ السند امہ</p>	
<p>خود مردہ پیش زندہ دامن از فرود بہ از تخیل آرزو برد دولت مخور وہ بہ کیا رگے ز نام ارادت سپرد وہ بہ دست ہوس بخوان نوالش خبر وہ بہ کان رشتہ از قبیل علایق شمر وہ بہ در تنگناے توبہ و تقویٰ فشر وہ بہ</p>	<p>ہر کس کی نیست زندہ بعشق تو مرد وہ بہ ہر کس نہال شوق تو در باغ جان گشت خوش فانیست عشق کفایتش چون چرخ سفلہ میدہ اندر نوالہ زہر اے شیخ سحر دہ شمر شر طارہ فقر زادہ کہ عیب بادہ فشار ان مہ کند</p>
<p>جامی خیال خال و خطا نیکوان بسند کاین نقشہ از صفو خاطر ستروہ بہ</p>	
<p>ارائے فیہ وجہ اللہ مبرہ شنیدم مژدہ اے انا اللہ ز امیر حقیقت گشتم آگہ نباشد دعویٰ خوبے موجب مبادا دست کس نہین گوئی کوتاہ</p>	<p>کشاو از چہرہ شکیں برقع آن مہ ز قدش چون درخت اومی طور لبش کشتا بہر از حلقہ رعل برویش ماہ را از بیج و بجمہ بدان لعل درازم دشرس نیست</p>

دردون غنچه چون لبست تہ	تراپیش عبا آفرش گل ساخت
	<p>لطفت قدرد حای زود رفت زہے لطف قد اعلا اللہ قدرد</p>
<p>برگردادہ دایہ برمشک چین منہ وام فریب دروہ مردان بین منہ چشم مرا گدہ شہ یابز بین منہ بر عاشقان سوختہ دغ جبین منہ من زندہ ام ہنوز زکفت تیج کین منہ جز بندہ کینہ و گک کترین منہ</p>	<p>بر برگ گل رستم ز فطر عنبرین منہ چون بسکینے خرام کش زلف زیر پا حیف ست بر زمین کف پایت خدایا گفتے سبحان کس نہم داغ بعد ازین بر من بکد وز خم جفا مرست بکن ارباب عشق را چو ستالی مرلقب</p>
	<p>جای گہ سجود ریش آوب مباحش ہر جان نشان پائے دے آنجا جبین منہ</p>
<p>مشک تر پیرا من گل رعیت آب چشم ما بخون آیت ہر یک از موے دگر آدخت ہر کدام از گوشہ بکریخت خاک کویت را بترکان بخت رشتہ جان از تنم بگسیخت</p>	<p>لے خط نقشے زنو انگینت با خیال لعل رنگ آمیز تو دارم از زلف تو صد پارہ دلے آہوان دیدہ فریب چشم تو چشم من ہر شب بخت جوی تو تا سر زلف تو از کف دادہ ام</p>

جامی از وصفِ امانت قاصد است
گر چه هر دم صد خیال انگیز است

<p>بلطف قدره دله از آن سر بهر وجه سخن بر آن روی گویم مرا با آن دبان تهرست پنهان بخلق تشنه ام تیج تو بگذشت نمیشم بجز راه سلامت غم عشقت در آمد از در و بام</p>	<p>به لطافت تداعی الله قدره از خوش باشد سخنهای موهب کسی از تیر درویشان چه اگر دم سبیل چو آب الحمد لله ترا دیدم برافقت دم از دره بله دیوار مارا یافت کوه</p>
--	---

چو طنبور از تونالان بود جامی
فراق زادن الطنبور نغمه

<p>آب چشم تابا به رفت و آهیم تابا به شد معلم پرور تعلیم خلق آما چه سود بعد آیا سکه می بینم رخت پیش نظر خاک پایت را نگه میدارد از رویم قریب فتم از شوق من گریان بای هر دگل جان شیرین گفتم آن راز من تلخ آمدش آبست جامی را چرا با این همه دعوی مهر</p>	<p>است بر در دل بنایه آما به گواه چون ندارد عجز عشقت رستان طفل راه نگاه آب وید مانع میشود که دود آه آن سیر رویج روی من بیدار دگرگاه غرق گشتم منیر نم دست بر شاخ گیاه گر پذیرد غمدم اکنون بستم از جان غم خواه زان رخ نیکو خرابی حسن الله جزاه</p>
--	--

رسید یا طریق جہار با کردہ	گرد زابر دوسے و برقع زردی واکر دہ
نمودہ همچو گل از غنچہ پیرہن ز قبا	پیرا پیرہن صبر اقبال کردہ
فتانہ رشتہ خوی از رخ و عباد زلف	تیمم بنیل و گل ہمسرہ صبا کردہ
کشید خط خطا بر من دنیا روم برد	گمان کہ راے صواش درین خطا کردہ
ولے ز لطف عیش امید میدارم	کہ خط عفو کشتہ بر خطاے تا کردہ
صفای شرب آن چشمہ ز لالہ نگر	کہ صد کہ ورت ما دیدہ وصف اکر دہ

نکر دہ توبہ ز عشق تو جامی نیم سر

چہ جامے توبہ ز غم کہ کار با کردہ

جانا چہ شد کہ جنگ جفا ساز کردہ	آسا زے چو نخت من آفت از کردہ
دل را بدام طردہ طرار بستہ	جان را شکار غمزدہ غماز کردہ
ہرگز نکردہ بہ نیاز من التفات	در زانکہ کردہ ز سر ناز کردہ
مہوش دار در قدمت سر فگندہ ایم	مارا بعثوہ مست و سر آواز کردہ
صدردہ پیش زندہ شدت از لب چہیب	گر چون میح و عوے اعجاز کردہ
خون خوردہ ام بے چہرہ امی کہ کید و دم	در بزم وصل خویش سر آواز کردہ

جامے روح نفست دادہ بوی گل

ہر جا چو غنچہ دست خود باز کردہ

سیخ بر افشہ وختہ ماہ ستور شدہ	قد بر ہنر خستہ ز شک صنوبر شدہ
-------------------------------	-------------------------------

دے نکو بودے و امروز کو ترشده	دے نکوئے رخ تو روز بروز افزون است
روح قدسے کہ بدین شکل مصور شده	تیسست حد بشیرین لطف و راحت کہ تربت
در حق با چه جفا جوے و شکر شده	خوی تو با همه عشاق و فدا و کرم است
جای آن دارد اگر بیهوده سرور شده	میش بالامی توسینہ ہمہ سر و قدان
کہ پس از محنت بسیار میسر شده	اندکے سایہ فکین بہرہ امی و دواصل

جامے از حرف ریایک بشو لوح ضمیر
دوسہ روزے کہ حرف می و ساغر شد

تا مرہم پیشینہ بود و رخ پسینہ	بار و گرم کش ز جفا داغ بسینہ
تا دل نشود پاک ز غل سینہ زکینہ	ہیہات کہ شایستہ غمہاے تو گردد
کاین درد و سرایت کند از سینہ بسینہ	پیش آن کہ بر گیرست از طالب عشقہ
صد گوہر سیراب بہر کنج و فینہ	گنج بست دل من کہ ز بیکان تو دارد
شرطت ز شاہان جہان پاس خزینہ	دل جایی غم تست نگہ دارش ز اغیار
چون منع کہ آید بزین از پے چہینہ	جانم سوی تنج از دوی خال تو آمد

ایار کند میل غمہاے تو جامے
از خون جگر رنگ کن و راق سفینہ

با تو کیست عہد من کہ تو ہزار کرد و	لے کہ مرا بعد جفا سینہ نگا کرد و
جان لبیم رسید کو آنچہ قرار کرد و	بوسہ قرار کردیم از لب و چو جان دہم

چشمہ آفتاب را زیر غبار کرده	نقطہ اندازست این یازد که مشک سوده
بالش خار و داوہ بستر خار کرده	نواب گم جہ از خود ساخته حریر و گل
غارت عقل و مہوش رافتنہ سوار کرده	جلوہ کنان ہمیر و مرکب ناز زیران
کلبہ محنت مرا باغ و بہار کرده	روے چو گل نموده سبزہ بران فروزہ

جامے اگر نہ عاشقے در رہ نیکو ان چہرا
دل بد و نیم اندہ چشم چہار کردہ

چشمے بدین مودیدہ و در خون شسته نہ	بازے و مرغے بدل ریش خسته نہ
بارے بقدر طاقت پشت و شکستہ نہ	پشتم شکست ہجر تو گریار شستہ
آن ہم بیار و بردن ز غم زستہ نہ	چون دل نمیدہ ز غمت گرد گریختہ
از زلف خویش یکدو ستاری گشتہ نہ	گنجست دل ز مام صبور بپائے او
بندی برین شکاری از دام حبستہ نہ	جان کز غمت گریخت بدان طہ اش سار
پیش سگانت طعمہ جگر ہائے خستہ نہ	خون لبست بر زخم جگر ارمیہان شوے

جامے ز دست داد دل دین تمہ اگر گفت
بر طرف گل ز سنبیل سیراب دستہ نہ

سر نیاز من و آستان میخانہ	شدم ز در نہ و خانقاہ بیگانہ
خوشانوائے نے و نعرہ اے ستانہ	صدائے ذکر ریائے نمیدہ ذوقے
کہ شرح آن نتوان بقصد زبان شاد	ترشیخ شہر چہ پیوستہ و محاسن او

کجاست ساقے پیمان تنگین کہ بفر دیشم	تلع تو بید و تھوے بیکد و پیمان
ز عشق کوے کہ فسانہ ازین خوشتر	گفتہ اندورین گنبد پر افسانہ
بسوز بال و پر سے تابیا سائے	بپایے شمع دل فروز خود چو پروانه

ز تن پرست محبوب ستر اہل دل جامے
کہ نیت ہر صنگہ جامے و رنگہ دانہ

یارب این منشور اقبال ز کجا حاصل شدہ	کز وصولش کا رشتا قان بکام دل شدہ
یارب این دیباچہ اعمال نقش کلک کسیت	کہانچہ محصول مرادست از ان حاصل شدہ
پایدار است از مسلسل خطش ایا م حیات	گوئے آن زنجیر پائے عمر مستعمل شدہ
نامرغ است نے نے ہیت معجز نشان	ز آسمان بہر نجات خاکیان حاصل شدہ
حاصل فحوا می آیت آنکہ از دیوان فضل	نصرت کامل نصیب خسرو عا دل شدہ
شاہ ابوالغازی کہ ہر جاقان تاقان جانا	قتلہ راوردہ تیغش پیش آن حاصل شدہ
نوک برنج اوروان بکشا دہر جانکتہ	در دل دشمن ز ہر ارجل مشکل شدہ
ظلم کو چون سایہ بنشیند ترک چاہ عدم	کا قاتل عدل و آفاق را شامل شدہ

جامے از بہر برنج اوربان بکشا دہ است
بارہا و آخر بجز خوشیتن قائل شدہ

اے ترا جقتہ و بالا بلا	دیدہ از تو ققتہ بیند یا بلا
زلفی از سرتا بپا آویختہ	ہستہ القصہ ز سرتا یا بلا

<p>خطت آنما زو میدان میکنند توبلای و ز تو رستن عافیت</p>	<p>یکسر موزاند از ماما بلا عافیت خواهند مردم مابلا</p>
<p>آبان بالابلا شد نام تو ورد عا حجابی خست الابلا</p>	
<p>عشق جانان نهاد خوان بلا گر نگوید جواب بوسه بے خط بر آینه رخسار نجیست بایمالش من از میان فرستم حیرت عشق راه محترم زد چاره کار ما که داند ساخت</p>	<p>اے جگر خوارگان صلاست صلا زان بلا شیوه فانیسم بلا که دل و دیده را از دست حبلا صار منی خیال بد بلا از شد دلے معاشره العقلا جسند خدا غشانه و علا</p>
<p>فضل حجابی پس این قدر که کند خوشه چینی ز مندر من فضلا</p>	
<p>اے صورت زیباے تو مجموعہ معنی در کتب عشق تو خرد با همه دانش از فکر جهان فرد شوی دل که توان شد در کوے تو گر پر توے اجدوی تو بینم خوبان قبال همه بالطف شمسائل</p>	<p>ویران شده عشق تو معموره تقوے چون طفل نو آموز نداندا الف و بے همسایه خورشید بدین شیوه چو عیسے آن دادی امین جو داین نور تجلے مجنون طلب دعا طر مجنون سوی لیلے</p>

طوبیست قدماز تو وان لعل دلاؤ	کافا و زبالا بنین سایہ طوبیست
جامے زمرے لعل بست چاشنی یافت	در یافت ہیمنہ ہمہ دینے و عقبے
نشان جام جسم و آب خضرے طبلے چہ شد ز کوی تو گر کید و روز نامزم دور اگر چہ پایہ قدرت فراز کیوان است شب فراق ز خون خوردن منت چہ خبر گذشت صبح وصال رسید شام فراق	ز شیشہ جلے جوے و بادہ عنبے لہ یک روئے و طبلے ایک منتبلے تبرس ماہ من از آلهامی نیم شبے بدین صفت کہ تو سرست بادہ طبلے فدا دہے دھڑکے وز ادنے تعبے
شیخ شہر گویا میا حکایت عشق مجھ سے از عجبے نہسم نکتہ عربے	
ز شہر تن مکنے دل بلک جان نرے مضیف نفس ز میں آسمانست فروہ عشق دور روزہ حبس نفس سہل باشد ای بلبل زبان عشق چہ داند فقیہ شہر این حرف صدای باگ جرس میرسد کجا از دور نشان عشق چہ پرے زہر نشان گسل	بدین جہان نئے پادان جہان نرے تو پای بست زمینے آسمان نرے از ان تبرس کہ دیگر بوستان نرے گھوٹے تاجہ رفیان ہم زبان نرے بر دمنسب مبادا بکاروان نرے کوتا سیر نشانے بے نشان نرے
حجاب ہر حقیقت ہیں تو لی جامے	گمان بہر کہ ازین گزری بان نرے

شور و گرا گیزے شوق و گرافزائے در عقل نے گنجے در وصف نے آئی ہم از ہمہ پنہانے ہم بر ہمہ پیداے دارند ہمہ خوبان سرمایہ زیبائے خورشید در خشان آتاکے بگل اندائے اگر دوز غمت شید اصد عاشق ہر جائے	ہر لحظہ جمال خود نوئے و گرا آرائے عقل از چہ دریا بڑا وصف تو اندیشید پنہانے تو پیدا پیدا الی تو پنہان زان سایہ کہ افگندے بر خاک کہ جلوہ بے پردہ آب و گل بارانمائے رو اے گشتہ عیان ہر جا ہر جا کہ شوی پیدا
---	---

جائے زدوئے مجلس کیر دی شود کیدل
باشد کہ کئے منزل در عالم کیا آئے

ناید از خرد مجنون روان کیند سیلے ز نام خاطر مجنون مجلس سیلے کعبہ بردیدر با صد آہ و دوا و یلے کہ ہر دم سو سے لیلے زیادہ وہیلے چہ سود از ان چو نثار و عطار تیلے بغرض ارض و سموات یا دیم کیلے	بہر زمین کہ نشانے ز خیرہ لیلے سکون صبر چہ مکان چو بست قاید عشق پنے دعائے فرغت ز عشق مجنون را گرفت حلقہ کہ یارب بحق این خواند آب زمزم اگر شست خرقہ ز اہد شہر گئے کہ بار دل خویش بر تو پیا یم
---	--

عنان دل کف تست بندہ جائے را
اگر چہ صفت زدہ خوبان ز ہر طرف جیلے

ہر نازنین کہ نیم جلوہ کنان بر آہے | آہے ز دل بر آرم بر یاد کج کلاہے

چون بی ہفتہ سر را بچون سر دو ہفتہ	ہر تہمتہ دیدہ ان قانع شد مہم بے
سکین چگونہ یاد شو تم کہ در گذر یا	از دور بینم اور آن نیر گاہ گاہے
از خاک سر بر آرم گر بگذرد بخاکم	از انسان کہ روید از گلن رہای گل کیا
زین در گذشت گوئی آن غمزدن کہ ہو	در خون خاک غلطان افتادہ بے گناہے
صد حرف غم نوشتہ در دل جو نامہ نرا	خواہم نگند سوش ہمراہ تیر آہے

جائے گلن بخوار می خود را بجا کولیش
باشد بچشم رحمت سویت کند گاہے

میند صغیر شوق خزان دیدہ لبے	میرفت در حقیقت حالش تاتے
گفتار سترالہ من آگے نیافت	جز لبے کہ دا در کف دامن گلے
الطین قد و گشت زلفت نیافتیم	بر طرف جوے سر دے دور باغ سنبلے
گشتم چو ناک پست فکرمی چو آفتاب	ہرگز زاوج طارم عورت تنزلے
آمد غلام عالت دل بوسہ ز تو	اے دای اگر کند لب لعلت تعللے
چیزے بجز خیال ز من در میان ناند	آدارم از میان تو با خود تخیلے

خمش گشت پشت طاقت جہا می ز بار دل
بچارہ عاشقے کہ نہ از نہ تھیلے

ای شہرک من لعلت ہامی گلگون کیے	شد ہی گلگون اور از لب باخون کیے
مید خطت نسون بہر فرب عقل وہوش	ہست با خط لعل میگونت دین نسون کیے

جای کن چشمِ دل کز لعلِ نورِ آسم نیشِ لعلِ خور و خونِ دستِ مجنونِ بکسیر مردمانِ زاب و چشمِ خربکشتے بگذرند نامِ مجنونِ سن ز آینه کو دید شد سفید	در درونِ ازبهر تو یک خانه و بیرونِ کج گرنه لعلِ در محبت بود مجنونِ سیک شاید این حال بس و جلالتِ مجنونِ کج وین بودی روزِ محشر هر دورِ اضمحنونِ کج
--	---

کے کند و گوشِ نظمِ جامے آن سلطانِ سن
گر چه آمد در لطافت یا در مکنونِ سیک

سینہ ام را چاک کن ز انجادِ آبی دل و شاق تست جانِ بیہ نیز خانہ زنگینِ تاشا را خوش است گو بہر از در دہنالی رقیب	خلوتِ خاصست ز بکشا در آبی گردلت ز انجا گرفت اینجادِ آبی کیدم اندر چشمِ خونِ پالا در آبی پیش تنہا ماندگانِ تنہا در آبی
--	--

سہر و ناز سے معرکتے از سرِ مست
ہمایے غمیدہ کو از یادِ راست

عجب مطبوع و موزونی عجب بیادِ غنالی بنمزد آفتِ جانی بقا است سر و بستانی وے دارم ز غمِ پر خونِ دارم ز جدِ بزد اجلِ نزدیک شد و دراز تو امِ غمِ گم کرد	عجب شوخ و دلارامے عجب دلدارانی بخشِ شمعِ شبستانے لبِ لعلِ شکر خانے در یغا گرتو بر حالِ سنِ بیدانِ بخشانے اگر روزے قدم در پیشش من بختِ فزانی لب شیرین چه باشد گر بشکر خند و بکشانے
---	---

قدت یارب چه موز و نست کز رفا و شیرینش	قیامت نیز داند رشر اگر ناگہ برون آئے
اساس عشق محکم گشت بنیاد خرد و یران	انعیثونے اخلائے انعیثونے جہائے
دلہم بس خلوت تار یک تنگ آید بیا جانا	درون منظر چشم شین مکیم چو بیائے

روای ہمد تم تو در زم طرب باد و ستان حج شنی
رہا کن تا بمیر و جاہلے اندر کنج تنہائے

خوش آنکہ وار ہندار از مازمانے	روشن ضمیر سپر یا خوب رو جوانے
این در جمال صورت آرایش مریاں	وان در کمال مغنی آسایش جہانے
جزو حضور اینان از خود امان نیابم	یار بخش مارا یکدم ز ما امانے
ہزار عاشقان را باید زبان دیگر	دردا کہ نیست پیدا در شہر ہم زبانے
جز عشق ہر چہ گوید واعظ فراز منہر	آز افسانہ دان اور افسانہ خوانے
مجنون نامزد لیلا لیکن باز از ایشان	از بہر عشق باز ان فرخندہ داستانے

گویند کیست جاہلے آشوب عقل و دینت
ماہیت کج کلامے شوخے ست حکمت دانے

اے منظر حسن لایزالے	مرآت جمال ذوالجلالے
انوار تجلی قدم را	رخسار تو احسن الحالے
در شان کمال تست نازل	آیات مکارم و معالے
رویت طرف من المنہارست	زلفت زلف من الیالے

<p>باد از غبار غیر خالے جز در دستان لا آباے مشغول بود علی التوالے</p>	<p>میںخانہ کہ سلامت جلالت احرام حریم آن نیستند جایے بوظائف تصنیع</p>
<p>باشد بحوالہ عنایت روزیے برسدان حوالے</p>	
<p>فارغ از زہد منا جاتے کل شے ارادہ مرآتے لیس الا اعتراذ قاتے لیس الا اجسل حالاتے من و آن دلبر خراباتے نے طریق الہوے کما یاتے</p>	<p>عاشق و زندہ و منہر اباتے در شہود کمال حسن ازل کل وقت ارے محیاہ کل حال اذوق بلو اہ و خرابات عاشقان شب روز جرعے کشیم و میکوشیم</p>
<p>باخرا باتیان نشین جایے بگذر از صوفیان طاماتے</p>	
<p>لا طیب لہا ولا راستے انہ رقیے و تریاتے حیث اجری الدموع آیاتے فاضل اقداحبسم کا حدائقے</p>	<p>خستہ زخم عشق سے ساتے بادہ عنفم ز دافنگن درجہا ور و نوشان چور و دمن دیدن بسکہ راندن خون دل ز مرثوے</p>

<p>ایک بابروی خمیدہ خویش بے توبیش از حدیثِ حجامے را</p>	<p>زیر این سقف نیلگون طاسے مخت بجز دور و درشتانے</p>
<p>نیمہ باتو گفتم و فرستم قسطی ماسمت الباقے</p>	
<p>کیم من جیکے بے اعتبارے چو برق از آہ گرم آتش فروے</p> <p>بدل تخم غم عشق تو کارم پریشان شد ز عشقت روزگارم</p> <p>ز زلفت کار من آشفست گشته چو گیرے بر دل آشفست کارے</p> <p>زمن گر خروہ آمد مکن عیب زخیر دان خروہ بنود عیب و غاب</p> <p>شیفع آوردہ ام پیش تو انیک رخ زردی و چشم اشکبارے</p> <p>کم از خاک رہم حینست کز من نشیند بر دل پاکت غبارے</p>	<p>عجب بے نصیبے خاکسارے چو شمع از سوز دل شبنم زہ دارے</p> <p>ندام غیر ازین کارے و بارے بختا بر پریشان روزگارے</p> <p>چو گیرے بر دل آشفست کارے زخیر دان خروہ بنود عیب و غاب</p> <p>رخ زردی و چشم اشکبارے نشیند بر دل پاکت غبارے</p>
<p>آہ سہ و خود خوش باش حجامے کرین دے برود آمد آہ نہ ہمارے</p>	
<p>ہا کیم خاطر آسودہ بنم رنجہ کنے گفتہ کم کمست رنجہ چو رنجے بسیار</p> <p>جان فرسودہ ام از تیغ ہستم رنجہ کنے رخش من ز تو آنست کہ کم رنجہ کنے</p> <p>کرم و دست بے رنج ز چشم قدمت چشم بر راہ تو دارم کہ قدم رنجہ کنے</p>	<p>ہا کیم خاطر آسودہ بنم رنجہ کنے گفتہ کم کمست رنجہ چو رنجے بسیار</p> <p>جان فرسودہ ام از تیغ ہستم رنجہ کنے رخش من ز تو آنست کہ کم رنجہ کنے</p> <p>کرم و دست بے رنج ز چشم قدمت چشم بر راہ تو دارم کہ قدم رنجہ کنے</p>

از غم نامہ و نام تو ہر ائمہ چہ شود	کہ بجز دوسہ کیا رتلم رنجہ کنے
تنگ شد شہر وجود از تو قریباً برین	قدم آن بہ کہ بصحرای عدم رنجہ کنے
ستم از دست تو باشد کرم ان دولت کو	کہ تو دستے پے قلم ز کرم رنجہ کنے

جامے از دیدہ قدم کن چو روئے بردارم
حیف باشد کہ بایناک حرم رنجہ کنے

از سبز و بر گل خط میفرزائے	دل میفریے جان میر بائے
ہر دم چہ آہی از دیدہ در دل	خود را بدوم تا کے نائے
شد عمرم آخر در جست و جویت	لے عمر رفتہ آخر کجائے
دور از تو جانم از تن جدا شد	ہنغان ز دوری آہ از جدائے
صد شعلہ ازل بر زوزبانہ	تا با عنسم تو کرد آشنائے
شد روشن این بر من کہ باشد	در آشنائے صدر و شنائے

جامے مکن پس از مہر خوبان
چون بادل خود بس مے نیائے

آکے از خلق اسیر غم بیہودہ شوے	از ہمدرد و نجد آرا کہ آسودہ شوے
روز و شب در نظرت موج زمان بھر قدم	حیف باشد کہ بکوش حدث آلودہ شوے
خواب بگذار کہ در انجمن زندہ دلان	گر شوی دیدہ و راز دیدہ نغزودہ شوے
مس قلیچہ چہ تکاسل کنے اکسیر طلب	زان چہ حاصل کہ تبلیغ ز راندودہ شوے

کُن ای خواجہ درشتی کہ درین تیرہ مناک	آز نے چشم بہم زیر قدم سودہ شوے
سے در کاستن ہستی خود کن کہ چو ماہ	چون شوی کاستہ شک نیست کہ افزو دہوے

جاے از ہفتہ یسے ہشتامت رسید
تا خوش از بود و دغناک ز نابودہ شوے

ای صبا گر باد مہجوران نا شادش دے ہے	از من بیدل طفیل دیگران یادش دے ہے
جو می شک من دانان قانتست بعبان	کاش کیدم رہو باپی صر و آزارش دے ہے
عز و تیر و دل سختش بے قلم بست	تا بکے در کف رقیبای تیغ فولادش دے ہے
داد میخواید و دم از ظلم ہجر اے شاہ حسن	شوکت شاہے قزون بادت اگر دوش دے ہے
آستان قصر شیرین ایار اسی فلک	جز بدان سنگی کہ رنگ از خون فداش دے ہے
گر کند در سینہ من صبر جا محکم چو کوہ	یک فسون بروی دی چون کاہر بادش دے ہے

از فراموش کاریت جاے بفرایدست کاش
اگر گئے یادش کنے تنگیں فرادش دے ہے

وقت گلے و مطرب و لیت تادانی	دوستے چنیں دریا پانی بہت از زانی
کیش کا فرمان دارد نرگس تو کوہ مرگان	کردہ صد مسلمان را ز خنہ در مسلمان
در جہا کر بستے عمدہ مہر شبکستی	نیک نیک بد عمدہ می سخت سست پمانے
جاد و حشمت خوبے جادوان نے ماند	داد بے نوبان دہ پیشان ائمہ نوانے
مے نشانم اندر دل مہر قامت لیکن	دائم این نہال خبر بردہ شیمانے

سیکنم نہ ہجرات سینہ پاک چون لاد | ود کہ فاش خواہ شد داغماے پنهانے

عرضہ جان چامے غصہ سے ارزد
بہر بود و نابودش خویش را چہ رنخانی

بازم ز دیدہ ای گل خندان چہ میردے | چاکم چو گل فگندہ بد امان چہ میردے
سردی و جامی سردیچہ خوبار نیست | از خوبیار دیدہ گریان چہ میردے
از اشک سنج دیدہ باکان لعل شد | اسی سنگدل تو سوی بدخشان چہ میردے
شہرے خراب میشود اے مشکبو غزال | تور و نہادہ سوی بیابان چہ میردے

جامے فنا چون تن بے جان نہ ہجر تو
تن را چنین گذشتہ اسی جان چہ میردے

در دل چاکم درون از چشم روشن آمدی | جان باز و تو ہماچون سہروردن آمدے
عارض از آب لطافت تازہ می بینم ترا | گوئے اسی گلبرگ تر حالے ز گلشن آمدے
ز استخوان مابہاد آسیب پیکان ترا | لے کہ بار بار لاغوشکاران و کافکن آمدے
چون لب خود جانفزا چون چشم خود درم | در ہمہ فہماچہ ستادان یک فن آمدے
قصہ ناکشتن من گفتی قاصد زد دست | قاصد اگوئے لقبہ کشتن من آمدے
اسی بکونی خوب دیان رفتہ باد امان پاک | پاک اسن بفتی اما چاک دامن آمدے

جامے از آزادی آن سہر و گلرخ لب بند
چون درین بستان زبان و در چو سون آمدی

نواز برہم خوبان کہ ازین جہاںے ولے چہ سود کہ قدر جمال خویش نہاںے بشود شور جہاںے بختہ آفت جہاںے ملطف قاسم بالابلای پیرو جہاںے گمے پر کس بے ماچکوہ سگد زانے کہ خوانیم بگ خود گر چہ سو خویش نخوانی	نوشع مجلس نئے و شاه عالم جانے عجب صبیح دلیحے عجب لیلی و حبیبے پہرہ صورت چینیہ بفرزہ آفت دینے بسحر ز گس مستانہ آفت زن و مردی خندگ آذرخ از غمت میگذرانم نگویم سوے خود خوان بدین خوشم از تو
---	---

صفات حسن گفتن چہ حد جائے بیدل
بہر کجا کہ رسد فکر او تو برتر از آنے

چارہ وصلتیہ پانگیز خدا یا سبب عاقبت خواہش آن موج رساندش بلے دم بدم میرسد از شمعہ ہاجیم ادبے ہرگز از بلبل این باغ نواے طرے ہمکنہ از تن رنجور من احساس ہے کہ نہ روزے شود دم وصل میر نہ شے	زارم از فرقت شیرین دہنی نوش لبے جان کہ در موج غم افتاد جد از ان لبعل چون نیابد ادب بزم وصال از منست سخت بانغمہ غم مرغ و لم زانکہ خواست سخت از تاب غمش جان و لم گر چہ طلب طلب و زود عامی شیم این کرد اثر
--	--

جامے از راہ طلب مانند ہے حسرت و درد
گرہ مطلوب در آید ز درش بلے

ہر مہر مو بر تن من گزبانے داشتے	از غم عشق تو فریاد فغانے داشتے
---------------------------------	--------------------------------

بردرت بالین خاکستانی دشتے	بستر حبت نخواہم کے خوش آن شبہا کہ من
گر چہ من دل در کف نامہ ربانی دشتے	دشتے معذور نامہ صبح بخود بہا ہے مرا
گر زنگل رخسار و از غنچہ ربانی دشتے	سہر و را با قدر عنای تو بودے بستی
طالب وصل تو بودی ہر کہ جانی دشتے	گر نقید جان تو آستے خریدن وصل دست
گوشہ خستہ بجاں نا تو انی دشتے	من بیماری خود خوش بودی کز آنکہ تو

با دور روزہ زندگے جائے نشد سیر غمت
دو چہ خوش بودے کہ عمرے جاودا دشتی

خراسان غیرت چین شد ز ترکان سرفراز	بیمین سایہ چتر فلک ساسے خداوند
کہ آمد در بر و مندی نہال رز و مندے	ز باران ہمت شکستہ رز و مندان بجد اللہ
چرا این اطللس فریوزہ در پائش نشکندے	ہمایون ہو کہ جانان رسید کچرخ زنگارے
کہ پیش جادو شان جلیش از جوڑا کر بندے	کلمہ چون کج نہد ماہ من لے خورشید مثنیاد
مسلمانان نیاید راست باہم عشق و خرسندے	گویند کہ شو خرسند چون یدار او دیدے
مبترا در تاد امان حشر از ہر چہ پسندے	چو پاکانش پسندیدہ یارب امن پائش

پدر وارانیمہ مہر و محبت تا کے ای جائے
چو با مادر نے آرنہ خوبان سہر بفرزندے

عیب زندان کم لے خواجہ ربی انصافی	باشد از شر بربا شر برب زندان صافی
اے کہ از شیوہ مردان خدا مے لافنے	لاف کم زن کہ از شیوہ مردان خداست

تازا و صاف من و ناشو و صفائی صاف	اہل سفوت کنندش بسفا و صاف
ہتیاز سہرہ و قلب جہان شوارست	خاصہ و قسے کہ بقلب رسد و رنے
لب فرو بند کہ جز رزق تو نازل نشود	گر بفریاد و فغان سقف سما بشکافے
چلمے افشا چکنے در غزل امیر ازل	کے بود نظم و قوسے بختایون و انے

برتن مجلہ شینان محتالوق تنگست

ہر شمارے کہ تو از شعر عمارت بانے

چند کر دم بہر لیلے گردے	نے ز لیلے پائے می بینم ز پے
گر بہر دم در غم لیلے نوش	یا کر ام اکے لاتا سوا علی
بر زبانش نام لیلے تا بچند	در خیمہ مہر لیلے آجکے
لے کہ از لیلے ہیگرنے نشان	اینا صا و تمنا و رسا لے
دیگران از زخمے مستند و من	مست لیلے ام نہ غم و بیم نہ
ہر چہ جز لیلے برون کر دم زول	لیس نے قیلے سوے لیلے ہی شے

وائے خاصے ہیں لیلے بود

گر نیاید وایہ خود و اسے ہی

ریشخ پلنشین دور باش و جلا و سک	کہ بہت چلا و سکے بہر و تر چلا و سکے
سلوک وادے نوخو از فقر تاید است	نہ لاشہ کہ نو و پیش اہل دل لاشے
نشان چہ میدہد از شاہ بارگاہ قدیم	کر وہ یکہ قدم از شاہ راہ امکان طے

نہ رو ان طریقت نہ پاسے دید نہ پے	خیال میں تو کہ سودا سے سرور سے دارد
کہ مرغ آفس ہو امیکند از ان ہے ہے	مجوی حالت مستان نہ باگ ہے ہے او
سوارش کیے از روم و دیگرے اندے	ز خود کردہ سفر کیہ و کام اما هست

بشیخ شہزاد ارادے تے جاے
مزید عشوہ ساقیست او دشوہ ہے

نہ شتم من مبدل جز این تمنائے	شہید ام کہ نہ من یاد کردہ جائے
ہے پریم پے لکین خوش سودائے	کہا کند چو تو نے یاد چون منے ہیہات
چو بر در توشان یابم از کف پائے	ہزار بوسہ زخم ز آرزو سے پا بوس
کہ در زمانہ اندازے بحسن ہمائے	وہم ز ہر دو جہان غمت از ان یکا است
از فکر قامت در خسار سر و بالائے	ہزار سر و گل از باغ خاطر مست است
بدیدہ دل و جان میکنم تماشائے	ز بیخ خار و نہ تشویش باغبان شب روز

رہ بمشوہ صورت عجمان دل جاے
کہ بہت در پس این پردہ صورت آراے

کند سوے گرفتاران گاہے	ز چہمت چشم آن دارم کہ گاہے
کہ دفتے آفتابے بود و ماہے	فروغ روے تو از یاد من بود
بطوبے کے رسد شاخ گیاہے	فروماند از قدرت در بوستان سرود
نہ بنیم ازین افزون گناہے	بجز دے تو گر دیدست چشم

<p>اگر بندیری اینک میفرستم گواہ آه مردم صبحدم پس ز آب دید و سوت عذر خواہے کہ دید از صبح صادق تر گواہے</p>	
	<p>ندامت در دل چاہے چه سوزست کہ آہے مے کشد باز و چه آہے</p>
<p>ایک استاد ی علیک اعتمادے کہ صد خان دمان را در آتش نهادے کہ جان دادم از عشق و دادم ندادی کہ سلطان دادے و شاہ دادے ز طے بیابان و قطع بوا دے</p>	<p>مرید تو ام ز انکہ جان را مرادے عجب و لغز و بے عجب خانہ سوزے عجب کیسہ جوئے عجب تند خوئے براد تو نازم و داد تو در ز م چو در کعبہ رویت نہ بینم چه حاصل</p>
	<p>جمال تو نادیدہ جان داد چاہے ز مے تا امیدے ز مے تا مرادے</p>
<p>بران آزاد میکرد آفستے بیایے خم بر آور دار بعینے بلک نس و جن سند نشینے بود در چشم ما ز انسان بگینے بر افشان صوفیانہ آستینے نزدید این گیارہ از ہرزینے</p>	<p>بکوی می فروشان خردہ بینے کہ از چل سالہ طاعت شست خودت بگینگے دشت جہم کر میں آن بود بیاساقے کہ ہر قطرہ مے لعل اگر دامن مقصودت بدست ست غمش را سینہ بے کیسہ باید</p>

کہ نام نہ ہے داریم دینے	بہار خود خوان اسے شیخ مارا
ز سجدہ سودہ گرد و ہر جینے	کران بر دوش و محراب طاعت

از خاص و عام حجامے میکشد ناز	و لے خاص از بر اسے نازینے
------------------------------	---------------------------

دردہ شراب لعل ز جام زبردے	ساتے بیا کہ بر خودی عشق و بخودی
سرایہ سعادت و اقبال سرمدے	مے در دے شاہد موش کہ این بود
ساز دتھے ز دسوسہ نیکی دے	می حسیت جذب عشق کہ بد راونیک را
مقصود منستے و تمنایے مبتدے	شاہد کلام آنکہ شہود جمال دوست
خوش آنکہ شد بشارع مینمانہ مہتدے	در شرح عشق ہر چہ خبر مے ضلالت
بو جھل را از شراب عذب محمڈے	این نکتہ با فقیہ چکویم کہ بہر نیست
لشاختہ قبول زود وجید آرزوے	بیچارہ مے کند اظہار علم و فضل
کھباگ کھعداری و لاف سہے قدے	باروے چین گرفتہ دلست و دمازند

حجامے بسوز و لعل تعلق کہ دوختند	برق نہنت تو قبائے مجرورے
---------------------------------	--------------------------

دلم را خون کنے در دیدہ باشے	گمے در دل گمے در دیدہ باشے
تراشیدی خوشایں بت تراشے	زلوح خاطر نقش تیان را
کہ چون یوسف بنو بے گشتہ فاشے	خریدار تو زان رو شد جہانے

چو جنگ از دست تو زان سحر و شرم | اکو چون حکیم رگ جان میخست

چو میپرے کہ جامے عاشق کیت
چو گویم من تو هم دانسته باشی

<p>بسکه در جان نگار و چشم بیدارم توئی آنکه جان میبازد و سر در نه آرمی گر تلف شد جان چه باک این بسکه جان منی گر چه صد خوارے رسد هر دم ز دشت غم روز را در یوزه روز از شب تا رنست با که گویم ذر و خود یارب زین شبهای غم گر چه چستانے بهیم بر سر بازار وصل</p>	<p>هر که پیدا میشود از دور پندارم توئی و آنکه خون میریزد و سر بر نه آرم توئی وز زلفت شد دل چه غم این بسکه دلدارم توئی من چه غم دارم عزیز من که غم دارم توئی آبان روی چو شمع شب تارم توئی اگر از صبر کم داند و بسیارم توئی خود فروشنه بین که میگویم خریدارم توئی</p>
--	---

گفته یار تو ام جامے مجو یار دگر
من بے بے بار خواهم بود اگر یارم تو

<p>ز شوق لاله رخ و داغ بر جگر دارے نبر از عاشق دیوانه بشیر دارے چرا نظر جمال کسے دگر دارے که بار غم ز دل اهل درد و بر داری خوش آن زمین که تو گاهے بر آن نظر دارے</p>	<p>سینه ام که بگلچهره نطفه دارے مکن مکن که زخیل پرے و شان هر سو چو روی خویش در آینه میتوانے دید منه ز عشق بدل بار غم ترا آن به نشان پایی تو باشد نشان رحمت</p>
--	--

آگیر بے خبر از حال عاشقان خود را | از داغ شوق و غم عشق چون خبر داری

چو نیست زہرہ خریدار او شدن جامے

از شک و چہرہ چہ حاصل کہ سیم دزد دارے

دل زہر دیگران برداشته	در دل با مهر دیگر کاشته
در چہ آگندی و لم رازان فتن	از جفا سوسے بران نگذاشته
شمع رخ کردی نہان از آہ من	آہ من باد ہوا انکاشته
طعن خود راے زدی بر عاشقان	عاشقان را بچو خود پنداشته
خوش شد از جنگ تو وقت من گمر	گیر مت در بر وقت آستہ
نوبت شاہے زدی در ملک حسن	از آتش دہما علم افراشته

جامے آخر کشتہ تینش شدی

سروران کر دے کہ در سر داشتہ

باہر کہ غیر ماست چو شیر و شکر خوشے	با ماچہ موجبست کہ چون آب و آتشے
ماچہ و آب در قدمت سر نہادہ ایم	لے سر و سر افراز سر از ماچہ میکشے
حال ترا زایہ جمیعت این بست	کا سودہ در حمایت آن رومی مہوشے
سیکفت شانہ با سر زلفت کہ از چہ پرو	پیوستہ در کشاکش دوران شوشے
گفتا بے دے چکنم کز فریب دہر	بس عیش خوش کہ گشت مبدل بنا خوشے
چون صاحب عامہ و فتن فاش شد برق	خوشوقت بے عامکے ماو بے غشے

آگہ زلمح کا مے قجائے کے شوے
کز جام ہجر ہجو خودے جز عیشے

آخرا می سر و خرامان ز کد امین مینے	کز سر تا قدم آشوب دل و جان مینے
بنام آن تن نازک ز قبا آ بچسمن	غنیچہ دیگر نکند و حوے نازک بدنے
لب بہ بستم ز سخن لیک بملوت گہ جان	گاہ دل با تو دو گاہے تو بدل در سخنے
خون ما خوردہ چہ آزار دلم مے طبلے	نوش کردے می ماشیشہ چرائے تنگے
میکہ یاد م از ان لالہ رخ امی باد بہکا	چند آتش بھن سوختہ دل مے فنگے
یار ہمارے من دید بے فاتحہ خواند	لیک شکرانہ آرزو کہ نیم زیستے

جائے آن شوخ جو زینہ تو گر تیغ کشد
ادب آنست کہ گردن نئے و دم زنے

ہر قطرہ مے لعل کہ ریزد بر مینے	از جام تو بر فاقم عیش ست بگینے
با طلعت شب سہر و ہانت نتوان فیت	از نور رخت گردنہ صبح یقینے
گفتم شدم امین ز بلا ہائے زمانہ	با گاہ خیال تو دور آمد ز کسینے
ہر دین کہ نہ عشقت ہمہ کفر و ضلالت	با گاہ خیال تو شدہ ام از ہمہ اینے
صد جاک ز ہجران بدلم بہ کہ چو آیم	گر در ملاست خم ابروے تو مینے
از خاک درت گرچہ شوم گر غنیہ زم	در کوے وفا نیست چو من خاک نشینے
درب گہر آمد لب تابا با منت	بیار بہ جائے کہ چو اذیت مینے

کہ بفراد بیچکس ز سے	اللہ اندر چو شوخ دیدہ کسے
کز دو عالم مرا نہیں توجہ ہے	من ترا خواہم از دو عالم و بس
انت سولے دانت ملتے	از تو ام جز تو آرزوے نیست
باتو دایم ہوا سے ہم نفی	چون بے از خوشیتیں تھے شدہ ام
روز ہا سخننگے و شب سے	کردہ عشق تو دور ولایت دل

قلم از عشق نیکوان باز آئے
عمر گزشت چند بو الہوسے

دربیا بان تناسے تو سرگردانی	لے مراد عشق تو از کار خود میرانی
باشد آری بعد ہر دشواری آسانی	قصہ دشوار بحیران مردن آسان شد
گر دہے فرمان سگانت را کنم مہمانی	ماذبخوان غم از من استخوانے چند و بس
زان لب شیرین کرم کن خندہ پہنائے	کام عیشم تلخ شد زین گریہ ہی آتشک
دست رحمت بر کشا آزاد کن زندانی	بے تو تن ندان جان اسی بقصد است
مے نهم از دور بر خاک رت پیشانی	ہرگز مچون نیست در پیشگاه بزم وصل

پیر شد قلم ز جام نیم غرورت جرعت
بروی نشان آکند زان جرعت پیر افتانی

کہ شور و غلبے عشاق شد ز پر مے	صدای آن غزل گشت و شکل آن عود
رسد گوشش من آواز سحر سیکے	ز پردہ لبش مینر نہ فرایسک

دوید صبح یقین از فروغ جام اسی شیخ	از دہ خشک چرا مانده در حجاب سے
ز بعد و خمس فلک م ز ندیم شہر	ز بزم عشرت ما دور باد آن منکے
عروس عشق ترا دایہ شد میسہ ہنم	کہ شیر ذوق ز پستان او چرا نکے
سحاب بکرت و آب رحمتے حسانا	دلے چہ سود کہ برگشتہ ز ارا نچکے

نہرا لبیل خوشگوست جامی آن گلرا
یکے بنال نہ آخر از ان حسن اریکے

ایہ حبیب عربے مدنے قشیرے	کہ بود در دوغوش مایہ شادی دغوشی
فہم رازش نکتم او عربے من عجبے	لاں مہر شہر چہ زہم او دغوشی من جوشی
ذره دارم ہو ادا می او قہر کنان	آشد او شہرہ آفاق بخور شیر دوشی
گر چہ مرحلہ دورست ز پیش نظر م	جسم نے نظر کے کل عداۃ دغوشی
صفت بادۂ عشقش ز من مست پیر	ذوق این مجنناسی بخند ناخوشی
صلحت نیست مرا سیر از ان آب حیات	ضاعت اللہ بہ کل زبان عطشے

جامے ارباب و فاجرہ عشقش نر و نہر
سربادت گرا زین راہ قدم باز کشے

ایہ فہون چشم مست مایہ دیوانگے	آشنایان ترا از خویش ہم بگا رنگے
شمع رخسار ترا ہر جا فروز و بزم حسن	از خدا خواہندہ خوبان دلت بردا نگے
شیوہ عاشق چہ داند زاد غفلت نشین	جلوہ طاؤس کی آید ز مرغ حنا رنگے

گنہ رازانہ خبر و کاہن طریق عشق مست عاتقے دیوانگے دیوانگے فزائنگے

بایکہ گونے شیوہ مردنست صبر از روی خوب
خیر کر جائے نخواستہ آمد اپن و دانگے

ہوای نیکو ان عشق مست و شادے	مراد عشقا زان نامرادے
فداک یا غائب البسین روے	فان سعادقت بدہویت بعاوی
بوسل دست لطفش رہنمون گشت	ولیکن عافنے کیدالامادے
یوسے با چشم لطف دیدے	بروے مادر رحمت کشادے
خیا لک مونے نے کل داد	دو صلیک مقصد ہی کل نادے
دلہ صد پارہ و ہر پارہ صد داغ	نوادمی و انوادمی و انوادمی

ایمین منہ یاد دار و سجائے از تو
کہ جان داد از غم و دادش تیرا

نے کیستہ ہمدے شدہ از خوشیتن تہے	چون سالکان ز سیر مقاماتش آگے
آزروہ کہ نالہ جانسوزے کند	ہر جا ز پائے تا سرش انگشت مے نے
سوراخا بیزنے بہر آن کنسند	آوم بدم ز نالہ دل خود کند تہے
خفتہ ز بانگ مے جہد از جا تو مروہ	گر در سماع بانگ تے از جانے جہے
دسیازنے شدم کہ بعالم چو شد بلند	آہنگ نالہ ام دم نے کرد کو تہے
خود رستہ نے کہ رستہ ز خود زان ہمیر ند	این راہ بیخودی کہ تو یکدم ز خود رہے

حائے زنا دل افکار خود مگر
اگر نہ کمال خود شرحِ سینہ

سرتاجدم غرقہ دریا سے زلالے بیش لب تو صد قوج بادہ لبالب از عالم صورت کہ ہم نقش و خیال است ای خوابہ عالی محل بن ویر معانیست از عشق سخن مرتبہ نیک بندست گفتہ بجهان عاشق دلخستہ چه دارد	از آتش بے بر لب ہر چشمہ چہ نالے بر ساغر خاسلے لب خود بہر چہ نالے وہ سوی حقیقت ہر سے در چہ خیالے بر صد رکن جا کہ تو از صفت نعالے واعظ بنود لائق این پایہ نالے جانے ز غمت پر دے از غیر تو خالے
--	---

حائے سخن عشق بہر تخلص چہ گوئے
در کینہ لوستے چہ نئے عقد لالے

گر بانی کہ چہا چہ کشم از درد و جدائے ور و پرورد تو اعم من کج و اندیشہ دربان دل بے حاصل مار برت اسی شوخ قیمت گر چہ مار بنود حائے بنجاک سر کویت دل ز انسان کہند تو گرفتار شد اسی جان	سجد ابابہم بے رحمے خود رحم نہانے کاش صد درد و گر پر ہر درد و فزائے کہ بیک عشوہ اگر خواہے زین صد برہا شکار بارے کہ تو جا کردہ درون دل لائے کہ تو ان داشت بتدیر خرو چشم رہائے
--	---

باید ان ہمہ کس دل پے مقصود و حائے
مشک بیژان بے کوی تو آ کے بدائے

<p>کہ روز می پیش چو گانت کنم چون گوی سر باز ہمہ تن سر شوم چون گوی ز شوق سر اندازی بیک چو گان چہ باشد گر جال کوی پر دازے بشکل گوے زر باشد چو گانتیں نوازے چو رخس تیز گام اندر فغانی گوی مجھ بازی وزین میدان خواہم دیگری را با تو ہم باز چو چشم انجم از گرد سپاہ شاہ ابوالغازی کند با آفتاب معدت چون صبح دمسازے</p>	<p>مرادین سر میدان عشقت این سر افزای چو سر بار سر میدانت اندازہ جان بازان بود گوی سر را با خم چو گان تو حالے درین میدان فیروزہ بر آید مہرہ ہر روز فلک میگوید اللہم سلم از قفائے تو بتہمائے فلک گونے سر را در خم چو گان کحل گشت چشم جامے از خاک سم است سہر کائنات سلطان حسین آن کر دل روشن</p>
--	--

بقائش با چند ان گندین کلخ پر آوازہ
کند با صور محشر نوبت ملکش ہم آوازے

<p>لے قند چشم تو حبانے پیوستہ بقصد ماز ابرو ہر کس برت آور و نتاعے ہستم نیلے پر آستانے سر رشته عشق کے توان یافت گر اشک چو در قبولیت افت شد چاک اذان دہان مارض</p>	<p>میکن نطنہے بنا توانے آگوش کشیدہ کمانے مایم وہمین قہر جانے خوسندز تو باستموانے نایافتہ زان میان نشانے در پائے تو ریزش دانے صاحب نظرے و نکتہ دانی</p>
--	--

<p>آنچنین خوب و نازنین کہ توئے گر گلستانِ حبسِ غمشند صفت جان و تن نیار و تاب بیج مرغ دل از تو جان نبرد</p>	<p>بنو دیچکسِ خنپسین کہ توئے نردم زان گل زمین کہ توئے نوس ہر دل حزمین کہ توئے باز زمین گوئے نازنین کہ توئے</p>
--	--

حامی از بداع دل سوئے
باچنین آد آتشین کہ توئے

<p>سینہ روزن و زنت از نادک صید فگنی دارم از اشک شفق گوئی مر از ان خورشید نیست آن اندام نازک را مناسب باک کیست گل تا چہرہ افزو در بنو بے پیش تو سہم مرگان تو از دیدار ارا باز داشت جو ر کم کن با من مسکین کہ روز باز خواست</p>	<p>خانہ دل را فروغ دیگر از ہر روزنی ہمچو گردون ہر نماز شام در خواندنی بایدش از گل قبائے وز سمن ہر امانی ز آتش رخسار تو یک شعلہ وز گل خرمنی ہمچو روح اللہ حجاب را داشتہ سوزنی حیف باشد دامن پاکت بست چون کی</p>
---	--

حامی بے خان از اہر دم کہ بد خوران
ز آنکہ این مسکین بجز کویت ندارد مسکنی

<p>اے ز خورشید جمالِ ماہ را شتر مند گے بروہ از عارض بر افگندی کہ من باہ تو ام شوکت شاہے متاع نیست در بازار عشق</p>	<p>باگدایان تو شاہان در مقام بند گے دو کہ وار د کوکب طالع بدین خند گے نیتے مے باید و میکنے دافگند گے</p>
--	--

شد خراب ز گریہ بسیار چشم من بلے | اتحاد را آفت رسد چون پر شود باز زندگے

جامے آرد در فراق و داغ ہجران مدہ بود
باز دیگر نکست وصل تو دادش زندگے

آسودہ دلا حال دل ارچہ دانے | خوشنوازی عشاق جگر خوارچہ دانے
ہرگز نخلیدہ کبف پائے تو خارے | آزر دگے سینہ افکارچہ دانے
شب تاب سحر حقہ بخلوت گہ تانیے | بیخوابے این دیدارچہ دانے
لے فاختہ پرواز کنان بر سر سرکے | در دول مرغان گرفتارچہ دانے

جامے تو دیہوشے و جامے دوستی
راہ دورش مردم ہشیارچہ دانے

کاش من بیدار ز سگان تو بودے | نازم قیام کیستان تو بودے
آن ہمہ دشناما کہ داد قسیم | آہ چہ بودے کہ از زبان تو بودے
زاہد اگر قبلہ جمال تو دیدے | در دزبانش و عامی جان تو بودے
غنچہ اقبال ما کجا بشگفتی | گرنہ نیسے ز گلستان تو بودے

جامے اگر یافتے قبول غلامیت
غاشیہ بردوش در عنان تو بودے

من آوارہ راگردل بجائی خوشین بودے | کجا ز گیسو رسوا گشتہ ہزار خنم بودے
کر بردل نبودی داغما از لالہ رخسارے | مرا چون دیگران ہم ذوق گلگشت چمن بودے

<p>ہے میرم چہ بودی گر بجای صید من بود بلک عشق با یستے کا مہم کو کہن بودے چہ بودی گر مرا پشتِ مجال یک سخن بودے ز شوق آن چو لالہ چاکہا شان بر کفن بودے</p>	<p>نہادی بر گوی صید تیغ و من بعدِ حسرت مرشد کوہِ غم جانِ نغمت جانِ سکیم اکنون ز خاموشی بر آمد جانِ دردِ دل صد سخن نہان اگر بوی تو گزشتے بگورستانِ مشتاقان</p>
<p>ز صبر و ہوش و عقل و دین پیادہ بگنجتے جامے اگر نہ عشقِ خورزیز تو شاہِ صفت شکن بودے</p>	
<p>کیست سر و چین آنجا کہ توئے عیسے امروز ہمانا کہ توئے بخدا اے بتِ رعنا کہ توئے باچنین صورتِ زیبا کہ توئے</p>	<p>باچنین قامت و بالا کہ توئے بدے زندہ کنے صد مردہ چند گوئے کہ بگو جان تو کیست چون تو نسیم کہ عاشقِ نشویم</p>
<p>جامیا شہرہ شوی ز دہشت انجینین والہ دشتید کہ توئے</p>	
<p>اے بادشاہِ حسنِ خدرا ترحمے نازمی کہن کی غیت ازین بہ تنغمے صد سر قادیہ بشن نوذیر ہر بے کہ شوق گلِ خوشست ز بلبل ترسمے ہرگز ندید از ان لب شیرین تبسمے</p>	<p>دارند جانِ دل تو ہر یک تظلمے عشاق را از ناز و نغم فراغت اہستہ ران سمند خدرا کہ در بہت گر کئے کنیم نالہ ز شوقِ رخت مرنج جامی بجانِ سید زبس کیہا تلخ</p>

<p>که جز خون خور و نش نبود نصیب که عاجز شد ز در مان هر طبعی نیایم چون تو در عالم میب بکف تیغ جفا هر سو رقیب</p>	<p>بشهر نیکوان مسکین غیبی عجب بیماری دارم ز عفت چون عاشق بے بابے دلکین ز لوت رخ نمایم گرمی بسیم</p>	
	<p>نیفتد نو بهار خوبست را خوش لعلان تر ز جامے عنبر لعلی</p>	
<p>بکوی دوست کدر شکبیر دغالیه سای پس از اجازت دربان من بوس دوم اساک بعض حال من بجز زبان زبان بکشای بان میان چو موبوے باز نای تضرع رخ زردم بجا آن کف پای چو سطر بان خوش لعلان شونہ نعمه سرک نوشته نامه از آب چشم خون پالای در دن نامه میان حروف خود را جای</p>	<p>ایسم صمد امی روح بخش روح افزائی ز گرد و چو بران خاک و زرنه نفسی ببند دست بخدمت دگر مجال شود نمودست تن چون مو خولش ضعف مرا چو در خرام نهد پای بر زمین برسان ز مالهای منش یا بهر دم طرب ز مال جامے اگر پرست بگو اینک ز بسکه کاست اگر غایتش تواند ساخت</p>	
	<p>پے دعاے تو هر دم کند برشته نظم جو اهر سخن از بحر طبع گوهر زارے</p>	
<p>از مهر ما هتاب رخ ای ترک ما و روی بنماز دے مهر چو مه گاه کار دے</p>	<p>از مهر ما هتاب رخ ای ترک ما و روی بنماز دے مهر چو مه گاه کار دے</p>	

از مہر و ماہ باز چہ گویم کہ بنیت ہر جا سوارہ اسے نہ بے مہر گزرتے	ہم ماہ مہر عارض ہم مہر ماہ روئے مالذادہ و مہر باران خاک راہ روئے
گر بے نقاب رخ بنائے چو ماہ و مہر رویت رواج حسن بہ و مہر دیگرست	کردند ماہ و مہر ز خجلت سیاہ روئے خواہے بنام مہر و منش خوان خواہ روئے
از مہر و ماہ روئے تو بس آوے کشیم	شد ماہ و مہر راسیہ از دود آہ روئے

جامے کہ شذر مہر تو چون ماہ نوتاب
اسے ماہ مہر طلعت از بے گناہ روئے

ایکے از شاخ گل لطیف ترے خاک پایت شدن چہ سود کند	روی خود بین بگل چہ می نگریے چون تو از سر کشتی نیگزرتے
گر ز این پادشہست چہ عجب + یار با ما و ما بگردہ جان	کہ مرا چشم روشن و گریے آہ ازین غافلے و عینہ بے
رہ کہوے وصال سانست تیر گردن نشاید مگ کوی	گر کند نور عشق را مہرے اگر مرا از سگان خود شمرے

جامے از نندگان خاصہ تست
نیست زمین عاشقان در بدرے

در لباس نیلگون چون جلوہ کردی کی پری بالباس آسمانے ہر کہ دید اسے مہ ترا	مہ در نمود رخ زمین پردہ نیلوفرے شد پردن چون دزد دشمن کاغذ گری
---	--

شاخ شمشادِی کہ پچیدست نیلو فریدان بیم دوراست نیلو فریزیر آب لیک برگ گل در غنیمت نازک باشد اما در بقا چندست غنا چہ کہ گردوز جاہ و حشمت	سر و آذادی کہ دار و درخ ز گلبرگ طرس عکس این کرد آن تن نازک ہے صنعت گرے ای گل خندان قیاس از ان نازک ترے گر بخشیم رحمت سوے غریبان بگرے
--	---

قدر صفتِ جاے صاحبِ فکر دست و پا
قیمت گوهر کسے نشناسد الا جوہرے

اے بالا ہمان کہ میدا نے گردی در چمن ز رشک قدرت آہوے دام حبہ و ترا گل سوری کنایت از رخ تست سر زلف شب سیاہ منست بر تو سیم تاب و اندر سیم	تو گلے ماہمان کہ میدا نے رو و از جاہمان کہ میدا نے زلف و پاہمان کہ میدا نے مشک ساراہمان کہ میدا نے رخ زیاہمان کہ میدا نے شگ خاراہمان کہ میدا نے
---	--

با تو جاے تنیست زندہ بجان
وز تو تنہا ہمان کہ میدا نے

قسم لصفوت جام و صفای جوہرے بیا کہ خشکے وترے طفیل ہے است بہین بلندی بخت و سعادت طالع	کہ نیست در سر با جز ہواے ساغرے در آب خشک قح و یز آتش ترے کہ کرد از افق حسم طلوع اخترے
---	---

غرض نہ طاعتِ عارف بہشت کو نہ نیست	بہشت میکدہ ادبست و گو ترے
اگر ز در و سرِ خویش رنجہ می نوش	اکنیت رنج ترا شربتے برابرے
گزار پرورش تن بہ تن پرستای دل	تدای روح کن از جام روح پرورے

بکنج میکدہ سازید جاے جاے را
کہ رفت خانہ او چون جاب در سرے

ای دوست در ستیزد کین کیے	دل کیے تاراج گرد و دین کیے
خال و زلفت را نمودہ جان دل	آن کیے بر بود از من این کیے
سوی ہر غمخوارہ داری صد نظر	مردم از غم جانب من ہیں کیے
خواب خوش باشد شب وصل ربو	عاشق و مشوق را بالین کیے
زان ہمہ بوسہ کہ دادی عدہ ام	کن خوات برب شیرین کیے
نافہ گرد و خوشہ چین خرمنست	گر کشاید زلف از صد چین کیے

عاشق مسکین بے داری نیست
بچو جاے زان ہمہ مسکین کیے

ای ز خاکِ قدمت چشم مرا بنائے	چشم بد و زردی تو کہ بس زیبائے
ای خوش آن دیدہ کہ اول بہشت می افتد	باداد آن کہ بعد جلوہ بردن مجھے آئے
لطف و انعام تو عامست ندانم کہ چرا	ہیچکے بر من درویش نے بختائے
روز من و شنت آگہ شود ای شمع چہ گل	کہ چون سوختہ باشے بغم تنہائے

<p>چشم دارم کہ بشام زبان کشتائی آجکے طعن کشتان آہ ازین سوائی بیش ازین در طلبش عمر چه میفرسائی بس بود لذت و در طلب جو بای</p>	<p>گزینم بجو ابے چو سلاست گویم چند سودای تبان و آرزین خون عقل گفتا زسد وصل سلاطین گدا عشق فراو بر آورده امی عقل خموش</p>
<p>حامی از خیل گان یاز غلامان باشد بند و حلقه گبوش ست چه میفرمائی</p>	
<p>جزم با پست که بر ساغر مانگ زنی شگ بیداد گفت کرد در جنگ زنی لشکر و دم کشته بر سپه زنگ زنی راه بر نغمه سمرایان خوشننگ زنی شان چون در تنگین طره شنگ زنی وقت آنست که در دامن گل خجنگ زنی</p>	<p>بایم شگه لان ساغر گلنگ زنی بایم بر سر صلیب سبب چیت کرد رخ نائے شکسته قدر همه مشک خطان گرنو سازد غزلخوان کنه آهنگ سماع دل چو شانه شود از رشک بصد شامخ مرا چاک ز باد صبا جیب سسلی مطرب</p>
<p>نست قدس بود بای اقامت حاکم تا یکے نیمه ورین مرعده نگ زنی</p>	
<p>در دو تومایه در مان کے نشود بخت بفرمان کے بیچکے کلبہ احزان کے</p>	<p>امی غمت آرزوی جان کے گر تو فرمان نبری در مان چیت وہ چہ شمعے تو کہ روشن نہکنے</p>

<p>نکٹے گوش افغان کسے کے فرود آئے ور شان کسے اے زسرتا بقدم جان کسے جان کشم پیش تو جانان کسے</p>	<p>از تو داریم فغانسہ کہ چرا آیتِ رحمتے اے او دلے جان و سرور قدمت خواہم بہت گر تو این سرکشے از سر نہی</p>
<p>حامی حسنت کہ این طرز غزل نتوان یافت بدیوان کسے</p>	
<p>یازنم از رخ خورشید مٹاش مثلے ز آفت و ہرور ارکان معیشتِ نعلے باشدش قوتِ بجش و مجالِ بدلے کہ مئے لعلِ بودا نیچہ نثارِ بدلے ثبت در دفترِ اعمال تو بہ زمینِ غلے نیست این دیشمین در بغلِ ہر دغلی</p>	<p>نہ غزالے کہ سہرا یم بنیالش غزلے بہ کریمے کہ کسم فکرہ بحیش چو قند نہ فیضی کہ بہرمان سخنا سے لطیف طے شد سباب سخن ساقی کلچہر کجاست مے خور و دے نکوبین کہ ملائک نکند جیب خاصست کہ کنج گہرا خلاصست</p>
<p>حامی از عشق گو نکتہ بنواہ کہ بود ہر محفل را سخن ہر سخن را محلے</p>	
<p>مران زمین درم بر در دیگرے کہ با آستان تو دارم سرے از من پیچ جانیت مسکین ترے</p>	<p>بروی من از لطف بکشا درے سرم را کن ز آستانت جدا ز مسکینم نیت جا پیش تو</p>

شدا فزون ز افسوس تو سوز دل	ویدی دے شعلہ ز داغِ کرے
مزارِ دفرغِ رخت آفتاب	چونہ نیست تابندہ ہر اخترے
بریدی بآن غمزہ پیوند وصل	زدی برگِ جان من نشترے

زیگون لب و در حائے دم
ز خون جگرے کر شد سازے

گاہے ز ہجر چشم مرا خونفتان کنے	گاہے بوصل خاطر من شادمان کنے
چون نیست خوی تو کہ روی بر مراد کس	راضے شدم کہ ہر چہ دلت خواہد آن کنے
گفتے کہ خاکِ پایے خودت میدہم بہا	جانا ورین معالہ ترسم زبان کنے
باشد پے حساب کہ بہاے تو خطے	ہر رخہ ام ز تیغ کہ در استخوان کنے
جان میفر و شمت کہ دہے وعدہ بوسہ	لیکن بشیر طائفہ لب رضمان کنے
لطف لب تو مہم ریش دلم شود	کز ہر دمش نہ تازہ ز زخم زبان کنے

جائے سگیت بردیت از کشتش چہ سود
جز آنکہ تیغِ خویش برد استخوان کنے

امی مرغِ سحر چید کنے نالہ وزاری	از دردِ کسے نالے و اندوہ کہ داری
مگر بہت ترا شوق گلے غیرِ جویبل	بگذر بہا شاگہ گہماے بہارے
چون فاختہ گر شیفہ سرورانی	ایجا چہ کنے طرفِ چینِ ایچہ گزارے
نے نے غلط بہت ترا ہم غمِ دور دے	زان مہ کہ چو گل بہر سرفست عمارے

<p>زنا کہ آنرا بگانش سپارے خواهم کہ تو آنجا برستی یا دمن آری کافا و زنجیر تو بعد محنت و خوارے</p>	<p>غم نامہ ہجران بہر پر وبال تو بہم من نیز چو تو سوخته داغ فرام گر قصہ جامی از تو پوسد خبر شد</p>
<p>دار و بر بہت دیدہ امید کہ روزے باز آئے و بروے نظر لطف گماری</p>	
<p>گر دہم دل بغزائے و سہرا یم غم مرشد عشق نفرو و جزا نیم عمل ہرگز نم نیست و رین مسئلہ با کس بدلے جز نبودے نگارے کہ نثار و بدلے توان گفت مثالے توان زد مثلے کہ زند طعنہ و غنائے و کند رود عملے</p>	<p>نہر در بہت قصوبے و نہ دین راخلے و نہ تر علم و بہتر ز آب قلع میثوبیم و عوے نقص مرا حاجتد بر بان نبود نقد عمرے کہ نوارے بدلتش صرف کن چہ نشان گویت اسی بار کہ آن نادر و را طے کن طرز غزل حائے و اندیشہ دا</p>
<p>چشم شاید توان بستن و موکب بستن کہ ازان رشک بر د کوری و زین غصہ بگلے</p>	
<p>ندیم از تو مشکین تر غزالے کشیدہ از سواد شب ہلاے بود با خلیش ہر کس را یمانے کہ از روے تو دار و انقاسے</p>	<p>ز رشک تر خطے و اسے و غاسے رخت خورشید و از ہر جانفش خط خیال آن میانچہ بندم آری از ان گل در نقاب غنچہ ماندست</p>

<p>تراہر روز و گل را بعد سالے وے بے تو نیم در مسیح حالے</p>	<p>بود شوق تو افزون گرچه بیم شود عالم و گرگون ہر دم از تو</p>
	<p>بکوسے عشق جامی لب فرو بند کہ باشد ہر مقامے را مقالے</p>
<p>رہست شد جا کرم نای و در آئی زابر وے خود مر نوے بنامے میر و دم در رہت پر آلبہ پائے یتع بر دار و این گرو بکشائے صبر و ہوشے کہ ماند ہم بر باک زنگ نرا بقتل من نہ دوائے ریشن قاضی کنیدے بالائے</p>	<p>ساختم چشم بہت بہر تو جائے کہند شد دور ماہ نوبت تست کہ وہ ام از دودیدہ پا ذر شک گزیہ ام در گلو گردشہ است زق من تا قدم ر بود دست تیغت از خون ہر کہ گیر دزنگ محتسب ماند سہم بر دوت</p>
	<p>راہ تقوے چہ سان رود جائے ماند از جام درد و رگل پائے</p>
<p>ز ناوک ترہ چندیش در کمین دارے لطافتے کہ تو در فعل آتشین دارے از ان نفیشتہ کہ ہر طرف یاسمین دارے کہ ز بر پرشکن ہو نہر چین دارے</p>	<p>اگرچہ در لب جان بخش انجمن دارے بنجاک بات کہ نتوان ر آب حیوان پائے بہشت گلشن حبت نید ہم یک شاخ ابروان نیگلن چین خدایر ازین پس</p>

زسعد و خمس چہ پرے حکیم را چون تو	فروغ کو کب تبال و رہسین د ارے
بنجش بون مجلس کہ از دور سعد خوش	دو گنج سیم نہان اندر آستین د ارے

بآسمان کہ برد طاعت تر آجائے

چنین کہ پیش تبار روی بر زمین د ارے

ہر دم پدید دگر سے خاندہ میکنے	ہمنا گئے ہر دم بگمانہ سے کئے
دل را نشان بزاویہ ہجر میکنے	دیوانہ را مقام بوبراندہ سے کئے
دستم گرفته غوطہ دے در خم اپی	چون خان قالم گل سپاہیہ سے کئے
لے شمع بزم حسن تر اگر م میکنے	دل سوزیے کہ بر سر پروانہ سے کئے
سے پرورے زگرید دلاہر حال	از فیض ابر تربیت دانہ سے کئے
بکتا گرہ زطرہ مشکینش لے صبا	تا چند بعد بنبل تر شامہ سے کئے

حامی دگر بد رہ رفتن طریق نیست

وقت ست اگر عزیت میں خانہ سے کئے

بر سر آن کو سر من خاک بود کاشکے	با بال آن بت چالاک بود کاشکے
تا مرا بودے بکوے او گھر روزے صبا	قالب خاکے خس و خاشاک بود کاشکے
چند بر چاک گریبان طعنے سے اصم مرا	سینہ ام صد جارتیغش چاک بود کاشکے
حیف باشد سوختن ان سمنہ شہر داغ	داغ او ہم بر دل غمناک بود کاشکے
دے سوارہ آمدہ صد صید بر فتراک	بندہ چامے ہم بران فتراک بود کاشکے

<p>مربوط است از تو چون کوه بارے وزان چشمه سارست هر دم دید چه باشد که روزی بغرم تماشا نزد هم ریت را بترکان که رسم خوشا آنکه تو جان من بنخواهم ز راه کرم پاسب بر دیده ام نه</p>	<p>وزان کوه چشم بود چشمه سارے زخون جگر گردن لاله زارے نقد سوسے این لاله زارست گذارے نشیند بدامان پاکت بخارے توئے گویم دواجواب من آرے اگر درم برده دید و شکبارے</p>
<p>بر هم دادا کن ز جسم جامے که باشد ز تیغ تو اش یا دنگارے</p>	
<p>خیل تبان بدون شمارت نشه یکے کرد عرض حسن سپا و تبان دے از ما چه اعتبار که صد تاج خسرو دے خوش خوابستی تو که من با فرغ دل عشق گرفته کشور دل عقل کو برد</p>	<p>آرے بود ستاره هزاران دمه یکے چون شمسوار من بود زان سپه یکے باشد بر آستان تو با خاک ره یکے بوسم که آن دو وصل می آلوده گه یکے کمان ملک را بسند بود بادشہ یکے</p>
<p>جامے مردز میکره با خانقہ که هست در کوے عشق میکره و خانقہ میکره</p>	
<p>هر چند ز چشم مانده بے روی تو زیستن نه خواهم</p>	<p>غم نیست چو در میان جانے کمان مرگ بوده زندگانے</p>

خواہم بود تو خاک گردم	چون جلوہ کنان سمندرانی
اگر تیغ کہ پیش رویت امروز	داریم ہوائے جانفشانی

جامے ز عہد تو بس خرابست
گفتیم ترا دگر تو دانی

غبارِ رادم سے از جام زدے	چون وقت مارسد ہم خون جگر دے
جانم ز شوق سوخت میاشد اگر کے	بوسے پیرین بنسیم سحر دے
لے باد اگر کنے سوی آن سان	از من ہزار بوسہ بران خاک دے
دور حریم حرمت او بار باشد	از حال تنگان فراقش خبر دے
بیایہ مرا نوازد کسے علاج	خیز اے طبیب چند مراد و دم دے
ساتے نتاب کن کہ بود محنت فراق	اگر دفرایش از دوسہ جام دگر دے

جامے بجان سید ز غم کاشاے اجل
از جام مرگ شربت اوز و تودے

لے باغ حسن را ز جمال تو خرمے	چشم بزد تو دور کہ محبوب عالمے
مورے بگوے بہر خدا یا نبر شہ	کاین لطف و ناز کے بنو و حد آدمے
ز عہد ترا چہ حاجت مرہم بود کہ آن	شاید جراحت دل مارا برہمے
دل آن تست دم بدم از بہر بردش	عشوہ چہ میناہے و ہنوں چہ میدے
اگر چہ رخ را نماند د فانی چہ باک از آن	ہرگز بہا و جور و جفاے ترا کے

گم گشتگان بادیہ محنت و غیم | شکل برہم رہ لبر کوے بے غے

جامے سگ ترا بعلامے نے سزد
اور اچھہ حد آکھ کند با تو ہمدے

دل بروز من فتنہ گرے عشوہ مانے | زرین کمرے کج کلے تنگ قبائے
در حش و ملاحت پیر پری چہرہ نگارے | در سرکشے و ناز چہ شوخے چہ بلالے
من کجہ بوصالش رسم اسن بسکہ برائش | روزے کہ شوم خاک بوسم کف پائے
سوزے کہ مرا بر جگر از آتش عشقت | جز مشربت مرگش نبود مسیح و دوائے
روزے کہ شوم خاک و برد باد بہر سو | یابند بہر ذرہ من بوسے و فائے
داری سیر خیز من اینک کفن و تیغ | با حکم تو کس رماند چون و چرائے
باشد غم عجب تو بخونابہ بران نفس | گراز سہ خاکم بد بد برگ گپائے
توخندہ زانان میگدرے بے خبر از من | من گریہ کنان میکنم از دور دعائے

یار بچہ خوسند شود جامے بیدل
روزے کہ نباشد ز تو تشہیف بلالے

گفتے بہ کوے عاشق و بہار کیستے | من عاشق تو ام تو بگو یا کیستے
بتے میان بکبہ کشیدی ز غم و تیغ | جانم فدات در پے آزار کیستے
دلہم دے زہر تو ہر دم فگار تر | تا خود تو مرہم دل فگار کیستے
ہر شب من و خیال تو و کج محنتے | تو باکہ و مونس و غمخوار کیستے

تا چند گرد گرد تو گردم گئے پیرس کجا بجا چہ سیکنے و طلبگار کیستے	
جہاں سے مدار چشم خلاصے ز قید عشق اندیشہ کن بسین کہ گرفتار کیستے	
وران و در سینہ گاران نے کئے ہیچون گل حشر از زبان نے کئے کین باکیے و گرد ہزاران نے کئے جز قصد صید شیر شکاران نے کئے ہر گریہ ہاے ابر ہاران نے کئے زان جام یا دباہ گساران نے کئے	جانا چہ کہ شد کہ پریش باریان نیکنے دامن ز قطر ہاے سر شکم نے کئے بر من ہزار تیج جفا راندے و خوشم شیران ہمہ شکار غزالان شوخ تو لے گل مجھ خرم و خوش گرمی رحمتے جام مہیت لعل تو لیس کن بھر عدا
جہاں سے براے لالہ صفت خوشن مدافع دل چون ترک عشق لالہ عذاران نے کئے	
واقف آہ و دم سر و سحر گاہ تو نے گر نہ نمودہ رخ از آئینہ آماہ تو نے نقشے ایچخت بر موجب دلخواہ تو نے آفتاب فلک و منیرات جاہ تو نے خوش بر ان خوش کہ ہر کہر و شاہ تو نے چہ غم از محنت اہست جو ہر اد تو نے	ناز نیاز ناز شہم آگاہ تو نے ماہ را انہما آئین شب از وزے غیبت بود و لخواہ مصور کہ کشد نقش ملک بر شکن انجمن و مہ را کامر د ز باتو در ملک ملامت نسہ و شاہ و گر دورہ عشق تو جز محنت و غم غیبت لے

حاجت قبلہ صورت بنو دجانی را
قبلہ حاجتش المنة قد توئے

زہر عقدہ عقل را مشکلے	زہر درد و زلفت بہر چین و سہلے
چراغ رخت شمع ہر محفلے	حدیث لبست نعتل ہر محفلے
بقول تو اقبال ہر قبلے	وصال تو مطلوب ہر طالعے
کہ باشد حرم در رہش منزلی	حرم درت دار دآن منزلی
روان کردہ ہر گوشہ سائلے	بدریوزہ وصل چشم زائیک
کہ وار در بحر غمت ساحلے	از ان خشک باز دست زام چین

جہلم نظر کوش حالمے کفیت
ز تحصیل علم و ذکر حاصلے

وگر قصدہ مقصدہ توئے	اگر وصفہ میکنم نہ توئے
مراد و لم قصتہ کوئے توئے	وگر قصہ سر و گویم لبند
بان رخ و لیل موج توئے	مراد عے عشق تست و بدان
کہ باللہ توئے ثم باللہ توئے	نگو غیسر من کسیت مقصود تو
کہ گاہے منم زنگ آن کہ توئے	نیخواہم این کار گاہ و وزنگ
کہ ہم بذیق آنجا و ہم شہ توئے	بیک تعب رختم بدان عرصہ کش
کہ ان سر سر بستہ آگہ توئے	حدیث دانت زجانی پیرس

<p>چاند دل راز مہر دیگران پر دانتے مے ندانم کرویم یا نشناختے نگ دو ہنگامہ سیمین بران انداختے ہر گزم روزے بزرگ رفتے و نتواختے داد ما آمد چرا چون زلف خود کج باختے گر نرزان بہا بخل گشتے چرا بگداختے</p>	<p>ہر چہ طالع شدی در دید و منزل سخت بر گذشتے فارغ از من کے سلام دے علیک در بر سیمین ل چون سنگ بیرون آئے عمر باد و راز بر تو بے نوا بودم چو چنگ رہست بازی بود با آن قہ ہمیشہ پیش رفت چون رسید از دہان بخش ای شکر کام</p>
--	---

جہاں سے از دل شعلہ آہست گردن کر شد
بر سر بازار رسوائے عسلم افراختے

<p>در گردن جان ہر خم زلف تو طہا بے اے کاش بندی بر رخ خویش تھا بے بنو دگلا دز طرت دوست عتابے اہست دیرین شہر نصیبم دم آہے کم زانکہ لگاے سکتے بہر ثوابے بے حاشیہ شوق نو گدشت کتابے</p>	<p>اے بر سر از سنبل پر بستہ نقابے تو تاب نظر نارسے دمن طاقت دیدار ذوقے ندید عشق گراں جانب عاشق خواہم لبہ کوی تو زاب مژدہ خون خورد گیہم نہ کفائے نظر مہر برویم جہاں سے کہ تحصیل فنون عمر لبہ برد</p>
---	---

اے از پس عمرے سوے ما آمد و تاسکے
خاموش نشینے نہ سوائے نہ جو اسبے

<p>ز تبے از خط سبزت تازہ رسم فتنہ انگیزے</p>	<p>ز تیغ غمزدات نور دم بدم آہیں خونریزی</p>
--	---

وزید از کوی تو بادی مشام جان معطر شد بود پیوند جان آمیز یاران تو این نکته تسکیر لاغر دارم بکش پیش سگان لگن بود مجموعہ ہر فنہ شکل قد و بحویت گر ز اتم ز ہر نزدیک دور آ جان بر آ تو چہ حال ستا گنہ چون بیسے مرا ز دور گریزی	ز زلفت میفشانے گردیا خود شک سبزی چراہر گزیا موزی و بایان نیامیزے نہ نیم قدر آن خود را کہ از فتر اک آویزے ہزاران فتنہ بر خیزد و تو از جاے برخیزے چہ حال ستا گنہ چون بیسے مرا ز دور گریزی
--	---

زنج برگشتہ جامے در خراسان و آروا
ریش زرد در میانہ عشوہ خوابان تبریزے

بکشاے سایا بستر طلب سکوے مہرم بلب نہ از قرح مے کہ ہمچس از ناگسان فاد مروت طبع مدار دور راہ عشق زہد و سلامت نمیخزند عاشق کہ قنہ و نہا خانہ وصال بجہ گیت دیے صفتہ وصف عاشقان	وز خاطر م کہورت بغدادیان بسوے ز انباے این دیار نیز و گفت گوی از طبع دیو غاصت آدے مجوے خوش آنکہ با جفا دلاست گرفت خوے دارد فراغت ز غیر سگان کوی این شیوہ کم طلب اسیران نگ بوے
---	---

جامے مقام بہشت و ان نیست این زمین
بر خیز تا نہیں بجاک مجاز روے

دائے من دے من عشق تو دے شد شب تار روز مستظران	من جوی احب من سخن سواے بمحوہ یک شے بیام بر آے
--	--

<p>چون در آمد ز دور بانگ در آگے میر و دیدہ رشکم از کف پائے خانہ من ز چشم خون پالائے لب شیرین بخندہ بکشاے</p>	<p>جان در آزند بہ محلِ توروان تابِ پاچیم خلیسہ خار بہت مشہد پر از خون دل چو خانہ چشم جانم از گریہ پائے تلخ بسوخت</p>
<p>جامے جامے جویم کوئے وفاست بخائے تو کہ رود از جامے</p>	
<p>کہ میر سید بگوشِ دلم ز عشق ندے ہزار جان گرامے قد اش بادندے بر اہل ذوق کند داستان عشق لبے صدائے آن ز ثریا گرفت تا بترے پلاس میکدہ ساعت طیلانِ دروے کنے کہ آئینہ خویش را اندوچے</p>	<p>نشانِ نبوذ ز عہد است و قولِ بے از ان نہ است کہ جانم نہ است در عشق از ان نہ است کہ از شاخِ سرو مرغ چین از ان نہ است کہ یک نغمہ چون بردنِ افاد منفاسی در دکشانِ تافتِ بردلِ صوفی و عکسِ جلوہ معشوق بہرہ مند نشد</p>
<p>رموزِ عشق تو ان گفت یک با محرم پرستِ خاطرِ جامے از ان رموز کو</p>	
<p>عشق میگویم و جان سید ہم از لذت و کردہ ام عہد کہ دیگر نکشم تو بہ زے جزبانِ بد رفتہ شکل شود این سہایت</p>	<p>لذتِ عشقِ فرد رفت مرادِ رگ و پیے ذکرِ توبہ کن ای شیخ کہ بآباد و فروش ہمتِ پیرمغانِ خواہ کہ از خود برے</p>

یار در جان و دلم و رطبت سرگردان	سیر مجنون سوی ہر دادمی لیلے درے
شعلہ زد آتش باز دم نے اے مطرب	این چہ دم بود کہ امروز و میدے درنے
نکنے رقص کہ من کوہ وقارم اے شیخ	پیش رندان بیک روح گرانے تاکے

جائے اوصاف سے صاف تیار و گفتن
گر نہ فیضش رسد از باطن خم پے در پے

اے کہ جز قتل مجبان بہر می نشانتے	نہم سہر یعاد خذ السیف و ہزار سے
بکہ باد حشت عشق تو دلم خوی گرفت	کھا او حشنے زاد بہ ستینا سے
قصہ حلقہ زلفت کہ عجیر افشان ست	قد تنفست بہا قد عطرت انھاسے
لان جمیعت دل میر نے اسی شیخ پے	پاسے تا فرق ہمہ تفرقہ و دوسوا سے
چند دعوے کہ چو خاصان شدہ ام شہرہ	شہرہ شہرہ سخرہ عام الناسے
این مہد باہک از عجب ترا در رگ و پے	میر و در عجبم گرچہ نے آاسے
جمع کر دے نجسے چند بجا ر و ب فریب	بخدا بہتر ازین کار بود کتا سے
تازہ سر خمیہ عرفان خورے آب حیات	مردہ گر مٹیل خضرے و گرا لیا سے

معتب رو بہ وقت گراز حیلہ و کمر
حملہ اشیر کند جائے از دہر اسے

لے کہ در پردہ بازار جان سے آئے	ما تو بودیم ازین پیش تو اکنون مانے
سایہ تست جان بر عدم افتادہ و ما	چشم آن سایہ و در چشم توئے بنیائے

از کرم ساختن چشم جهان بین مارا	تا باین چشم جهان را نظر سے فرمائے
گر نگہبان نشود گنج جان این چشم	حاصل گنج و بینما بسروینمائے
شخص تو ساری تو چشم تو بینائے تو	رشتہ صد دوست دلی برصفت بیکمائے
ہمدایان جان وی ترا آئینہ است	تا ہر آئینہ باین و گرا آرائے
بنام تر ہم تو افزون ز ہر	چون رخ خویش در آئینہ بانجائے

دل شد از عشق تو جامے کہ جابش نکست

بادہ بر جامے ازین جام می پیمائے

نفرت خواستم کز سر وحدت یا ہم آگاہی	خطاب کز پیر معان خواہ انجی منجوا ہے
کشم رخت از دیارت بر پیر معان و رجا	اگر دولت کند و مسازی و توفیق ہم آہی
ہمگویم با علو منہش زین اطلس والا	کہ دانم بر قدرش کند این جام کوتاہی
شد از دیوان قسمت ہر کسے را نامزد غیر	من و جام صبورے زابد و در و سحر گاہی
چہ سود آں شیخ ہر ساعت فروزون چمن طاعت	چونوائے کہ یک جواز و خود خوشتن گاہی
برقص آذرہ سان جامے جو آتشا ہوتا	فروغ آفتاب حشمت و جاہ شہنشاہی

باقبال قبول طبع شاہ آوازہ نطمت

چو صیت عدل او خواہد گرفت از ماہ ناما

از بد بطغرامے ایک بعد سلا مے	ولیس کل کلامے یے بعض غرامے
بشرح شوق تو طے شد تمام نامہ عمر مے	ہنوز نامہ شوق نہیں رسد تہامے

من از دیار ک قدمانے تفرق بالے	ات صحیفہ شوقے تقوم فی مقامے
بروز وصل ندانم چه تحفہ پیش تو آم	کہ صحن شد بفراق تو نقد عمر گرامے
تردم فرش جھونے اذ اقدمت مناما	و کیف افرشہا دہک بالدروع و دواسے
نہ جامی چون تو لطیف ست تنگنامی دل من	چہ خوش بود کہ بفسحت سر اسے دیدہ خرامے

ز جامی این نہ جواب ست احاکرمت را
بقاصدان درت میدہد بجل خلاصے

تمت الغلیات

<p> الا اے ماہِ اوج درِ بابائے مکن تائیتوانے بے وفاے زہے درِ درِ بابائے شوخ و جالاک براہِ تو سنت خلقے شود خاک غیبے خواہم نہان از پاسبانت بگویم ہستم از خیل سگانت مکن عزمِ رحیل امی ترکِ مسرت مرا چون رشتہ جان با تو پیوست چو گلِ شکور ابرو باد بہارے </p>	<p> کہ خیل نیکوان را باد تنائے کہ دور است از طریقِ آشنائے ہزاران جانِ پاکت حید فتراک سوارہ ہر کہ از را ہے بر اسے بالہم رخِ بنجاکِ آستان کہ چندین خوش نباشد خود تائے کہ خواہد شد عیانِ حقلم از دست باشد طاقتِ روزِ حیدائے بصدِ تعجیل میرانے عمارے </p>
---	---

<p>من از پی چون جبرسن لایان بزاری سجیان آمد زور و دوریت دل بصورت گر چو رفتی از مقابل نور دم را دو اید از مرهم من و کینج فراق و گوشه غم که از دل ناله برگردون سام بودی آشکارا و نه سام برو جاعی بسوز و دور و یساز کسی کو ماند از دلدار خود باز</p>	<p>بلور حسے کنے لطفے ہما غم ہجران عجب کاریت شکل ہنوز اندر میان جاے ماے سزد گر بخودم برداے عالم تو با صد عشرت اکنون تا کجاے گمے از دیدہ سیل خوفشا غم ز حال من چنین غافل چراے مکن چون عود ہر دم گریہ آغاز ز دور و غم کجایا بدرہاے</p>
---	---

فی السراج

<p>ای بروی تو چشم جان روشن نیخ براہ تو سودہ کہ چنین ہر شب از شعلہ می آتش دل دیدہ بخت مقبلان نشو سوخت جان از غم دہنوز نشد زخم تیر تو روز نیست کہ هست</p>	<p>وز فروغ رخبت جہان روشن آبد از اوج آسمان روشن ہمچو شمع شود زبان روشن جز بران خاک آستان روشن بر تو این آتش نہان روشن خانہ جان و دل زان روشن</p>
--	---

پروہ از پیش چہرہ یکسو	آتش و پیش ہنگام روشن
گز دو عالم ہمیں وصال تو بس	بلکہ یک پر تو از جمال تو بس
<p>لاح برق شمع الاشواق شربت مرگ اگر چه جانسوزست منکہ و خندہ انشا طاعے صبح تو لب جان ناز نیستے دن سہر عشق از کتاب نتوان بہت چو متاع و دکن عرضہ و ہند گر تو باین جمال جلوہ کئے</p>	<p>نازہ شد و عشق دواغ فراق نیست چون فرقت تو تلخ مذاق خل عینے و دمعے المہراق کترین بندہ بجان مشتاق لمیں ملک الرموز فی الادراق اے بھوبے میان خوبان طاق شور و فغان بر آید از عشاق</p>
گز دو عالم ہمیں وصال تو بس	بلکہ یک پر تو از جمال تو بس
<p>میکشد غم نہ تو خنجر کین روے بنا چو گل از مجلد ناز بے تو ہر جا سہر شک چون رزم نتوان غرہ شد بدولت وصل برو خواب عدم مرا اسی کاش</p>	<p>میکند ز گس تو غارت دین چند باشی چو غنچہ پر دہشتین لالہ خون چکان دیدن زمین چون عشم ہجر دشتتے ز کین خاک کو سے تو بودیم بالین</p>

<p>من کہ دآرزوی خلد برین ز آنکہ من دیدہ ام بچشم یقین</p>	<p>منکہ وجبت بجوی عیشِ جهان از من این شیوہا نے آید</p>
<p>کز دو عالم ہمیں وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>بنما آن رخِ جهانِ ارے سوخت جانم بداغِ حیرانِ ارے لیس فی ربقۃ الخلوصِ ارے روی اخلاصِ ماو آن کفِ پاے روے اخلاصِ ماو آن کفِ پاے گو مرا و دولت زمانہ پیارے تو ہمیں کن کہ روے خود بنارے</p>	<p>عال شوقے ایک یا مولاے رفت عمرم بدرد و حیرانِ آہ لافِ عشقت بے زند و لے دست امید ماو آن سر زلف دست امید ماو آن سر زلف گو مرا عمر جاودانہ مباحش جلہ اینہا طفیلِ تسلیمِ دوست</p>
<p>کز دو عالم ہمیں وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>روی بنما کہ جانِ برافشانند کہ در و کائنات حیرانند پیش تو یکدور و زیہانند کز بے خون صد مسلمانند</p>	<p>عاشقانِ بے صبر نتوانند این چہ حستِ این چیزِ یابائے جان و دلِ ردی در عدمِ دانند چشمِ چون گویم آن دُخونخوارند</p>

<p>در دستان عشق بالمت زاهدان با خیال حور و تصور با چنین بُخ گداز بجومع کن</p>	<p>فایع از جبت و جوی در مانند از وصال تو دور میسازند باشد آن بے بصیران دانش</p>
<p>کز دو عالم همین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>جان فسوده شد بر او تو خاک توان دخت جز بر شت و وصل برندارم ز خاک پائے تو سر من سودای جز توئے مہیات و امن وصلت ابدست آید مانخواہیم جز وصال تو ایسج</p>	<p>و من القلب بایزول ہواک جگرے کز فراق گرد و چاک گرچہ آید ہزار تیغ ہلاک تو پر داسے چون منے خاشاک و د جهان گرد و ذر دست چوب ہم تو خود دانی ای بت چالاک</p>
<p>کز دو عالم همین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>صید آن طسره ولا ویزم چشم تو سے فروش و لعل تو سے خلق ریزند اشک خون ہر جا من غلام تو ام و لے نہ چنان</p>	<p>مست آن چشم فتنہ نگیزم خود بگو چون زیادہ پر ہیزم کز غمت قصہ و سروریزم کہ بہ بیداد و کر بگزیزم</p>

<p>کہ بجزن جگر نیا سبزم مست و بخود ز خاک بر خیزم دست در دامن تو آویزم</p>	<p>مخوڑم بے تو شربت آبے گر پس از مرگ بر سرم گذرے آستین ہر دو عالم افشانم</p>
<p>کز دو عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>راستے در حکاند و گو ہر سفت از رخت باد تر گلے نشکفت کہ شبے سر بر آستان تو جفت وے از صبر طاق و باغم جفت ہر کجا بسیم آشکار زہفت بعد ازین آشکار خواہم گفت</p>	<p>چشم گریان حدیث شوق تو گفتم باغ حسن و جمال را ہرگز بخت بیدار با سان این بس دور از ان طاق ابروان ام جلو احسن تست در نظر م پیش ازین گر نفی مے گفتم</p>
<p>کز دو عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>رونق ماہ عارض تو شکست کے گذاریم دامن تو ز دست عشق آمد بجای آن بہشت اکیت کامروز از کند تو رست</p>	<p>اے ز قد تو قدر طوبے بہشت گر تو بعد بار دامن افشانے رفت عقل از حریم خلوت دل من بے تنہا سیر زلفت تو ام</p>

<p>ہست دل لوح سادہ کہ برو چند گوئے بس زلش کہ فلان سر ز عمد تو چون توانم تافت</p>	<p>جز خیال تو هیچ نقش نیست رفت و باد لرزاد و گر پیوست منکہ دانستہ ام ز عمد است</p>
<p>کز د عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>ہر قدح کز مے تو کردم نوش شد بدور مے لب آلودت با خیال تو روز و شب دارم وہ چه اقبال بود آنکہ چرا مشک ریزان و دزلت غمرا گفت از وصل من چه برخیزد برزبان بود این حدیث ہنوز</p>	<p>آفت عقل بود و غارت ہوش پیر شد مریدہ بادہ فروش دل پر از گفت و گوی لب خاموش رخ نمودی بخواب نوشین دوش درفشان آن واصل گو ہر ہوش خیز جامی بکشد و گیر کوشش اکبر آمد زمین فغان و خروش</p>
<p>کز د عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>فی البقیہ</p>	
<p>لے روے تو ماہ عالم آراے</p>	<p>چون ماہ ز پرده روے بنماے</p>

چون طرہ تو شکستہ حایم	بر حال شکستگان مجتہاسے
گھٹتے سینے دلب گزیدے	طرے بود خنشین شکر خاسے
خال تو بلاے جان بدست	بر لب خطا غیرین میفراسے
از گریہ تلخ سوخت حسانم	شیرین لب خود بخند و بکثاسے
تو جاسے درون جان گرفت	من سجویم ترا ہسر جاسے
آپاسے بود رہ تو پو یسم +	در درہ تو در آیم از پاسے

بشینم و با عنسم تو سازم
پنهان ز تو با عشق سازم

مولے شدم از غم میانت	مردم زد و چشم نا تو انت
با غم لب آمد و ندیدم	کاسے ز لب شکر قشانت
گشتم ز تو بے نشان جو ذرہ	یک ذرہ بیا فتم نشان
گفتم بسمین میا ز من تنگ	تنگ آمد ازین سخن دانت
دور از تو ز زندگے حبانم	سو گندھے خورم بجان
از خاک و ر تو گر چہ امروز	دورم ز جفاے پاسانت
فردا کہ رود بیا دستا کم	چون گرد آیم بر آستان

بشینم و با عنسم تو سازم
پنهان ز تو با تو عشق بازم

<p>ہجر تو بہین چکر دھب من جا کر دہ درون جان تر من بوسے نشیدہ از صبا من ہیات کجا تو و کجا من جان دادہ بر اسے آن بلان درے گشت بعد جفا من نشان زلال وصل تا من</p>	<p>ای ماندہ ز وصل تو جد من رازہ ز بردن در مرا تو خلقے چو صبا بوسے تو خوش من ذرہ تو آفتاب تابان بالامی خشت بلا بے جانہا من گفتے بنشین و با غنم ساز بنشین نفسے و آتش را</p>
--	---

بنشینم و با غم تو سازم
پہان ز تو با تو عشقا زم

<p>سبحان اللہ چو ناز سینے کو بر فلک و تو بر زینے خرسند شود بخوشہ پینے بسم اللہ اگر تو ہمہ سینے پیوستہ نشستہ در کینے وز عشوہ فریب عقل و دینے با بیج کے چو من نشینے</p>	<p>از ناز لبوے ماندہ بینے از ہمتا تو ہمین بود مشرق خورشید ز خرمن جمالت ایام بخون من کمر بست تیرہ مرثہ در کان ابروے از غمزدہ بلا کے صیر و ہوشے چون نیست امید آگہ ہرگز</p>
<p>پہان ز تو با تو عشقا زم</p>	<p>بنشینم و با غم تو سازم</p>

دل جستم از ان دو چشم جاود	داود نشان مرا با بر و
ابر دسوی خال کرد اشارت	یعنی که نشان دل از دجو
من هیچ نشان خجسته زان خال	میگفت که ام دل کجا کو
گر خال تو نقد دل ز من بود	وزومی چه عجب بود ز من بود
بنام رخ خوب خویش و در حال	دل را بستان بوجہ نیکو
زمینان که رو امید بست	بر من عنسم عشق تو زهر سو
آن بہ کہ بہ کینج نا امید سے	پا در دامن و سر بزا نو

نشینم و باغم تو سازم
پنهان ز تو با تو عشقا زم

ای قد تو سر و ناز پرور	دل داده قامت صنوبر
گیرم کہ بدرہ سر کشد نہر	باست تو کے شود بر ابر
عمرے بغت نشہ بودم	با شک چو سیم در می چون ز
مے بود بسینہ راز عشقت	از ہر چہ گمان بر من نہان تر
صبر ازل من رسید و آن راز	از پردہ برون فنا و کیر
نگر فتنہ بہر نہال قدرت	از نخل امید چون خورم بر
اگر صید رسیدہ را م گردد	دارم سر آنکہ بار دیگر

نشینم و باغم تو سازم
پنهان ز تو با تو عشقا زم

<p>ہر صبح سر و عنق کتم ساز آہنہ نہفتہ ہائے گل خوان پیشین خودم درون پر آتش دل مرا سرے است گفتے کہ بکنج صبر یک چند بکشاے نقاب تا کستم من و اگر شب و روز با خیالت با رخ سحر شوم ہم آواز چون غنچه درون پر در و ناز یا پرده زروسے خود بر انداز چون شمع مرا بسوز و بگذار بنشین جاے و با غم ساز ویدہ بنظارہ رخت باز در خلوت انس و پرده راز</p>	<p>ہر صبح سر و عنق کتم ساز آہنہ نہفتہ ہائے گل خوان پیشین خودم درون پر آتش دل مرا سرے است گفتے کہ بکنج صبر یک چند بکشاے نقاب تا کستم من و اگر شب و روز با خیالت</p>
--	--

بنشینم و با عنق تو سازم
 پنهان ز تو تا تو عشق از م

ترجمہ احسن

<p>ساغر عیش جاودانہ زدیم تیرا قبال بر نشانہ زدیم خاک در دیدہ زمانہ زدیم غوطہ در بحر بے کرانہ زدیم نقب سوئے شرابخانہ زدیم بر سر کوئے آن گمانہ زدیم</p>	<p>مبہم بادہ نشانہ زدیم گرچہ غم گشت قدما چون کمان جانب از ننگ بنگریست کشتہ دہم و عقل بشکستیم مست و میوہ ز کنج کاشانہ و ز حریم سحرانخانہ عیلم</p>
--	---

بہر یک جرم سے زساغراو کرو عزم بہانہ ز آتش شوق ساغرا ز دور عارضہ شمع کردیم	مہر خدمت بر آستانہ زدیم شعلہ در خرمن بہانہ زدیم باد و خور و بیم و این توانہ زدیم
کہ مجھے عشق راتوئے ساقی کلنا شمس و جہک لباتے	
بسالم خیال سے بسیم دفتر مجسمل و مفصل کون بہر کجا دانہ ایست باد سے عارفان راز لعل نوشینش منکران ز جعد مشکینش قوت جانم باد جوئے عشق سے بفتوئے اشرف گشتہ حوام گرم پیش لب شکر بارش نئے غیر ازین نے گوہم +	بر تو آن جمال سے بسیم نور آن کمال سے بسیم نقش آن خط و حال سے بسیم غرق آب زلال سے بسیم در کند و بال سے بسیم توہ زین سے محال سے بسیم وز کف او حلال سے بسیم طوطی نطق لال سے بسیم تا سخن را محال سے بسیم
کہ مجھے عشق راتوئے ساقی کلنا شمس و جہک لباتے	
جدا اوستاد چابک دست کہ پس پر وہ خیال نشست	

رشته ی مجنبتش و سکون هم
 آن یک در سکون جا و بدان
 کند ذاتش نگنجد اندر عقل
 هر چه بود و تقسیم او بدرید
 غیر او هر چه در جهان بنی
 که بر دور دور و دور پرده کس
 پرده اندر دس کار او بر دار
 در کش از جام حسن او می عشق

در حتم حلقه از لوت بست
 و آن دگر در تیر شر بوست
 تیر حکمش نیابد اندر شست
 و آنچه ما ناختیم او شکست
 نیست آن گر چه می نماید بست
 که تماشا نشاء نقش پرده را پرست
 پیش ازین نقش پرده را پرست
 پیش رویش نال عاشق دست

که می عشق را تو سلی ساست
 کاسنا شمس و جملک ناست

ترا به عشق از نشیمن بود
 سر بر در چشم خوابناک کشید
 برمه از عقد زلفت سلسله بست
 طره را صید بیدلان آموخت
 هر که را هر چه بود در بایست
 ساخت آزا پرست خرسند
 ساقی بزم گشت و می در داد

ز فوسر پرده در فضا می بود
 حلقه از جعد تاب و ار کشود
 بر گل از خط سیر فالیه سود
 غمزه را قتل عاشقان فرمود
 ز از و کاست ذره ذره فرود
 کرد این را بوسه خوشنود
 هوشم از بجزعه بر بود

<p>کہند ارم مجال گفت و شنود کہو کہو مطرب این خجستہ سرود</p>	<p>آن چنان بے خودم ازان خبر از زبان منش نغمہ خنگ</p>
	<p>کہ مے عشق را تو نے ساتے کاشا شمس و جہک لبساتے</p>
<p>طوائف گشت آشکار و خط شد نام یافت از دمی وجود سطح نظام استادات جسم گشت تمام وصف کثرت گرفت و شد حساب آچو اول نمایندت انجام چند بر خط و سطح و جسم آرام کہ جناب دلیست ساغر و جام در حجاب ظلام و ظل غلام آبہ بنید عیان چہ خاص چہ عام</p>	<p>نقطہ را از تصرف ادا مام حرکت کرد خط بجانب عرض سطح بر سمت سمک خیشش یافت جسم ہم از تنوع اشکال اعتبارات و جسم را بگذار نقطہ بین در تعلبات شیون ساقیا در وہ آن شراب کمن آفتاب برخت و ریغ بود پرودہ بردار و بے خودم گردان</p>
	<p>کہ مے عشق را تو نے ساتے کاشا شمس و جہک لبساتے</p>
<p>بود در ظلمت عدم پنهان ہمہ اوراق شاخ او کیسان</p>	<p>آن کجا شد کہ عرصہ ایکان ہمہ گلہائے باغ او کیزنگ</p>

سبزہ او موافق سنبیل	لالہ او معافق ریحان
نور و اعتدال باد بہار	نور و انحراف طبع خزان
ناگمان آفتاب صبح وجود	گشت از مشرق ازل تابان
ہر کس از بود خویش یافت خبر	ہر یک از جام خویش یافت نشان
آن کیے در کمال او والہ	وان دگر در جمال او حیران
مے پرستان بزم وحدت را	روسے جان در نظارہ جانان
ہمہ را خوش بدین لطیفہ ضمیر	ہمہ را تر بدین ترانہ زبان

کہ بنے عشق را تو کے سامنے

کا شناختمس دھک الہائے

لے سبیر بود عمر و تیک دور	یار نزدیک تست و در مرو
ہر کہ تخم دولہ و دور می کاشت	برہمان برگرفت وقت و در
خوشہ گدست یار و بار	چون نشانہ سے بھاگ و نہ جو
گر مقامات عشق نیست ترا	بقامات عاشقان بگرد
جامہ نزدیکن بجام بدل	خود زرق و مبادہ گرد
آن مے باب جو کہ جرعه اوست	جام حبشیہ و کاس کینہ و
در قد بر تو بر تو ساقے	خویش را محو کن در ان پر تو
پیش رویش بفت سجدہ کنان	کہ کما نزار ابروت بہ تو

خود گویا این حدیث و خود شنو	زخت بست از میان محابا دئے	
کہے عشق راتوئے ساتے کاسنا شمس و جبک الیائے		
یار چون غنچہ روی خود نہفت حال من بھو موسیٰ خود آشفت درکنم نالہ نیست جاسے گفت بعد ازین چشم من نخواہد رفت دامن او ز دست دادن نہفت غرقہ خون بجاک پاش نہفت از دل من غبار ہستے رفت دے از صبر طاق و با غم نہفت پیش از پوست کردہ خواہم گفت	وہ کہ باز من ز نو گلے بشکفت پردہ زلف پیش روی کشید گر کنم گریہ نیست جاے عتاب سیل شکم خبین کہ ز درہ خواب بدو کونش خریدہ ام نتوان برو امی تنک و عذر خواہ مرا مستے جام و شوق دیدارش میروم مست بر سر کولیش اگر کشد پوست غیرش نہ سرم	
کہے عشق راتوئے ساتے کاسنا شمس و جبک الیائے		
طبع پس سرکشست و عمر عجزول متر مقصود از ان قرین حصول عقل اینجا عقیدہ فضل فضول	فہم پس قاصرست و نقش جہول آوازین گفت و گواگر نشود بکند از لاف عقل و فضل بہت	

<p>کو بود علم ازین عمل مغز دل دل ز نذر تیر غریب و دخول کز رنگ نوا بود مصقول خالی از دهم اتقاد و حلول شاد و نشین بر زم گاه و حلول چون نند جانب تو سمع قبول</p>	<p>راه وحدت با سحر عشق سپر و بحریم و فالتین و بشوی روشن آئینه بدست آور و اندران آئینه بشیر شهود خلعت دوست بین دم و کش سعد این راز گویند عشق</p>
<p>کارنا شمس و جهک الباقی</p>	<p>کرم عشق را تو لے ساقی</p>
<p>ز بد و است و خود نمائے بند دل بران نه که بر نیاید کند دل بران نه که بر نیاید کند گردن سر کشان مجسم کند تشنه را جان ز لعل شکر کند هر خجائے که او کند بیند تو بوی چو گشته خرم کند باده پایا بر وے او یک چند بسر این تو ایانگ بلند</p>	<p>حائے این بد و خود نمائے چند دام گیس بدست گیر از دم رو چنان رو که بر نیاید گشت صید آن شو که میکشد زلفش بافتان بر آئینه می بخشد هر بلایے که در سد بند بر بهر ذرات مست با و دوست چند بهود با و پیایے چون شوی مست با و و حلش</p>
<p>کارنا شمس و جهک الباقی</p>	<p>کرم عشق را تو لے ساقی</p>

فی الشیر

صاحب دلان کہ پیشتر از مرگ مرده اند اول کشیده رخت بسر منزل فنا پایند بومی فیض بہار از نسیم شان جاسنس خدای شان کہ برام طلب نمود بر معرفت شان چنان نندگشت ہر فنون موج بلا کہ کوہ بود پیش او چو کماہ بر خاکیان عطیہ محض اند از خدا	آبد حیات از قلع مرگ خورده اند انکہ بدار ملک بقار اہ برده اند انان کہ در خستہ ان طبیعت فسرده اند فسپردہ یک دو گام دل و جان سپردہ اند چون حرف خود زخمی ہستی سترده اند چون کا کو پیش صدمت او با فترده اند اہل دل این عطیہ غنیمت شمرده اند
--	--

ہر نعمت و نوال کہ حد کمال یافت
و اند زمانہ قیمت آن چون زوال یافت

روح تو مرغ سدرہ نشینست دین نفس آن نوع زمی کہ چون قنقشت شکند اہل سردست ہر نفس کہ از بہر دوست غایت منتشین ز پاسے جہد درین مہد پر فریب نما فل مشور راہ درین تنگ مرحلہ کس را درین خرابہ امید غلو نیست	مرغ از نفس ہمیشہ پریدن کند ہوس آر و ضہ جہان نکند رمے باز پس ہر جمیع کیست شاہ صادق ترین نفس تا یافتہ ترا نیچہ مرادست دست رس کا فاک محل آمد و انجم بران جرس انیک وفات مرشد کامل گواہ بس
--	--

مخدوم سعدات و دین پر را و فقر
بکافراست جز فلک ز تو افسح کلاه فقر

<p>پاک آبخنان که آمده بود آبخنان برفت آواز طبل شاه ششید در وان برفت کان مرکز محیطا کرم از میان برفت جانها زن مان که امان ان برفت در پے نشان نشان خود و بے نشان برفت از بسکه آیم از مره خوفشان برفت غم زور کرد و قوت نطق از زبان برفت</p>	<p>در داکه پاکیا ز جهان از جهان برفت جانش که شاه باز سوار فثکار بود غم شد محیط مرکز عالم زهر کران و لها بر غمین که این زمین نمساند از وی و هم چگونگی نشان کس که ساخت چون مردمان دیده شد م غرق سیل شک گفتم بر من بشع غمش زندگے بسر</p>
--	---

هر سوے بر غم شود اے کاش صد زبان
تا من بهر زبان غنم دیگر کنم بیان

<p>از چشم اختران همه شب خون گریسته تا من درین غم از همه افزون گریسته چشم سحاب شک جگر گون گریسته بر عالم از صوامع گردون گریسته تا در دمن بدیدے و اکنون گریسته اگر خون دل مدو شدے چون گریسته</p>	<p>زین ماتم از سپهر بقانون گریسته چون ابر کاشکے همه تن چشم بودے گرد و آتش جگر م بر فلک شدی آهیم ز ضعف اگر نشدے پست قدسیان کو آنکه چشم خود همه عمر تر ندید چشم مرا ز گریه بسیار غم نمساند</p>
--	--

بازان حسرت اندمی دلیل غم نه شک
برجای دیدہ گردل مخزون گریسته

چون از میان رفت سبب ساکان اراد
گو خرمها بکند گنبد ازل خانقاه

کو آن سخن ز شیوه توحید راندش
کو آن پئے نزول بخلوت سمر آتش
کو آن رموز شوق چو یعقوب گفتش
کو بردش لبست سفینه مرید را
گاهے طریق صدق ارادت نمودش
از مرکب مجاہدہ آوردنش مشرود
سوے کفایت سومی بداند کوشیدش
بر طالبان جو اہر عرفان نشاندش
رخش از مضیق عرصہ امکان جہاندش
کو آن زبور شوق چو داؤد خواندش
دزد گناہے عالم صورت رہاندش
گاہے حریق مہر و محبت چشاندش
بر باد پاسے بندب حقیقت نشاندش
جہانے کفایت جاہد اسرار دانش

ہر سالکے کو رخت طلب سومی او کشید

اول قدم بغایت مقصود خود رسید

ہر باد او برد بہ خلوت سراے او
ہر یک بجایے خود تمکین نشسته اند
ادنیست زان قبیل کہ دست جفا چرخ
شد در پناہے ذات مقدس نامی نفس
شکر خدا کہ بردل اصحاب گر چه هست
اصحاب صفت زنده بہر پناہے او
یار بچہ حال شد کہ تھے اند جامی او
چاک افکنند بحیب قباہے بقاے او
باد ابقاے جملہ خداے فناے او
صد گونہ عنسم ز ذائقہ صد فناے او

بگذشت یادگار و دو فرزند از حبسند باوش عروج روح سجدے کہ بگذرد	ہر یک گرفتہ شیروہ صدق و صفائی از حد لامکان درج ارتقا می او
	خاک از نفست بر صفت کنج در برش جاوید باد عس و پاکیزہ گوہرش
الین	
آکے زمانہ داغ غم بر جگر بند ہر داغ کا و رد و تیرہ بہتری زیر ہزار کوہ عس و سب دگر دم بر خوان میمانی او حاضر از شوم صدر ہر تاب تعبیه باشد در ان میان چون در نیاید از در جان لطیف دگر دانی کہ چیت بالش راحت از دگر	یک داغ نیک ناشدہ داغ دگر بند ان داغ را گدازد داغ تیرہ بند دشت ہزار کوہ دگر برز بند پیش من از کباب جگر حاضر بند در کام عیش پیش گرشکر بند رخم ازین سراجہ حرمان بند خستہ تگر روز واقعہ ام زیر بند
از بیم مرگ اگر چه دل و جان جرات ست دروے امید واری صد گونه راحت ست	
مرغے جنگلی نفس بود پایست بکشتا دبال صدق و صفا در قضای قدس	دست قضا لطیف نفس را بہم بست جولان کنان بکنگر قصر بقا نشست

تاوان کج بزمضیق نفس جانیدہ بود	در آتش باخن اندوہ چہرہ خست
دانا کہ داشت آگے از فصاحت جبین	شکر خداے گفت کہ مرغ از نفس پرست
غریب جان پاک نفس این طلسم خاک	آن مرغ پس بلند و نفس نیک پست
مرغ تو گرد بست پرست این نفس حیرا	پر خوشی تن نئے شکنے اے نفس پرست
جامی شکستن نفس آسان بود	گر جلوہ گاہ مرغ ببینی چنانکہ هست

بیرون این نفس مہم با خست و نو بہار
مرغان صغیر زن کہ گذشت از حد انتظار

خیم ولی کہ روضہ قدسش نشین است	فارع زربخ و محنت این تیرہ گلشن است
نشین درین سہر آمدن کہ عاقبت	جائے اقامت تو سہر اے شمن است
روشن دلے کجا کہ بود در شناس گل	و ازادہ کجا کہ زبان ان سوسن است
آنگرد کہ هست گل سپردہ ز گل	گلچہ کہ در تہ گل کردہ مسکن است
تا بشنود کہ سوسن ازادہ و دوزبان	پروغن سخن در بست کش از خاک مدفن است
جامی نظر سومی چہن انگن بدین کہ گل	زینسان چرا بخون دل آلودہ دامن است
گل را برفت دامن مہم صحت ز دست	گویا غلط ہے کہم آن دامن صفت

گلہا شکفت و گلرخ بازیر خاک خفت
مارا درین بہار گلے بس عجب شکفت

خیز اے سیم درد بکرم جبین بر سر	دزہر گل و گیاه چہن یک سخن بر سر
--------------------------------	---------------------------------

زان گل که میرسد کفن سبز کرده چاک	حال حریف تخته درون کفن پرس
نگر بازه روی نورستان گان باغ	پیر مردگی عایش از سترن پرس
چون شمع لاله بزم فسر و زخمین شود	زان شمع نور بخش بهر انجمن پرس
سر دی بچوے بر لب آب روان دزد	احوال ناروانی آن نارون پرس
فرش حریم سبز چو آری بر زیر پاے	چون ست زیر خار و خار آن یکن پرس
سوسن چو زبان بناتے کند حدیث	از خاشته آن لب شکر شکن پرس

آید پس از بهار چمن را خزان بدید
فصل بهار باغ مرا چون خزان رسید

من بودم از جهان دگر امی برادرے	در ملک نظم جمع گرانمایه گوهرے
ز انسان برادری که در اطوار فضل و علم	چون او ترا د مادر آیام دیگرے
در بوستان قنصل سرانیده بلبلے	بر آسمان علم در خشنده اخترے
خورشید اوج فضل محمد که بر دوام	پیش قدم ز نور قدم داشت رہبرے
یک شمع از شمائل او گریبان کنم	جمع آید از مکارم اخلاق رہبرے
وروا و حیرتا که ز باغ جهان برنت	آخورده از نهال کمالات خود برے
چون او ندید دیدہ آیام فترتها	روشن دے دقیقه شناسی سخن درے

این نکته گوش دار که دگر اینهاست
نظم بدیع دوست دے محال است

رہنے و درو و داغ تو ام یادگار ماند	صد حسرت از تو و رد دل امید و ارماند
بلبل کشید پنج گلستان و عاقبت	گل را صبار بود از و بسره خار ماند
دریاشد از مهر شک کنارم و لے چود	کان گوهر گمانه من برکت ار ماند
لے یار مہسربان کبرم و شکیر لے	کز دست رفت کارم و دستم ز کار ماند
در میر خرم کہ از دل رشیم اثر نماند	دین سوز و بے قراری من برقرار ماند
انگس کہ بود از زوے جان زدست شد	دین جان زار ماند ام چه کار ماند
خارے مے خلید مراد دل از گلے	آن گل تانده و در دلم این خار ماند

چرخے کہ یاجم از قلم مشکباراد	سازم حامل دل و جان یادگاراد
------------------------------	-----------------------------

یارب بروح پاک ایمنے کہ درشش	روح الامین ہمزگدایان کترشش
یارب بنفس زاکیہ او کہ کرد و د	زالود گے ہر چه باید مطہر شش
یارب بصفوت دل پاکش کہ ساخت	عکس فروغ ذات تو شکات نورش
کان مفلس غریب غریق گنہ کہ کرد	دوران زخشت بالش و ز خاک تبرش
عاری ز طاعت آمدہ پیش تو خلقے	پوستان ز جامہ غامہ قہال در برش
وز آسمان جو و دسحاب کرم برہنہ	باران فیض رحمت جاوید برہر شش
گستاخے کہ کرد ز غفلت ویرین زبان	کا درودہ رو بسوے تو بارود میادش

چون نام شد محمدش از فضل ہر یک	سازش مقام زیر لواے محمدے
-------------------------------	--------------------------

نعت المہر شہ	
--------------	--

عندل در مرثیہ

آن لادریخ کو باشد از داغ ما در غش سرو و تازگے بود از باغ لطف رسته خرم گلے بر لبان بشکفت بعد غم آزاکہ این شامہ دوران زباید از کف زان گم شدہ ندانم با من نشان کہ گوید دل رادہ برون شد کہ باشد از شب غم زنیان کہ شغل بجزان شد بجز غش چاک	از دید درخت لیکن پسینہ ماند از غش ز ویل قہر موجے کند از جویم غش ناویدہ سیر بلبل تا راج کرد از غش مشکل کہ بیج عطری شکین کند از غش جانے ز رفت کہ کس کم دن توان سر از غش کز باد بے نیازی بے نور شد بر غش کے خواب راحت آید بر بستر در غش
---	--

ترکیب بند در مرثیہ

این کہن بلوغ گل پہلوے خارست درو برگ راحت مطلب میوہ مقصود موجے ماؤ مشک کہ با این ہمہ عطر افشا نیست بزرگ خود کہ در دامن مطرب خفت ست بغیر غنچہ کش اوراق چنین زگیں ست بہر عبرت بکشافان زمین چون نامہ	نیت یکدل کہ نزان خار نکارست درو برگ بے برگی دیوہ غم بارت درو خون افسردہ آہوے تارست درو منہ انگشت کہ صدالہ زارست درو نقش کم عمرے گل کہ دنگارست درو خط مشکین تیان بین کہ بمارست درو
---	--

چون جهان ز غم جوگان فضاگوی صفت	بے قرار است چه امکان فراست و درو
بقیاری جهان صبر و قرارم بر بود	کام دل و آرزوی جان کنایم بر بود
<p>نگرگر دشمن این خرج جفا آئین را رغبت صد گوهرم از چشمم چو در بلبک وجود از حریم حنیم شاخ گل تازه شکست سیم در خاک شود سیم نه اتم زهر بود بے رخش دیدن عالم چو نخواهد دل من مایه شادیم آن بودند انم بچه چسبند حرفت فرقت او میرند از سینه علم</p>	<p>که چنان زیر و زبر کرد من مسکین را برد چون در صدف لطف صفی الدین را تا بیا آید از ان روضه حور العین را ساخت در خاک نهان آن بدن سین را بستم از خون جگر دیده عالم بین را شاد سازم ز غم این خاطر اندر گهین را من کشم دم بدم آه ز پیکر سکین را</p>
<p>همدم آه و لارا به لیلین جو</p> <p>شبنو این نکته و در گوش صفی الدین گوی</p>	
<p>رفته و سیر ندیده رخ تو دیده نمود چند دست اجل اے غمچه نورسته ترا بر تن عاجز تو هر چه بود این همه رخ هر سر سویی بفرقت ز بلا شد تیغی انیم ز هر چو در بخت فلک در کامت</p>	<p>گوش یک نکته ز لبهای تو شنیده نمود یک گل از شاخ امل دست تو با چیده نمود زیر پا مورچه از تو زنجیر دیده نمود فرقت از سوسه و لادت ترا شنیده نمود شریت شهیدی ازین کامه تو شنیده نمود</p>

آز آفریده خاک کثافت و بان	۱۰ و من تنگ تو یک لقمه بخایند هنوز
بر سر دست خزان سوی خاک بروند	تا زمین پای تو گامی نخرامیده هنوز

عمر نزدیک شد از نصرت بهشت و مرا	
هرگز این واقعه صعب نیست و مرا	

ریختی خون دل از دیده گریان پدر	رحم بر جان پدر آمدت ای جان پدر
صدره از دست تفاسیده باختر کند	گر بفا دی از آن رفته در ایام پدر
نوبهار آمد دگلهما همه رستند ز خاک	تو هم از خاک بر آ ای گل خندان پدر
جان خود بدید و جان نوعوض لبستاند	گر بود تا بعضی روح بعضی مان پدر
شد مرا دیده چو یعقوب خدا را بفرست	یوی پیراهنت ای یوسف کتفان پدر
همچو گل گریزند چاک گریان حیات	دست خار بر خاک تو و دامان پدر
خواب دیدت که دل جمع بر نشان کرد	راست شد عاقبت این خواب پریشان پدر

چون کس نیست که ز صورت حالت پرسم	
بهر تسکین دل خود ز خیالت پرسم	

زیر گل تنزل اسے غنچه رعنا چو نے	بے تو ما غرقه بخونیم تو بے پا چو نے
سلک جمعیت ما بے تو گشت ست زہم	ما کہ جمیم چنیم تو بے تنہا چو نے
بر سر خاک تو ام ای کہ ازین پیش ترا	بود تلخ سہ امروز تر پا چو نے
بے تو در در زمین تنگ شد بر من شاہ	تو کہ در زمین ساخته جا چو نے

میشود ویدہ بے ناز عبا رے تیرہ	زیر خاک آمدہ اے ویدہ بنیا چو بنے
خور و غماے تو ام ده که خیال تو گئے	سے پرسد کہ درین خوردن غماے چو گئے
رو بصر اے عدم تافتے از شهر وجود	من ازین شهر ملولم تو بصر اچو بنے

گر چه جان و دلم از نادک بجران خستے
بیک روئے ازین ورطه بجران رستے

حیف بودی چو تو درمی کف بد گهران	یا چو تو آئینہ در نظر کج نظران
حیف بودی چو تو شمع ز سر اپردہ قدس	بخ بر افروخته در انجمن بے بصران
حیف بودی چو تو ماے همگی در خور مهر	تبع کین خوردہ درین معرکہ کینہ دران
آمدی پاک و شدی پاک پس بر غیب	دست نایافته بر تهمت تو پردہ دران
ای خوش آن دلبر گلچهره خوش لبچه که خست	زود بر بست زہنگامہ کوران و کران
نیست در کار ذاک نمکیے کاش تصنا	افکنده سنگ درین کار گہ شیشه گران
چو کند پیر جهان ویدہ تناسے بقا	بار رفتن جو بستند از و خرد تران

جائے آن بکہ درین مرحله آن پیشہ کئے
کہ زمرگ و گران مرگ خود اندیشہ کئے

شربت تلخ ز سدا خور ازین جام ترا	کام ناخوش کند این جرعه بنا کام ترا
وام تلہیس بود هر چه درین صید گشت	جز قفا و از ماند کس ازین وام ترا
خاک شو خاک کر آفانہ درین دوسپهر	خاک سازد بتہ پایسے مرا انعام ترا

رقم نام خود از تختہ ہستے برکش	گاہ از لوح بخت محو شود نام ترا
بفراموشی خود نام برآورد زین پیش	کہ فراموش کند گردش ایلیم ترا
مے کئے از زودی نیشکے از ہر خامے	چند دل رنجہ بود زین طمع خام ترا
باہ فائے مطلب و دولت فائے بگذار	باہ دین بس بود و دولت ہلام ترا
رو بہ یوار کن و سہر گر بیان رکش	ہر چہ جز ہستے حق دامن خود زان و کش

فی المقطعات

رخ زرد دارم ز دوری آن در	زود داغ و دردم درون آن در
چو من گاست گوی غم فرقت تو	مہ نو کہ باشد بدین گوشت لاغر
خطت خضر و بعد کجبت مشک بست	تنت سیم و لعل لببت تنگ شکر
بجنت نعیم شہید محبت	سہبت غم نہ نصیب محبت

بلہا یلے بگفتن نصی
بطلعت صنیہ بکیو معسر

ولا منشیمن درین دیر اند چون خند	سوی مرغان قد سے تشیان پر
بود گیتے درختے سہر شاخ	دلے جلد سوے یک مہل سہر
زہر شاخے سوے آن مہل دجوع	جو آرا یا فتنے از شاخ گندہ
بناشد شیوہ مرغان زیرک	نشتن ہر زمان بر شاخ دیگر

تقطعه

جامی مبنه توسن همت بیج آرز	همچون خزان بر آخر آخزمانیان
از خان خاکان مطلب لقمه تارسه	تزل بقارامده آسمانیان *
آزاد گسگزین که نیز زدن بر عقل	ملک جهان بدین روسه جانیان

ایضا

هر سپهر کو از پدر لافند از فضل و بهر	فی اهل گروید و دامدم بود ابروم ست
شاخ به برگ به باشد از درخت میوه	چون نیارد میوه بار اند شمار بهرم ست

ایضا

پنه لقمه و خرقة هر بخت	نشان کشیدن ز حلقه گزند
بروبه بود خشک نانی کفایت	بهرت بود کمن و لقمه پند

ایضا

هر برق درخشان که بر آید ز بد نشان	صد شعله از آن در دل انگار من افند
بر گوهر آشکم چو فند گوهر آن برق	لعل شود از چشم گهر بار من افند

ایضا

شاعری میگفت وز دوان معانی برده اند	هر کجا در شعر من یک معنی خوش دیده اند
ویدم اکثر شرایش را یک معنی داشت	هرست میگفت آنکه حنیف باش برادر دیده اند

ایضا

نہ دیو این شہرست این بلکہ جاے	کشیدت فانی برسم گریبان
زایوان سخن دروہرچہ خواہے	بایبے گرمی و ذم لیسان +
ایضا	ایضا
بساتخ کز اخوت چون زند دم	دشمن باشد چراغ بخش راقع
تفت افکن بر رخ آن آخ کہ ہرگز	نیفتد زین مناسرت رخ تفت
ایضا	ایضا
بعد و شام کہ گیرند وقت را تمام	تقصاۃ اگرچہ نباشند مستحق آزا
بغیر و محل نخواہند قاریان قرآن	زہمال وقت و قوفے نباشد ایشانرا
گرفتہ اند ہا تقصاۃ از ایشان باز	بسم و عاودہ خود و قفہاے قرآن را
ایضا	ایضا
برائے نعمت دینے کہ ناک بر سر آن	منہ ز منت ہر سفلہ بار بہ گردن
لیکے کہ در دوزخ و دوزخ نشزد دست و کھ	بماند ابد الدیسہ عاربہ گردن
ایضا	ایضا
باقصا جانی رضا دہ گرچہ حکم اوترا	از کو سوے بد از بد سوے بد سو بد زبیر
از برائے حکمتے روح القدس از طشت	دست موسے را بسوے طشت از زبیر
ایضا	ایضا
ہر کہ دل بر عشوہ گیسے نہاد	بر حسد رہا بش از غرور و جہیل و

دامن او گیسو کز محبت نشانند	استین بر دینے و بر اہل ا و
ایضاً	ایضاً
سبز و خرم نشود از خرم باران ہرگز	اے سحر سودی نکند تربیت نازابل گرچہ بر ترنمے از خلق جهان مقد اش خار شکے کہ نشان بسر دیوارش
ایضاً	ایضاً
کز اینہا گیر دت دل سال دیگر	مشو مغر و حسن خوب رویان بزلت دلکش و رونے نگارے چنین کا سال ز خوبان یارے
ایضاً	ایضاً
ہر چند زندان کرم مرد و دم دوست	در یوزہ آسان ز در او نتوان کرد دیرین شلے ہست کہ از فضل حیوان نارنج توان ساخت دے پوتوان کرد
ایضاً	ایضاً
دل درین وحشت گہ بیگانگان	یک حرف ہشما حاصل نکرد ور و فاکو مشید عمرے لیک ازان غیر حرمان و جفا حاصل نکرد کیمیا اگر سالما ہر عنایا کند جان و جز عنایا حاصل نکرد حاصل خود کرد صرف کیمیا ہیچ چیز از کیمیا حاصل نکرد
ایضاً	ایضاً
مشو با کم از خود و صاحب کہ عاقل	ہمہ صحبت بہتر از خود گزمیند

نخواہم کہ باکشتہ از خود نشیند	گرانے کن باکم از خود که او هم
ایضاً	ایضاً
ہمہ مصروف نمودن تعریف است کرد تعریف جائے تشریف است کہ الف لام بہر تعریف است	اسے سہی قد کہ عمر تو آگشتہ قد و زلفت ترا اگر مبدہ نہو داین جنس نکتہ بر تو نہان
ایضاً	ایضاً
رسیدہ سنگ جہایت بر آگینہ من کہ پاک بہ دل همچون تو لے ز کینہ من گمان میر کہ رسد در صفا لبینہ من	بجنگ جو صنم خویش گفتہ ام صد بار رسان لبینہ من سینہ را بر رسم صفا بمشوہ گفت ترا اگر چہ سینہ نہان آمد
ایضاً	ایضاً
ترک تشبیہ ناموجہ بہ ہست صد بار از و شبہ بہ	بد آن رخ چہرہ اکسم تشبیہ گر چہ آمد مشبہ بہ خوب
ایضاً	ایضاً
برخویشن فضای جہان تنگ مے کند ہر یک بصد مجلسش آنہنگ میکند آتش زبان کشیدہ ہمہ جنگ میکند	ای خواجہ عقل بین کہ بزرگان شہرا گرفتہ آتش مجلس صدر آورند رودے بہر گزے زمین کہ بود ملک دیگرے
ایضاً	ایضاً

چنان ز خلق ملولم که آج چشم من بیا به
مرا خیال کسے روز و شب خواب گریزم
بسیار چون روم از آب قناب یسین دان
که من ز سایه خود نے ز آفتاب گریزم

ایضا

بود مشایعیت آن حزنینه
که در و کس گنجا سے زرد فینه
عوان چون بایشان زوید و گیرد
بهر دستش کم در زبان خرنینه است

ایضا

جامی از باب کرم ایامین غفا شد
ایل بیت را بود قاف قناعت فخرین
را در راحت نیست در جام عم انجامه
کاس یاس از کن نه کایاس حد الر حنین

ایضا

هر که ناکس بود در اصل و شربت
بقالیب و هر کس نشود
سگ گس را اگر کنه مقلوب
قلب آن غیر رنگ گس نشود

ایضا

درین تسکین حشر ان کین کین پیوند
که هر کسے کسے دل بر آشتانی او
اگر مخالف طبع تو باشد او فدا عشق
مذاب روح شود صحبت ریائی او
و اگر موافق طبع تو باشد او خلاش
مذاق مرگ و هر شربت جدا لے او

ایضا

مطرب خوش لبی را حسن او بایدهخت
آدش از شته جان عقد و عم کبله

نہ چنان کو کثرت تحریر و ذکر انہم	در بیان ہر دو لفظش از غزل مہم گیلد
ہر چہ بر بند دہم تاظم بعد خون جگر	اور زانہنجار سے الہام نشاں زہم گیلد

ایضا

نظام قائم آں کاہنم کہ شمع ہر	چنانچہ بود ہم زدہ ہر چہ خواست نوشت
اگر چہ شمع فروغ از دروغ سے گیرد	دروغ در بہت دور و ہر چہ بود بہت نوشت

ایضا

چاکلی از قیام طبع چون رہی بعد ازین	ایسا باش در ملک بحر و ہم طبعش
شم غور گر خانہ ویران شد ز وقت الہی	خانہ بیت شعر و اہل بیت فکر کہ بس

ایضا

ابا شایہ کہ ہر جا مسند عدل	نہاوی ظلم از آنجا رشت برداشت
بر اندیش تو تر کہ بود یک لحنت	دل تیج تو دہش یک لحنت برداشت

ایضا

باز رست از پیہ پنجہ گریبان حیات	جامی امانت دامن بود ہی بہت
سال عزت شہت شد در لچہ بہتہ کوش	تا ازین وریا بر آری امید مقصود ہی نوشت

ایضا

بوستان سخن مرغ طبع من اکثر	بہفت بیت شود نغمہ ساز و قافیہ سبع
میہفت پیکر گنور گنج بہر غنہ سے	نمودہ است دہن در و نہاں صد گنج

چوبیت بیت زہر ہفت ازان دو مہر است	گرش بسج شانے لقب نهند مرغ
زہنت عضو کیے یاد و با و کم آن را	کہ ہفت ہست مرا ششش رقم زندیا پنج

ایضاً

منہ جمعیت از خواب دلا لازم شمار	سک صحبت را کہ جمعیت بجمع اوسے بود
نظم پرستنے چو در تقطیع گرد و مفرق	جو اجزائش زہم ہر جہاں سے بود

ایضاً

حرص چو در زے کہ ز سودا و سود	پنج توشش کرد و ہشت تو نہ
رنج طلب را ہمہ بر خود گیسر	یطایک الرزق کم تطالب

ایضاً

بدندان رختہ در فواد کردن	بناخن را در خار را بریدن
ز درختن باشد ان نگولار	بر پاک دیدہ خار آتش را چیدن
الفرق سے نہادون حد شتر بار	ز شرق جانب مغرب و ویدن
بے بر جاسے آسان تر ناند	ز بار منت و زمان کشیدن

ایضاً

ہشتے پیکرے کہ نایت حسن	سیاہ نیکو ان را بود سر خیل
سر آمد حسن او و دورے شد	ناغشی و جہ قطعاً سن الیل

ایضاً

عشوہ شاہ دینے طمع انگیز بود	جامی آن بہ کہ ازین می نشو می طمع
لقمہ تلخ قناعت ز جهان قوت تو بس	بہر خلوا سے کسان کفچہ مکن دست طمع

ایضا

منکہ از دولت قناعت رست	کردن ہستم ز غسل طمع
طمع از مال و جاہ ببردیم	مخت فاقہ بہ کہ ذل طمع

ایضا

جامی انہای زمان ز قول حق صند و کیم	نام ایشان نیست عند التبریز شر الدوب
گردن بہت کیش از ربکہ تقلید شان	ورنہ افتے عاقبت از منبع صدق و صواب
و بریا بان سہدیم و ہر سر گشتہ جان	ہر کر ابا شد دلیل رہ اذ اکان الغراب
و ریاس دوستے سازند کار دشمنے	حسب امکان العیبت از کید انیان اجتناب
شکل ایشان شکل ان فعل شان فعل ساع	ہم ذیاب فی ثباب و وثیاب فی ذیاب

ایضا

بیشہ فقر جاے شیران ست	شیر این بیشہ باش تا باشے
بیشہ مرد و صیت نفے وجود	مرد این بیشہ باش تا باشے
باد و اندیشہ جمع نتوان بود	بریک اندیشہ باش تا باشے

ایضا

جامی اگر یافت درین کشتہ زار	منکر تو بر کار زراعت مسترار
-----------------------------	-----------------------------

در دل خود تخم تمناعت نشان	بہتر ازین هیچ زراعت مردان
تخم پر اگندہ کہ در گل بود	تخم پر اگندگے دل بود
<p>خوشوقت مردمان کہ تہ خاک خفتہ اند آن ہم کنون ز راحت ایام رفتہ اند ہرگز درے بشقب فکر ت نسبت اند چون سبزہ گشت خرم و چون گل شکفتہ اند ہر جانودہ باز و مہر بانہفتہ اند بر راست چست سطلعنے اگر راست گفتہ اند</p>	<p>جامی بروی خاک چو یک زندہ یافتہ است کردی زردہ روان رہ صدق ماندہ بود قوے رسیدہ اند کہ در کار گاہ فضل نمارے بجان اہل دلے گر خلیدہ است خاطر مدار رنجہ اگر عیبہ از تو از گنج چہ اعتبار اگر کج نمودہ اند</p>
رایعات	
<p>طوبے لمن ارتضاک فخر العذہ تو خواہ بدہ کام دلم خواہ بدہ</p>	<p>ایمن ملکوت کل شے بید این لیکہ دلم جز تو نہ ارد کامے</p>
ایضاً	
<p>خاص تو در اسے کبر یا وجیروت انت الہاتے وکل مے سیموت</p>	<p>لے رحمت تو شامل ملک و ملکوت جائز اتوقوت ست و در اتوقوت</p>
ایضاً	
سہ من از امیر انعت جای سرور	لے چشم من از نور زنت چشم نور

ظاہر تو گشت جملہ ذرات جہان	خورشید صفت در ہمہ ذرات نمود
ایضا	
یک ذرہ ز ذرات جہان پیدا نیست	کز نور تو لعلہ دران پیدا نیست
از غیر نشان تو ہے جستم وے	و امر و ز غیر تو نشان پیدا نیست
ایضا	
در دیدہ عیان تو بودہ من غافل	در سینہ نہان تو بودہ من غافل
از جملہ جہان ترا نشان ہے جستم	خود جملہ جہان تو بودہ من غافل
ایضا	
در صورت آب و گل عیان غیر تو نیست	در خلوت جان دل نہان غیر تو نیست
گفتے کہ ز غیر من پیر دازد لت	اے جان جان جان در دو جہان غیر تو نیست
ایضا	
بہر شکل بتان رہ زن عشاق حق است	لا الہ الا عیان در ہمہ آفاق حق است
خبر سے کہ بود ز رو سے تقلید جہان	واللہ کہ ہاں ز وجہ اطلاق حق است
ایضا	
جگر جہان سہرا لکے پنہان	چون آب حیات دریا ہے پنہان
پیدا آمد ز عسرا ہے ابنوہ	شد بحر در انہو ہے مانے پنہان
ایضا	

آن شاہد غیبی زنہان حسانہ بود	ز دجلہ کنان خمیہ بصحر اسے وجود
از زلف تعینات بر عارض ذات	ہر حلقہ کہ بست دل ز صد حلقہ ربود

ایضا

امی صفت روح عظیم آئینہ تو	وی ظلمت خاک دم آئینہ تو
روی دگرست در ہر آئینہ تو	اسے ہر دہ ہزار عالم آئینہ تو

ایضا

یارب زدو کون بے نیازم گردان	وز افسر فقر سہم غرازم گردان
دور راہ طلب محرم رازم گردان	زان رہ کہ نہ سوی تست یازم گردان

ایضا

یارب ہمہ خلق را بمن بد خو کن	وز جملہ جہانیاں مرا کیسو کن
روے دل من صرف کن از ہر جہت	در عشق خودم بکجیت و بگرد کن

ایضا

یارب بر ہانیم ز حسد مان چہ شود	راہے دہیم بکوی عرفان چہ شود
بس کبر کہ از کرم مسلمان کردی	یک کبر دگر کئے مسلمان چہ شود

ایضا

الحسن بتان ماہ سپاہ از تو	وے جانب شان میل دل ما از تو
خون شد دل از دست ایشان یارب	ز ایشان نالیم باز خود یا از تو

ایضا

وز خط خوش و عارض مہوش بر بان
بنامی و مرا ازین کفاکش بر بان

یارب و لم از بان سرکش بر بان
یعنی کہ جمال خویش برون ز تہ

ایضا

سیر آمد و اسم ز خوشی تن دستم گیر
اے توبہ دہ و توبہ شکن دستم گیر

ای فضل تو دست گیر من دستم گیر
تا چند کنم توبہ و تا کہ شکنم

ایضا

چون بشکستم توبہ ام خواندی چیت
یک دم ز شکستہ اش گذاری نہ دست

کردم توبہ شکستش روز سخت
القصہ ز نام توبہ ام در کف تست

ایضا

وز عشق تبان سیم غمغیب توبہ
زین توبہ نادریست یارب توبہ

از شرب مدام دلافت مشرب توبہ
دل پر ہوس گناہ بر لب توبہ

ایضا

وز لعل مہا ہے بہ تبا ہے توبہ
زین توبہ کہ میکنم اسے توبہ

ازیل ملائے و منا ہے توبہ
در توبہ چو بہت اضافہ فعل خویش

ایضا

کہ دادہ و گاہ دام خوانیم ترا
آیا کہ ام نام خوانیم ترا

کہ دادہ و گاہ بام خوانیم ترا
جز نام توبہ لوح جان حرفے نیست

ایضاً	
بے سابقہ فضل ازل نتوان یافت توبہ بدے ترا بدل نتوان یافت	قرب تو با سبب و علل نتوان یافت برہر چه بود توان اگر مستحق بدے
ایضاً	
آبان گشته بمسال وجه مطلق جان و رغبات شوق او مستغرق	کے باشد و کئے لباس سستی شد عشق دل در سطوت عشق او مستغرق
ایضاً	
تأثیر ز آلت از محالات بود بائے همه او مام و خیالات بود	حق فاعل و هر چه جز حق آلات بود ہستے کہ مؤثر حقیقیست کیست
ایضاً	
گوید عالم خیالے اندر کد رست جادید و روح حقیقی جلوه گرست	سو قسطاے کہ از خرد و بخیبرست آرے همه عالم خیالست وے
ایضاً	
راہیت از خلق سوی حق پر کم و کاست و انکس کہ درین آہش فگندہ زخاست	بہایت ز حق بخلق بس و شن و راست ہر کس کہ در ان ریش رساند ز رسید
ایضاً	
فیکل شود آسودہ ترا دل زہمہ	لے در دل تو نیز از شکل زہمہ

چون تفرقہ دل ست مائل زہم دل را بہ کیے سپارہ گسل زہمہ

ایضاً

بہ صورت دلکش کہ ترار دے نمود
خواہ فلککش زووز چشم تو رہ بود
رؤ دل کیسے وہ کہ در اطوار وجود
بود ست ہمیشہ با تو و خواہ بود

ایضاً

آچند پے نفس دغا باز روم
تا کے رہ عقل حسیلہ پرداز روم
از تنگ وجود خود بہ تنگ آمدہ ام
یار ب کرے تا بعد م باز روم

ایضاً

ماہیم ہوج خیز مرمان شدہ غرق
چیزے نہ بجز عونت و حیلہ و رزق
لے کا ش نے یافت زہ از لہو جمع
کشتے وجود اسوے ساحل فرق

ایضاً

خوش آنکہ ز قید خود پرستے بہیم
از تنگ دے و تنگ دستے برہیم
بنیم فضاے راحت آباد عدم
وز محنت تنگنا سے ہستے برہیم

ایضاً

نئے غنیمت باغ من طراوت گیرد
لے شربت عیش من ملاوت گیرد
از حنم سعادتم اگر بادہ دہند
در ساغر من رنگ شفا دست گیرد

ایضاً

یک چشم زدن حیا تو پیش نظر	و صل تو سجده و جبهه جو یان مہ عمر
بہتر ز جمال خوب دیان مہ عمر	

ایضاً

خواہم بہ بہار گید و خواہم بہ بخزان	کس نیست بجز چار صباغ رزان
آرے دستش بعبادت رنگ رزان	کہ سبز و گے زرد از ان ست از ان

ایضاً

زمین پیش رہے بود ز بغداد نیاز	موصل بحبریم وصل آن کعبہ ناز
داریم ز شاہ ہمدان چشم کہ باز	ایں شود از حرامے آن راہ دراز

ایضاً

بہریت کھن جو دشبہ کوہ و تار	ہرگز نہ رفت بغیر گوہر بکبار
موجش بعراق چون گہر کردہ نثار	جامے بہرات از ان گہر چیدہ ہزار

ایضاً

شبہ چون مہ چار وہ شب آمد ز سفر	بر فتح ہرے یافت دم صبح ظفر
دین طہر کہ سال و ماہ این فتح شود	روشن چو تامل کنے از شہر صفر

ایضاً

جاناز تو آچند من اندوہ کشم	دین بار غم گران تر از کوہ کشم
دلدار اگر تو لے و دلدادہ منم	اندوہ کشم از تو داند و دہ کشم

	ایضاً	
و آنکہ گدہ میکنی کہ رستی ز برم کز عہد وفاے تو پیا یان نبرم		صد تیغ جفا ز دی و راندی زورم با انیمہ خاک باد بر فرق و سرم
	ایضاً	
از خاک و رش در دسرخ و برم صد بار گرفتار ترا ز پیشترم		گفتم کہ ہواے او برون شد ز سرم لیکن جو بحال خویش درمے نگرم
	ایضاً	
صد گوہر از سفتہ باد گران در گوش من اسچہ گفتہ باد گران		بر سندان ز خفتہ باد گران با من سخن از کوائے این بس کہ رسد
	ایضاً	
زان شیوہ نیامدش بجز باد بست وز دوستی و دشمنی خلق بست		جامی عمر بخلق عالم پیوست فارغ ز ہب کنون بکچہ نبشت
	ایضاً	
دارم مہ اسباب جہان آمادہ دفتر و فکاک نے سیاہی داوہ		بستم ز علایق جہان آزادہ اسباب ندیم و کتب و انہن معشوق
	ایضاً	
و افقاس ترا بود بران حرف لاس		با غیب بہ بیت آمد ہر حرف شناس

باشی آگہ از آن حرف در امید و سر	حرفی گفتیم شگرت اگر داری پاس
ایضا	ایضا
در دعوے لاف معنی از من بگرفت	خوش آنکه ز مدعی رهن بگرفت
هر جای در خانه و رآمد و عوے	معنی بشتاب از ره روزن بگرفت
ایضا	ایضا
در مسید و خافقه بے گردیدیم	بس شیخ و مرید را که پا بوسیدیم *
نیکساعت زبستی خود درستم	نمی آنکه ز خویش رسته باشد دیدم
ایضا	ایضا
صیران شده ام که میل جان با من چیست	واندر گل تیره این دل روشن چیست
عمر نیست که بایز از من هستی من	من سگ ویم و لے ندانم من چیست
ایضا	ایضا
ای یافته مرهم خود از داغ میسر	نظاره طاوس کن از زاغ میسر
گفتار نکوش و بقال منگر	انگور خوراس سادہ دل از باغ میسر
ایضا	ایضا
از دعوے یا ز نامه گرفت دلم	وز گفت و شنید عامه گرفت دلم
ای شاه قلندر ان خدا را نظری	اکز ریش و منش و عمامه گرفت دلم
ایضا	ایضا

دو فی چو کسم ز تاکان تا کس تر	وز جملہ خندان ز خسیہ حسن تر
دور راہ طلب کہ واپسان بسیارند	ہستم ز ہمہ مرعلہ واپس تر

ایضا

سرخ ز لب لعل لبنگ آوردن	وز گل بگیاہ بوے وز نگ آوردن
مقصود دل از کام ننگ آوردن	توان توان ترا بہ چنگ آوردن

ایضا

بازارہ و رسم دلبری راوریاب	آمین تنگستہ پرورے راوریاب
شد مشتری نام تو خورشید بہر	اکوہر بیا د مشتریے راوریاب

ایضا

این کاسہ کامن بے تو لب بے آرم	نے از پئے شادی و طرب بے آرم
چشم سہ تو روزن کرد سیاہ	روز سہ خویش شب بے آرم

ایضا

دردا دہر بار بار دردا دور و ا	کام روزندارم خبرے از فردا
نبرد اکہ شوم فروز بگاہ و خویش	رب ارحم بے ولاتہ ز نے فردا

ایضا

جامی دم گفت دگو نہ دہند دگر	دل شفقہ لغیاں پسند دگر
در شغہ مدہ عمہ گرانسایہ بباد	اگر سہ شد دورتے پسند دگر

ایضا

ماشا کہ ہم من از سعادے
تا صید کنم ز نامجوئے کاسے
چشم ہو سے بود چون من
بر صفیہ ایام بسا ندانے

معادیر ام عبد اللطیف

لے کردہ نہان رسالت خوان عطا
در یوزہ احسان و تنائے عطا
چون هست دلت برکز عدل محیط
زان صورت حیف را خطے خواند خطا

شاہ بابر

در شہر دو جا گرفت اجاب مقرر
یک جاے یکے دو گیران جاے دگر
ماسد زمیان نشان چو گیر دسر خویش
با یک دگر از نام تو گویند خبر

علی

آدبرون آن نگار برقع بست
دز نام خودم سوال کردا ہست
گفتم کہ سحر و ست ز تسبیح سجود
زا غیار جہد ایک دگر پیوستہ

حسن

ہر چہ کہ در دل غم ہجران افگند
جان پر تو حسن بجانب آن افگند
حسن را چون نود یک لفظ دگر
از خون جگر قطرہ بد امان افگند

بابر

آن آہام کہ دل در طلبش مے پوید
کاسے ز عجب گز عجب میجوید

دور از لب یا قوت تو بیا نسراق | مار از زبان و مار سے میگوید

اسحق

آہنا کہ در آفاق ہسم پیوستند | آخر ز میانہ پاے رفتن بستند
مفسوس کہ حاسدان نادان پئے نام | بروضع دگر بجایے شان نشستند

صفی

ای بوالہوس از عشق خبر گیری | دے تلخ سخن نام شکر عین خبر
بر ساحل دریا صدف دیدہ تھمتے | لاف از تک دریا دگر عین خبر

عبد اللطیف

زربا چنان دست چوکان چون فلک لاگشت از آن | در وی رخ از مد از طع پیوستہ شاہان جان

عبد اللطیف

چہ جوئے چارہ در عالم زدائش کیے تجھس | در دل گہر دیس کا بنیابے چارہ غیر از دل

سلطان عبد اللطیف

کیے در سلطنت تابندہ میں خورشید فرائے | کہ مٹی دیدہ در روی چو ہر شمس ہر شاہ

میرزا ملک محمد

میر من باز کہ تابر وے گل گیریمے | ہنچو خم در خون ل زنگو تہ بودن تلبکے

ملک محمد

اگر چہ بر رخ گل ابدہ نیکو ست | بیا محم نیست جز نبی عارض دست

ملک محمد

در ملاحظہ کیے گئے چودہ دوست | تانہاں دی مابجانب دوست

ملک محمد

انیم سہیل بہر ان کوی دارم مقفل | گوشہای چشم گوہر بار عرق خون دل

ملک محمد

چو محفل شد تہ کم جو بہانہ | ز در دے دارم بکرانہ

ملک محمد

باد آمد و مژدہ گل در میان داد | بر من درد شادمانے و عیش و کثاد
چون بہت مراد در گل اکنون براہ | راحم لب و روح پرور ساقے باد

خلیل

دردا کہ روز خستہ آخر شب رسید | وز تخیل فراق مرا جان لب رسید

عبد القادر

در عشق تو آہ سر دم از حد گذشت | خواب پر دے زردم از حد گذشت
لے آمد بے تو چشم بیدار بدرد | بنائے لقا کہ در دم از حد گذشت

عبد القادر

غزالہ خال لب نبفت ان لید زوی ما | اگر باشد بقادر یا بش آفرین شیدا

نوح

ماہ لیلے صفت مابفریروزن شد سوخت از دل غم مجروح من مجنون شد

صفحہ صدر

بہر بوی ز صحبت جباب میر و دجان من صبا و ریاب

شمس

سوختم ز آتش حیران و ز شوق بر سر سوخت کے بیہوش

حمزہ

از رحمت از لے تازہ شد بحمد اللہ نہاں عیش کہ بود از سموم ہجران خشک

کمال

وانغے کہ ز دہرست مرا بدول بہار باد بوصال قدوز لست تو مد ادا

میر مظہر

مے بر مہر طرہ آشفات شیک امی پرے گرچہ او ہمسایہ شد با آفتاب دلیری

ایاز

از من یہ یکے و دو گانہ یاد آر در پارے گوش یاد و آزار

میر علی

ہر کرابنیم مہر واد رویت ازل بلکہ ماہ و مہر ہم بیرون نیلے نیستند

کابوس یا لوس

آن کمان بروچ دشمن شد کہ میا ز تو بر دوست را مارک و نیم آگہ ز پائے نگند

بابوس

چون در لباس حسن کند جلوہ شکل تو | ماہ از خجالت تو در افتد زاموج خویش

خواجہ جان

ولا صافے مبام در خواہ و انگ | بکش ناز جانان کہ نامے بر آرسے

روح اللہ

گرچہ روح القدس از شکل قدس مسیح نزدیک | گفت طوبیٰ لدنہ الحال ز طوبیٰ بہرید

فتح اللہ

در صورت قبلہ اجالتش | حالیت کہ سجدہ میسر بندش

شکر اللہ

چو یافت از شکرت دل سکون پیوستہ | لطفے کن و ضم کن کنار ہر خدا

ملک

ماخیمہ از مالک ہستی بدون زودیم | در عالم وجود ہمین دوست ماند و بس

ملک

مکن فراز ملک جلوہ دم بر دم ایاد | کہ از رخس تو کہرے تمام یا بدراد

ملک

مساعدا عارض منہ زلف مشکین | کہ شد سالک زان ناز بے دین

ملک

نام یارم بود سحر و ازان	مہر لائق بدو ز سابق کم
احمد اول ستاد وسط آن	قدش شرناک با سمن نامم

شجاع

چون شجایی شد تو کل لائش چشم	بختیم صد گوهر سیراب در پائش چشم
-----------------------------	---------------------------------

سردار

جان زیاده بود از سرور	کما ہے کہ ہر دوزخ تو درامی دل زند
-----------------------	-----------------------------------

سلطان حسین

چون در غنای لب عمل تو غلاست	بر حسن ترا شرمی آمد خور و کاست
گفتن ز شکر	دین رشک قر

در جمع مخموران بر آورد کنون	چون طبع دی از گوہر ناست آراست
نچامے نامی	این عقد گہر

عسے

سے آنکہ ہمیشہ بر سر آزارے	کیدم ستم و جور و جفا نگزارے
بر ہیدے سنت اگر افتد چشم	خاک خلاف از میان بردارے

سیح نرسی

امی بہر تو گویا سے و جو یاسے	سحر و جادو تو تو انا سے
گویند خوشیت باہے خوش لب کن	بر تر ز غموشیت گویا سے

یا فخر

گر چہ دل مابود بعد حیرانے | ادا دیم باہے کہ نزار و ناسے

زبیر

ہر لحظہ دمسد جلوہ زیبائے را | کز رہ بر بند بے سر و پائے را

ہا

انجہ وارد در شکوفہ نو بہا | نام یار راست گفتیم آشکار

شیخ احمد

بکوی یکدہ گفتند کجرف از لبش گویا | کہے دغیم ز سیر و نشد دغیم در قفا دازیا

ہا

اے یافت دریا یا اطلبیم | ایک قطرہ بر افشان کہ قوی تشنہ لبیم

عمر امین

مے کپ پرش نامش نے تو ہستم | ہمیں کہ زلف زرخ برگرفت داستم

حسن

رستہ دندان چو از لبہامی خندش تباقت | از ان لب گیم ہر نشان چا در مقصود یافت

حضرت

مباگو خیر عند لب گم شدہ را | کہ جت گم شدہ خوش را گل از ہمہ جا

خواجہ کا

یار بچہ دار و در دل آن خود کام گزینار
کمر بست ساز و زلف لگا ہے وہاں نہان

منیث

گر بامہ خود کہ رونق از گل مسبر و
گویم عنم دل حدیث از حد گذرد

و حید

قدح گیر و دست و فارغ نشین
بجائے قدش پائے سرو می گزین

مطہر

کے رو و نام آن بت از خاطر
کز یکے نقطہ سے شود طہا ہر

لقمان

بنائے لب لعل کہ در قالب
جا کر و چو جان نے یا بدجا

محمد

نم چو نگون گشت و یکے قطرہ رغبت
ہوش زدہ ہوش محبت گریخت

عماد

بت من راہ عقل و صبر و جان زد
چو عہد ادا من خود در میان زد

جہند

خروہ زرجو کہ ہر دولت کہ ہست +
خروہ داران جہان را داد دست

جامے

جامے کہ مہر کردہ بوئے خوشین
بردار دل ز جفا دے بین سوشین

طاهر

شمع کرمودای او سیوخت شبنما آتھر | چون بشتید آن رخ خواب خجالت پیش

ایست

طالق بچفت در ابرو نهایی بت هموش | که دل ز بحر جان شد کشتود موم در آتش

نعت الله

ای قامت زلف تو دلا و زیر همه | وے خال و خط تو فتنه آگستر همه
شدر و ز تنم آخرای دوست تمام | از لبلبہ صاف سے مندر و زیر همه

نعت الله

بالای خور آن بلال برو چه خوش است | بر طرف آن خال بند و چه خوش است
آن سر و نگر که همچو گل بر سنبل | زلفین خمید و بر رخ او چه خوش است

کریم

بنشین نفسے خاطر جامے در یاب | بکشاگره از کمر گردان سے تاب

تاج

ایک ہر سا چو جامی نام آن شیرین لقیب | جوی از محتاج جان نرا از محتاج طلب

الغریب

ز گلن اس کشم در باغ بے دوست | کہ بے برگے دل از دور سے دوست

باب

نہ ایکل میکند بر طرف جود من دودم	زین ہوس کائن سرور و دامن گزوم
	بابر
تشنہ جامی بسویہ بر شافت	انچہ در بحر حسیبت در بر پاشفت
	بابر
نامے کہ او زانسم خود با خبر بود	جاسے بچو کہ نام شہر بحر ویر بود
	بابر
بہ واسعہ قد در خسار نور قسم در باغ	سہ و راہیہ سر و پا دیدیم گل بے سر و پا
	سلطان بابر
مہر و مہ اطلب نیست کہ جا کردہ دین در	ماہ رخسار تو بنیند ز بے ماد و ز بے خوار
	بابر بہادر
ماور بہار روز اہدے سر و پا	از روز و نسراق در بدر میگردد
	سلطان بابر
میل بے حد کہ نشد یافت ز سلے طلبان	وز نگرا بے و از جانب سلے طلبان
	خواجہ کلان
میر و کہ ز سبیل خطیش ریحان شد	دردا کہ ز عاشقان بے سامان شد
صد بار مجمل	پیوند گل

دل خواست بچہ آمد اور اکبتار	افقا و زیاسے آخر ذمالان شد
چون دست نیافت	ای نیکین دل

شاد جمشید

چون از محسّر ماہ من لب کبشود	دور جمع تیان بجایے خورشید نمود
------------------------------	--------------------------------

بہا

چون نوشتم در شکوفہ نام مار	ماہل آمد از شکوفہ نو بہار
----------------------------	---------------------------

بہا

از بوسہ آن طلب کہ لب زوی لب بید	اینہا خوشست جامی اگر بطلبید
---------------------------------	-----------------------------

ملک شاہ حسین

عکسے ز شکل خوبے گرد دل راہ افند	باہر در گاہ تو مہ چون سایہ راہ افند
---------------------------------	-------------------------------------

لطیف

بے گفتم لطافت بہر ہاش	ولیکن لیس ما قد قات یخنیہ
-----------------------	---------------------------

حسام

آن زربادہ نوشتم کز نیم ساغوم شد / خرم فلک چنان پیکر لب چکیدہ قطرہ

مقصود

نیت از ضعف ز اہد کم خوار / نصیحت صوفی شہر در محنت دار

ولہ

خواہد نیز با صورتی بردن لال از خلق جان / آسم و خورشید فہم ز دہ طرف دامن میان

نویان

دو در دارہ دلم از دیدہ دوست / زہر جانب عیان مغز نیست بی پوست

نویان

لے دل دریائے باز دریاب ای دل / تاسہ من کہ مشکل آ مد مشکل -

بہادر

در بد جہنم زہر سویا دامن چاک را / یا نتم صد چاک ز دامن از صد پاک را

حاشیه الطبع

بسم الله الرحمن الرحيم که درین آوان فرخی توان کلیات نادر الوجود و حاوی مفهومات شهو و مبریزه خوش طعمی
 یعنی کلیات جامی که نظر آبدارش ندر و نظیر خود ندارد و نتیجه فکر اگر می خاتم شعرا نامی خیر المندین
 شرف المتأخرین عارف حقانی ساکن سالک خدا دانی علامه فحاشی ملا علی آل کرمین
 ابن احمد الحجامی قدس سرها الشامی است و سابق ازین دوبار در مطبع او و در چهار
 واقع لکن مملو که مفتخر روزگار علی بن ابی طالب نشی نوال لشور صاحبی - آئی - امی -
 زینت انداز بزم الطبع گردیده بود اکنون باز حسب امر شائقین در شاخ مطبع موصوف الصدور
 واقع کانپور ایستادم مضموم کامل نشی بگو اندیال عاقل الحیث مطبع بار اول بهاء نوید
 بحلیه طبع محلی گردید +

تاریخ طبع از مویخ کامل نشی بگو اندیال صاحب عاقل

این همان دیوان شد مطبوع عاقل کاندان	چند اظا هر کلام حضرت جامی بود
کتاب من نوشت مراعی بیه تاریخ طبع	اینجا نادر کلام حضرت جامی بود

تاریخ طبع از ابوناظم مولانا محمد علی خان مرشاه آبادی ریح مطبع هنرا

کلامش نباشد چرا خاص خاص	که جامی بخاصان حق خاص بود
بمنقوحتا مدوم طبع او	دلم فکر تاریخ طبعش نمود
نوا سنج شد بلبل طبع من	گل بهر آمد بساغ شهو

